Q. 2.

PASTORALIS SOLICITVDINIS SIVE DE OFFICIO, ET POTESTATE PAROCHI TRIPARTITA DESCRIPTIO.

CVIVS PARS

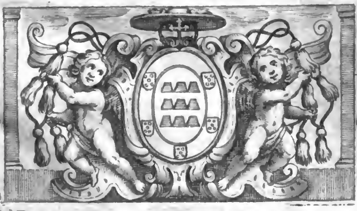
I. Parochorum Electionem, Institutionem, Residentiam, Munus iniunctum, Vigilantiam erga plebes, Præcedentiam, Functiones Parochiales; item Professionis Fidei emittendæ, Sacerdotij assumendi, Officia diuina recitandi, Missas celebrandi, Verbum Dei prædicandi, Doctrinam Christianam docendi, Vigilias, Festa, Indulgentias, Matrimonia, & Ordinandos denuntiandi obligationem,

II. Præcipua quædam per Parochos notanda, & curanda circa Sacramentorum in genere, necnon Baptismi, ac Pœnitentiæ in specie administrationem, Sacræ Communionis dispensationem, Matrimonij celebrationem, illiusque denunciationes præmittendas, Nuptiales benedictiones, ac demum Extremam Vnctionem,

III. Iura omnia Parochialia, Oblationes scilicet, Quartam Parochialem, seu Canon. Portionē, Sepulturā, Funeralia, Primitias, & Decimas,

Methodo noua, & expedita complectitur.

Auctore AVGVSTINO BARBOSA Lusitano, V.I.D. Protonotario Apostolico, & insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurario Maiore.

ROMAE, Ex Typographia Guillelmi Facciotti. M. DC. XXXII.

SVPERIORVM PERMISSV.

INDEX CAPITVLORVM

PRIMA PARS

De Parochorum institutione, & obligatione.

De

SECVNDA PARS
De Sacramentorum administratione Parochis iniuncta.

TERTIA PARS.
De Iuribus Parochialibus.

DE

DE PAROCHIS, ET EORVM OFFICIO, AC POTESTATE

Tractatus

AVGVSTINI BARBOSAE, I.V.D. LVSITANI, ET PROTONOT. APOST.

SVMMARIVM.

1 *Parochi apud Ethnicos dicebantur illi, qui Legatis publice Romam missis salem, & ligna præparabant.*
2 *Parochi in Ecclesia sunt Sacerdotes auctoritate Episcoporum Ecclesiis præfecti, vt plebibus sacrum Diuini Verbi, & Sacramentorum pabulum administrent.*
3 *Paracus Græcis est incola, siue habitator in loco.*
4 *Plebani dicuntur, qui curam exercent animarum in Plebania, habentes sub se plures Ecclesias, vel capellas.*
5 *Plebani Ecclesia appellatur matrix, quasi mater Ecclesiarum, quas sub se continet.*
6 *Archiepiscopi Ecclesia Metropolis dicitur, idest Ciuitatum eiusdem Prouinciæ mater.*
7 *Plebanis sola competit iurisdictio fori pœnitentialis, vt Parochis.*
8 *Plebani non dicuntur in dignitate constituti.*
9 *Declaratur tex. in cap. cum ab Ecclesiarum Prælatis, de offic. Ordin.*
10 *Rectores dicuntur quia plebem, & populum sibi commissum cum cura regunt.*
11 *Curati appellantur à cura, quam de regendis ouibus susceperunt.*
12 *Parochiæ cuiuslibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos.*
13 *Capellanus dicitur qui in Ecclesia Monachorum curam exercet.*
14 *Paraciæ nomine antiqui Christiani vsi fuerunt.*
15 *Paracia Græcè idem est quod accolarum conuentus, seu habitatio, aut cura.*
16 *Parochia dicitur quasi partitio curæ.*

17 *Parochiæ antiquitùs distinctæ non erant, sed Episcopi omnes dicebantur totius Diœcesis animarum curam exercere.*

18 *Dyonisius Papa crescente Christiano populo singulas Parochias singulis Sacerdotibus assignauit.*

19 *Parochia dicitur locus in quo degit populus alicui Ecclesiæ deputatus certis finibus limitatus.*

20 *Parochia debet constare ad minus ex decem familijs.*

21 *Parochia qualibet cum habeat suum territorum separatum, & diuisum, amplius non licet alteri in eo aliquid facere.*

22 *Episcopus post diuisionem Parochiarum non amplius dicitur Rector siue Parochus totius Diœcesis, sed solius Ecclesiæ Cathedralis, & Prælatus super omnes suæ Diœcesis Rectores.*

23 *Episcopus distincto Populo in certas propriasq; Parochias vnicuiq; suum perpetuum peculiaremq; Parochum assignat, vbi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium Populum, quem regant.*

24 *Aquileæ distinguuntur Parochiæ non per domos materiales, sed per populos, seu familias.*

25 *Parochias nouas etiam inuitis Rectoribus Episcopi constituere possunt vbi propter locorum distantiam, aut difficultatem Parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & Diuina Officia audienda accedere non possunt.*

26 *Parochialis Ecclesia dicitur, quæ habet ius consistens in cura animarum ipsorum Parochianorum, de quibus Parochus Presbyter tenetur Deo reddere rationem.*

27 *Parochialis Ecclesia vt constituatur, quæ concurrere debeant, ostenditur.*

28 *Parochialis Ecclesia vt probetur non sufficit quod Rector administret Sacramenta, nisi etiam ostendatur quòd de necessitate administrat, & Populus ab eodem de necessitate recipit.*

29 *Parochialis non probatur ex sepultura, & actu sepeliendi.*

30 *Parochialitatis præsumptio concludens resultat si doceatur quòd non facta aliqua electione sepulturæ per defunctos, & non existentibus sepulturis Maiorum in dicta Ecclesia corpora fuerunt ibi sepulta tanquam in Parochiali.*

31 *Ecclesia non percipit decimas, vel primitias, ergo non est Parochialis, non bene concludit argumentum.*

32 *Decimæ possunt etiam acquiri Ecclesiæ non Parochiali ex aliquo titulo quàm de Iure Diuino.*

33 *Parochialitatis resultaret præsumptio, sed non concludens si in aliqua Ecclesia retineretur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, eo quòd in Parochiali debet de necessitate retineri.*

Pa-

34 *Parochialitatis præsumptio non leuis induceretur si aliqua Ecclesia perciperet decimas, et primitias, vel in illa diebus festis Christifideles Missas audirent, non tamen necessariò ex illis infertur ad curam Parochialem.*

35 *Parochialis Ecclesia consequenter est beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è conuerso beneficium Curatum est Parochialis Ecclesia.*

36 *Parochialem Ecclesiam asserenti incumbit onus probandi.*

37 *Ecclesia præsumitur Curata vbi beneficium habuerit populum, vel Clerum.*

38 *Parochialis Ecclesia fit Episcopi auctoritate, qui fines designat, plebem constituit, & Parochialem nominat.*

39 *Parochialis Ecclesia erecta præsumitur superioris auctoritate, & consensu ex lapsu temporis quando in illa diuina Officia publice celebrata fuerunt.*

40 *Dotata sufficienter debet esse Parochialis Ecclesia, vt possit saltem ex dote ipsius vnus Presbyter cum alio ministro commodè sustentari, & iura Episcopalia persoluere.*

41 *Ecclesia nõ debet dedicari nisi tãtũ assignetur quod duobus sufficiat.*

42 *Parochialis Ecclesia si ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Episcopus cum illa coniungere aliquod beneficum simplex, vel illam cum alijs Parochialibus vnire.*

43 *Parochialis Ecclesia non potest duos, vel plures Parochos habere.*

44 *Parochialis Ecclesia ad regimen vnus Parochus assumi debet, qui suo nomine, & non cum alijs præficiatur.*

45 *Beneficium Parochiale habere dicuntur illi, quibus singulariter Parochiales Ecclesiæ curandæ, & regendæ conferuntur.*

46 *Beneficij Parochialis appellatione non venit omne beneficium habens curam animarum.*

47 *Curam animarum in beneficijs duplex.*

48 *Cura Pœnitentialis alia actualis, alia habitualis.*

49 *Mentio non est facienda de cura annexa.*

50 *Cura habitualis nulla facit beneficium Curatum, nec causat incompatibilitatem, nec requirit personalem residentiam.*

51 *Parochialis habitu pari passu ambulat cum beneficio simplici.*

52 *Parochialis ad actum reuocata iudicatur acsi esset nouiter erecta.*

53 *Cura animarum in beneficijs vnitis est penes principalem Prælatum beneficij vniti, eius vero exercitium penes Vicarium amouibilem in dicto beneficio vnito deputatum.*

54 *Vicarius perpetuus in Ecclesia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem, habitualis vero est penes Capitulum.*

55 *Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferen-*

A 2 do

do curam nihil aliud facit, quàm constituere illi actu Rectorem cura animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ.

56 *Vicarius perpetuus potius dicitur habere curam animarum quàm Rector animarum.*

57 *Cura animarum indistinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem effectum.*

58 *Rector principalis si spreto Vicario perpetuo vellit se ingerere in cura animarum, nullo modo posset.*

59 *Cura totalis potest in erectione Vicariæ transferri in Vicarium etiam ad nutum amouibilem.*

60 *Vicarij perpetui in Parochialibus annexis debent de Iure cõstitui.*

61 *Beneficij de essentia est vt sit perpetuum.*

62 *Titulus in Parochijs vnitis non existit cum fuerit suppressus, & extinctus per vnionem accessoriè factam.*

63 *Curæ titulus in Parochijs vnitis est penes Episcopum, quem ab eo recipit Vicarius.*

64 *Vnio potest fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independenter.*

65 *Curam remanere penes principalem euidens signum est quando Vicarius constituitur temporalis, & amouibilis in exercitio curæ animarum.*

66 *Declaratur tex. in Extrau. execrabilis in fi. vers. quantũ, de præben.*

67 *Qualitas Parochialis annexæ accessoriè non debet redundare in principale.*

68 *Beneficium principale si sit simplex non crescit, nec fit Curatum per Ecclesiam Parochialem ei accessoriè annexam.*

69 *Ecclesiæ Parochiales accessoriè vnitæ nunquam vacare censentur, ac proinde impetrari non possunt.*

70 *Parochiales per vnionem de illis accessoriè factam omnino extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & sunt effectæ prædia beneficij, cui vnitæ fuerunt.*

71 *Litteræ vnionis non dicuntur litteræ de beneficio, sed de proprietate, & re profana.*

72 *Causa vnionis non dicitur causa beneficialis.*

73 *Descendentes ab Hebræis sunt capaces beneficiorum.*

74 *Cura habitualis licet sit in illo, qui præest beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda transfertur in Vicarium.*

75 *Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non vero habitu.*

76 *Habere dicitur cum effectu.*

77 *Curæ appellatione venit actualis, non vero habitualis.*

78 *Verba semper in propria, & potiori significatione sunt intelligenda.*

Pa-

Parochus vnde dicatur, & quid Parochiæ, & Parochialis Ecclesiæ, ac beneficij curam animarum habentis nomine veniat?

CAP. I.

1 OLIM apud Ethnicos Parochi dicebantur illi,
qui Legatis publicè Romam missis salem, & ligna
præparabant, hoc est qui omnium rerum
copiam Legatis Regum, Principum, ac Populorum
hospitio receptis suppeditabant, vt annotauit
Acron in illud *Horatij lib. 1. sermonum
satyra 5. Et parochi, qui debent ligna salemque,*
refert *Petr. Gregor. syntagm. Iuris lib. 36. c. 30. nu. 9.* Vnde instar
2 horum dictos esse Parochos in Ecclesia quidam existimant eo
quòd sint Sacerdotes auctoritate Episcoporum Ecclesijs præfecti
vt plebibus siue populis Sacrum Diuini Verbi, & Sacramentorum
pabulum ad pascendos animos subministrent. Alij vero pu-
3 tant Parochum dictum quasi Paræcum; Paræcus autem Græcis est
incola, siue habitator in loco, vt ait *Pompon. in l. pupillus, ff. de
verb. signif.* ibi, *incola est, qui in aliquam regionem domicilium
suum contulit, quem Græci Paracon vocant,* ita *Azori. instit. moral.
p. 2. lib. 3. cap. 12. q. 1.*
4 Horum quidam vocantur Plebani, vt in *cap. scriptum est, de
elect.* qui videlicet curam exercent animarum in Plebania habente
sub se plures Ecclesias, vel capellas *c. 1. vbi glos. ne Clerici,
vel Monachi lib. 6.* sic dicti à plebe, vel Populo, qui sub eorum
cura regitur, & habet se Plebanus cum cæteris Curatis vnius
Plebis, sicut Archiepiscopus cum Suffraganeis Prouinciæ suæ, nam
& ipsi visitatores constituuntur, qui vicos, & castella in Episcoporum
locum circumeant, *cap. non debere, cum glos. 80. dist. cap. si-
5 cut olim, de accusat.* Et Ecclesia Plebani appellatur matrix, quasi
mater Ecclesiarum, quas sub se continet *cap. ad audientiam il 1.
de Eccles. ædific. cap. 1. de præscript. Concil. Trid. sess. 21. de reformat.
cap. 7. glos. 1. in Clem. vnic. de Baptismo, Azor. d. p. 2. lib. 3. c. 12. q. 3.
& lib. 9. c. 3. q. 14. vers. matrix, Rot. decis. 272. num. 2. cum seqq. p. 1.
6 recentior.* Sicut Archiepiscopi Ecclesia, Metropolis dicitur, idest
ciuitatum eiusdem prouinciæ mater, vt contra *Isidor. in cap. cleros,
vers. Archiepiscopus, dist. 21.* animaduertunt *Forcat. dialogo 61.
num. 4. Alciat. lib. 2. dispunct. cap. 23. ad fin. Couar. practicar. cap. 19.*

num. 2.Gambar. de officio,& potest.Legati à latere tit. de varijs Ordinariorum nomin. ex num.34. Dyonis. Paul. de vera quatuor Patriarchal.Sedium erect.cap.1.num.23.

7 Plebanis huiusmodi sola competit iurisdictio fori pęnitentialis, vt Parochis, & ideo à Parochis non distingui scribit *Philesac. in tract. de Paracia cap. 3. pag. 59.* ac subinde cum non habeant iurisdictionem fori cõtentiosi, non possunt dici in dignitate con-
8 stituti, quia differentia illa, quòd Parochus vni præest Ecclesiæ, Plebanus pluribus; nullam in substantia cõstituit differentiam ex notatis per *Anton. Fabr. in theor. de re benefic. tit. de beneficijs in Cathedrali num 33.* & ideo Plebanum dignitatem non habere resoluunt *Fului. Pacian.de probat.lib.2.cap.27.à n.59. Azori.d.lib.3. cap.21.q.1.& 4.* nisi forte Ecclesia, cui præest, sub se capellas habeat, & insimul Collegiata sit, vt ex *Domin. Franc. & Feder.* explicat *Pacian.d.c.27.n.62.* quamuis contrarium, immo quòd Plebanus, licet in Ecclesia Collegiata non sit, dignitatem habere dicatur, si eius Plebania sub se capellas habeat, teneant *additio ad glos. verbo capellas in d.c.1.ne clerici,vel monachi lib.6. Lambertin. de Iurepatron.lib.1.p.1.q.11.art.4.Petr. Gregor.syntagm. Iuris lib.*
9 *12.c.24.n.13.Lœli Zecbi.de Republ.ecclef.c.27.à princip. Squillante de obligation.cleric p.2.n.58.*Pro quibus nõ facit *c.cum ab Ecclesiarum Prælatis, de offic.Ordin.* dum videtur probare Plebanos excommunicare posse sibi subditos, quia respondetur non constare ex eius littera, quæ nam fuerit Ecclesia illa Sancti Petri, de qua ibi, nec text. decidere Plebanum illum Iure communi excommunicationem proferre potuisse, sed tantum supponere ab eo prolatam, ac subinde terminos habiles supponere possumus cum text. id principaliter non decidat, quòd scilicet, vel ecclesia erat Collegiata, vel quòd iurisdictio speciali Iure ei competebat.

10 Rectores quidam dicũtur quia plebem, & populum sibi cõmissum cum cura regunt iuxta *cap.1.de capellis monach. cap.3. de vita,& honest.cleric.* eorũq. beneficium Rectoria dicitur *cap. vlt. de præbend.Petr.Gregor.syntagm.Iuris lib.15.cap.24.num.10.*quamuis sub Rectoris nomine comprehendantur etiam habentes dignitatem, Personatũ, siue Prioratum, vt ex *Domin.* & alijs ostendit *Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. sunt namque.14.dist.45.*

11 Curati appellantur alij, à cura, quam de regendis ouibus su-
12 sceperunt. Vocatur etiam cuiuslibet parochiæ Rector proprius Sacerdos, vt in *cap. omnis vtriusq.sexus,de Pœnit. & remiss.* & qui
13 in Ecclesia Monachorum curam animarum exercet dicitur capellanus, vt in *cap. 1. de capellis monach.*

Pa-

14 Parochus dicitur à Parochia, seu Paræcia, vt *Budæus* vult, sicut
& Parochiani, seu Paræciani, vt in *tit. de Parochijs*, & eo nomine
vsos fuisse antiquos Christianos demonstrat *S. Augustinus lib. 14.*
de ciuitate Dei, his verbis. *Fuit Presbyter nomine Restitutus in*
15 *Paræcia Calamēsis Ecclesiæ*, Paræcia autem Græcè idem est quod
acolarum conuentus, seu habitatio, aut cura, vel secundum
alios Parochia dicitur quasi partitio curæ, quia Rector Eccle-
siæ curam habet animarum totius populi intra illos limites con-
gregati *cap. 1. de capell. mon. cap. cum singula, de prabend. lib. 6.*
Petr. Greg. d. lib. 15. cap. 24. num. 6. & 7. Rebuff. in concord. tit. de
16 *collat. §. statuimus il 2. in verbo Parochiales, Gonzal. ad reg. 8. Can-*
cel. glos. 6. num. 39. Lel. Zecbi d. c. 28. n. 1.
17 Antiquitùs Parochiæ distinctæ non erant, sed Episcopi omnes
dicebantur totius diœcesis animarum curam habere, & omnes
illius decimas percipiebant, & inter se, & alios clericos dispensa-
bant, quas reliqui clerici de manu Episcopi percipiebant, & cu-
ram exercebant *cap. 1. vers. has vero decimas 16. quæst. 7. Pate. deci-*
sion. 361. nu. 5. lib. 1. Gonzal. d. glos. 6. num. 80. Sed postea cum auge-
retur populus Christianus Dyonisius Papa XXIV. post B. Petrum
singulas Ecclesias singulis Sacerdotibus assignauit, vt vnusquis-
18 que proprium haberet territorium, nec vnus alterius fines ingre-
deretur, *in c. 1. 13. q. 1. & in c. pastoralis, de ijs quæ fiunt à Prælatis,*
Io. Andr. Abb. & alij in rubr. de Paroch. Bertrand. cons. 350. vol. 2. p.
1. Nau. in c. placuit n. 3. cum seqq. de pœnit. dist. 6. Selu. de benefic. p. 1.
quæst. 4. num. 19. Paul. Fusc. de visit. lib. 2. cap. 2. num. 1. Hoied. de
incompatib. benef. p. 2. in præfat. num. 5. Zecbi. d. cap. 28. de Paroch.
nu. 1. vbi quod id factum fuit tam in ciuitatibus, quàm in castris,
& villis, *Soar. de Relig. tom. 1. tract. de decim. lib. 1. cap. 21. à num. 4.*
Carat. de iurib. Paroch. tit. 1. cap. 2. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 8.
num. 18. Rot. in Concben. decimarum del Infantado 7. Februarij
1618. coram bonæ mem. Andræa, & in Florentina Parochialis 22.
Maij 1630. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.
19 Et vnaquæque Parochia exinde dicta fuit locus in quo degit
Populus alicui Ecclesiæ deputatus certis finibus limitatus, *Aegid.*
Bellemer. cons. 38. num. 8. Roman. cons. 356. in princip. Grilenzon.
cons. 6. num. 5. Mantic. decis. 48. num. 1. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. con-
clus. 94. num. 1. non minus quàm decem distinctæ domus, & fami-
20 liæ Parochiam facere possunt, quæ municipia nominantur *c. vnio*
10. q. 3. Carat. de iurib. paroch. tit. 1. c. 3. in fin. Pacian. de probat. lib.
2. cap. 31. num. 23. & cum quælibet haberet suum territorium se-
21 paratum, & diuisum, non amplius licitum fuit alteri Parochiæ in
eo aliquid facere *Calcan. cons. 34. ex num. 10. Card. Tusch. d. lit. P.*

A 4 *concl.*

22 *concl. 95. num. 7.* nec Episcopus deinde dici potest Rector, siue Parochus totius diœcesis, sed solius Ecclesię Cathedralis, & Prælatus super omnes suæ diœcesis Rectores, *Gonzal. d. glos. 6. num. 83. Rota decis. 258. num. 4. p. 1. recent.*

23 In illis vero locis, & ciuitatibus, vbi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium Populum, quem regant, sed promiscuè petentibus Sacramenta administrant, statuit *Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 13.* vt Episcopus distincto populo in certas propriasque Parochias vnicuique suum proprium peculiaremque Parochum assignet *Vgolin. de officio Episcopi, cap. 54. §. 2.* quod quidem Concilij decretum non comprehendere Parochias, quæ licet certos fines non habeant, certum tamen populũ habent, & per certas familias distinguntur vsq; adeo, vt Sacramenta promiscue non administrentur, refert decisum *Gonzal. ad regul. 8. Cancel. glos. 6. num. 96.* & non est incogni-

24 tum aliquibus in locis, & præcipuè Aquilæ, distingui Parochias non per domos materiales, sed per populos, seu familias, vt colligitur ex relatione eius Episcopi facta Sacræ Congregationi Concilij de anno 1578. quæ legitur apud *Tamburin. de iure Abbatum to. 1. disp. 14. q. 1. n. 11.* & ex his, quæ adducit *Franc. Viui.* ex eadem ciuitate oriundus *in sylua commun. opin. 230. nu. 24. & 25.*

25 Vbi etiam propter locorum distantiam, aut difficultatem Parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda accedere non valent, nouas Parochias etiam inuitis Rectoribus Episcopi constituere possunt *cap. ad audientiam, de Eccles. ædifican.* quibus pro victu, & sustentatione noui Parochi fructus assignentur arbitrio Episcopi ad Ecclesiam Matricem quomodolibet pertinentes, aut si necesse fuerit, compellat populum Ecclesiæ nouiter erectæ ad necessaria eidem Sacerdoti subministranda, vt decidit *Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 4.* late *Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 78. per tot.*

26 A Parochia, & Parocho dicitur Parochialis Ecclesia, quæ habet ius consistens in cura animarũ ipsorum Parochianorum certis limitibus constituta, ipsis Sacramenta ministrans, & proprium habens Rectorem, & Parochum *Abb. in rubr. de Paroch. Carat. de iuribus Paroch. tit. 1. cap. 3. Aegid. Bellemer. cons. 38. num. 8.* & hoc absque vlla prærogatiua *Feder. de Senis cons. 49. & cons. 86. Card. Tusch. d. lit. P. concl. 93. num. 1.* Et ista Ecclesia Parochialis gaudet priuilegio, vt intra suos fines alia Ecclesia, vel capella non possit ædificari inuito eius Rectore *cap. quicunque 16. quæst. 1.* quia esset facere in sui præiudicium cum comprehendat quicquid est intra fines eiusdem Parochiæ, quasi totum ipsum solum per fines

defi-

designatos sit certo modo in posse ipsius Parochiæ, vt contra eius voluntatem alia capella ædificari nequeat, ita *Hieron. Carat. in opusculo de iuribus Paroch. tit. 2. c. 1.* Vnde in facultatibus extruendi Oratoria stylus Romanæ Curiæ hæc inter alia ad fauorem Parochialium apponere consueuit, vt scilicet Oratorium decenter instructum, & ornatum, & ab omnibus actibus domesticis liberum existat, tum vt concessio intelligatur sine Parochialis Ecclesiæ præiudicio, & excipiantur dies Natalis Domini Nostri, Resurrectionis, Penthecostes, quibus ibidem celebrari non liceat, sed Parochialis frequentetur, quodque alij præterquam seruitio personæ, cuius intuitu Oratorium conceditur, necessarij ibidem audientes Missam ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia per hoc non liberentur; ita *Piasec. in praxi Episcop. p. 3. c. 3. tit. de visitat. Eccles. Paroch. nu. 21. Hieron. Carat. in d. opusc. tit. 2. c. 2.*

27 Quæ autem debeant concurrere ad constituendam Ecclesiam Parochialem tradunt *Staphil. de litteris gratia tit. de qualit. & stat. benef. §. circa secundum à nu. 7. Sarnen. in reg. de idiomate q. 11. Rebuff. in concord. tit. de collat. §. statuimus il 2. verbo Parochiales Ecclesia, Cuch. in instit. maior. lib. 2. tit. 15. Mascard. de probat. concl. 469. Quintanad. ecclesiast. lib. 4. à num. 68. Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo Parochia §. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 6. nu. 34. cum multis seqq. Rot. decis. 52. par. 2. diuers. & in Florentina Parochialis 22. Maij 1630. coram Reuerendiss. Domino meo Coccino Decano*, ex quorum dictis, & præcipuè Rotæ constat, quòd probare vellens Ecclesiam esse Parochialem debet iustificare quatuor requisita; primum est potestas fori pœnitentialis, hoc est potestas ligandi, atque soluendi: secundum est certa Parochia, hoc est locus certis finibus constitutus, in quo populus alicuius Ecclesiæ deputatus degit; tertium vt Parochus curam exerceat nomine suo, quod requisitum conuenit personæ, non autem Ecclesiæ; quartum quod etiam respicit personam, & non Ecclesiam, videlicet quod Sacerdos tanquam Rector suo nomine singulariter, & non cum alijs ad regimen Parochialis Ecclesiæ admittatur, vt declarat *Rota d. decis. 52. à nu. 1. vsque ad nu. 19.* Et

28 propterea ead. Rota considerans statũ Ecclesiæ breuiter dixit ad ostendendum Ecclesiam esse Parochialem non sufficere quòd Rector administret Sacramenta nisi etiam ostendat quòd de necessitate administret, & populus ab eodem de necessitate recipiat, *glos. verbo impendat in Clem. dudum, de sepultur.* vbi *Imol. nu. 32. Gonzal. d. glos. 6. nu. 36. Mantic decis. 48. nu. 5.*

29 Vnde colligitur Ecclesiam non probari Parochialem ex sepultura, & actu sepeliendi, cum hoc sub prædictis quatuor requisitis non

non contineatur, vt declarat *Gonzal. d. glos. 6. nu. 53.* & quilibet possit sibi eligere sepulturam in loco sacro sibi bene viso, *cap. cum liberum*, & ibi *glos. verbo disposuit, de sepult. cap. 1. eod. tit. in 6.*

30 resultaret tamen concludens præsumptio Parochialitatis si doceatur quòd non facta aliqua electione sepulturæ per defunctos, & non existentibus sepulturis Maiorum in dicta Ecclesia, corpora fuerint ibi sepulta tanquam in Parochiali, in qua concurrentibus prædictis defuncti debent sepeliri, *cap. ex parte, de sepulturis*, & optimè considerauit *Rota in d. Florentina Parochialis.*

31 Deinde colligitur quod non sequitur ista Ecclesia non percipit decimas, vel primitias, ergo non est Parochialis, nec per contra-

32 rium ista iura habet talis Ecclesia, ergo necessariò sequitur quòd sit Parochialis, secundum *Gonzal. d. glos. 6. n. 56* cum decimæ possint etiam acquiri Ecclesiæ non Parochiali ex aliquo titulo, quam ex Iure diuino ex quo Ecclesiæ, Parochiali debentur *Exodi c. 22. in fine*, & habetur *in cap. 1. & in cap. cum homines, & in cap. pastoralis, de decim.* possunt enim & alijs Ecclesijs acquiri, putà præscriptione *cap. cum contingat, cap. cum in sua, eod. tit. cap. 1. de præscript. in 6. Rebuff. de decim. q. 23. n. 6. Abb. cons. 94. nu. 2. vol. 1. Cou. lib. 1. var. c. 17. nu. 6.* & fuit consideratum *in d. Florentina.*

33 Parochialitatis tamen resultaret præsumptio, sed non concludens, si in aliqua Ecclesia retineretur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod in Parochialibus debet de necessitate retineri iuxta notata *in Clem. 1. de priuileg.* itaut in alijs non retineatur nisi ex indulto Apostolico, quod habent Regulares *cap. tribus §. tanta de consec. dist. 2.* & ita sibi fuisse responsum à Sacra Congr. Eminentissimorum Interpretum Concil. Trid. de anno 1609. attestatur *Marc. Anton. Genuens. in pract. Archiepisc. Neapol. c. 110.* refert quem *Pias ec. in praxi Episcop. p. 2, cap. 3, nu. 33.*

34 Prout etiam Parochialitatis præsumptio non leuis induceretur si aliqua Ecclesia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus festis Christi Fideles Missas audirent, vel alia Sacramenta, excepto Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, perciperent, non tamen necessariò ex illis inferretur ad curam Parochialem, cum hæc omnia possent adesse ex aliquo accidenti, vt ponderauit *Gonzal. d. glos. 6. num. 56.*

35 Eo ipso quòd vna Ecclesia est Parochialis consequenter est beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è conuerso, quia potest esse beneficium Curatum absque eo quòd sit Ecclesia Parochialis, veluti si sit aliqua Ecclesia ruralis, & ad eam de nouo veniant homines ad illic inhabitandum, licet possit dici Ecclesia Curata, non dicitur tamen Ecclesia Parochialis si non habet cer-

tum

tum territorium, vt post *Ioan. Andr.* & alios *in cap. super eo, de prebend. in 6.* tradunt *Rebuff. in concord. tit. de collation. §. statuimus il 2. verbo Parochiales*, & iterum *in forma mandati de prouidendo in verbo cura vers. & sufficiat*, vbi propterea dicit melius esse exprimere quod sit Ecclesia Parochialis, quam quod sit beneficium Curatum, *Alphons. Hoied. de incompatibil. benefic. p. 1. cap. 13. sub nu. 2. post med. vers. at vero potest esse, Camill. Borrell. in summa omnium decis. tom. 1. tit. 12. de sacrosf. Eccles. nu. 18. Rot. d. decis. 52. nu. 37. & 38. p. 2. diuers.* vbi *nu. 39.* dicit quod hinc est quòd in Iure Canonico, & in Conc. Trid. passim fit mentio simpliciter de Ecclesijs Parochialibus, absque expressione qualitatis Curæ.

36 Quamuis in dubio asserenti Ecclesiam esse Parochialem incumbat onus probandi, eo quòd beneficia præsumantur simplicia, & non Curata, *Staphil. in 2. p. de statu. & qual. benef. num. 2. Aegid. decis. 676. Hieron. Gabr. cons. 191. nu. 11. lib. 1.* cum alijs cita-

37 tis per *Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 6. nu. 8. Rot. decis. 158. nu. 5. p. 1. recent.* vbi quod Ecclesia non præsumitur Parochialis, tamen vbi beneficium habuerit populum, vel Clerum, Ecclesia præsumitur Curata *Staphil. citato loco nu. 1. & 2. Rebuff. in praxi benefic. tit. seculare benef. quotup. Aegid. d. decis. 676. Seraphin. decis. 1227. Nicol. Garc. loco proxime citato.*

38 Vt Ecclesia constituatur Parochialis auctoritas requiritur Episcopi, qui eam Parochialem cõstituat, fines designet, & plebem denotet, *cap. nullus omnino 16. quæst. 7. Carat. de iurib. Paroch. tit. 1. cap. 3. nu. 2. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 12. q. 14.* vbi subdit quod dum discutitur num Parochialis Ecclesia sit, inquiritur quando fuerit ædificata, cuius consensu extructa, quibus conditionibus affecta, *& Vgolin. de offic. Episc. cap. 53. in princip.* ostendit in quibus casibus possit Episcopus nouam Parochiam

39 constituere. Erecta tamen præsumitur superioris auctoritate, & consensu ex lapsu temporis, quando in illa diuina Officia publicè celebrata fuerunt, vt per *Afflict. decis. 368. num. 5. Gam. Lusit. decis. 144. in fine, & decis. 168. num. 1. Lancel. Gallia cons. 124. num. 6. vol. 1. Camill. Borrel. d. tit. 2. de sacrosanct. Eccles. num. 7.* vbi *num. 10.* addit procedere quando requiritur consensus, secus autem si exigeretur licentia, in qua non sufficit aliquis cursus.

40 Dotata sufficienter esse debet Parochialis, vt possit saltem ex dote ipsius vnus Presbyter cum alio ministro commodè sustentari, & iura Episcopalia persoluere, *cap. pie 16. q. 7.* & quando opus sit, hospitalitate vti, *cap. vt quisquis, de vita, & honest. cleric. cap. 1. de prebend. in 6. Azor. d. lib. 3. cap. 12. q. 15. Lal. Zecbi. d. cap. 28. de 1*

Paro-

Parocho nu.4. Caualer. decis.498. nu.1. Rebuff. in tract. congrua
41 *portionis nu.65.* & sic non debere Ecclesiam dedicari nisi tantum assignetur, quod duobus sufficiat, tradunt *Castad. decis.19.de preg-*
42 *ben.Rot.decis.56.nu.10.p.2. diuers.* Verum si post eam ædificatam ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Episcopus cum illa coniungere aliquod beneficum simplex, vel illam cum alijs Parochialibus vnire, *Concil. Trid.sess.21. de refor. cap.5.& sess.24.etiam de reform.cap.13.§. in Parochijs, Gonzal. ad reg.8.Cancel.glos.5.§.7.nu.65.Azor.d.c.12.q.15.vers.si ita.*
43 Constituta sic, & limitata Parochia, & in ea Parochialis Ecclesia erecta, & ædificata, tota eius cura vni Presbytero tantum, qui vocatur communiter Parochus, seu Plebanus, Rector, siue Curatus, (quia hæc nomina vti synonima variantur, & vnum ponitur pro alio) committitur, vt in ea Baptismum, & reliqua Sacramenta populo ministret, & conferat, prout infra latè videbimus; nam sicut vna mulier non potest duos, vel plures sponsos habere *cap.1. de sponsa duorum*, nec vnum corpus duo capita, quia esset monstrum *cap. quia plerisq. de officio Ordin.* sic nec Ecclesia duos vel plures Parochos, siue Curatos *cap. cum non ignoreti, de praben.* & in vna Ecclesia vnus debet esse Sacerdos, Sponsus, & Rector, qui curam habeat, *cap. in apibus 7.q.1.cap. sicut vna 21.q.2. Rot.d.decis.52.nu.17.cum seqq.p.2.diuers. Gonzal.*
44 *d.glos.6.à nu.45.*vbi *nu.42.* exinde infert ad regimen Parochialis Ecclesiæ assumi debere vnum Parochum, qui suo nomine, & non cum alijs præficiatur, quia si illi duo, vel plures præficiantur, qui Confessiones audiant, & baptizent, & alia ad curam spectantia faciant, non dicerentur propriè Parochi, siue Curati.
45 Hi Presbyteri quocunque nomine nuncupati, quibus singulariter Parochiales Ecclesiæ curandæ, & regendæ conferuntur, Parochiale beneficium habere dicuntur, quod idem non est cum beneficio curam animarum habente cum istud latius pateat, quàm illud, vt ex *Innoc.in cap.cum satis, de officio Ordin.* tradunt *Azor. d.p.2.lib.3.cap.12.q.1. Mari.Alter.de censur. tom.1. disp. 22. lib.5.*
46 *c.7.vers.caterùm Patriarcha*, nam Canones de Parochiali beneficio verba facientes, non eo ipso in omni beneficio coram retinente animarum vendicare sibi locum monet *Ludou. Gom. in reg. Cancel.de idiomate q.11. vers. & ideo pro vero intellectu*, quem refero *Ego ipse in collectan.ad cap. dudum 54.nu.2.de elect.*
47 Cura autem animarum in beneficijs dupliciter consideratur secundum *Gonzal.ad reg.8.Cancel.glos.6.à nu.61. & Nicol. Garc. de benef.p.1.c.6.nu.6.* qui plures referunt: vno modo propriè, & strictè pro cura Pœnitentiali, quæ exercetur in foro animæ, quando

do scilicet aliquis tenetur sacras Pœnitentium Confessiones audire, cæteraq. Sacramenta administrare aliquibus, qui illa tenentur ab eo suscipere iuxta *glos. verbo impendant in clem. dudum de sepult.* Alio modo dicitur cura largè, seu improprie, quæ pertinet ad forum exterius, & est potestas fori contentiosi, siue iudicialis circa correctionem morum, & sic omne beneficium habens iurisdictionem visitandi, excommunicandi, absoluendi, & alia faciendi ad morum correctionem pertinentia, etiam dicitur habere curam animarum, *d. cap. dudum circa med. Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 97. nu. 4. Mascard. de probat. concl. 438. n. 20. cum seqq. Quintin. in repet. cap. de multa nu. 76. de prabend. Henriq. cons. 9. à princ.* cum alijs citatis per me *in tract. de appellatiua verborum vtriusq. Iuris signif. appell. 65. nu. 2.* Vnde apparet quod licet beneficium Parochiale idem sit cum beneficio curam animarum habente proprie, & strictè sumpto, tamen si largè seu improprie sumatur, plurimum differunt, quo sensu dixi supra istud latius patere quàm illud.

48 Illa cura pœnitentialis primo modo relata, quam tenet, qui habet supra populum potestatem ligandi, atque soluendi animas iuxta auctoritatem Christi Domini, *Quæcumque ligaueris super terram, &c.* in duplici etiam est differentia, alia dicitur actualis, alia verò appellatur habitualis. Actualis cura illa est, quam quis actualiter, idest actu per se gerere tenetur in populum ex necessitate officij ratione Parochialis, vel beneficij Curati, in quo est Canonicè intitulatus & institutus. Habitualis vero cura ab actuali distincta illa dicitur, quæ penes aliquem ratione alicuius beneficij in fieri est, sed non in facto, quia executionem potestatis non habet, vel defectu tituli spiritualis per vnionem accessoriè factam extincti, aut quia Parochiani recesserunt ex causis relatis per *Azor. d. p. 2. lib. 3. c. 12. q. 6.* vel quia ex priuilegio, seu consuetudine leuatus fuit onere exercendi actu.

49 Et quamuis prædictæ tres species curæ habitualis in eo differant quòd de cura annexa non est facienda mentio, *cap. super eo de preben. lib. 6. Cardin. in Clem. vnic. nu. 6. q. 9. de offic. Vicar. & cons. 30. ante nu. 1. vers. ex hoc videtur, Felin. in cap. postulasti nu. 1. vers. si enim cura de rescript. Campan. in diuersor. Iuris Canon. rub. 7. c. 6. nu. 18.* & de alijs vero duabus speciebus maxime, *Gutier.*
50 *alleg. 8. nu. 9.* distinguit *Menoch. cas. 201. nu. 67.* In eo tamen conueniunt, quòd neutra facit beneficium Curatum, aut causat incompatibilitatem, nec requirit personalem residentiam, vt de cura annexa est *tex. in d. cap. super eo*, & de alijs duabus speciebus *Nau. cons. 21. de cleric. non resid. in nouis, Hoied. de incompatib.*

benef.

benef p.1.c.3.nu.16.& 53.& p.2.c.6.nu.1.& 2. Reuerendiss. D. Antonius Ricciul.de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existen-
51 *tium lib.1.cap.14.n.4.& 5.* & rationem reddit *nu.2.* quia de Parochiali habitu idem iudicatur perinde ac si esset beneficium simplex, *& cap.seq.nu.3.* post *glos. verbo Parochialis Ecclesia in fine*,
52 *in cap. licet canon, de elect. lib.6.* aduertit de Parochiali ad actum reuocata idem, quod de nouiter erecta iudicandum.

53 Sed non inutile erit inuestigare penes quem animarum cura in beneficijs vnitis resideat, & quòd ipsa cura principalis sit penes Prælatum beneficij vniti, eius verò exercitiũ penes Vicarium in dicto beneficio deputatum, videtur deduci ex *d. cap. super eo*, & ex illo non obscurè colligunt *Seraphin.decis.109.nu.5 Baratt. decis.936.nu.1.* intellige vel de Vicario ad nutum amouibili, vel de cura habituali, nam *Rot.in Romana Vicariæ* 8. *Nouembris* 1621. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*, tenuit quòd cum Ec-
54 clesia S.Mariæ in via lata esset Parochialis, & deindè Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, penes ipsum Vicarium est omnimoda cura actualis, habitualis verò penes Capitulum, & citat *Oldrad.cons.63.nu.1.in fine, Roman.cons.325.nu.3. Host.in cap.ex-posuisti de prabend. Mandos.cons.20.nu.9. Hieron. Gabr. cons.190.*
55 *nu.7.lib.2.* & quod Papa erigendo vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit quàm constituere illum actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non sit Rector Ecclesiæ *Vitalin.in clem.1.nu.24.de offic.Vicar. Abb in cap.ex parte in 3.notab.eod.tit. Card.in clem.1.n.10.q.9.vers.solutio, & cons.1. col.1.in fine paulò ante nu.1.vers. & hoc videtur*, auferendo curam à Capitulo, *Nau.cons.21.nu.7.de cleric.non resid.* firma tamen remanente cura habituali penes ipsũ Capitulũ, *Abb.in cap.extirpanda §.quia vero nu.15.& in cap.exposuisti in fine, de prabend. Card. in d.clem.1.nu.10.vers.solutio, Franc.in cap.super eo nu. 2. de prabend.in 6. Caputaq.decis.339.nu.2.& 3.p.3. Nau.d.cons.21.nu.8.*

56 Et in hunc sensum dicitur potius Vicarius perpetuus habere curam animarum, non autem Rector principalis, vt per *Card. in d.Clem.1.nu.10.q.9.vers. indistinctè cura dicitur apud Vicarium*
57 *quoad omnem effectum, & in Clem.1.de iurepatr.nu.8.vers.& magis propriè in effectu ipsi instituti sunt Prælati, Anch. cons.404.n.11. vers.nam Vicarius non recipit titulum à Rectore, sed ab ipso, & penes ipsum dicitur esse cura animarum, & exercitium.* Quod adeò
58 verum est vt si principalis spreto Vicario velit se ingerere in cura animarum nullo modo posset, vt in terminis dicit *Abb. in d. cap.extirpanda § qui vero nu.15.in vers. ex quo sequitur quòd Rector principalis non posset sibi exercere curam fori pœnitentialis*, refert

fert *Azor.d.p.2.lib.3.c.6.q.2. ad fin. in verf. & ideo Rector Sacramenta conferre non debet,nec potest,* sentit *Anchar.in cap.expofuisti de praeben.nu.6.in fine verf.Vicarij à Canonicis in cura dependentiam non habent vllo modo, sed auctoritate Iuris habent cura exercitium de per se, quam principalis Canonicus impedire non potest, nec in ipsa se intromittere, ficut nec Episcopus inuito Rectore Ecclesiae Parochialis posset assumere curam animarum, Seraph.decis.109. nu.5.verf.non enim potest per se ipsum exercere, Rot.in Barchinonen.Vicariae 17.Maij 1624.coram R.P.D.Merlino.*

59 Licet Rota,& Doctores supracitati loquantur in Vicarijs perpetuis,vtpotè quia ex huiusmodi perpetuitate resultat non leuis præsumptio translationis curæ actualis,non exindè colligitur in Vicarijs amouibilibus Parochialium vnitarum absolutè contrarium esse resoluendum, nisi vbi in erectione Vicariæ circa curam nihil fuerit dictum,vel ex materia subiecta particularis resolutio sumi non posset; quoad erectionem constat posse in ea totalem curam transferri in Vicarios etiam ad nutum amouibiles, quo casu non amplius curat *Rota* an Vicarij sint perpetui,vel ad nutū amouibiles ad concursum faciendum,sed decidit,vt tunc omninò fiat,ficut fuit resolutum *in Vlixbonen iuris conferendi 2. Decembris 1605. coram Litta, & in Vlixbonen concursus 1. Iunij 1615. coram bonæ mem.Rembaldo decis.710.p.2. recent.* clarè præsupponens posse temporales Vicarios habere curam etiam actualem.

60 Ratio est quia cum de Iure communi in Parochialibus annexis debeant constitui perpetui Vicarij *d.cap. extirpandæ §. qui vero, cap.ad haec, de offic.Vicar.cap.1.de capell.monach. lib.6.* attamen si de facto,aut ex negligentia Prælatorum, vel consuetudine, aut priuilegio Vicarij temporales deputari permittantur in eo casu vbi perpetui constitui debebant, non videtur hoc sufficiens, vt exinde absq. alia verosimili coniectura colligere debeamus Vicarium temporalem habere tantummodo curæ exercitum, habitualem verò, ac actualem penes Rectorem existere, nam hoc adesse potest ex aliquo accidenti ipsam curam minimè respiciente,eo maximè quia in Episcopi arbitrio est deputare Vicarium perpetuum vbi fuerit temporalis,vel eum ad nutum amouibilem vt prius relinquere,ex dispositione *Concilij Trid.sess.7.de reform. c.6.* Nec hoc casu est inconueniens quòd ipsa cura actualis sit penes illum, qui non habet titulum beneficij, cuius curam gerit,

61 nam de essentia beneficij est,vt sit perpetuū, vt colligitur ex eius definitione,quam præstant *Sebast.Medic.de definit.p.2. c.16. Petr. Gregor.in instit.rei benef.c.6.nu.1.& syntag.Iuris lib.3.c.2.Gonzal. ad reg.8.Cancel.glos.5 in princ.à nu.2.Squillante de priuileg. cleric. cap.4.*

62 *cap.4.nu.*1. quia certum est in his Parochijs vnitis titulum non existere cum fuerit suppressus, & extinctus per vnionem acces-
63 soriè factam, quæ alio nomine extinctiua tituli dicitur, curæ verò titulum esse penes Episcopum *Rot. decis.* 309. *nu.*3.*p.*2. *diuers.* quem ipse Vicarius recipit ab eo, non autem à Rectore principalis beneficij *Anch.cons.*404.*nu.*11.

64 Quæ vt melius percipiantur sciendum est accessoriè, & in perpetuum alteri beneficio vnionem posse fieri dependenter, vel independenter; dependenter quando scilicet vna Ecclesia Parochialis propter locorum distantiam diuiditur in duas, & creata de nouo accessoriè antiquæ vnita dicitur filialis, & natiua, vel quando aliter dependet à beneficio principali, & hoc casu, vt quia præsumitur quoad spiritualia, & temporalia facta vnio, si in vnita accessoriè constituatur Vicarius temporalis habebit tantummodo curæ exercitum, penes verò Rectorem principalem erit cura tam actualis, quàm habitualis. Ratio est quia beneficiũ annexum processit à principali, vnde quoad spirituale, & temporale præsumitur vnitũ; itaut Rector vnius sit Rector alterius, & in vtroque intuletur, cuius nomine solummodo Vicarius curã
65 exercet. Et in his terminis credo intelligendam Sacræ Congregationis Concilij declarationem, quæ habet euidens signum esse curam remanere penes principalem quando Vicarius constituitur temporalis, & amouibilis in exercitio curæ animarum, de qua testãtur *Nicol.Garc.de benef.p.*3.*c.*2.*n.*179. *in declar.*11. *& Armendar.in addit.ad recop. legum Nauarræ lib.*2. *tit.*23. *l.*2. *§.*2. *sub tit. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis nu.* 141. & procedere *tex. in Extrauag. execrabilis in fine vers. quantum, de prabend.*
66 quatenus decidit illa beneficia Ecclesiastica habere curam animarum, quæ Parochias habent, in quibus ipsa est non per Vicarios perpetuos, sed per Rectores, seu ministros beneficiorum ipsorum, vel illorum temporales Vicarios exercenda, & rationem reddit *ibi gloss.verbo temporales*; quia Rector principalis per temporalem Vicarium deseruiendo per se ipsum deseruire censetur, cum ille iure suo hoc non faciat *arg.cap.eum venisset, de restit.spol.l.quod meo ff.de acquir.possess.*

67 Independenter verò fit vnio quando Parochialis annexa non processit à principali beneficio, sed aliàs erat de per se, & fuit vnita independenter principali forsan simplici; quo casu ipsum principale non dicitur Curatum respectu Parochialis annexæ, quia qualitas annexæ accessoriè non debet redundare in principale, *d.cap.super eo, Rebuff.in repet.d cap.extirpandæ §. quia verò nu.*146. & dicit *Nau. cons.*10. *nu.*3. *de maiorit. & obed.* per annexionem

68 xionem Parochialis beneficium principale, si sit simplex, nō crescere, nec fieri Curatum per Ecclesiam Parochialem ei annexam, immo potius Parochialis ipsa recipere simplicitatem beneficij, cui vnitur, eo quòd vnitur, & annectitur beneficio simplici. Ratio est quia hoc casu quoad temporalia tantùm præsumitur facta vnio, itaut principalis habeat solummodo temporale regimen, & titulum profanum quoad percipiendos fructus, ad not. per *Rot. decis. 2. de excess. Præl. in nouis, Mantic. decis. 359. nu. 5. Nicol. Garc. de benef. p. 5. cap. 1. nu. 270.* cum dispositio quoad spiritualia sit penes Vicarium, qui solum habet titulum immediatum ad curam, in qua non potest quiuis alius etiam principalis se intromittere iuxta doctrinam *Felin. in cap. postulasti, de rescript. nu. 1. vers. & hoc videtur.*

69 Ex quibus patet resolutio ad dubium, quod annis præteritis maximè inter nonnullos controuertebatur, statuerat enim sanctæ mem. *Clemens VIII. per suas litteras in forma Breuis sub die* 18. *Octobris* 1600. vt ex tunc Canonicatus, Præbendæ, ac dignitates in Cathedralibus Ecclesijs, principalesq. ipsæ dignitates in Collegiatis, necnon Parochiales Ecclesiæ, & earum perpetuæ vicariæ, cæteraq. ecclesiastica beneficia curam animarum habentia in Regnis Portugaliæ, & Algarbiorum non conferantur aliquibus personis de genere, seu stirpe Hebræorū descendentibus vsque ad septimum gradum inclusiuè, dicebant aliqui sub huiusmodi litteris comprehendi Parochiales Ecclesias alij beneficio non prohibito accessoriè vnitas. Sed probabilius fuit pro contraria sententia tentum, cum Summi Pontificis mens, & intentio fuerit ibi minimè velle comprehendere Parochiales, cæteraq. beneficia accessoriè vnita, vt ex dictarū litterarum contextu, & loquendi modo facilè erit colligere, nam in eis sermo tantùm est de beneficijs vacantibus, & conferibilibus, ad quæ ex illo genere personarum descendentes eligi, præsentari, ac in illis institui omninò prohibet Pontifex, ibi, *ex quoruncunque personis vacent, &c.* & ibi, *talesq. persona ad illa eligi, præsentari, vel aliàs assumi nullatenùs, nulloue modo possint,* & ibi, *illaq. vt prius vacare,* & ibi, *si contingat ad illa quemquam contra præsentis nostræ Constitutionis formam præsentari, vel institui, &c.* quæ verba verificari nullo modo possunt in Ecclesijs Parochialibus accessoriè vnitis, quæ nunquam vacare censentur *Rot. decis. 114. nu. 5. p. 2. diuers. Ludou. Gom. in reg. de triennali q. 8. sub nu. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 7. nu. 7. Nicol. Garc. de benef. p. 12. c. 2. n. 5.* nec sunt amplius conferibilia *Rot. in Verdunen. Decanatus 9. Martij 1590. coram bona mem. Card. Lancell.* apud *Nicol. Garc. d. tract. p. 5. c. 1. n. 270, Gambar. de*

officio Legati de Latere lib.6.c.1. nu.46. ac proinde impetrari non possunt, *Rebuff.in praxi tit.de vnionib.n.14. Pute. decis.240. nu.4. lib.1.in correctis, Gonzal.d.glos.5.§.7. n.22.* nec in illis vllus valet institui, *Franch.in d.c.1.n.7.vers.non obstat,de filijs Presbyt. lib.6.*
70 *Nicol.Garc.p.11.c.5.n.193.* quorũ omniũ præcipua ratio est quia huiusmodi Parochiales per vnionem de illis accessoriè factã omninò extinguũtur,nomen & titulũ amittũt,itaut illæ amplius Parochialium appellatione non contineantur, & acsi non essẽt, exprimi inter beneficia non debeant, *Sarnen.in reg.de idiomate q.11. in med.vers.secus si per viam adhærentiæ,* clarius *Card.cons.30.n.1. ad fin.in vers.Parochia enim, Menoch.cons.114.n.2.vers. cum ita, Campan.in diuers.Iuris Can.rub.7.c.6.n.18. Rot.apud Nicol.Garc. p.3.c.2.n.510.* cum exinde prædia beneficij,cui vnitæ fuerunt,sint effectæ, *Gamb.d.tract.lib.5.n.139.Verall.decis.349.n.2.p.3.* in tan-
71 tum quòd litteræ vnionis huiusmodi non dicuntur litteræ de Parochialibus Ecclesijs, quatenus Ecclesiastica sunt beneficia, sed de proprietate, & re profana, *Rot. decis.2. n.5. de rebus Ecclesiæ non alien.in antiq.practicabilia Rota impressa post 2.par.decisionum diuersorũ tit.de vnionib.n.13.Nicol.Garc.d.p.12.c.2.n.33.* & causa
72 vnionis nõ dicitur causa beneficialis, *Cassad.decis.3.de iudic.n.1. Gonzal.d.glos.5.§.7.n.17.* & lis super Parochiali vt vnita nõ est lis super beneficio *Mantic.decis.359.n.1.Rota* apud *Nicol.Garc.p.12.*
73 *c.2.n.31.* Et eò magis procedunt supra resoluta circa intellectum prędictarũ litterarũ,quia illę strictissimè essent interpretandę vtpotè odiosæ,& à Iure cõmuni exorbitantes,quod beneficij ecclesiastici capaces facit ex illo genere personarũ descendẽtes *in cap. eam te,de rescript.* ibi,*pro eo vero quòd Iudæus extiterit, ipsum dedignari nõ debes,* vt tetigit *Rot.in Vlixbonen.quartenariæ 15.Ianuarij 1624.coram R. D.meo Coccino Decano,* & in puncto de his litteris loquens in *Colimbrien. Canonicatus 3. Iunij 1616. coram bonæ mem.Card.Sacrato,& 5.Decembris eiusdem anni coràm Card. Verospio,* & de statuto Toletano *Mantic.decis.307.n.1.* tum quia cum agatur de priuãdo homine naturali habilitate,ac proinde de materia mere pœnali, verba sunt accipienda in potiori significatu, vt euitetur pena, arg. *cap.statutum de elect.lib.6.* bene ad propositum notat *Capra communium concl.90.nu.76.*

74 Nec aliud volunt alia earundem litterarũ verba ibi,*cæteraq.beneficia ecclesiastica curã animarũ habentia*, quia vt supra ostendimus licet habitualis cura sit in illo, qui præest beneficio principali,cura tamen actualis omnimoda translata fuit in Vicarium, *Vital.in clem.1.à n.8.de excess.Pral.Nau.d.cons.21.n.7.& 8.de cleric.non resid.Gonzal.d.gl.5.§.3.n.23.& seq. Camp.in diuers. Iuris*

Canon.

Canon. rub. 7. c. 6. n. 114. siue perpetuū, siue ad nutū amouibilē vbi vnio independenter facta fuerit iuxtà terminos supra per me declaratos, quo casu respectu principalis habitualis cura nullo modò poterit ad actū reduci, tū ob defectū tituli spiritualis, vt supra pōderauimus, tū etiā ob nō requisitas qualitates, veluti scientiæ, ætatis, & Ordinis, quas certū est ad Parochiales nō desiderari, quę
75 alicui beneficio simplici accessoriè vnitæ reperiuntur ex rationibus supra allatis. Verba autem supradicta de cura actuali sunt intelligenda cū illa beneficia dicantur habere curā animarum, quæ eam habent actu, nō verò habitu *gl. verbo habentia in Extrau. execrabilis in princ. de præb. Vital. in clem. 1. n. 4. de offic. Vitarij*, tū quia
76 habere est cū effectu *l. nomen §. habere ff. de verb. signif.* dicit *Host. in cap. nonnulli de cleric. non resid.* quem refert, & sequitur *Capra d. concl. 90. n. 76.* vnde cū habeamus verba actum denotantia non sufficit habitus, nisi etiam subsit actus bene *Gemin. in cap. licet canon in fine, de elect. lib. 6.* & ibi *Franch. n. 2. vers. sed Ioan. Monach.* tum etiam quia prçfatæ litteræ videntur ponderare periculū animarū, ibi, *animarumq; periculis occurritur*, quod non videtur subesse nisi actu, & habitu sint curata beneficia, ad propositum *Capra d. concl. 90. n. 76. in fine*, tū etiam quia cū ibidem fiat mentio curæ simpliciter, de actuali, non verò de habituali est intelligenda, vt
77 in terminis tenet *Capra d. concl. 90. n. 78.* quem refero *Ego ipse in tract. de appellatiua verborū vtriusq. Iuris signif. appellat. 65. n. 1.* & fuit dictum in *Vicen. Prioratus 2. Martij 1622. coram bona mem.*
78 *Manzanedo*, cum verba (præcipuè in materia pœnali, prout est ista, de qua agitur iuxtà supra dicta) semper in propria, & potiori significatione sint accipienda *l. non aliter ff. de leg. 3* cum pluribus per me citatis *de Axiomat. Iuris vsufreq. Axiom. 222. à n. 4.* tum deniq. quia prędictæ litteræ sunt odiosę, & exorbitantes à Iure, ac proindè restringendæ ex dictis. Ex quibus merito fuit pro hac parte conclusum.

S V M M A R I V M.

1 *Parochialem ad Ecclesiam persona idonea eligi debet, & quæ in loco residere, & per seipsam curam exercere valeat.*
2 *Idonea persona in hac materia dicitur prædita morum grauitate, ætatis maturitate, & litterarum scientia.*
3 *Morum grauitas, seu probitas requiritur in eo, qui ad Parochialem Ecclesiam eligi desiderat.*
4 *Morum grauitas ex animi virtute nascitur, & ab inculpata vita proficiscitur.*
5 *Mortali in peccato constitutus est inimicus Christi, & indignus sti-*

pendijs de illius patrimonio sumendis.

6 *Beneficium Curatum obtinere desiderans debet esse constitutus in ætate* xxv. *annorum inceptorum.*

7 *Parochialẽ accessoriè unitã habẽs sufficit, ut cõstitutus sit in ea ætate, quã requirit beneficiũ, cui Parochialis accessoriè reperitur unita.*

8 *Episcopus dispensare non potest, ut quis ante* xxv. *annum inceptum Parochialem Ecclesiam valeat obtinere.*

9 *Declarantur tex. in cap.* 2. *& ult. de ætate, & qualit.*

10 *Parochiam obtinere desiderans, quam litterarum scientiam habere debeat, ostenditur.*

11 *Innocentius III. super promouendis ad Parochiales, quid statuerit, refertur.*

12 *Mandatum de promouendo alicui de beneficio, aut ecclesiastica dignitate, Curata beneficia non includit, nisi de animarum cura expressa habeatur mentio.*

13 *Beneficiorum appellatione Parochiales Ecclesiæ, cæteraq. beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur.*

14 *Parochialis Ecclesia etiam reseruata, vel affecta, etiam vigore indulti in fauorem S.R.E. Cardinalium generaliter, aut specialiter concursu est conferenda.*

15 *Parochiales litigiosæ concursu non conferuntur.*

16 *Parochiales exigui valoris, aut ubi nullus esset qui se examini vellet subijcere, aut ob apertas factiones, seu diffidia cõcursu nõ cõferũtur.*

17 *Parochialis, quam quis acquirit per regressum, & prius possedit concursu non confertur.*

18 *Parochialis unita dignitati, vel Canonicatui concursu non cõfertur.*

19 *Vicaria perpetua Parochiæ unitæ concursu non confertur, nisi in Vicarium totalis cura fuerit translata.*

20 *Parochialis subiecta, seu annexa monasterio, vel de eius mensa quando monasterium nominat Rectorem, & Episcopus confirmat, concursu non confertur.*

21 *Parochialis, quæ Regularibus cõferri cõsueuit, cõcursu nõ cõfertur.*

22 *Prioratus Regulares habentes curam animarum soliti commendari Regularibus concursu non conferuntur.*

23 *Permutationibus Ecclesiarum Parochialium non fit concursus.*

24 *Parochia resignata ad fauorem in manibus Papæ concursu non confertur.*

25 *Parochiales vacantes in Curia, seu apud Sedem, siue per obitum, aut simplicem resignationem, seu dimissionem ex vi decreti, prouideri solent in Dataria sine concursu.*

26 *Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios concursu non confertur.*

27 *Di-*

27 *Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis concursu non confertur.*

28 *Collegij ius remanet etiam in vno donec fuerit auctoritate superioris destructum.*

29 *Prioratuum Conuentualium sub reseruatione censentur comprehensi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & sic sunt Prioratus habitu tantum.*

30 *Sypontinæ Cathedralis Dignitates, & Canonici, qui habent cum prębendis annexam curam animarum, concursu non conferuntur, sed ætas est necessaria.*

31 *Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum.*

32 *Vicarius deputandus cum congrua donec prouideatur de Rectore, non est necessariò examinandus, dummodo aliàs sit idoneus.*

33 *Vicarij deputatio in Parochiali vacante donec prouideatur de Rectore sẽper spectat ad Episcopũ, in cuius diœcesi Parochialis est.*

34 *Inferiores, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem cũ facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec prouideatur de Rectore, constituere non possunt.*

35 *Congrua portio Vicario deputanda est arbitrio Episcopi.*

36 *Vicarius constitutus cum cõgrua in Parochiali vacante donec prouideatur de Rectore, non potest remoueri sine causa.*

37 *Abbas, & Commendatarius Abbatiæ habentis iura Episcopalia si habeat ius congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, potest facere concursum.*

38 *Prælati inferiores, qui non habent ius congregandi Synodum, non possunt facere concursum quamuis habeant ius conferendi.*

39 *Episcopus vicinior manutenendus est in sua quasi possessione concursus instituendi in vacationibus Ecclesiarum Parochialium.*

40 *Edictum pro concursu faciendo intra decem dies est proponendũ, & totidem remanere debet affixum ad valuas Ecclesiæ, & non potest apponi cum maiori termino viginti dierum.*

41 *Edictum pro concursu faciendo apponi debet ab Ordinario loci vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi beneficium ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum.*

42 *Edictum est de substantia, & forma concursus Parochialium.*

43 *Termino decem dierũ, vel ad summũ viginti elapso ad cõcursum faciendũ nullus est admittẽdus ad examen, nisi qui descripti fuerint.*

44 *Edicti post terminum re integra potest oppositor admitti etiam alio reclamante.*

45 *Descriptus in tẽpore cõcursui præfixo si cõparuerit legitimo impedimento cessante elapso termino etiã re integra non est audiendus.*

46 *Examen statim elapso termino edicti potest per Episcopum incboari, sed non potest eadem die claudi, vbi plures fuerunt descripti, quia sunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiatur concursus.*

47 *Episcopus non potest statuere, seu limitare certum numerum personarum ad concurrendum in concursu Parochialium.*

48 *Curatis ne accedant ad concursum aliarum Parochialium non potest prohibere Episcopus.*

49 *Concursus potest fieri vno tantũ comparente ex pluribus descriptis.*

50 *Concursus est faciendus vbi vnus tantùm se describi fecerit, nec alij comparent oppositores ad se describi faciendum, nec opus est alio edicto, aut termini prorogatione.*

51 *Examen vbi nullus ex comparentibus vult subire, Episcopus assignare debet aliud terminus siue edictum, & si adhuc nemo cõparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia absq. concursu conferri.*

52 *Examen concursus faciendum est ab Episcopo, siue eo impedito ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinatoribus non paucioribus quam tribus, & etiam Episcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario.*

53 *Examen omnium concurrentium ad Parochialem si vna die fieri non potest, poterit in alio continuari.*

54 *Examinatores debent singulis annis proponi in Synodo ad minus sex, & ab ea Synodo probari, quorum officium etiam post annum suæ electionis non expirat.*

55 *Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent.*

56 *Examinator vt dicatur probatus à Synodo debet dimidiam partem suffragiorum ferre ab ijs, qui vocem habent in Synodo.*

57 *Examinatores aliqui si ex sex intra annum suæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi vna cum Episcopo ad superstites spectare debet eo anno durante.*

58 *Examinatores si decedant, vel in longinquas partes recedant, quid faciendum, ostenditur, & nu. 62.*

59 *Examinatores Synodales durant donec alij in Synodo deputati fuerint, verum si anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat.*

60 *Episcopus non excusatur si post annum adhibeat examinatores superstites non extantibus sex.*

61 *Annus celebrandi Synodum non incipit currere à die captæ possessionis Episcopatus, sed à die Synodi vltimo loco celebratæ.*

62 *Examinatores non Synodales extraneos non licet Episcopo auctoritate ordinaria sibi assumere, qui suppleant numerũ nõ existentiũ.*

63 *Exa-*

63 *Examinatorum deputationis anno elapso non est Episcopo permissum iisdem absentibus, vel aliis legitimè impeditis alios in eorum locum subrogare.*

64 *Episcopus non potest loco examinatorum Synodalium demortuorum alios subrogare vsque ad nouam Synodum.*

65 *Episcopo non licet subrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per sententiam de crimine simoniæ fuerunt condemnati.*

66 *Condemnati de adulterio si sententia fecit transitum in rem iudicatam, non sunt adhibendi in examinatores Synodales, quia sunt infames, si vero causa pendet per appellationem possunt adhiberi, sed non est conueniens.*

67 *Concursus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis praecedentibus, sunt nulli, quatenus prædicti examinatores in Synodo posteriori non fuerunt confirmati.*

68 *Prouisiones Parochialium Ecclesiarum factæ sine examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis, sunt nullæ, & qualiter sanandæ ostenditur, & nu. 69.*

70 *Vicarius Sede Episcopali vacante in loco examinatorum absentium vel defunctorum alios auctoritate propria sufficere non potest.*

71 *Concursus est nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non sit examinator Synodalis.*

72 *Negatiua illa quòd quis non esset examinator Synodalis, quomodo probanda, ostenditur.*

73 *Examinatores necessariò eligi debent, qui sint Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, si extent, alioquin alij clerici, qui ad id videbuntur magis idonei.*

74 *Examinatores Synodales eligere non potest Episcopus, qui non sint Doctores, seu Magistri, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico si extent, alioqui alios clericos, qui ad id munus idonei videbuntur.*

75 *Clerici seculares, aut Regulares in examinatores Synodales eligi nõ possunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu insigniti non fuerint, nisi vlli viri huiusmodi qualitatis non extent.*

76 *Examinatores Synodales debent iurare, itaut si non iurauerint concursus coram eis habitus vitietur.*

77 *Iuramentum examinatoribus Synodalibus debet præstari tactis sacrosanctis Euangelijs.*

78 *Iuramentum præstare possunt examinatores extra Synodum in manibus Notarij.*

79 *Examinatores Synodales non possunt quicquam prorsus occasione examinis nec ante, nec post accipere, alioquin simoniæ vitium*

tam ipsi quàm alij dantes incurrunt.

80 *Beneficijs antea obtentis priuantur examinatores Synodales si occasione examinis siue antea, siue post aliquid accipiant etiam gratis, & liberaliter datum.*

81 *Examinatores Synodales non possunt quicquam pro labore, vel titulo stipendij ad sustentationem ex fructibus beneficij vacantis, vel alia ratione accipere.*

82 *Ordinarius non potest statuere aliquod stipendium etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialiũ.*

83 *Episcopus potest aliquid de suo examinatoribus Synodalibus conferre titulo præmij, vel stipendij, seu sustentationis.*

84 *Examinatores Synodales peracto examine debent eos renuntiare Episcopo, quos idoneos reperirent, non tamen tenentur explicitè referre singulas qualitates eorum, qui sunt examinati.*

85 *Examinatores etiam extraiudicialiter possunt informari de qualitatibus concurrentium.*

86 *Examinatores vt palam inter se sua vota conferant magis expedit, deindè Notario iubeant vt in actis suis simpliciter scribat Titiũ approbatum idoneum, Seium reprobatum.*

87 *Vota dare debent examinatores dum simul congregati sunt cum Episcopo, non autem separatim, sicut Episcopus, vbi datur locus accessui, debet ipse accedere examinatoribus simul congregatis.*

88 *Examinatus dicitur reprobatus, qui solus comparens ad se examinandum coram tribus examinatoribus fuit ab vno approbatus, cæteris reprobantibus.*

89 *Episcopus potest gratificari data in approbatis paritate.*

90 *Idoneus quis magis sit ex concurrentibus ad Parochialẽ vacantem nunquam spectat ad examinatores iudicare, sed ad Epm solum.*

91 *Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum ad ipsum Episcopum spectat.*

92 *Votum decisiuum in concursu non habet Episcopus, sed tantum accedere potest vbi vota sunt paria, vel singularia.*

93 *Eligere ex approbatis ad Parochialem potest Episcopus extra locũ examinis, & etiam absentibus examinatoribus.*

94 *Electio facta de magis idoneo ad Parochialẽ vacãtem significanda est intra quatuor menses, & si fuerint transmissi, nec peruenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, prouisio deuoluitur.*

95 *Electio, & prouisio in concursu Parochialium facta de digno omisso digniore est nulla.*

96 *Prælati non aliter satisfaciunt sua obligationi quàm si de digniore Ecclesia Parochiali prouideant.*

97 *Eligere ad Parochialem prouidentes tenentur illum, qui maioribus*

bus inuatur meritis.

98 *Electores sub pœna peccati mortalis digniorem, seu meliorem eligere tenentur.*

99 *Beneficia per prouisionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores nisi in promptu sint.*

100 *Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere.*

101 *Beneficium suum renuntians in fauorem alterius non tenetur sub peccato mortali digniorem, seu meliorem eligere.*

102 *Patronus laicus etiam quoad beneficia Curata non tenetur præsentare digniorem.*

103 *Eligere licet dignū prætermisso digniore in Canonicatibus, & dignitatibus, ac alijs simplicibus beneficijs curā animarū habētibus.*

104 *Prouisio beneficij quādo per concursum, seu oppositionem facienda est, an tenentur quis ad restitutionem si omisso digniore dignum eligat, ostenditur, & nu.* 105.

106 *Dignus offerendo in concursu pecuniam digniori, vt desistat ab oppositione, committit simoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & restituendos fructus perceptos.*

107 *Electio non erit simoniaca, nec illicita si quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant.*

108 *Pecuniam offerre non est licitum pro electione particularis personæ etiam dignissimæ.*

109 *Senior idoneor iudicandus est respectu alterius iunioris cum quo concurrit.*

110 *Originarius idoneor iudicandus, ac præferendus est, si alter sit extraneus.*

111 *Dignus de ciuitate, vel gremio Ecclesiæ potest eligi posthabito digniore extraneo.*

112 *Originarij semper præferuntur extraneis.*

113 *Originarij præsumuntur magis diligere patriam.*

114 *Doctor præfertur non Doctori.*

115 *Doctori, cuius vita ignoratur, præfertur minus doctus modo idoneus, cuius mores sunt noti.*

116 *Beneficium nullum habens præfertur habenti.*

117 *Habilior is dicitur, qui muneri, cui præficitur, est aptior.*

118 *Diues potius quàm pauper eligi debet, si Ecclesia, cui est prouidendum, sit pauper.*

119 *Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine insignito.*

120 *Nobilitatem maiorem habens præferendus est.*

121 *Dispensatione non indigens præfertur indigenti.*

122 *Idoneitas ad Ecclesiam Parochialem non solum consideratur respectu scientiæ, sed etiam ætatis, morum, prudentiæ, & huiusmodi.*

123 *Ido-*

123 *Iudicare quis ex concurrentibus sit magis idoneus spectat solum ad Episcopum, non verò ad examinatores.*

124 *Parochialis vacans vbi fuerit iurispatronatus ecclesiastici, & institutio ad Episcopum pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Episcopo se præsentare tenetur, vt ab eo instituatur.*

125 *Examinis per concursum forma an seruanda sit, vbi Ecclesia Parochialis sit iurispatronatus partim Ecclesiæ, partim laici, ostenditur, & num.126.*

127 *Parochialis Ecclesiæ institutio vbi à Summo Pont. facienda erit, quia forte in mensibus reseruatis vacauit, ius eligendi digniorem ad solum Episcopum pertinet.*

128 *Beneficium Curatum iurispatronatus Ecclesiæ si in mensibus Sedi Apostolicæ reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius nulla habita ratione patronorum debet edicta concursus proponere, idoneum eligere, ac Romam mittere.*

129 *Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, sed sufficit quòd deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœcesana synodo deputatis, & idoneus iudicetur.*

130 *Examen per concursum inter ipsos præsentatos requiritur in vacatione Parochialium de iurepatronatus laicorum, vbi plures sunt præsentati, & æqualibus vocibus gaudent.*

131 *Iuspatronatus laicale deuolutum ad Ordinarium confertur per concursum pro illa vice.*

132 *Parochialium in collatione facta iure deuoluto, an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, seruari debeat, ostenditur, & nu.133.*

134 *Forma Concilij Trid. circa concursum faciendum in vacatione Parochialis Ecclesiæ, est ad vnguem obseruanda, nec potest per æquipollens adimpleri.*

135 *Collatio Parochialis facta sine examine per concursum est nulla, & irrita, & præfata Parochialis eo modo collata vacat, eiusque collatio ad Sedem Apost. spectat.*

136 *Vicarius Episcopi si velit subire concursum tenetur obseruare formam Concilij Trid.*

137 *Examinatorum Synodalium relationem quominus executionem habeat, nulla deuolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apostol. impedire potest.*

138 *Appellatio quoad effectum deuolutiuum tantùm datur non solum à relatione examinatorum Synodalium super scientia, sed etiam super idoneitate, & habilitate.*

136 *Ap-*

139 *Appellare non potest quis ab irrationabili iudicio Ordinarij dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus sicut & electus.*
140 *Appellatio non datur simpliciter ab electione Episcopi in concursu, nisi vbi constaret de dolo, & irrationabili eius iudicio.*
141 *Electione in concursu facta per Episcopum interpretatio est facienda ad illius fauorem, quòd omnia considerauerit, & magis idoneū arbitrio suo elegerit.*
142 *Episcopus præsumitur instructus de vita, & moribus concurrentium ad Parochiales Ecclesias vacantes.*
143 *Irrationabilitas electionis Episcopi in concursu debet esse manifesta, vt sit locus appellationi.*
144 *Familiaritas tollit multum de præsumptione, quæ aliàs esset pro Episcopo circa agnoscendam vitam, & mores concurrentium ad Parochiales.*
145 *Appellatio à mala electione, siue irrationabili iudicio Episcopi admittitur solum ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum, nisi appellaretur à sententia Metropolitani, seu alterius Iudicis appellationis reuocatoria electionis prius factæ, seu facto concursu appellaretur inter præsentatos, vel patronos laicos, vt num. 134.*
146 *Appellatio datur ad effectum deuolutiuum, & suspensiuum quando appellatur à sententia Metropolitani, seu alterius Iudicis reuocatoriæ electionis prius factæ ab Ordinario in concursu ad Parochiales.*
147 *Concursu facto quando appellatur inter præsentatos, vel patronos laicos super pertinentia iurispatronatus, possessio per appellationem suspenditur.*
148 *Reiectus in concursu Parochialis potest prouocare præelectum ad nouum examen coram Iudice appellationis etiam antequam doceat de irrationabili iudicio Episcopi.*
149 *Reiectis, vbi illi in concursu Parochialis Ecclesiæ appellant à mala electione, dandus est nouus concursus in Vrbe, vbi debet vocari præelectus ab Episcopo.*
150 *Prouisio, & collatio Parochialium intra quod tempus præfecto examine sit facienda, ostenditur.*
151 *Ecclesia in titulum est conferenda, & inter duos non est diuidenda.*
152 *Clericus per Monachorum consilium est instituendus in Ecclesiis quæ subsunt Monachis.*
153 *Portio congrua Vicarijs qualiter assignanda, & nu. 154.*

De

De Canonicà Parochorum electione, & institutione.

CAP. II.

1 DE electione tam Parochorũ, quàm aliorum Recto-
rum sacris Canonibus est constitutum, vt ad Pa-
rochialem Ecclesiam, & curam animarum haben-
dam persona idonea eligatur, & quæ in loco resi-
dere, & per se ipsam curam exercere valeat, vt
colligitur *ex cap. in Parochia 16. q. 1. & ex cap.*
cum in cunctis de elect. & ex cap. licet canon eodem. tit. in 6. & ex
cap. eam te decet, de ætate, & qual. & ex cap. quia nonnulli, de
cleric non resid. & ex cap. graue gerimus, de præbend. Concil. Trid.
2 *sess. 7. de reform. cap. 3.* Idonea autem persona in hac materia di-
cetur prædita morum grauitate, ætatis maturitate, & litterarũ
scientia, vt probatur *ex d. cap. cum in cunctis §. inferiora Rebuff.*
in praxi tit. forma Vicar. nu. 87. & in tit. requisita ad collationem
n. 23. verbo idoneus, Flamin. Parif. de resign. benefic. lib. 4. q. 11. n. 11.
3 Primò morum grauitas, seu probitas requiritur in eo, qui ad
huiusmodi beneficium eligi desiderat, *d. c. cum in cunctis*, ibi, *gra-*
uitas morum, Selu. de benef. p. 3. q. 5. nu. 35. Cosm. in pragm. Sanct. tit.
de elect. cap. sicut §. deinde verbo moribus pag. 69. verso, Gutier. ca-
non. lib. 1. c. 26. à nu. 34. Flamin. Parif. d. q. 11. nu. 15. & 16. Filliuc.
4 *in quæst. moral. tom. 3. tract. 41. cap. 5. nu. 40.* quæ ex animi virtute
nascitur *cap. fin. 41. dist. Nau. in cap. si quãdo de rescript. except. 11.*
nu. 2. vers. nam grauitas, & ab inculpata vita proficiscitur, idem
Nau. except. 15. vers. octauum est. Non debet, inquit Gregor. *lib. 34.*
Moral. cap. 30. hominum ducatum suscipere, qui nescit homines bene
viuendo præire, ne qui ad hoc eligitur, vt aliorum culpas corrigat,
quod resecare debuit, ipse committat. & *p. 1. Pastor. cap. 3. Sit Rector*
operatione præcipuus, vt vita viam subditis viuendo denunciet; &
grex, qui Pastoris vocem, moresque sequitur, per exempla melius,
quàm per verba gradiatur. Qui enim loci sui necessitate compellitur
summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare.
Illa vox namq; libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis
vita commendat, quia dum quod loquendo imperat, ostendendo adiu-
uat vt fiat. Et cap. 10. *Talis ad regimen quisque debet venire, qui*
ita se imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, insinuet, vt inter eos
non habeat quod saltem de transactis mens erubescat. Omnis enim
constitutus in crimine mortali, vt inimicus est Christi *cap. tolle,*
cap. fin. de Pœnit. dist. 2. ità indignus est stipendij de illius patri-
monio

monio sumendis *S. Thom. 2. 2. q. 63. art 2.* communiter receptus ex *Nau. d. except. 15. vers. omnis*, nam bona ecclesiastica sunt Christi patrimonium *cap. cum ex eo, de elect. lib. 6. Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 1.* cum alijs adductis per *Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo munera differ. 1. nu. 5.*

6 Secundò ætatis maturitas, quæ scilicet xxv. annum attigerit, *d. §. inferiora, d. cap. licet canon, Nauar. in man. c. 25. nu. 116. Mexi. in tract. tassa panis concl 6. nu. 18.* vbi subdit quòd recipiens beneficium Curatum ante xxv. annũ, cum talis à Iure sit incapax, tenetur beneficium renuntiare, & in Conscientia cogitur fructus restituere, *Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 24. nu. 5. & 19. Emman. Sà verbo beneficium 9 Flamin. Paris. d. q. 11. n. 14. & lib. 4. q. 9. nu. 14. & seq. Gutier. d. c. 26. nu. 3. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 4. nu. 41. Filliuc. d. tract. 41. cap. 5. nu. 29. Massobr. in praxi habendi concursum requis. 10 dub. 11. nu. 27.* & citati à *Cened. ad Decretum collect. 30. nu. 1.* qui quidem xxv. anni non requiruntur completi, sed incæpti sufficiunt, vt satis deducitur ex *d. §. inferiora*, ibi, *attigerit*, & ex *d. cap. licet canon*, vt aduertunt omnes superius citati, & expressius *Nau. in man. cap. 25. nu. 116. Homobon. de Bonis de humanæ vitæ statibus p. 1. c. 22. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neap.*
7 *p. 4. decis. 281. & decis. 349.* Hoc tamen limitatur in habentibus Parochiales vnitas, qui non adstringuntur præfatam ætatem attingere, sed illis sufficit in ea constitutos esse, quam requirit beneficium, cui Parochialis accessoriè reperitur vnita, prout à Sacra Congr. decisum referunt *Galet. in margarita casuum Conscient. verbo Canonicus 5. & verbo Parochus, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 9. n. 4. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol. 512. in 2. edit. Nicol. Garc. de benefic. p. 12. cap. 2. nu. 26.*

8 Episcopus dispensare non potest, vt quis ante xxv. annum inceptum Parochialem Ecclesiam valeat obtinere, cum enim cõstet hanc ætatem in huiusmodi beneficijs requiri ex generali Concilij Lateranensis Constitutione, de quo in *d. §. inferiora*, & Lugdunensis, de quo *in d. cap. licet canon*, & nullus dubitet contra generalis Concilij decreta Episcopum dispensare non posse ex plenè per me adductis *de officio, & potest. Episc. p. 2. alleg. 33. nu. 35.* sequitur in huiusmodi ætate illum dispensare minimè posse; & ideò sic docent *Imol. in clem. 1. nu 34. de statu monach. Corras. de Sacerd. p. 3. c. 3. n. 2. Troti. de vero, & perfecto clerico lib. 2. c. 18. nu. 2. Selu. de benef. p. 2.*
9 *q. 3. n. 32. Petr. Gregor. rei benef. c. 37. nu. 5.* Non obstat *tex. in cap. 2. iuncta glos. verbo Ecclesias, & vlt. de ætate, & qual.* quia ex eo non colligitur posse Episcopum dispensare, immo eius factum non approbat Pontifex, sed potius reprehendit, patet ibi, *Episcopum*

pum super his corripias, & ibi, *eidem Episcopo prohibeas ne de cætero Ecclesias, &c.* Si adhuc quis curiosè quęrat quare Pontifex non iubeat pueros amouere, sed remotis laicis iubeat committere administrationes idoneis clericis, donec pueri veniant ad ætatem legitimam, respondebimus olim Iure Decretalium validas fuisse collationes, & prouisiones beneficiorum ante ætatem legitimam. nullitatisq́. pœnam præscriptam fuisse Iure nouo Sexti per *d. cap. licet canon*, atque ita tex. *in d. cap. 2.* concludit valuisse collationem, non potuisse tamen Episcopum licitè facere, & dispensare, confirmaturq́. ex vltimis verbis *cap. 3.* immediatè sequentis, ibi, *quod nisi feceris irritabimus*; à Papa igitur oportet hanc petere dispensationem, vt notant præcitati, quibus addo *Nau. in man. cap. 25. nu. 116.* explicat latè ad praxim *Rebuff. in praxi tit. de dispensat. ratione ætatis, in princip.* An autem sic dispensatus ratione ætatis habeat liberam administrationem rerum ad beneficium pertinentium per se, & sine curatore, vide *tex. in cap. vlt. de iudic. in 6.* vbi latè *Ludouic. Gom. nu. 9. & 26. Octauian. lib. 3. de decretis tit. 8. num. 28.*

10 Tertiò litterarũ scientia, vt in *d. cap. cũ in cunctis*, ibi, *& litterarum scientia commendabilis demonstretur, Flamin. d q. 11. à nu. 17.* veluti quæ ad fidem, moresq́. pertineat, & salutarem doctrinam tradendam satis sit; quinimò humanarum legum cognitio non procul ab illis, qui ad Parochiales desiderant promoueri, esse debet, non ea quidem ratione, vt cunctas legales difficultates scire cogantur, at ea, quæ Populus credere, & obseruare debet ex lege, vt inquit *S. Thom. in supplem. p. 3. q. 36. art. 2. vers. ad primum.* vel sufficit si tanta sit, qua plebem sibi commissam pascere valeant salutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus necessarium est ad salutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis, de vitijs, quæ declinare, vitareq́., ac virtutibus, quas sectari eos oportet, vt æternam euadant pœnam, atque cœlestem gloriam adipiscantur, ità *Concil. Trid. sess. 5. de reform. cap. 2.* quæ clarius explicat *Sot. in 4. dist. 25. art. 4. concl. 3. vers. & per hoc*, idque his explicat verbis. Qui verò Parochiæ in Pastorem præficitur, vt idoneus habeatur, ea scire debet, quæ plebi sunt cognitu necessaria, nempe illa, quæ sint de necessitate salutis, vt videlicet docere suos subditos, sciat Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ ei per Confessionem deteguntur, vtque pœnitentibus salutaria consilia præstare valeat, præsertim verò cum *S. Thom. in 4. dist. 17. in 2. scripto* credo tantam debere esse in eo scientiam, qua distinguere noscat peccatum, & non peccatum, atque inter mortale, & veniale. Quinimo & sacris litteris

præ-

præditus esse debet cum eius sit peculiare munus prædicare iuxtà *Conc.Trid.sess.24.de reform.c.4.* quòd propterea sanciuit ead. *sess. cap.18.* vt Ecclesiæ omnes Parochiales nonnisi ab Episcopo, & præuio examine per concursum præpositis edictis conferantur, vt infrà declarabimus. Nec post electionem factam, & collatam sibi Parochialem existimet Parochus, siue Rector se non amplius de doctrina, & litteratura rationem redditurum, quia Sacra Congreg. Concilij in vna *Placentina sub die 6. Augusti* 1628. censuit liberum esse Episcopis, tam in visitatione, quàm extrà iterum examinare super doctrina, & litteratura Parochos approbatos ab antecessore tempore prouisionis Parochialium, necnon superueniente rationabili causa, & suspicione ignorantiæ posse examinare ad effectum *cap.6.sess.21.de reform.*

11 Porrò Innoc.III.in Concil.generali, de quo *in cap.cum sit, de ætate, & qualit.* hac de re statuit, sic dicens. *Cum sit ars artium regimen animarum districtè præcipimus, vt Episcopi promouendos in Sacerdotes diligenter instruant, & informent, vel per se ipsos, vel per alios idoneos viros super diuinis Officijs, ecclesiasticisq; Sacramẽtis qualiter ea rite valeant celebrare. Sãctius enim est,* inquit, *paucos bonos quàm multos malos habere ministros, quia si cæcus cæcum*

12 *ducit ambo in foueam dilabuntur.* via enim tantò est pretiosior quantò periculosior, propter quod non omnis Sacerdos est ad curam animarum idoneus, *Vitalin.in Clem.1.nu.30.& 32.de præben.Gonzal.ad reg.8.Cancel glos.6. nu.9.* Quare *Bonifac. VIII. in cap.cũ in illis, de præbendis lib.6.* declarauit mandatũ de prouidendo alicui de beneficio, aut ecclesiastica dignitate Curata beneficia nõ includere, nisi de animarũ cura expressa mentio habeatur, *cũ in illis,* inquit, *quibus Curata beneficia cõmittuntur, maior, quàm in ijs, qui ad alia promouentur, idoneitas requiratur,* ex quo ità colligunt ibi *Anch.nu.3. Domin.& Franch. nu.4. Abb. in cap.vlt. nu.3.de præbend.& in cap.postulasti nu.2.vbi Dec.nu.6.de rescript. Staphila.de litteris gratiæ tit.de modo, & forma impetr. in princ. & tit.de formis expectat. §.sexta forma nu.1. & §. nona forma nu.31. Gig.de pension.q.19.nu.5. Rebuff.in praxi tit.de dispensat. ad plura benef.nu.66. & tit. tertia pars signaturæ verbo qualitatum num.3.*

13 Regulariter enim beneficiorum appellatione Parochiales Ecclesiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur *d.cap.cum in illis, in princip.cap.si eo tempore, de rescrip. lib.6.* ibi, *cum cura, vel sine cura,* vbi *glos. verbo cum cura,* dicit quod nisi hoc fuisset expressum prouideri de beneficio Curato non posset, *Gig.de pension.q.28.n.9.Corras.de benef p.1.c.5.n.4. Franc. Marc.Delphin.decis.525.p.1. Petr. Greg.rei benef.c.6. nu.4. Aloys.*

Ricc.

*Ricc.in collect.decis.p.4.collect.*1217. *Gonzal.d.glos.6. à nu.*1. cum alijs adductis per me *de appellatiua verborum vtriusq. Iuris signif.appell.*32.*nu.*8. Vnde dispensatum ad beneficia, vel ad dignitates non posse promoueri ad dignitates, quibus animarum cura inest, resoluit *Azor.instit.moral.p.2.lib.6.cap.3. q.9. &* 10. quem refero *Ego ipse de officio, & potest.Episcopi p.3.alleg.*45. *nu.*13.

14 Vt autem maior adhiberetur diligentia in huiusmodi idoneis viris ad hoc regimen assumendis statuit *Trident.Concil sess.*24. *de reform.c.*18. vt debeat Episcopus statim habita notitia vacationis cuiuscunque Parochialis Ecclesiæ, si Episcopus fuerit, idoneũ in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Hæc sunt quæ Episcopus antequam deueniat ad concursum, facere debet in Parochialis Ecclesiæ vacatione, etiamsi ipsa Parochialis Ecclesia reseruata sit, vel affecta generaliter, aut specialiter ex eodem *Concilio Trid. d. cap.*18. *Marescott.vari.resolutionum lib.*1.*cap.*52.*nu.*2. *Zerol. in praxi Episcop.par.*1.*verbo Parochia §.*2.*dub.*4.*&* 10. *Lel.Zecchi.de Repub.Eccles.cap.*28.*de Parocho nu.*6.*Filliuc.tom.*3.*tract.*41.*n.*141. *Aloys.Ricc.in praxi rerum fori eccles.resol.*351. *vers. amplia tertio in* 2.*edit.* vbi *in vers.amplia quarto,* post *Rot. decis.*48. *nu.*1. *par.*1. *diuers.* subdit dispositionem *Concilij d.cap.*18. procedere etiam in beneficio reseruato, vel affecto specialiter vigore Indulti, seu priuilegij in fauorem S R.E. Cardinalium, seu Abbatũ, vel Capitulorum; in beneficijs enim Curatis reseruatis Sedi Apostolicę, & quibusuis alijs, etiam ex antiqua consuetudine Ordinarios proponere edicta concursus, & à Sede Apostolica prouisionem fieri approbato ab examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis referunt à Sacra Congregatione decisum *Anastas. Germon. de Indult.Cardin.§.quibusuis nu.*17. *Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib.*10.*q.*7.*nu.*12. *Gonzal. ad reg.*8. *Cancell.glos.*6.*nu.*112. *Nicol. Garc.de benef.par.*9. *cap.*2.*nu.*154. *Salgado de protectione Regia tom.*1.*par.*3.*cap.*9.*nu.*98.

15 Verùm Parochiales huiusmodi in aliquibus casibus concursu non conferuntur, quos enumerare in præsentiarum non inutile duxi. Primò igitur concursu non conferuntur Parochiales litigiosæ, solet enim à Sede Apostolica in Ecclesijs litigiosis subrogari alius gratiosè absque concursu, & vtplurimum collitigans, ità *Gonzal.d.glos.*6.*n.*150.*Nicol.Garc.d.p.*9.*cap.*2.*§.*1.*nu.*170. *Aloys. Ricc. in d. praxi fori eccl. resol.*358.*vers.tertio, Massobr.in d.praxi prælud.*3.*dub.*3.*à n.*18.*Nouar.in singul.Iuris canon.concl.*65.*n.*5. *Ego ipse de offic.& potest.Episc.par.*3.*alleg.*60.*nu.*37.

16 Secun-

16 Secundo Parochialis ità exigui valoris, vt examinis per concursum operam non ferret, aut nemo esset, qui se dicto examini vellet subijcere, aut ob apertas factiones, seu diffidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, aut tumultus possent excitari, *ex Concil. d. cap. 18. in fine*, ibi, *Si tamen adeò exigui redditus, &c. Gonzal. d. glos. 6. nu. 139. cum seqq. Aloys. Ricc. in praxi resol.* 358. *Campan. in diuers. Iuris Canon. rubr. 5. cap. 3. nu. 10. Seraph. decis. 942. nu.* 10. Contrarium tamen, immo Parochialem etiam exigui valoris concursu conferendam esse decisum attestatur *Gallet. in Margarita casuum conscientiæ, verbo beneficium pag. 25. col. 2.* quem refero *Ego ipse d. alleg. 60. nu. 38.*

17 Tertiò Parochialis, quam quis acquirit per regressum, & prius possedit, *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 190. Ego ipse d. allegat. 60. nu. 34.* & me citato in illo loco *Massobr. d. prælud. 3. dub. 3. nu. 37.*

18 Quartò Parochialis vnita dignitati, vel Canonicatui, *Anast. Germon. de Indultis Cardin. §. quibusuis nu. 7. & 8. Lael. Zecchi. de Repub. cap. 28. de Parocho nu. 8. Aloys. Ricc. in d. praxi fori ecclesi. decis. 417. in 1. edit. aliàs resol.* 354. *num.* 2. & latiùs *resol.* 381. *in 2. edit. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 7. nu. 2. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 193. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 273. nu. 48. Salgado de protectione Regia tom. 1. par. 3. cap. 9. nu. 11. Rot. decis. 323. nu. 8. par. 2. recent. Nouar. in singul. Canon. conclus. 65. nu. 4. Ego ipse d. alleg. 60. nu. 25. & 26.*

19 Quintò Vicaria perpetua Parochiæ vnitæ concursu non confertur, sed solum ad nominationem, seu præsentationem illius, cuius Dignitati, seu beneficio Parochialis est vnita, & annexa, deputandus, & instituendus est Vicarius cum Ordinarij, seu eius Vicarij præuio examine, & appprobatione, vt habetur in *Constit. Pij V.* super collatione Parochialium Ecclesiarum incip. *Ad exequendum Pastoralis officij debitum sub Dat. Kalend. Nouembris* 1567. in illis verbis ibi, *Volumus insuper, & ità mandamus quòd isti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum, in quorum Ecclesiis vnitis ponuntur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum præuio examine, & approbatione deputentur.* Ità *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 5. §. 3. nu. 53. & 54. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 292. Aloys. Ricc. in d. praxi rerum fori ecclesi. resol. 358. nu. 1. vers. secundo, Vgolin. d. c. 50. §. 3. vers. octauo, Filliuc. in quæst. moral. tom. 3. tract. 41. c. 4. n. 147. Lotter. de re benefic. tom. 1. lib. 2. q. 31. nu. 21. Caualer. decis. 595. n. 4. & decis. 599. nu. 1. Rot. decis. 102. nu. 1. par. 1. recent. & decis. 579. nu. 4. & decis. 710. nu. 2. p. 2. recent. & in Dertusen. Vicariæ 28. Nouembris 1616. coram bo. mem. Vbaldo, & in Barchinonen. Vicariæ*

17. *Maij* 1624. *coram R.P.D. Merlino, Buratt. decis.* 214. *nu.* 1. vbi *Ferentil. in annot. lit. A. & decis.* 303. *nu.* 10. *& decis.* 931. *nu.* 1. *&* 2. Vndè *Sacra Concilij Congreg. in vna Caputaquen. sub die* 23. *Iunij* 1629. censuit Vicarios seu Parochos in Ecclesia exempta animarum curam exercere intendentes prius approbandos, & examinandos esse ab Episcopo iuxtà dispositionem *cap. per exemptionem, de priuil. lib.* 6. *Et eadem S. Congr. in vna Augustana iurisdictionis sub die* 14. *Decembris* 1630. censuit Episcopum posse examinare, & approbare Vicarios Ecclesiarum Parochialium vnitarum, & dependentium à Religione Hierosolymitana, subdens Episcopum debere eosdem Vicarios, si idonei reperti fuerint, simpliciter approbare, non autem ad tempus, nec posse pro libito eosdem subijcere nouo examini, nisi superueniat rationabilis causa, & suspicio ignorantiæ ad effectum *cap* 6. *sess.* 21. *de reform.* vt declarauit *eadem S. Congr. in vna Placentina sub die* 26. *Augusti* 1628. Verùm si nondum exercitium, sed cura totalis, & habitualis in Vicarium transferatur, tunc eius vicaria concursu est conferenda, ità *Lotter. d. q.* 31. *num.* 22. *Rot. decis.* 579. *&* 710. *par.* 2. *recent.* cuius memini *Ego ipse d. allegat.* 60. *num.* 32. *Buratt. d. decis.* 214. *num.* 2. Præsumitur autem totalis cura in Vicarium translata quando certa portio, seu congrua assignatur Rectori Ecclesiæ cæteris fructibus remanentibus penes Vicarium, sicut per contrarium vbi certa portio, seu congrua assignatur Vicario, cura beneficij vniti dicitur translata in Rectorem Ecclesiæ, cui fit vnio, & solùm nudum exercitium remanet penes Vicarium, *Rebuff. de congrua portione nu.* 117. *Caputaq. decis.* 339. *nu.* 2. *vers. ratio est p.* 3. *Caualer. d. decis.* 595. *nu.* 2. *Rot. in d. Dertusen. Vicaria coram bona mem. V baldo, & in d. Barchinonen. Vicaria coram R.P.D. Merlino, Buratt. d. decis.* 214. *nu.* 4. vbi *Ferentill. in annot. lit. B.*

20 Sextò Parochialis subiecta, seu annexa monasterio, vel de eius mensa, quando Monasterium nominat Rectorem, & Episcopus confirmat, concursu non confertur *Rot. decis.* 102. *p.* 1. *recent. Ego ipse d. alleg.* 60. *n.* 31. quando autem dicatur beneficium de mensa Monasterij? vide *Rot. decis.* 204. *par.* 2. *recent.*

21 Septimò Parochialis, seu beneficium Regulare, quod Regularibus conferri consueuit, vt per *Piasec. in praxi Episcop. par.* 2. *cap.* 5. *nu.* 18. *vers. hoc decretum, Gonzal. d. gl.* 6. *nu.* 162. *Nicol. Garc. d. cap.* 2. *nu.* 197. *Vgolin. de offic. & potest. Episcopi cap.* 50. *§.* 3. *vers. quarto Aloys. Ricc. in d. praxi fori eccles. decis.* 421. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 358. *nu.* 1. *in* 2. *edit. Massobr. d. pralud.* 3. *dub.* 3. *n.* 34. *Filliuc. dicto tract.* 41. *cap.* 4. *num.* 145. *Rot. decis.* 326. *num.* 6.

par. 2.

par. 2. recent. Ego ipse d. allegat. 60. nu. 33.

22 Octauò. Prioratus Regulares habentes curam animarum soliti commendari Regularibus, *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 199. Ego ipse d. alleg. 60. nu. 34.*

23 Nonò. Parochialium Ecclesiarum in permutationibus non fit concursus, *Flamin. Paris. de resign. benefic. lib. 8. q. 9. nu. 95. Vgolin. d. cap. 50. §. 3. vers. septimo, Nicol. Garc. d. par. 9. cap. 2. nu. 165. Lessi. de Iust. lib. 2. cap. 34. dub. 16. Aloys. Ricc. in d. praxi fori ecclesi. decis. 419. in 1. edit. aliàs resol. 356. in 2. edit. Filliuc. d. tract. 41. de benefic. cap. 4. nu. 137. Ego ipse d. alleg. 60. nu. 23.*

24 Decimò. Parochia resignata ad fauorem in manibus Papæ concursu non confertur, ità *Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. q. 7. n. 7. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 11. n. 11. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo Parochia §. 2. dub. 5. & 6. Marescot. variar. resol. lib. 1. cap. 52. num. 6. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarant. in summa Bullarij verbo benef. Paroch. collat. quæst. 3. vers. tertius, Vgolin. d. cap. 50. §. 3. vers. secundo, Lessi. d. lib. 2. cap. 34. num. 84. Aloys. Ricc. in d. praxi fori ecclesi. decis. 416. in 1. edit. aliàs resol. 353. & resol. 351. vers. amplia quinto, Massobr. in sua praxi habendi concursum requis. 13. dub. 3. Ego ipse d. allegat. 60. num. 21. Gonzal. d. glos. 6. nu. 121. cum seqq.* vbi subdit, quod resignatarius prouisus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma digni obtinens dumtaxat examinari debet absque concursu, & approbari si idoneus repertus fuerit ad curam animarum, siue resignatarius sit præsens in Curia, siue absens in partibus.

25 Vndecimò. Parochiales vacantes in Curia, seu apud Sedem, siue per obitum, aut simplicem resignationem, vel dimissionem ex vi decreti de dimittendo primum incompatibile, prouideri solent in Dataria sine concursu, & sufficit quòd prouisus examinetur super sufficientia *Gonzal. dicta glos. 6. num. 15. Nicol. Garc. dicta par. 9. cap. 2. numero 153. Piasec. dicta par. 2. cap. 5. num. 17. vers. de Curatis, Massobr. dicto prælud. 3. dub. 3. num. 45.*

26 Duodecimo. Cura animarum, quæ in Ecclesia collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concursu non confertur, *vt per Prosp. de August. dicta quæst. 3. vers. quorum primus est, Flamin. Paris. dicto lib. 8. quæst. 9. numero 94. Vgolin. dicto cap. 50. §. 3. in fine, Gonzal. dicta glos. 6. num. 158. Aloys. Ricc. in dicta praxi resol. 358. vers. quarto, & in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 370. num. 1. par. 4. Ego ipse dicta allegat. 60. num. 30.*

27 Decimotertiò. Dignitas habens curam animarum in Ecclesijs

Collegiatis concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus, ità *Piasec. dicta par.2. cap.5. nu.18. in fine*, *Gallet. in d. Margarita verbo beneficium pag.24. & verbo Canonicus vlt. Gonzal. d. glos. 6. num. 162. Nicol. Garc. d.p.9. cap.2. nu.195. Massobr. d. prælud. 3. dub. 3. à nu.38. Ego ipse d.alleg.60. nu. 28. & 29.* & fuit dictum *in Cremonen. Præpositura 25. Februarij 1622. coram bo.mem. Vbaldo*, vbi etiam habetur hoc procedere in dignitatibus Ecclesiarum Collegiatarum actu, non autem habitu tantùm, vt in *Tudertina Prioratus 17. Nouembris 1589. corā bo.mem. Orano*, vbi dicitur, quòd hoc casu attenditur actus, non verò habitus per *glos.* notabilē *in c.licet canon, de elect. lib.6.* præcipuè quādo Ecclesia amisit Collegialitatem auctoritate Superioris, iuxtà notata per *glos. in cap. statutum in vers. Collegialitatis eod. tit. de elect. in 6.* vbi quod
28 si Collegium esse desinat per mortem Canonicorum, debent substitui alij, & quod ius Collegij remanet etiam in vno, donec fuerit auctoritate Superioris destructum *Barbat. cons. 74. nu. 1. & seq. inter cons. Alexand. lib.4. & ipse Alex.* ei subscribens *cons. seq. nu.34.* in quibus terminis loquitur dicta decisio *Tudertina Prioratus*, eo quòd ibi præsupponitur, quod Prioratus de quo agebatur mutasset statum, & quòd in Bullis Pontificum enunciaretur non Conuentualis, & sic quòd desierat esse Conuentualis auctoritate Summi Pontificis, secus autem si Ecclesia non amisit Collegialitatem auctoritate Pontificis, quia tunc sufficit habitus tantum ad hoc, vt dignitas habens curam animarum in ea existens non conferatur per concursum, ex adductis per *Franc. dicto cap. licet canon, num. 2. vers. quoad difficultatem*, & ibi *Archidiac. sub numero 2. de elect. lib. 6. Mandos. in reg. 3. Cancell. quæst.3. sub num. 3.* vbi quod sub reserua-
29 tione Prioratuum Conuentualiū censentur comprehensi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & sic sunt Prioratus habitu tantùm.

30 Ciuitas Sypontina caret Ecclesijs Parochialibus, sed dignitates, & duodecim Canonici habent cum præbendis annexam curam animarum, & vnusquisque præter Archidiaconum, qui supplet defectum mortuorum, vel absentium, habet Parochialem certis finibus distinctam, & limitatam, quo casu dubitatum fuit in Sacra Congr. Concilij, an huiusmodi dignitates, & Canonicatus pro tempore vacantes sint conferendi præuio cōcursu iuxtà præscriptum S. Concilij Trid. & Constitutionis fel. record. Pij V. & consequenter an in illis obtinendis requiratur ætas ad Parochiales Ecclesias obtinendas requisita, adeò vt collationes aliter factæ

fuerint nullæ cum possessionibus indè sequutis, absque eo quòd
prouisis aliquod ius fuerit acquisitum. *Sacra Congr. Concilij sub
die 17. Augusti 1630. censuit non requiri examen per concursum,
ætatem verò esse necessariam.*

31 In alijs Parochialibus, præter istas exceptuatas, habita noti-
cia vacationis Ecclesiæ deputat Episcopus Vicarios cum con-
grua; & potest in huiusmodi vicarios deputare alios viciniores
Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, aut diurnos, nec cessa-
tio congruæ facit cessare obligationem deputationis Vicarij, vt
post *Nicol. Garc. par. 2. cap. 2. nu. 13.* tradit *Massobr. in sua praxi
requis. 1. dub. 1. & dub.* 11. resoluit Vicarium cum congrua esse con-
stituendum in qualibet Parochiali vacante siue de Iure, siue de
facto tantùm, & siue per simplicem resignationem, vel priuatio-
32 nem vacet, & *dub.* 12. tenet Vicarium deputandum cum
congrua, dummodò alias sit idoneus non esse necessariò exa-
minandum.

33 Deputatio Vicarij huiusmodi donec prouideatur de Rectore,
spectat semper ad Episcopum, in cuius Diœcesi Parochialis est,
sicut refert decisum *Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauar-
34 ræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcop. nu. 86.* ac proindè inferiores, qui
non habent iurisdictionem quasi Episcopalem cum facultate
congregandi Synodum, talem Vicarium constituere non pote-
runt, vt per *Franc. Leo in thesaur. fori eccles. p. 2. cap. 18. nu. 52. Ni-
col. Garc. d. cap. 2. nu. 8. Massobr. d. requis. 1. dub. 8. & 11. metipsum
d. alleg. 60. nu. 3. & 4.* Et quia *Concil. Trid. d. cap. 18.* disponit cum
particula, *statim*, credo Episcopum posse differre constitutio-
nem huiusmodi Vicarij vsque ad tres dies à die noticiæ vacatio-
nis, non autẽ vlterius, vt benè resoluit *Massobr. d. requis. 1. dub. 19.*

35 Congrua portio huiusmodi Vicario assignanda, est arbitraria
Episcopo, pensata qualitate personæ, beneficij, & loci, prout re-
ferunt decisum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 15. & Massobr. d. requis. 1.
dub. 25.* & quòd possit esse duorum aureorum singulis mensibus
dicunt *Gallet. in Margarita casuum conscientiæ verbo Vicarius nu. 8.
& Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. nu. 116. in fine.*

36 Vicarius vt supra semel constitutus cum congrua non potest
remoueri sine causa, quia Episcopus non retractat, quod semel
exequutus est pro exequutione Concilij, vt per *Massobr. d. re-
quis. 1. dub. 26.* vbi *dub. 27.* resoluit quòd si Vicarius constitutus
cum congrua subeat examen, & eligatur tanquam magis ido-
neus, debet se retrahere à prosequutione exercitij curæ, & ad-
ministrationem bonorum, alioquin incurrere pœnam *cap. aua-
ritiæ de elect. lib. 6.*

37 Porrò Episcopus intra decem dies, vel aliud tempus ab eo præscribendum idoneos aliquot clericos ad regẽdam Ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet, liberum sit tamen etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint eorum nomina deferre, vt possit posteà de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio, & si Episcopo, aut Synodo Prouinciali pro regionis more videbitur magis expedire per edictũ etiam publicum vocentur, qui volent examinari, vt statuit *Concil. d. cap.* 18. sub cuius dispositione loquente de Episcopo, comprehenditur Abbas, qui habet Ordinariam iurisdictionem, sicut resoluit *Flores de Mena var. lib. 3. q. 24. nu. 21.* item & Commendatarius Abbatiæ habentis iura Episcopalia, si habeat ius congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, *Aloys. Ricc. in d.*
38 *praxi resol. 361. in fine.* Cæteros autem inferiores, qui non habent iurisdictionem quasi Episcopalem, ac ius congregandi Synodum, etiamsi habeant ius conferendi *sub dicti c. 18.* dispositione minimè comprehendi resoluunt *Lel. Zecbi. de Republ. Eccles. cap. 28. de Parocho nu. 6. Anastas. Germon. de Indult. Cardin. §. quibusuis ad finem, Flamin. Parif. de resignat. benef. lib. 8. q. 9. num. 96. Aloys. Ricc. in d. praxi decis. 424. in 1. edit. alias resol. 361. in 2. edit.* & nouissimè *p. 4. resol. 75. Massobr. d. requis. 1. dub. 8. 11. & 21. &*
39 *requis. 2. dub. 4.* Vnde *Sacra Congregatio Concilij sub die 2. Decembris 1628. censuit Episcopum Forosemproniẽ vti. vicinitorem manutenendum esse in sua quasi possessione concursus instituendi in vacationibus Ecclesiarum Parochialium della Rauignana, & iuris praeligendi magis idoneos ex approbatis in eisdem concursibus do nec Abbas Classen. legitimè probauerit habere ius cogendi Synodum, aliasq; coegisse, & in ea examinatores ad præscriptum Sacri Concilij Trid. cap. 18. sess. 24. deputasse.*
40 Intra decem verò dies edictum est proponendum *Massobr. requis. 2. dub. 6.* & totidem remanere debet affixum ad valuas Ecclesiæ *Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo Parochia*, quem refero *Ego ipse d. alleg. 60. nu. 45.* licet minimè ibidem legatur secundum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 42. & 43. Massobr. d. requis. 2. dub. 7.* quicquid dicat *Zerol. dicto verbo Parochia §. 2. dub. 2.* sed inueni sacram *Cong. Concilij in vna Tiburtina sub die 28. Aprilis 1629.* censuisse, eueniente vacatione Ecclesiæ Parochialis posse Episcopum intrà quatuor, vel sex menses respectiuè à die vacationis apponere edictum pro concursu dictæ Parochialis; at non potest apponi cum maiori termino viginti dierum ex *constit. Pij V. incipien. In conferendis sub Dat. Romæ 15. Kal. Aprilis 1566. Zerol. d. verbo Parochia §. 2. dub. 3. Aloys. Ricc. d. resol. 364. nu. 2. Lel. Zecb.*

d.cap.28. de Parocho sub nu.6. Nicol. Garc.d. par.9. cap.2. nu.46. & 47. Massobr.d.requis.2.dub.8. Salgado d.cap.9.nu 53. & n.57. nam licet sit arbitrarium Episcopo tempus, quo debet esse affixum edictum, non debet tamen excedere viginti dies *Nicol.Garc. d.cap.2.nu.50. Massobr.d.requis.2.dub.9.* & si ante lapsum termini examen, & concursus fiat, erit nullus ex *Nicol.Garc. d.p.9. cap.2. nu.326.cum seqq.Salgado d.cap.9.nu.64.*

41 Edictum huiusmodi apponi debet ab Ordinario loci, vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi beneficium ab Ordinario alterius Diœcesis sit conferendum *Flamin. Paris.de resign.benef.lib.8. cap.9.nu.102. Gonzal.ad reg.8.Cancel. glos.10.nu.31. Nouar.in singul. Canonic.conclus.82. nu.2. Ego ipse d.alleg.60. nu.44.* in quo edicto apponenda est dies præpositi concursus *Seraph.decis.1148. Massobr. d.requis.2. dub.10.* An autem

42 sit de substantia, & forma concursus Parochialium huiusmodi edictum apponi? Affirmant *Lal.Zech.de Republic. eccles. cap.28. de Parocho nu. 6. Aloys. Ricc. in d. praxi resol.364. Zerol. d.verbo Parochia §.2.dub.2. Nouar. d. concl.82. nu.1. Ego ipse d.alleg.60. nu.43.* & me citato in illo loco *Massobr.d.requis.2. dub.3.* vbi intelligit quando Concil. Prouinciale hoc statuit. Contra *Nau. cons.4.de praeben.Nicol.Garc.d.cap.2.nu.38.Salgado d.cap.9.n.50.* existimantes collationem nullam non reddi ex omissione edicti.

43 Termino autem decem, vel ad summum viginti dierum elapso nullus est admittendus ad examen; nisi qui descripti fuerint ex *Concil.Trid.d.cap.18.vers.transacto constituto tempore. Seraphin. decis.1148. nu.4. Aloys. Ricc. d. resol.364.nu.2. Nouar.d.concl.82.*

42 *nu.4.* Re tamen integra post terminum edicti potest oppositor admitti etiam alio reclamante; secundum *Marescot. var.resol. lib.1. cap.32.nu.59. Ganz.ad reg.8.Cancell.glos.9.§.1.nu.115. Nicol.Garc.d.cap.2.nu.209.Massobr.in sua praxi requis.3.dub.2. Ego ipse d.alleg.60. nu.46.* De quo est bona Rotæ decisio *in vna Firmana Parochialis 6. Martij 1592. coram Card. Pamphilio* sen. quæ sic cantat. *Domini cum præsupposito quod D. Fabius comparuerit in loco examinis re adhuc integra, de quo erit particulariter agendum, resoluerunt ipsum debuisse admitti ad concursum non obstante, quod comparuerit post decem dies præfixos in edicto se opponere volentibus, quia stante legitimo impedimento absentiæ, ex quo de tempore vacationis Parochialis, & edicti publicati morabatur in Romana curia, vnde statim habita notitia profectus fuit ad locum examinis, subintrat communis Doctorum conclusio, quod comparens post terminũ etiam peremptoriũ est admittendus quando res est integra, & habuit iustam causam excusationis, vel ratione ignoran-*

tia, vel absentiæ, seu alterius impedimenti; glos. in cap. cum in tua *quam ibi sequuntur* Innoc. post princ. vers. quid si ante, Host. nu. 6. vers. quid si lapsum est tempus, Ioan. Andr. nu. 14. Card. sub nu. 8. Henric. Boich. nu. 2. Abb. sub nu. 10. & seq. *qui loquuntur etiam in termino præfixo à lege, & ibi cæteri scribentes*, qui matrim. accusare possint, glos. in cap. fin. in verbo peremptorio, & ibi Ioan. Andr. n. 7. & Gemin. n. 18. in fine de elect. in 6. latè Lambertin. qui alios citat, de iurepatr. 2. par. 2. lib. 6. q. princ. art. 26. nu. 2. in fine cum seq. *vbi respondet ad* cons. 3. Oldrad. nu. 7. *cum alijs in contrarium allegatis, quòd procedunt cessante impedimento, vel iusta causa non comparendi infra terminum præfixum. Neque obstat quòd* Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. *mandat transacto constituto tempore edicti examinari omnes, qui descripti fuerint, quasi velit post dictũ tempus non posse alios admitti ex reg. quòd permissum ad tẽpus censetur prohibitum post tempus* ad l. statuliberũ §. Stichum ff. de legat. 2. *cum simil. quia Concilium non prohibet admitti comparentem post terminum re integra, quando fuit legitimè impeditus, & maximè quia vbi concurrit æquitas etiam post tempus re tamen integra, quis admittitur quando non est effectum deterius ius illius, cuius causa tempus fuit limitatum*, Ias. post Aret. & Alex. in l. si ità quis nu. 6. ff. de vulg. & pupill. *prout in hoc casu, vbi æquitas suggerit quòd plures, quàm fieri possit, admittantur ad concursum, ex hoc non differatur in longius prouisio ipsius Ecclesiæ, cuius fauore, vt ei celerius*
45 *de Pastore prouideatur, ille terminus fuit præfixus.* Hactenus decisio; quæ benè dicit suam procedere resolutionem quando comparens post terminum re integra fuit legitimè impeditus; & ideò proposito dubio in *Sacra Congr. Concilij* vtrum si quis non descriptus in tempore concursui præfixo comparuerit legitimo impedimento cessante, itaut potuerit nomen suum infra præscriptum terminum deferre, & elapso termino examine nondum facto, seu re integra petat se ad concursum admitti, sitne audiendus? Eadem *Sacra Congreg. sub die 7. Iulij 1625.* censuit non esse audiendum.

46 Examen statim elapso termino edicti potest per Episcopum inchoari, sed non potest eadem die claudi, vbi plures fuerunt descripti, quia sunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiabitur concursus, si ex pluribus descriptis vnus, aut non omnes examinentur, & eis non expectatis claudatur concursus, *Nicol. Garc. d. cap. 2. à nu. 33. Seraph. decis. 1148. n. 5. Massobr. d. requis. 3. dub. 10.* & cum in *d. cap. 18. Concil. Trid.* dicatur quòd omnes qui descri-
47 pti fuerint examinentur, non poterit Episcopus statuere, seu limitare certum numerum personarum ad concurrendum in con-

cursu

cursu Parochialium, vt resoluit *Aloys. Ricc. in decis. Curia Archiep.*
48 *Neapol. decis. 31. par. 4.* nec potest prohibere Curatis ne accedant ad concursum aliarum Parochialium cum omnibus liber esse debeat, vt *Episcopo Ciuitatis Castelli* rescripsit *Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium praepositorum die 26. Augusti 1591.*
49 At vno tantùm comparente ex pluribus descriptis poterit fieri concursus, nec opus erit, vt proponatur secundum edictum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 215. Massobr. d. requis. 3. dub. 7.* Vbi verò
50 vnus tantùm se describi fecerit, nec alij comparent oppositores ad se describi faciendum, fieri poterit quoque concursus, nec opus erit alio edicto, aut termini prorogatione secundum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 215. Vgolin. de offic. & potest. Episcopi cap. 50. §. 10. nu. 4. Filliuc. d. tract. 41. cap. 4. n. 151. Massobr. d. requis. 3. dub. 8.*
51 *Ego ipse d. alleg. 60. nu. 51.* Sed quando nullus comparuit aut certè nullus ex comparentibus vult subire examen, Episcopus assignare debet aliud tempus, siue edictum, & si adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia absque concursu conferri *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 218. Filliuc. d. tract. 41. cap. 4. nu. 152. Massobr. d. requis. 3. dub. 9.*
52 Examen faciendum est ab Episcopo, siue eo impedimento ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinatoribus non paucioribus, quàm tribus *Concil. Trid. d. cap. 18. vers. transacto, Massobr. d. requis. 3. dub. 4.* Et possunt adhiberi in concursu plusquam tres examinatores, sed non pauciores, vt resoluit *Sacra Congregatio*, cuius declarationis idonei nobis testes sunt *Nicol. Garc. par. 5. cap. 9. nu. 52. Filliuc. d. cap. 4. nu. 156. Massobr. in d. praxi requis. 12. dub. 1. Salgado d. cap. 9. nu. 66. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 31. nu. 65.* Et etiam Episcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario, quia verba Concilij importent tantùm quandam conuenientiam *Nicol. Garc. d. cap. 2. n. 119. Ego ipse d. alleg. 6. n. 41.* & me citato in illo loco *Massobr. d. requis. 3. dub. 3.* Et si examen
53 omnium concurrentium vna die finiri non possit, poterit in alio continuari, si verò suspicio aliqua sit, quod examinandi secundo die veniant in cognitionem interrogationum examinis praecedentis, noua tunc poterunt fieri interrogatoria, vt censuit *Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium praepositorum sub die 20. Iulij 1592.*
54 Examinatores debent singulis annis proponi in Synodo ad minus sex, & ab ea Synodo probari, quorum officium etiam post annum suae electionis non expirat *Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 73. Salgado d. cap. 9. nu. 67. Massobr. in d. praxi requis. 11. dub. 1.* vbi

dub. 5.

dub. 5. resoluit *Concil. Trid.* nullam formam præscribere super propositione examinatorum. Quibus autem conditionibus, & qualitatibus huiusmodi examinatores clarere potissimum debeant, ostendit *Homobon.de Bonis de humana vitæ statibus par.* 1. *cap.* 13.

55 Nominatim, & non in genere proponi debent huiusmodi examinatores, nisi proponerentur in genere, qui re vera tunc extarent, quia per huiusmodi genericam expressionem, haberetur etiam expressa persona *Nicol. Garc. d. cap.* 2. *nu.* 339. *Filliuc. d. tract.* 41 *cap.* 4. *nu.* 157. *Salgad. d. cap.* 9. *nu.* 76. *Massobr d. requis.* 11.

56 *dub.* 3. vbi *dub.* 7. subdit quòd vt examinator dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem suffragiorum ferre ab ijs, qui vocem habent in Synodo. Et ideò Sacra Congr. Concilij in vna *Sutrina* censuit non posse eligi examinatorem Synodalem sub nomine dignitatis.

57 Si ex sex examinatoribus aliqui intra annũ suæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi vnà cum Episcopo ad superstites, etiamsi vnus tantùm superesset, spectare debet eo anno durante, sed in locum demortuorum eligendi alij cum approbatione Capituli, ità *Nicol. Garc. d. cap.* 2. *nu.* 8. *Massobr. in d. praxi requis.* 12. *dub.* 2. *Salgado d. cap.* 9. *nu.* 70. *cum seqq.*

58 Quando verò omnes decedunt examinatores, vel in longinquas partes recedunt, Episcopus intra annum ad celebrandam Synodum ex antiquis, qui fuerint, sex non pauciores subrogare debet, & si nón stabunt tot antiqui, eligere poterunt illi, qui extabunt, & alios supplere de nouo approbatos à Capitulo, vsque ad sex, quod si nulli antiqui extiterint, nouos tunc à Capitulo probandos, non pauciores sex deputare debet, vsque ad futuram Synodum in fine anni à postrema Synodo celebrandam, vt referunt à Sacra Congreg. decisum *Nicol. Garc. d. cap.* 2. *nu.* 73. *Maresc. var. lib.* 1. *cap.* 32. *Massobr. d. praxi requis.* 12. *dub.* 3. *Salgado d. cap.* 9. *ex nu.* 70. & censuit *Rot. in Panormitana Archipresbyteratus* 3. *Decembris* 1618. *coram bo. me. Buratto, & in eadem* 5. *Iunij* 1620. *coram eodem inter impressas decis.* 372. *&* 479. *nu.* 2. subdit Clementem VIII. speciali Constitutione concessisse Episcopis facultatem deputandi examinatores extrà Synodum deficientibus, vel impeditis Synodalibus, dummodò intrà annum à Synodo celebrata, & decreuisse quòd statim lapso anno talis facultas, & eorum auctoritas expiraret.

59 Examinatores Synodales durant donec alij in Synodo deputati fuerint, verùm si anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat, vt per *Nicol. Garc. in addit. ad d. cap.* 2. *nu.* 75.

nu.75. Gallet. in Margarita casuum conscientiæ verbo examinatores 1. Aloys. Ricc. in d. praxi fori eccles. resol.361. in 2. edit. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. Neapol. cap.66. nu.17. Massobr. d. requis.12. dub.4. nu.3. vbi subdit locum non habere quando post annum supersunt sex adhuc, *Ego ipse d. alleg.60. nu.48.*

60 Episcopus non excusatur si post annum adhibeat examinatores superstites non extantibus sex, etiamsi caperet prætextum, quod ipse de nouo esset adeptus possessionem Episcopatus, cum
61 annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die possessionis Episcopatus, sed à die Synodi vltimo loco celebratæ *Nicol. Garc. d. cap.2. nu.92. & 93. Massobr. d. requis.12. dub.6.* & censuit *Rot. in Panormitana Archipresbyteratus 5. Iunij 1620. coram bon. mem. Buratto* inter illius impressas decisiones *decis.479.*

62 Vndè *Sacra Congreg. Concilij in vna Vasionen. sub die 13. Nouembris 1627.* censuit etiam in casu non existentium examinatorum Synodalium numero sufficientium ad concursus faciendos, eo quia ob penuriam virorum habentium qualitates Doctoratus, & similes non potuerunt in Synodo Diœcesana eligi, non licere Episcopo auctoritate Ordinaria sibi assumere examinatores
63 non Synodales extraneos, qui suppleant. Item censuit anno deputationis elapso dictorum examinatorum non esse Episcopo permissum ijsdem absentibus, vel aliàs legitimè impeditis alios
64 in eorum locum subrogare. Item censuit Episcopum non posse in locum demortuorum examinatorum alios subrogare vsque ad
65 nouam Synodum. Item censuit Episcopo non licere subrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per sententiam
66 de crimine simoniæ fuerint condemnati. Quo verò ad condemnatos de adulterio si sententia fecit transitum in iudicatum non esse adhibendos, quia sunt infames, si verò causa pendet per appellationem posse adhiberi, sed non esse conueniens. Et ad petitionem Episcopi, an in casu concursus, in quo non interfuerunt examinatores Synodales, collatio beneficij deuoluatur ad Sedem Apost. vel potius eidem liceat proponere nouum concursum infra quatuor menses sibi de Iure concessos? Eadem Sacra Congregatio nihil respondit.

67 Eadem *Sacra Congr. in vna Monopolitana sub die 13. Iulij 1630.* censuit concursus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, fuisse nullos, quatenus tamen prædicti examinatores in Synodo posteriori non fuerint confirmati.

68 Annis elapsis significauit eidem S. Congr. Archiepiscopus Cæsaraugustanus Prædecessores suos in dicto Archiepiscopatu nunquam

quam

quam deputasse examinatores in Synodo Diœcesana ad prouisionem Parochialium Ecclesiarum iuxtà formam *Concilij in cap. 18. sess. 24.* vnde dubitasse ait an prouisiones de huiusmodi Parochialibus per dictos suos Prædecessores factæ non seruata forma Concilij sustineri possint, an vero ad Sedem Apost. deuolutæ iuxtà Motum proprium felic. record. Pij V. anno 1566. 5. Kalend. Aprilis: & casu quo Sacra Congr. censeat huiusmodi prouisiones non suffragari, & ad Sedem Apost. esse legitimè deuolutas, dubitauit dictus Archiepiscopus quid agendum esset cum huiusmodi prouisis, qui per decennium, vel circa dictas Parochiales possident. *Die 15. Maij 1582. Congregatio Concilij* censuit prouisiones esse nullas, deuolutasq́. ad Sedem Apost. ex Constit. S. mem. Pij V. tamen referendum ad Sanctissimum, cui si videbitur poterit cum his dispensare tam super perceptis fructibus, quàm super retentione ipsarum Parochialium. Varij tamen fuerunt Domini circa istorum examen, quidam enim voluerunt hos ab Episcopo esse priuatim examinandos, iisq́. qui reperti fuerint idonei, Parochiales relinquãtur, cum his verò, qui minus fuerint idonei, vtendum remedio *Concilij cap. 6. sess. 21.* alios vero minus idoneos omninò priuandos esse censuerunt. S. D. N. in Consistorio respondit maturiùs rem per Cardinales esse considerandam, siquidem Bulla non videtur locum habere nisi vbi facta est Synodus, & deputati sunt examinatores. Sed die 5. Iunij Congregatio perstitit in decretis. Quoniam autem Rota interpretatur Bullam quemadmodum Datarius ex stylo Datariæ, & ex mente Sanctissimi eidem Rotæ significauit interpretandam, Congregatio quoque ad interpretationem Sanctissimi se remisit, qui demù 23. *Iunij* 1582. in Cubiculo per Signaturam respondit ità seruandum; & rescribendum prædictam Constitutionem non habere locum nisi vbi facta fuit Synodus Diœcesana; & deputati fuerunt examinatores. Contra verò imperitos, & turpiter viuentes Archiepiscopum habere remedium *Concilij cap. 6. sess. 21.* & rescribendum eidem Archiepiscopo, quòd si non coegit Synodum, quamprimum cogat, & deputari faciat examinatores, vt forma *cap. 18. sess. 24. de reform.* super conferendis beneficijs Curatis sine aliqua exceptione deinceps seruetur.

69 Eadem *S. Cong. in vna Patauina* censuit non potuisse Episcopũ absque Synodo sibi assumere examinatores, ideò nullas esse prouisiones, & agendum cum Sanctissimo, an nouas prouisiones ipse dare, vel tenere velit, vt Episcopus conferat, pro futuro autem tempore Synodum cogendam esse. Sanctissimus audita relatione Congregationis quoad iam prouisos attinet respondit, iij qui

qui ad Ordinario prouisi sunt eisdem Ordinarius conferat Parochiales, qui verò à Sede Apost. capiant nouas prouisiones ab eadem Sede Apostolica, in futurum verò Sanctissimus declarat hos examinatores pro legitimis habendos donec Synodus Diœcesanā fieri poterit cessante impedimento pestis. Cum autem in alia Zamoreñ dubitaretur de validitate concursus cuiusdam Parochialis, quia in eo non interuenerunt examinatores electi in Synodo iuxtà formam Concilij, Congregatio censuit, si nulla Synodus facta vnquam fuit, non valuisse examen per concursum, si aliqua Synodus facta, & electi examinatores, licet non singulis annis, & præsertim eo anno, quo Parochialis vacauit, non ideò vitiari examen.

70\. Vicarius Sede Episcopali vacante in locum examinatorum absentium, vel defunctorum, alios auctoritate propria sufficere non potest, sed curare debet, vt elapso anno alij in locum demortuorum sufficiantur, seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non habentur, qui supererunt, vt refert decisum *Sbroz. in addit. ad tract. de offic. vicar. lib. 2. q. 211.*

71 Concursus est nullus, in quo cum examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non sit examinator Synodalis, vt per *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 83. & 324. & 341. Maßobr. in d. praxi requis. 13. dub. 1. Ferentill. in annot. ad decis. 479. Buratti littera A.* & censuit *Sacra Congregatio Concilij in vna Messaneñ de anno* 1629. quam authenticam, & originalem vidi, *Rot. in Bassaneñ Parochialis* 18. *Februarij* 1628. *coram Card. Virili, & in Niciēñ Parochialis* 25. *Iunij* 1629. *coram eodem*, vbi fuit dictum negati-
72 uam illam, quod quis non esset examinator Synodalis, debere plenè, & concludenter probari, vti fundamentum intentionis, & non sufficere, quod in registris Curiæ Episcopalis non reperiatur nominatus, aut descriptus in Synodo ille, quē prætenditur non esse examinatorem Synodalem, quia possibile erat quòd fuerit deputatus examinator Synodalis ab Episcopo in Synodo, & non fuerit descriptus, *Rot. decis. 323. nu. 4. vers. vltra quod par. 2. recent.* quia omissio, & negligentia descriptionis non potest nocere parti *l. Imperator ff. de stat. hom. Surd. cons. 535. nu. 9. in fin.*

73 Examinatores necessariò eligi debent, qui sint magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, si extent, alioquin alij Clerici sunt eligendi, qui ad id videbuntur magis idonei, ità resoluunt *Vgolin. de offic. Episcop. cap. 50. §. 5. nu. 1. vers. secundo, Homobon. de Bonis de humanæ vitæ statibus par. 1. cap. 13. vers. in his ergo in fine*, refert nouissimè à Sacra Congregatione responsum *Maßobr. in d. sua praxi requis. 11. dub. 2.* & statuit

tuit *Concil.Trid. d. cap.18. vers. sint vero examinatores magistri, &c.* Vndè *Sacra Congreg. Concilij in vna Saonen. sub die 19. Februarij* 1628. censuit Episcopum non posse eligere examinatores
74 Synodales, qui non sint Doctores, seu Magistri, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico si extent, alioqui alios clericos esse
75 eligendos, qui ad id magis idonei videbuntur. Et posteà *in vnâ Turritana sub die 10. Martij 1629.* censuit in prædictos examinatores Synodales non posse eligi clericos Seculares, aut Regulares, qui dictis gradibus non sint insigniti, nisi vlli viri qualitatis superius expressæ non extent, quo casu sunt eligendi, qui ad munus exercendum magis idonei videbuntur, eorumq. vota æqualis valoris, & efficaciæ erunt sicut aliorum.

76 Debent quoque iurare, ità vt si non iurauerint concursus coram eis habitus vitiabitur, vt decidit idem *Concil.d.cap.18.vers. iurentq; omnes, Massobr.in d.sua praxi requis.14.dub.1.* vbi *dub.2.* cum *Nicol.Garc.d.cap.2.nu.356.* subdit esse de forma, vt præstetur huiusmodi iuramentum tactis sacrosanctis Euangelijs, &
78 *dub.3.* cum eodem *Garc.nu.356.* asserit posse præstari extra Synodum in manibus Notarii, & *dub.4.* tradit probari per attestationem Notarij, & litteras ipsorum examinatorum, *Homobon.de Bonis d.cap.13.vers.secundo, Filliuc.d. tract.41. cap.4. nu.158.* Et ideò *S.Cong.Concilij in vna Bisignanen.sub die 2.Decembris 1628.* censuit concursus factos non præstito iuramento ab examinato- Synodalibus fuisse nullos, sed ex gratia conualidandos facto verbo cum Sanctissimo, qui confirmauit, & conualidauit.

79 Examinatores huiusmodi non possunt quicquam prorsus occasione examinis nec ante, nec post accipere, alioquin simoniæ vitium tàm ipsi, quàm alij dantes incurrunt, à qua absolui nequeunt, nisi dimissis beneficijs, quæ quomodocunque etiam antè obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles redduntur, ità statuit *Concil.Trid d.cap.18.vers.caueant ne quicquam*, & per illud sic tenent *Petr.de Ledesma in sum.par.2.tract.7.cap.1.concl.7. propè fin. Farin.cons.15.nu.3.& 47. Homobon.de Bonis d.cap.13. vers.tertio examinatores, in fine, Franc. Leo in thesauro fort eccles. par.2. cap.3. nu.25. Nicol.Garc.d.cap.2. nu.368. cum seqq. Steph. Gratian. discept. forens. cap.561. à nu.21. Vgolin. de simon. tab.4. cap.48.§.3.& de offic.& potest.Episcop. cap.50.§.5. num.2. Filliuc. d.tract.41. cap.4. nu.161.* latè *Massobr. in d.sua praxi requis.15. Bonacin.de simon.q.7.puncto 2.differ.1. ex nu.5.* nouissimè *Aloys. Ricc.in praxi p.4.resolut.76.nu.1. & 2. Ego ipse d. alleg.60. nu.52. cum sequentibus.*

80 Vndè Primò colligo hos examinatores priuari beneficijs an-

teà

teà obtentis; si occasione examinis, siue anteà, siue post aliquid accipiant, etiam gratis, & liberaliter datum, & ad captandam benevolentiam, etiamsi res modica sit, & leuis momenti, nam Concilium prohibet quicquam prorsus accipi, vt benè resoluit *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 390 Aloys. Ricc. d. resol. 76. nu. 3.* quamuis contrarium teneant *Petr. de Ledesm. d. par. 1. concl. 7. & Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo Parochia. §. 2. dub. 1.*

81 Secundò colligo non posse examinatores quicquam pro labore, vel titulo stipendij, ad sustentationem ex fructibus beneficij vacantis, vel alia ratione accipere, sicut tradunt *Nicol. Garc. par. 5. cap. 7. nu. 11. & d. par. 9. cap. 2. nu. 374. Bonacin. d. differ. 1. nu. 5. vers. secundo, Aloys. Ricc. d. resol. 76. nu. 4.*

82 Tertiò colligo non posse Ordinarium statuere aliquod stipendium etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, & si Synodus Diœcesana secus statuerit, decretum erit irritum, & nullum, vt referunt decisum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 374. Massobr. d. requis. 15. dub. 1. Bonacin. d. differ. 1. nu. 7. vers. tertio, Ego ipse d. alleg. 60. nu. 53.* contra *Petr. de Ledesm. d. concl. 7. propè fin. vers. la difficuldad,* attestantem in Ecclesijs Hispaniarum contrarium communi vsu receptum esse. Pote-

83 rit tamen Episcopus aliquid de suo præfatis examinatoribus cōferre titulo præmij, vel stipendij, seu sustentationis, vt resoluunt *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 379. Bonacin. d. diffic. 1. nu. 6.* subdens hoc sibi non videri improbabile, quia Concilium non videtur loqui de Episcopo, & *nu. 7. in princ.* post *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 380. & seq.* resoluit non posse Episcopum, vel eius Vicarium assistendo examini aliquid accipere.

84 Peracto examine debent examinatores ex communi sententia eos denuntiare Episcopo, quos idoneos reperirent, vt referunt decisum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 104. Salgado d. cap. 9. nu. 79.* & illi possunt remittere ad Ordinarium, quia cumulatiuè, & non priuatiuè *in d. cap. 18. Concilij* est attributa iurisdictio, vt censuit *Rot. decis. 647. nu. 1. in 1. collect. nouiss. aliàs par. 4. diuers.* & non solum consideratur idoneitas respectu scientiæ, sed etiam respectu ætatis, morum, & prudentiæ *Concil. Trid. d. cap. 18.* ibi, *idonei iudicati fuerint ætate, &c. Massobr. in d. praxi requis. 5. dub. 3. Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 32. Buratt. decis. 22. nu. 28. & decis. 90. per tot.* Non tenentur tamen examinatores huiusmodi explicitè referre singulas qualitates eorum, qui sunt examinati; sed sufficit referre omnes examinatos fuisse idoneos *Caualer. decis. 293. à princ.* vbi *in vers. neque præmissis,* subdit nihil obstare, quod in *Concil. d. cap. 18.* fiat expressa mentio, vt scilicet debeantur re-

nun-

nuntiari quotcunque ab examinatoribus iudicati fuerint idonei ætate, moribus, scientia, & prudentia, &c. quia ibi fit expressio eorum, quæ tacitè insunt, exempli gratia tantum, quod probatur ex *eod. Concil.* dum immediatè subiungit, *& alijs rebus ad Ecclesiam vacantem gubernandam opportunis.* Multa enim alia sunt, quæ requiruntur ad hoc, vt quis sit idoneus ad Ecclesiam Parochialem gubernandam, veluti quòd sit clericus, ex legitimis natalibus procreatus, vndè inferebatur, quod sicut *Concil. Trid.* non exigit, vt super istis alijs qualitatibus fiat explicita relatio, ità pariformis determinatio requiritur quoad mores, ætatem, doctrinam, & prudentiam, quæ in Concilio specialiter exprimun-
85 tur. Et quod examinatores etiam extraiudicialiter possint informari de qualitatibus examinandorum tradit idem *Caualer. d. decis. 293. num. vlt.*

86 Licet *Concil. sæpè citato c.* 18. non expresserit an vota examinatorum palàm, aut secretè fieri debeant, magis tamen expedit, vt examinatores palàm inter se sua vota conferant, deindè Notario iubeant, vt in actis suis simpliciter scribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum; ità referunt decisum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu.* 107. *Franc. Leo in thesauro fori ecclesiast.*
87 *par. 2. cap. 3. nu.* 35. hæc autem vota dare debent dum simul congregati sunt cum Episcopo, non autem separatim sicut etiam Episcopus, vbi datur locus accessui, debet accedere examinatoribus simul congregatis, secundum *Nicol. Garc. d. cap. 2. num.* 58.
88 *Massobr. in d. praxi requis.* 4. *dub.* 2. Quando verò vnus tantùm comparet ad se examinandum coram tribus examinatoribus, vno illorum approbante, & cæteris reprobantibus, non potest Episcopus ei accedere, & examinatus dicitur reprobatus, vt per *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 60. Massobr. d. requis. 4. dub. 7.* Verùm si pluribus examinatis aliqui vltra dimidium vocum fuerint consequuti, & sic approbati, & vnus omnia suffragia prospera reportauerit, Episcopus facta per examinatores relatione, poterit postposito illo, in quem omnia suffragia confluxerunt, alium ex eis eligere, qui vltra dimidiam partem votorum habuerunt, cum omnes approbati dicantur, vt refert decisum *Nicol. Garc. d. c. 2.*
89 *nu.* 109. Data enim in cæteris paritate potest Episcopus gratificari *Lambertin. par. 3. lib. 1. q. 5. art. 21. in fine, vers. alia sit declaratio, Rota in vna Calaguritana beneficij 5. Iulij 1621. coram Card. Verospio, & in Vrbinaten. Parochialis 12. Februarij 1629. coram R. P. D. Verospio* nepote.

90 Nunquam spectat ad examinatores, sed ad Episcopum solùm iudicare, quis ex concurrentibus ad Parochiam vacantem sit magis

magis idoneus, sicut à Sacra Congregatione decisum referunt *Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo Parochia §. 2. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 105. & par. 6. cap. 2. nu. 236. Mar. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resol. 63. nu. 8. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarrę lib. 1. tit. 18. l. 7. n. 58. Massobr. in d. sua praxi requis. 4. dub. 1.*

91 Et ad ipsum Episcopum spectat eligere ex approbatis magis idoneum secundum *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 108. Franc. Leo in thesauro fori ecclesi. par. 2. cap. 3. nu. 34. Massobr. d. requis. 4. dub. 4.* vbi, quòd Episcopus debet expectare vt examinatores renuntient, sed non tenetur eligere ex collatione votorum habita ra-

92 tione calculorum, & *dub. 5.* asserit decisum Episcopum nô habere votum decisiuum in concursu, sed tantùm accedere vbi vota sunt paria, vel singularia, & *dub. 6.* ostendit quando dicantur vota paria, & quando singularia.

93 Episcopus potest eligere extrà locum examinis, & etiam absentibus examinatoribus, vt post *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 59.* resoluit *Massobr. in d. praxi requis. 5. dub.* 20. vbi *dub.* 21. cum eodem *Garc. d. cap. 2. nu.* 109. tenet quòd potest Episcopus eligere eum, qui tantum dimidiam votorum tulerit, & *dub.* 21. cum eodem *Garc.* id intelligit, etiam relictis ijs, qui omnia vota reportarunt, & *dub.* 22. differit an, & quando electus in concursu ius acquirat considerabile.

94 Electio facta de magis idoneo significanda est intra quatuor menses, & si fuerit transmissa, nec peruenerit ad manus collatoris intra dictum tempus, prouisio deuoluitur, vt per *Massobr. in d. praxi requis. 6. dub.* 1. vbi *dub.* 2. cum *Garc. d. cap. 2. nu.* 8. resoluit significationem electionis fieri posse extrà præsentiam examinatorum.

95 Electio hæc, & prouisio in concursu Parochialium facta de digno, omisso digniore, est nulla, & subreptitia, vti forma Concilij, & *d. Constit. Pij V.* non obseruata, stante decreto irritante in eis apposito, vt tenet *Azeued. d. cons. 9. nu. 30. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 225. Massobr. d. requis. 5. dub. 1.* Rot. *in Dertusen̄ Parochialis 18. Decembris 1581. coram Giptio, & in Tuden̄ Parochialis 18. Aprilis 1603. coram bo. mem. Card. Sacrato.* vbi firmauit conclusionem in beneficijs Curatis ex idoneis magis idoneum esse eligendum, iterum *in Ripana Parochialis 1. Iunij 1609. coram Ottembergo,* refert, & sequitur *Beltramin. in annot. ad decis. 11. Greg. XV.* & sic conquerente digniore reuocaretur collatio facta digno de beneficio curam animarum habente mediante concursu iuxtà Constitutionem Pij V. vt aduertit *Ioan. Valer. de different. inter vtrūque forum verbo electio differ. 2. nu.* 4. Prælati enim non aliter satisfa-

D tisfa-

tisfaciunt suæ obligationi, quàm si de digniore Ecclesiæ Parochiali prouideant, *cap.licet* 8.*quæst*.1.*cap*.2. *& ibi glos. verbo melioris,de offic. custodis,cap*.3.*de iurepatr. Concil.Trid.sess*.24. *de reformat.cap*.1.*&* 18. resoluunt *Siluest.in sum.verbo electio* 1.*n*. 18. *Rebuff. in praxi tit.requisita ad bonā collat.à nu*.23. *Couar.in reg. peccatum par*.2. *§*.7. *nu*.3. nam in rebus publicis datur obligatio eligendi semper digniorem *l.ad subeunda C. de decurionib. lib*.10. *& auth. de monachis §. ordinatione collat*.1. & constat inter res ad bonum publicum pertinentes non minimū locū habere prouisiones Ecclesiarum, & ideò hanc partem multis conatur defendere *Vasq.in opusc. moralib.in tract.de benef.c*.2.*§*.3.*nu*.50. *cum seqq*.

97 Quæ omnia supra resoluta procedere videntur non solum quando per viam collationis Ecclesiæ prouidentur, sed etiam quando per viam electionis, adhuc enim prouidentes tenentur eligere illum,qui maioribus iuuatur meritis, vt probatur in *c.si fortè* 63.*dist*. & *in d.auth.de monach. §. vlt*.optimè *Concil. Trid. d. cap*.1. resoluunt Doctores suprà citati, & dicit communem *Cou. d.nu*.3. Verùm quamuis supradicta resolutio de stricto Iuris rigore procedat, tamen post factam electionem non videtur omninò recipienda, ex ea ratione, quam reddit *S. Thom*. 2.2.*q*.63. *art*.2.*ad* 3. quia aliàs omnis electio, vel præsentatio calumniam pateretur, dareturq. locus propè infinitis litibus si electiones de digno prætermisso digniore reuocari permitterentur, quod quidem neque tolerandum,neque Reipublicæ Christianæ conuenire probant *Cou.d.§*.7.*nu*.4.*&* 5. *Peralt.& Menes.in l.cum quidam nu*.18.*ff.de legat*.2. *Molin.de primogen. lib*.2. *cap*.5. *nu*. 47. *Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo electio differ*. 1. *à princip*.vbi ostendit electionem factam de digno omisso digniore quoad Prælaturas valere,& sufficere in foro exteriori,idque propter tranquillitatem,& pacem Reip. & quod aliàs daretur occasio ad multas lites, & quæuis electio posset impugnari, & calumniam pati.

98 Vndè *Rota coram Eminentiss. Card. Pamphilio iun*. impressa per *Farin. decis*.40. *par*.1. *recent*. hac de re agens, ità loquitur. *Quamuis pro validitate electionis satis sit si dignus eligatur, & electio de digno, omisso digniori sustineatur, id tamen procedit postquam celebrata est electio, quæ ex omissione dignioris non retractatur, vt litium occasiones amputentur, sed ante electionis celebrationem omnia Iura clamant, quòd meliores, & sanè sanctiores eligantur, & ideò peccant, qui scienter omisso digniori eligunt dignum*. quæ sanè decisio fundatur communi illa Doctorum sententia,quę habet electores sub pœna peccati mortalis teneri digniorem,seu melio-

meliorem eligere, & electionem tamen digni sustineri in foro fori. Ità *S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. in corpore*, vbi *Caietan. in fine*, *Doctores in cap. constitutus il 2. de appell.* vbi *Ioan. Andr. glos. 3. num. 21. Zabarell. glos. 3. sub n. 2. Butr. nu. 4. Abb. notab. 3. n. 3. & not. 4. n. 7. & Franc. nu. 4. & seq. item in d. cap. licet 8. q. 1. glos. verbo qui præstantior, Archid. nu. 3. Bellem. nu. 5. Turrecrem. nu. 1. cum seqq. & Alex. de Neuo notab. 4. sub nu. 13. & sub nu. 20. & seq. S. Antonin. par. 2. tit. 1. cap. 20. §. 1. Martin. de Ledesma 4. par. 2. q. 18. dub. 9. Sot. de Iust. lib. 3. q. 6. art. 2. Lambertin. de Iurepatr. lib. 2. par. 1. q. 10. art. 3.* & præcipuè *nu. 26. vers. tu circa, Roch. de Curte eod. tract. verbo honorificum nu. 42. Cou. in reg. peccatum par 2. §. 7. nu. 4. vers. igitur Iura*, quem expressè sequuta est *Rot. in Eugubina Parochialis S. Venantij 13. Ianuarij 1623. coram bo. me. Remboldo, Buratt. decis. 635.* vbi *Ferentill. sub littera A.* plures Rotę decisiones refert, *Nau. in man. cap. 17. nu. 72. & in tract. de Orat. miscel. 43. post n. 76. Petr. Nauar. de restit. lib. 2. cap. 2. nu. 120. Greg. de Valent. 2. 2. disp. 5. q. 7. puncto 2 §. secundo quæritur vers. secunda assertio, Bannes de Iustit. q. 63. art. 2. post dub. 3. vers. ad confirmationem, Iacob. de Graff. in aureis decis. par. 1. lib. 2. cap. 99. nu. 2. Turrian. de Iust. tom. 2. disp. 22. dub. 1. & 2. Flam. Paris. de resignat. benefic. lib. 10. q. 11, nu. 36. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. q. 52. art. 5. & 6. Salon. 2. 2. q. 63. art. 2. concl. 3. col. 4. Nicol. Garc. de benef. par. 7. cap. 56. nu. 63. Vasq. in opusculo de benefic. par. 2. §. 3. dub. 1. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 4. collect. 931. Azor. inst. moral. par. 2. lib. 6. cap. 15. q. 1. Molfes. in sum. Theolog. moral. tract. 6. de benef. nu. 6. Vgolin. de offic. & potest. Episcopi cap. 50. §. 13. nu. 2. Rebell. de obligat. Iustit. par. 1. lib. 3. q. 4. Fernandez in examin. Theolog. moral. par. 4. cap. 4. §. 2. nu. 11. Malder. in 2. 2. tract. 9. cap. 2. dub. 7. Diana resol. moral. par. 2. tract. 1. Miscel. resol. 40. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 195. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 6. cap. 3. nu. 32. & rub. 7. cap. 6. nu. 70. Castellin. de elect. cap. 9. Sigism. à Bononia in simili tract. dub. 33. Iul. Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 21. ex nu. 58. Tamburin. de Iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 13. ex nu. 4.* latè, & eleganter *Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad d. cap. si fortè dist. 63. Ego ipse d. alleg. 60. nu. 67.* vbi *nu. 99.* assero hanc obligationem conferendi beneficia sub mortali dignioribus, intelligi de possibilibus haberi in Diœcesi.

99 Amplia procedere etiam quoad illos, qui ius habent conferendi huiusmodi beneficia per prouisionem liberam, vt sunt Reges, & Summus Pontifex, si vera loquitur *Less. de Iust. lib. 2. cap. 34. dub. 14. nu. 64.* vbi sic ait, *Qui liberè conferunt beneficia grauiter peccant, si digniores prætermittant siue sit Papa, siue Princeps secula-*

cularis, non enim sunt domini beneficiorum sed œconomi, & idem ferè tenent *Ioan. Valer. d. verbo electio differ. 2. nu. 3. Fernandez in exam. Theolog. moralis p. 4. c. 7. §. 2. nu. 10.* & nouissimè *Mauric. de Alzedo de praecellentia Episcopalis dignitatis p. 1. c. 3. nu. 13.* vbi *nu. 14.* subdit quod tenentur perquirere à suis Confessarijs, & ab alijs Religiosis pijs, & eruditis viris, qui sit dignior; hoc non cum tanto rigore admittit *Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. tom. 2. lib. 30. tract. 3. c. 14. nu. 179.* dum ità loquitur, *Qui ius habent conferendi beneficia per prouisionem liberam, vt Papa, & nõnunquam Princeps ex priuilegio, vel consensu tacito Ecclesiæ, non tenentur eligere digniores, nisi in promptu sint, sed sufficit eligere dignos, alioquin enim semper tenerentur digniorem quarere, quòd à Papa,*
100 *vel à Rege exigere durum est*. Et etiam ad Prælaturas Regulares tenetur Generalis digniores eligere secundum *Turrian. to. 2. in 2. 2. disp. 22. dub. 4. nu. 1. Petr. Nau. de restit. lib. 2. cap. 2. nu. 159. Rebell. d. p. 1. lib. 3. q. 4. conclus. 5. Portel. in dub. Regular. verbo electio nu. 6. Diana d. tract. 1. miscel. resol. 61.*

101 Limita primò supradictam resolutionem, quę habet electores sub pœna peccati mortalis teneri digniorem, seu meliorem eligere, vt non procedat in renuntiante beneficium suum in fauorem alterius, quia cum iste resignans non sit distributor, Iure permittitur resignare in fauorem digni, cui voluerit, neque hoc casu est locus concursui, tanquàm ad commune bonum ex parte totius distribuendum, sed pars parti ius suum transfert, & ideò sic resoluunt *Petr. de Arag. 2. 2. q. 63. art. 2. Valer. Reginald. d. lib. 30. tract. 3. c. 14. n. 179. Less. d. c. 34. dub. 13. n. 61. Malder. 2. 2. tract. 9. c. 2. dub. 7.* quicquid dicãt *Sot. de Iust. lib. 3. q. 6. ar. 2. in fin. Nau. de Orat. miscel. 38. n. 7. Vasq. in opusc. de benef. c. 2. §. 4. dub. 7. nu. 100.*

102 Limita secundò, vt nõ procedat in patrono laico, etiam quoad beneficia Curata, illum enim non teneri præsentare digniorem colligitur ex *Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 9.* ibi, *adhac liceat Episcopo præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere*, & *sess. 24. de refor. c. 18.* vbi differentiam facit inter patronos ecclesiasticos, & laicos, vultq. vt ecclesiastici teneãtur præsentare digniores, laici verò si præsentauerint dignos admittantur, & ideò hãc limitationem tradũt *Lambert. de iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 10. ar. 3. n. 17. Petr. Nauar. de restit. lib. 2. c. 2. n. 150. Bañes 2. 2. q. 63. dub. 4. Petr. de Ledesma in sum. par. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 7. diffic. 9. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 16. n. 19. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep Neap. par. 3. decis. 306. n. 4. Ioan. Valer. de different. inter vtrũq. forũ verbo electio, differ. 2.* Quamuis patronum, qui nõ est primus fundator beneficij, sub peccato mortali debere præsẽtare digniorem existimauerint

Mo-

Molin.de primog.lib.2.cap.5.nu.69. Azeued.conf.24. dub.4.num.4. Turrian.2.2.tom.2.disp.22.dub.5.nu.6.Gutier.Canon.lib.2.cap.11. nu.26.Vasq.in opusc.de benef.cap.2.§.2.dub.5.nu.74. Lessi. d. lib.2. cap.34.dub.14.nu.65.in fine, Azor.instit.moral.par.2. lib.6. cap.21. q.5. Malder.d.cap.2.dub.2.

103 Limita tertiò, vt non procedat in Canonicatibus, Personatibus,& Dignitatibus, cęterisq. Prębendis, & dimidijs Prębendis Ecclesiarum Cathedralium,& Collegiatarum, & in prestimonijs; & alijs simplicibus beneficijs curam animarum non habentibus, in his enim licitum esse eligere dignum prętermisso digniore resoluunt *Petr.Nau.d.lib.2.cap.2. nu.172. Petr. Ledesma d. concl.7. diffic.15.Gutier.d.cap.11.nu.12. Nicol.Garc.d.par.7.cap.16 nu.16.* eo quia *Concil. Trid.* in diuersis locis sola Episcopalia beneficia, & Curata dignioribus esse conferenda decreuit, vndè videtur cōcessisse cętera beneficia ad arbitrium Prælati distribui posse. Quamuis *Vasq.d.§.2.dub.8.nu.78.* existimauerit mortale esse in omnibus beneficijs digniorem prętermittere. Et quamuis *Lessi. d.cap.34.dub.14.nu.64. Rebell.de obligat.Iustit.par.1.lib.3. quæst.4. nu.12. Mald.d. cap.2. dub.7.* distinguant inter electionem ad beneficia simplicia maiora,& ad beneficia simplicia minora. Et deniq. quamuis idē *Lessi.d.dub.14.n.66.Valer.Reginald.lib.30.tract. 3.cap.15.nu.179.in fine,* putauerint in Canonicatibus, & cęteris beneficijs simplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum semel, vel bis prętermittere digniorem, modò conferatur ei, qui verè dignus sit, videri tamen esse mortiferum si quis id passim faciat, aut si rarò curet, vt digniores præferantur.

104 Superest nunc videre an quando per concursum,& oppositionem beneficij prouisio facienda est (prout in hoc casu de quo agimus) teneatur quis ad restitutionem si omisso digniore dignum eligat? quæstio est dubia, in qua pars negatiua ex eo suadetur quia per edictum, seu per oppositionem tantùm promittitur beneficiū, prębenda, seu Cathedra ipsis oppositoribus, & inter ipsos illi, qui secundum formam oppositionis dignior fuerit iudicatus, atque ideò licet verum sit, quod ex eo habent ius quæsitum oppositores contra illos, qui oppositores non sunt etiam dignissimos, non verò inter ipsos habet ille ius quæsitum, qui verè dignior est, non enim promittitur beneficium nisi tantùm illi, qui fuerit electus à maiori parte secundum formam oppositionis, is enim dignior reputatur, vndè quamuis lex pręcipiat, vt eligentes verè digniorem eligant, tamen si contra fiat, læditur solum iustitia distributiua, quæ ad restitutionem non obligat ex *S.Tho. 2.2.q.62. art.1.* ex quibus hanc opinionem tenent *Martin. Ledesm.*

desin.2.4. q.18. art.2. ad fin. vers. secunda conclusio. Nau. in man. cap.17.nu.74. vers. nec obstat, Mercado de contractib. lib.6. cap.17. §. y ansi dizen los Theologos, vers. esto no lo siguo, Nicol. Garc. de benefic. p.7. cap.16. nu.43. Et idem de quocunque eligente docent *Sot. de Iust. lib.4. q.6. art.3. concl.2. Cou. in reg. peccatum p.2. §.7. n.6. Nau. in man. cap.17. nu.72. Perez in l.2. tit.6. lib.1. Ordin. Molin. de primog. lib.2. cap.5. nu.57. Spin. in speculo testam. glos. 18. princ. nu.9. & 10. Gutier. canon. lib.2. cap.11. à nu.47. Tolet. in instruct. Sacerd. lib.5. cap.4. vers.4. Ceuall. commun. contra commun. q.659. nu.12. Lessi. de Iust. lib.2. cap.34. dub.15. Azor instit. moral. p.2. lib.6. c.15. q.12. Rebello de obligat. iustit. p.1. lib.3. q.4. & 5. Ioan Valer. de different. inter vtrumque forum verbo electio differ.1. nu.2.*

105 Verùm pars affirmatiua videlicet quòd teneatur, quis ad restitutionem si dignum eligat omisso digniore quando per concursum, & oppositionem prouisio facienda est, videtur verior, quia ex huius edicti propositione, quidam quasi contractus obligatorius inter digniorem, & electores resultat, ex quo oritur obligatio, prout in causa subhastationis, in qua promittitur res plus offerenti, vt concludit *Bart. in l. licitatio ff. de publican.* vndè omittens digniorem censetur offendere non solùm iustitiam distributiuam, verùm etiam commutatiuam ortam ex illo, quasi-contractu, & ex fide in illo data. Iuuat quia eligentes constituuntur Iudices à lege inter oppositores, vt illos examinent, & digniorem suo suffragio declarent, atque ideò si scienter iniquè iudicent minus dignum esse digniorem, veluti lædentes in iure quæsito ad restitutionem tenebuntur, iuxtà illa, quæ de Iudice iniustè iudicante resoluunt communiter Doctores, & ità in specie tradunt *Molin. de primog. lib.2. cap.25. nu.59. Bartbol. de Medina in instruct. Confess. in 7. præcepto §. 32. Petr. Nauar. de restitut. lib.2. cap.2. n.178. Gutier. canon. lib.2. cap.11. n.55. cum seqq. Vasq. in opusc. morali tract. de benefic. c.2. §.3. n.117. Fernandez in examine Theologiæ moral. p.4. c.4. §.1. nu.2. & c.7. §.2. nu.11. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p.3. alleg.60. nu.68.*

106 Simoniam igitur committet dignus offerendo in concursu pecuniam digniori, vt desistat ab oppositione, & tenetur ad cedendū beneficio, & ad restituēdos fructus perceptos, vt latè probant *Sot. de Iustit. lib.9. q.6. art.1. ad 2. Nau. in man. c.23. nu.102. §.8. Beia respons. casuum consc. p.2. casu 5. Fernandez d. p.4. c.14. §.1. nu.1. & 2.* Ratio est quia dignior candidatus habet ius ad rem in illo beneficio concursui exposito, ius verò illud est quid annexum ad spirituale, scilicet ad beneficium, dare autem pecunias pro annexo spiritualibus, vt spiritualia sunt, est quædam emptio, & vendi-

venditio rei annexæ spiritualibus, at qui vendere, aut emere annexum spiritualibus, prout spiritualia sunt, est simonia, *S. Tho. 2.2. q. 100. art. 4. Nau. d. cap. 23. nu. 99.* ergò cum in hac datione, & acceptatione interueniat emptio, & venditio rei annexæ spiritualibus, vt spiritualia sunt, interuenit etiam simonia.

107 Simoniaca tamen non erit electio nec illicita si quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant, *Sot. vbi suprà, Greg. de Valent tom. 3. disp. 6. q. 16. puncto 3. col. 16. vers. quarto, Caiet. tom. 2. opuscul. tract. 9. de simon. q. 3. Soar. de Relig. tom 1. lib. 4 de simon. c. 50. nu. 35. Lessi. de Iustit. lib. 2. c. 35. dub. 19. Paul. Laymann in Theolog. moral. lib. 4. tract. 10. cap. vlt. §. 2. nu. 23. Bonacin. de simon. q. 4. puncto 5. nu. 12. Illustriss. D. meus Roder. a Cunha in comment. ad cap. inutile nu. 4. dist. 88.* Ratio est quia hæc est mera redemptio iniuriæ, seu læsionis iniustæ, Ecclesia enim habet ius, vt non detur ei minister ineptus, tum quia non eligere ineptum non est quid spirituale, nec directè munit

108 viam ad spirituale. Pro electione autem particularis personæ etiam dignissimæ non est licitum pecuniam offerre, *Less. d. dub. 19. Illustriss. D. meus d. loco nu. 1.* ex eo quia hoc esset emere actionem spiritualem, & *nu. 5.* subdit licitum tamen esse offerre pretium pro electione personæ idoneæ in genere.

109 Idoneor iudicandus, ac propterea præferendus ille est, qui altero cũ quo concurrit, fuerit senior, ità *Barbat. cons. 23. post n. 13. volum. 1. Tiraq. de Iure primog. in præfat. nu. 182. Roland. cons. 47. nu. 70. lib. 1. Lambert. de iurepatron. p. 2. lib. 2. q. 2. princ. art. 26. nu. 4. Mari. Antonin. var. resolut. lib. 1. cap. 4. n. 2. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. consuluit 9. nu. 2. dist. 74.*

110 Originarius idoneor quoque iudicandus, ac præferendus est si alter sit extraneus, *Dec. consil. 142. nu. 13. Lambertin. lib. 2. p. 3. q. 7. princ. art. 4. nu. 3. & art. 5. Roch. verbo honorificum à nu. 45. Cou. practic. c. 35. sub nu. 5. vers. secundo annotandum est, Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 15. nu. 13. & 14. & cap. 21. nu. 25. Pute. decis. 254. p. 1. aliàs decis. 247. lib. 1. in correctis, Mandos. cons. 51. nu. 4. Grilenzon. cons. 151. nu. 64. Vgolin. de offic. Episcopi cap. 50. §. 7. num. 4. Mastrill. Siciliæ decis. 2. num. 147. Rot. decis. 299. par. 1. diuers.*

111 Et ità potest eligi dignus de ciuitate, vel gremio Ecclesiæ posthabito digniore extraneo *Lal. Zecchi. de benef. cap. 12. nu. 36. Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. nu. 19. Vgolin. d. cap. 50. §. 8. nu. 4. Ego*

112 *ipse d. alleg. 50. nu. 102.* Originarij enim semper præferuntur peregrinis, ad not. per *Alciat. de præsumpt. reg. 1. præs. 37. nu. 1. Cassan. in catal. gloriæ mundi p. 10. consid. 82. & p. 11. consid. 22. Menoch. de præsumpt lib. 5. præs. 72. nu. 5. Cabed. Lusit. decis. 2. nu. 8. p. 1.*

113 *Melchi. Phœbos etiam Lusit. decis. 67. num. 11. tom. 1.* Ratio est quia præsumuntur magis diligere patriam *Menoch. illustr. c. 5. nu. 16. & cap. 11. nu. 31. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 5. quæst. 3. nu. 142. cum seqq.*

114 Doctor præfertur non Doctori, *Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. decis. 135. nu. 1. p. 4. Rot. decis. 36. nu. 2. p. 2. recent.*

115 Attamen minus doctus modo idoneus, cuius mores sunt noti, & approbati, præfertur Doctori, cuius vita ignoratur, *Piasec. d. cap. 5. nu. 19. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 4. nu. 112. Nicol. Garc. p. 9. cap. 2. nu. 11. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis. 425. in 1. edit. aliàs resol. 362. nu. 1. in 2. edit. Massobr. in d. praxi requis. 5. dub. 2. nu. 19. Ego ipse alleg. 60. nu. 102. Rot. in Barchinonen. Parochialis 29. Nouembris 1613. coram bonæ mem. Buratto*, inter eius impressas *decis.* 22. & ibi *Ferentill. sub littera D.* qui alias Rotæ decisiones cumulat.

116 Nullum habens beneficium præfertur habenti, *Carol. de Grassis decis. 1. nu. 10. de iurepatron. Lambertin. p. 3. lib. 2. q. 5. art. 3. Rot. in decis. 16. nu. 7. p. 2. recent. & in Calaguritana beneficij de Iecora 9. Iunij 1621. coram bonæ mem. Vbaldo, & in Vrbinaten. Parochialis 12. Februarij 1629. coram R. P. D. Verospio.*

117 Habilior is dicitur, qui muneri, cui perficitur, est aptior, vt per *Lambertin. d. p. 3. lib. 2. q. 5. art. 17. in fine, Cou. in reg. peccatum p. 2. §. 7. nu. 4. vers. dignior vero, Rot. decis. 537. nu. 14. p. 1. recent. & in d. Vrbinaten. Parochialis.*

118 Diues potius quàm pauper eligi debet, si Ecclesia, cui est prouidendum, sit pauper, *glos. verbo impotentiam in cap. constitutis, de appellat.* vbi *Abb. nu.* 10. dicit quòd melius prouidetur, seu consulitur Ecclesiæ per diuitem, seu potentem, & *nu.* 11. subdit quòd etsi pauper sit idoneus, non est tamen vtilis Ecclesiæ, sicut diues, refert & sequitur *Grilenzon. consi. 151. nu. 55.* & ideò dicit *Fernand. in examine Theologiæ moralis p. 4. cap. 4. §. 1. nu. 5.* quòd si potentia diuitiarum, vel nobilitas conferat ad comprimendos Christi aduersarios, præferendi sunt ditiores, & nobiliores, tenuibus, & ignobilibus.

119 Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine insignito, *Roland. d. consil. 47. nu. 75. Dec. cons. 542. nu. 13.* & in pari attenditur quis prius assequutus fuerit suos Ordines, & gradus *Ioann. de Platea in l. 2. n. 1. C. de Primicer. lib. 12 Natt. cons. 638. nu. 18.*

120 Nobilitatem maiorem habens præferendus est, *Lambertin. lib. 2. par. 3. q. 2. art. 9. Grilenzon. cons. 55. n. 55.* Contra *Sigismund. à Bonon. de elect. dub. 32. num. 4.* existimantem non sine probabilitate nullo pacto esse attendendam nobilitatis qualitatem

ad

ad effectum eligendi digniorem.

121 Dispensatione non indigens præfertur indigenti, vt per *Seraph. decis. 767. nu. 2. p. 1.* vbi etiam quod qui nullum obtinet beneficium præferri debet in concursu obtinenti, refero *Ego ipse d. allegat. 60. nu. 103.*

122 Poterit tamen in electione Parochialis vacantis etiam non doctior, nec sanctior præferri Doctori, si is, iuxta munus, & rem, cui præficiendus est, aptior rei ministerio apparet, & sic non solum consideratur idoneitas respectu scientiæ, sed etiam respectu ætatis, morum, prudentiæ, & huiusmodi ad Ecclesiam Parochialem gubernandam, ità *Cou. in reg. peccatum p. 2. §. 7. nu. 4. ad med. vers. dignior vero, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 4. à nu. 10. Ioan. Valer. de different. inter vtrunq. forum verbo electio differ. 1. nu. 1. Nicol. Garc. d. c. 2. nu. 232. & seq. Aloys. Ricc. in praxi aurea, resol. 348. & in decis. Curia Archiep. Neapol. p. 4. decis. 135. Massobr. d. requis. 5. nu. 5. & 6. Buratt. d. decis. 22. nu. 28. & Ferentill.* concor-

123 dantes adducit sub *littera* C. Et ad Episcopum solum non verò ad examinatores spectat iudicare quis ex concurrentibus sit magis idoneus, vt resoluunt Doctores suprà citati *nu. 90.*

124 Quando verò Parochialis vacans fuerit iurispatronatus ecclesiastici, ac institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur, cum vero institutio ab alio, quàm ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectet, ità statuit *Concil. Trid. d. cap. 18. vers. si verò iurispatronatus,* & tradunt *Piasec. d. cap. 5. nu. 17. in fine, Gonzal ad reg. 8 Cancel. glos. 6. nu. 116. Aloys. Ricc. in d. praxi fori eccles. resol. 351. vers. amplia sexto, Zerol in praxi Episc. p. 1. verbo iuspatronatus §. 10. Azor. d. p. 2. lib. 6. c. 22. q. 15. Ego ipse d. alleg 60. nu. 16. Ferentill. in annot. ad decis. 25. Buratti nu. 12. Salgado d. cap. 9. ex n. 80.* vbi *n. 81.* subdit quòd si patronus ecclesiasticus aliquem præsentauerit antequam sit ità ab examinatoribus approbatus in concursu, præsentatio erit nulla, nec eius virtute facienda erit institutio ab Episcopo tanquam minus legitimè facta nisi denuò iterum expressè, vel tacitè fuerit præsentatus, postquam ipse sit intra terminum edictorum, seu re integra oppositus, & inter cæteros descriptus, & inter dignos approbatus.

125 Si Ecclesia Parochialis sit iurispatronatus partim Ecclesiæ partim laici, vel pro duabus partibus pertineat ad laicum, & pro vna tantùm ad Ecclesiam, Doctores communiter docent seruandam esse formam examinis per concursum *in d. cap. 18.* positam,

quam

quam *Concil.* ibi præstitit in cōferenda Parochiali, quę sit iurispatronatus merè ecclesiastici, ità *Gonzal. d. glos. 6. nu. 135. Gallet. in Margarita casuum conscient. verbo iuspatronatus pag. 145. col. 2. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 278. Aloys. Ricc. in d. praxi rerum fori eccles. decis. 420. in 1. edit. aliàs resol. 357. nu. 3. in 2. edit. Marescot. var. resolut. lib. 1. cap. 52. nu. 7. adden. ad decis. 498. Gregorij XV. Viuian. in praxi iurispatron. lib. 1. cap. 1. nu. 33. & 34. in vlt. impress. Massobr. in d. praxi habendi concursum præl. 7. dub. 25. nu. 2. Salgado d. cap. 9. ex nu. 108. Ego ipse d. alleg. 60. nu. 17. Ferentill. ad d. decis. 25. in fin. vers. & hoc procedit* ex eo quia fauor Ecclesiæ est quòd prouideatur per concursum, qualitates autem clericalis præualet quando illa Ecclesiæ prodest, vt ratiocinatur *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 279.*

126 Verùm nouissimè *Sacra Cong. Concilij Trid. sub die 5. Februarij* 1628. censuit in collatione Ecclesiæ Parochialis iurispatronatus mixti, idest partim ecclesiastici, & partim laicalis, non requiri formam examinis per concursum, quam declarationem authenticam, & originalem mihi aliàs dubitanti Romæ ostendit *Reuerendiss. D. Viuianus Episcopus Salonen.* & illius meminit in *appendice suæ praxis iurispatronatus ad lib. 10. cap. 1. nu. 34. pag. 760. in nouiss. impress.*

127 Si institutio ad Parochiales Ecclesias, quæ iurispatronatus ecclesiastici sint, facienda erit à Summo Pont. quia fortè in mensibus reseruatis vacauerit, ius eligendi digniorem ad solum Episcopum pertinet, qui transmittere debet attestationem examinis facti per concursum, quotquot in eo fuerint approbati, & quem ex approbatis vt digniorem, cui Sanctitas Sua gratiam faciat, nominare, refert decisum *Salgado d. cap. 9. num. 99.* vbi

128 etiam subdit pariter fuisse decisum quòd si beneficium Curatũ iurispatronatus Ecclesiæ in mensibus Apostolicæ Sedi reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius nulla habita ratione patronorum debet edicta concursus proponere, idoneum eligere, ac Romam pro obtinenda collatione à Sede Apostolica, & fidem approbationis, ac rationem concursus manu sua, seu eius Vicarij subscriptam intra quatuor menses à die habitæ notitiæ vacationis numerandos mittere, cuius fidei formulam in calce huius cap. inuenies.

129 In vacatione autem Parochialium, quæ sunt iurispatronatus laicorum, examen per concursum fieri non debet, sed sufficit quòd deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur, ità statuit *Concil. Trid. d. cap. 18. vers. quod si iuspatronatus laicorum,* tradunt

Lel.

Lal. Zecchi. de Republ. ecclesiast. cap. 28. de Parocho nu. 6. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 8. q. 9. nu. 111. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Parochia §. 7. Franc. Leo in thesauro fori eccles. p. 2. cap. 3. nu. 3. Piasec. d. cap. 5 num. 18. in princ. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 34. nu. 58. & 81. Vgolin. de officio Episcopi cap. 50. §. 3. vers. tertio, Gonzal. d. glos. 6. nu. 134. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 255. Aloys. Ricc. in d. praxi rerum fori eccles. resol. 357. nu. 1. Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 5. nu. 11. Beltramin. in annot. ad Greg. XV. decis. 494. nu. 3. Massobr. in d. praxi habendi concursum requis. 7. dub. 25. à nu. 4. Salgado de protect. Regia tom. 1. p. 3. cap. 9. nu. 105. cum seqq. Ego ipse d. alleg. 69. nu. 18. & me citato in illo loco *Alzedo de praestantia Episcopalis dignitatis p. 2. c. 9 nu. 2. Rot. decis. 579. nu. 4. p. 2. recent. & in Pampilonen. Parochialis 26. Iunij 1626. coram bona mem. Buratto,* inter eius impressas *decis. 952.*

130 Quando verò in vacatione Parochialium de iurepatronatus laicorum plures sunt praesentati, requiritur examen per concursum inter ipsos praesentatos tantùm, & ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renuntiati fuerint, Episcopus eum eliget, quem caeteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alium instituat, iuxtà decretum *Concil. d. cap. 18.* vt per *Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 6. q. 5. nu. 21. Gonzal. d. glos. 6. n. 138. Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 256. Maresc. d. lib. 1. cap. 52. nu. 11. Piasec. d. cap. 5. nu. 18. vers. eueniente, Aloys. Ricc. in d. praxi resol. 357. nu. 2. Viuian. in d. praxi Iurispatr. lib. 10. c. 1. nu. 59. in vlt. impress. Salgado d. cap. 9. nu. 123. Alzedo d. c. 9. nu. 3.* & fuit resolutum in *Pampilonen. Parochialis 27. Ianuarij 1614. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Ilerden. portionis de Pertusa 11. Decembris 1613. coram bona mem. Buratto*, inter eius impressas *decis. 25.* vbi *Ferentill. in annot. nu. 10. Massobr. d. requis. 7. dub. 25. nu. 5.* vbi intelligit quando inter plures praesentatos omnes aequalibus vocibus gaudent; nam si aliquis plures haberet voces is solùs esset examinandus, & idoneus repertus instituendus, vt per *Nicol. Garc. d. cap. 2. nu. 257. Salgado d. cap. 9. nu. 124.* & fuit dictum in *Pampilonen. Parochialis 26. Iunij 1626. coram bona mem. Buratto*, inter eius decisiones impressas *decis. 952. nu. 2.* nisi is se etiam subijceret examini, & concursui cum caeteris nominatis, quia tunc sibi praeiudicaret, cum faceret se eis parem, ità *Beltramin. in annot. ad decis. 494. Gregorij XV. nu. 4. Massobr. in d. praxi praelud. 3. dub. 3. nu. 15. Salgado d. cap. 9. nu. 128.*

131 Iuspatronatus laicale deuolutum ad Ordinarium confertur per concursum pro illa vice, ità à *Sacra Congr. Concilij* decisum fuisse referunt *Galet. in Margarita casuum Conscient. verbo iuspatrona-*

trona-

tronatus. Ego ipse d.alleg.60.nu.18.in fine, *Salgado d. tom.1.p.3. cap.11. nu.*89. vbi attestatur resolutum in collatione Parochialium, quæ Iure deuoluto conferuntur, seruandam esse formam examinis per concursum, quia patronus non læditur, & quia sublato obstaculo præsentationis, & Iuris patroni illa vice exclusi, res cedit ad Ordinarij potestatem, & *nu.*90. subdit hoc procedere etiam in Parochialibus iurispatronatus laicorum in quibus non habet locum concursus quando prouidentur ad eorum præsentationem per Ordinarium, & hoc casu institutio, quam habebat Episcopus, per deuolutionem resoluitur in vim plenariæ dispositionis, & collationis secundum *Paris.cons.*344. *nu.*20. *par.*4. Contra *Massobr.in d.praxi requis.*1. *dub.*22. existimantem huiusmodi Parochialem iurispatronatus laicalis ad Ordinarium deuolutam per eum absque concursu conferri posse.

132 Vtrum autem in collatione Parochialium facta iure deuoluto forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, seruari debeat? quæstio est dubia, in qua non requiri, sed dumtaxat locum habere quando iure Ordinario Parochialis confertur, vel instituitur, colligi videtur ex his, quæ tradit *Nicol.Garc. de benefic. p.*5. *cap.*5.*nu.*222. dum resoluit quòd in Doctoralibus, & Magistralibus præbendis deuolutis ad superiorem ob non eorum factam electionem intra sex menses à Iure statutos, non requiritur forma concursus, quia hæc dumtaxat apposita videtur Episcopo, & Capitulo.

133 Verùm requiri formam examinis per concursum tuetur neruosè *Salgado d.cap.*11.*nu.*84. *cum seqq.* tum quia hoc casu deuolutio fit cum omnibus suis qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio, & ad Superiorem deuoluitur cum eisdem qualitatibus, cum quibus inferior prouidere tenebatur, *Cabed. de patronat. Regiæ Coronæ cap.*22.*nu.*3.*&* 4.*& Lusit.decis.*52.*nu.*4. *& decis.*72. *nu.*9.*p.*1. *Gutier. cons.*1. *nu.*31. *& cons.*2.*nu.*15. *Gonzal. ad reg.*8. *Cancell.glos.*46. *nu.*33. tum quia natura beneficij mutari non debet *Cephal.cons.*358.*nu* 8.*col.*3. *Hieron.Gabr.cons.*185.*nu.*2.*vol.*2. tum quia superior, ad quem est deuolutum, debet prouidere habenti qualitates à fundatore requisitas, vt plures referens tradit *Perez de Lara de anniuers.& capellan.lib.*2. *cap.*10. *nu.*27. tum denique quia *Marescot.d.lib.*1.*c.*52.*n.*24.*in fin.* resoluit quod *Concil.in d.cap.*18.*& Motus proprius Pij V.* dum loquuntur de Ordinario, habent locum etiam in Episcopo subrogato.

134 Forma *Concilij Trid.d. cap.*18. vt supra explicata circa concursum faciendum in vacatione Parochialis Ecclesiæ, est ad vnguem obseruanda, nec potest per æquipollens adimpleri, vt resoluunt

soluunt *Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib.8. quaest.9. num.86. Massobr. in d. praxi requis.17. dub.4. & dub.* 2. animaduertit formam Concilij circa concursum seruandam esse dumtaxat vbi Concilium ipsum receptum fuerit, & iam esset coacta Synodus, ac in ea electi examinatores Synodales.

135 Collatio Parochialis facta sine examine per cõcursum est nulla, & irrita, & praefata Parochialis eo modo collata vacat, eiusque collatio ad Sedem Apost. spectat, ita *Zerol. d. p.1. verbo Parochia, §.2. dub.* 2. nouissimè *Aloys. Ric. in praxi rerum for. eccles. p. 4. resol.75. num.1. Rot. apud Farinac. decis.151. in 1. collect. nouiss. aliàs p. 4. diuers.* Et in foro Conscientiae non potest acceptari, aut retineri sicut nec retineri valet beneficium prouisum non seruata forma requisita à Iure, vt benè resoluunt *Petr. Nauar. de restitut. lib.3. cap.2. num.350. Salon 2.2. q.5. de dominio artic.4. & ibi Cano, q.62. de dominio, pag.160. Gabr. Vasq. 1.2. quaest.163. Lorca etiam 1. 2. disp.21. de legib. ad fin. Burg. de Pace l.3. Tauri à nu.* 1394. *Parlad. differ.12. §.1. ex num.2. Lessi. de Iustit. lib.2. cap.19. dubit.* 3.

136 *Aloys. Ricc. d. resolut.75. num.2.* Itaut etiam Vicarius Episcopi si velit subire concursum, teneatur obseruare formam positam à *Conc. Trid. d. c.18.* vt bene resoluunt *Sbroz. de officio Vicarij, lib.2. q.188. Filliuc. d. tract.41. n.439. Massobr. in d. praxi requis.2. dub.5.*

137 Praedictorum autem examinatorum relationẽ quominus executionẽ habeat, nulla deuolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apost. siue eiusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita impedire, aut suspendere potest, vt statuit idem *Concil. Trid. d. c.18. vers. nec praedictorum*, & per illud notant *Nauar. in man. cap.25. num.139. in fine, Antonue. in Catechesi Neapol. cap.16. fol.43. Azeued. ad l.1. num.4. tit.16. lib.3. noua Recopil. Seraphin. decis.481. Valenz. cons.45. num.19. vol.1. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos.9. §.1. in annot. contra nullit. num.186. & 209. & d. glos.6. à num.163. Vgolin. d. cap.50. §.13. num.1. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub.7. cap.6. num.73. Aloys. Ricc. in d. praxi rerum fori eccles. decis.426. in 1. edit. aliàs resolut.373. in 2. edit. & in decis. Curiae Archiep. Neapol. p.4. decis.19. Massobr. in d. praxi requis.5. dub. 3. cum seq. Salgado de protect. Regia tom.1. p.2. cap.13. ex nu.197. Ego ipse d. alleg.60. num.104. Rot. in Barchinonen. Parochialis 29. Nouembris 1613. coram bonae mem. Buratto*, inter eius impressas *decis.* 22. & ibi *Ferentill. sub lit. A.*

138 Dupliciter tamen hac in re appellari potest, primò à reprobatione, seu mala relatione examinatorum, secundò ab electione mala Episcopi, seu irrationabili eius iudicio in eligendo. Apellatio,

latio, quæ primo modo fit, ideſt à reprobatione examinatorum, datur non ſolum à relatione ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate, ſicut ex *Rot.* docet *Aloyſ. Ricc. d. deciſ. 19. n. 1. p. 4.* & tunc deuolutiuum tantùm, non vero ſuſpenſiuum effectum tribuit, vt reſoluunt *Campan. in diverſ. Iuris Canon. rub. 11. cap. 13. num. 476. poſt med. Salgado d. tom. 1. p. 2. cap. 13. num. 199. Maſſobr. d. requiſ. 5. dub. 4.* vbi *dub. 6.* cum *Nicol. Garc. d. c. 2. n. 241.* tenet dari appellationē à relatione examinatorum in Parochialibus patronatis Laicorum quando vnus tantùm eſt preſentatus, & *dub. 7.* cum eodem *Garc. præcitato, cap. 2 num. 275.* ſubdit appellationem à reprobatione examinatorum dari in prouiſis in forma dignum.

139 Quando vero appellatur ſecundo modo, ideſt à mala electione Epiſcopi aduertendum eſt appellationem non dari ſimpliciter
140 ab electione Epiſcopi in concurſu, nō enim poteſt quis appellare ab irrationabili iudicio Ordinarij dū fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut & electus, quia tunc locus eſt gratificationi, *cap. cum autem, vbi Abb. num. 3. & alij de iurepatron. Lambert. de iurepatr. q. 5. p. 3. lib. 2. n. 1. Seraph. deciſ. 152. in fin.* Rot. *in Calaguritana beneficij de Murillo, 13. Nouembris 1610. coram bonæ mem. Vbaldo ſen. & in Pampilonen. Abbatiæ de Areſſo 22. Aprilis 1622. coram* R. *P. D. Nauarro;* libera eſt enim Epiſcopi facultas vnum ex æque idoneis eligendi à Laicis quolibet tempore præſentatum, *cap. cum autem 24. de iurepatr. cap. de cauſis, de offic. deleg. Lambert. de iurepatr. art. 25. 7. quæſt. princ. p. 2. lib. 2.* ideò ab eius electione non datur appellatio niſi vbi conſtaret de dolo, & irrationabili eius iudicio, *Mareſcot. var. reſolut. lib. 1. cap. 52. n. 23. & 24. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 4. n. 139. & in annot. ad gloſ. 9. num. 209. Maſſobr. d. requiſ. 5 dub. 2. num. 42. Gregor. deciſ. 538. ad fin.* Rot. *in Hieracen. iuriſpatronatus, 21. Maij 1622. coram bonæ mem. Buratto,* inter eius impreſſas, *deciſ. 625.* vbi *Ferentill.* alias
141 Rotę deciſiones affert. Ratio eſt quia facta electione per Epiſcopum interpretatio eſt facienda ad illius fauorem, quòd omnia conſiderauerit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit, *arg. c. in præſentia, de renunc. Achil. deciſ. 1. nu. 4. de confeſſ. Gonzal. d. gloſ. 4. num. 132.* quem refero *Ego ipſe d. alleg. 60. in fine.* Ille enim præ-
142 ſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium, *Ferentil. in annot. ad deciſ. 22. Buratti,* quare pro eius iudicio multum præſumitur, itaut irrationabilitas debeat eſſe manifeſta, vt fuit dictum in *Rauennaten. Parochialis, 2. Decembris 1592. coram Cardin. Arigonio,* cuius meminit *Maſſobr. d. requiſ. 5. dub. 2. ex num. 7.*
143 Quibus autem coniecturis arguatur doloſum, & irrationabile

Epi-

Episcopi iudicium in hac materia, ostendit *Aloys* Ricc. *in decis. Cu-*
144 *ria Archiep. Neapol. decis. 96. p. 4.* Et quòd ex familiaritate multum tollatur de præsumptione, quæ aliàs esset pro Episcopo tradit *Aloys.* Ricc. *d. decis. 96. num. 20.* Rot. *in Sabinen. cōcursus, 6. Aprilis 1609. coram bona mem. Card. Sacrato, & in Vrbinaten. Parochialis 12. Februarij 1629. coram* R.P.D.*Verospio, & ex d Rauennaten. Parochialis* collegi *Ego ipsè in Collect. ad cap. 18. num. 2. in fine, de iurepatronat.*

145 Quæ quidem appellatio à mala electione, siuè irrationabili iudicio Episcopi admittitur solum ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum, quia interim prouisus appellatione pendente à Parochiali amoueri non debet, vt ex dicta *Constitut. Pij V. vers. hac tamen,* notant *Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 236. & 246. Beltramin. in annot. ad decis. 538. Gregorij XV. num. 7.*

146 Verùm hæc resolutio dupliciter limitatur, primò quando appellatur à sententia Metropolitani, seu alterius Iudicis appellationis reuocatoria electionis prius factæ ab Ordinario in concursu ad Parochiales, quia tunc datur appellatio ad effectum suspensiuum, & deuolutiuum, vt per *Gutier. canon. lib. 2. cap. 11. num. 25. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 247. Beltramin. in annot. decis. 538. Gregorij XV. num. 8. & Ferentill. ad decis. 22. Buratti sub littera A.* secundò quando facto concursu appellatur inter præsentatos, vel pa-
147 tronos Laicos super pertinentia iurispatronatus, videlicet ab institutione facta ad præsentationem alicuius ex patronis, quo casu possessio per appellationem suspendi debet, vt fuit dictum in *Placentina Archipresbyteratus, 4. Iulij 1614. coram Eminentiss. Cardin. Pamphilio iun.*

148 Illud hac de re nouè, & singulariter est aduertendum, quòd *Sacra Congreg. Concilij in vna Vrbinaten. sub die 9. Septembris 1628.* censuit reiectum in cōcursu Parochialis posse prouocare præelectum ad nouum examen coram Iudice appellationis etiam antequam doceat de irrationabili iudicio Episcopi, atque ita intelligendam esse Constitutionem Pij V. aliàs dixit *eadem S. Congr. in vna Montis* Regalis *2. August. 1607.* & nouissimè in alia *Pisana sub die 17. Iunij 1630.* pariter censuit reiectis, dum in concursu
149 Parochialis Ecclesiæ appellant à mala electione, dandum esse nouum concursum in Vrbe, ad quem vocandus est præelectus. Et iterum *in Reatina sub die 16. Martij 1630.* censuit reiectum in concursu Parochialis posse appellare à mala electione, & permittendum esse nouum concursum in Vrbe, vbi debeat vocari præelectus ab Episcopo, sedquia in casu illius decisionis Sacræ C[illegible]gr. præelectus noluit accedere, eadem *S. Congreg. sub die 17. A[illegible]gusti*

eiu-

eiusdem anni mandauit significare D.Datario vt expediret Bullas ad fauorem appellantis amoto à beneficio detentore.

150 Perfecto examine iuxta formam Concilij Trid. præfati, & electione per Episcopum de magis idoneo facta, si Parochialis vacauit in mense Ordinario debet ipse intrà sex mensium spatium à die vacationis eiusdem, prouisionis, & collationis huiusmodi patentes litteras conficere, quarum formula habetur infra in calce huius cap. Si autem eius collatio Summo Pont. & Sanctæ Sedi generaliter, vel specialiter, & ex quauis causa reseruata, seu affecta existit, aut alijs ex indulto Sedis Apost. competit, tenetur Episcopus personam per examen concursu mutuo habito iuxta *d.Concil. Trid.* formam approbatum & magis idoneum electum, Summo Pont. aut iis, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis significare, vt clarè disponitur in *d.Constit.Pij V.* super collatione Parochialium Ecclesiarum, cuius significationis formula ponitur infra, itaut si intra præfixum tempus approbatam personã, & magis idoneam non elegerit, aut electam vt supra non sisignificauerit, omnimoda eius dispositio ipsi Summo Pont. & Sedi Apost reseruetur, vt *in d.Constit.* latius continetur.

151 Debet Parochialis Ecclesia quamuis concursu conferenda non sit, in titulũ conferri, ac propterea est interdictum Curatas Ecclesias conductitijs committi Presbyteris, *cap.fin.21.quæst.2.* quia dicitur in *cap. quoniam, ne Prælati vices suas*, dum Sacerdotium sub huiusmodi mercede venale disponitur ad æternæ retributionis præmium consideratio non habetur. Sed nec plures vni sunt committendæ Rectori, quia solus per totas Ecclesias, nec Officium valet persoluere, nec rebus earum necessariam curam impendere, vt dicit *Tolet.Conc.in cap.vnio,§.pen.10. quæst.3.* ita nec vna Ecclesia est inter duos diuidenda, sed vnum tantùm habere debet Sacerdotem, qui eam tanquam sponsam castè, & syncere regat, vt dicitur *in Remen.Concil.* relato *in cap.sicut,21.q.2.*

152 In Parochialibus Ecclesijs, quæ subsunt Monachis, non Monachus, sed clericus per Monachorum tamen consilium est instituendus, *c. 1. de capell.Monach.Greg. Lop.l.25.verbo Iglesias tit.7. part.1.Paul.Fusc.de visitat.lib.2.cap.16.num.1.Fr.Emman.quæst. Regul.tom.1.q.34.art.4.* quamuis in alijs possit necessitate cogente Religiosus institui, *cap. in parochia, 16. quæst.1.* & sic ad arbitrium superioris ipsorum Regularium, non autem ad arbitrium Episcopi, nisi quòd examinari, & approbari prius ab eo debeat, vt referunt decisum *Gonzal.ad reg.8.Cancel.glos.5.§.3.n.34. Piasec. in praxi Episc.p.2. cap.3.num.46.pag.*182. & subest Episcopo in-

om-

omnibus, quæ ad curam pertinent animarum, quamuis ipsi Monachi, vel Ecclesia sint ab Episcopi iurisdictione exempti *Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap.* 11. vbi disponitur quòd in Monasterijs, aut domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet cura animarum præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia personæ tam Regulares, quàm Seculares huiusmodi curam exercentes subsint immediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcoporum, in quorum diœcesi sita sunt, de quo latè diximus *de officio, & potest. Episcopi par. 3. allegat. 74. nu.* 18. & nouissimè *Gregorius XV. in sua Constit.* incip. *Inscrutabili sub Dat. Nonis Februarij* 1622. nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles possunt deputari nisi de eorum Ordinariorum consensu, & præuio examine per eum, & eius Vicarium, & examinatores Synodales faciendo exceptis aliquibus Monasterijs, & capitibus Ordinum. Ab ipsis verò Monachis clericus in Parochiali Ecclesia ab Episcopo instituendus præsentatur, vide *supra hoc cap. nu.* 19.

153 Hanc autem de Vicarijs ad Parochiales præsentationem Episcopi non admittant nisi tantum præsentato de prouentibus ipsius Ecclesiæ fuerit coram eis assignatum vndè Iura Episcopalia soluere, & congruam possit sustentationem habere, tum ex Iure communi *in cap. ex Lateranensi, & in cap. extirpandæ §. qui vero, de præbend.* vbi notat *Abb. nu. 3. in fine*, *Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 29. quæst. 2.* tum ex *Concil. Trident.* quod septem in locis huius congruæ portionis meminit, primo quippe *in cap. 2. sess. 6. de reformat.* ibi, *Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum assignationem prouidere debent ne cura animarum negligatur*. Secundò *in cap. 5 sess. 7. etiam de reform.* ibi, *ipsi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum assignationem omninò prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur*. Tertiò *in cap. 7. eiusdem sess.* ibi, *cum tertia partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum Ordinariorum portione etiam super certa re assignanda ibidem deputandos animarum cura laudabiliter exerceatur*. Quartò in *cap. 4. sess. 21. de reform.* ibi, *illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesiis nouiter erectis præficiendi, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam Matricem quomodocunque pertinentibus*. Quintò *in cap. 6. eiusdem sess.* ibi, *aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare*,

vel aliter prouidere possint. Sextò in *d. cap.* 18. *sess.* 24. *de reformat.* ibi, *idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur.* Septimò, & vltimò in *cap.* 16. *sess.* 25. *de reform.* ibi, *illa deinceps in simplex beneficium etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione non conuertantur.* Multa tamen perscrutari oportet antequam Episcopus hanc decernat congruam portionem, nempè qualitates, & circumstantias loci, beneficij, personarum, morum, regionis, & alia quamplurima recensita à *Rebuff. in tract. de congrua quæst.* 8. *præcipuè nu.* 61. *Valenzuela cons.* 54. *à nu.* 42. *Surd. de aliment. tit.* 4. *quæst.* 23. *nu.* 44. *Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap.* 366. *à nu.* 17. *& cap.* 399.

154 Qua de re post Concil. Trident. superuenit sanctæ memoriæ Pij V. Constitutio incip. *Ad exequendum sub Dat. Kalend. Nouemb. anno Incarnationis Dominicæ* 1567. quæ circa congruam portionem istam definiendam pro Vicarijs Parochialium, ità statuit, & *Episcopos præfatos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis ex prædicto Concilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ità se continere, & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis eis omnino assignetur, &c.* Ex qua constat quotidianas distributiones, aliaque incerta numerari in huiusmodi portione, vt animaduertit *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. nu.* 185. & consuluit *Ioan. Gutier. cons.* 8. Eleemosynas verò Altarium, funeralium (addo & aliorum similium iurium Parochialium) in congrua huiusmodi numerandas non esse rectè admonuit *Franc. Leo in thesauro fori ecclesiast. par.* ... *cap.* 31. *sub num.* 6. eo quòd isthæc percipit Vicarius ex suo officio, & labore, & verba illius Constitutionis intelliguntur de obuentionibus, & emolumentis, quæ sunt incertæ respectu summæ, quæ in specie ignoratur, venit tamen verificanda ex eo quòd in præteritū communiter, atque vtplurimum consueuit percipi.

Illud aduertere oportet quòd ad sciendū an sit Vicaria perpetua, vel temporalis, attendendus est vltimus status *Gonz. ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 5. §. 3. *n.* 18. *Nicol. Garc. de benef. p.* 11. *c.* 2. *nu.* 16. vbi subdit quòd si nō constat de erectione tituli in vicariā perpetuā, & nō præsumitur cū sit quid facti, nō est attendendus vltimus status, nempè quod sit collata, vt vicaria perpetua, nisi probetur spatio xl. annorū, & addit stante Bulla vnionis cū facultate ponendi Vicariū amouibilē, & decreto irritanti requiri immemorialem.

SE-

SEQVVNTVR ALIQVOT FORMVLAE CIRCA erectionem Ecclesiarum Parochialium, ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam admodum vtiles, & necessariæ.

Erectionis Parochialis Ecclesiæ cum vnione beneficij simplicis

FORMVLA I.

D. Rodericus à Cunha Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumq́. Primas, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes nostras litteras inspecturis, visuris, lecturis, pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali visitatione per nos facta in dicta nostra Ciuitate, & Diœcesi Bracharensi reperimus, quòd in loco N. nuncupato eiusdem diœcesis, non aderat Ecclesia Parochialis, vbi populus, & Christi fideles ibi commorantes sanctissima Sacramenta iuxtà temporis opportunitatem recipere potuissent, quando ipsa Sacramenta erant ministranda tempore indigentiæ, ab Ecclesia N. per vnum milliarium distanti recipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiæ N. longiùs distante, cuius erant Parochiani, non sine ipsarum animarum periculo, ac proindè ob carentiam Ecclesiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos persisteret, eisdemq́. Sacramenta omnia opportunis temporibus ministraret, Missasq́. ac alia diuina Officia Dominicis, & festiuis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Ecclesiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Missa in dictis diebus Dominicis, & festiuis, & non semel dicti loci habitatores absque Ecclesiæ Sacramentis ob prædictam causam, & loci distantiam moriebantur. Propterea attendentes nos saluti animarum, prout possumus, consulere, & scandalis occurrere, quæ pro dictis causis oriri in dies potuissent, accedente etiam consensu, & beneplacito ipsorum huiusmodi dicti loci, qui etiam nos humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requisierunt pro erectione, & deputatione Ecclesiæ Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi, obligantes se etiam penes acta Curiæ Cameralis nostræ Ci-

uitatis Bracharensis vnusquisque ipsorum ad dandam , & consignandam quandam pecuniarum summam,& certam vini, & frumenti quantitatem dicto Parocho,vt commodè sustentari possit: Ideò inuocato ad hoc Domini nostri Iesv Christi nomine,eiusque Matris Virginis semper Mariæ,& sanctorum N. & N. Patronorum ciuitatis,& diœcesis nostræ auxilio, per tenorem præsentium erigimus, statuimus,eligimus, & deputamus in Parochiam Ecclesiam sancti N. existentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta,& reserata, volumus, & mandamus deponi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, fontem baptismalem, & alia,quæ ad Ecclesiam Parochialem pertinent, quæ omnia Sacramenta iuxta opportunitatem temporis ministrari volumus,& mandamus ipsis dicti loci N. per Sacerdotem, & Parochum per nos, & successores nostros pro tempore existentes eligendum,& deputandum,qui etiam Missas in Ecclesia prædicta diebus Dominicis , & festiuis celebrare debeat , & teneatur. Declarantes etiam ex nunc in anteà, & in perpetuum dictam Ecclesiam S.N. in medio dicti loci N. existentem esse Ecclesiam Parochialem, & curatam, electionemq. & deputationem Parochi, & successorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco existentium spectare, & pertinere ad nos,& successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem, & prouisionem nostram Ordinariam, nulli iurispatronatus seruituti subiectam, ad ipsosque Parochos spectare,& pertinere omne id totum , & quicquid per homines dicti loci N. vt suprà Parochianos, promissum extitit, & sic prænominatam obuentionem , ac omnes alias eleemosynas pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S.N. prouenientes; Quia tamen redditus huiusmodi sunt adeò tenues , ità vt non sufficiant pro congrua Parochi sustentatione, idcircò ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco existentium, beneficium simplex sine cura,sancti N. nuncupatum , in loco N. huius diœcesis existens , cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, vnimus , annectimus , & incorporamus dictæ Parochiali Ecclesiæ S. N. itàvt ex nunc prout ex tunc , fuerit, & sit dictum beneficium simplex, & Ecclesia vbi illud existit cum iuribus, fructibus suis omnibus , redditibus , & obuentionibus incorporata, vnita , & aggregata prædictæ Ecclesiæ Parochiali S N.Concedentes Parocho ipsius, qui pro tempore erit, liberam , & plenariam potestatem , quòd possit per se , vel per procuratorem suum nomine suo , & dictæ Ecclesiæ S.N. auctoritate huius vnionis apprehendere corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ , cum iuribus , & pertinentijs suis , ipsamq. tenere , &

possi-

possidere nomine dictæ Parochialis perpetuò vnitam, & incorporatam pro euidenti vtilitate, & augmento dictæ Parochialis Ecclesię Sācti N. ac ipsius Parochi. Quam quidem vnionem, incorporationem, & aggregationem suprà factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipsamq. omni tempore promittentes non reuocare, nec contrauenire quoquo modo de Iure, vel de facto. Vt autem prædictam Parochialem Ecclesiam Sancti N. sic de nouo erectam de idoneo Rectore quamprimùm, vt decet, prouideamus, nos pro exercitio curæ in populum, & vtriusque sexus homines in dicto loco habitantes, nominamus, & deputamus dilectum nobis in CHRISTO N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesiæ prædictis in Diuinis, & animarum cura regenda præsit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœcesana deputatos repertum præficimus, illiq. curam, regimen & administrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus. Mandantes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Vbi ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda Parochiani accedere non possunt, concedit Concil. Trident. sess. 21. de reformat. cap. 4. vers. in ijs, Concil. Bracharen. IV. act. 4. cap. 26. *auctoritatem Episcopis, etiam tanquam Sedis Apostol. delegatis, assignata Presbyteris præficiendis Ecclesiis nouiter erectis congrua portione ex fructibus Ecclesiæ Matricis, & si necesse fuerit compellendi populum, eam subministrare quacumque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesiis non obstantibus.*

Erectionis nouæ Parochialis cum dismembratione alterius

FORMVLA II.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis salutem in eo, qui est omnium vera salus. Circa Ecclesiarum, & locorum statum salubriter dirigendum, & iuxtà Pastoralis officij nostri debitum in his eis libenter assistimus per quæ animarum occurritur periculis, & personarum commoditatibus prouidetur, quemadmodum Ecclesiarum ipsarum necessitas exigit, causæ suadent rationabiles, Catholici populi incrementum exposcit, quatenus Ecclesiarum earundem status immutetur, seu in melius reformetur, prout rerum, temporum, & loco-

rum circumstantijs pensatis id cognoscimus in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte incolarū, & inhabitatorum loci N. nostræ Diœcesis, qui sub Ecclesia Parochiali sancti N. existit, nobis expositum fuit lamentabili cum querela, quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decursu persæpe labitur, multa pericula ipsis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Ecclesiam diebus Dominicis, & festiuis nauigio tendentibus sæpenumero obuenerunt, plures ex ipsis repetitis vicibus submersi sunt, etiam cum funeribus versus dictam Ecclesiam nauigio delati, nonnulli ex ipsis Sacramenta Ecclesiastica desiderantes sine ipsis ab hac vita plerisque vicibus decesserunt, ac interdum in festo Natiuitatis Domini nostri Iesv Christi cum tribus diebus sequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorū, ac aliarum tempestatum abundantiam ad Ecclesiam peruenire poterat; ac multò plura his similia ipsis contigissent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Ecclesiæ sāčti N. cōsentire voluit, vt alius Sacerdos ipsis incolis dicti loci N. in capella Sancti N. notabiliter constructa, & fundata Missam celebraret. Et quoniam Prior, & Capitulum insignis Collegiatæ Ecclesiæ Vimaranensis, quibus dicta Ecclesia Parochialis incorporata dicitur, tantum haberet in decimis, redditibus, & censibus, quòd si separatio, seu dismembratio dictarum Ecclesiarum fieret, vt præfertur, bene ipsis superesset, vnde eorum Vicario perpetuo deputando congrua fieret prouisio; petentes propterea dismembrationem, seu separationem dictæ Ecclesiæ, quodque ipsis Sacramenta Ecclesiastica in capella eorum ministranda essent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipsa Sacramenta populo ibidem ministrantem, ac cœmiterium pro mortuis eorum tumulandis deputari humiliter postularunt, officium nostrum in & super præmissis implorantes. Nos igitur de præmissis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Christo R^do^ Abbati N... dedimus in mandatis, vt ad dictum locum accederet vnà cum Notario publico, ac super propositis, & gestis omnibus, & singulis, ac eorum circumstantijs supradictis inquireret veritatem, vt in litteris nostris desuper confectis, & eidem præsentatis plenius continetur. Præsentata deindè nobis inquisitione facta vnà cum attestationibus testium per eundem R. Abbatem coram N. nostræ Curiæ Notario iurato, receptorum, iuratorum, & examinatorū, ac ex relatione dicti R. Abbatis inuenimus, præmissa omnia & singula non solùm veritate fulciri, sed & (proh dolor!) euidentis facti illa & multo maiora, quæ meritò nos ad dismembrationem,

seu

seu separationem vnius Ecclesiæ ab alia inducunt, & præsertim animarum pericula, viarum discrimina, personarum necessitas, & incommoda, ab omnibus, & singulis eiusdem loci notitiam habentibus fore & esse adeò publica, & notoria, quòd nulla tergiuersatione celari possit. Idcircò dictum locum N. cum suis hominibus, incolis, & vniuersitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Ecclesię Sancti N. auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apostol. delegata separauimus, diuisimus, & dismembrauimus, & futuris temporibus dismembratas, separatas, & diuisas esse volumus, dictam capellam Sancti N. cum suo loco, & districtu vsque ad.... in Parochialem Ecclesiam erigentes, constituentes, & ordinantes, dantes, & concedentes vniuersitati, & incolis, ac habitatoribus dicti loci, & sui districtus, plenam & liberam potestatem apud dictam Parochialem Ecclesiam Sancti N. cęmiterium, fontem baptismalem, campanile, campanas, & alia iura, & insignia Parochialem Ecclesiam demonstrantia ædificari, & construi faciendi. Et nihilominùs pro exercitio curæ in populum, & vtriusq. sexus homines in dicto loco, & districtu habitantes faciendo, dilectum nobis in CHRISTO N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesiæ prædictis in Diuinis, & animarum cura regenda præsit tanquam habilem, & idoneum à R^dis Patribus examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illiq. curam, regimen & administrationem Ecclesiasticorum Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci, & districtus committimus, ac eidem de Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus. Volentes, & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo insignis Ecclesiæ Vimaranensis prædictis pro tempore existentibus, quatenus de cætero singulis annis in festis Natiuitatis Domini nostri IESV CHRISTI, & Sancti Ioannis Baptistæ de vniuersis fructibus decimalibus, quos ipsi infra limites dicti loci percipiunt, quinquaginta modios farraginis, & millij, triginta frumenti, ac viginti scuta monetæ, quæ omnia eidem N. vt Curato, & suis in dicta Ecclesia Curatis, & successoribus Ecclesiæ prædictæ nouæ per nos erectæ vnà cum legatis, oblationibus, & alijs Ecclesiasticis obuentionibus ipsi Ecclesiæ Parochiali nouæ cedentibus, & fiendis pro ipsius noui Curati sustentatione deputamus, & ordinamus, persoluere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus alijs iuribus, ipsis Priori, Canonicis, & Capitulo permanentibus; & illis saluis, & vt honor competens dictæ *insigni Ecclesia Vimaranensi* in dicta noua Parochiali Sancti N. reseruetur, Prior, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ huiusmodi pro tempore existentes ad nouam Ecclesiam

prædictam, quoties ipsam de cætero per cessum, aut decessum dicti Curati, & illius successorum vacare contigerit, personam habilem, & idoneam infrà tempus à Iure statutum coram nobis, & nostris pro tempore successoribus per nos instituendam, præsentabunt, quæ sic instituta in ipsa noua Ecclesia, Papalia, Episcopalia, ac alia iura &, onera eidem incumbentia sine Prioris, Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cuiuscumque præiudicio supportabit, sustinebit, & subibit, ac sustinere sit adstrictus. Volentes nihilominùs, & statuentes, vt omnes, & singuli vtriusque sexus homines dictæ Ecclesiæ nouæ subditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento Sanctissimæ Eucharistiæ annuatim communicari consueuerunt, & apti sunt, annis singulis in festo Ascensionis Domini prædictam Matricem Ecclesiam processionaliter visitare, & in signum recognitionis singuli vnum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in processionibus alijs eandem Matricem Ecclesiam ad consueta loca processionū temporibus fieri consuetis, associare debeant, & teneantur. Quę omnia, & singula nos Rodericus Archiepiscopus præfatus ex certa scientia, auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apostol. ex decreto Concilij Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma nobis de Iure permissis, statuimus, ordinamus, ab omnibus, quorum interest, vel intererit, quosque præsens tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, inuiolabiliter obseruari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Quia Episcopus statim habita notitia vacationis Parochialis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere debet, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec de Rectore prouideatur, vt statuit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. *ille igitur constituendus erit in hunc, qui sequitur modum.*

Deputationis Vicarij ad Parochialem vacantem donec de Rectore prouideatur

FORMVLA III.

D Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Salutem in Domino. Parochiali Ecclesia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum susceptione, & cæteris spiritualibus adiumentis detrimentum sentiant, illi de Sacerdote prouidere volentes, qui hæc omnia ministret, agatque, cogni-

cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum sufficientia tua, te Vicarium ipsius Ecclesiæ S N. constituimus, & deputamus, cum auctoritate Missas, & alia diuina Officia celebrandi, Sacramenta ministrandi, & alias Ecclesiasticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum quilibet Rector, & administrator præstare, & obire solet, cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore assignanda, præsentibus vsque eo duraturis quousque de perpetuo Rectore à nobis (vel à Sede Apostol. *si mensis sit Apostolicus*) prouisum fuerit. In quorum testimonium, &c. Dat. &c.

Qua Vicarij deputatione facta donec de Rectore prouidetur, debet statim fieri deputatio alia depositarij, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis in hunc, qui sequitur modum.

Litterarum deputationis depositarij, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis

FORMVLA IV.

D. Rodericus, &c. Magnifico N. Salutem in Domino. Consueuimus sepè pro recta rerum Ecclesiasticarum administratione, præsertim temporalium, operà laicorum virorum prudentia, & pietate maximè prælucentium, in huiusmodi vti, quo rebus Ecclesiasticis commodiùs, & tutiùs consultum sit. Vacante igitur Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius Diœcesis, tua prudentia, & singulari pietate plurimum freti, te in exactorem, & depositarium quorumcunque fructuum, reddituum, prouentuum, & obuentionum ad dictam Parochialem quomodolibet spectantium tam hactenus perceptorum, & maturatorum, quàm etiam in futurum similiter maturandorum, itaut contra quoscunque pro exigendis, & consequendis fructibus huiusmodi, etiam Iuris omnibus remedijs, atque alijs modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab alijs quibuscunque depositarijs rationem reposcendi, agere possis, & valeas, deputamus, donec aliud per nos super administratione huiusmodi expressè decretum fuerit, necnon bona, possessiones, ac iura nouis colonis locandi, veteresque confirmandi, prout meliùs expedire censueris, seruatis in his tamen solitis, ac debitis conditionibus, fructusque per te sic exactos in depositum habeas, nobis, vel cui à nobis iniunctum fuerit, rationem suo tempore redditurus. In quorom fidem, &c.

Porrò Episcopus, vel eius Vicarius generalis intra dies decem à

die habita notitia vacationis Ecclesiæ, debet conuocare omnes, qui se examini per concursum subijcere voluerint, proposito edicto ad valuas Cathedralis, & vacantis Ecclesiæ, alijsque publicis locis si videbitur, hac forma.

Edicti de examine eorum, qui Ecclesiæ Parochiali præficiendi sunt

FORMVLA V.

D. Rodericus, &c. Vacante Parochiali Ecclesia Sancti N. nostræ Diœcesis, cupientes eidem de idoneo prouidere Rectore, atque Sacri Concilij Tridentini decreta pro viribus Deo adiuuante exequi, tenore præsentium requirimus, & monemus, primò, secundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & singulos Presbyteros, & clericos volentes ad examen per concursum faciendum se præsentare, ac omnes volentes clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præsentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infrascripti N. nostræ Curiæ describi facere eorum nomina, ætatem, & patriam, vt de eorum natabilibus, vita, & moribus, ac alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernãdam opportunis iuxta decreta dicti S. Concilij inquiri, & transacto constituto tempore examinari possint coram nobis, ac examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, vt ex ijs, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, alijsque rebus ad curæ animarum bene gerendæ, rationem opportunis idoneos esse compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum censuerimus, illum Ecclesiæ vacantis Rectorem, Parochumve eligamus, ac præficiamus. Quod sanè sicut nos pro eo quod debemus integrè, sancteque in Domino præstare cupimus, ita omnes, præcipueque illos, quorum Ecclesiæ, & curæ spirituali per nos conscribendum, ac prouidendum est, magnopere hortamur, ac requirimus, vt hanc nostram solicitudinem, pastoraleque studium, omni supplicatione, omnique intima pietate, ac religiosis precibus continenter adiuuent. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Fi-

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem

FORMVLA VI.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis ad quos præsentes litteræ peruenerint, indubitatam fidem facimus, & attestamur, quòd cùm Parochialis Ecclesia Sancti N. nostræ Diœcesis, quam Presbyter N. dum viueret, obtinebat, per ipsius obitum, qui de mense N. præsentis anni extra Romanam Curiam diem suum clausit extremum, vacauerit, & vacet ad præsens; cumque occasione vacationis huiusmodi per publica edicta vocati sint, qui examinari vellent, iuxta formam sacrosancti Concilij Trident. Nos vnà cum tribus examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis, & electis, Presbyterum N. huius Diœcesis transacto tempore inter alios plures examinauimus, ipsumque ad præfatam Ecclesiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, & alijs rebus ad id opportunis magis idoneum iudicauimus, & approbauimus: In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas, & nostro sigillo obsignatas fieri iussimus, & ab alijs examinatoribus subscribi curauimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Fidei examinis, & approbationis in concursu, & electionis ad Parochialem vacantem in mense Apostolico

FORMVLA VII.

Illustrissimo, & R^mo Domino S.D.N.Datario, & quibuscumque præsentes litteras inspecturis, lecturis, seu visuris significamus, vacante nuper de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata, sub inuocatione Sancti N. loci N. huius Bracharensis Diœcesis per obitum N. fuisse per Curiam nostram mediantibus edictalibus iuxta formam, & præscriptum S. Concilij Tridentini, & constitutionis felicis record. Pij Papæ V. vocatos omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum, & cùm in eodem termino multi comparuissent, tandem ijsdem descriptis legitimè vocatis, & citatis, sub die . . . præsentis mensis coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in Diœcesa-

na Synodo deputatos factam fuisse experientiam de scientia, & sufficientiâ singulorum descriptorum, ac demum seruatis de Iure seruandis per dictos tres examinatores fuisse repertum, habitum, & existimatum idoneum vita, moribus, ætate, scientia, & alijs à Iure requisitis ad obtinendam à Sede Apostol. dictam Parochialem Ecclesiam N. Sacerdotem loci N. huius Diœcesis, & cùnquam habilem, & idoneum approbatum, & successiuè à nobis post examen, & approbationem prædictam, fuisse magis idoneum reputatum, & iudicatum, & vt talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apostolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & approbamus (*declaretur hic an alia obtineat beneficia.*) In quorum fidem præsentes litteras subscriptione, & sigillo nostris munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

In beneficio de iurepatronatus fit à patrono præsentatio intra tempus à Iure statutum coram Episcopo de persona in tali beneficio, seruatis seruandis ab eo instituenda, Episcopus verò generaliter in vacanti Ecclesia, & alijs locis publicis edicta publicè proponi iubet, vt qui sint, qui se velint opponere, compariant, assignato peremptorio termino competente, vt Iure probatur in cap. vlt. de elect. lib. 6. *quod in præsentatione locum habere, nisi consuetudo sit in contrarium, tradunt* gloss. ibi verbo electionem, *Pute.* decis. 297. lib. 1. & decis. 473. lib. 2. in correctis, *Lotter.* de re benefic. lib. 2. quæst. 13. num. 30.

Edicti affigendi facta coram Episcopo præsentatione de beneficio iurispatronatus

FORMVLA XVII.

Don Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis hoc præsens edictum inspecturis, visuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nuper vacante Parochiali Ecclesia S. N. per obitum N. vltimi, & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coram nobis N. laicus nobilis Bracharensis, asserens se patronum, & habere iuspatronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam cùm illam vacare contigerit; Et sic præsentauit nobis in Rectorem R^dum N. petens illum à nobis institui. Nos dictam præsentationem sic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à Iure patronis laicis datum ad præsentandum de prædictis veram notitiam non habentes admisimus, si & in quantum. Quare tenore præsentis nostri edicti requirimus, & monemus omnes, & singulos aliquod

ius, vt præsentantes, vel vt præsentati prætendentes, in prædictis, vel contra dictam præsentationem, & personam præsentantis, seu præsentati, opponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenus infra terminum nouem dierum, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipsorum assignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid dicere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam institutionem, vigore dictæ præsentationis coram nobis factæ: alioquin dicto termino elapso, & aliquo non comparente, & legitimè se non opponente procedetur per nos iuribus præsentantis, & præsentati valentibus, & ipsius præsentati meritis requirentibus ad eius institutionem, prout iuris fuerit, non obstante, quòd de tempore dato ad præsentandum supersit, vt de præmissis nullus ignorantiam allegare possit, hoc præsens publicum, & generale edictum per infrascriptum Cameræ nostrę Notarium describi fecimus, & sigillo nostro muniuimus, & per nuncium nostræ Curiæ ad valuas Ecclesiæ Metropolitanæ Bracharensis, & dictæ Ecclesiæ Sancti N. legi, affigi, & dimitti fecimus, à nemine auferendum sub excommunicationis pœna, nisi per eundem nostrum nuncium. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio die.... Mens..... Ann.....

Institutionis Ecclesiæ Parochialis de Iurepatronatus

FORMVLA IX.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes nostras institutionis litteras inspecturis, visuris, & lecturis, tam præsentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & attestamur, quod vacante Parochiali Ecclesia Sancti N. loci N. huius nostræ diœcesis per obitum N. illius dum viueret vltimi, & immediati possessoris, quæ de iurepatronatus infrascripti patroni laici existit. Comparens postmodum coram nobis, & in nostra Curia N. Clericus.... asserens, se fuisse præsentatum à patrono dictæ Parochialis, & iuspatronatus in ea habente, & existente in pacifica possessione, seu quasi prçsentandi Rectorem, siue Rectores in eadem Parochiali toties quoties casus vacationis occurrerit, petens à nobis Ordinario iure institui, & confirmari in Rectorem dictæ Parochialis cum honoribus, & oneribus solitis, & consuetis: Et volentes in præmissis maturè procedere, quod-

dam

dam generale edictum ad instantiam prædicti N. expediri, & ad valuas Ecclesiæ nostræ Cathedralis,& dictæ Parochialis affigi,legi,& dimitti iussimus,per quod citari,& moneri fecimus omnes, & singulas personas sua quomodolibet interesse putantes, quatenùs infra terminum certum, & competentem, in eodem edicto præfixum comparere debuissent coram nobis, & in dicta nostra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid voluissent tam contra personam præsentatam, quàm præsentantes, quare dicta institutio fieri debuisset. Quo edicto affixo, & postmodum eleuato, accusatisque debitis contumacijs, & quia ex quibusdam scripturis, & alijs iuribus productis, & præsentatis, existentibus penès infrascriptum actuarium clarè constitit, & constat, de vacatione, & præsentatione prædictis, & quòd N. ... præsentans fuit, erat, & est verus eiusdem Parochialis patronus, & existere in pacifica possessione, seu quasi iurispatronatus, & præsentandi in Rectorem. Idcirco eundem R. N. per examinatores in Synodo diœcesana deputatos examinatum, & approbatum,tanquam habilem,idoneum,& sufficientem, instituendum, & confirmandum duximus,prout ipsum tenore præsentium instituimus, & confirmamus, de illàque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, & singulis personis Ecclesiasticis, Notarijsque, ac tabellionibus publicis ciuitatis, ac diœcesis nostræ in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis, & censuris contra inobedientes Superiorum mandatis à Iure inflictis, & arbitrio nostro infligendis, per præsentes præcipimus, & mandamus, vt cùm pro parte tua vigore præsentium requisiti fuerint, vel eorum aliquis requisitus fuerit, ad ipsam Parochialem Ecclesiam prafati loci accedant,teque vel procuratorem tuum pro te in corporalem, realem, & actualem possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ, ac omnium illi forsan annexorum iurium, ac pertinentium prædictorum, seruatis seruandis, inducant auctoritate nostra, & defendant inductum,amoto exinde quolibet illicito detentore, quem nos etiam harum serie amouemus,& denunciamus amotum. Fictalibus verò, colonis, & alijs arrendatarijs,de prædicta Parochialis Ecclesiæ, ac omnium illi annexorũ, iuriumque,& pertinentiarum prædictarum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis tibi,vel procuratori tuo legitimè debito tempore respondeant, atque ab alijs quantum in se fuerit,respondere faciant. (*Et si contigerit eum, cui de beneficio prouidetur aliud incompatibile obtinere, addatur*) Volumus autem, ac præsentium

tenore

tenore declaramus, per huiusmodi Parochialis pacificæ possessionis adeptionem, alteram Parochialem Ecclesiam loci N. vel Canonicatum, ac præbendam, quos obtines in Cathedrali Ecclesia N. eo ipso vacare, &c. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum Cameræ Archiepiscopalis notarium subscriptas, sigillique nostri appensione munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Litterarum collationis Ecclesiæ Parochialis

FORMVLA X.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi, Salutem in Domino. Inter cætera, quæ pro Pastoralis nostri officij debito præstare cupimus, illud præcipuè nobis cordi est, vt Parochialibus Ecclesijs, quibus de Rectoribus per nos prouidendum est, tales præficiamus, qui officio, & ministerio curæ Animarum, quod omnium grauissimum est, laudabiliter satisfaciant. Vacante igitur nuper de mense Februarij proximè præterito nobis Alternatiuæ beneficio gaudentibus Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata, sub inuocatione Sancti N. oppidi N. huius Bracharensis diœcesis per obitum N. illius dum viueret vltimi possessoris, fuerunt per Curiam nostram mediantibus edictalibus iuxta formam, & præscriptum S. Concilij Trid. & Constitutionis fęlicis record. Pij Papæ V. vocati omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenùs intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum, & cum in eodem termino multi comparuissent, tandem ijsdem descriptis, legitimè vocatis, & citatis sub die.... coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in diœcesana Synodo deputatos, facta fuit experientia de scientia, & sufficientia singulorum descriptorum, ac demum seruatis de Iure seruandis fuisti per dictos tres examinatores repertus, habitus, & existimatus idoneus, vita, moribus, ætate, scientia, & alijs à Iure requisitis, & vt talis ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam eiusque curam per te ipsum gerendam nobis ab eisdem renunciatus fuisti, & successiuè à nobis post examen, & approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & iudicatus. Nos igitur eidem Ecclesiæ, ac animabus illi subditis de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi, quem præ cæteris summo cum iudicio delegimus, Parochialem eandem cum illi forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentijs suis vniuersis

uersis conferimus, & assignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constiturum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, &c. *vt in form. 9.*

Collationis Parochialis vacantis per assequutionem, seu ingressum Religionis, aut contractum Matrimonium

FORMVLA XI.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi Salutem in Domino sempiternam. Cùm itaque Parochialis Ecclesia Sancti N. loci N. huius nostræ diœcesis, ex eo vacauerit, & vacet ad præsens, quòd dilectus noster nuper dictam Ecclesiam Parochialem obtinens Ecclesiam similem Parochialem Sancti N. etiam nostræ diœcesis, tunc certo modo vacantem per nos sibi collatam auctoritate nostra Ordinaria pacificè assequutus extitit. Nos eidem Ecclesiæ per assequutionem huiusmodi, vel aliàs quomodolibet vacanti de idoneo Rectore prouidere volenres, tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis in concursu iuxta sacri Concilij, & Constitutionis fęlicis record. Pij Papæ V. præscriptum examinatus, prudentia, moribus, ætate, & doctrina ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam, eiusque curam per te ipsum gerendam idoneus nobis renunciatus fuisti, & quem nos ipsi præ cæteris qui ad eandem nobis renunciati fuerunt, delegimus, Parochialem eandem Ecclesiam cum illi forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentijs suis vniuersis conferimus, & assignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca, &c. *vt supra form. 9. Vel si vacat per ingressum Religionis dicatur*. Cùm itaque Parochialis Ecclesia Sancti N. loci N. nostræ diœcesis vacauerit, & vacet ad præsens ex eo quòd nuper dilectus noster N.. illam obtinens deuotionis zelo ductus monasterium S. N. Ordinis S. Francisci situm in oppido Vimaranensi huius diœcesis ingressus est, expressa professione eiusdem Ordinis subsequuta. *Vel si vacat per contractum Matrimonij, sic dicitur*. Cùm itaque Parochialis Ecclesia Sancti N. huius nostræ diœcesis vacauerit, & vacet ad præsens, ex eo quòd dilectus noster N. illam obtinens Matrimonium per verba de præsenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula subsequuta consummauit. Nos eidem, &c.

Indu-

Inductionis in possessionem Parochialis collatæ auctoritate Ordinaria per executorem

FORMVLA XII.

IN nomine Domini Amen. Anno à natiuitate Domini nostri Iesu Christi M. DC. XXXI. Indict. 14. die vero ... mens. ... Pontificatus S. D. N. D. Vrbani Papæ VIII. Anno octauo, in mei Notarij, &c. constitutus illustris, & R^dus D. N. Presbyter, & Rector Abbas nuncupatus Parochialis Ecclesiæ *Sancti* N. habens, & tenens in suis manibus quasdam collationis, & prouisionis de dicta Parochiali Ecclesia sibi factarum patentes litteras per Illustrissimum, & R^mum D. Rodericum à Cunha Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopum, & D^num Bracharæ, Hispaniarumq; Primatem eidem concessas, ipsiusq; Illustris.^mi D^ni sigillo cera rubea alba circũdata, impresso cum cordula fili rubei impenden. sigillatas sub Anno, Indict. & Pontificatu prædictis, ac die ..... illas R. D. N. Canonico N. executori vnico in eisdem litteris collationis, & prouisionis specialiter deputato præsenti, & recipienti ad manus, realiter tradidit, eumq; vigore, & auctoritate earundem litterarum, vt se in corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Parochialis Ecclesiæ (de qua sibi certo modo tunc vacañ fuit per præfatum Illustrissimum D. prouisum prout in eisdem litteris continetur) iurium, & pertinentiarum ipsius poneret, & induceret iuxta illarum formam, & tenorem debite requisiuit. Qui quidem D. N. Commissarius, & executor præfatus, receptis primò prædictis Illustrissimi Domini cum honore, & reuerentia, quibus decet, litteris, attendens requisitionem huiusmodi esse iustam, & consonam rationi, vt & tanquam verus obedientiæ filius dictum D. N. in corporalem, realem, & actualem possessionem Parochialis Ecclesiæ, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum pertraditionem, tactum, & palpationem clauis, & annuli, atque introitum ad Altare, & pulsationem campanarum eiusdem Ecclesiæ nemine contradicente posuit, & induxit. Et nihilominus omnibus, & singulis ipsius Ecclesiæ vtriusque sexus Parochianis, vt dictum D. N. tanquam vero Rectori ipsius Ecclesiæ, vel eius legitimo procuratori de fructibus, redditibus, & prouentibus dictæ Ecclesiæ suis loco, & tempore congruis, & opportunis responderet, præcepit, & mandauit. De & super quibus, &c.

Inductionis in possessionem Parochialis per Notarium

FORMVLA XIII.

IN nomine Domini Amen, &c. In mei notarij publici, &c. constitutus R D. N. Rector Abbas nuncupatus Parochialis Ecclesię Sancti N. tenens in suis manibus quasdam patentes litteras sigillo Illustrissimi D. Don Roderici à Cunha Archiepiscopi, ac Domini Bracharæ, Hispaniarumque Primatis cera viridi sigillatas, & aliàs debite roboratas super collatione, & prouisione dictæ Parochialis Ecclesiæ vice, & auctoritate ipsius Illustrissimi D. factas præfato N. de dicta Parochiali Ecclesia confectas, me Notarium publicum infrascriptum debita cum instantia requisiuit quatenus vigore, & auctoritate litterarum prædictarum, ac mandati per eas mihi facti ponerem, & inducerem in corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Parochialis Ecclesiæ cum suis iuribus, & pertinentijs vniuersis. Ego vero Notarius prædictus, vt præmittitur, requisitus in vim mandati ex parte Illustrissimi D. præfati in hac parte mihi facti volens, & cupiens obedienter parere, præfatum D. N. in corporalem, realem, & actualem possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ Sancti N. iuriumque, & pertinentium prædictorum per ingessum maioris portæ siue ianuæ dictæ Ecclesiæ, tactu annuli eiusdem, & per tactum cordarum Campanarum, & Missalis, Calicis. & Ornamentorum, clauium Sacrarij, & fontis Baptismalis dictæ Ecclesiæ, & subsequenter per accessum domus Presbyteralis eiusdem Ecclesiæ, & per tactum vectis anterioris portæ, & per introitum dictarum domorum nemine contradicente in Dei nomine posui, & induxi. Super quibus, &c. Actum, &c. Præsentibus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Animarum curam gerere nihil aliud est quàm illarum esse necessariò quidem laborantem, & solicitum.*
2 *Parocho ducis nomen, & officium conuenit.*
3 *Dux viatorum, qui ad Dei Regnum per iter arduum contendunt, est Parochus.*
4 *Aegrotantium multorum medicus est Parochus.*
5 *Nauium gubernatoris nomen, & munus Parocho conuenit.*
6 *Iudex spiritualis est Parochus.*
7 *Parochus antequam munus pascendi animas suscipiat, accurate con-*

consideret quanti Deus illas fecerit.

8 *Peccata aliena Parocho damnationis causa erunt si vt verus Pastor oues suas non curauerit, aut ipsa eius negligentia, & incuria perierint.*

9 *Parochus Dei honorem, & lucra animarum non bona fugacia quærere tenetur.*

10 *Anima vnius dignitas magna est.*

11 *Animæ Deo gratissima sunt, & earum lucrum gratissimum.*

12 *Præmium maximum, & eximium præpositum est illis, qui animas à Diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt.*

13 *Ratio accurata, & exacta exigenda erit ab ijs, quibus animarum cura commissa est.*

14 *Curatores salutis animarum ardentes, & seduli maxima gloria, & honore in iudicio ornabuntur.*

15 *Negligētes animarū curatores grauissimas Deo daturi sunt pœnas.*

De Grauitate formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.

CAP. III.

1 NIHIL aliud omnino est animarum curam gerere ei, qui rem exactè perpenderit, quàm illarum Pastorem esse, necessariò quidem laborantem, & sollicitum, quam ipsos de suis ouibus Pastores, quo omni æstimatione pretiosiores sunt vnæ quàm alteræ. Hoc planè ex ore Christi Domini accepimus, qui quidem cum animarum nostrarum prouinciam primo, & præcipuo Ecclesiæ Pastori Petro commendaret, eas sæpe oues dixit, atque vt tales illi pascendas demandauit. Quin etiam apud Ezechielem huiusmodi Pastorem plerumque nuncupat, & apud Sacras Canonum institutiones, eius, qui Pastoris spiritalis partes suscipit, Pastorale Officium vocatur. Caueat igitur Parochus ne hoc nomen in Episcopis, ac cæteris Superioribus præcipuum esse cernens sibi conuenire existimet; immo ipsa præcipuè veritas proximum Animarum Pastorem quemquam esse, cui Parochiæ suæ proximè adhæret cura.

2 Nec satis est Parocho se hominum Pastorem intueri, sed alia ex parte illorum quoque ducem, & præfectum considerare

F 2 opor-

oportet. Ipse eiusmodi dux armorum vi Cælum expugnaturus præuius factus suos monere, & hortari, ac docere industriam milites eò animosius, & ardentius ad pugnam debet, quò aduersarij, qui aditum impediunt, fortiores sunt, & in vincendo callidiores. Quod autem hoc Ducis nomen, & Officium Parocho conueniat, inficias iri non potest, qui, vt debet, vitam hominum, ceu Iobus ait, militiam esse fateatur: atque æterni Patris sapientia satis innuit memorans à diebus Ioannis Baptistæ Cœlum cœleste pati se expugnari, & *Apost. in epistolis ad Hebræ.* nos admonet, vt ad bellum nobis propositum curramus. Quia etiam alibi arma ad id necessaria describit. Cum igitur animas nostras in assiduo versari bello videamus, æquum est vt Parochus animarum se præfectum fateatur, cuia porrò inter alia refert catalogum suæ gentis, & delectum singulis annis habere, atque Episcopos tanquam superiores duces agnoscere.

3 Præterea meminerit viatorum se esse ducem, qui ad Dei Regnum per iter arduum, perplexum, angustum, & periculosum contendunt. Quod autem viatores simus quis dubitat? ex Christo Domino viam esse agnoscimus, qui duas nobis ante oculos proponens vias, vnam quidem arctam esse docet, quæ dirigit ad vitam, alteram verò spatiosam, quæ ducit ad interitum. Eiusdem quoq; rei monitos nos iubet Apostolus, videlicet dum omnes hic lutea vasa portamus, peregrinari, neq; hic ciuitatem nos habere permanentem, sed futuram conquirere. Quę cum ita sint obstricti per fidem omnes viatores esse confiteri, & illos profectò huius viæ indices, & duces dicere debemus, quorum quidem potissimæ partes sunt eiusmodi semitam explorare, & docere alios.

4 Deinde manifestò verum est ipsummet Parochum multorum ægrotantium esse medicum, quorum ita periculosi, & diuersi sunt morbi, vt qui ex illis intereunt, viuentes perpetuò moriantur. Quid enim peccata præter langores animæ atque ægritudines esse solent. Itaque Dauid huiusmodi ægrotantem se intelligens, sanitatemque anhelans Deum precabatur. *Sana animam meam Domine quia peccaui tibi*, & alibi. *Sana me Domine quoniam infirmus sum*. Ex quo fit vt ad eiusdem Regij Prophetæ sententiam longe sit ab omnibus peccatoribus salus. Quamobrem qui animas his malis tergendi curam suscipit, medicus spiritalis optimè meretur appellari.

5 Nec minus nauium gubernatoris nomen, & munus cũ eodem cohæret. Vectores enim re vera sũt, qui istius vitę mare ad portũ cęlestis patriæ, quò cõditę eorũ sunt animę, pernauigãt; cũ minimè fieri possit, vt aliũ præter hunc, qui verus, & tutus sit portus, cape-

capere valeant; ad quem vt perueniant ob periculorum multitudinem passim naufragari contingat. Vitam verò nostram nauigando periclitari probè nouit Sanctus Doctor Augustinus, idque dесertè in suis soliloquijs cap. 35. explicauit, sic dicens, *Infelices heu nos, & miseri, qui per huius magni maris fluctus, procellosasque voragines nauem trahimus, ignorantes an ad portum salutis peruenire valeamus, guberna Domine nauem nostram tua dextera clauo Crucis tuæ ne pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempestas aquæ, ne absorbeat nos profundum, sed unco Crucis retrahe nos ab hoc pelago ad te solamen nostrum.* Cum hoc, vbi iactamur, exilium mare sit, vt etiam Sanctus asserit Chrysostom. super Mathæum his verbis. *Habeamus pro mari mundum, pro naui Ecclesiam, pro velo pœnitentiam, pro gubernaculo Crucem, pro nauta Christum, pro vento Spiritum Sanctum.* Idemq. censet Ecclesia Virginem Dei matrem stellam ante omnes certissimam, & firmissimam omnibus nauigantibus appellans, hinc necessariò sequitur illos animarum nostrarum gubernatores esse, qui earum custodijs, & excubijs præcipuè, & in vniuersim indulgent.

6 Tandem his alius, hoc est spiritalis Iudicis accedit titulus, quod ad eum cogitationes, opera, & exempla audire pertinet, necnon, & pronunciare si perpetuum pro illis luere suppliciũ aut ad tempus expurgari mererentur, vt satisfactionem quantam breuis vitæ terminus tolerare debet ac potest, adiudicet, & imponat.

7 Cum denique hoc officiũ tot ac talia contineat officia, tantaq. doctrina, & experientia indigeat, æquũ est vt antequam quis illud suscipiat, accuratè consideret, & ita consideratũ, & susceptũ diligenter exequatur. Memoriam recolet quanti Deus animas fecerit, vt cum millia millium Angelorum possideret, qui fideli semper ei obsequium præstiterũt, & quosuis alios plures suæ gloriæ participes adhuc condere potuisset, Filium suũ vnigenitũ mittere voluerit, qui nostro indutus spolio mortẽ quam ignominiosissimã ei inferre nouerunt, & potuerunt, pro illis occũberet. Cogitet etiã quo studio, & amore ipsas præcipuo Vicario suo Petro cõmendauerit.

8 Meminerit etiam ipse, qui earum curam susceperit, vtcunq; proprijs virtutibus præditus existat, aliena vitia, & peccata propriæ damnationis sibi causam fore, si vere verus Pastor, & Parochus, quantum in se fuerit, oues suas non curauerit, aut ipsæ eius negligentia & incuria perierint. Quod si (vt Christiani hominis interest) animæ suæ bene velit, & cupiat, nunquam sibi acquiescat, intelligens in eo salutem sibi esse positam, dum illos, quorum se medicum ipse obtulit, ægrotantes viderit, propterea iam non ei iustitia ad salutem sufficit, & dicere iure optimo poterit, quamuis antea in-

manu sua propriæ Animæ salutem positam habuerit, nunc ipsam dependere à multis, & salutem propriam, quam cum Deo dumtaxat negotiari poterat, iam deindè cum alijs inuolutam procurare debere, & iam cum Dauide, vt sibi ab alienis parcat Deo supplicare compelli.

9 Dei honorem, & lucra animarū non bona fugacia quærat Parochus, Christi sanguinem pro animarum salute profusum præ oculis habeat, Deiq. præsentiam assiduè cogitet, aduertatq. Parochos sanctitate, prudentia, scientia, zelo animarum, fortitudine, vigilantia, patientia, comitate, diligentia instructos esse oportere. In eam curam toto animo incumbat ne se se mortiferi sceleris labe inficiat, ne diuinum sacrificium polluto animo per summum sacrilegium offerat, nevè Sacramenta indignè suscipiat, aut ministret. In ijs, quæ ad se pertinent fortis animo ferat contemni se, & maledictis proscidi si contemptus diuino honori, saluti eius, aut creditarum ouium noceat, non ferat, sed sedato animo iusta remedia adhibeat, expleat munus suum, etiamsi id viris improbis displiceat, Euangelica enim, & Apostolica instituta carnalibus viris non placent; horum vocibus aures claudat, Christum audiat, mente reponat Apostoli dictum: *Si hominibus placerem Christi seruus non essem.*

10 Animaduertat quanta sit vnius etiam animæ dignitas, quam nec totus aspectabilis Mundus exæquare potest, quod Christus Dominus noster confirmat Math. 16. vers. 26. *Quid prodest homini si vniuersum Mundum lucretur & anima sua detrimētum patiatur.* Quare & Sapientissimus ille mercator Deus, qui pro mille Mundis nec sanguinis guttulam dedisset, pro anima vitam cum sanguine vniuerso libentissimè profudit; paratissimus pro singulis animabus eadem, & acerbiora tormenta sustinere, quæ sustinuit pro omnibus si operæpretium fuisset. Hæc anima expressa Dei imago & similitudo est, capax diuinitatis, qua sola eius cupiditas expleri potest, par Angelis, filia & sponsa Dei, hæres æternæ felicitatis, quis labor, quis sumptus pro hac recusandus?

11 Attendat, & reputet quàm Deo charissimæ sint animæ, & earum lucrum gratissimum. *Parcis*, inquit Salom. Sapien. 11. vers. 27. *omnibus quoniam tua sunt Domine, qui amas animas.* Hoc ingens gaudium suum declarauit Lucæ 15. cum ait. *Congratulamini mihi quia inueni ouem meam, quæ perierat: dico vobis quod ità gaudium erit in Cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente.* S. Chrysostom. homil. 3. in Genesi. *Nihil ità gratum est Deo, & ità curæ vt animarum salus.* Quod sciens Apostolus Paulus semper charitatis flamma in proximum mirabiliter exarsit. Optauit enim, si Deus voluisset,

fuisset, aut fieri potuisset anathema à Christo, eiusque gloria, & beatitudine diuelli vt Iudæi conuerterentur, & saluarentur, & pro multis ipse solus hanc pœnam sine culpa sua, & Dei offensa lueret. *Optabam*, inquit ad Roman. 9. vers. 3. *ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis*. Sic & Corinthijs scribens 1. epist. cap. 9. vers. 19. *Cum liber essem ex omnibus* (nulli obstrictus) *omnium me seruum feci*, (abijciendo me ad quamcunque indigentiam, & miseriam, accommodando me ad aliorum voluntatem, & infirmitatem) *vt plures lucri facerem*. & vers. 22. *omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos*. Et eadem 1. epist. cap. 10. vers. 33. *Ego per omnia omnibus placeo* (placere satago vt omnes ædificem, neminem offendam) *non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis vt salui fiant*. Qui rursus epist. 2. ad Corinth. cap. 7. vers. 3. ostendit se tanto in illos flagrare amore, vt cum illis, & pro illis viuere, & mori paratus sit. *In cordibus nostris*, inquit, *estis ad commoriendum, & conuiuendum*.

12 Consideret, & perpendat eximium, ac maximum præmium ijs propositum, qui animas à Diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt, Math. 5. vers. 19. *Qui fecerit, & docuerit hic magnus vocabitur in regno Cœlorum*. Seruum qui acceptis talentis lucrum fecerat, ità Deus alloquitur Math. 25. *Euge serue bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui*. Qui ad aliorum salutem procurandam inuigilant, propriorum peccatorum veniam impetrant, Dei gratiam conciliant, virtutem, meritum, & gloriam sibi exaugent. *Vt anima*, inquit Sanctus Chrysostom. homil. 3. in Genes. *corpore melior est, ità hi, qui indigentibus pecunias, & facultates suppeditant, maioribus præmijs digni sunt hi, qui admonendo, & continuò docendo in viam rectam supinos, & desides inducunt, monstrando eis diuinarum virtutum fragrantiam, & vitiorum maleolentiam*.

13 Expendat quàm accurata, & exacta ratio ab ijs exigenda sit, quibus animarum cura commissa est. *Vnicuique quidem*, vt ait Ecclesiasticus 17. vers. 12. *mandauit Deus de proximo suo, & vt diligatur sicut se ipsum quisque diligit*: & proindè vt sibi ità, & illi velit efficaciter salutem, eùmque pro virili portione promoueat, & qui hoc non facit, & pœnæ reus est, multò tamen magis delinquunt, qui ex officio hoc præstare deberent, & exactiorem rationem reddituri, & acerbiores pœnas daturi sunt. Ezechi. 34. vers. 10. *Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum*. Apost. ad Hebræos 13. vers. 17. *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis, ipsi enim peruigilant,*

 quasi

quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Bene ergo argumentatur Sanctus Augustin. homil. 7. lib. 50. homil. *Si pro se Fratres charissimi vnusquisque vix possit rationem reddere, quid de Sacerdotibus futurum est à quibus sunt omnium anima exquirenda*.

14. Ante mentis oculos ponat quanta gloria, & bonore in iudicio ornantur seduli, & ardentes animarum salutis curatores, Apost. 1. ad Thesal. 2. vers. 19. *Quæ est enim spes, & gaudium, aut corona gloriæ? nonne vos ante Dominum Iesum Christum estis in aduentu eius? vos enim estis gloria nostra, & gaudium*. Quanta verò ignominia in extremo iudicio negligentes animarum Pastores afficientur? qua de re Sanctus Gregorius homil. 17. in Euangelia monet. *Pensandum qui opera nostra conuersi luxuriam, auaritiam, superbiam deseruerunt, quod animarum lucrum accepto talento fecerimus, quomodo in illo districto iudicij examine Petrus Iudæam, Paulus Mundum, Andreas Achaiam, Ioannes Asiam, Thomas Indiam à se conuersam in Iudicis conspectu ducent, & alij alias prouincias, & populos, quo tempore Sacerdotes pudefacti obmutescent, nescientes quid dicturi sunt*.

15. Cogitet, & ponderet quòd etiam negligentes grauissimas Deo daturi sunt pœnas Math. 25. vers. 30. *Inutilem seruum eijcite in tenebras exteriores, vbi erit fletus, & stridor dentium*. Inutilem ait non prodigum, non dissipatorem, non fraudulentum, non impium, non sceleratum, sed otiosum, torpentem, lucrum, & quæstum animarum non facientem. Hinc & D. Prosper. lib. de vita contemplat. cap. 20. *Illi, cui diuini verbi dispensatio commissa est, etiamsi sanctè viuat, & tamen perditè viuentes, aut arguere erubescat, aut metuat cum omnibus, qui eo tacente pereunt, perit*. Et S. Gregorius homil. 11. super Ezechiel. *Tot occidimus, quot ad mortem ire quotidiè tepidi, & tacentes videmus. Et si homicida non habet vitam æternam in se manentem*. 1. Ioan. 2. *quæ supplicia in animarum interfectores expendentur*.

SVMMARIVM.

1 *Parochi Ecclesiis Parochialibus præfecti post adeptam possessionem intra duos saltem menses Fidei professionem emittere tenentur*.

2 *Professio Fidei potest fieri coram Vicario etiam Episcopo non impedito*.

3 *Pro-*

4 *Professio Fidei potest fieri per procuratorem speciale mandatum habentem, contra citatos nu.4.*

5 *Professio Fidei facienda est à prouiso de Parochiali tam per obitum, quàm per resignationem, & etiam Sede Episcopali vacante, vt nu.6.*

7 *Professionem Fidei tenetur emittere etiam, qui semel emisit in adeptione alterius Parochialis.*

8 *Prouisi de Parochialibus tenentur vltro se offerre ad Fidei professionem emittendam, adeo vt non requiratur de necessitate monitio ad eam faciendam.*

9 *Prouisus de Parochiali habitu non tenetur emittere Fidei professionem, quamuis contingat illam ad actum reuocari.*

10 *Prouisus de Parochiali semper tenetur ad Fidei professionem emittendam etiam elapsis duobus mensibus post captam possessionem.*

11 *Terminus duorum mensium à die captæ possessionis computandorum ad professionem Fidei emittendam, non currit prouiso, qui possessionem non accepit, quamuis per illum stet quominus illam accipiat.*

12 *Possessio pacifica requiritur, vt post illam currant duo menses ad emittendam Fidei professionem præfixi.*

13 *Probare tenetur prouisus se fecisse Fidei professionem quando Ordinarius super illam inquirit.*

14 *Parochi omittentes facere Fidei professionem peccant mort. nisi id per ignorantiam faciant.*

15 *Professionem Fidei non facientes fructus decursos post lapsum duorum mensium à die pacifica possessionis computandorum, amittunt.*

16 *Ordinarius non potest condonare fructus amissos ob non factam Fidei professionem.*

17 *Prouisus ante Fidei professionem non potest haberi pro præsente à Capitulo nisi faceret ex indulto Apost.*

18 *Professionem Fidei omittens non potest reg. de annali, aut longissima possessione se tueri quoad dictos fructus percipiendos quandiu professionem non emiserit.*

19 *Fructus amissos ob non factam Fidei professionem non tenetur in Conscientia restituere prouisus donec condemnetur, seu sequatur sententia, contra citatos nu.20.*

21 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem sunt impendendi vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ.*

22 *Possessio non suffragatur Fidei professionem non emittenti quoad fructuum perceptionem.*

23 *Possessio adepta per prouisum, qui tenebatur facere Fidei professionem, est manutenibilis etiam post tempus.*

24 *Pos-*

24 *Possessores non emittentes Fidei professionem non possunt molestari super titulo, & possunt se tueri quocunque remedio possessorio, etiam reintegranda, vt nu. 25.*

De Professione Fidei per Parochum intra duos saltem menses à die adeptæ possessionis facienda, & obedientia Romano Pontif. præstanda.

CAP. IV.

1 PAROCHI Ecclesijs Parochialibus præfecti post adeptam possessionem intra duos saltem menses Fidei professionem emittere tenentur, sicut *Tridentina Synodus* præcipit *sess. 24. de reform. cap. 12.* his verbis. *Prouisi etiam de beneficijs quibuscunque curam animarum habentibus teneantur à die adeptæ possessionis ad minus intra duos menses in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito coram generali eius Vicario, seu Officiali Orthodoxæ suæ Fidei publicam facere professionem, & in Romana Ecclesia obedientia se permansuros spondeant, ac iurent.* Formam vero dictæ professionis faciendæ ordinauit *Pius IV. in eius Constitut.* incip. *Iniunctum sub Dat. Idibus Nouembris* 1564. quam referunt *Archiep. Bononien. p. 2. in princip. Quarant. in sum. Bullarij verbo Fidei professio, Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 5. nu. 26. pag. 540.*

2 Potest præfato Concilij decreto satisfieri faciendo hanc professionem coram Vicario etiam Episcopo non impedito, vt optimè resoluunt *Nicol. Garc. de benefic. p. 3. c. 3. nu. 33. Filliuc. in quæst. moralib. tom. 3. tract. 41. cap. 6. nu. 8. Squillante de obligat. cleric. p. 1. nu. 92. Ego ipse de offic. & potest. Episcopi p. 3. alleg. 61. nu. 16.* aduertentes verba illa Concilij, *in manibus ipsius Episcopi vel eo impedito, &c.* solum poni ad admonitionem, & denotandum conuenientius esse eam facere coram ipso Episcopo cessante impedimento.

3 Non solum per se ipsum, sed etiam per procuratorem speciale mandatum habentem, vt resoluunt *Nau. cons. 4. sub nu. 2. de sum. Trin. in antiq. aliàs cons. 11 de iureiur. in nouis, Petr. de Ledesma in sum. p. 2. tract. 1. cap. 4. post 10. concl. diffic. 6. Azor instit. moralium p. 2. lib. 7. cap. 2. q. 6. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Fidei professio, Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 5. nu. 7. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rub. 8. c. 3. nu. 19. Ricciul. de iure personarum*

extra

extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 1. cap. 13. à nu. 21. Vivian. in prax. Iurispatron. lib. 15. cap. 3. nu. 27. in vlt. impress. Nouar. in singul. Canonic. sing. 114. nu. 8. in fine, latè & eleganter *Massobr. in tract. de Synodo Diœcesana cap. 40. dub. 40. per totum, secundum Romanam impress.* vbi disertissimis fundamentis hanc sententiam enixè pro me defendit, *Tamburin. de iure Abbatum tom. 1. disp. 8. q. 3. nu. 11. Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. Ferentil. in annot. ad decis. 522. Buratti nu 16. Ego ipse d. alleg. 61. nu. 20. Rot. in Varmien. Canonicatus 13. Iunij 1608. coram Card. Sacrato*, vbi etiam fuit dictũ speciale mandatum ad hoc censeri datum non solum quando datur expressum ad faciendam Fidei professionem, sed etiam ex mandato ad capiendam possessionem. Ratio principalis resolutionis est quia neque Concilium Trident. neque Constitutio Pij IV. vtuntur verbis significantibus personalitatem, & propterea succedit reg. quicunque potest aliquid facere per semetipsum potest illud facere per procuratorem *l. 1. ff. de procurator. cap. qui per alium, & cap. potest quis, de regulis Iuris in 6.* tum quia id expresè colligi videtur *ex cap. optatum in fine, 100. dist.* in illis verbis, *nec aliquem, qui hanc iureiurando firmaret, mitteris*, vbi *Praepos.* hoc expresè notat.

4 Contra *addit. ad d. cons. 11. Nauarri, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. procem. nu. 169. vers. similiter, Vgolin. de officio Episcopi cap. 50. §. 16. nu. 1. Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 3. nu. 75. Squillante de obligat. cleric. p. 1. nu. 91. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 166. nu. 22. Fr. Sigism. à Bononia de elect. dub. 10. nu. 3.* parum religiosè de me loquentem, existimantes absque bono fundamento hanc Fidei professionem debere fieri per semetipsum, adeò vt non sufficiat fieri per procuratorem, quorum fundamentis abundè respondet *Massobr. d. dub. 40.*

5 Amplia primo præfatam Concilij dispositionem procedere in prouiso tam per obitum, quàm per resignationem, vt per *Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 3. q. 9. in princ. Ricciul. d. lib. 1. c. 13. n. 17.*

6 Secundò amplia in prouiso Sede Episcopali vacante, *Nicol. Garc. d. cap. 3. nu. 24. Squillante d. p. 1. nu 94. Ego ipse d. allegat. 61. nu. 17. & 18. Ricciul. d. cap. 13. nu. 15.* qui etiam resoluunt non sufficere facere huiusmodi professionem coram Capitulo, sed coram eius Vicario.

7 Tertiò amplia etiam in eo, qui semel emisit Fidei professionem in adeptione alterius similis Parochialis, vt per *Vgolin. d. §. 16. in princ. Azor. d. p. 2. lib. 7. c. 2. q. 8. Nicol Garc. d. c. 3. nu. 17.* vbi in addit. sub nu. 18. id procedere ait etiam in eo, qui denuò adipiscitur Parochialem, quam antea habuerat, & dimisit, *Squillante d.*

p. 1.

par.1.nu.96. Campan.in Vniuers. Iuris Canon. rub.8. cap.3. num.20. Ricciul.d.cap.13.nu.19. Sigism. à Bononia d.dub.30.nu.4. Tambur. d.quæst.3.n.8. plures refero Ego ipse d.allegat.61.nu.8.

8 Quartò amplia seu potius declara, vt prouisi teneantur vltro se offerre, adeò vt non requiratur de necessitate monitio ad faciendam Fidei professionem, Nicol. Garc. d. cap.3. num.19. & 28. Ricciul.d.cap.13.nu.18.

9 Limita in Parochiali habitu, vtpotè quia olim habuit Parochianos, sed nunc habere desijt, de ea enim prouisus non tenetur Fidei professionem emittere, cum de illa iudicetur perindè ac si esset beneficium simplex, glos. verbo Parochialis Ecclesia vers. quod si Ecclesia in cap. licet canon, de elect. lib.6. Feder. de Senis cons.183. per tot. & præsertim nu.1. vers. & posito, Rebuff. in praxi tit. de promotis intra annum nu.34. Ricciul. in terminis d.lib.1.cap.14. à nu.1. Quod adeò verum est, vt si contingat huiusmodi Parochialem habitu ad priorem statum reuocari, videlicet quia Parochiani redeunt ad habitandum, etiam tunc prouisus de illa minimè tenebitur emittere Fidei professionem, vt optimè resoluit Ricciul. d. lib.1.cap.15. per totum, quia quando Ecclesia reuertitur ad pristinum statum, titularis non dicitur de nouo prouideri, sed continuare, & persistere in antiqua prouisione, qui casus non videtur comprehensus in Concilio, cuius dispositio tanquam pœnalis conuenit restringi magis quàm dilatari cap. statutum, de elect. lib. 6. cap. in pœnis, & cap. odia, de regul. Iuris, eod. lib. qui enim continuat non attentat, glos. in clem.2. vt lite pend. Natt. cons.606. num. 13. lib.3. plenè Lancellot. de attent. p.2.cap.4. limit.1.nu.2.

10 Datus est terminus duorum mensium ad minus à die captæ possessionis computandorum pro hac Fidei professione emittenda, vt decreuit Concil. Trid. loco citato, non tamen si intra præfatum tempus non fiat, ob id facere debens solutus remanet ab obligatione illam in posterum emittendi, sed nihilominus semper ad eam faciendam tenetur, quia huiusmodi terminus à Concilio assignatus, non est præfixus ad remittendam, ac terminandam obligationem, sed ad differendam pœnam, ita Fr. Emman. in sum. to.1. cap.119.nu.7. Petr. de Ledesma d.cap.4. post 10.concl. differ.3. Azor. d.p.2.lib.7.cap.2.q.5. Nicol. Garc. d. par.3.cap.3.nu.29. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.220.nu.4.par.1. Anton. Ricciul. d. cap.13.nu.37. Tamburin. d.quæst.3.nu.9. Squillante d p.1.nu.36. Ego ipse d.alleg.61.nu.22.

11 Non currit prouiso, qui non accepit possessionem quamuis per eum stet quominus illam accipiat, vt tenet Nicol. Garc. d. cap.3. nu.33. quem refero Ego ipse d. alleg.61. nu. 25. addo Antonium Ricciul.

*Ricciul.d. cap.*13. *nu.*50. vbi *nu.*62. dicit quòd ad effectum vt in-
12 cipiant currere præfati duo menses non sufficit fuisse adeptam possessionem, sed requiritur pacifica possessio, & *nu.*63. subdit possessionem dici pacificam ad istum effectum si sit pacifica respectu curæ in cuius exercitio non fuerit statim turbatus de Iure, vel de facto, sed in eo steterit sine turbatione per vnum, vel duos menses absq. molestia, quamuis illa pacifica possessio deindè non duret continuò, nec sit pacifica respectu omnium fructuum, seu maioris partis ipsorum.

13 Probare autem tenebitur prouisus se fecisse Fidei professionem quando Ordinarius super illam inquirit ex officio, vt per *Nicol. Garc.d.par.*3.*cap.*3.*nu.*48. *cum seqq. Ricciull.d.cap.*13.*nu.*40. Emissa verò creditur si pars dicat illam fecisse, dummodo collatio beneficij sit decennalis, ità *Campan. d.cap.*3. *à nu.*24. *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles.decis.*681.*in* 1.*edit.alias resol.*580.*in* 2. *edit. Ego ipse d.alleg.*61.*nu.*21.

14 Contra Parochos omittentes facere Fidei professionem imponuntur plures pœnæ, prima est peccati mortalis, vt colligitur ex *Concil. Trid. d. cap.*12. quod vtitur grauibus verbis, & infert grauem pœnam, quo casu obligat ad culpam mortalem, iuxtà notata in *cap.nam concupiscentiam, de constitut.* ità *Petr. de Ledesma dicto tract.*1. *cap.*4. *concl.*10. *Fr.Emman. d.cap.*119. *nu.*7. *Nicol. Garc. d.cap.*3. *nu.*65. *in fine, Squillante d.p.*1.*nu.*95. *Sanch.d.lib.*2.*cap.*5. *ante nu.*2. Verùm si Parochus per ignorantiam, incogitantiam, seu inaduertentiam illam non fecerit, mortaliter peccare non videtur, cum bona fide legem humanam transgrediens mortale peccatum non committat, sicut resoluunt *Nau.cons.*2. *de Summa Trinit.in antiq. alias cons.*12 *de iureiur. in nouis, Sayr. in floribus decis.sub illo tit.de Summa Trinit.decis.*3. *Azor.d.cap.*2.*q.*2.*Flamin. Paris.de resign.benef.lib.*10.*q.*9.*nu.*8.*cum seqq.Sanch.d.lib.*5.*cap.*13. *nu.*5. *Prosper.de Augustino in addit.ad Quarant.verbo beneficiorum possessio lit.B. vers.inter alia, Molin.de Iustit.tract.*4. *disp.*71. *nu.*8. *Squillante d.par.*1.*nu.*100. *Ricciul.d.lib.*1.*cap.*13. *nu.*43. *Ego ipse d.allegat.*61.*nu.*29.

15 Secunda pœna est fructuum amissio, quam expresse statuit *Concil.Trid.d.cap.*12. decursorum scilicet post lapsum duorum mensium, non verò in ipsis duobus mensibus, secundum *Nicol. Garc.d.par.*3.*cap.*3.*nu.*39. quem refero *Ego ipse d. alleg.*61.*nu.*23. Non enim facta professio proficit ad recuperandos fructus amissos post dictos duos menses, sed tantùm ad quærendum futuros, vt per *Nau.d.cons.*4. *alias* 11.*nu.*3.*Flamin.Paris.d.lib.*10. *quæst.*9. *nu.*12.*& seq. Nicol.Garc.d.cap.*3.*nu.*30.*Ricciul.d.cap.*13. *num.*39.

Squil-

Squillante d.p.1. nu.97. Ego ipse d. alleg. 61. nu.23. Rot. in Oueten. mercedis 12. Decembris 1605. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, impressa post tract. *Alexandri Monet. de distribut. quotid.*

16 Quæ pœna procedit vsque adeò vt nec Ordinarius possit condonare fructus amissos ob non factam Fidei professionem, quia Ordinarius non potest remittere pœnam inflictam à Concilio nisi in casibus ibi expressè permissis, *Nau. consf. 3. nu. 1. de cleric. non resid.* ità docent *Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 3. nu. 14. in fine*, *Nicol. Garc. d. cap. 3. nu. 53. Ego ipse d. alleg. 61. nu. 32.* Neque ante Fi-

17 dei factam professionem prouisus potest haberi pro præsente à Capitulo secundum *Nicol. Garc. d. cap. 3. num. 50. Rot. in d. Oueten. mercedis, Ricciul. d. lib. 1. cap. 16. nu. 8.* vbi *nu. 9.* declarat nisi fortè hoc factum fuisset ex indulto Apostolico non solum explicitè concedendo, vt possit percipere fructus antè factam Fidei professionem, sed etiam implicitè, nempè si paulò post prouisionem concedatur sibi indultum de percipiendis fructibus in absentia.

18 Nec Fidei professionem omittens potest reg. de annali, aut longissima possessione se tueri quoad dictos fructus percipiendos quandiù professionem non emiserit, vt resoluunt *Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 8. q. 9. nu. 122. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 119. nu. 7. Nicol. Garc. d. c. 3. nu. 34. Prosper de Augustino d. verbo beneficiorum possessio lit. B. in fine*, *Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Napol. decis. 220. nu. 11. par. 1. Ricciul. d. cap. 16. nu. 13. Ego ipse d. allegat. 61. nu. 26.*

19 Non tenetur tamen in Conscientia fructus sic amissos restituere donec condemnetur, seu sequatur sententia declaratoria, vt per *Nau. consf. 3. nu. 1. de Sum. Trinit. in antiq. aliàs consf. 12. nu. 1. de de iureiur. in nouis*, *Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 72. art. 3. Ego ipse d. alleg. 61. n. 28. Sanch. d. cap. 5. n. 10* Ratio est quia Conciliũ *d. cap. 12.* est pœnale, ac proindè etiamsi pœnam ipso iure irroget, non obligat in foro Conscientiæ.

20 Contra *Azor. d. cap. 2. q. 1. in fine*, *Petr. de Ledesma d. tract. 1. c. 4. concl. 10. diffic. 1. Nicol. Garc. d. cap. 3. nu. 35. Squillante d. p. 1. nu. 98. Vgolin. d. §. 16. nu. 4. Ricciul. d. cap. 13. nu. 43.* existimantes intra dictos duos menses Fidei professionem non emittentes ità fructus suos non facere, vt in Conscientia teneantur illos restituere etiam non interueniente aliqua sententia.

21 Sed cui assignandi, & applicandi sint fructus amissi ob non factam Fidei professionem cum id Concil. non determinet, solet ab aliquibus in dubium reuocari, in quo communis omnium ferè sententia tenet eos esse impendendos vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ, sicut fructus eorum, qui non resident per

cap. 1.

cap. 1. vers. si quis autem sess. 23. de reformat. firmant *Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 13. nu. 4. Lali. Zecbi. de benefic. & pension. cap. 13. nu. 4. vers. quod si Parochiales, Flamin. Paris. d. lib. 10. q. 9. nu. 123. & seq. Nicol. Gare. d. cap. 3. nu. 36.*

22 Tertia pœna est vt possessio minimè suffragetur isti Fidei professionem non emittenti, vt habetur in *d. cap. 12. Concilij Trident.* quod non tollit omninò possessionem, sed impedit eius effectum quoad fructuum perceptionem, ità *Nau. cons. 5. in antiq. aliàs 3. in nouis, de verbor. signif. & cons. 7. & 8. de iureiur. Sayr. in floribus decis. sub illo tit. de verbor. signif. decis. 6. Flamin. Paris. lib. 8. q. 9. nu. 122. Sanch d. lib. 2. cap. 5. nu. 10. Azor. d. c. 2. q. 3. Vgolin. d. §. 16. n. 4. Campan. d. rub. 8. cap. 3. nu. 17. Ricciul. d. lib. 1. cap. 16. nu. 10. Ferentil. in annot. ad decis. 522. Buratti nu. 17. Ego ipse d. alleg. 61. num. 26. Rot. in Varmien. Canonicatus 28. Aprilis, & 13. Iunij 1608. & 4. Februarij 1611. coram bonæ mem. Cardinali Sacrato*, vbi etiam fuit resolutum possessionem adeptam per prouisum, qui tenebatur facere Fidei professionem, esse manutenibilem etiam post tempus præfixum ad faciendam professionem, *& in Tiburtina Parochialis 27. Iunij 1619. coram R. P. D. meo Pirouano*, vbi quod ità censuit Sacra Congr. eiusdem Concilij in illa causa.

24 Vndè infertur tales possessores iuuari reg. de triennali quia Concilium non tollit neque titulum, neque possessionem præterquam ad effectum lucrandi fructus, vt benè scribunt *Flamin. Paris. d. lib. 10. q. vlt. nu. 4 & seq. Sanch d. cap. 5. nu. 9. Ricciul. d. cap. 16. nu. 12.* quod verum intelligit ad effectum ne possit molestari super titulo, & ad hoc possit se tueri quocunq. remedio possessorio, secus verò vt possit consequi fructus, vt suprà ostendimus.

25 Deindè infertur talem possessionem suffragari etiam remedio reintegrandæ, dummodò ad illud non agatur respectu fructuum, ità *Ricciul. d. cap. 16. nu. 4.*

S V M M A R I V M.

1 *Parochus tenetur se facere ad Sacerdotium promoueri infra annum à sibi commissi regiminis tempore numerandum.*

2 *Parochialis Ecclesia conferri potest illi, qui Sacerdos non est tempore prouisionis si tamen in ea sit ætate, & aliàs idoneus, vt intra annum possit promoueri ad Sacerdotium.*

3 *Declaratur tex. in cap. si pro clericis 8. de præbendis lib. 6.*

4 *Parochialis, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui statim possit per se ipsum ei deseruire.*

5 *Annus intra quem prouisus de Parochiali tenetur ad Sacerdotium*

se

se facere promoueri incipit à tempore suscepti regiminis, & pacificæ possessionis.

6 Possessionem pacificam habere dicitur ille, qui nedum illam tenet beneficij, & tituli, seu exercitij & curæ, sed etiam bonorum, & fructuum beneficij, seu maioris partis.

7 Possessionem beneficij pacificam non videtur pacificè adeptus, qui statim ex ea fuit deturbatus, seu lis mota.

8 Prouisus de Parochiali si illius possessionem aliquandiu, id est saltem per duos menses obtinuit sine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoueri, & sufficit quòd semel cœperit pacificè possidere, quamuis postea lis ei moueatur.

9 Pœna eorum, qui intra anni spatium ordinati sunt ad Sacerdotium quando beneficium obtinent Parochiale, est priuatio illius ipso iure.

10 Declaratur cap. cum in cunctis §. inferiora, ibi, moniti, de elect.

11 Parochialem obtinens, & intra annum non faciens se ad Sacerdotium ordinari, beneficium in Conscientia retinere non potest, ad fructusq. restitutionem tenetur.

12 Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum, licet possit per alium impetrari, possessio tamen in Conscientia non vacat quousque spolietur.

13 Beneficio priuato eò quod intra annum ad Sacerdotium non se promoueri fecit, non poterit ea vice id beneficium iteratò conferri.

14 Fructuum ad restitutionem tenetur qui Parochialem suscepit animo absoluto eam demittendi, & non suscipiendi Sacerdotium.

15 Beneficium Curatum recipiens animo assumendi Sacerdotium intra annum non tenetur fructus perceptos eo tempore, quo sanam habuit mentem restituere, quamuis postea mutata voluntate minimè promoueatur intra annum ad Sacerdotium.

16 Parochialem Ecclesiam adeptus si infra annum Sacerdos factus non est, potest illi cedere, aut in fauorem resignare vltimo die anni, dummodo absque dolo, & fraude id faciat.

17 Pœna cap. licet canon, de elect. lib. 6. non habet locum quando Parochialem obtinens iusto impedimento intra annum non potuit promoueri, quid si impedimentum proueniat sua culpa, ostenditur nu. 20.

18 Impedito non currit tempus.

19 Parochus intra tempus, quo promoueri tenetur, legitimè impeditus cessante impedimento, quoad vtrumque forum non alium annum integrum, sed tantum complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promouendum acquirit, & quid si culpa sua non se promoueri fecit, nu. 20.

21 Paro-

21 *Parochialem Ecclesiam adeptus si intra annum non faciat se ad Sacerdotium ordinari an excusetur si impedimentum interueniat eo tempore quando ordinari non potest, scilicet in fine anni, ostenditur.*

22 *Dispensare potest Episcopus de Iure communi cum habentibus Parochialem causa studij ne vsque ad septennium ad Sacerdotium promoueatur, & quid post Concil. Trid. ostenditur.*

23 *Licentia de non promouendo ad Sacerdotium vsque ad septennium causa studij hodie non conceduntur.*

24 *Annum intra quem Parochialem adeptus tenetur ad Sacerdotium se promoueri facere, an possit Episcopus prorogare, ostenditur.*

25 *Pœna priuationis ipso iure, de qua in cap. licet canon, de elect. lib. 6. non habet locum in Ecclesiis etiam Parochialibus si Collegiata sint.*

26 *Mixtum non continetur appellatione simplicis.*

27 *Iura loquentia de Parochialibus non habent locum in Collegiatis Curatis.*

28 *Beneficiorum appellatione in generali dispositione qualificata beneficia sæpè non includuntur.*

29 *Parochiali Ecclesiæ habitu tantum, & non actu Parochianos habenti qui præficitur, non tenetur intra anni spatium Presbyter fieri.*

30 *Parochialis habitu regulatur ad modum beneficij simplicis.*

31 *Pœna cap. licet canon, de elect. lib. 6. non habet locum in Decanis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus, & Archipresbyteris curam animarum, sed non Parochialem Ecclesiam habentibus.*

32 *Pœna eiusdem cap. licet canon non habet locum in Parochialibus Ecclesiis accessoriè vnitis.*

33 *Canonicatus, vel alia beneficia sacrum Ordinem requirentia præter Parochiales obtinentes, non incurrunt pœnam priuationis de qua in cap. licet canon, de elect. in 6. si intra annum non susceperunt Ordinem requisitum annexum suis beneficijs.*

34 *Cap. licet canon, de elect. lib. 6. solum procedit in Parochialibus.*

35 *Parochialem Ecclesiam insufficientem ad victum obtinens non tenetur se promoueri facere ad Sacerdotium infra annum, sed eam dimittere cogitur.*

De Sacerdotio per Parochos suscipiendo infra annum à sibi commissi regiminis tempore numerandum.

CAP. V.

1 INfra annum à sibi cõmissi regiminis tempore numerandũ debet Parochus se facere ad Sacerdotium promoueri, quod si infrà id tempus promotus non fuerit Ecclesia sibi commissa nulla etiam præmissa monitione est ipso iure priuatus, vt disponitur exprefsè *in cap. licet canon 14. de elect. lib. 6.* & latè docent *Rebuff. in praxi tit. de non promotis intra annum, Nauar. in man. cap. 25. num.* 118. *verf. octauo, & conf.* 1. *in antiq. aliàs* 12. *in nouis, de rescript. Sayr. in floribus decis. sub eod. tit. decis.* 1. vbi quod ignorantia non excusat, *Hoied. de incompatib. benef. par.* 1. *cap.* 24. *num.* 19. *Spin. in speculo testam. glos.* 4. *princ. num.* 65. *Petr. Enriq. conf.* 9. *num.* 7. *Salzed. ad Bernard. in pract. cap.* 55. *in nouiss. impress. Zerol. in praxi Episcop. par.* 1. *verbo beneficia vers. dico quarto principaliter, Azeued. conf.* 9. *nu.* 25. *Cened. ad Sextum collect.* 30. *num.* 1. *vers. & quidem, Squillante de obligationib. Cleric. par.* 1. *à num.* 101. *Morl. in emporio Iuris par.* 1. *tit.* .... *quæst.* 9. *num.* 45. *Azor. institutionum moralium par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *quæst.* 2. *Aloys. Ricc. in collect. decis. par.* 5. *collectan.* 1988. *Vgolin. de officio Episcopi cap.* 15. *§.* 2. *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. glos.* 15. *num.* 57. *Ioan. à Cochier in ead. reg. glos.* 7. *post num.* 13. *vers.* 4. *Viuian. in praxi iurispatron. lib.* 5. *cap.* 5. *nu.* 50. *in vltim. impress. Fernandez in examine Theologiæ moralis par.* 3. *cap.* 13. *§.* 5. *num.* 2. *Nicol. Garc. de benefic. par.* 3. *cap.* 4. *num.* 3. *& num.* 52. *cum sequentib.*

2 Vndè notabis obiter Parochialem Ecclesiam conferri posse ei, qui Sacerdos non est tempore prouisionis, si tamen in ea sit ætate, & aliàs idoneus, vt intra annum possit promoueri ad Sacerdotium, sicut colligitur *ex cap. cum in cunctis §. inferiora, de elect. & ex cap.* 2. *de instit. lib.* 6. notant *Rebuff. in praxi tit. requisita ad collationem bonam num.* 34. *Roch. de iurepatron. verbo honorificum num.* 24. *Roland. conf.* 47. *num.* 59. *lib.* 1. & sic primam tonsuram sufficere, & requiri tempore prouisionis per tex. *in cap. ex litteris, de transactionib.* ibi, *non dum fuisse tonsuratum*, &c. docent *Abb.* ibi, & *Rebuff. loco proximè citato num.* 33.

num. 33. Non obstat *tex. in cap. si pro clericis* 8. *de præbend. lib.* 6. ibi, *nec de defectu Ordinum in eisdem litteris mentio habeatur*, quia verba hæc intelligenda sunt de defectu materiali, vel simplici carentia Ordinum Sacrorum, non verò de defectu formali, quasi aliquid deficiat de Iure necessarium, atque ità facilè cessant plura, quæ circa illum tex. disputant scribentes, vt per *Bero. in cap. ad aures num.* 26. *de rescript. Rebuff. tit. forma mandati §. volentes verbo pro expressis vers.* 24. & alios, de quibus *Roland. consi.* 47. *nu.* 57. *lib.* 1.

4 Intellige autem primò, seu potius declara omnia supradicta procedere in ea Parochiali, quæ datur in titulum, illa nanque quæ datur in commendam debet Sacerdoti conferri, qui statim possit per se ipsum ei deseruire, vt expresse probat *cap. nemo deinceps, de elect. lib.* 6. *Azori. instit. moral. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *quæst.* 7. quem refero *Ego ipse de officio, & potestate Episcopi par.* 3. *alleg.* 59. *nu.* 23.

5 Secundò intellige annum præfatum, intra quem Parochialem adeptus, se ad Sacerdotium promoueri facere tenetur, incipere à tempore suscepti regiminis, & illius pacificæ possessionis, vt decidit *tex. in cap. commissa* 35. *vers. annus autem, de elect. lib.* 6. ex quo notarunt *Tiraquel. de retractu lig. §.* 1. *glos.* 10. *num.* 113. *& §.* 36. *glos.* 3. *num.* 5. *Gald. Pereira de renouat. emphyt. q.* 5. *num.* 31. *Azori. institutionum moralium par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 11. & in obtinentibus Dignitates, Præbendas, aut Portiones, qui infra annum initiari tenentur ijs Ordinibus, quos huiusmodi Præbendæ, seu Dignitates requirunt, idem censuit S. Concilij Congregatio his verbis. *Die* 13. *Septembris* 1631. *Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. Interpretum respondit annum de se promoueri faciendo ad Sacros Ordines, computari debere à die habitæ possessionis, dummodò per prouisum non steterit quominus antea possessionem perceperit. R. Cardin. Vbaldinus. Franc. Paulutius Sacræ Congreg. Concil. Secret.* quam declarationem originalem, & authenticam vidi, & præ manibus habui.

6 Ille dicitur habere pacificam possessionem, qui nedum illam habet beneficij, & tituli, seu exercitij curæ, sed etiam bonorum, & fructuum beneficij, seu maioris partis eorum, *glos. verbo pacificam vers. licet possessionem in d. cap. commissam, Rebuff. in tract. de pacif. posses. nu.* 168. *Menoch. remed.* 3. *retin. num.* 582. *Nicol. Garc. de benefic. par.* 11. *cap.* 5. *num.* 123.

7 Non videtur tamen adeptus fuisse pacificam beneficij possessionem, qui statim ex ea fuit deturbatus, seu lis mota, *glos. dicto verbo pacificam vers. quod si in continenti, Tiraquel. in l. si vnquam*

G 2 verbo

verbo susceperit liberos num. 149. *&* 185. *C. de reuocand. donat. Bellemer. decis.* 169. *Cassad. decis. 9. de causa possess. Hoied. de incompat. benef. par.* 1. *cap.* 13. *nu.* 40. *&* 80. *Mascard. de probat. concl.* 143. *num.* 42. *Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib.* 3. *quæst.* 1. *nu.* 130. vbi *num.* 131. subdit quòd relinquitur arbitrio Iudicis quomodo interpretetur verbum illud, *incontinenti Nicol. Garr. d. par.* 11. *cap.* 5. *nu.* 118. Verùm si prouisus de Parochiali possessionem illius aliquandiu, idest saltem per duos menses, obtinuit sine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoueri, & sufficit quòd semel cœperit pacificè possidere, quamuis postea lis ei moueatur, ità *glos. d. verbo pacificam in vers. si autem possessionem, Staphil. de litteris gratia tit. de qualit. & statu benef.* §. *huiusmodi num.* 12. *Sarnen. in reg. de triennali quæst.* 53. *vers. & ideò, Petr. Greg. de re benef. cap.* 25. *num.* 10. quicquid dicat *Nicol. Garr. d. par.* 11. *cap.* 5. *nu.* 118. vbi tamen *nu.* 121. refert Sacram Congreg. Episcopo Veronen̄ sic respondisse. *Obtinentes Parochialem Ecclesiam per prouisionem Sedis Apost. habentes liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & prouentuum possessionem, licet in limine adeptæ possessionis prædictæ mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur se promoueri facere intra annum lite pendente.* Et iterum sic. *Quod si beneficium esset litigiosum, & curam animarum haberet, tenebitur obtinens sacros Ordines suscipere, si modo liberum habeat curæ exercitium.* In casu tamen particulari excusaretur Parochus pacificè possidens si sacris Ordinibus se initiari non fuerit, vt in sequenti declaratione, quam ad litteram refert *Nicol. Garr. d. tract. par.* 3. *cap.* 4. *num.* 9. *Parochus si eo morbi genere teneatur, vt ad functionem sui Sacerdotij, nec ad res diuinas per se obeundas minus idoneus esse videatur, non tenetur durante talis morbi genere sacris Ordinibus se initiari facere.*

9 Tertiò intellige pœnam eorum, qui intra anni spatium ordinati non sunt ad Sacerdotium quando beneficium obtinent Parochiale, esse priuationem illius ipso iure, vt probat *tex. in d. cap. licet canon vers. quod si*, ibi, *nulla etiam præmissa monitione sint præsentis Constitutionis auctoritate priuati*, & docent *Rebuff. Nauar. Hoied. Gonzal.* & alij, quos suprà citaui *nu.* 1. *Petr. Gregor. d. cap.* 25. *nu.* 8. *Azor. d. par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 16. *quæst.* 11. quibus tamen non leuiter obstat *tex. in d. cap. cum in cunctis* §. *inferiora* ibi, *moniti*, iuncto ibi, *remoueantur*, quod verbum non latam sententiam, sed ferendam importat, per ea, quæ latè tradit *Tiraquel. in l. si vnquam verbo reuertatur ex nu.* 132. Quare Doctores communiter ex eodem *Tiraq. citato loco*, interpretantur olim per *d.* §. *inferiora*, monitionem fuisse necessariam, & sententiam feren-

ferendam, sed iam de Iure Sexti priuationem incurri ipso iure; sed non plenè satisfaciunt, sicut multò minus nec alij citati à *Petr. Greg. vbi proximè*, qui aliter, atque aliter conciliare nituntur. Ego igitur aduertendum duco *in d. §. inferiora*, agere Pontificem non solum de beneficijs, sed etiam de Decanatu, & Archidiaconatu, at verò *in d. cap. licet canon*, non de his dignitatibus, neque etiam de omnibus Curatis, sed solum de Parochialibus, vt patet ibi, *decernentes collationes de Parochialibus, &c.* Vndè cum lex illa pœnalis sit, in solis Parochialibus obtinebit, in reliquis autem beneficijs etiam Curatis, salua manet decisio *d. §. inferiora*, dum monitionem, & Iudicis sententiam requirit, vt benè explicat *glos. verbo priuatus ad med. in d. cap. licet canon*, confirmaturq. ex vulgari *l. præcipimus Cod. de appellat.*

11 Ex qua priuationis pœna ipso iure irrogata colliguntur plures effectus, & in primis se se offert ille quòd anno elapso beneficium in Conscientia retineri non potest, fructusquè restitui debent, antè Iudicis sententiam, vt notant in terminis *Nauar. in man. dicto cap. 27. num. 118. & cons. 1. num. 2. in antiq. aliàs cons. 12. in nouis, de rescript. & de Orat. cap. 22. nu. 46. Squillante d. p. 1. nu. 101. in fine, Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 55. in princip. in vlt. impress. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 34. nu. 101. Nicol. Garc. de benef. p. 11. c. 10. ex nu. 28. & p. 3. cap. 4. n. 5. Fernandez d. §. 5. nu. 2.* non obstante doctrina illa vulgari quòd pœna in Conscientia non debetur antè sententiam, quia constat de mente legislatoris volentis quòd ante monitionem, & Iudicis sententiam priuatio incurratur, vt *in d. cap. licet canon*, ibi, *nulla etiam præmissa monitione*, quamuis *Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo beneficium §. 4. dict. 4. Sabag. in cap. fin. de sequestrat. possess. nu. 81. Morl. in emporio Iuris p. 1. tit. 1. q. 9. nu. 45.* existimauerint non teneri Parochum dimittere Parochialem nisi post latam sententiam, aut Iudicis pronunciationem. Verùm

12 licet huiusmodi beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum possit per alterum impetrari, possessio tamen in Conscientia non vacat quousque spolietur, secundum *Henriq. in sum. lib. 10. cap. 23. §. 5.* iuncto *commento lit. V. Garc. d. cap. 10 nu. 34. Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium*

13 *Eccles. existent. lib. 7. cap. 5. nu. 33.* At si quis priuatus declaretur beneficio huiusmodi eo quòd intra annum ad Sacerdotium non se promoueri fecit, non poterit ea vice iterato id beneficium eidem conferri, vt probat *d. cap. commissa*, ibi, *nullatenus ea vice poterit iterato conferri*, & tradunt *Tiraq. de retractu lig. §. 8. glos. 7. num. 16. & in l. boues §. hoc sermone limit. 1. num. 31. ff. de verborum signif.*

14 Circa fructus autem perceptos intra annum ab eo, qui Parochialem suscepit animo eam dimittendi, & non suscipiendi Sacerdotium tex. est principalis in *d. cap. commissa, vers. cæterum*. qui probat ad fructuum restitutionem teneri, explicant *Nau. de Orat. cap. 21. nu. 44. Gutier. canonic. lib. 2. cap. 5. nu. 50. Mexi. in tract. taxæ panis concl. 6. nu.* 108. latè, & eleganter *Squillante de obligation. Cleric. p. 1. nu.* 103. *cum seqq. Azori. d. p. 2. lib. 6. cap. 8. q.* 10 *vers. quæres, & cap. 9. q. 1. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp.* 15. *à princip.* Quòd tamen intelligendum est de impetrante Parochialem animo absoluto non suscipiendi Ordines, non ità si animo dubio, & conditionali nisi aliud conuenientius sibi offeratur, vt in exemplo quotidiano de fratre minore natu, qui Ecclesiam suscepit eo animo, vt si successio fratris maioris sibi obuenerit, vel maioratus, beneficium dimittat, & ità seruare consuetudinem totius Christiani Orbis testatur *Nauar. cons.* 17. *de cleric. non resid. & in man. d. cap.* 25. *n.* 118. *ante fin. & de Orat. d. cap.* 21 *nu.* 45. *Fernandez d. §. 5. nu. 4. Nicol. Garc. d. p. 3. cap. 4. n.* 40. *Squillante d. p. 1. nu.* 107. & 108. quicquid dicant *Sot. de Iustit. lib.* 10. *quæst. 5. art. 6. col. 2. Sanch. d. disp.* 45. *nu.* 10. patetq́. si aduertamus legem Canonicam hoc casu non requirere animum certum, & deliberatum suscipiendi Ordines, vt beneficiarius fructus suos faciat, sed magis requirere certum, & deliberatum animum non suscipiendi ad effectum, vt fructus non acquirat, sicut patet ex verbis *d. vers. cæterum*, ibi, *promoueri ad Sacerdotium non intendens*, iuncto ibi, *ipsam postmodum dimissurus*, qualem animum non suscipiendi non habet is, qui modo vult Ordines suscipere sub conditione tamen, vt si postea aliud conuenientius sibi contingat beneficium dimittat.

15 Si autem quis Parochialē suscipiat animo assumendi Sacerdotiū infra annū, sed postmodū voluntate mutata minimè promoueatur, nō tenebitur fructus perceptos eo tempore, quo sanam habuit intentionem restituere, *glos. verbo non intendens in d. cap. commissa, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 30. concl. 6. nu. 6. Azori. d. p. 2. lib. 6. cap. 8. q. 10. vers. quæres, Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 79. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 45. nu. 1. cum seqq. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 26. n. 134. Squillante d. p. 1. n.* 103. quia ex *d. cap. commissa, §. cæterum* solum ad illius fructus restitutionem obligatur accipiens Curatum, nec promoueri intendens, sed iste intendebat re vera promoueri ad Sacerdotium, nec est aliud Ius, in quo hoc sit expressum, & hoc est certum quantum ad fructus perceptos tempore, quo fuit voluntas suscipiendi Sacerdotium, at vero quoad fructus perceptos à tempore, quo voluntatem mutauit, magna est inter scribentes controuersia, in qua ob allatam proximam ratio-

rationem non esse restituendos existimant *Nauar. dicto cap. 25. num. 118. vers. 10. Fr. Emman. dicto cap. 30. num. 6. conclus. 6. Lessi. dicto cap. 34. num. 134.* Sed ego contrarium existimo cum hoc casu militet illa ratio tex. acsi ab initio non habuerit intentionem, nam negari non potest istum peccare mortaliter, & cum fraude beneficium ipsum retinere, & percipere illius fructus dum mutato animo non se promouendi ad fructus lucrandos residui temporis illud retinet; & ideò hanc partem tenent *Sot. d. art. 6. conclus. 1. col. 1. Iacob. de Graff. in aureis decis. par. 1. lib. 2. cap. 97. num. 54. Cardin. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 4. cap. 18. num. 4. Gutier. Canonic. lib. 2. cap. 5. num. 23. Nicol. Garc. dicta par. 3. cap. 4. num. 55. Squillante dicta par. 1. num. 104.* vbi *num. 106.* resoluit illum, qui accepit Curatum beneficium sine intentione assumendi Sacerdotij si intra annum mutata voluntate promoueatur non teneri restituere fructus, quos percepit ante mutatam voluntatem.

16 Vndè infertur posse illum, qui Parochialem Ecclesiam adeptus infra annum Sacerdos factus non est, illi cedere, aut in fauorem resignare vltimo die anni, cum adhuc ius in beneficio habeat, vt benè resoluunt *Rebuff. in praxi tit. de promotis intra annum num. 48. Salzed. ad Bernard. in practic. cap. 55. littera A in fine vers. prædicta, in vltima impress. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 3. quæst. 2. num. 9. & quæst. 5. num. 4. Azor. d. par. 2. lib. 7. cap. 20. quæst. 4. Nald. in sum. verbo Parochus num. 18.* dummodò absque dolo, & fraude id faciat, per ea, quæ tradit idem *Azor. institut. moral. dicta par. 2. lib. 6. cap. 8. quæst. 10. vers. quæres.* Ex ea ratione si clericus in vltima anni die mortuus fuerit, beneficium vacabit per mortem *Paris. consil. 19. num. 24. vol. 4.*

17 Quartò intellige obligationem hanc, & pœnam non habere locum quando iusto impedimento intra annum non potuit promoueri, vt probat expresse *tex. in dicto cap. commissa*, ibi, *tibi non currit si promoueri iusto impedimento, &c.* notant *Rebuff. dicto tit. de promotis intra annum num. 49. Bernard. Diaz dicto cap. 55. num. 3. Nauar. dicto consil. 1. aliàs 12. num. 1. cum seqq. de rescript. Emmanuel Sà in aphorism. verbo beneficium nu. 7. Tiraquel. de retractu lig. §. 35. glos. 4. num. 14. & 22. Cald. Pereira de renouat. emphyt. quæst. 6. num. 25.* qui omnes varia adducunt impedimenta, & inter alia de infirmo, ignorante, & simi-
18 libus. Sed illud vsufrequentissimum est de Episcopo, qui non potuit, vel noluit Ordines conferre, vt in terminis notant *Bernard. dicto num. 3. Nald. dicto verbo Parochus nu. 11.* & optimè

G 4 *Petr.*

Petr. Greg. dicto cap. 25. nu. 9. Confirmaturq; eadem declaratio ex generali regula, quæ docet impedito non currere tempus, *cap. quia diuersitatem, de concess. prab.* cum similibus, de quibus *Pinel. in auth. nisi num. 46. C. de bonis mater. Gutier. Canon. lib. 1.*
19 *cap. 28. num. 2.* & plena manu *Ego ipse de Axiomat. Iuris vsufreq. Axiom. 116. nu. 1.* Illud in hac materia est consideratione dignum quòd Parochus intra tempus, quo promoueri tenetur, legitimè impeditus cessante impedimento, quoad vtrumque forum non alium annum integrum, sed tantùm complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promouendum acquirit, ità *Nauar. consil. 1. de tempor. ordin. in antiq. aliàs conf. 1. de in integ. restit. in nouis, Sayr. in floribus decis. sub illo tit. de tempor. ordinationum decis. 1. Nicol. Garci. de benefic. par. 11. cap. 5. num. 120. Galet. in sua Margarita casuum Conscient. verbo impedimentum 1.*
20 Dixi requiri impedimentum iustum, hoc est proueniens sine culpa illius, qui impeditur sacros Ordines suscipere, quia si culpa præcesserit annum currere impedito receptum est communiter *ex glos. verbo priuati in d. cap. licet canon, Bernard. & Petr. Gregor. locis proximè citatis*, sic intelligentes textum difficilem *in cap. 1. de atate, & qualit.* iuncta *glos. vlt.* ibi, dum probat amittere beneficium, qui propter iustam causam ordinari non potest præcedente scilicet culpa sua. Verùm hæc resolutio non transit sine difficultate, quia impedito etiam culpabiliter tempus non currere, optimè probat *tex. in d. cap. quia diuersitatem*, ibi, *etsi culpa sua fuerit suspensus*, & Doctores communiter secundum *Quesad. diuers. quæst. cap. 1. nu. 7. Pinel. & Gutier. num. 6. dictis locis*. Sed soluitur difficultas generali illa præhabita distinctione, an culpa ad casum impedimenti fuerit ordinata, & procedit communis resolutio, de qua suprà, vel sufficienter ordinata non fuerit, & habet locum dictum *cap. quia diuersitatem*, & iuxtà hoc vltimum distinctionis membrum existimo absq; dubio intelligendam esse decisionem Sacræ Congregationis, quam referunt *Salzed. ad Bernard. d. cap. 55. in princip. & Anton. Fernandez in examine Theologia moralis par. 3. cap. 13. §. 5. num. 1.* vt sequitur. *Pœna Canonis præscripta eis, qui intra annum Sacerdotium non susceperunt, non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adepta possessionis pacifica, vel infra tempus comparuit, & se promoueri petijt, offerens quantum in eo erât se paratum ad suscipiendum Sacerdotium, sed Ordinarius noluit eum propter illiteraturam, vel aliam causam promouere.*

21 Du-

21 Dubium occurrit non omittendum, quo Doctores quærunt an excusetur iste si impedimentum interueniat eo tempore quando ordinari non potest, scilicet in fine anni? Et excusandum non esse probatur ex regula receptissima quod impedimentum superueniens tempore, quo actus fieri non potest, non excusat docente *Iureconf. in l. qui comeatus*, ibi, *dum tamen dum tardius, &c. ff. de milit. & in l. 2. vers. si quis tamen, ff. si quis caution.* prosequitur *Dec. in cap. ex ratione num. 16. cum seqq. de appellation. Menoch. de arbitr. casu* 118. *num. 5. & casu* 153. *num. 15. Gutier. lib. 2. Canonic. cap. 6. num.* 11. *vers. similiter*, ex quibus in his terminis ita resoluit *Bellem decis.* 83. contra quem tamen scripsit *Rebuff. d. tit. de promotis intra annum num.* 48. *& Salzed. d. cap. 55. lit. C.* ea scilicet ratione, quia etiam in fine anni quamuis promoueri non possit, potuit tamen resignare beneficium, vel permutare, vel impetrare rescriptum Summi Pont. vt omnes Ordines susciperet, ac subinde impedimentum tunc superueniens dicit excusare. Ego tamen aduerto si proponamus casum in quo impedimentum superueniat, quando iam ordinari non poterat, priorem sententiam veriorem esse, & omnino tenendam, & concludit ipsius fundamentum: quòd si casus proponatur in quo per rescriptum possit ordinari, vel aliàs renunciare, aut permutare nisi impedimentum superuenisset, excusabit impedimentum, vt euincit ratio contrariæ sententiæ, non autem admitto potentiam illam remotam quod poterit renuntiare, vel permutare, nisi appareat de renuntiando agere cum impedimentum superuenit, quòd confirmatur ex vulgari doctrina secundum quam potentia proxima, non autem remota in vno quoque actu attenditur *l. naturalem §. 1. in fine*, ibi, *multa accidere possunt, vt ex ea non capiamus ff. de acquir. rerum domin. l. quemadmodum §. item Labeo*, ibi, *cum incertum sit, &c. ff. ad legem Aquil.* cum alijs, quæ Doctores communiter notant in materia lucri cessantis, vt per *Gutier. de iuran. confirmat. p. 1. cap. 2. num. 8. D. Barbos. in l. 2. ff. soluto matr. p. 1. num. 47. vers. est sanè aduertendum, Petr. Nauar. de restit. lib. 3. cap. 2. num.* 301.

22 Quintò nota cum habentibus Parochialem Ecclesiam posse Episcopum causa studij dispensare ne vsque ad septennium ad Sacerdotium promoueantur, ita tamen vt ad Subdiaconatum intra annum suscipiendum adstringantur, vt decidit *tex. in cap. cum ex eo* 34. *de elect. lib. 6. Hoied. de incompatib. benefic. p. 1. cap. 24. num.* 19. *Nau. in man. cap. 25. num.* 118. *vers. post autem, Petr. Greg. de re benefic. cap. 25. num. 9. Emman. Sà in aphorism. verbo beneficium nu. 8. Rebuff. de priuileg. scholast. priuil. 36. Monet. de distribut. quotid. p. 2. quæst. 10. num. 4. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 1. nu.* 24. vbi quod talis

lis Parochus cum quo sic dispensat Episcopus ne intra annum promoueatur, minimè incurrit pęnam amissionis beneficij, de qua *in d. cap. licet canon.* Ratio autem huius dispensationis est quia multi recusabant Ecclesias Parochiales cum eo onere acceptare, & cum facultates eis aliunde non suppeterent, studendi opportunitas auferebatur in maximum damnum vniuersalis Ecclesiæ, quæ viris litteratis noscitur indigere, quam rationem expressit *text. in d. cap. cum ex eo*, vbi quoque eam præstat quare dispensati ad studendum teneantur intra annum ad Subdiaconatum promoueri dum dicit, *ne sicut à multis de Christi patrimonio sublatis factum esse dignoscitur à statu retrocedere valeant clericali*. Et vbi Episcopus dispensauerit in septennio huiusmodi ante illud tempus finitum non poterat dispensationem reuocare, *glos. verbo septennium in d. cap. cum ex eo, Rebuff. de priuileg. schol. priuil. 37. Sanch. d. lib. 8. disp. 33. num. 12.* Et ad illum tamen, non vero ad Prælatum spectabit illo septennio durante Vicarium deputare, idem *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 31. num. 11.*

23 Sed restat vt videamus an post Concilium Trident. facultates istæ de non promouendo ad Sacerdotium vsque ad septennium causa studij licitæ sint? Partem affirmatiuam suadere videtur idem *Concil. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 12.* dum facultates de non promouendo ad annum adstringit, excipit tamen casus à Iure expressos, inter quos hunc nostrum præcipuum esse, & expressum *in d. cap. cum ex eo*, ex dictis constat, & notauit *glos. marginalis in d. cap. 12.* iuuatque idem *Concil. sess. 5. de reformat. cap. 1. in fine*, dum generaliter inquit docentes, & studentes Sacram Scripturam gaudere omnibus priuilegijs à Iure concessis de perceptione fructuum beneficiorum in absentia. Pars autem negatiua probari videtur ex eodem *Trid. sess. 8. de reform. cap. 2.* dum reuocat omnia priuilegia, seu exemptiones, quæ tollunt residentiæ necessitatem, quod repetit idem *Trid. se. 23. de reform. cap. 1. ad fin.* In quo aduertebat *D. Ludouicus Correa olim in celebri Conimbricẽsi Academia Põtificij Iuris primarius professor Concilium d. c. 2.* agere de priuilegijs perpetuis de non residendo, & *in d. cap. 1.* de exemptionibus, quæ personis propter particulares necessitates conceduntur, atque ita non reuocari ibidem priuilegia, quæ ad tempus Academijs, & studentibus in illis à Iure sunt concessa, in quibus saluum esse voluit suum priuilegium *Concil. d. sess. 5. cap. 1. in fine*, quæ interpretatio licet forsan placere posset, & eam amplecti mihi foret iucundissimum ob debitam eximio Præceptori reuerentiam, magis tamen apud omnes valere debet Eminentissimorum DD. Cardinalium à Sanctissimo D. Papa approbata auctoritas, qui responderunt quo-

ad Pa-

ad Parochiales impetratas post confirmationem Tridentini nullam licentiam dandam ad percipiendos fructus in absentia ratione studij ex Parochialibus, cuius declarationis meminerunt *Petr. Enriq. consf.23. num.4. Gonzal.ad reg. 8. Cancel. glos.6. num. 251. Armendar.in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.2. tit.23. l.2.§.2. sub tit.sed an Parochi debeant residere in suis Curatis nu.122. Aloys. Ricc.in praxi rerum fori eccles.decis.502.in 1. edit.alias resolut. 393. in fine in 2.edit.Sanctarel.var.quæst.3. num.25. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p.3. alleg.53. num.77. & alleg. 56. nu.30.* Vnde cum ex huiusmodi declaratione Eminentissimorum DD. Cardinalium constet licentias ad studendum hodie dari non posse habenti Parochialem, necesse est vt dicamus cessare iam dispositionem *d.cap.cum ex eo*, & supra resoluta circa licentiam Episcopi ad septennium, & minime excusandum Parochum à suscipiendo Sacerdotio propter causam studij.

24 Sextò nota exceptis casibus à Iure expressis, qualis illo attento erat causa studij ex modo dictis, non posse Episcopum prorogare huiusmodi annum; ratio facilis est, cum enim hoc tempus à generali Concil.Lugdunensi fuerit statutum *in d.cap.licet canon*, succedit regula receptissima, quæ docet contra generale Concilium Episcopum, atque etiam Legatos Summi Pont. dispensare non posse, notat *glos. verbo ætate* per *tex.* ibi *in cap. cum dilectus 32. de elect. & in cap. dilectus in verbo cum se facultas, de prabend.* sequuntur Doctores communiter ex *Dec. in cap. at si clerici §. de adulterijs num.9. in vers.quarto fallit, de iudic. Duen. reg. 248. Gutier.Canon.lib.1.cap.5. num.10.* & confirmatur ex *Concil. Trident. sess.7. de reform. cap. 12.* vbi facultates de non promouendo minime suffragari vltra annum expressè constituit: quibus omnibus

25 addo non posse Episcopum annum istum à Iure concessum restringere, neque monere, neque cogere Rectorem Ecclesiæ Parochialis, vt intra breuius tempus Sacerdotium suscipiat, cum enim annus iste à Iure concedatur, non est ab Episcopo auferēdus, iuxta *reg. indultum, de regul. Iuris lib. 6.* ex quo in terminis notauit *Bonifac. in Clement.vnic. num.45.de offic.Vicar. Rebuff.d.tit.de non promotis intra annum num.19. Petr. Gregor. d. cap.25. num.8. post med.* Si verò ante annum finitum dispenset Prælatus in anno illo ad assumendos Ordines præfixo, prorogando terminum non incurritur pęna *d.cap.licet canon*, ita *Sanch.in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 22. num. 25.*

26 Septimò nota in Ecclesijs etiam Parochialibus, si Collegiatæ sint, locum non habere pœnam priuationis ipso iure, de qua in *d.cap.licet canon*; ita in terminis probat *tex. in cap. statutum 22. de elect.*

elect. lib.6. Selu.de benefic. p.1.quæst.3. nu.6. Rebuff. d. tit. de non promotis intra annum nu.27. Azori.d.p.2.lib.6.cap.8. quæst.4. Nau. cons.3.de tempor.ordin.Gonzal.ad reg.8.Cancel.glos.5.§.7. num.12.
26 Galet.in Margarita casuum Conscient. verbo Sacerdos ult. Ratio est quia vnum mixtum, quale est Ecclesia Collegiata Parochialis, non continetur appellatione simplicis, quale est Parochialis, de qua fit mentio in d.c.licet canon.arg.tex. in l.si ita scriptum ff. de
27 liberis, & posthum.& sic Iura loquentia de Parochialibus non habent locum in Collegiatis Curatis, glos.verbo Collegiatas in d.cap. statutum, Flamin. Paris.de resignat. benefic. lib.8. quæst.9. num.94.
28 quia in generali dispositione beneficiorum qualificata beneficia sæpè non includuntur, vt per Gonzal. ad reg.8.Cancel.glos.9. n.2. nec sub dispositione simplici comprehenditur casus qualificatus, Valasc. cons.51. num.51.
29 Octauò nota illum, qui Ecclesiæ Parochiali habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti præficitur, non teneri lege, quæ lata est in d. cap. licet canon, nempè quod debeat intra anni spatium Presbyter fieri, ita glos. verbo Parochialis vers. quid si Ecclesia olim habuit Parochianos in d.cap.licet canon, Rebuff.d.tit. de promotis intra annum num.34. Federic. de Senis cons.183. Nauar. cons.4. aliàs 13. de praben. Azori.d.p.2.lib.6.cap.8. quæst.9. & lib.9.cap.3. quæst.14 vers. quæstionis dubia est, Rota decis.112. apud Farin.p.4. sua praxis crimin. Anton. Ricciul.de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib.1. cap.14. num.2. vbi num. 4. & 5. subdit huiusmodi Parochialem habitu respectu populi non obligare ad residentiam, neque ad Sacerdotium, neque inducere incompatibi-
30 litatem. Vnde in Rot.apud Cavaler. decis.164. num. 3. fuit dictum Parochialem habitu regulari ad modum beneficij simplicis, nec faciendam esse mentionem curæ habitu in impetratione.
31 Nonò nota pœnam d.cap.licet canon, vires & locum non habere in Decanis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus, & Archipresbyteris curam animarum, sed non Parochialem Ecclesiam habentibus, glos. d. verbo Parochialis vers. sed nunquid erit idem in Decanatu, Boer.decis.119.in fine, Azor. d.p.2. lib.6.cap.8.q.3.
32 Decimò nota eandem pœnam locum etiam non habere in Parochialibus Ecclesijs accessoriè vnitis, vt resoluunt Rebuff. d. tit. de non promotis intra annum num. 29. vers. ideo qui possedit, Boer. d. decis.119.num.7. Azori.d.lib.6.cap.8.quæst.8.
33 Vndecimò nota obtinentes dignitates, Canonicatus, vel alia beneficia sacrum Ordinem requirentia non incurrere dictam priuationem ipso iure si intra præfatum annum non susceperint Ordinem requisitum, & annexum suis beneficijs, quia d.cap. licet canon,

34 *canon*, solum procedit in Parochialibus, ita *Squillante de obligat. Clericor. p. 1. num.* 102.

35 Duodecimo nota quod in Sacra Congreg. Concilij propositum fuit sequens dubium, an obtinens Parochialem Ecclesiam insufficientem ad victum teneatur promoueri ad Sacerdotium infra annum iuxta *cap. licet canon*, cùm *Concil. sess.* 21. *de reform. cap.* 2. videatur declarasse *d. cap. licet*, intelligi de beneficio Ecclesiastico sufficienti ad victum, immo prohibeat posse promoueri ad Sacros Ordines? Sacra Cong. censuit non teneri, sed tantùm expedire, vt Sanctissimus declaret eum debere dimittere, Sanctitas Sua probauit hanc sententiam, vt dimittat, refert *Nicol. Garc. de benefic. p.* 2. *cap.* 5. *num.* 121.

SVMMARIVM.

1 *Parochi ad exemplum eorum, quorum cura sibi commendata est, debent suam vitam, & mores componere.*

2 *Vestimenta, aut calceamenta Parochis non licet habere, nisi quæ religionem deceant.*

3 *Color viridis, aut rubeus clericis prohibetur.*

4 *Color rubeus permittitur tantum Cardinalibus, & viridis Episcopis.*

5 *Annulos deferre in digitis non possunt Parochi.*

6 *Cultu nimio in vestitu vti peccatum est.*

7 *Decor, & competens vestium ornamentum morum manifestissima solent esse signa.*

8 *Vestibus nec fulgidis, nec sordidis se ornare debent Parochi, sed inter vtrumque medium quoddam est capiendum.*

9 *Parochi non possunt mulieres in habitationes suas recipere, aut retinere, & multò minus cum suspectis fœminis conuersari.*

10 *Parochus etiam senex famulam quantumuis senem ad mandatum Episcopi remouere tenetur.*

11 *Conuiuia inhonesta, & comessationes fugere debet Parochus.*

12 *Conuiuijs honestis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis, Parochi interesse possunt.*

13 *Conuiuium benedictione inchoari debet, & gratiarum actione terminari.*

14 *Lectio diuinarum Scripturarum in omni Clericali conuiuio misceri debet.*

15 *Ebrietatem, & crapulam fugere debent Parochi, & sub qua pœna, ostenditur.*

16 *Ebi-*

16 *Ebrietas quot mala gignat, ostenditur.*
17 *Propinare populis in publico Clerici non debent, secus in cellis ad inuicem.*
18 *Mimis, ioculatoribus, & histrionibus intendere non debent Clerici.*
19 *Cytharam pulsare, & saltare non semper licet Clericis nisi secretò, & in suis ædibus.*
20 *Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis nisi longioris itineris causa.*
21 *Tabernæ sunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ.*
22 *Choreis, & saltationibus interesse non licet Parochis ne propter motus obscœnos oculi eorum contaminentur.*
23 *Comœdijs interesse non licet Parochis.*
24 *Comœdiarum impudicarum auctores multiferi criminis rei sunt.*
25 *Comœdijs interesse ob solam vanam curiositatem absque periculo probabili lapsus, & cessante scandalo non est peccatum mortale.*
26 *Taurorum agitationibus adesse non debent Parochi, & qualiter id permittatur in Regnis Hispaniarum, ostenditur.*
27 *Ludere non licet Parochis, & alijs Clericis ad aleas, & taxillos.*
28 *Ludus, qui consistit in ingenio, aut virtute corporis, Parochis est permissus si secreto, & in suis ædibus ludant, dummodo admixtos laicos non habeant.*
29 *Scacchorum siuè latrunculorum ludus non est Clericis probibitus, modo ludatur causa recreationis, non causa voluptatis, aut auaritiæ, vel cupiditatis, & dummodo non distrahatur à diuinis propter longum tempus, quod in tali ludo conteritur.*
30 *Ludus scacchorum non multum conuenit litteratis hominibus.*
31 *Canes, accipitres, vel huiusmodi ad venandum habere non licet Parochis, nec venationes facere periculosas, seu clamosas.*
32 *Clerici sanitatis, vel recreationis causa venationibus vti non prohibentur, dummodo id faciant cum silentio, & modestia.*
33 *Venatio in dubio præsumitur facta causa recreationis.*
34 *Venationi deditus dignus est reprehensione.*
35 *Venatorem cur nunquã legisse sanctum asserat D. Hieronymus, ostenditur.*
36 *Piscari Parochis, & Clericis licet, si id non assidue exerceant.*
37 *Negotiari, & mercaturam facere lucri causa non possunt Parochi, & alij Clerici.*
38 *Emere, vel vendere, aut conducere possessiones propter cupiditatem Clericis non licet, nisi necessitas instet.*
39 *Conductori succedere possunt Clerici, ac perseuerare in conductione vsque ad tempus, quo durare debet conductio.*

40 Cle-

40 *Clerici emere non possunt, vel contractu oneroso acquirere, vt ex illius venditione lucrum referant, secus si emant rem eo animo, vt domi consumant, aut vt vendant, quæ de rebus suis recollecta fuerint.*

41 *Negotiationem exercere possunt Clerici nō lucri, sed necessitatis causa, vt se, suosque alant, cum aliunde vnde viuant, non habeant.*

42 *Clerici si semel, vel iterum negotiauerint, non peccant mortaliter.*

43 *Clerici negotiari possunt per alios iusta causa interueniente, & sine auaritiæ, vel ambitionis vitio.*

44 *Clerici pretio currenti, vel etiam cariori quàm emerant, possunt vendere, quæ supersunt ex emptis ad se suamque familiam sustētandā.*

45 *Locare animalia, boues, & oues possunt Parochi si habent ex decimis, aut successione.*

46 *Clerici agros proprios colere possunt, & greges in suis prædijs alere, vt fructus vendant.*

47 *Clerici possunt à locis pijs terrena in affictum accipere.*

48 *Vinum suum etiam minutim vendere possunt Parochi.*

49 *Parochi, quibus non suppetit ex Sacerdotio, possunt honesto aliquo artificiolo victum quærere; dummodo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent.*

50 *Apostoli laborabant manibus suis ne quemquam grauarent.*

51 *Arma deferre non possunt Clerici.*

52 *Clericorum arma sunt orationes, & lacbrymæ.*

53 *Arma portare possunt Clerici si subsit iusta causa, & quæ illa sit, ostenditur.*

54 *Clerici quæ pro honestate, ac bonis moribus vitare teneantur, ostenditur, & num. 55.*

De Vita, & honestate Parochorum.

CAP. VI.

1 QVOD Sacrum *Concil. Trid.* de omnibus Clericis dixit *seß. 22. de reform. cap. 1.* ad Pastores animarum præcipuè pertinet; in eos enim potissimum plebes oculos suos conijciunt, & ad exemplum eorum suam vitam, & mores componunt, & ideo plurimum refert quòd Parochi suam instruant vitam ad ipsius Concilij præscriptum, cuius verba sunt quæ sequuntur. *Nihil est quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assiduè instruat, quàm eorum vita, & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt.*

Cum

Cum enim à rebus seculi in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos tanquam speculum, reliqui oculos coniiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nihil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præ se ferant, leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur quò maiore in Ecclesia Dei, & vtilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda, statuit Sancta Synodus, vt quæ aliàs à Summis Pont. & à Sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscunque criminibus, necnon secularibus negotiis fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum eisdem pœnis, vel maioribus arbitrio Ordinarii imponendis obseruentur, nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua vero ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimum in vsum reuocari, & ab omnibus accurate custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscunque ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persoluant.

2 Ex quo primò colligitur Parochis, & aliis quibuscunque Clericis non licere vti, aut habere vestimenta, aut calceamenta, nisi quæ Religionem deceant, vt apparet ex *tex. in cap. clerici 23. dist. cap. fin. 41. dist. & 21. quæst. 4. per tot. cap. clerici officia, de vita, & honest. clericor. Concil Trid. sess. 14. de reformat. cap. 6.* quia inquit *Anicet. Papa in epist.* sicut discreti debent esse in conuersatione, ita & in omni habitu apparere tenentur; specialiter autem illis prohibetur, & præcipuè *in constitut.* quam *Pius V. de Cleri Romani reformatione* edidit secundum antiquorum Canonum auctoritatem ne vestes holosericas, aut pelles pretiosiores habeant, sed à variis quoque laicorum consuetudinibus induendi, atque odoramentis abstineant, eorum autem vestes debere esse talares, idest longas vsque ad talos, decreuit *Sixtus V. in sua Constit. incip. Sacrosanctam sub Dat. 5. Id. Ianuarii* 1588. *in Bullario nouo tom. 2. pag.* 653.

3 Requiritur præterea honestas in vestium colore, viridem enim, aut rubrum expresse improbat *tex. in cap. pen. vers. pannis, de vita, & honest. cleric. Clem. 2. in fine, eod. tit.* vbi multa habentur de hac

4 vestium honestate, nam rubeus color permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis solùm Episcopis, secundum *Menoch. de arbitr. casu* 392. *num.* 12. *Pacian. de probat. lib. 2. cap. 34. num. 39. Scacc. de iudic. p. 1. cap. 11. num. 85. & 86.* quos refert *Carol. de Grassis de effectib. clericalib. in prælud. num.* 272.

5 Aliud

5 Aliud quoque indecens in vestitu prohibetur illis, putà deferre annulos in digitis, nisi quibus competit ex officio, & dignitate, *d. cap. pen. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 16. num. 22. Carol. de Graffis d. tract. effectu* 41. *num.* 1. vbi *num.* 2. subdit posse Doctores, vel in aliqua dignitate constitutos in eius manibus de-
6 ferre annulos. In vestitu nimio cultu vti peccatum erit, vt scribit *S. Greg. homil. vlt. Quadrag.* his verbis. *Sunt nonnulli, qui cultum subtilium, pretiosarumque vestium non putant esse peccatum, quod si videlicet culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret quòd diues, qui torquetur apud inferos bysso, & purpura in-*
7 *dutus fuisset.* Laudandus quippe est decor, & competens vestium ornamentum, quæ morum manifestissima solent esse signa, inquit enim *Ambros. lib. 1. offic. Decor corporis non sit affectatus, sed naturaliter simplex, neglectus magis quàm exquisitus, non pracisis, aut albentibus indutus sit Clericus vestimentis, sed communibus, vt ho-*
8 *nestati, & necessitati nihil desit, nihil accedat nitoris.* Debent enim nec fulgidis, nec sordibus vestibus se ornare, sed inter vtrumque medium quoddam est capiendum, quod eleganter describit *Hieron. epist. 2. ad Nepot. cap. 11. Vestes pullas æque deuita vt candidas, ornatus, & sordida pari modo fugienda sunt, quia alterum delicias, alterum gloriam redolet. Forma vestium,* inquit *Bernard. lib. 3. de considerat. cap. 11. deformitatis mentium, & morum inditium est, quid sibi vult quòd Clerici aliud esse, aliud videri volunt, nempè habitu milites, quastu Clericos, actu neutrum exhibent, nam neque pugnant vt milites, neque vt Clerici euangelizant.*

9 Secundò colligitur Parochū teneri omnem incontinentiæ suspicionem euitare, ac proinde nō posse mulieres in habitationes suas recipere, aut retinere, & multò minus cum suspectis fœminis conuersari, id apertè probant *cap. prater hoc, cap. interdixit, cum seq. 32. dist. cap. clerici 81. dist. cap. 2. cum seqq. 34. dist. cap. vt Clericorum, de vita, & honest. cleric. & per tot. de cohabit. cleric. & mulier.* & optimè multis comprobant *Cresp et. in sum. Catholica Fidei verbo cleric us §. clericis mulierum contuberntum, & verbo mulier, in princ. Squillante de obligation. cleric. p. 2. num. 48. Bellet. disquis. clerical. p. 1. tit. de discipl. clericali §. 25. Carol. de Graffis de effectib. cleric. effect. 26. Galgan. de iure publico lib. 3. tit. 5. ex n. 29. Ioan. Baptista Finus de regulis Iuris homil. 22. vers. adde,* vbi ex Sanctis Patribus ostendit fœminarum consortium quatenus à viris spiritualibus fugiendum.

10 Vnde conquerente apud Sacram Congre. Cardinalium negotijs Episcoporū, & Regularium pręposítorum Presbytero Iacobo Sanctino in LX. ætatis suæ anno constituto Episcopum Senogallien. vt famulam ætatis LX. annorum remoueat, sibi iniunxisse, eandem S.

H Congreg.

Congr. supplicauit vt Oratorē hac de causa molestari minimè permitteret. *Sacra* verò *Cong. die 15. Februarij* 1619. eundem Iacobum parere debere respondit. Idem censuit in *vna Ferrarien. die 7. Iunij eiusdem anni* contra Presbyterum Ioannem Baptista m Rebollum annorum LXIV. & eius famulam annorum LXVI.

11 Tertiò colligitur Parochos, & alios Clericos comessationes, & inhonesta conuiuia fugere debere, vt habetur *in cap. cum decorem, de vita, & honest. cleric. & in cap. 1. ne cleric. vel mon. Galganet. de iure publico lib. 3. tit. 5. num.* 28. Nam Hieron. epist. 2. ad Nepot. de vita cleric. c. 23. *Conuiuia,* inquit, *tibi vitanda sunt secularium, & maximè eorum, qui honoribus tument, & cap. 17. Consolatores nos Christiani potius in mæroribus suis, quàm conuiuas in prosperis nouerint, facile contemnitur Clericus, qui sæpè vocatus ad prandium non recusat.* Idem omninò subdit S. Ambros. lib. 1. offic. cap. 20. *Habet suos scopulos,* ait, *verecundia non quos ipsa inuehit, sed quos sæpè incurrit si in intemperantium incidamus consortia, qui sub spe iucunditatis venenum infundunt bonis, hi si assidui sint, & maximè in conuiuio, ludo, ac ioco, eneruant grauitatem illam virilem. Caueamus itaque ne dum animum relaxare volumus, soluamus omnem harmoniam, quasi consentum quendam bonorum operum. Vsus enim citò inflectit naturam, vnde quod prudenter facitis, conuenire ecclesiasticis, & maximè ministrorum officijs arbitror, declinare extraneorum conuiuia, vel vt ipsi hospitales sitis peregrinantibus, vel vt ea cautione nullus sit opprobrijs locus. Conuiuia quippè extraneorum occupationes habent, tum etiam epulandi produnt cupiditates, surrepunt etiā fabulæ frequēter de seculo, ac voluptatibus claudere aures nō potes, prohibere putatur superbia, surrepunt etiā præter voluntatē pocula.*

12 Honestis verò conuiuijs, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis possunt benè interesse *cap. quando il 1. & 2. dist. 44. Cou. in cap. vlt. num. 1. de testam. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 2. num.* 24. item & ijs, quæ fiunt in anniuersarijs defunctorum, siuè in solemnitatibus Sanctorum, *cap. nullus 44. dist. cap. nullus de consec. distinct. 5. Cou. in d. cap. vltim. num. 2. Ioan. Garc. de expens. cap. 8. num. 12. Cened. ad Decretum collect. 46. n. 5. Bellet. d. tit. de discipl. cleric. §. 22. num.* 28. vbi admonet quòd in huiusmodi conniuijs nulla absentium vita morderi permittatur, nullus ex irrisione reprehendi, nec in eis inanes secularium negotiorum fabulæ, plausus, risus inconditi audiendi, seu referendi, aut cantandi, nec turpia ioca, vel vrso, vel tornatrici-

13 bus, aut laruas ante se fieri patiantur. Immo conuiuium benedictione inchoari debere, & gratiarum actione terminari probatur in *d. c. quando autem 44. dist. & à S. Ioan. Chrisost.* didicimus, quā

bo-

homil.79.ad Antiochum ita ait. *Opus est nos, & mensam petentes, & desistentes Deo gratias agere. Mensa ab Oratione sumens initium, & in Oratione desinens nunquam deficiet, sed fonte largius omnia nobis afferet bona, S.Hieron.epist.22. ad Eustach. cap.16. Nec cibi sumantur nisi oratione præmissa, nec recedatur à mensa nisi referatur Creatori gratia*, alias adducit SS. Patrum auctoritates *Gisbert. Schevic. de ecclesiasticorum vita, moribus, & officio lib. 3. cap. 36. Bellet. d. §. 22. num. 26.* vbi *num. 27.* subdit quòd in omni cleri-
14 cali conuiuio lectio Diuinarum Scripturarum misceri debet per *cap. pro reuerentia 54. dist.* & aduertit *Nau. de Orat. cap. 18. nu. 42.* quod Sacerdotes non benedicentes mensam peccant tantùm venialiter, quamuis *Præp. num. 2. in d. cap. non liceat 44. dist.* existimauerit peccare mortaliter.

15 Quartò colligitur Parochos, & omnes Clericos à crapula, & ebrietate diligenter abstinere debere, itaut si non abstinuerint, & à superiore commoniti non satisfecerint ab officio, & beneficio suspendendi sint, ita probat *tex. in cap. à crapula, de vita, & honest. cleric. Menoch. de arbitr. casu* 404. *num.* 4. *Bernard. & Salzed. in pract. Canon. cap. 80. in nouiss. edit. Camill. Borrel. in summa omnium decis. tom. 1. tit. 11. à num. 27. Vgolin. de officio Episcopi cap. 13. §. 27. ex num. 5. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 4. à num. 3. Farin. fragment. crimin. p. 1. lit. C. num. 246.* Superioris autem arbitrio relinquitur quando clerici à crapula, & ebrietate non abstinentes ab officio, vel beneficio sint suspendendi, *glos. verbo, vel beneficio in dicto cap. à crapula, Menoch. d. casu* 404. *num. 4. Gutier. canon. lib. 2. cap. 4. num. 63. Soar. tom. 5. de censur. disp. 2. sect. 2. num. 12.* nam vinolentum Sacerdotem & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet *cap. vinolentum 35. distinct.* quia multa ex
16 ebrietate mala gignuntur, aufert enim memoriam, dissipat sensum, corrumpit sanguinem, obtundit visum, infirmat neruos, obturbat auditum, onerat cerebrum, resoluit viscera, balbutit linguam, confundit intellectum, eneruat, & fœdat corpus, omnia membra debilitat, exhaurit substantiam, secreta pandit, libidinem prouocat, rixas excitat, prout hæc, & multa alia referunt *Menoch. d. casu* 404. *à princ. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 36. art. 1. Aldrete de Relig. discipl. tuenda lib. 2. cap. 15. ex num. 39. Lessi. de Iustit. lib. 4. cap. 3. dub. 3. num. 13. cum seqq. Farin. d. lit. C. num. 253. Bellet. d. tit. de disciplina cleric. §. 22. à num. 13. Campan. in diuers. Iuris Canon. rubr. 4. num. 3. cum seqq.* & alij, quos refero Ego *ipse de offic. & potest. Episcopi p. 1. tit. 2. glos. 11. num. 5.*

17 Specialiter verò vsum illum, quo in quibusdam partibus ad

potus æquales suo modo se obligant potatores,' & illi iudicio talium plus datur, qui plures inebriat, & calices fœcundiores exhaurit, penitus abolendum præsertim in Clericis decernit Innocentius Tertius in Lateranensi Concilio, de quo in *dicto cap. a crapula* sub suspensionis pœna ab officio, & beneficio, refert *Bellet. dicto §. 22. num. 33.* & Zozimus Papa (vt dicitur in *lib. Pontificum*) constituit, vt nullus Clericus pocula in publico populis propinaret, possent tamen Clerici in cellis se ad inuicem propinare, vt habetur in *Concil. Nannaten.* de quo in *cap. quando autem 44. distinct.* vbi modus præscribitur seruandus à Clericis in conuiuijs, & in *cap. quando Presbyteri eadem distinct.* sic dicitur, *qui volunt panem cum charitate in domo fratris sui simul cum fratribus frangant, & singuli singulos bibere faciant, & maxime vltra tertiam vicem populum nõ constringant*, item in *cap. nullus Presbyterorum. ead. distinct.* legitur quòd nec præsumant alios ad bibendum cogere, vel aliena precatione ingurgitare.

18 Quintò colligitur Parochos, & alios quoscunque Clericos minis, ioculatoribus, & histrionibus intendere non debere, *d. cap. penult. de vita, & honestate cleric. cap. Presbyteri 34. distinct. cap. non oportet, de consecrat. distinct. 5. Vgolin. de officio Episcopi cap. 13. §. 30. num. 2. Bellet. d. tit. de discipl. cleric. §. 23. num. 3.* nec scurrilibus, aut ioculatorijs verbis, vel adulationibus inseruire, aut vacare, *cap. clericum 46. distinct.* vbi sic dicitur *Clericum scurrilem, & verbis turpibus ioculatorem ab officio esse retrahendum censemus, cap. 1. ne cleric. vel mon. Bernard. & Salzed. in pract. cap. 71. in nouiss. edit. Vgolin. dicto cap. 13. §. 20.* Sicut & maledicere, vel detrahere, & calumniare, maxime in Sacerdotes *cap. Clericus maledicus eadem distinct. 46.* & denique risus, & fabulas vanas, & tumultus in consessu, & Ecclesia vitare monentur, aut indiscretis vocibus perstrepere, vel obstinatis disceptationibus tumultuosas voces effundere, & his similia, quibus vituperetur ministerium eorum, facere prohibentur, *cap. quando autem 44. distinct. cap. in loco 5. quæst. 4.* Qui verò, inquit *Bonifac. VIII. in cap. vnic. de vita, & honest. cleric. lib. 6.* se ioculatores, aut gogliardos faciunt, vel buffones, si per annum artem illam ignominiosam exercuerint, sunt ipso iure infames, si verò breuiori tempore, & moniti non resipuerint, ipso iure omni priuilegio Clericali carent, refert *Vgolin. dicto §. 20. num. 2.* vbi subdit præfatum annum requiri continuum, & excipit vt pœnam hanc euadant vbi in occulto id facerent, vtpote inter amicos, vel infirmitatis alterius, aut honestatis gratia.

19 Sextò colligitur Parochis, & alijs Clericis ob honoris grauitatem,

tem, & dignitatem cytharam pulsare, & saltare non semper licere, nisi secretò, & in suis ædibus, vt per *Abb. in cap. cum decorem, de vita, & honest. cleric. Viui. opin. 467. num. 3. vers. & hinc est, Vgolin. d. cap. 13. §. 26. num. 2.*

20 Septimò colligitur Parochis, & Clericis cauponas, vel tabernas nisi longioris itineris causa ingredi non licere, *cap. non oportet*, cum duobus seqq. 44. *dist. d. cap. penult. Bernard. Diaz in pract. cap. 80. num. 3. in nouiss. edit. Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 2. lib. 3. cap. 8. num. 9. & 10. Vgolin. d. cap. 13. §. 29. Campan. d. rub. 4. num. 12. Anton. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 8. c. 7. n. 15.* late *Bellet. d. tit. de disciplina clericali §. 20. à princ.* vbi *num. 15.* subdit quòd sicut vitium frequentandi tabernas reprehenditur in Clericis, ita nec est laudabile in secularibus. Quamuis enim olim cauponarum institutio non fuerit voluptatis causa, sed necessitatis *l. licet gratis §. in factum ff. naut.*

21 *caupon. stab.* hodie tamen tabernæ sunt loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ *l. quæ in adulterium, in princ. & ibi glos. C. ad legem Iul. de adulter. l. athlas §. ait prætor ff. de his qui notantur infamia, l. palam §. si qua cauponam ff. de ritu nuptiarum.* Quæ autem dicantur tabernæ, & illarum nomine quid veniat dixi in meo *tracta. de appellatiua verborum vtriusque Iuris signific. appellat. 257. num. 1.*

22 Octauò colligitur Parochis minimè licere choreis, & saltationibus interesse, ne propter motus obscœnos oculi eorum contaminentur, *cap. Presbyteri 19. dist. 34. l. 57. tit. 5. part. 1.* vbi *Gregor. Lop. in glos. 1. & l. 34. tit. 6. part. 1. vbi glos. 7. Vgolin. d. cap. 13. §. 30. num. 1.*

23 Nonò colligitur eis quoque minimè licere comœdijs interesse, cum vt plurimum sint de rebus lasciuis, turpibus, & amoribus mundanis, prouocantes auditores ad malum, & libidinem, ac spectatores suo accessu, & præsentia causam afferunt scœnicis turpia agendi, *Petr. de Guzman in lib. bienes del honesto trabaio y daños de la ociosidad discursu 6. §. 7. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 5.*

24 *quæst. 11. num. 8. cum seqq. vbi à princip. illius quæst.* probat comœdiarum impudicarum auctores multiferi criminis esse reos, easque ob id damnant *Petr. Gregor. syntagm. Iuris lib. 39. cap. 15. Ribadeneira lib. 1. de la tribulacion cap. 11. Pined. cap. 1. de la agricoltura dialog. 15. à §. 25. Petr. de Guzman d. discursu 6. §. 2. pag. 276. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo peccatum different. 25.*

25 Verum si comœdiæ audiantur ob solam vanam curiositatem absque periculo probabili lapsus, etiamsi res turpes representen-

H 3 tur,

tur, & modus repræsentandi sit turpis; ego puto non esse peccatum mortale cessante scandalo, quod existimo modo non esse, quia frequentissimum est Clericis comœdijs interesse; non obstat prohibitio *d.cap.penult.* quia secundum *Innocent.*ibi est tantum de honestate, vel quòd verius credo cum *Caietan. in sum. verbo clericorum peccata*, ille tex. non obligat sub mortali cessante scandalo, & contemptu: quare ita resoluunt *Frat. Emman. in sum. tom. 3. cap.71. num.1. Ioan. Salas in 1.2. tom. 2. tract. 13. disput. 6. sect. 24. num.165. Paul. Squillante de obligat. cleric. p. 2. num. 45. Galet. in sua margarita casuum Conscient.verbo comœdiæ, Sanch. de Matrimon. lib. 9. disput. 46. num. 41. Bonacin. eod. tract. quæst. 4. puncto 9. nu.22. Anton. Dian. resol. moral. p. 2. tract.3. Miscel. resol. 35. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. 7. num.3. dist. 86. Ego ipse in collect. ad. d. cap. pen. num. 3.*

26 Decimò colligitur illos minimè adesse debere agitationi taurorum,cum id eis prohibuerit *Gregorius XIII.* quadam sua *Constit.* cuius tenorem recensent *Salzed. ad Bernard. in pract.cap.72. aliàs 75. in nouiss. edit. Stephan. Quarant. in sum. Bullarij verbo torneamenta.* Postea *Clemens VIII.* pro Regnis Hispaniarum pœnas, & censuras contra eos,& alios Clericos impositas sustulit, & amouit (exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæterisque Regularibus cuiuscunque Ordinis, & Instituti) ad terminos Iuris reducendo. Monet tamen Sua Sanctitas, ac in Domino hortatur Clericos seculares beneficia Ecclesiastica obtinentes,vel in Sacris Ordinibus,seu in Ecclesiastica dignitate constitutos existentes ne paterna hac eius benignitate abutantur, prout plenius in suis litteris sub *Datum Romæ sub die 13. Ianuarij 1596.* continetur, quarum litterarum contextum referunt *Quarant.*vbi supra,& *Fr.Emman. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 68. art. 2.* & de illis meminere *Azor.instit. moral.p.3.lib.2.cap.15.in princip.Illustriss.D. meus Roderic.à Cunha in comment.ad d.cap.Presbyteri n.3.& 4.dist.34.*

27 Vndecimò colligitur Parochis, & alijs Clericis ad aleas, & taxillos ludere non licere, *d.c.pen. de vita, & honest. cleric. cap.cum inter dilectos,de excess. Pral. Concil.Trident.sess.24.de reformat.cap. 12. l.57. tit.5. part. 5. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 37. art.1. Paul. Comitol. respons. moral. lib.1. quæst.90. Camill.Borrel. in sum. omnium decis. tom.1. tit.11. num.33. Aldrete de Religiosa disciplina tuenda lib.2.cap.16. §.3. num.17. Molin. de Iustit. tracta.2. disput.512.vers.quod vero,Carol.de Grassis de effectib.clerical.effectu 22. Farin.in praxi crimin. p.3. quæst.109. num.92.cum seqq. Squillante de obligat.Cleric.p.2.num.45.Bellet.d.p.1. tit. de discipl. cleric. §.24. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment.ad cap.1. nu.1.*

cum

eum seqq. 35. *dist. Vgolin. de officio Episcopi cap.* 13. *§.* 22. *num.* 2. vbi subdit hoc procedere in omnibus Clericis, qui Ordine Sacro initiati sunt, vel in minoribus constituti si beneficium habeant Ecclesiasticum, & *num.* 3. addit quòd nec per alium ludere possunt, & in fine restringit vbi animi gratia secretò, & modice luderent absque scandalo, & *§.* 23. *num.* 1. resoluit eos peccare mortaliter,
28 si aleis, & taxillis ludant. Ludus tamen qui consistit in ingenio, aut virtute corporis illis est permissus si secretò, & in suis ædibus ludant, vt per *Par. de Puteo in tract. de ludo num.* 12. *Costa eod. tract. num.* 15. *art.* 2. *Farin. d. quæst.* 109. *num.* 103. *&* 106. *Vgolin. d. cap.* 13. *§.* 25. *&* 26. *Bellet. d. §* 24. *num.* 8. *&* 9. *vbi num.* 15. intelligit modo non ludant in publico; dummodo etiam admixtos laicos non habeant *glos. in verbo eiusdem in cap. continebatur, de homicid. vbi Host. num.* 1. *& Abb. num.* 3. *Costa d. tract. num.* 14. *in fine. Bellet. d. tit. de discipl. cleric. §.* 24. *num.* 17. *Farin. d. p.* 3. *quæst.* 19. *num.* 100.
29 Vnde scacchorum, siue latrunculorum ludum non esse Clericis prohibitum resoluunt *Abb. num.* 4. *vers. & hoc intellectu, & num.* 12. *Ioan. Andr. num.* 13. *& Butr. vers. ludus enim in d. cap. pen. de vita, & honest. cler. Costa d. tract. num.* 25. *in fine vers. quod autem ludus, & num.* 27. *ante fin. art.* 2. *Viui. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 3. *tit.* 29. *num.* 3. *in princip. pag.* 430. *Farin. d. quæst.* 109. *num.* 114. *Vgolin. d. §.* 25. *in princip. Paul. Comitol. d. lib.* 1. *quæst.* 91. *Bellet. d. §.* 24. *nu.* 7. *vbi nu.* 10. intelligit modo ludatur causa recreationis, & non causa voluptatis, aut auaritiæ, vel cupiditatis, & *num.* 15. etiam dummodo non distrahatur à Diuinis propter lõgum tẽpus, quod in tali ludo con-
30 teritur. Et quamuis huiusmodi ludus ingenio constet, ac proinde permissus cẽseatur, non multum tamen litteratis hominibus conuenire arbitramur quòd mẽtem iam litterarum studijs fatigatam recreare magis cessatione, & quiete, quàm nouo meditationis labore grauare oporteat, vt benè aduertit *Ioan. Baptista Finus de regulis Iuris homil.* 22. *in fine*.
31 Duodecimò colligitur eisdem quoque non licere canes, accipitres, vel huiusmodi ad vènandum habere, *cap.* 2. *in fine, de cleric. venat. Camill. Borrel. in sum. omnium decis. tom.* 1. *tit.* 11. *num.* 42. nec venationes facere periculosas, seu clamosas, veluti aprorum, & cum armis, *cap.* 1. *cum seq.* 34. *dist. cap.* 1. *de cleric. ven.* resoluunt *Bernard. in pract. cap.* 70. *in nouiss. impress. Guilielm. Benedict in cap. Raynutius de testam. verbo, & vxorem nomine Adelasiam num.* 875. *Siluest. in sum. verbo Venatio circa med. Sebast. Medic. de venat. piscat. & aucup. p.* 1. *quæst.* 8. *ex nu.* 17. *Menoch. consf.* 221. *num.* 50. *Franc. Marc. Delphin. decis.* 529. *num.* 9. *p.* 1. plures, quos refert *Cened. ad Decretal. collect.* 56. *nu.* 8. *&* 9. quibus addo *Sebast. Naui. in remiss. ad lib.* 2. *feudor.*

dor.tit.56.qui sint Regalia num.273. cum seq. Bellet. d. tit. de discipl. cleric.§.19.Thom.Valasc.alleg.Iuris tom.1.alleg.31. num.13. Rebell. de obligat.Iustit.p.1.lib.1.q.14.num.9.Vgolin.d.c.13. §.21. Galganet. de iure publico lib.3.tit.5.num.67.Squillante de obligat.cleric.p.2. nu. 37. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo peccatum differ.20. Illustriss.D.Roder.à Cunha in comment.ad cap. 2. dist. 34. Mart.de Iurisd.p.4. cent.1. casu 57.à num. 17. vbi intelligitur si ad

32 voluptatem venati fuerint, & sæpius in ipsa voluptate detenti: qui omnes etiã asserunt sanitatis, vel recreationis causa Clericos venationibus vti non prohiberi, dummodo id faciãt cum silentio, & modestia, quod etiam post alios aduertit *Illustriss.D. meus in*

33 *comment.ad cap.9.nu.2. dist.86.* In dubio autem venationem præsumi factam causa recreationis tenent *Anan. in d. cap. 1. de cleric. venat.col.2.Alex.cons.72.num.13.vol.1.Menoch.d.cons.221.num.51. & de præsumpt.lib.5.præs.3.nu.116.Bellet. d.§.19. num.7. Illustriss. D.meus in comment.ad cap.vident* 10.*dist.86.*

34 Vnde *Nicolaus Papa in d. cap.* 1. *dist.* 34. Lanfredum venationi deditum reprehendit, additque ex *S. Hieronymo* venatorem nun-

35 quam legisse sanctum, cuius dicti ratio poterit esse quia venatores miserandam in animalibus exercendo carnificinam multum inde sanguinariæ crudelitatis assumunt, & sic mentem induunt ab omni pietate alienam *Pined.in Iob cap.16. versic.* 10. *num.*3. *&* 7. *Ferdinand.Salazar Prouerb.cap.12. vers.27. num.*123. vbi fraudulentos homines venatori dicit persimillimos, ipsamque artem venatoriam multis fraudibus, ac dolis esse coniunctam, & *Martin. Delri.in adag.sacra adag.* 13. *per tot.* firmat quòd sacer Textus venationis nomine omnem tyrannidem, crudelitatemque designat. Non obstat quod objicit *glos. verbo venatorem in eod. c.*1. *dist.* 34. *de Sancto Eustachio*, quia benè soluit dicens, quod deseruiens venationi non est sanctus, sed qui semel fuit venator potest postea effici sanctus peracta iam pœnitentia, sequitur *Abb. in dicto cap.*1. *versicul. & pro illa, de clerico venatore* declarant *Abulen. in Matha. capit. 6. quæst.* 43. *versicul. si autem objiciatur, Franc. Marc. Delphin. decis.* 529. *ex num.* 7. *pag.* 1. *Petr. Gregor. Syntag. Iuris lib.* 39. *cap.* 10. *num.* 13.

36 Piscare autem eisdem licere non est dubium exemplo Apostolorum, quos piscatores ad se Saluator noster vocauit *Math.*4. *Marc.*1.*& Luc.*5.Ita *Salzed ad Bernard.d.cap.70.lit.A.versicul.piscatio, Iacobus de Graff. in aureis decis. p.* 3. *lib.* 3. *capit.* 3. *versicul. sexta, Mart. d. casu* 57. *num.* 22. *Menoch. de arbitr. casu* 413. *in fine, Azeued. l.* 1. *num.* 13. *vers. nisi & piscatio tit.8. lib.* 7. *noua* Recop. *Illustrissim.D. meus Roderic. à Cunha in commentar. ad cap. Esau dist.*86.

*dist.86. Bellett.d.tit.de discipl.cleric.§.19.nu.8. Vgolin.d.cap.13.§.22. nu.*10. qui, & præcipuè duo vltimo loco citati, id dupliciter restringunt, & primo dummodo artem illam piscandi diebus præsertim solemnibus (quibus ecclesiasticis Officijs interesse debent, & inseruire) non exerceant, in alijs festis permittitur vbi necessitas suaderet, *cap. licet, de ferijs*, secundo si non assiduè id exerceant, non enim Apostoli posteaquam gratiam Dei nouerunt, piscationibus operam dabant assiduè, sed relictis retibus sequuti sunt Christum Dominum.

37 Decimotertiò colligitur Parochos, & alios clericos negotiari, & mercaturam facere lucri causa non posse, vt probat *tex. in cap. negotiatio* 88.*dist. & in cap. cum secundum 6. ne clerici, vel monachi*, vbi decernitur vt excommunicentur, & *in cap. sed nec, eod.tit.* vbi præcipitur, vt suspendantur ab officio ecclesiastico, & in *cap. clericus dist.*94. vbi imponitur eis depositionis pœna, & in *cap. Canonum* 14. *quæst.*4. vbi iubetur vt explodantur à clericali consortio. Vide *Strach. de mercat. par.3.nu.4. Bernard. & Salzed. in pract. cap.55. aliàs 58. in nouiss. impress. Redoan. de spolijs cleric. q. 2. in princ.nu.1. cum seqq. Menoch. cons.12.nu.11. & 12. & de præsumpt. lib.3.præs.56. nu.8. Morl. in emporio Iuris par.1.tit.9. quæst.10. Salon. in 2.2.quæst.77. art.4. Medin. in Cod. de restitut. quæst.30. art.2. Mart. de Iurisdict.par.4.cent.1. casu 3. Rebello de obligat. Iustit.p.2. lib.9. quæst.fin.sect. 2. à num.4. Squillante de obligat. cleric. par.2. nu.39. Farin. fragm. crimin.par.1. lit. C. verbo clericus à num.147. Salas de contract. vbi de empt.dub.2. Sigism. Scacc. de commerc. §.1. quæst.7.par.2. Paul.Comitol.resp.moral. lib.5. quæst.53. Valer. Reginald.in praxi fori pœnit.lib.25. nu.325. Vgolin. de officio Episcopi cap.13.§.15. & 16. Fernandez in examine Theolog. moralis par.4. cap.5.§.8.nu.4. Carol. de Grassiis de effectib.cleric.effectu 6. Bellet.disquis. cleric.par.1.tit. de disciplina cleric. §. 21. Antonin. Diana resol. moral.tract.de contractib.resol.72. Buratt.decis.916.nu.7.*

38 Amplia primò procedere quocunque contractu negotientur, vtpotè vel emendo, vel vendendo, vt resoluit *Vgolin.d.cap.13.§.16. nu.1. in fine*, vel conducendo possessiones propter cupiditatem, vt probat *tex.in cap.1.ne clerici, vel mon.* vbi *Abb.nu.8. Marc. Anton.Genuens.in pract. Archiep. Neapol.cap.62.nu.12. Mart.d.casu 3. Bellett.d.§.21.nu.31. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap.1.nu.2.dist.87.* nisi necessitas instet, videlicet ad sui, vel suorum sustentationem, vt declarant *Host. in cap.1. nu.2. de oblig. ad ratiocin. Siluest.in sum.verbo clericus 3.nu.2. Molin.de Iust.tract.2. disp.342. Less.eod.tract.lib.2.cap.15.dub.1.nu.6. Port.Imol.cons.16. Ioan.Baptista Costa de remed.subsid. remed.73. Marc. Anton. Gen.*

citato

citato loco, Bellett. d. §.21. num.33. vbi *nu.25.* subdit quòd possunt
39 conducere omnes obuentiones Ecclesiæ. Vel nisi cõductori succedant, quia poterunt perseuerare in conductione vsque ad tempus, quo durare debet conductio, *glos. verbo conductores in d. cap.1.* vbi *Abb. nu.8. Felin. in cap. quia G. nu.3. vers. ideò ipse, de iudic. Barbat. consf.1. nu.59. vol.3. Siluest. in sum. verbo clericus 3. nu.2. Gregor. Lop. l.45. verbo arrendadores tit.6. par.1. Bonacos. commun. crimin. par.2. verbo Curiales fol.20. Redoan. de spolijs cleric. in præfat. q.2. nu.12. Bellet. d. §.21. nu.32. Molin. d. tract.2. disput.342. nu.7. Less. d. lib.2. cap.21. nu.6. Vgolin. d. §.16. nu.2. vers. quid igitur.*
40 Amplia secundò, seu potius declara procedere in illis, qui aliquid emunt, vel contractu oneroso acquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant, secus autem si emant rem eo animo, vt domi consumat, vel vt eam reducant ad aliquam formam, aut ea vendant, quæ de rebus suis recollecta fuerint. Vide *Tiraq. in præfat. retractus lig. nu.78. Mexi. in tract. tassæ panis concl.1. nu.170. Mart. d. casu 3. nu.10. Ceuall. commun. contra commun. quæst.810. nu.16. & 17. Quarant. in sum. Bullarij verbo vectigal. vers. tertio quatenus, Soar. tom.5. disp.23 sect.4. nu.21. Bellet. d. p.1. tit. de exempt. cleric. à muner. §.4. Molin. de Iustit. tract.2. disp.339. & 342. conclus.4. Carol. de Grassis de effect. lib. cleric. effectu 3. Bonacin. de contract. disp.2. q.9. puncto 2. nu.2. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.25. nu.325. vers. quarta, & nu.379. Ioan. Salas d. dub.2. nu.1.*
41 Limita primò quando negotiationem exercuerint non lucri, sed necessitatis causa, vt se, suosq́. alant, cum aliundè vndè viuant non habeant, & bona Ecclesiæ ad eorum victum non sufficiant, ità *Salzed. ad Bernard. d. cap.58. vers. necessitatis tamen causa, Nau. conf.3. nu.3. ne clerici, vel mon. Vgolin. d. cap.13. §.16. nu.2. vers. secundo, Farin. d. lit. C. verbo clericus nu.169.* vbi *nu.170.* subdit quòd in dubio negotiatio præsumitur facta ex causa cupiditatis, & lucri nisi probetur necessitas.
42 Secundò limita vbi semel, vel iterum negotiauerint, quia in hoc casu non peccarent mortaliter, *Cened. ad Decretum collect.37. nu.2. in fine, Vgolin. d. cap.13. §.15. nu.2. & §.16. nu.1. Carol. de Grassis d. effectu 6. nu.19. Antonin. Diana moral. resol. tract. de contractib. resol.72. vers. limita.*
43 Tertiò limita si negotientur per alios iusta interueniente causa vt per *Nau. de spolijs clericor. §.8. in fine, Tabien. verbo emptio q.26. Malder. 2. 2. tract.5. cap.2. dub.4. Molin. d. tract.2. disput.342. nu.10. Less. d. lib.2. cap.21. dub.1. nu.6. Squillante de obligation. cleric. par.2. nu.43. Fernandez in examine Theolog. moral. par.4. c.5. §.8. nu.6. Antonin. Diana d. resol.72. vers. sed tota difficultas, Illustris.*

strisf. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. 9. nu. 1. dist. 88. Contrarium tamen tuentur *Megal. 2.2. lib. 2. cap. 5. q. 157. Marc. Anton. Genuens. in pract. Archiep. Neapol. cap. 61. nu. 6. Vgolin. d. §. 17. nu. 2.* sed eorum opinionem existimo procedere eo casu, quo clerici quæstui potissimum anhelantes negotiationem per alium exercent, secus verò dicendum vbi negotiatio per modum alicuius liciti artificij exercetur, & nullum auaritiæ, vel ambitionis vitium in clericis notari potest, in quibus terminis sunt intelligendi Doctores primo loco citati.

44 Quartò limita si emissent pertinentia ad se, suamq. familiam sustentandam per totum annum, & præter propositum empta superessent vel diminutione familiæ, aut alia ratione, tunc enim pretio currenti etiam cariori, quàm emerant, absque negotiationis periculo vendere possunt, vt per *Prosp. de Augustino in addit. ad Quarant. verbo. vectigal. vers. tertio*, ibi, *idque extende, Vgolin. d. §. 16. vers. quinto*.

45 Quintò limita vbi mercaturam exercuerint cum suis animalibus, & prædijs, possunt enim locare animalia, vt boues, & oues, si habent ex decimis, aut successione, vel si habentes pascua multa, emunt eadem animalia, vt illa depascerent ad sustentationem sui, & suorum, vt per *Redoan. de spol. cleric. q. 1. Molin. d. disp. 342. nu. 14. Bellet. d. tit. de fauore clericor. §. 11. nu. 34.*

46 Sextò limita, vbi agros proprios colerent, vt fructus vendant, lapides, vel metala ex suis fundis cederent, vel eruerent, siue ea mutent in aliam speciem, siue non, greges in suis prædijs alerent, vt ex fœtu, lacte, lana pecuniam conficiant, aut vt ipsa animalia adulta, & saginata vendant, ità *Less. d. lib. 2. c. 25. dub. 1. Paul. Comitol. d. lib. 1. quæst 53. nu. 2. Fernandez vbi supra nu. 5.*

47 Septimò limita, vbi à locis pijs terrena in affictum acceperint, quia non debent hoc casu prætextu illicitæ negotiationis molestari, vt Nuntio Neapolis rescripsit Sacra Congreg. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum sub die 19. Ianuarij 1593.

48 Octauò limita vbi vinum suum etiam minutim vendiderint, cũ aduertentijs tamen sibi per Episcopum præscriptis, prout Auersano Episcopo eadem S. Cong. rescripsit sub die 5. Maij 1593.

49 Decimoquarto colligitur Parochos, & quoscunque alios clericos ab omni sordido quæstu, & vili, aut ignominioso artificio abstinere debere, quibus vero non suppetit ex Sacerdotio possunt honesto aliquo artificiolo victum quærere *cap. clericus 1. & 2. dist. 91. Strach. de mercat. par. 3. nu. 5. Viui. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 11. nu. 43. vers. & Concilium, pag. 565. Nauar. commento 2.*

id

*de Regular.nu.*37.*Less.d.lib.*2.*cap.*15.*dub.*2. *Vgolin. d. cap.* 13. *§.*18. *nu.*1. *vers.excipio*, *Fernandez in examine Theologiæ moralis p.*4. *cap.*5. *§.*8. *nu.*7. *Illustriss.D.meus Roder. à Cunha in Comment. ad*
50 *cap.9.nu.2.dist.*88.Sic Apostoli laborabant manibus suis ne quempiam grauarent *Paul.*1.*ad Thessal.*2.*&* 1.*ad Corinth.*4.*& Actor.*2. *cap.* 18. *cap.nunquam,de consecr. dist.*5. Et S. Lucas manibus operabatur in pingendo, & S.Antonius in colendo terram, & texendo fiscellas; vnde eis permissum erit, & maximè quibus Ecclesia non sufficit vt victum, & vestitum quærant, vt exerceant opera rusticalia, veluti fiscellas iuncis texere, canistra viminibus plectere, farrere humum, areolas æquo limite diuidere, in quibus cum olerum iactata fuerint semina, vel plantæ per ordinem positæ, aquæ ducantur irriguæ, inserere fructuosas arbores, vel gemmis, aut surculis, apum aluearia fabricare, & lina texere pro capiendis piscibus, proprias vineas putare, vel fodere, domus suas reficere, & alia huiusmodi facere, *cap.Presbyter,cap.clericis victum*, 91.*dist.* dummodò tamen non impediantur munera, quibus incumbere debent, *Stephan.Gratian.discept.forens.c.*57.*nu.*27.

51 Decimoquintò colligitur eos arma deferre non posse, portantes enim excommunicari debent *cap.clerici* 2.*de vita & honest.cleric.Cott.in memorab.verbo armorũ vsus vers.notabis,Farin.in praxi crim.par.*3.*q.*108. *num.*21. *cum seqq. Azor.instit.moral.par.*2.*lib.*7. *cap.*15.*vers.probibetur*, *Squillante de oblig.cleric par.*2.*nu.*49. *Aloys. Ricc.in praxi rerum fori eccles. decis.*371. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 314. *nu.*3.*in* 2.*edit.Vgolin.d.cap.*13.*§.*12.*Galganet. de iure publico lib.*3. *tit.*5.*nu.*65. *Bellet.d.tit. de discipl.cleric.§.*18.*nu.*8.*vers.quod si*, *Ca-*
52 *rol.de Graffis de effectib. cleric.effectu* 20.*nu.*8. Clericorum enim arma sunt orationes, & lacrymæ *cap.fin.*36. *dist. c. porro* 16. *q.*3. *cap.conuenior*, *c.non pila* cum alijs 23.*q.*8. *Nauar.cons.*8. *de his quæ vi nu.*10. *Menoch.de arbitr.casu* 394.*nu.*32. *Aloys.Ricc.d.resol.*314. *nu.*4. *Bellet.d.§.*18.*nu.*9.*Franc.Molin.de brachio Regio cap.*18.*n.*42. *Carol.de Graffis d.effectu* 20. *nu.*4. *Gisbert. Schevic.de ecclesiasticor. vita lib.*2.*cap.*55.*in fine*.

53 Verùm si subsit iusta causa poterunt arma portare, veluti si per loca periculosa iter faciant ad terrorem latronum, vt per *glos. verbo clerici in d.c.clerici*, vbi *Bald.nu.*2. *& Abb. nu.*8. *Soccin. reg.* 30.*limit.*6.*Menoch.de arbitr. casu* 394. *nu.*58. *Decian. in tract. crimin.lib.*8.*c.*3.*nu.*34.*Farin.d.q.*108.*nu.*110. *Vgolin.d. cap.*13. *§.*12. *vers.excipitur*, *Carol.de Graffis d.effectu* 20.*nu.* 33.*cum seqq. Bellet. d.§.*18.*nu.*15. Vel si essent in obsidione, aut haberent inimicitias, seu ex aliqua iusta alia causa *Bald.in d.cap.clerici nu.*7. *Iacob. de Graff.in aureis decis.p.*2.*lib.*3.*c.*7.*n.*3.*Vgolin.d.§.*12.*vers.secundo*

54 Deni-

54 Denique de his, quæ clerici pro honestate, ac bonis moribus vitare tenentur, *Isidor. de eccles. offic. lib. 2. cap. 2.* relatus *in cap. his igitur 23. dist.* quasi omnia, quæ dicta sunt supra compendiosè complectens, scribit in hæc verba. *His igitur lege Patrum cauetur vt à vulgari vita seclusi à mundi voluptatibus sese abstineant non spectaculis, non pompis intersint, conuiuia publica fugiant, priuata non tantum pudica, sed & sobria colant, vsuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum fraudisq. cuiusquam studium appetant, amorem pecuniæ quasi materiam cunctorum criminum fugiant, & secularia officia, negotiaq. abijciant, honoris gradus per ambitiones non subeant, pro beneficijs medicinæ Dei munera non accipiant, dolos, & coniurationes caueant, odium, æmulationem, obtrectationem, atque inuidiam fugiant, non vagis oculis, non effræna lingua, aut petulanti, fluidoq. gestu incedant, sed pudorem, & verecundiam mentis, simplici habitu, incessuq. ostendant, obscœnitatem etiam verborum sicut & operum penitus execrentur, viduarum, & virginum frequentationem fugiant, cõtubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant, castimoniam quoque inuiolati corporis perpetuò conseruare studeant, aut certè vnius matrimonij vinculo fœderentur, senioribus quoque debitam obedientiam prabeant, neque vllo iactantiæ studio semetipsos attollant, postremò doctrinæ lectionibus, Psalmis, hymnis, canticis exercitio iugiter incumbant. Tales enim debent esse, qui diuinis cultibus se mancipandos student, exhibere, scilicet vt dum scientiæ operam dant, doctrinæ gratiam Populis administrent.*

55 Debet igitur Parochus vitam suam ità instituere orationis frequentia, cibi, ac potus temperantia, corporis castitate, locutionis modestia, in pauperes misericordia, erga omnes humanitate, & charitate, vt quod verbis in Ecclesia Populum edocet, ipse opere confirmet, ac veluti in imagine ostendat, & quod alijs tanquam ad salutem necessarium, aut vtile suadet, idem consilium sibi det, & exequatur; alioquin enim apparet subditis Pastorem non ex animo hortari ad charitatem Dei, & proximi continentiam, & temperantiam, vitiorumq. omnium fugam si videant ipsummet talia facere, quæ in alijs damnat, nam qui sibi malus est, quomodo alijs bonus esse possit cum proximus quisque sibi sit, & *Eccles. cap. 30.* dicat *Miserere animæ tuæ placens Deo*. Si inquam Pastor propriam animam sibi coniunctissimam non curat, quomodo curam aliarum geret ex animo? aut quomodo cum fructu alios excitabit ad charitatem Dei, rerum cœlestium desiderium si ipsemet eo igne cœlesti priuatus sit? quomodo alios exhortabitur ad temperantiæ, & castitatis virtutem si ipsemet vino deditus, & impurus exi-

existat? quomodo commendare poterit mutuam charitatem, pacem, & mansuetudinis Christianæ decorem, si ipsemet lites alat, impatientia, & iracundia æstuat?

S V M M A R I V M.

1 *Parochi oues suas non solum in genere, sed etiam in specie, & in indiuiduo agnoscere debent.*

2 *Baptizatos describere debet Parochus cum nominibus parentum si de legitimo matrimonio nati sint, & patrinorum, qui eos de Baptismo susceperunt, ac die, mense, & anno.*

3 *Formula describendi Baptizatos ponitur.*

4 *Baptismi liber per Parochum descriptus probat quem baptizatum, & illius ætatem.*

5 *Origo probatur ex partita libri Baptismi per Parochum extracta.*

6 *Parochus tenetur describere illos, qui contrahunt Matrimonium in Parochia sua.*

7 *Matrimonium probatur ex libro Parochi, in quo illud describit.*

8 *Parochus tenetur sub mortali peccato librum describere eorum, qui in sua Parochia Matrimonium contrahunt.*

9 *Formula obseruãda à Parochis in describẽdis Matrimonijs ponitur.*

10 *Matrimonium plenè probatur ex partita extracta de libro Parochi etiam mortuis testibus, & Parocho.*

11 *Formula partitæ in libris mortuorum per Parochum describendæ, ponitur.*

12 *Mors, & sepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum etiam ad effectum reseruationis.*

13 *Parocho adnotanti mortem Parochiani creditur.*

14 *Mors probatur ex libro Societatis si Cõfraternitas habet pro instituto hoc officium generale sepeliendi mortuos.*

15 *Mors probatur ex libro hospitalis, cui consueuit fides adhiberi.*

16 *Confirmati an, & quando, & quomodo scribendi, ostenditur.*

17 *Matriculam omnium, qui sunt sub sua Parochia pro eius arbitrio conficere debet Parochus.*

18 *Parochus notare debet eos, quibus de bonis Ecclesia subuenit.*

19 *Parochus fidem de libris suis faciens, potest accipere pro sua mercede illud quod in loco consuetum est dari, si verò solitum sit fieri gratis, gratis & ipse faciet.*

20 *Libri matricularum non sunt per Episcopum de Parochorum potestate extrahendi, sed penes illos debent conseruari.*

21 *Fides extracta per Parochum ex suis libris, vt in iudicio probet, est necessariò facienda cum formali transcriptione partitæ de verbo ad verbum.*

22 *Fides extracta per Parochum lite pendente in Rota sine citatione & recognitione non probat.*

23 *Parochus debet facere diligentem instructionem ingeniorũ sua cura.*

24 *Parochus tenetur curare vt sana, & Orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus suis conseruentur, & vitia auertantur, & profligantur.*

25 *Parochus inuigilare debet circa pauperes, & miserabiles personas.*

26 *Infirmos sua Parochia visitare, eosq. opportunis remedijs iuuare debet Parochus.*

De Vigilantia Parochorum erga suas plebes.

CAP. VII.

1 CVRÆ animarum præfecti debent inprimis, quemadmodum *Tridentina Synodus* docet *sess.* 23. *de reformat. cap.* 1. oues suas agnoscere non solum in genere quoad earum numerum, sed in specie familias singulas, & in indiuiduo personas quaslibet, earumque ætatem, & qualitates, vt possint ipsimet, vel si opus fuerit, Ordinarij locorum necessaria ad salutem singulorum opportunè subministrare, quod facilius exequentur si iuxta nouum Rituale librum componant, in quo familias, & personas subditorum cum ætatis nota, & Sacramentorum præsertim ad salutem necessariorum receptione, & alia huiusmodi describant.

2 Vltra hunc librum principalem debent Parochi alios quatuor, siue matriculas habere, in quibus describant primò omnes, qui in Ecclesia sua baptizantur, cum nominibus parentum, si de legitimo Matrimonio nati sint, & patrinorum, qui eos de Baptismo susceperunt, ac die, mense, & anno, *Conc. Trident. sess.* 24. *de reform. Matrim. cap.* 2. *Paul. Fusc. de visitat. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 24. *Posseuin. de*
3 *officio Curati cap.* 6. *nu.* 48. vbi ponit formam videlicet. *Die ... Mense ... An. .... Paulus filius Petri de N. & Berta de N. eius vxoris baptizatus est à me N. compatre, & commatre N, & N.* Et si baptizatus fuerit domi post verbum baptizatus, addatur nomen baptizantis, *& reliqua Sacramentalia perfecta sunt à me N. &c.* Vel melius ità potest hæc formula concipi. *Die ... Mens. .... An. .... Ego N. Archipresbyter, siue Rector, aut Curatus Ecclesiæ Sancti N. baptizaui N. filium* (hic ponantur nomina, & cognomina, & loca vbi habitant) *secundum ritum, & præscriptum S.R.E.* patri-

patrinus, & matrina fuerunt N. & N. (hic ponantur nomina, & cognomina patrini, & matrinæ) Quod si infans spurius, & illegitimus fuerit, & parentes cognosci nolint, scribatur. *Ego N.* &c. vt suprà, *baptizaui N. filium parentum ignotorum secundum ritū, &c.* vt suprà. Quod si domi baptizatus ad exorcismum fuerit allatus adnotentur nomina patrinorum, qui in exorcismo eum tenuerunt in hanc formam. *Fuit baptizatus, & susceptus N. filius, & N. &c. secundum ritum, &c.* vt suprà, *quem ego N. &c. exorcizaui, & fuerunt patrini N. & N.* (hic ponantur eorum nomina, & cognomina vt supra, qui ad exorzismum tantùm eorum tenuerunt) *Datum, &c.* Titulus autem sic concipiatur. *Liber Baptizatorum in Ecclesia Parochiali Sancti N. pro anno....*

4 Ex partita ab huiusmodi libro Baptismi per Parochum extracta probatur quis baptizatus, & illius ætas, sicut docent *Caputaquen. decis.* 714. *nu.* 1. *par.* 1. *Mandos. ad reg.* 18. *Cancel. q.* 10. *à n.* 1. *Verall. decis.* 314. *nu.* 1. *lib.* 1. *Menoch. de præsumpt. lib.* 1. *præs.* 51. *n.* 53. *Viui. decis.* 184. *nu.* 15. *lib.* 1. *Anton. Monach. Florent. decis.* 17. *nu.* 2. *& Bononien. decis.* 19. *nu.* 13. *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis.* 249. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 218. *nu.* 5. *in* 2. *edit. Seraphin. decis.* 1138. *nu.* 2. *Farin. fragmentor. crimin. p.* 1. *verbo ætas nu.* 141. *Franc. Molin. de ritu nuptiar. lib.* 1. *compar.* 9. *nu.* 41. *Bellet. disquisit. clerical. par.* 1. *tit. de clerico teste §.* 1. *nu.* 10. *Genoa de scriptura priuata lib.* 5. *tit. de libris Plebanorum q.* 1. *nu.* 3. *&* 4. *Rot. decis.* 592. *num.* 2. *p.* 1. *recent. & decis.* 15. *nu.* 2. *p.* 2. *etiam recent. & in Romana nullitatis obligationis* 16. *Ianuarij* 1626. *coram R. P. D. Duran.* Et pro-

5 batur etiam origo, secundum *Rebuff. de pacific. possess. nu.* 217. *Genoa d. lib.* 5. *q.* 3. *Ptasec. in praxi Episcop. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 9. *Mascard. de probation. concl.* 1147. *nu.* 21. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 9. *§.* 1. *à nu.* 112. vbi *nu.* 113. hoc intelligit cessante fraude.

6 Secunda matricola fieri debet à Parocho, illorum scilicet, qui contrahunt Matrimonium in Parochia sua, vt si dubietas aliqua contingat, possit fidem de Matrimonio contracto præstare, vnde & nomina testium, & locum contractus describere debet, vt statuit *Concil. Trident. d. sess.* 24. *de reformat. Matrim. cap.* 1. *vers. habeat Parochus. Fusc. de visitat. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 26. *Nauar. in man. cap.* 62. *nu.* 79. *vers. quinto, Azeued. l.* 8. *nu.* 2. *tit.* 1. *lib.* 5. *noua Recop. Ceuall. commun. contra commun. q.* 604. *nu.* 138. *Posseuin. de officio Curati cap.* 6. *nu.* 44. *& cap.* 12. *nu.* 42. *Homobon. de Bonis de humana vita statibus p.* 1. *cap.* 14. *in fine, Henriq. in sum. lib.* 11. *cap.* 7. *§.* 4. *Nicol. Genoa d. lib.* 5. *q.* 6. *Thom. Valasc. allegationum Iuris tom.* 1. *alleg.* 72. *nu.* 106. *Molfes. in sum. Theologiæ moralis tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 68. *Stephan. Gratian. discept. forens. cap.* 653. *nu.* 63. *& seq. Basil. Pont. de*

impe-

de impedimentis Matrimon.cap.26.§.2.vers.ex quibus cōdit.9.Aegid. de Coninck de Sacram.& censur.tom.2.disp.27.nu.74. Rebello de obligat.Iustit.p.2.lib.2.q.7.nu.6. Ex quo libro probari Matrimonium
7 tenent *Lancel.Gallia conf.15.nu.3.Genoa d.lib.5.q.6.* Et cum supra-
8 dicta ad solemnitatem Sacramenti pertineant propter finem necessarium vitandi lites, obligare sub mortali tenent *Sanch.de Matrim.lib.3.disp.15.nu.22.Valer.Reginald. in praxi fori pœnit. lib.31. nu.142.vers.vlt.Gutier.de Matrimon.cap.60.nu.9.Nald.in sum.verbo Parochus nu.20.Basil.Pont.vbi sup.Possevin.d.cap.12.nu.44. Ego ipse de officio,& potest.Episcopi p.2.alleg.32.nu.174.*

9 Formula autem obseruanda à Parochis in describendis Matrimonijs in libris ad id deputatis,talis esse poterit. *Die ... Mens. ... Ann. ... Petrus, & Berta factis intra Missarum solemnia trinis denunciationibus tribus diebus festiuis continuis,videlicet die ... Mens. ... dicti anni, & nullo impedimento allato, seruatisq. alijs seruandis, coniuncti sunt Matrimonio à me N. in Parochia N. talis loci, & inter Missarum solemnia ibidem benedictionem Matrimonialem receperunt* (quando est danda) *præsentibus N. & N. testibus.* Si fuerit dispensatio obtenta à Sanctissimo Domino super aliquo gradu post illa verba, *nullo impedimento allato,*addatur, *& obtenta dispensatione à Sanctissimo super gradu .... & admissa per D. Vicarium, &c.* Vel forsan melius hæc formula sic concipi potest. *Ego N. Rector Parochialis Ecclesiæ Sancti N. fidem facio me tribus diebus festiuis continuis, videlicet primo die ... Mens. ... An. ... Secundo die ... Mens. ... An. ... Tertio die ... Mens. ... Ann. ... in Ecclesia Parochiali Sancti N. inter Missarum solemnia publicè denunciasse Matrimonium inter A. & B.nullcq. legitimo opposito impedimento ac viro & muliere à me interrogatis, eorumq; mutuo consensu intellecto, Matrimonium inter dictos A. & B. in facie Ecclesiæ iuxtà formam Trid.Concil. Die .... Mens. ... Ann. ... in dicta Ecclesia Sancti N. fuisse legitimè celebratum præsentibus N. & N. testibus, &c. Ego N. Rector Parochialis Ecclesiæ Sancti N. manu propria.*

10 Ex supradicta partita etiam mortuis testibus, & Parocho scribente absque alijs probationibus Matrimonium plenè probatur, vt benè resoluunt *Caualcan.decis.12.sub n.22.vers. & liber Parochi p.2.Mascard.de prob.concl.672.n.18.cum seqq.Aloys.Ricc.d. resolut. 318.à princip.Menoch.cons.199.n.3.Sanch.de Matrim.lib.3.disp.15. n.22.Francisc.Molin.d.lib.1.compar.9.à nu.35. Mari.Antonin.var. resol.lib.1.resolut.fin.casu 33. vers. nihilominus, Gall. conf.15. nu.3. 16. & 17. Giurba ad consuetud.Messanenses cap.1.glos.1.p.1.nu.39. Ego ipse d.alleg.32.nu.175. Rot. decis.750. nu.1. par.1. diuers.& decis.340.par.2. etiam diuers.*

11 Tertia matricula erit mortuorum, illorum scilicet, qui in Parochia sua sepulti fuerint, cuius descriptionis formula ità concipi solet. *Die ... Mens. ... Ann... N. de N. omnibus Sacramentis susceptis cum Anima commendatione obijt in sua domo platea nuncupata N, & sepultus fuit in hac Parochiali Ecclesia Sancti N. &c.* Ex
12 qua partita probari mortem, & sepulturam tradunt *Menoch. d. lib. 1. præs. 51. nu. 53. cum seqq. Paul. Fusc. d. lib. 2. cap. 3. nu. 28. Cald. Pereira in l. si curatorem verbo minoribus nu. 33. cum seq. C. de in integ. restit. minor. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 55. nu. 7. Francisc. Molin. d. compar. 9. nu. 39. Genoa d. lib. 5. q. 2. Caualer. decis. 575. nu. 3. Rot. decis. 621. nu. 4. p. 1. recent. & decis. 605. nu. 4. p. 2. etiam recent. & in Alexandrina beneficij 18. Aprilis 1625. coram R.P.D. Merlino*, etiam ad effectum reseruationis *Buratt. decis. 11. n. 2.* & ibi *Ferentil.* vbi cõcordantes adducit, & conclusionem ampliat, *& decis. 407. num. 3. Rot. decis. 700. nu. 4. p. 1. recent. & in Terulen. beneficij 7. Iunij 1610. coram bonæ mem.* Patriarcha *Manzanedo, & in Leodien. capellaniæ*
13 *8. Nouembris 1619. coram bonæ mem. V baldo sen.* Parocho enim adnotanti mortem Parochiani creditur, quia ad illum, & opus sepeliendi defunctos suæ Parochiæ, & huiusmodi adnotatio spectat, vt per *Crauet. de antiq. temp. p. 1. §. vidimus & abundè nu. 1. Ioseph. Ludou. concl. 29. ampl. 24. & Perus. decis. 12. nu. 17. p. 1. Buratt. decis. 886. à n. 1. Rot. in Eluen. eremitorij 7. Februarij 1631. coram R.P.D.*
14 *Merlino*, vbi etiam fuit dictum quòd circà mortem alicuius credendum est libro societatis si Confraternitas habet pro instituto hoc officium generale sepeliendi mortuos, & quòd credatur scribis deputatis ab istis Confraternitatibus in Regno Lusitaniæ con-
15 suluit *Valasc. consult. 10. nu. 1. p. 1.* prout etiã ex libro hospitalis, cui consueuit fides adhiberi, probari mortem dicit *Surd. cons. 530. n. 36.*
16 Quarta matricula est Confirmatorũ, maximè in oppidis, ad quæ Episcopus ad confirmandum accedit, non habens secum Notarium scribentem, nam in ciuitatibus illa necessaria non erit, cum Cõfirmatio conferatur in Cathedrali, & ibi notentur Confirmati, ità *Posseuin. d. tract. de officio Curati cap. 12. nu. 43.* In hoc autem libro describi debent nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumq. & matrum Parochiæ in qua habitant, item similiter patrinorũ, seu matrinarũ, necnon ipsius Episcopi administrantis; cum dies, mensis, & annus, & nomen ipsius Ecclesiæ, in qua Chrisma fuit administratum, in hanc formam. *Die ... Mens. ... Ann.... N. ætatis annorum .... filius N. & N. ex* Parochia *S. N. Chrismatis Sacramento fuit confirmatus à Reuerendiss. D. Episcopo N. patrinus, seu matrina fuit N. ex* Parochia *Sancti N. administratum verò fuit hoc Sacramentum in Ecclesia* Parochiali *Sancti N.* Titulus libri sic concipia-

cipiatur. *Liber Confirmatorum Sacramento Chrismatis Sancti N.*
17 Alias quoque duas matricolas aliqui pro eius arbitrio conficere solent, non tamen de necessitate, sicut ad supradictas obligantur, vna est omniũ omninò, qui sunt sub Parochia sua, vt scilicet notet continuò eos, qui successiuè nascuntur, vel domiciliũ sub Parochia sua statuunt, & eos, qui indè discedunt, vt sciat etiam pro quibus sit orandũ, & eleemosyna faciẽda arg. *cap. à nobis il 2. de sent. excom.*
18 Altera eorum, quibus de bonis Ecclesiæ subuenit, vt sic possit Ecclesia seruari indemnis, cum teneatur rationem singulis annis de redditibus, & beneficij sui possessionibus per Archidiaconũ Episcopo reddere secundum Iuris cõmunis dispositionem, ne in nihilum contingat redigi, aut aliter dilabi, & ne quod in eleemosynam datũ est, fiat in peccatum, vt dicitur in *cap. iniustum, de rerum permut.*
19 Quatuor matricolis, seu libris supradictis bonam custodiam adhibere tenetur Parochus, ne, dum possunt ad aliorum manus facili negotio peruenire, falsentur, vel rumpantur, & vbicunq. requisitus fuerit, tenetur de illis fides facere necessarias, & potest accipere pro sua mercede illud, quod in loco solitum est dari, si verò solitũ sit fieri gratis, gratis & ipse faciet, quia *Sacra Cong. negotijs Episcoporũ, & Regulariũ præposita Episcopo Cauen. sub die 3. Iunij 1604.*
20 rescripsit nihil pro huiusmodi fide recipi posse, subdens huiusmodi libros non esse per Episcopum de Parochorum potestate extrahendos, sed penes illos debere conseruari, dummodo tamen, si necessarium fuerit, copia pro illorum conseruatione detur.
21 Fides autem vt in iudicio probet est necessariò facienda cum formali transcriptione partitæ de verbo ad verbum sicut iacet, præmittendo hæc verba, videlicet. *Ego N. infrascriptus Parochus Ecclesiæ Sancti N. de N. fidem facio qualiter in libro defunctorum dictæ Ecclesiæ fol. . . . adest sequens partita videlicet. Die . . . &c. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Ego N. de N. Parochus supradictus manu propria.* Aliter autem facta fides, seu attestatio Parochi, quibuscunque verbis concepta sit, absque formali vt suprà transcriptione partitæ, non probat *Gregor. decis. 359. nu. 5. Beltramin. in annot. ad decis. 359. eiusdem nu. 9.* & fuit dictum *in Toletana capellæ 18. Maij 1615. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Aesina bonorum 17. Maij 1617. coram bonæ mem. Andrea, Ferentil. in annot.*
22 *ad decis. 11. Buratti nu. 5.* Prout nec probat si extracta sit lite pendente in Rota sine citatione, & recognitione, quæ tamen necessaria non erit si tempore productionis non fuerit de hoc oppositum, vt censuit *Rot. in Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram R.P.D. Duran. vers. non obstat primo.* Iudex enim parte non opponente potest adhibere fidem scripturis etiam informibus cũ

possint quandocunque recognosci *Soccin. in auth. si quis in aliquo nu.18.& ibi Dec. nu.27. vers. si verò iudex C. de edendo, Pute. decis. 405. lib.1. Rot. decis.487.p.1. recent.*

23 Deindè his libris, seu matriculis confectis, debet, facere Parochus diligentem instructionem ingeniorum suæ curæ, redeundo in primis ad pacem eos, quos longa, & diuturna obstinatione in odio proximi existere repertus fuerit, arcere enim eos poterit à fideliũ cœtu si noluerint obedire, vt colligitur *ex tex. in cap. placuit 90. dist.* quem cõmendat, & notabilem appellat *Abb. in cap. vlt. n.2. de maior. & obed. & in cap. cum pridem n.6. Felin. in rub. de tregua, & pace n.4.* Nec in quacunque re agenda considerare prius omittat an liceat, an deceat, an expediat id agere, sapienter, prudenter, humiliter præesse studeat, lentè festinet, oculatam manum gerat, nec temere quæcunque credat; præteritorum memor præsentia intueatur, consideret, futuraq. præcogitet, pertinaciam, & inconstatiam fugiat, illa superbiam, hæc leuitatem matrem agnoscit.

24 Curet quã maximè vt sana, & Orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus suis conseruentur, & vitia, ac mali mores, potissimumq. falsa dogmata, & hæreses ab eis omni cognatu auertantur, & profligantur, quod enim pręcipit *Trident. Synodus sess.24. de reform. c.3.* visitatoribus, qui præcipuè in Republica ecclesiastica instituti sũt pro salute animarũ, merito trãsferri potest ad Parochos quibus peculiariter post Episcopos cura animarũ demandata est.

25 Debet quoq. inuigilare circa pauperes, & miserabiles personas, quas illi *Concil. Trid. sess.23. de reform. c.1.* commendatas esse vult, quod autẽ in ista vellit *Concil.* cõmendatione declarauit perspicuè *S. Carol. Actor. Mediolan. p.1. in cap. de diligentia ab Epõ adhibenda in statu vniuscuiusq. Parochiæ cognoscendo*, in hunc modũ. *Inquirat autem*, scilicet Parochus, *studiosè de pauperibus suæ Parochiæ, præsertim puellis nubilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis, alijsq. personis temporali, vel etiã spirituali misericordia indigentibus, quibus & ipse pro viribus opitulari, & alios suo exemplo, & hortatu ad id officium incitare studeat. Præcipue verò de his omnibus sæpe certiorem faciat Episcopum, vt qui communis eorum pater est, ijsdem paternam curam, & pietatem quacunque poterit ratione præstet.*

26 Demum tenetur, vbi necesse fuerit, ad visitandos infirmos accedere, eosq. opportunis remedijs iuuare, ad quam rem in promptu semper habere debet argumenta ad animũ consolandũ, & erga res diuinas, ac æternas exercitandũ opportuna, conquisitis Psalmorũ versiculis, & alijs Scripturæ locis, Sanctorũ exemplis, atq. hortetur infirmũ, vt peccatorũ suorũ dolore concepto spem in diuina misericordia concipiat, atque infirmitatis suæ molestias, ipsamq. mortem

tem Deo in satisfactionem pro peccatis suis offerat, cõmonefaciat, quandoque ægritudines prouenire à Deo, ità disponente, vt homo ad cor redeat, vitamque suam emendet, cuius proindè firmum propositum concipere debeat si corporis sanitatem recepturus sit, nam vt inquit *S. Chrysost. homil.* 38. *in cap.* 8. *Math.* ægrotationes plurimæ ab animæ peccatis originem trahunt, & *Innocentius III. in Conc. generali*, prout refertur in *cap. cum infirmitas, de Pœnit. & remiss.* ait infirmitatem corporis nonnunquam ex infirmitate animi procedere.

S V M M A R I V M.

1 *Residere tenentur de Iure diuino in suis Ecclesiis Parochi, & alij animarum Rectores.*

2 *Papa qualiter possit dispensare in residentia, ostenditur.*

3 *Parochus non solum habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, sed etiam obtinẽs illam, quæ pertinet ad forũ exterius, tenetur de Iure diuino in sua Ecclesia residere.*

4 *Residere tenetur Parochialem etiam tenuem habens, & etiamsi tres, vel quatuor incolæ remanserint.*

5 *Residere non tenetur Parochus in Ecclesia, quæ in totum Parochianos habere desierit.*

6 *Monasterium, seu Abbatiam obtinens, quæ cura, & Conuentu caret, residere non tenetur.*

7 *Baptismalem Ecclesiam obtinens, cui incumbit sola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & existentes sub cura Archipresbyteri, tenetur ad residentiam.*

8 *Residere tenetur obtinens Parochialem Ecclesiam cum libero curæ exercitio, & omnibus fructibus, licet ei in limine adeptæ possessionis mota lis fuerit per aliquem in petitorio.*

9 *Parochus si duas habet Ecclesias vnitas tenetur residere in digniori, si verò non constet quæ sit dignior, in frequentiori.*

10 *Residere tenetur Parochus in ciuitate si Populus diuidatur, & pars vna habitet in ciuitate, & altera extra.*

11 *Parochiales duas perpetuò inuicem æquè principaliter vnitas habens, potest in qua maluerit, residere.*

12 *Parochialem Ecclesiam cum Canonicatu ex legitima dispensatione habens, in Parochiali residere debet, sed si sunt in eodem loco, & potest vtrique seruire, quotidianas distributiones percipiet.*

13 *Parochialem in ciuitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non est molestia inferenda si potest vtrique inseruire.*

14 *Parochialis si vacet non potest Episcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamsi tenues admodum præbendæ essent.*

15 *Parochialis Ecclesia inconsulto Papa conferri non debet habenti Dignitatem tenuem in Ecclesia Cathedrali, quæ de distributionibus quotidianis non participat.*

16 *Residens in Parochiali si non longè absit ab Ecclesia, in qua habet Canonicatum, potest ex indulgentia diebus ferialibus ad Ecclesiam accedere, & in ea Diuinis inseruire.*

17 *Canonicatum, & Parochialem in duabus Diœcesibus habens, & non residens in Parochiali ex permissu Episcopi, cogendus est residere in Canonicatu.*

18 *Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè institui obtinuet, eo viuente residere non tenetur, intellige vt ibi.*

19 *Capellanus in Parochiali auctoritate Apostolica institutus coadiutor, tenetur residere sicut ipse Rector.*

20 *Coadiutor vbi datur ratione infirmitatis non ob id proprius Parochus excusatur à residentia.*

21 *Vicarius amouibilis in exercitio curæ arguit curam esse penes deputantem.*

22 *Residere in Parochiali, vel Prioratu Curato vnito Dignitati, aut Canonicatui accessoriè, & in perpetuum non tenetur ille, qui obligatur residere in Ecclesia Dignitatis, vel Canonicatus.*

23 *Parochi extrà residentiam in seruitio Episcopi, aut Ecclesiarum Cathedralium permanere non possunt, vt sint Vicarij, visitatores, secretarij, fiscales, &c.*

24 *Parochus Ecclesiæ Cathedralis potest Vicariatus officio fungi.*

25 *Subcollectoris Apost. officio fungentes non excusantur à residentia Parochialis.*

26 *Inquisitoris officium exercentes non excusantur à residentia in suis Ecclesiis Parochialibus.*

27 *Parochiales Ecclesias obtinentes non possunt hodie ab illis studiorum causa abesse.*

28 *Parochus nõ potest abesse à sua Ecclesia, vt doceat in ciuitate, quamuis non inueniretur alius idoneus ad legendum.*

29 *Parochus propter intemperiem aeris minimè excusatur à residentia, vt alibi possit habitare etiam relicto Vicario approbato.*

30 *Parochus si esset infirmus, & in loco Parochialis curari non valeret, tunc posset ab Ordinario dari ei trium, aut quatuor mensium dilatio, vt in locis viciniorlbus maneat recuperandæ sanitatis causa.*

31 *Parochus non excusatur à residentia propter Principis, & populi furorem, seu ob pestem, aliumuè morbum contagiosum.*

32 *Inimicitiæ capitales non excusant Parochum à residentia, sed solet* S.Con-

S.Congreg. licentiam concedere, vt se absentare possit ad sex menses, vt interim aut resignet, aut permutet.

33 *Senectus non excusat Parochum à residentia, quamuis Ordinarius iam prouideret illius insufficientiæ apponendo idoneum Vicarium.*

34 *Parochus debet residere in domo ipsius Parochialis, vel in alia intra limites Parochiæ, quatenus propriam non habeat.*

35 *Parochus si non habuerit domum* Parochialem, *debet eam in* Parochia *conducere.*

36 *Parochus non excusatur hodiè quin intra* Parochiam *residere debeat, quamuis non adsit commoda domus* Parochialis.

37 *Parochus* Parochiali *domo relicta poterit in paterna, vel cognatorum domo intra fines* Parochiæ *habitare, si ex ea possit residentiæ muneri satisfacere.*

38 *Parochia si sit intra, & extra ciuitatem, tenetur* Parochus *habitare propè Ecclesiam ciuitatis.*

39 *Parochus non potest haberi pro residente si inhabitet in ciuitate etiam docendo, à qua distat sua* Parochialis *duobus, aut tribus milliaribus, etiamsi Dominicis, & festis diebus ad eam accedat.*

40 *Residere tenetur* Parochus *personaliter, & non alio modo satisfacit officio suo, etiamsi* Populo *per alium aquè benè, & fortè melius seruiatur.*

41 *Parochus officio suo non satisfacit si residet quidem, sed totam curam relinquit Capellano.*

42 *Parochus, qui paruo tempore abest, non efficit quominus dicatur continuò adesse.*

43 *Parochus debet talem sui copiam facere vt indigentes non careant necessaria copia, sed non arctatur, vt debeat manere quasi in compedibus.*

44 *Parochus si rationabiliter iudicauerit se non fore necessarium, putà quia nullus infirmatur, potest abesse per aliquas horas, etiamsi nullum substituat, tota vero die potest esse damnosum.*

45 *Parochis poterit prohibere Episcopus sub pœna pecuniæ ne vltra biduum à sua Ecclesia absint.*

46 *Christiana charitas*
47 *Necessitas vrgens*
48 *Obedientia debita*
49 *Vtilitas Ecclesiæ, vel Reip. euidens*
} Parochum *à residentia excusant.*

50 *Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi causa possint à suis Ecclesiis abesse, ostenditur.*

51 *Parochus iusta de causa abesse volens siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum, qui pro se* Populo *seruiat, & quid si absentia sit repentina.*

52 Parochus abesse volens Vicarium, siue substitutum etiam idoneum, & admissum in illo Episcopatu pro administratione Sacramentorũ relinquere inconsulto Epo non potest, nisi ad sex, vel septem dies.
53 Curatus vicinus bene potest substitui in absentia Parochi.
54 Parochus sine licentia Episcopi ex iusta causa an possit abesse ad duos menses continuò, vel diuisim, ostenditur, & nu. 55.
56 Parochus non potest per hebdomadam abesse non petita, vel non obtenta licẽtia, etiã relicto Vicario idoneo per Ordinariũ approbato.
57 Constitutio Episcopi valet ne Parochi possint abesse vltra duos dies sine licentia.
58 Parochus vt legitimè vltra bimestre possit abesse, quæ requirantur, ostenditur.
59 Parochus habens iustam causam abeundi extra Parochiam per duos menses, aut tres, non satisfacit sua Conscientiæ si petat licentiam iurans se grauem habere causam, quam non expedit manifestare.
60 Parochus petens licentiam fingendo causam iustam, quam re vera non habet, peccat mortaliter, & tenetur restituere fructus.
61 Absentiæ iusta causa in Parochis an iudicialiter probari debeat, remissiuè.
62 Episcopus cognoscere debet de causis absentiæ etiam ab Ecclesiis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores spectat.
63 Ordinarij locorum Episcopo inferiores possunt dare licentiam Parochis se absentandi à suis Ecclesiis.
64 Vicarius idoneus reliquendus in absentia Parochi quis, remissiuè.
65 Licentiam expressam Episcopi obtinere debet Parochus abesse volens, quia tacita non sufficit.
66 Parochum non excusat distantia loci etiam cum necessitate eò discedendi, vt possit abesse à sua Ecclesia sine licentia in scriptis obtenta, nisi talis necessitas repente se offerat, quæ nõ patiatur dilationem.
67 Parochus, qui absque legitima causa à sua Ecclesia abest, præter culpam mort. incurrit priuationem fructuum pro rata absentiæ.
68 Restitutio fructuum ob non residentiam amissorũ facienda est fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, nec obtineri potest compositio.
69 Restituere tenentur Parochi fructus amissos ob non factam residentiam etiam ante vllam Iudicis sententiam.
70 Fructuum appellatione in materia restitutionis ob non factam residentiam, veniunt naturales solùm, ac naturales, & artificiales, non autem industriales.
71 Parochus aliis Iuris remediis etiam vsque ad priuationem compelli potest ad residentiam.
72 Parochus non residens etiam monitus non est hodie ipso iure priuatus Parochiali.

73 Pa-

73 *Parochi ad priuationem ob non residentiam non est necessarium quòd prius procedatur per alias pœnas nempè per censuras, ac sequestrationem, & subtractionem fructuum.*

74 *Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. vers. praeterea, non afficit Episcopos, qui possunt procedere ad priuationem ob non residentiam tametsi illa temporum interualla non fuerint obseruata.*

75 *Beneficio vt quis legitimè priuetur ob non residentiam, debet prius personaliter citari, & quid si personaliter citari non potest?*

De Residentia Parochorum.

CAP. VIII.

1 PAROCHI, & alij Animarum Rectores tenentur de Iure Diuino in suis Ecclesijs residere, vt apertè colligitur ex *Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 1.* dum sic ait. *Cum praecepto Diuino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique Diuini praedicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in caetera munia Pastoralia incumbere, quae omnia nequaquam ab ijs praestari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deseruiunt, Sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur: vt Diuinorum praeceptorum memores, factique forma gregis in iudicio, & veritate pascant, & regant.* Hactenus Concil. quod licet loquatur de Episcopis, tamen quia in fine habet omnia quæ dixerat superius de Episcopis, intelligenda etiam esse de Parochis, benè ex eo euincitur, illorum residentiam esse de Iure Diuino; quia isti sunt Pastores, ac proindè tenentur residere cum non possint rectè fungi proprio officio nisi personaliter resideant, tum quia isti sunt veluti gubernatores, & præfecti gregis sibi commissi, ac Princeps non constitueret gubernatores Vrbium, & præfectos oppidorum, quos putat frequenter abesse ab ijs locis sibi commissis, & solùm eos gubernare per alios. Et quamuis non reperiatur hoc præceptum de residentia expresse in sacris litteris, ex illis tamen necessariò, & non obscure deducitur, & præcipuè *Prouerb. 27. Cognosce vultum pecoris tui, & greges tuos diligenter considera, Ecclesiast. 7. Pecora tibi sunt, attende illis. Actor. 20. Attendite vniuerso gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit.* Nec est enim necesse, vt omnia

præ-

præcepta Diuina expressa in Sacra Scriptura exprimantur, nam cum Parochi sint Pastores, quibus committitur cura gregis, eo ipso ex hoc deducitur de Iure Diuino teneri eos residere. Quare ita resoluunt *Caiet. 2.2.quæst.185.art.5.& in sum. verbo beneficium il 1. vers. & si beneficium est Curatum*, præclaræ mem. & summæ sanctitatis vir *D. Barthol. à Martyribus Archiep. Bracharen. in stimulo Pastorum p. 2. fol. 51. cum seqq. Siluest. in sum. verbo residentia num. 1. Emman. Sà in aphorism. eod. verbo etiam num. 1. Barthol. à Carranza in tract. de residentia cap. 2. Melch. Gallego in tract. de Parochorum obligation. tempore pestis p. 1. disput. 1. num. 46. cum seqq. Turrian. in particulari tract. de residentia*, latè *Sot. de Iustit. lib. 10. quæst. 3. art. 1. cum seqq. Alphons. à Castro de iusta hæreticorum punit. lib. 3. cap. 4. Vega in speculo cap. 17. Selu. de benefic. p. 4. quæst. 2. ex num. 2. Couar. lib. 3. var. cap. 13. num. 9. Nau. in man. c. 25. n. 121. Ferret. consl. 32. à num. 32. à num. 14. Bernard. & Salzedo in pract. cap. 54. in nouiss. impress. Ioan. Ocon. in repet. cap. 1. de Clericis non resid. in 6. num. 39. Cordub. in quæst. lib. 1. quæst. 19. Baptist. Conrad. in resp. casuum Conscient. quæst. 317. Lal. Zecbi. de casibus reseru. casu 3. & in tit. de benefic. num. 6. & de munere Episcop. cap. 5. num. 3. Viuald. in append. candel. cap. 9. num. 6. & 7. Valent. tom. 3. disput. 10. quæst. 3. puncto 5. vers. altera sententia, Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. quæst. 59. nu. 1. Ceuall. commun. contra communes quæst. 585. num. 1. & seq. Quintanad. ecclesiast. lib. 4. num. 50. & 51. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 24. num. 139. & glos. 41. num. 8. & glos. 43. n. 163. Azori. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 4. quæst. 1. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 153. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol. 393. num. 5. Sanch. de Matrim. lib. 8. disput. 6. num. 5. & in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 37. num. 15. Posseuin. d. tract. de officio Curati cap. 1. num. 1. Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 16. Cened. ad Sextum collect. 30. num. 2. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 53. num. 2.* me citato in illo loco *Sanctarel. var. resolut. q. 1. per tot.* & nouissimè *Alzedo de præstantia Episcopalis dignitatis p. 1. cap. 6. num. 7.*

2 Et quamuis hinc inferri videatur Papam in residentia dispensare non posse, vtpote quia dispensare non potest in ijs, quæ sunt de Iure Diuino, *cap. sunt quidam 25. quæst. 1. glos. verbo auctoritate in cap. non est, de voto*, iunctis latè adductis per citatos à *Sanctarel. vari. resol. quæst. 1. num. 5.* & per me in *tract. de Iure Eccles. lib. 1. c. 2. num. 120.* tamen hæc illatio non est indistinctè vera, quia in hoc casu non dispensat propriè tollendo vinculum, quo Parochus obstrictus est ad residentiam, sed iusta, & legitima existente causa declarat vinculum illud cessare ob rationabilem causam, quæ super-

peruenit, & Parochum non teneri in aliquibus casibus residere, & Dei voluntatem esse, vt tunc non cogatur ad residentiam, & quando Pontifex id facit, Deus talem declarationem ita approbat, vt ab obligatione pręcepti Diuini hominem ipso facto liberet. Quare Papa non dispensat vt agens principale, sed vt agens instrumentale seu ministeriale, quatenus ex officio, & cum auctoritate declarat esse iustas causas, ob quas Deus relaxat obligationem, & ita Deus tunc vt agens principale tollit illam obligationem. Videant Parochi an allegata causa sit legitima, & sua absentia valde vtilis, & necessaria vniuersali Ecclesiæ, vel saltem propriæ, quia si Papa sine hac, vel alia iusta causa dispensauerit, ipsi tamen peccabunt si non resideant, *Sot. dicto lib. 10. quæst. 3. art. 4. Valent. tom. 3. disputat. 10. quæst. 3. puncto 5. vers. & hactenus, Azori. d. p. 2. lib. 7. cap. 4. quæst. 1. ad fin. & cap. 5. q. 6.*

3 Quod adeò verum est Parochum teneri de Iure Diuino in suis Ecclesijs residere, vt ad id non solum adstringatur habens curam Animarum, quæ exercetur in foro Animæ; sed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius circa correctionem morum, qualis est qui potest visitare, corrigere, excommunicare, suspendere, & interdicere, non quòd de illo loquatur *Concil. d. cap. 1.* sed quia comprehenditur alijs auctoritatibus, quas ex Sacra Scriptura supra adduximus, & sub dispositione Constitutionis *bonę mem. Pij IV.* incip. *In suprema sub dat. 7. Kalend. Decembris* 1564. ita *Sanctarel. d. quæst. 1. num. 11. Armendar. loco infra citando num.* 173. Vnde Præposituram curam tantum iurisdictionalem obtinentem esse comprehensam in *Bulla Pij V. de residentia Parochorum*, quæ incip. *Cupientes sub Dat. 8. Idus Iulij* 1568. referunt decisum *Nicol. Garc. de benef. p. 3. cap. 2. num. 179. in 10. declarat. Armendar. loco proximè citando num.* 140.

4 Et procedit etiamsi Parochialis sit tenuis, *Rebuff. in tract. nominat. q. 9. num. 27. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 294. vers. si obijcies, Ego ipse d. p. 3. alleg. 53. num.* 70. me citato in illo loco *Sanctarel. var. resol. q. 4. num.* 45. Et etiamsi in Parochia tantum remanserint tres, vel quatuor incolę, *Nicol. Garc. de benefic. par. 3. cap. 2. num. 179. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. sub rub. sed an Parochi debeant residere in suis Cura-*

5 *tis num.* 142. nisi Parochialis Ecclesia in totum Parochianos habere desierit, quia tunc de illa prouisus non teneretur personaliter residere, cum de ea iudicari debeat acsi esset beneficium simplex, vt latè probat *Anton. Ricciul. de Iure personarum extra gremium*

6 *Ecclesia existent. lib. 1. cap.* 14. sicut nec teneretur residere obtinens Monasterium, seu Abbatiam, quæ cura, & Conuentu caret, *Nicol.*

*col. Garc. dicto nu.*179. *in* 9. *declar. Armendar. dicto loco num.*139.

7 Baptismalem Ecclesiam obtinens, cui incumbit sola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & existentes sub cura Archipresbyteri, tenetur ad residentiam, ad minus tanquam coadiutor Ecclesiæ Parochialis, ita *Armendar.d.loco num.*178.

8 Parochialem Ecclesiam obtinens per prouisionem Sedis Apostolicæ habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum,& prouentuum ad dictam Ecclesiam Parochialem pertinentium possessionem, licet in limine adeptæ possessionis prædictę mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ad residẽtiam in d.Ecclesia, ita *Aloys.Ricc.in praxi rerum fori ecclef.resol.*393.*n.*5.

9 Parochus si duas habeat Ecclesias vnitas residere tenetur in digniori; si verò non constet quæ sit dignior, in frequentiori, sed si vna fuerit extrà, & altera intra Vrbem, residere debet in ea, quæ est intra. Ita referunt decisum *Nicol.Garc.d.num.*179.*in declar.*14.

10 *Armendar.d.loco num.*142. Vnde si Populus diuidatur, & vna pars habitet in ciuitate,& altera extra,& idem Parochus ex consuetudine ambas Parochias obtineat, residere debet in ciuitate *Nicol. Garc. dicto num.* 179. *in declar.* 15. *Armendar. dicto loco num.*143.

11 Vnde habens Parochiales duas vnitas perpetuò inuicem æquè principaliter, & non vnam alteri accessoriè, itaut vna non sit dignior, & principalior altera, potest in qua maluerit, residere, idem *Nicol.Garc.dicto num.*179.*in declar.*16.*Armendar.dicto loco n.*144.

12 Parochialem Ecclesiam cum Canonicatu habens ex legitima dispensatione in Parochiali residere debet cum prima,& præcipua debeat esse cura Animarum, iuxta *d. Constit. Pij V.* quæ incip. *Cupientes*, & percipere fructus præbendæ, & solùm eius distributiones quotidianas perdit, & si quid præterea absentes iusta alia de causa non percipiunt, ita *Armendar.d.loco num.*135. aduertens ibi quòd si Canonicatus est in eodem loco vbi est Parochialis, potest vtrique seruire, & quotidianas distributiones percipere, & citat

13 *Nicol. Garc.d. nu.*179. *declar.*7. Vnde Parochialem in ciuitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti, si possit vtrique inseruire, non esse molestiam inferendam decisum refert idem *Armendar.in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.*4. *tit.*7. *de benefic. incompat. num.*49. vbi *num.* 48. subdit si vacet Parochialis non debere Episcopum illam Canonicatum habenti conferre, etiamsi tenues ad-

14 modum præbendæ essent, sed Papam consulere debere, & veros redditus Canonicatus,& Parochialis exprimere, idem fuit dictum in *Rota in vna Leodien. Canonicatus* 5.*Iunij* 1610. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, prout refert *Ioan. à Cochier in comment.ad reg.*52.*Cancel.à num.*4.*pag.*577. *cum seqq.*

15 Et

15 Et ideò nec habenti dignitatem tenuem in Ecclesia Cathedrali, quæ de distributionibus quotidianis non participet, Ecclesiam Parochialem inconsultò Papa conferri debere dicit resolutum *Armendar. d. tit. 7. de benefic. incompatib. num. 51.*

16 Si autem residens in Parochiali non longè absit ab Ecclesia, in qua habet Canonicatum, potest ex indulgentia diebus ferialibus ad Ecclesiam accedere, & in ea Diuinis inseruire, dummodo Parochus omnibus diebus, & horis suis, & congruis Parochiali inseruiat, & nihil prorsus relinquat ex debito seruitio ipsius, prout à Sacra Congreg. fuisse decisum testantur *Nicol. Garc. dicto nu. 179. in declar. 8. Armendar. sub dicta rub. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num. 136.* At obtinens Canonicatum, cui est vnita Parochialis ad vitam obtinentis tantum, tenetur in Parochiali residere, vt pariter resolutum referunt idem *Nicol. Garc. d. num. 179. in declar. 13. & Armendar. sub dicta rub. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num. 137.*

17 Canonicatum, & Parochialem in duabus diœcesibus habens, & non residens in Parochiali ex permissu Episcopi, vt tenetur ex *dicta Constit. Pij V.* cogendus est residere in Canonicatu, vt per *Nicol. Garc. d. p. 3. cap. 2. num. 184. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. de residentia Canon. num. 14.* quos refero *Ego ipse d. p. 3. alleg. 53. num. 113.*

18 Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitime instituí obtinuit, eo viuente residere non tenetur, vt per *Armendar. sub d. rub. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num. 193.* vbi *num. 126.* intelligit, si tota Animarum cura translata fuerit legitime in solùm Vicarium perpetuum, & *num. 127.* subdit quòd Parochus Ecclesiæ, in qua fuit constitutus Capellanus, cui ex institutione Capellaniæ imposita fuit tota Animarum cura, seu perpetua Vicaria quoad Capellanus vixerit, non tenetur in ea residere.

19 Teneretur tamen, sicut ipse Rector Parochialis, Capellanus in illa coadiutor auctoritate Apost. institutus, vt benè resoluunt *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 9. num. 17. Galet. in margarita casuum Conscient. verbo residentia 1. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol. 393. ampl. 5. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. num. 104. Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. nu. 27. Monet. de optione Canon. cap. 4. quæst. 8. num. 157. Vgolin. de officio Episcopi cap. 15. §. 3. nu. 3. vers. postremo, Armendar. d. tit. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num. 127. vers. an capellani, & num. 157. Ego ipse d. p. 3. alleg. 53. num. 78.* me citato *Sanctar. d. quæst. 4. num. 17.*

20 Si autem datus sit coadiutor ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excusatur à residentia, vt dicit resolutum *Armen-*

mendar.d.tit.sed an Parochi debeant residere in suis Curatis nu. 129.

21 In exercitio curæ Vicarius amouibilis arguit curam esse penes deputantem; & ideò ipsum teneri ad residendum, vt pariter decisum attestantur idem *Armendar. citato loco nu.*141. *& Nicol.Garc. d.num.*179.*num.*11. *declar.*

22 Residere in Parochiali, vel Prioratu Curato vnito dignitati, aut Canonicatui accessoriè, & in perpetuum non tenetur ille, qui obligatur residere in Ecclesia dignitatis, vel Canonicatus, ex eodē *Armendar. citato loco n.*138. *& Nicol.Garc.d.n.*179.*in* 12.*declar.*

23 Et hodie est adeò præcisa residentia in Parochis, vt illi ab ea excusari non valeant etiam ex illis causis, ob quas Canonici residere non coguntur; & ideò eos minimè posse in seruitio Episcopi permanere, aut Ecclesiarum Cathedralium, vt nempè sint Vicarij, visitatores, Secretarij, Fiscales, &c. resoluunt *Emman. Sà verbo residentia nu.*1.*Gonzal. ad reg.*8.*Cancel.glos.*6.*num.*158. *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori ecclesiastici decis.*502.*in* 1.*edit.aliàs resol.* 393. *in* 2.*edit.Piasec.in praxi Episcop.p.*2.*cap.*3.*num.*27. *Nicol. Garc. de benefic.p.*3.*cap.*2 *num.*42.*Armendar.citato loco num.*166.167.*&* 172. *Posseuin.de officio Curati cap.*1.*nu.*12.*Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo. Parochus differ.*3.*Bonacin.var. tract. disp.*5. *de onere, & obligat.benef.puncto* 5.*num.*14. *Alzedo de præstant.Episcop.dignit.p.*1.*cap.*5.*num.*128.*Ego ipse d.p.*3. *alleg.*53. *num.*85. me citato in illo loco *Sanctarel.var.resol.quæst.* 3. *num.*49. *Sacra Congreg.Concil.sub die* 12. *Maij* 1629. Si autem Ecclesiæ Cathedralis

24 Parochus sit, poterit Vicariatus officio fungi, vt benè resoluit *Aloys.Ricc.in decis.Curiæ Archiep.Neapol.p.*4.*decis.*319.

25 Nec etiam à residentia Parochialis excusari Subcollectoris Apost. officio fungentes, tenent *Nicol.Garc.d.cap.*2.*nu.*42.*in* 3.*declar.Aloys.Ricc.d.resol.*393.*num.*4.*Vgolin.de officio Episcopi cap.*15. *§.*3.*nu.*3.*vers.decimo, Gonzal.d. glos.*6. *num.*266. *Armendar. d. tit. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num.*168. aut Inquisi-

26 toris officium exercentes, vt contra *Spin. & Cened.* docent *Gonzal.d.glos.*6.*num.*266.*& glos.*43.*nu.*164.*Aloys.Ricc.d.resol.*393. *n.*3. *Ceuall commun.contra communes quæst.*585.*num.*12.*Ego ipse d. p.*3. *alleg.*52.*nu.*156.me citato in illo loco *Sanctarel.vari. resolut. q.*11. *n.*4.*& Alzedo de præstantia Episcop.dignit.p.*2.*c.*9.*n.*37.

27 Quamuis olim potuerit Parochus studiorum causa abesse per septennium ex consensu, & licentia Episcopi, vt deciditur in *cap. cum ex eo, de elect. lib.*6. hodie tamen id non permittitur, cum illius tex. dispositioni derogatum videatur per *Concil. Trid. sess.*23. *de reform.cap.* 1.dum tenet, vt habentes curam animarum non possint abesse nisi causa prius per Episcopum cognita, & probata, &

disce-

discedendi licentiam vltra bimestre tempus non obtineant, nisi ex graui causa; at declaratum est per Sacram Congreg. studium non esse grauem causam, vt obtinentes beneficia Curata possint abesse cum illa obtineantur per concursum iuxta *Concil. Trid. sess. 24. de reform. c.* 18. & supponitur illos, quibus conferuntur, esse idoneos, & iam studuisse, & consequenter non esse necesse, vt studiorum causa absint à suis Ecclesijs, ne ob absentiam debito seruitio defraudentur, eo vel maxime quia hodie sunt alij, qui Theologiæ, & Iuri Canonico absque tanto Ecclesiarum, & animarum detrimento studere possint. Vnde non semel Sacra *Concil. Trid. Congreg.* censuit post *Concil. Trid.* obtinentes Ecclesias Parochiales non posse ab illis studiorum causa abesse, & si absunt, non posse percipere fructus, nec Ordinarios posse talem licentiam concedere, prout referunt *Aloys.* Ricc. *d. resol.* 393. *in fine, & resol.* 310. *num.* 1. *Prosp. de Augustino in addit. ad Quarant. in sum. Bullarij vers. residentia vers. item limita, Gonzal. d. glos. 6. num.* 251. *Nicol. Garc. d. p.* 3. *cap.* 2. *num.* 80. & 81. *in addit.* me citato in illo loco *Sanctarel d. q.* 3. *nu.* 25. *& Alzedo de præstantia Episcop. dignitatis p.* 2. *cap.* 9. *num.* 37.

28 Et quamuis docentes in Theologica facultate, dum in scholis docuerint, integre per annos quinque percipere possint de licẽtia Sedis Apost. prouẽtus præbendarum, & beneficiorum suorum non obstante aliqua alia cõsuetudine, vel statuto, cum denario defraudari non debeant in vinea Domini laborantes, vt expresse habetur in *cap. vlt. in fine, de magistr.* tamen post *Concil. Trid.* Parochus non poterit abesse à sua Ecclesia, vt doceat in ciuitate, quamuis non inueniretur alius idoneus ad legendum etiam Grammaticam, & fuerit quoque relictus idoneus Vicarius, & approbatus cum congrua mercede, & solemnibus diebus pariter ipse Parochus interesset, ex allatis rationibus, prout testantur à *S. Cong.* resolutum *Gonzal. d. glos. 6. num.* 254. *Aloys. Ricc. d. resol.* 393. *num.* 2. *Armendar. d. loco num.* 134. *in fine, Ego ipse d. alleg.* 53. *num.* 76. me citato *Sanctarel. d. quæst.* 3. *num.* 32.

29 Propter intemperiem aeris Parochus non inde oriundus minimè excusatur à residentia, vt alibi possit habitare etiam relicto Vicario approbato, vt per *Vgolin. de officio Episcopi cap.* 15. *§.* 3. *vers. sexto, Zerol. in praxi Episcop. p.* 1. *verbo residentia §.* 7. *Armendar. sub d. tit. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis nu.* 132.

30 aduertentes quòd si Rector infirmus esset, & in loco Parochialis curari non possit defectu medicorum, medicinarumve, tunc posset ab Ordinario dari ei dilationem trium, aut quatuor mensium, vt in locis vicinioribus maneat recuperandæ sanitatis causa, interea ab ipso Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum cõgrua portione

tione ex redditibus Parochialis constituto, & ideo *Armendar. d. loco num.*18.asserit decisum cum Ordinarij consensu intemperiem aeris excusare à residentia.

31 Nec propter Principis,& Populi furorem, seu ob pestem, aliumve morbum contagiosum à residentia Parochus excusatur vbi detrimentum ouium suarum immineret in spiritualibus, & nulli adessent ministri, qui sufficienter id præstarent, iuxta ea, quæ supra resoluimus hoc *eod.cap.vers.quinto est notandum.*

32 Nec propter inimicitias capitales, vt colligitur ex decisione quadam *S. Congregationis negotijs Episcoporum, & Regularium præpositæ*, apud quam cum Laurentius Siscarellus terræ Ripæ Archipresbyter ob capitales inimicitias ab eius Ecclesia absentari supplicasset, in eadem idoneo Capellano relicto, de quibus quidem inimicitijs per Episcopum Boianen. plena fides Sacræ Congregagationi facta extitit, eadem *Sacra sub die* 15. *Februarij* 1619. ad sex menses licentiam concessit ad effectum, vt interim aut resignet, aut permutet. Sed quando inimicitiæ absque Parochi culpa contractæ fuerint, & post obtentam Parochialem exortæ, Episcopi dispensare solebant, vt per annum in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, & crescentibus inimicitijs dabatur alius annus, dummodo semper in Parochiali expẽsis Parochi maneret idoneus Vicarius, si credimus *Zerol.in praxi Episcop.p.*1.*verbo priuatio §.*4. *dub.*1.*Aloys.Ricc.in praxi rerum fori eccles.resol.*645.*in* 2.*edit.Bonacin.var.tract.disp.*5.*de onere, & obligat.benef. puncto* 5. *num.*2. *Armendar.d. loco num.*133.134.182. *& seq.* puto tamen id hodie non licere, & melius esse consulere Sacram Congregationem.

33 Nec denique propter senectutem, quamuis Ordinarius iam prouideret illius insufficientiæ apponendo idoneum Vicarium cum assignatione congruæ portionis ex ipsius Parochialis redditibus, secundum *Zerol.in praxi Episcop.p.*1.*verbo residentia §.* 9. sicut nec est causa sufficiens nõ residẽdi infirmitas Parochi, etiamsi ratione illius datus ei fuisset coadiutor, vt per *Armendar. in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.*2.*tit.*23.*l.*2.*§.*2.*sub tit. sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num.*129.

34 Vt Parochus verè resideat, tria requiruntur, primum vt in propria Ecclesia, secundò vt personaliter, tertiò vt continuò, & circa quodlibet eorũ aliquid adnotabimus, & in primis quoad primum illud est sciendum Parochum debere residere in domo ipsius Parochialis, si verò illa non habeat domum, tunc in alia domo, quæ sit intra limites Parochiæ, aut saltem ita vicina Parochiali Ecclesiæ, vt inde commodè possit per se ipsum ei inseruire, habitare tenetur, ita *Nicol. Garc.de benefic.p.*3.*cap.*2.*num.*179.*in declar.*21.

Armen-

Armendar. d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis nu. 149. & 150. *Aloyſ. Ricc. in deciſion. Curiæ Archiep. Neap. p.* 4. *deciſ.* 41. Ego ipſe *d. p.* 3. *allegat.* 53. *num.* 71. me citato in illo loco *SanFarel. var. reſol. quæſt.* 4. *num.* 46. ſi enim non habet ibi domum propriam,
35 aliquam conducere debet, vt ex ſententia *S. Cong.* deducit *Nicol. Garc. d. c.* 2. *num.* 179. *in declar.* 21. Fuit tamen aliquando diſpenſa-
36 tum, vt Parochus non habens commodam habitationem in Parochiali poſſet degere in loco vicino, dũmodo prope Eccleſiam ſubſtitutus eius habitet, & nonnunquam hæc facultas eadem de cauſa conceſſa fuit ſine illa cõditione, quòd ſubſtitutus propè Eccleſiam habitet, teſte *Nicol. Garc. d. num.* 179. *declar.* 25. nunc verò nequaquam id eſſe concedendum exiſtimo, prout ex aliquorum repulſis mihi conſtitit, & in vna *Sarzanen.* 13. *Nouembris* 1627. cenſuit *S. Cong. Concilij* Parochum non excuſari quin intra Parochiam reſidere debeat quamuis non adſit commoda domus Parochialis, & ſit magna aeris intemperies, & retineat Capellanum in Parochia, & ipſe accedat ſingulis diebus feſtis.

37 Sed ſi habeat domum propriam Eccleſia, & Parochus ea relicta habitet in paterna, vel cognatorũ domo intra fines Parochiæ exiſtente propter honeſta ſeruitia, & ſui maius commodum ſciente, & tacente Epiſcopo, credo reſidentię muneri ſatisfacere, quia licet ex vicinitate Eccleſiæ poſſet facilius Sacramenta miniſtrare, tamen neceſſitati populi ſufficienter ex præfixa ſua habitatione prouidere poterit, & ſic non eſt quòd in hac parte ſcrupulis angatur, vt benè aduertit *Poſſeu. d. tract. de officio Curati c.* 1. *n.* 7.

38 At ſi Parochia ſit intra, & extra ciuitatem, tenetur habitare prope Eccleſiam ciuitatis licet in ea minor pars Parochianorum inhabitet, & maior longè ſit in oppidis, ſuccurrendo tamen illis, qui longè habitant, ſecundum loci antiquam conſuetudinem per *cap.* 4. *ſeſſ.* 21. *de reform.* ita referũt *à S. Cong.* deciſum *Nicol. Garc. d. num.* 179. *declar.* 10. *Armendar. d. loco n.* 148. *SanFarel. d q.* 4. *n.* 46.

39 Et non poteſt Parochus haberi pro reſidente ſi inhabitet in ciuitate, à qua diſtet ſua Parochialis tribus, aut quatuor milliaribus, etiamſi Dominicis, & Feſtis diebus ad eam accedat, ita *Nicol. Garc. d. num.* 179. *in* 17. *declar. Armendar. d. num.* 145. Vnde Parocho villæ Mirtetti extra terram Maſſæ Sarzaneñ diœceſis, qui ſe excuſabat à reſidentia, & morabatur in dicta terra, eo quòd non adeſſet commoda domus Parochialis, item propter aeris intemperiem, & quia retinebat in Parochia capellanum, & ipſe accedebat ſingulis diebus feſtis *Sacra Congregat. Concilij die* 13. *Nouembris* 1627. reſpondit quòd intra menſem conduceret domum in Parochia, & intra ſex menſes domus Parochialis reaptetur. Nec

etiam excusatur à residentia si doceat grammaticam in ciuitate per duo milliaria distante à sua Parochiali, quamuis singul s diebus festis vellet ad eam accedere, vt per *Nicol.Garc.d.num* 179.*in declar.*19.*Armendar.d.loco num.*147.*Sanctarel.d q.*3. *nu.*33. *metipsum d.alleg.*53.*n.*75. etiamsi non inueniretur alius idoneus in ciuitate ad docendum, & fuisset relictus idoneus Vicarius,& approbatus cum congrua mercede,vt supra diximus in *vers. & quamuis*.

40 Quod ad secundum attinet de personali residentia illud est obseruandum Parochum teneri residere personaliter,& non alio modo satisfacere muneri suo, etiamsi Populo per alium æque benè, & fortè melius seruiatur, quia *Concil d.sess.*23.*de reform.cap.*1. requirit industriam personæ, quæ per alium non potest suppleri, ita *Posseuin.d.tract.de officio Curati cap.* 1. *num.*8. vbi *num.* 11. subdit Parochum residentem quidem, sed non exercentem officium suum minimè satisfacere præcepto residentiæ,nec in foro exteriori, nec interiori, cum vtrobique punibilis sit, ac proinde peccare mortaliter, vel venialiter pro qualitate culpæ.

41 Nec etiam Parochus officio suo satisfacit quoad Deum si residet quidem, sed totam curam relinquit Capellano, quem tamen potest habere in coadiutorem ad maiorem quietem, licet illi omnia ardua relinquat, veluti ire de nocte, audire multas Confessiones, & similia, dummodo tamen eo non vtatur vt homine,qui portet pondus diei, & æstus, sed vt socio laboris, ita *Caiet.*2.2.*q.*185. *art.*5.*Sot.de Iust.lib.*10.*q.*3.*art.*5.*Frat.Emman.in sum.tom.*2.*c.*33. *num.*2.*Posseuin.de officio Curati cap.*1.*num.*10. vbi addit se non excusare saltem à graui veniali Parochum si dum nominatim vocatur,& expectatur, nolit ire, cum debeat populi sui amori cum comitate,& beneuolentia respondere.

42 Circa verò tertium de continuatione in residentia est adnotandum quòd qui paruo tempore abest non efficit quominus dicatur continuò adesse,vt per *Iacob.de Graff.in aureis decis.p.*1. *lib.*2. *c.*97. *n.*57.*Posseu. d.cap.*1.*n.*3. *in fine*, qui volunt dict. *continuè*, verificari cum ista modificatione,& addit *Posseuin. ibid.nu.*6. quòd Parochus

43 debet talem sui copiam facere,vt indigentes non careant necessaria ope,sed non arctatur vt debeat manere quasi in cōpedibus,nisi habeat infirmos graues, quia tunc non debet vagari etiam per Parochiam,sed propria in domo manere,potest enim fieri vt requiratur ab infirmis, & non repertus illi moriantur sine Sacramentis.

44 Vnde si Parochus rationabiliter indicauerit, putà quia nullus infirmatur, potest abesse per aliquas horas etiamsi nullum substituat, quia consuetudo optima legum interpres ita declarat etiam apud timoratos. Abesse verò tota die quando nullus infirmatur, raò

rarò in anno nec laudo, nec vitupero. Abesse autem per duos, aut tres dies nullo infirmante, & nulla alia causa iustificāte habet valde de rationabili esse mortale propter multa, quæ possunt eo tempore euenire, maximè in villis, vbi non est alius Sacerdos à Parocho. In ciuitatibus verò, vel in oppidis, vbi sunt alij Sacerdotes, erit maius, minusve peccatum ratione periculi, & damni possibiliter eu enturi, cui tamen facilius quàm in villis potest obuiari. Ita
45 *Posseuin.d.cap.1.num.4.* vide *Ludou.Beiā respons.casuum Conscient. p.4.casu 21.* vbi de Parocho rurali, qui singulis quibusque hebdomadis ad Vrbem accedebat causa inuisendi parentes. Vnde Episcopus poterit prohibere Parochis sub pœna pecuniaria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne vltra biduum à sua Ecclesia possint abesse, non tamen id prohibere poterit sub pœna excommunicationis latę sententiæ, prout à S. Congregatione decisum attestantur *Nicol.Garc.p.3.cap.2.num.23.declar.2.& Armendar.d.tit.sed an Parochi debeant residere in suis Curatis num.156.* sed sub pœna pecuniaria esse permissum censuit *S.Cong.Concilij in vna Terracinen. 11.Februarij 1628.& in Monopolitana 16.Decembris 1628.*

46 Ex quatuor tamen causis in scripto ab Episcopo approbandis potest Parochus pro tempore necessariò abesse, vt disponitur in *Conc. Trid. sess.23. de reform. cap.* 1. vbi obligatio de approbandis causis restringitur, quando illæ sunt notoriæ, vel repentinæ, dummodo tamen discessurus ita ouibus suis prouidendum curet, vt quantum fieri poterit ex ipsius absentia nullum damnū accipiant: quod quidem Concilij decretum licet in principio loquatur in Episcopo, tamen paulò infra eadem sacrosancta Synodus declarat, & decernit omnia ibi statuta quoad culpā, amissionem fructuum, & pœnas, Curatis inferioribus, & alijs quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum curam animarum habent, locum habere. Prima causa est *Christiana charitas*, ad hanc reducit *Azor. instit. moral. p.2. lib.7. cap.4. q.4.* cum quis abest ad iuuandam aliquam priuatam Ecclesiam, ad dirimendas lites, controuersias, & odia, dummodo ex tali absentia in propria Ecclesia non sequatur
47 notabile detrimentum, quia esset contra ordinem charitatis. Secunda est *vrgens necessitas*, ad hanc reducit idem *Azor.d.q.4.vers. ad secundum*, cum quis ad tempus abest ob morbum curandum, bellum, hostium incursus, pestem sæuientem, aeris intemperiem, vel ob inimicitias, odium, aut offensionem Principis, vel populi declinandam, denique ob vitæ, vel salutis, aut libertatis periculum ad tempus deuitandum: dummodo tamen non immineat detrimentum ouium in spiritualibus, nam si illud immineret, ex nulla causa posset abesse, quia bonus Pastor animam ponit pro ouibus

 suis,

suis, *Ioan.* 10. ita *Vasq. in opusc. de benefic. cap.* 4. *§.* 2. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 135. *Molfes. in sum. Theologiæ moralis tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 31.

48 Tertia est *debita obedientia*, quæ superioribus debetur, putà Papæ, vel Episcopo, ad quam idem *Azor. d. q.* 4. *vers. ad tertium*, redigit cum quis abest vt pareat Papę, vel eius Legato seu, Episcopo obsequium, & officium iustum, & debitum imperanti, quale esset ad

49 visitandam prouinciam, vel diœcesim, seu ad pacem componendam. Quarta est *euidens Ecclesiæ, vel Reip. vtilitas*, ad quam idem *Azori. d. q.* 4. *vers. ad quartum*, reducit cum quis abest ad Synodum generalem, vel Prouincialem, aut diœcesanam rite, & legitimè vocatus; vel cum quis abest pro lite Ecclesiæ, vel pro obtinenda à superiore reformatione in varijs emergentibus.

50 Extra prædictas quatuor causas concedit *Concil. Trid. d. cap.* 1. Episcopis, proindeque Parochis iuxta supradicta, vt singulis annis causa animi relaxandi possint abesse per duos menses siue continuos, siue interpollatos, dummodo id fiat æqua ex causa, quæ an talis sit ipsorum Conscientiæ relinquitur, & sine graui gregis detrimento, & dummodo præsentes in suis Ecclesijs adsint quo tempore anniuersaria Aduentus Domini, Natalis, Quadragesimæ, Resurrectionis, Pentecostes, & celebritatis Corporis Christi memoria celebratur; & paulò inferius Presbyteris item curam animarum habentibus expresè datur facultas, vt possint ad duos tantùm menses recedere, alioqui discedendi licentiam vltra bimestre tempus non obtineant nisi ex iusta, & graui causa cognita, & approbata ab Episcopo, & dummodo facultas in scripto detur. Hæc ibi mandantur.

51 Tenetur igitur Parochus iusta de causa abesse volens siuè cum licentia, siuè absque ea, relinquere substitutum, qui pro se populo seruiat, vt expresè habetur eodem *cap.* 1. *Concil. Trid.* & tradit *Posseuin. d. cap.* 1. *nu.* 13. nisi absentia sit per aliquot dies, cum causa est vrgens, & non patitur dilationem pro obtinenda licentia, putà quia hostiliter petitur, & non habet quem substituat, nec recurrere potest ad Episcopum pro licentia, & pro Vicario substituendo; *Azori. d. c.* 4. *q. vlt. Posseuin. d. cap.* 1. *num.* 14. vbi *num.* 15. subdit ob repentinum incommodum, vel periculum posse illum legitimè discedere, etiamsi in loco nō habeat quem substituat, & non adsint infirmi, vel si adsint, adest alius, qui potest conferre Sacramenta necessaria saltem pœnitentium, vel si non adsit alius Sacerdos, infirmus tamen commodè possit expectare alium Sacerdotem aliunde accersendum, additq́. quòd si ista omnia deessent, & periculum instare, discedente Parocho, aliquem moriturum sine Pœnitentia, vel Parochum ipsum occisum iri si non fugeret, tenetur Parochus

subire

subire quoduis periculum potius quàm deserere talem infirmum, nam Parochus, cum Populus ex illius absentia notabiliter læditur, non solum suo periculo probabili, sed nec certo excusatur à deserendo populum, iuxta doctrinam *S. Thom. 2. 2. q. 185. art. 5.*

52 Nullo modo potest Parochus Vicarium seu substitutum etiam idoneum, & admissum in illo Episcopatu pro administratione Sacramentorum, relinquere inconsulto Episcopo, nam dicitur in *Concil. Trid. d. cap. 1. Vicarium idoneum relinquat, ab Ordinario approbandum*, si tamen absit per sex, vel septem dies, poterit relinquere substitutum sine Episcopi approbatione; ita declarante consuetudine vniuersali nisi Episcopus per suas Constitutiones inhibeat, vt benè resoluit *Posseuin. d. c. 1. num. 19.* subdens vicinum

53 Curatum benè posse substitui, quia licet non habeat Ordinariam iurisdictionem nisi super gregem suum, tamen est ita admissus, vt ei aliqua iurisdictio delegari possit, sicut de antiquo Iure poterat, prout colligitur ex *Conc. Trid. sess. 23. de refor. cap. 15.* & *n. 20.* tenet quòd si substitutus, vel Vicarius voluerit seruire gratis nō tenetur Parochus cum iusta de causa abest, illi in Conscientia assignare partem fructuum pro debita mercede, vt disponit *Concil. d. cap. 1.* quia quòd merces assignetur est ne Populus patiatur defectum seruitij, quod facilius obtinetur vbi adest merces, & in hoc casu cessat ratio mercedis, & perconsequens ratio legis.

54 Quæstio est dubia an Parochus sine licentia Episcopi ex iusta causa possit abesse ad duos menses continuè, vel diuisim? Vna sententia affirmat, tum quia ante *Concil. Trid.* hoc ipsum licebat per *cap. præsentiam 7. q. 1.* tum quia idem *Conc.* hoc concedit Episcopis, qui magis tenentur residere, tum etiam quia absentia ad duos menses est modica, ac proinde pro nihilo reputanda, cum non videantur abesse qui statim reuersuri sunt *l. postliminium §. captiuis, l. nihil. ff. de captiuis, & postl. reu.* tū demúq. quia hoc apparet ex *Cōc. d. c. 1. vers. discedendi autem licentia,* quæ verba licet trahi possint in oppositum, facilius tamen, & multò propriùs intelligūtur quòd ea licentia discedendi ex graui causa in scriptis, gratisque concedenda exigatur ad prolixius tempus, & vltra duos menses; esset enim perquam graue quod nunquam liceret Parocho impune sine licentia recedere, maximè vrgente aliqua necessitate, vt putà quòd nuncium habeat de aduersa valetudine, & morte imminente patris, aut matris suæ, aut amicorū in distanti loco habitantiū, quos cupit videre antequam moriantur, vel etiam si prosequatur furem, qui rapuit bona, & in longinquas partes defert, quoniam licebit Parocho in fragranti crimine furem insequi quocunque vadat, vt ab eo bona ablata recuperet, nec his, nec similibus casibus licen-

K 3 tia

tia discedendi necessaria videtur, quoniam copia superioris non semper haberi potest propter instantem necessitatem, & tempus, & locus non patiuntur dilationem, & licentiæ petitionem; & tamen si præfata verba Concilij generaliter, prout sonant, intelligerentur, sequeretur quòd etiam in prædictis casibus Parochus non posset sine licentia discedere, quod absurdum videretur. Et ideò hanc partem affirmatiuam sustinent *Lopez in instruct. Conscient. tom.1.cap.148.Ioan.Baptista Conrad. in resp. casuum Conscientiæ q. 137.Lal.Zecch.de casibus reseruat. casu 3.& de Republ.tit.de beneficiatis num.6. Salzed.ad Bernard. in pract. cap.52. lit. C. vers. illud verò,Cened.ad Sextum collect. 30. num. 3. Emman. Sà in aphorism. verbo residentia num.7. Quintand.eccles.lib.4. num.76. Paul. Comitol.respons.moral lib.1.q.59 num.3.Zerol.in praxi Episcop.p.1. verbo priuatio §.4. dub.3.& verbo Parochus §.2 Franc.Leo in thesauro fori eccles.p.3.cap.1.num.19.& 21.Azori.instit.moral.p.2 lib.7. c.4. q.10.Fr.Emman.in sum.tom.2.cap.36.in fine, & in explicat. Bullæ compositionis num.18.Ceuall commun.contra communes q. 585. n.6.* quamuis dicat in praxi fieri contrarium,*Sanch.de Matrimon.lib.3. disp.31.num.11.Ioann. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo Parochus differ.5.n.1.Bonacin.var.tract.disp.5.puncto 5. n 9.*

55 Contrarium tamen, immo Parochũ non posse abesse primo bimestri sine Episcopi facultate, probabilius tenent *Ioan.Ocon. in repet.c.1.de clericis non resid.in 6.num.51.Anton. Gom. in explicat. Bullæ Cruciatæ cap.7.in 4.claus. num. 22. Vgolin. de officio Episcopi cap.15.§.5.num.2.Posseuin.d.cap.1.num.11.Lessi.de Iustit.lib.2.cap. 34.dub.29. num.159.* quamuis ibi dicat se credere hoc non esse vsu receptum, *Vasq.in opusc.de benef.cap.4.§.2.art.1.dub.3.num.149.& art.2.dub.3.nu.188.Filliuc.in quæst.moral.p.3.tract.41.cap.6.n.26. Squillante de obligat.clericor.p.1.n.116.Sanctarel var.resol. q.4. nu. 12.Nicol.Garc.de benefic.p.3.cap.2.nu.23.in 1.declar. & p.9. cap.2. num.295.in 2.dub.&* addit ipse *Garc.d.p.3.cap.2. nu.26.* Parochum qui à sua Ecclesia per vnum, vel duos menses abfuit absque facultate Episcopi in scriptis, vel absque alia legitima causa, non posse percipere fructus pro rata absentiæ, sed teneri eos restituere, asseritque sic fuisse declaratũ à Sacra Congregatione Concilij. Ratio autem, qua fundatur istorum resolutio, est quia *Concil.Trid.d. cap.1.*ait quandocunque eos abesse contigerit debere causam esse
56 prius cognitam, & probatam per Episcopum. Vnde non posse Parochum per hebdomadam abesse non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo ab ipso Ordinario approbato, resolutum asserunt *Nicol.Garc.ead.p.3.c.2.nu.23. in 3. declar. Armendar.d.tit.sed an Parochi debeant residere in suis Curatis n.157.*

Et

57 Et valere constitutionem Episcopi ne Parochi possint abesse vltra duos dies sine licentia pariter referunt decisum idem *Garc. nu. 23. in 1. declar. & Armendar. n. 155.* proximè citatis locis.

58 Vltra bimestre tempus, vt legitimè Parochus possit abesse, quatuor requiruntur, & primum vt sit ex iusta, & debita causa: secundum, vt causa prius per Episcopum cognoscatur, & approbetur; tertium vt cum impetratur facultas vltra bimestre tempus ab Ecclesia recedendi Parochus relinquat Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbãdum cum debita mercedis assignatione; quartum vt eiusmodi facultas scripto, & gratis concedatur.

59 Circa primum est annotandum quòd Parochus habens iustam causam abeundi extra Parochiam per duos menses, aut tres non satisfacit suæ Conscientiæ si petat licentiam iurans se grauem habere causam, quam non expediat manifestare, vt petita licentia abesse possit, licet Episcopus non concedat; similiter quòd abesse non potest in casu, quo causam rationabilem expresserit, quam vir bonus, & æquus rationabilem iudicauerit, sed rigidus Prælatus minus æquam iudicat, & licentiam denegat, vel quia mouetur suspitione quod ficta sit, cum tamen sit vera, sed habere potest recursum ad superiorem, ita respondisse Eminentissimos Cardinales S. Congregationis Concilij referunt *Nicol. Garc. d. cap. 2. n. 37. Squillante de obligat. Cleric. p. 1. num. 117. Armendar. d. loco nu. 155. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo Parochus differ.*

60 *5. num. 1.* Parochus petens licẽtiam fingendo causam iustam quam re vera non habet, peccat mortaliter, & tenetur restituere fructus, vt resoluunt *Azor. d. p. 2. lib. 7. cap. 10. q. 3. Possevin. d. cap. 1. n. 24.*

61 *Ego ipse d. p. 3. alleg. 53. n. 99.* me citato *Sanctarel. d. q. 4. n. 15.* An iustam causam absentiæ iudicialiter probare debeat Parochus? vide *Aloys. Ricc. decis. Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. decis. 152.*

62 Quoad secundum verò est aduertendum de causis absentiæ etiam ab Ecclesijs Parochialibus, quarum collatio ad inferiores spectat, etiamsi inferiores essent Abbates Regulares, Episcopum cognoscere referunt decisum *Nicol. Garc. d. p. 3. c. 2. nu. 179. in 2. declar. Armendar. d. loco num. 153.* Ipsi verò locorum Ordinarij Epi-

63 scopo inferiores, vt Abbates, & alij similes habentes iurisdictionem, possunt dare talem licentiam sicut resoluunt *Azori. d. p. 2. lib. 6. cap. 10. quæst. 4. Possevin. d. cap. 1. num. 29.* vbi *num. 28.* subdit eandem licentiam posse dare Capitulum Sede vacante, & de his omnibus *Sanctarel. var. resol. quæst. 5. nu. 64.*

64 Circa tertium de Vicario idoneo relinquendo in absentia Parochi ab ipso Ordinario approbãdo cum debita mercedis assignatione plura diximus supra in *vers. nullo modò à num. 52.*

65 Quoad quartum est obseruandum licentiam, quam Parochus abesse volens petere debet ab Episcopo, non sufficere tacitam, sed oportere esse expressam, vt resoluunt *Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 35. Armendar. d. loco num. 164. Ego ipse d p. 3. alleg. 53. num 95.* me cita-
66 to *Sanctarel. d. quæst. 4. num. 16.* Et sola distantia loci etiam cum necessitate eò discedendi non excusat Parochum, vt possit abesse à sua Ecclesia sine licentia in scriptis obtenta, nisi talis repente se offerat, quæ nō patiatur dilationem huiusmodi licentiam petendi, quo casu quamprimū de discessu, & necessitate Ordinarius certior faciendus est, vt de causa cognoscere possit, ita *Nicol. Garc. d. c. 2. num. 34. in 1. declar. Armendar. d. loco num. 162.*

67 Parochus, qui absque legitima causa à sua Ecclesia abest, præter culpam mortalem incurrit priuationem fructuū pro rata absentiæ, quia ita statuit *Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap 1. vers. si quis autem*, tum quia ita Ius naturale dictat, par enim non est vt fructus ministrorum Ecclesiæ recipiat, qui ministerium non exercet, & sicut stipendium datum ob causam recipi, vel retineri non potest, causa non subsequuta, ita fructus beneficij, qui Parocho causa residentiæ, & muneris Parochialis conferuntur, non possunt à Parocho non residente, & munia Parochialia non obeunte capi: & ideò ita resoluunt *Valent. tom. 3. disp. 10. q. 3. puncto 5. versic. quinto certum est, Less. lib. 2. de Iustit. cap. 34. dub. 29. num. 157. Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 2. num. 26.* qui ait ita declarasse *Sacram Congregationem Concilij*. Restitutio huiusmodi fructuum ab non residen-
68 tiam amissorum ex eodem *Conc. Trid. d. cap. 1.* facienda est fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, nec obtineri potest compositio, vt docent *Nauar. in man. cap. 25. num. 121. & cons. 20. de celebrat. Missarum num. 4. Henriq. in sum. lib. 7. cap. 36. num. 3. Frat. Emman. in explicatione Bullæ compositionis num. 18. Nicol. Garc. d. p. 3. cap. 2. num. 30. Sanctarel. d. quæst. 4. n. 2.* ad quam tenetur Parochus etiam
69 ante vllam Iudicis sententiam, vt patet ex sæpe citato *cap. 1. Concilij Trid. in vers. si quis autem*, dum ibi dicitur eos, qui absque legitima causa absunt à suis Ecclesijs non facere fructus suos, nec illos tuta Conscientia alia etiam declaratione non sequuta posse retinere; quod quidem ipsamet ratio suadet, quia huiusmodi Parochi absentes à suis Ecclesijs non acquirunt ius in hos fructus cum Concilium velit, vt illi applicentur fabricæ, vel pauperibus loci, ergo tenentur statim illos restituere, quare sic resoluunt *Card. Tolet. in instruct. Confess. lib. 5. cap. 4. num. 1. Valent. d. puncto 5. versiculo præterea hinc etiam, Vasq. de benefic. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 4. num. 152. Vgolin. de officio Episcopi cap. 15. §. 4. num. 2. Posseuin. d. tract. de officio Curati cap. 1. num. 32. versic. tertio, Azori. d. p. 2. lib. 7. cap. 6. q. 2.*

vbi

vbi *quaest.*4. disputat an ante *Conc. Trid.* tales Parochi fuissent obligati restituere fructus percepti in absentia ante Iudicis sententiam, *Sanctarel d q.4.nu.4.* vbi dicit illorum sententiam post *Concilium Trid.* omnino esse veram si Parochus absit vltra tempus à Concilio præfixum, *Flamin. Parif. de resignat. benefic. lib.1. quaest.*10
70 *num.* 32. Appellatione fructuum in hac materia veniunt naturales solum, & naturales, & artificiales, nō autem industriales, quales sunt, qui percipiuntur ex mera industria hominis, vel eius labore, veluti prædicando, Sacramenta administrando, & similia agendo, vt tenet *Possevin. d. cap.* 1. *num.* 31.

71 Vlterius Parochus alijs Iuris remedijs etiam vsque ad priuationem compelli potest ad residentiam, vt expresse statuit *Cōcil. Trident. d. sess.*23. *cap.* 1. his verbis. *Quod si per edictum citati etiam non personaliter contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinarijs per censuras ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque Iuris remedia etiam vsque ad priuationem compellere, nec executionem hanc quolibet priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscunque beneficij, pactione, statuto etiam iuramento, vel quacunque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela censenda est, siue appellatione, aut inhibitione etiam in Romana Curia, vel vigore Eugeniana Constitutionis suspendi posse.* Ex quo satis apparet licet attento Iure incurreretur pœna priuationis ob non residentiam in Parochiali-
72 bus *cap. conquerente, de cleric. non resid.* cum similibus, hodie Parochum non residentem etiam monitum non esse ipso iure priuatum Parochiali, aliàs enim statim procedendum esset ad declarandum illum priuatum, & non esset in arbitrio Episcopi quo remedio ex relatis in *d cap.* 1. vti vellet, ita *Nicol. Garc. de benefic. p.*3. *cap.*2. *nu.* 139. vbi subdit sic declarasse *Sacram Concilij Congregationem*, & videtur sentire *Flamin. Parif de resignat. benef. lib.* 1. *quaest.* 10. *n.*61. dum ait stylum seruare, vt si habentes curam animarum discedant absque licentia Episcopi post monitiones possint priuari.

73 Et ex his etiam apparet quòd ad priuationem Parochi ob non residentiam non est necessarium quòd prius procedatur per alias pœnas, nempè per censuras ecclesiasticas, ac sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque Iuris remedia, nam licet id de Iure communi requiri videretur *cap. ex tua §.1. de cleric. non resid.* tamen *Concilium d. loco* id relinquit arbitrio Ordinarij, ibi, *liberū esse vult Ordinarijs*, ita *Nicol. Garc. in addit. ad d. c.* 2. sub *num.* 139. Et hoc modo Domini de Rota apud *Mantic. decis.*67. *num.*7. dixerunt
74 intelligendum etiam esse idem *Concil. sess.*24. *de refor. cap.* 12. *versic. præterea*, quemadmodum per Eminentissimos *Sacra Congr.* Interpretes

pretes fuit declaratum, vt non afficiat Episcopos, qui possunt procedere ad priuationem ob non residentiam tametsi illa temporum interualla non fuerint obseruata.

75 Vt quis legitimè priuetur beneficio ob non residentiam Iuris ordine seruato, debet prius personaliter citari, vt eius contumacia conuincatur *cap. ex parte il 1. de clericis non resid. glos. verbo in Canonibus in cap. quoniam frequenter §. si vero, vt lite non contestata* quam sequuntur *Caputaq. decis. 375. num. 3. & decis. 378. p. 2. Seraph. decis. 1346. num. 5. & decis. 290. nu.* 4. siue absens sit de licentia Episcopi, siue absque ea, *cap. clericos*, & ibi *glos. verbo red erint, cap. peruenit il 2. de appellat. Seraphin. decis.* 1548. *num.* 5. & de vtroque *Rot. in Oriolen. Decanatus* 14. *Martij* 1622 *coram R.P.D. Nauarro*, & si personaliter citari non possit, quia ignoratur vbi sit, vel longe absit, itaut commodè nō valeat citatio ad ipsum peruenire, debet in eius Ecclesia trinæ citationis edictum publicari (non sufficit enim vna citatio pro tribus) & post vltimum edictum per sex menses expectari, vt colligitur ex *d. cap. ex tua*, nam aliter factam priuationem esse nullam docent *Lel Zecb. de Repub. eccles. tit. de benefic. num. 6. vers. quod attinet vero ad praxim, Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo priuatio §. 3. & 4. Piasec. in simili praxi p. 2. c. 3. nu.* 10. *vers. necessariò autem, Rot. in d Oriolen. Decanatus coram R. P. D. Nauarro, Mantic. decis.* 12. *Nicol. Garc. d. p.* 3. *cap.* 2. *num.* 154. vbi *num.* 155 subdit in personaliter citato non requiri trinam monitionem, sed sufficere vnam etiam extraiudicialem, nec debere expectari per sex menses, sed tempus esse arbitrarium, & *num.* 157. refert decisionem *in causa Terdonen. Præpositura* 17. *Martij* 1600. *coram Cardin. Seraphino.*

76 Quarum pœnarum executio suspendi non potest priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, statuto, consuetudine, etiam immemorabili, siue appellatione, aut inhibitione, vt habetur in citato *cap. 1. Conc.* cuius decretum dū disponit executionem sententiæ per appellationem seu inhibitionem nō impediri, generaliter accipiendum esse contra absentes, siue obedientes, siue contumaces. resoluunt *Ioan. Ocon in cap. 1. num. 60. de cleric. non resid. lib. 6. Sabag. in cap. 2. de sequestrat. possess. num. 54. Anton. Gom. in explicat. Bullæ Cruciatæ cap. 7. ad 4. claus. num. 35. & 36.* quos refert, & sequitur *Nicol. Garc. d. cap. 2. num.* 161. Et Concilium ibi solùm tollere appellationem suspensiuam, vt patet, non verò deuolutiuam in terminis tenent *Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 162. Stephan. Quarant. in sum. Bullarij verbo Archiepiscopi auctoritas versic. quinto quæro pag. 66. Salgado de protectione Regia tom. 1. p. 2. cap. 15. ex num. 8.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Parochus in actu cura animarum gerit vices Episcopi.*
2 *Parochum Canonico esse praeferendum tenuit Molin. de Canon.*
3 *Parochus in propria Ecclesia habet tantam potestatem quantam Episcopus in propria Dioecesi.*
4 *Parochus in propria Ecclesia loco Imperatoris, & Regis habetur.*
5 *Parochus in propria Ecclesia omnes quantumuis in dignitate constitutos praecedere debet.*
6 *Canonici Cathedralium Ecclesiarum in processionibus, vbi collegialiter incedunt, praecedunt Parochis.*
7 *Refertur declaratio S. Cong. Rituum.*
8 *Parochi quòd praecedant Canonicis Collegiatarum Ecclesiarum videtur aliquando decisum, sed contrarium verius, vt num. seq.*
9 *Canonicis Collegiatarum Ecclesiarum supra Parochum semper, & vbique competit etiam in associandis funeribus defunctorum propria ipsius Parochia, ius tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in sua Parochiali Ecclesia spectat.*
10 *Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum semper, & vbique praecedere debent Ecclesiis inferioribus, etiam quòd sint vltimo loco erecta ipsa Cathedrales, & Collegiata, & inferiores essent in quasi possessione praecedendi ante erectionem.*
11 *Respondetur ad decisiones qua Parochis respectu Canonicorum Collegiatarum Ecclesiarum praecedentiam dare videbantur.*
12 *Praecedentia inter ipsosmet Parochos, seu Curatos Ecclesiarum Parochialium siue sint seculares, siue Regulares, datur secundum praerogatiuam suarum Ecclesiarum, & non secundum praerogatiuam regula.*
13 *Praecedentia vnius Parochi, in cuius Ecclesia quis est mortuus respectu alterius Parochi Ecclesia ad quam defunctus sepeliendus effertur, qualiter concedenda, ostenditur.*

De

De Præcedentia Parochorum.

CAP. IX.

1 PAROCHVS cum in actu curæ Animarum gerat vices Episcopi, qui dicitur Rector Parochialis *cap.bonæ rei 12 quæst.2. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori ecclesi. p.4. resol. 304.nu.2. in fine,* ideo tanquam subrogatus in eius locũ videtur alijs præferẽdus iuxta *reg.l.si eum §. qui iniuriarũ ff.si quis caut & l.vnic.§.1.C.de rei vxoriæ act.* cũ plenè adductis per me de *Axiom. Iuris vsufreq A-*
2 *xiom.213.à n.1.* Vnde Parochum Canonico esse præferendum concludit *Molin.de Canon.lib.2.cap.14.* his verbis. *Semper igitur Canonici honorent Pastores, & sese coram Deo humiliter inferiores cognoscant, etsi praua quædam huius sæculi iudicia aliud acclament, est enim cura dignior Canonicatu. Item habet Curatus administrationem maiorem, quæ præcedentiam inducunt, cap.cum in illis, de præben. Cura nanque exercitium continet in se magnum periculum cum sit ars artium & est tantò pretiosior quantò periculosior, nec omnis Sacerdos est idoneus ad curam animarum cap.penult. de ætate, & qual. Cura etiam superat Canonicatum ratione scientiæ, cum in Curato maior quàm in Canonico requiratur scientia, cum teneatur confiteri, & discernere peccata, Euangeliumque declarare, & demum superat ratione Ordinis, cum in Canonico sufficiat Ordo Subdiaconatus, Parochus autem debet esse Sacerdos cum debeat administrare Sacramenta, & Missas celebrare, vt muneri suo satisfaciat, Concil.Trid. sess. 21. de reform. cap.* 4. sequitur *Hieron. Carat. de Iurib. Paroch. tit. 1. cap. vltimo.*

3 Quamuis supradicta vera crederem vbi Parochus est in propria Ecclesia, in qua tantam habere potestatem quantam Episcopus in sua Diœcesi putauit *Abb.in cap.1. num.28. de dolo, & contumac.* &
4 loco Imperatoris, & Regis haberi *per c.duo 23. quæst.4.* dixit idem
5 *Abb.in cap.venerabilis n.19.de elect.* & ideo ibi omnes quantumuis in dignitate constitutos præcedere debere tenuerint *Cassan.in catal.gloriæ mundi p.4 consid.22.Seraphin.decis.964.Gonzal.ad reg. 8. Cancel.glos.6.ex num.6.cum seqq Zypæ. in analytica postremi Iuris ecclesi.enarrat.lib. 1.tit.de maiorit & obed. num.8. Rot.in Calaguritana præeminentiarum 16.Nouembris 1592. coram bonæ mem. Penia, & in Pampilonen.decimarum 22.Martij 1604.coram Litta*; ta-

men

6 men extrà propriam Ecclesiam, & sic in processionibus, vbi Canonici Capitulariter incedunt, contrarium verius mihi videtur, vt colligitur ex quadam declaratione Sacræ Rituum Congregationis, quam mihi originalem, & authenticam ostendit amicus meus Iulius Lauorius, tenoris sequentis, videlicet.

7 *In Sacra Rituũ Cong. expositum fuit oriri differentias inter Canonicos, & Clerũ Cathedralis Viterbien. ex vna, & eiusdẽ Ciuitatis Parochos ex alia partibus diũ simul ad funus alicuius defuncti associandum accedunt. Prætendentibus Parochis stola, & cotta indutis præcedentiam in casu proposito super vniuersum Ecclesiæ Cathedralis Clerum, & Capitulum, Archidiacono, & Archipresbytero dumtaxat exceptis, & è contra non conuenire existimantibus Dignitatibus, & Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, vt simplex Parochus supra Clerum, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, qui simul cum Archidiacono, & Archipresbytero vnum corpus constituunt, locum obtineat. Quibus auditis eadem Sacra Rituum Congr. à decretis factis in similibus non esse recedendum censuit, nempe vt locus dignior in funeralibus semper relinquatur* Capitulo, *& Clero Ecclesiæ Cathedralis, Parochum verò defuncti, vel Parochum Ecclesiæ, ad quam corpus defuncti defertur, digniorem locum obtinere debere, & præcedere quoscunque alios Presbyteros, non autem Ecclesiæ Cathedralis. In Ecclesia verò, vbi corpus defuncti sepelitur, ad Parochum ipsius Ecclesiæ pertinere officium facere, & expressè declaratum fuit in vna Pisaurien. sub die* 20. *Decembris* 1603. *& sic etiam in Ciuitate Viterbij seruandum esse censuit nisi aliàs immemorabilis consuetudo ad fauorem Parochorum legitimè probetur, & ità declarauit die* 25. *Iunij* 1611. *Dom. Episcop. Ostien. Card. Pinellus, Ioan. P. Mucant. Secret.*

8 Vtrum autem idem dicendum sit de Canonicis Collegiatarum Ecclesiarum diuersæ reperiuntur decisiones; nam pro Parocho quòd scilicet in funeralibus præcedat Canonicis Collegiatæ apparet fuisse resolutum à *S. Rituum Congr. in vna S. Angeli terra Saxiferrati* 24. *Octobris* 1609. & in alia *Eugubina sub die* 15. *Iulij* 1614. & demum in alia *Prænestina Cauarum* 13. *Iulij* 1619. quibus concordare videtur Rituale Romanum *tit. de exequijs pag.* 150. vbi Parochus in omnibus funeribus præcedit incedendo ante feretrum, & hanc partem conatur defendere *Stephan. Gratian. discept. forens. tom.* 2. *cap.* 298. *nu.* 83. *& tom.* 3. *cap.* 492.

9 Pro Canonicis verò stant aliæ declarationes in vna *Sutrina* 30. *Augusti* 1602. *&* 2. *Augusti* 1603. *& in Melsten.* 18. *Nouembris* 1606. & in alia *Ostien. terra Cori* 9. *Maij* 1617. & demum in alia *Prænestina cauarum die Sabbati* 14. *Augusti* 1618. vbi in causa præcedentiæ inter Archipresbyterum, & Canonicos Ecclesiæ Colle-

giatæ

giatæ S. Mariæ, & Parochum S. Stephani declaratum fuit præcedentiam semper, & vbique competere Archipresbytero, & Canonicis supra Parochum prædictum etiam in associandis funeribus defunctorum propriæ ipsius Parochiæ, ius tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in sua Parochiali Ecclesia spectare; & expresse quòd Canonici huiusmodi præcedere debeant omnibus Rectoribus, Curatis, Plebanis, ac Presbyteris Ecclesiarum Parochialium in publicis processionibus, functionibus etiam Synodalibus censuit eadem *S. Rituum Congr. in Verulan. 11. Decembris 1613 & in Senogallien. 23. Martij 1619 & 4. Aprilis 1620.*

10 Et hæ decisiones, quæ dant præcedentiam Canonicis, videntur Iuri consonæ, nam Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum semper, & vbique præcedere debent Ecclesijs inferioribus, etiam quod sint vltimo loco erectæ ipsæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores essent in quasi possessione præcedendi antè erectionem, secundum *Seraph. decis. 1445. in vna Illerden. praeminentiarum 26. Iunij 1602.* vbi habetur hoc procedere etiamsi in erectione adsit clausula *sine praeiuditio alicuius*, & etiamsi ante erectionem in Collegiatam mixti incederent clerici cum dictis Rectoribus, vt declarauit eadem *Congr. in vna Syracusana 20. Decembris 1601.*

11 Qua vltima opinione retenta non obstant decisiones pro prima adductæ, nam ad illam *Sancti Angeli terræ Saxiferrati*, in qua videtur declaratum illum Presbyterum, seu Curatum, aut Priorem, qui defert stolam, & ad eius Ecclesiã funus defertur, alijs omnibus præcedere debere, & sic etiam Canonicis Ecclesiæ Collegiatæ, posset responderi non loqui de præcedentia quando funus defertur ad Ecclesiam eius, qui stolam defert, seu quando ab eo fit officium in sua Ecclesia, in qua præcedentiam habere debet. Ad illam verò Eugubinam respondetur loqui inter Curatum Cathedralis, & Curatum Sancti Petri Monachorum Oliuetanorum, non autem inter Capitula Collegiatarum. Ad Rituale Romanum respondetur habere locum inter Presbyteros eiusdem Ordinis, & aliam prærogatiuam non habentes, cuiusmodi non sunt Canonici Collegiatarum Ecclesiarum, in quibus terminis loquitur etiam *Stephan. Gratian. locis citatis*; & sic dico Parochum debere præcedere ratione officij quando est inter pares, non autem quando est inter maiores; item quòd dum incedit per viam non videtur exercere officium, sed sociare vna cum alijs; nec dicendum quòd gerit vices Episcopi, sed potius asserendum quòd habet curam vti habet Episcopus, nec ratione stolæ videtur habere præcedentiam, quia stola non dat iurisdictionem, & prærogatiuam, sed tantùm est signum Sacerdotale.

Circa

12 Circa præcedentiam plurium Parochorum, seu Curatorum Ecclesiarum siue sint Regulares, siue Seculares, est obseruandum quòd ea datur secundum prærogatiuam suarum Ecclesiarum, & non secundum prærogatiuam regulæ, vt censuit *Sacra Rituum Congr. in*
13 *vna Asten.* 21. *Martij* 1609. quoad verò præcedentiam vnius Parochi in cuius Ecclesia quis est mortuus, respectu alterius Parochi Ecclesiæ ad quam defunctus sepeliendus effertur, extat optima dispositio inter acta Ecclesiæ Mediolanensis *p.* 2. *tit. de funere ducendo vers. cum ex Parochia pag.* 286. vbi sic legitur. *Cum ex Parochia, cui secularis Sacerdos præsit, mortuus effertur, vt in Parochiali Ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit præfectus, vel è contra, tunc vtrique Parochi superpelliceo, & stola induti pares progrediantur, reliqui verò Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstante quauis consuetudine, vel pactione, quam inter se fecerunt.* Idem vidi Romæ seruari, vbi quoque præcedentia datur Parocho illius Ecclesiæ ad quam defunctus defertur.

SVMMARIVM.

1 *Parochus tenetur ad diuinum Officium recitandum.*
2 *Officium diuinum recitare tenetur Parochus, seu quilibet alius Beneficiarius perexiguos redditus ex beneficio habens ad congruam sustentationem minimè sufficientes, contra citatos nu.* 3.
4 *Parochus ad diuinum Officium recitandum tenetur etiamsi nullos fructus ex suo beneficio percipiat.*
5 *Parochus tenetur ad recitandum diuinum Officium à tempore captæ possessionis Parochiæ, vt nu* 6.
7 *Officium diuinum recitare nullus ex prouisis tenetur ante captam possessionem, si neuter litigantium illam adhuc habeat, & vterque dubius sit de Iure, & de causa litis.*
8 *Parochus post adeptam sui beneficij possessionem debet diuinum Officium studiosè, & deuotè recitare, quamuis pedester, equitans, procumbens, ambulans, vel quiescens.*
9 *Officij diuini in recitatione tenetur quis se cum rubricis Breuiarij conformare, non enim facere potest mutationem ritus.*
10 *Parochus, qui redimendi temporis causa Officium vnius diei commutat pro breuiori Officio alterius, peccat mortaliter, contra citatos num.* 11.
12 *Officia à Sede Apost. non approbata fuerunt damnata à S. Congr. Rit. sub pœna librorum vetitorum, & non satisfaciendi muneri recitandi diuini Officij.*

13 Festa Kalendarij Romani non possunt Episcopi eleuare ad nobiliorem ritum.

14 Officium Breuiarij debitũ non est relinquendũ pro Officio deuotionis.

15 Officium de festis particulariter concessis per Breue Apostol. Regno Hispaniæ non potest recitari in Regno Portugaliæ.

16 Hispaniæ Regnorum appellatione cõprehenditur Regnũ Lusitaniæ.

17 Officium, & Missa de Sancto celebrari potest in ipsius Sancti Ecclesia Titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia.

18 Reliquia insignis alicuius Sancti est corpus, caput, brachium, crus, & ea pars non parua tamen in qua passus est Martyrium.

19 Officium duplex potest fieri de Sancto, cuius Reliquia insignis habetur, & approbata.

20 Officium si concedatur de Sancto, cuius Reliquia nõ insignis habetur, debet esse semiduplex, vel prout recitatur in Breuiario Rom.

21 Officium extra propriam Ecclesiam non potest fieri de Sancto canonizato sine nouo decreto.

22 S. Caroli officium ritu duplici celebrari potest in Prouincia Mediolanensi.

23 S. Conradi officium Placentiæ, & Nettinæ in Sicilia, ac Ordini S. Francisci conceditur.

24 Stygmatum S. Francisci officium concessit Paulus V. celebrari posse vbique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione Sancti Francisci, extra eam semiduplici.

25 Angeli Custodis officium est duplex minus, & celebrandum prima die non impedita officio nouem lectionum post festũ S. Michaelis.

26 S. Elisabet Reginæ Portugaliæ officium recitandum die 4. Iulij in Regno Portugaliæ sub ritu duplici, extra vero Regnum sub ritu semiduplici.

27 S. Antonij de Padua officium proprium sub ritu duplici, & cum octaua in Regno Portugaliæ conceditur.

28 Dedicationis Cathedralis anniuersarium celebrandum est in ciuitate quidem cum octaua, in Diœcesi verò sine octaua.

29 Matutinum defunctorum cantandum non est in vespere festi Omnium Sanctorum, sed recitandum ipsamet die Commemorationis omnium fidelium defunctorum post laudes diei.

30 Missa, & Officium S. Rocchi est concedendum de communi Confessoris non Pont. pro eius die, in ijs tantùm locis vbi adsunt Ecclesiæ in eius honorem ædificatæ.

31 Parochus diuinum officium non recitans quatenus teneatur fructus restituere, ostenditur.

32 Parochus omittens recitare diuinum officium tenetur ad fructuum restitutionem quantumcunque curam animarum gerat celebrando,

do, & administrando Sacramenta Parochianis contra citatos n. 33.

34 *Parochus mente vltro distracta Officium diuinum recitans tenetur ad fructuum restitutionem.*

35 *Fructuum restitutio pro rata omissionis diuini Officij non est facienda nisi elapsis sex mensibus post obtentam beneficij possessionem.*

36 *Restitutio fructuum amissorum ob nō recitatum Officium diuinum, cui facienda, ostenditur.*

37 *Beneficiario diuinum Officium recitare omittenti liberum est restitutionem facere pauperibus, vel fabricæ beneficij, etiamsi pauperes sint alterius loci, & fabrica sit alterius Ecclesiæ.*

38 *Pauperum appellatione in materia restitutionis fructuum amissorum ob non recitatum diuinum Officium, non solum veniunt personæ pauperes, sed etiam monasteria, xenodochia, & Ecclesiæ ornamentis, & alijs similibus indigentes.*

39 *Pauperum appellatione non solùm veniunt, qui ex pane mendicato viuunt, sed etiam alij, quibus necessaria ad decentem statū desunt.*

40 *Parochi si verè pauper sit, aut eius mater, vel sorores possunt sibi, aut illis facere restitutionem fructuum amissorum ob non recitatum diuinum Officium.*

41 *Fabricæ beneficiorum nomine in materia restitutionis fructuum amissorum ob non recitationem Officij diuini, venit fabrica domus beneficij pro fructibus colligendis, & conseruandis.*

De Officio diuino per Parochum recitando.

CAP. X.

1 CVM primarium officium, pro quo datur beneficium, sint Horæ Canonicæ, ideò ad eas persoluendas Iure Ecclesiastico teneri Parochum primò probatur ex *cap. quia per ambitiosam, de rescript. in 6.* vbi Pontifex reprehendit quosdam Beneficiarios quòd Officium diuinum, propter quod beneficium datur, omitterent. Secundò ex *cap. fin. 91. dist.* vbi dicitur omnes Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos, ac omnes, qui sunt Ecclesiæ deputati, debere Officium diuinum recitare. Tertiò ex Concilio Lateranensi à Iulio II. incœpto, & à Leone X. continuato *sess. 9. de reform. § statuimus*, vbi priuantur fructibus beneficiorum illi, qui diuinum Officium non recitant. Demum id ipsum constat ex Bulla Pij V. quam refert *Nau. in man. cap. 25. nu. 112.*

2 Quod quidem rectè procedit quamuis ipse Parochus, prout quilibet alius Beneficiarius, perexiguos redditus ex beneficio haberet

ad congruam sustentationem minimè sufficientes; quia ratio ob quam Beneficiarius tenetur Officium diuinum recitare non est præcisè, quòd integrè sustentatur fructibus beneficij, sed quòd beneficiũ habet, aliquos reddens fructus, qui dantur propter officiũ: tum quia beneficiũ exiguũ quoad substantiam est verè, & propriè beneficiũ, & vt tale in Iure reputatur, *cap. 1. cui. de prabend. lib. 6.* ergò qui illud habet ad Officium diuinũ tenetur: tum denique quia id expressè probari videtur in *cap. clericus victũ dist. 91.* vbi statuitur, vt clericus, quem sui Sacrificij fructus alere non possunt, manibus operando victũ quærat, dummodo officio suo satisfaciat; & si id sibi difficile fiat, imputet sibi, qui beneficium tale acceptauit, aut beneficiũ dimittat, ergò ex hoc loco clarè colligitur teneri clericũ Horas Canonicas persoluere, etiamsi non possit ex beneficio victũ, & vestitũ habere. Et ideò ità resoluunt *Siluest. in sum. verbo Hora §. 3. Rosel. Tabien. & Armil. eod. verbo n. 1. Cou. lib. 3. var. c. 13. nu. 8. vers. 12. Nau. in man. c. 25. n. 102. & de Orat. c. 7. n. 27. & c. 11. n. 11. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 2. puncto 10. vers. excludit, Medina q. 7. de Orat. Tolet lib. 2. c. 14. n. 4. Fr. Lud. Beia respons. casuum Consc. p. 1. casu 54. Soar de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. c. 21. n. 3 & 9. Pesant. 2. 2. q. 62. art. 2. disp. 2. propè fin. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo hora Canonica §. 4. & verbo beneficiũ §. 4. Nald. in sum. verbo diuinũ Officiũ n. 2. Carol. Macign. de horis Canon. c. 11. n. 3. Bonacin eod. tract. disp. 1. q. 2. puncto 3. n. 17. Barthol. à S. Fausto in simili tract. lib. 2. q. 36. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 3. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. c. 4. n. 34. Nicol. Garc de benefic. p. 3. c. 1. n. 39. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 68. Vgolin de officio Episc. c. 15. §. 1. n. 2. Filliuc. in quæst. moral. p. 3. tract. 23. c. 5. n. 181. Grauant. in rubricas Missalis tom. 2. sect. 1. c. 4. n. 3. Fagundez in quinq. Ecclesiæ præcepta præc. 1. lib. 2. c. 4. n. 15. & lib. 3. c. 8. n. 8. Antonin. Diana resol. moral. p. 2. tract. de horis Canon. resol. 9.*

3 Contra *Sot. de Iust. lib. 10. q. 5. art. 3. Fr. Emman. in sum. p. 1. c. 140. n. 3. Veg. etiam in sum. p. 1. c. 128. casu 13. Petr. de Ledesma etiã in sum. p. 2. tract. 9. c. 14. concl. 6. diffic. 4. Less. de Iustit. lib. 2. cap. 34. dub. 3. n. 169. Malder. de virtutib. tract. 10. c. 2. dub. 3. vers. nihilominus. Vasq. de benef. c. 4. §. 1. dub. 4. n. 17. Moises. in sum. Theol. moral. tract. 5. c. 3. nu. 29 & tract. 6. c. 2. nu. 36.* existimantes non teneri Beneficiarium saltem quotidiè recitare diuinum Officiũ, cuius beneficij fructus non attingunt mediocrem sustentationis partem.

4 Immo puto Parochum ad diuinũ Officiũ recitandũ teneri etiãsi nullos fructus ex suo beneficio percipiat, quia titulũ, & possessionẽ beneficij habet, ac proindè verè, & simpliciter est Beneficiarius, nã fructus, vel spes eorũ nõ pertinent ad substantiam beneficij, ità *Palud.*

lud. in 4. dist. 15. q. 5. Siluest. d. verbo hora q. 2. Medina in Cod. de Oratione q. 9. Fr. Barthol. à S. Fausto de horis Canon. lib. 2. q. 41. vbi *in vers. secundo*, id intelligit si habeat spem moraliter certam obtinendi illos, & in *vers. octauo* resoluit non excusari ab onere recitandi illum, qui in pensione omnium fructuum consentit ei, qui in suum fauorem beneficium resignauit.

5 Sed vtrum Parochus teneatur ad recitandū diuinū Officiū à tempore acceptæ tantùm suæ Parochiæ collationis, aut non aliter nisi captæ possessionis? quæstio est dubia, in qua *Nau. in man. c. 7. n. 29.* tenet ex eo quòd collationē acceptauit illicò ad recitandū quempiam obligari, quia per solam collationem acceptatam acquiritur ius in beneficio, & fit beneficiū eius, cui collatū est; tum quia ab eo tempore etiā antequam apprehendat possessionē, debentur clerico beneficij fructus, & cū possessionē capit, Beneficiarius percipit fructus nō solū præsentes, sed etiā præteritos à die collati sibi beneficij, sequitur *Carol. Macign. de horis Canon. c. 10. n. 25.* & plures, quos refert, & sequitur *Nicol. Garc. de benefic. p. 3. cap. 1. nu. 92.*

6 At non teneri nisi post captam pacificam possessionem beneficij melius sustinent omnes ferè Doctores, qui hac de re scripserunt; quia beneficiū vt sit ius efficax cū titulo requirit pacificā eius possessionē, tū quia ante captam possessionē non potest iura beneficij exercere, ita neq. tenetur ipsius onera sustinere; tū etiā quia ante initam possessionē ius est incertū cū contingere soleat, vt qui impetrauit beneficiū videat se nil impetrasse multis de causis, vt quia non vacabat, vel alius ante eū prius impetrauerat; tum demiq. quia in Bulla Pij V. dicitur, *post beneficij consequutionē*, ille autē propriè dicitur beneficiū consequutus, qui pacificā illius possessionē adeptus est cum titulo; & ideò sic resoluūt *Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 429. n. 24. Flam. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 9. n. 15. Soar. d. lib. 4. c. 19. n. 7. Henriq. in sum. lib. 13. c. 13. §. 1. Fr. Emman. etiā in sum. p. 1. c. 141. n. 4. Azor. d. lib. 10. c. 4. q. 7. Vasq. in opusc. de benefic. c. 4. §. 1. art. 1. dub. 6. Galet. in margarita casuū Conscient. verbo Officiū diuinum, Valer. Reginald. d. lib. 30. n. 38. Lessi. d. lib. 2. cap. 34. dub. 30. nu. 167. Nald. in sum. verbo Officiū diuinū nu. 5. Petr. Ledesma in sum. p. 2. tract. 9. c. 46. concl. 9. Vega etiam in sum. p. 1. c. 128. casu 18. Squillante de obligat. cleric. p. 1. n. 16.* vbi *n. 17.* id intelligit dummodò per ipsum non stet quominus cōsequatur beneficij possessionem; *Bonacin. de horis Canon. disp. 1. q. 2. puncto 4. n. 2. Grauant. in comment. ad rubricas Missalis tom. 2. sect. 1. c. 4. n. 5. Anton. Diana resolut. moral. p. 2. tit. de horis Canon. resol. 21.* nouissimè *Hieron. Roderic. in compēdio quæst. Regul. resol. 24. n. 35. Barthol. à S. Fausto de horis Canon. lib. 2. q. 39.* vbi *q. 41.*

7 tenet adhuc nullū teneri ad horas Canonicas recitandas antē obtentam

tentam possessionē si neuter litigantiū illā adhuc habeat,& vterq. dubius sit de iure,& de causa litis,& *q.*42.& 43.idem resoluit quāuis vnus litigantiū probabiliter credat, & spectet se victorem futurum in lite,& fructus percepturū,& amplius habeat titulum.

8 Debet igitur Parochus post adeptam sui beneficij possessionem diuinū Officiū studiosè,& deuotè recitare,vt dicitur in *cap.dolentes de celeb.Missar.*vbi in nostris Collectaneis plura circa eius materiā cumulauimus,quamuis pedester,equitans,procumbens,ambulans, vel quiescens,secundum *Siluest.d.verbo hora q.*2.*Nau. de horis Canon.c.*4.*n.*17.*Paul.Comitol.respons.moral.lib.*1.*q.*64.*nu.*1. *Ioan.Valer.de different.inter vtrūq.forū verbo hora Canonica differ.*1.*in fine.*

9 Et in eo recitando tenetur se cum rubricis Breuiarij conformare, non enim facere potest mutationem ritus, vt scilicet duplici ritu celebretur festum,quod aliàs simplici sub ritu,vel semiduplici decretum est,cum Pius V.in Bulla Breuiarij non modo percipiat substantiam,sed etiam modum,& formam horarum Canonicarum.

10 Vndè existimo peccare mortaliter Parochū,qui redimendi temporis causa Officium vnius diei cōmutat pro breuiori Officio alterius.Ratio est quia Ecclesia non solū præcipit diuini Officij recitationem in cōmuni,& veluti in genere,sed præcipit recitationem huius Officij in particulari,ergò qui facit contrarium violat præceptū Ecclesiæ in re graui,& consequenter peccat mortaliter, ità *Tabien.in sum.verbo hora q.*10.*Nau.de Orat. cap.*19.*n.*201.*Iacob.de Graff.in aureis decis.p.*1.*lib.*2.*c.*51.*n.*10.*Philiarch.de officio Sacerdot. p.*1.*lib.*1.*c.*6.*concl.*6.*Fr.Emman.quæst.Regul.tom.*1.*q.*42.*art.*8.*et in sum.tom.* 1. *c.*141.*n.*3 *Card.Bellarm.in suis controuers.Cathol.tom.*3. *lib.*1.*controu.*1.*c.*18.*Soar.d.lib.*4.*c.*11.*n.*6.*&* *c.*23.*n.*12.*&* 14.*Nicol. Garc.de benef.p.*1.*c.*1.*n.*150.*Valer.Reginald.in praxi fori pœn.lib.*18. *n.*177.*Filliuc.in quæst.moral.p.*3.*tract.*23.*c.*8.*q.*2.*n.*186. *&* *c.*7.*q.*3.

11 Contra *Siluest.d.verbo hora q.*12 *n.*15.*Vega d.p.*1.*c.*117.*casu* 57. *Valent.tom.*3.*disp.*6.*q.*2.*puncto* 10.*vers.quid si recitandum,Zerol.in praxi Episcop.p.*1.*verbo hora Canonica n.*6.*Azor.d. lib.*10. *cap.*10. *q.*2.*Vasq.in opuscul.de benefic.cap.*4.*dub.*2.*Lessi.d.lib.*2.*cap.*37.*n.*77. existimantes talem Parochum solùm venialiter peccare.

12 Fuerunt à *S.Rituum Congr.* damnata Officia à Sede Apost. non approbata sub pœna librorū vetitorum,& nō satisfaciendi muneri recitandi diuini Officij sub die 8.*Aprilis,&* 28.*Octobris* 1628. vbi

13 *in resp.ad* 8. fuit dictū nō potuisse,nec posse Episcopos,nec Regulares eleuare festa Kalendarij Romani ad nobiliorem ritum, putà à semiduplici ad duplicem sine licentia Sedis Apost. Et quod nō sit

14 relinquendum Officium Breuiarij debitum pro Officio deuotionis censuit ead.*S.Cong.sub die* 29.*Nouembris* 1603.

15 Dubi-

15 Dubitatū fuit ab eadem *S. Rituum Cong. in vna Visen.* an in Regno Portugaliæ recitari possit Officiū de festis particulariter cōcessis per Breue Apost. Regno Hispaniæ, vt est festū expectationis, & alia similia, attento quòd Regna sunt diuersa, quamuis sub vnius Regis potestate existant? Ead. *S. Cong.* negatiuè respōdit sub die 11. *Iunij* 1605. Cuius resolutio ex eo procedit quia concessio præsup-
16 ponitur facta tantū pro Regno Hispaniæ, si enim fuisset facta pro Regnis Hispaniarū in numero plurali, tunc crederem venire Regnū Lusitaniæ, vt tradit *Nau. cons.* 1. *n.* 2. *de decimis in nouis*, & post maturam considerationem semel, & iterum causa proposita fuit in simili resolutum per *Rot. in Bracharen. fructuum* 3. *Decembris* 1627. *corā R.P.D. meo Pirouano*, nam cum ibi acerrimè disputaretur an Lusitania vti vnum ex Hispaniarum Regnis gauderet generali illa consuetudine Regnorum Hispaniæ quòd hæredes Beneficiatorum succedant in fructibus à solo separatis, & non dum exactis, canonizata, & firmata per eandem Rotam quoad Regna Castellæ, Nauarræ, Valentiæ, Aragoniæ, & Comitatus Cathaloniæ, vt in decisionibus ibidem citatis, tandem affirmatiuè fuit responsum ex rationibus ibidem adductis, & in *meo tract. de appellatiua verborum vtriusque Iuris signif. Appell.* 115. *nu.* 1.

17 Officium, & Missa de Sancto celebrari potest in ipsius Sancti Ecclesia Titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia, quæ erit Cor-
18 pus, caput, brachium, crus, & ea pars non parua tamen, in qua passus est Martyrium, eadem *S. Congr. dicta die* 8. *Aprilis* 1628. &
19 anteà *sub die* 23. *Nouembris* 1603. censuerat de Sancto, cuius Reliquia insignis habetur, & approbata, fieri posse Officium duplex.

20 De Sancto verò, cuius Reliquia non insignis habetur, si concedatur Officium, debet esse semiduplex, vel prout recitatur in Breuiario Romano, ad differentiam insignis Reliquiæ, eadem *S. Rituum Cōg. in vna Calaritana*, & in alia *Viterbien. sub die* 1. *Septēbris* 1612.

21 De Sancto canonizato non potest fieri Officium extra propriam Ecclesiam sine nouo decreto, ead. *S. Cong. sub die* 9. *Decembris* 1628.

22 Sācti Caroli Officium in prouincia Mediolanensi celebrari posse ritu duplici concessit eadem *Congr. sub die* 2. *Nouembris* 1610.

23 Sancti Conradi Officium Placentiæ, & Nettinæ in Sicilia cōcessit ead. *S. Congr. sub die* 19. *Maij* 1614. & Ordini Sancti Francisci *sub die* 13. *Septembris* 1625.

24 Stygmatum Sancti Francisci Officium concessit Paulus V. celebrari posse vbique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione Sancti Francisci, extra eam semiduplici, eadem *S. Cong. sub die* 28. *Augusti* 1615. *& sub die* 2. *Octobris* 1627. refert nouissimè *Fr. Hieron. Roder. in compēdio quæst. Regul. resolut.* 65. *n.* 8. & in die festo

L 3 adhi-

adhibendus est color albus *ead. S.Congr.Rit.9.Nouembris* 1623.

25 Angeli Custodis Officium est duplex minus, eadem *S. Congr. sub die* 2.*Octobris* 1627. Et celebrandum est prima die non impedita officio nouem lectionum post festum S,Michaelis,cedit etiam Dominicæ, eadem *S.Rituum Congr.*12. *Martij* 1618.

26 Sanctæ Elisabeth Reginæ Portugaliæ Officium recitandum die 4.Iulij in Regno Portugaliæ sub ritu duplici,extra verò Regnũ sub ritu semiduplici,eadem *S.Congr.de mandato S.D.N.Vrbani VIII.* approbauit, & vt liberè,& licitè ab omnibus recitari possit, & valeat, licentiã,& facultatẽ dedit,& concessit *sub die* 7.*Augusti* 1628.

27 Nomine Regis Catholici supplicatum fuit Sanctissimo concedi posse recitare Officium proprium Sancti Antonij de Padua nuncupati sub ritu duplici , & cum octaua in Regno Portugaliæ, cum sit dictus Sanctus oriundus ex prædicto Regno , & supplicatione per Sanctitatem suam ad Sacram Rituum Cõgregationem remissa, eadem S.Congreg. ad relationem Eminentissimi , & Reuerendissimi D.Card.de Torres censuit concedendum pro Ciuitate, & Diœcesi Vlixbonen. tantum, iuxtà rubricas , & idem quod obseruatur in Ciuitate Patauina , die 5.Iunij 1631. Die verò 23. eiusdem facta relatione per me Secretarium Sanctitati suæ de hoc decreto Sanctissimus extendit gratiam ad totum Regnum Portugaliæ. *C.Episcopus Portuen.Card.Pius.T,Tegrimius Episcopus Assisien. Secret.*

28 Præter propriæ Ecclesiæ dedicationẽ celebrandum est etiã anniuersariũ dedicationis Cathedralis in Ciuitate quidẽ cũ octaua, in Diœcesi verò sine octaua,eadem *S.Rituum Congr.*2.*Maij* 1619.

29 In festo omnium Sanctorum prohibuit eadem *S. Congreg.die* 1.*Septembris* 1607. cantari Matutinum Defunctorum in Vespere , & iussit recitari ipsamet die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum post Laudes diei .

30 Cum actum fuisset pluries in eadem *S. Rituum Congr.* de concedenda Missa , & Officium in festo Sancti Rocchi , qui penes omnes Christifideles in maxima veneratione semper est habitus, tandem *sub die* 30.*Iunij* 1629.ead. *S.Congr.* negotio maturè discusso censuit esse concedendã Missam,& Officiũ in die Sancti Rocchi de cõmuni Confessoris, non Pontificis , in ijs tantùm locis vbi adsunt Ecclesiæ in eius honorem ædificatæ, & seruatis rubricis Breuiarij, quam resolutionem S.D.N.approbauit,& laudauit *die* 4.*Iulij* 1629.

31 Vltra peccatum mortale, quod Parochus incurrit diuinum Officium non recitando statim post adeptam pacificam beneficij possessionem , ad fructuum restitutionem tenetur eo modo , quo exprimit *Pius V. in Constit.* sua incip. *Ex proximo Lateranen. Concilii de anno* 1571. relata à *Nauar. in man.cap.*25.*nu.*122. *& de*

Orat.

Orat. c. 7. num. 32. his verbis. *Si quis vno, aut pluribus diebus totum Officium omisit, restituat fructus omnes, quos illo die, vel illis diebus percepit. Si Matutinum tantùm omisit restituat mediam partem fructuum respondentium illi tempori, si reliquas sex horas tantùm, restituat etiam dimidiam partem, si aliquam tantùm ex illis sex, restituat tantum sextam partem fructuum talis diei, & sic tenetur solum sextam illius medietatis partem restituere.* Hactenus Piana Constitutio, quam esse vsu receptam testatur *Barthol. à S. Fausto de horis Canonicis lib. 2. q. 277. in fine*, subdens viros pietate, & doctrina claros censere restitutionem fructuum faciendam esse iuxtà eam Constitutionem, & *q. 285. in fine*, addit quòd dum dicitur ibi sextam partem esse restituendam pro singulis horis, intelligendum idest de sexta parte fructuum dimidij diei naturalis, vel de fructibus diei artificialis, itaut qui vno die recipit v. g. duodecim argenteos, si omittat horam teneatur tantum reddere vnum argenteum, quia illa est sexta pars fructuum diei artificialis, nam alij sex respondent Officio Matutino.

32 Hoc verum esse intelligo quantumcunque Parochus curam animarum gerat celebrando, & administrando Sacramenta suis Parochianis, quia hoc non obstante reus est peccati mortalis, quod committitur omissione recitationis Horarum, quod vnum tali priuatione punitur tanquam ea sufficienter dignum, sicut & sufficienter dignus est æterno supplicio quantuncunque in nullo alio deliquerit iuxta illud Iacobi 1. *Quicunque totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus*; tum quia Piana Constitutio absolutè, & indistinctè loquitur de restitutione fructuum singulis diebus respondentium facienda pro rata omissionis diuini Officij, vt Beneficiarij à tali omissione retrahantur, & ad illius recitationem incitentur, & quasi cogantur; tum denique quia si ratione regiminis Ecclesiæ, & curæ animarum posset Parochus aliquam partem sibi retinere, esset quoque eam amissurus si in dicto regimine, & cura deficeret, sed hoc nullus dicit, ergo nec & illud. Et ideò ità sentiunt *Petr. Nauar. de restit. lib. 2. cap. 2. nu. 143. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 2. puncto vlt. Vasq. 1. 2. disp. 168. nu. 34. Soar. d. lib. 4. c. 30. nu. 6. Azori. d. lib. 10. cap. 14. q. 5. Valer. Reginald. d. lib. 30. nu. 46. Vincent. Filliuc. in quæst. moral. p. 2. tract. 23. cap. 10. q. 5.* probabiliorem dicit *Bartholom. à S. Fausto de horis Canon. lib. 2. q. 288.* vbi optimum remedium adhibet vt facta fructuum computatione Bullam compositionis accipiat, vel à Romano Pont. siue ab eius Commissario Cruciatæ dispensationem petat, quia hac ratione, neque omnia, quæ Bulla Pij V. præcipit, restituet, & in Conscientia tutus erit.

33 Contra *Lop.in instruct.Conscient.p.2.c.95. Tolet.in instruct. Sacerd.lib.2.cap.12.n.5. Henriq.in sum.lib.13. cap.13. §.2. Arag.2.2. q.83.art.13. Emman.Sà in aphor.verbo beneficium nu.58. Fr. Emman.in sum.p.1.cap.146.n.4. Ludou.Beia respons.casuum Conscientiæ p.1.casu 55.Carol. Macign.de horis Canon.cap.28. nu.7. Molfes. in sum.Theologiæ moral.tract.5. cap.5.n.8. Less.d.lib.2. cap.34. dub. 32.Vasq.* sibi contrarium *in opuscul.de benef.cap.4.§.1. art.1. dub.7. nu.38. Nald. in sum. verbo diuinum Officium nu.* 12. existimantes non improbabiliter Parochum hoc casu minimè teneri restituere nisi partem correspondentem obligationi recitandi horas, vt si v. g. pro fructu in die recipit tres aureos, omittens totum Officium teneatur restituere vnum aureum retinendo alios pro onere administrandi Sacramenta.

34 Quod quidem extendendum esse existimo ad illum, qui mente vltro distracta diuinum Officium recitat, quia hic non solum male orat, sed re vera simpliciter non orat, licet enim legat, vel verba proferat, illa non est Oratio, quæ ab Ecclesia præcipitur, cum ergo de substantia Orationis sit attentio, sequitur recitantem sine attentione non satisfacere præcepto quoad substantiam, ac proindè non posse fructus retinere, vt tenent *Nau.de Orat.cap.13. n.18. Iacob.de Graff.in aureis decis.p.1.lib.2 cap.51.nu.7. Petr. Nauar.d. lib.2.cap.2.nu.140.Fr.Emman d.p.1.cap.143.Azor.d.lib.10.cap.12. q.6.Soar.d.lib.4.cap.30.num.14. Barthol. à S.Fausto d.lib.2. q.283.* contra *Medin.Cordub.& Tolet.* contrarium tenentes.

35 Intellige huiusmodi fructuum restitutionem pro rata omissionis Officij non esse faciendam nisi elapsis sex mensibus post obtentam beneficij possessionem ex *Constit. Concilij Lateranen. sub Leone X. sess.9.§ statuimus,* ibi, *post sex menses,* & ex *d.Bulla Pij V.* Ità *Nau.de Orat.cap.21.nu.58.Tolet.d.lib.2.cap.12. num.5. Less.d. lib.2.cap.34.dub.32.nu.179. Vasq. in opuscul. de benefic. cap.4. §.1. art.1.dub.8.Soar.d.lib.4.cap.29.nu.12.Macign. de horis Canon. cap. 28.nu.16. Filliuc.d.cap.10.q.3.nu.310.Squillante de obligat. cleric. p.1.nu.2.cum seqq.Raguc.de voce Canonic.in choro quæst.7.Antonin. Diana resol.moral.p.2.tit.de horis Canon.resol.25.Barthol.à S.Fausto d. lib.2. q.278.* vbi *q.seq.* per dictam Bullam Pij V. tenet illum, qui intra primos illos sex menses ab impetrato beneficio absque iusta causa diuinum Officium prætermittit, peccare mortaliter, de quo etiam nouissimè *Hieron. Roderic. in compend. quæst. Regularium resol.24. num.37.*

36 Cui autem sit facienda hæc restitutio, expressit dicta Constitutio Pij V. in illis verbis, *in fabricas huiusmodi beneficiorum, vel pau-*
37 *perum eleemosynas erogare teneantur;* quæ verba disiunctiua sunt, & ideò

& ideò liberum esse Beneficiario restitutionem facere pauperibus, vel fabricæ beneficij resoluit *Nau.in man. cap.25. num.122.* & de *Orat.cap.7 n.32.* quamuis pauperes sint alterius loci, quia cum Bulla generaliter loquatur de pauperibus, non debet intelligi restrictè de pauperibus illarum Ecclesiarum vbi sita sunt beneficia, ità *Soar.d.lib.4.c.30.n.20. Molfes.d.cap.5.nu.22.Filliuc.d.tract.23. cap.10.q.6.Bonacin.de horis Canon.disp.1.q.5. puncto 4.nu.3. Barthol.à S.Fausto in simili tract.lib.2. q.294.* vbi aduertit posse Parochum computare in partem restitutionis eleemosynas omnes, quas ex fructibus beneficij fecit toto eo tempore, in quo diuinum Officium prætermisit, & *q. 298.* similiter ait quòd non requiritur vt fiat huiusmodi restitutio fabricæ illius Ecclesiæ vbi situm est beneficium.

38 Pauperum appellatione in hac materia non solum comprehenduntur personæ pauperes, sed etiam monasteria, xenodochia, & Ecclesiæ ornamentis, luminaribus, & alijs similibus indigentes, aut alia pietatis opera, ità *Nau.de reditib.eccles.mon.26.nu.2. Barthol.*
39 *à S.Fausto d.lib.2.q.292.* Item non solum veniunt illi, qui ex pane mendicato viuunt, verum etiam alij, quibus necessaria ad decentem statum desunt, quales sunt multi nobiles, qui à statu deciderunt, & ægrè admodum sustentantur, licet ob verecundiam petere, vel recipere eleemosynam non soleant, ità *Barthol. à S.Fausto d.*
40 *lib.2.q.293.* vbi *q.295.* tenet Parochum, seu Beneficiarium, si verè pauper sit, aut eius mater, vel sorores, posse sibi, aut eis hanc restitutionem facere, & *q.296.* resoluit eum non posse sibi retinere fructus si remissionem eorum à pauperibus obtineat, quibus fructus non dum tradiderat, quia iste non dicitur restitutionem fecisse iuxtà Summi Pont. intentionem, & citat *Nau. de Orat. miscel.19. nu.4. Soar.d. lib.4. c.30. nu.17.* & alios. Denique & veniunt ipsi defuncti, qui & pauperes sunt, valdeque indigentes, vt pro illis celebrentur Missæ, & alia suffragia offerantur, si ad hæc facienda restitutio fiat, *Nau.in man.c.25.nu.122.& de Orat.cap.7.n.32.Soar. d.lib.4.c.30.nu.18.Bonacin.dicta disp.1. q.5. puncto 4. nu.... Barthol.à S.Fausto d.lib.2.disp.297.*

41 Nomine autem fabricæ beneficiorum in hac materia venit fabrica domus beneficij, in quo Beneficiarius habitat, vel alterius domus ipsius beneficij pro fructibus colligendis, & conseruandis, & quicquid in vtilitatem agrorum ipsiusmet beneficij insumitur, vt eius fructus in perpetuum augeantur, ità *Vasq.in opusc.de benef. c.4.§.1.art.1.dub.9.Soar.d.lib.4.c.30.n.19.Molfes.d.c.5.n.24.Bonacin.d.disp.1.q.5.puncto 4.n.... Barthol.à S.Fausto d.lib.2.disp.298.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Licentia celebrandi Missam in Oratorio, vel Ecclesia de nouo fabricata dari non debet nisi* cum clauſ. ſaluo iure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis.

2 Clauſ. ſaluo iure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis, *intelligitur de præiudicio circa ea, quæ spectant ad Sacramentorum administrationem, & alia, quæ sunt ipsi Parochiæ de Iure debita, in alijs verò non.*

3 *Missam in propria Ecclesia, & non in alia celebrare tenetur Parochus in diebus festis.*

4 *Populus si adeò numerosus sit in aliqua Parochia, vt vnus Rector non possit sufficere pro ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, Parochi ab Episcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda.*

5 *Parochi in Ecclesijs suis diebus Dominicis, & festis solemnibus, ac alijs etiam diebus ità frequenter celebrare tenentur, quòd muneri suo satisfaciant.*

6 *Parochus tenentur saltem diebus Dominicis, & festis, quibus Populus obligatur audire Missam, celebrare per se, vel per alios ex iusta causa.*

7 *Parochi deficiente sibi copia Confessoris poterunt præmissa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad sacrum faciendum, ne Parochiani careant Missa, dummodo tamen quamprimum confiteantur.*

8 *Missas tres in die Natiuitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, sed satisfacit si vnam dicat, sicut & satisfacit qui vnã audit.*

9 *Parocho concedere potest Episcopus ob defectum Sacerdotum, & existente magna necessitate, vt in diebus festis bis celebret.*

10 *Parochus non videtur obligandus ad applicationem sacrificij pro Populo singulis diebus festis, sed iuxtà boni viri arbitrium.*

11 *Parochus non potest pro Missa, quam singulis diebus festis Populo celebrare debet, stipendium ab alio accipere.*

12 *Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non possunt eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.*

13 *Parochi quibus diebus tenentur Missam celebrare non possunt manualem eleemosynam recipere.*

14 *Populum obligatur monere Parochus vt Missas frequentet, cogere tamen non potest vt Missam audiat in Parochia.*

15 *Mis-*

15 *Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus non contempto proprio Sacerdote Parochiali, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa, nec in aliquod peccatum incidunt.*

16 *Miſſæ ſacrificio in Eccleſiis Regularium intereſſe feſtiuis diebus liberum iam eſt Populo, neque iiſdem Regularibus, vel Populo præſtare Ordinarij poſſunt deſuper impedimentum.*

17 *Parochis non licet compellere Parochianos, vt in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium Miſſam audiant.*

18 *Præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa ſatisfaciunt Parochiani audiendo quancunque Miſſam vel cantatam, vel recitatam extrà Parochiam etiam in ſacello.*

19 *Declaratur* tex. in cap. 2. de Parochijs.

20 *Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, qua præcipiant ſuis ſubditis, vt non audiant Miſſam niſi in proprijs Parochijs.*

21 *Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia Parochiali.*

22 *Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad Populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerentibus recipere, non autem eis licet ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire.*

23 *Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio ruri ædificato per laicum antequam celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia.*

24 *Miſſæ votiuæ dici poſſunt quocunque die non Dominica, nec officij duplicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas viuorum votiuas Miſſas poſtulantium.*

25 *Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de Requiem in Dominicis, & feſtis inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, vbi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa.*

26 *Miſſæ de Requiem tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatoris implenda.*

27 *Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum pro Altari priuilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem.*

28 *Miſſa Defunctorum certo die dicenda eo impedito transferuntur in ſequentem.*

29 *Miſſæ quindecim Auxiliatorū, & de Patre æterno prohibitæ fuerūt.*

30 *Miſſæ triginta Sancti Gregorij non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ, oſtenditur.*

31 *Miſſa Roſarij prohibita fuit, conceſſa tantùm Ordini Prædicatorum.*

32 *Miſ-*

32 *Missa, & Officium Rosarij celebrari possunt, vt in festo S. Mariæ ad Niues cum lectionibus secundi Nocturni de Natiuitate, vbi adest Capella, seu Altare Rosarij.*
33 *Missam de Rosario celebrare obligatus satisfacit dicendo Missam votiuam de B. Virgine, vt in Missali.*
34 *Missæ certis Regularibus concessæ non possunt ab alijs dici etiam in ipsorum Regularium Ecclesiis.*
35 *Annuli vsus in Missa prohibetur omnibus etiã Doctoribus, & Canonicis Cathedralium, ac Protonotarijs non participantibus.*
36 *Pilei vsus in Missa etiam extra Canonem concedendus est à Papa, & non ab alio.*
37 *Parochus peccat si absque Papa licentia sacrificaret tecto capite.*
38 *Parochi singuli tenentur habere clericum, qui eis in Missa, & diuinis Officijs inseruiat.*
39 *Ecclesia non debet dedicari nisi tantum assignetur, quod duobus sufficiat.*
40 *Parochus sine ministro celebrare poterit cũ grauis necessitas premit.*
41 *Parochus si nullum ministrum habeat, qui respondere sciat, dummodo addit masculus, qui vrceolos ministret, poterit ipse celebrans absque necessitate sibi respondere, vel melius poterit praire dicendo quæ veniunt respondenda, & facere vt minister sequatur recitando eius verba.*
42 *Parochus in nullo casu potest fœminam in ministrum admittere.*
43 *Sacerdos non potest fœminam in necessitate pro responsione Missæ ministram adhibere.*
44 *Parochus cum vno lumine olei, vel adipis poterit in necessitate celebrare.*
45 *Annunciationis festum si venerit in die Sabbati maioris hebdomadæ an possit Parochus in illa die celebrari facere plures Missas, ostenditur.*
46 *Annunciationis festum si acciderit in die Parasceues non tenetur quis sub reatu peccati mort. Missam illius diei audire.*
47 *Missa diei Parasceues non est Missa, neque propriè sacrificium.*
48 *Missa celebrari non potest in die Parasceues.*
49 *Missam dicere in Feria quinta maioris hebdomadæ Sacerdotibus licet, quamuis prudens consilium sit secretò, & absque concursu Populi id facere.*
50 *Missam in Sabbatho Sancto dicere non est peccatum mortale.*
51 *Parochi non possunt ab Episcopo cogi, sed hortari, vt subministrent necessaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Ecclesiis.*

De Missis per Parochos ex obligatione celebrandis.

CAP. XI.

1 IN celebrandis Missis Parochi ea omnia obseruare, & euitare debent, quæ à Sacro *Cõcil. Trid.* in decreto ea de re edito *sess.* 22. Ordinarijs locorũ præscripta sũt: nec ab alijs debet Episcopus permittere, vt celebretur in Oratorijs intra Parochiam existentibus nisi cum clauſ. *Saluo iure, & sine præiudicio Ecclesiæ Parochialis*, vt
2 per *Piasec. in praxi Episcop. p. 3. c. 3. n. 21.* & ex sequenti declaratione *S. Congreg. Concilij* manifestum est. *Licentia celebrandi Missam in Oratorio, vel Ecclesiæ de nouo fabricata dari non debet nisi cũ clausula, saluo iure, & sine præiudicio Ecclesiæ Parochialis.* Quod quidem præiudicium quomodo intelligendũ sit ead. *S. Congr.* declarauit his verbis. *Hoc autem præiudicium intelligitur in his, quæ spectant ad Sacramentorũ administrationem, & ad alia, quæ sunt ipsi Parochiæ de iure debita, in alijs verò non.* Vide quæ diximus supra *cap. 1. sub nu. 26.*

3 Tenetur igitur Parochus in propria Ecclesia Missam celebrare, & non in alia, vndè *S Congreg. Concilij in Lucana* 15. *Septembris* 1629. censuit onus iniunctum Parocho Tempagnani se transferendi diebus festiuis ad Parochialem alterius villæ Antroccoli, ibiq; Sacrum faciendi, esse abrogandum. Et iterum in ea proposito dubio an Parochi terræ Vrceani Fanen. diœcesis soliti à tempore fortè immemoriali accedere ad celebrandam Missam in ea Ecclesia eiusdem loci, vbi festa aliqua per annum solemnizantur, relicta sine Missa propria Ecclesia, quod fit iuxtà intentionem eleemosynas eo die pro Missa largientiũ, & absque vllo Populi incommodo, & sine vllius reclamatione, & ex tolerantia Ordinarij, tamen eadẽ *S. Congr. die* 17. *Nouembris* 1629. censuit consuetudinem supradictam, secundum ea, quæ proponuntur, non esse admittendam, sed diebus festiuis celebrandum in propria Parochia. Et in dicta *causa Lucana* cum Rector Parochialis Ecclesię Tempagnani reperiretur obligatus accedere in octo festis diebus cum toto suo populo ad Ecclesiam Antroccoli ad celebrandum Missam remanente Ecclesia Tempagnani ijs diebus sine Missa, *S. Cõg. Conc. sub d. die* 15. *Septẽbris* 1629. censuit onus huiusmodi eundi ad aliã Ecclesiã esse tollendũ.

4 Et quoniam in aliquibus Parochijs populus adeò numerosus est, vt vna Missa satisfieri non possit, sciant Parochi se posse ab Episcopis cogi ad obseruandum id, quod in *Concilio Trid.* cauetur *sess.21.de reformat.cap.4.* in hæc verba. *Episcopi etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegati in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum.* Cuius quidem decreti vigore non poterit Episcopus erigere coadiutoriam, sed vtique cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesijs in Sacramentis ministrandis, vt refert decisum *Armendar.in addit.ad recopilat.legum Nauarræ lib.1.tit.18.l.7.de Episcopis nu.43. Rot.decis.484.nu.5.p.1.recent.*

5 Parochi quidem ob plebium suarum commoditatem, ac subditorum ædificationem debent in Ecclesijs suis diebus Dominicis, & festis solemnibus ac alijs etiam diebus ità frequenter celebrare, quòd muneri suo satisfaciant, vt dicit *Trid. Concil. sess.23. de reform.cap.14.* & per illud sic tradunt *Nau.in man.cap.25. num.135. Fr.Emman.in sum.tom.1.cap.252.n.1.Spin.in speculo testam.glos.3. princ.nu.63. Iacob.de Graff.in aureis decis.p.1. lib.2. cap.39. num.7. Azor.instit.moral.p.1.lib.10.cap.24. q.2. & 3. Bonacin. de Sacram. disp.4.q.vlt.puncto 7.nu.3. Molfes.in sum. Theolog. moralis tract.3. cap.14.nu.16.Homobon.de Bonis de examine eccles.p.1. tract.4. cap. 14.q.13. Possevin.de officio Curati cap.2.à princip. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p.2.alleg.24.nu.22.*

6 Et tenentur saltem in diebus Dominicis, & festis, quibus populus obligatur audire Missam, celebrare per se, vel per alios ex iusta causa, *Syluius in 3.p. q.83. art.1.quæst.17. Piasec.in praxi Episcop.p.2.cap.3. nu.20. Villalob. in sum.p.1.tract.8.dub.14.nu.5.Ioan.de la Cruz in director. Conscientiæ p.2.de sacrificio Missæ q.1.lib.8.concl.3.Diana resolut. moral.p.2. tract.de celebrat. Missar.resol.16.* & an ad nonnullos alios intra hebdomadam, standum est consuetudini regionum toleratæ, & obseruandæ absque scrupulo, vt tradit *Fernandez in examine Theolog. moralis p.4.cap.15.§.5.nu.2.*

7 Et licet existentes in peccato mortali debeant antequam celebrent, Confessionem Sacramentalem præmittere, vt disponitur in *Concil. Trid.sess.13. cap.7.* Parochi tamen deficiente sibi Confessoris copia poterunt præmissa contritione celebrare illis diebus in quibus tenentur ex officio ad Sacrum faciendum, ne Parochiani careant Missa, ità *Valent. tom.4. disp.6. q.8. puncto 3. Soar. tom.3.*

disp.66.

disp.66.sect.4. Squillante de obligat. Cleric. p.1. nu.128. & ex Nugno, *Henriq. Soar.* & alijs, resoluit *Bonacin. de Sacrament. disp. 4. q.6. puncto 1. nu. 13.* & innuit *Concil. Trident.* citato loco, tenentur tamen quamprimum confiteri ex eod. *Concil. Trid.* secundum *Possevin. de officio Curati cap.5. n.40. Gallet. in margarita casuum Conscient. verbo Eucharistia 3. Nald. in sum. verbo Sacerdos nu.5. Bonacin. de Sacrament. disp.4. q.6. puncto 1. nu. 37. Squillante d. p.1. n.132.*

8 Non obligatur in die Natalis Domini ad tres Missas celebrandas, sed satisfacit si vnam dicat, vt per *Nauar. cons. 1. nu.2. de celebr. Missar. Vgolin. de officio Episcopi cap.16. in princ. nu.5.* Sicut & satisfacit qui vnam audit *Syluest. in sum. verbo Missa 2. nu.1. vers.7. Henriq. in sum. lib.9. de Missa cap. 25. §. 3. Bonacin. de Sacrament. disp.4. q. vlt. puncto 11. nu. 10. Paul. Laymann in Theolog. morali lib. 5. tract. 5. c.4. nu.6. Fagundez in quinque praecepta Ecclesiae praec. 1. lib.2 cap.2. nu. 10. & cap.3. n.1. Squillante de obligat. Cleric. p.2. n.62.*

9 Parocho concedere potest Episcopus ob defectum Sacerdotum, quòd in diebus festis bis vrgente necessitate celebret, vt dicitur censuisse *S. Congr. Conc. 17. Augusti 1626.* Sed hac de re melius est eandē *Sacrā Congr.* consulere, nam die 13. *Maij 1628.* cū peteretur nomine Administratoris Passauien. an propter penuriam Sacerdotū in Austria superiore, à qua postremò expulsi sunt heretici, liceret Sacerdotibus in Dominicis, & festis diebus duas Missas in die celebrare, *Sacra Congr.* censuit concedendum stante necessitate.

10 Nec videtur obligandus ad applicationem Sacrificij pro populo singulis diebus festis, ex illa ratione quia obligatio ad celebrandum, & obligatio ad applicandum sunt diuersa, non debentur enim prouentus Pastorales praecisè, vt celebrent ad intentionem populi, sed ratione potius Officij Pastoralis; ita *Nauar. in man. cap. 25. nu.92. Nald. in sum. verbo Parochus nu.18. Vasq. p.3. disp. 234. art.6. cap.6. vera tamen sententia, Possevin. d. cap.2. nu.4. Fraxinel. de obligat. Sacerdot. sect.3. praenot.2. §.2. Aloys. Ricc. in decision. Curiae Archiep. Neapol. p.4. decis. 201.* Veriùs tamen putò Parochum teneri Missae sacrum suis ouibus applicare iuxta boni viri arbitrium, motus auctoritate *Concilij Trid. sess.23. de refor. cap.1.* & probaui *de officio & potest. Episcopi p.2. alleg.23. nu.23. in fine.*

11 Sed esto quòd Parochus non teneatur ad applicationem Sacrificij pro populo singulis diebus festis, vtrum possit stipendium pro illa Missa accipere, alteri applicando, quaestio est dubia, in qua vna sententia tenet quòd quando datur stipendium non pro applicatione Sacrificij, sed pro cultu Ecclesiae, vel commoditate populi, tunc potest Sacerdos elemosynam accipere pro applicatione Sacrificij absque vllo peccato, & obligatione restitutionis; ita

Alphons.

Alphons. de Leone de Iubilao p. 3 q. 20 nu. 27. Fraxinel. d. tract. de obligation. Sacerd sect. 4. concl. 4. §. 8. Homobon. de Bonis de examine ecclesiast. p. 1. tract. 4. cap. 13. q. 121. animaduertentes in dubio non præsumi datum, vel relictum pro cultu Ecclesiæ; sed pro applicatione Sacrificij, nisi aliud constet ex claris verbis testatoris, vel circumstantijs personarum, hinc quoque colligentes Confratres in Oratorio, seu eorum Ecclesia facientes celebrare festis diebus, vel ob commoditatem ipsorum, vt Missam audiant, & ibi communicent, aut ob commoditatem gentis vicinæ, absque alia expressione, non intelligi Sacrificij applicationem velle. Verùm his non obstantibus existimo Parochum non posse pro illa Missa stipendium ab alio accipere, quia obligatus alicubi celebrare, absque applicatione Sacrificij ad diuinum cultum tantùm, ità debet ibi celebrare, vt nullo modo accipiat stipendium ab alio, vt illi applicet Sacrificium sibi liberum, quod expressè vetuit *Sacra Concilij Trid. Congregatio in decreto de celebrat. Missarum de mandato S.D.N. Vrbani VIII. emanato,* ità *Grauant. in comment. ad rubricas Missalis tom. 1. p. 3. tit. 12. nu. 5.* Verba verò *Sacra Congr.* hæc sunt. *Ad quar-*
12 *tum respondetur Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij si eleemosynas pro alijs etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique*
13 *obligationi satisfacere.* Et magis in terminis proposito dubio *an Parochi terra Vrceani Fanen. Diœcesis, quibus diebus ex proprio officio, & obligatione tenentur Missam celebrare possint pro eadem Missa in propria, vel aliena Ecclesia celebranda manuales eleemosynas recipere? Sacra Congr. die 1. Septembris 1629. respondit quibus diebus Parochi tenentur Missam celebrare non posse manualem eleemosynam recipere.*

14 Populum item obligatur monere Parochus, vt Missas frequentet, cogere tamen non potest, vt Missam hanc audiat in Parochia, quia nimirum *Concil. Trid. sess. 22. in decreto de obseruandis, & euitand. in celeb. Miss.* vtitur verbo, *moneant,* & ità fuisse decisum à *Sacra Congr.* referunt plures citati per me *de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 24. nu. 17.* quibus addo *Hieronym. Rodir. in compendio quæst. Regular. resol. 25. nu. 5.* quinimo extat declaratio *Leonis X.*
15 vt sequitur. *Intelleximus quosdam in dubium reuocare, & perindè Conscientijs timoratis scrupulum inijcere si Christifideles, qui Dominicis, & festis diebus extra Ecclesias suas Parochiales Missas audiant in Ecclesijs Fratrum Ordinum Mendicantium, Ecclesiæ præcepto de Missa audienda satisfaciant. Nos ambiguitatem huiusmodi penitùs tollere volentes, & cum sinceriori Conscientia fideles, quique Deo Creatori suo seruiant, auctoritate Apostolica tenore præsentium notum faci-*

fecimus omnes Christifideles vtriusque sexus, qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali in Ecclesiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & festis diebus Missas audiunt, satisfacere præcepto Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, pœnamvè propterea incurrere, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque, &c. Datum Romæ sub annulo Piscatoris die 13. *Nouembris* 1517. Et hoc idem declaratũ fuisse à Clemente VIII. Breui quodam directo ad Nuncium Sedis Apostol. inferioris Germaniæ de anno 1592. die 2. *Septembris* refertur *in collect. priuileg.*

16 *Fr. Emman. pag.* 520. *sub nu.* 4. & sic liberum iam erit populo festiuis diebus Sacrificio Missæ in Ecclesijs Regularium interesse, neque ijsdem Regularibus, vel populo præstent Ordinarij desuper impedimentum, vt censuit *Sacra Congr. Eminentiss. Card. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita sub die prima Iunij* 1606.

17 Nec Parochis licet hoc impedire compellendo Parochianos in suis Ecclesijs Missas audire, *Portel. in addit. ad dubia Regularia verbo Missa nu.* 1. & 2. *Hieron. Roder. in compendio quæst. Regular. resol.* 109. *nu.* 6.

18 Immo iam hodiè ex consuetudine vniuerso penè Orbe recepta scita, & tolerata ab ipsis Parochis satisfaciunt fideles huic præcepto audiendo quamcunque Missam, vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam etiam in sacello, aut Oratorio priuato vbicunq; voluerint etiam in maioribus solemnitatibus totius anni, dummodò in contemptum proprij Parochi id non efficiant. Ità *Nau. in man. cap.* 21. *nu.* 5. *Gutier. lib.* 1. *Canon. cap.* 30. *num.* 14. *Soar. tom.* 3. *in* 3. *par. disput.* 88. *sect.* 2. *vers. secundo dicendum, Azor. instit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 6. *quæst.* 4. & 8. *Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 8. vbi *nu.* 9. post *Gutier. d. cap.* 30. *nu.* 17. & *Azor. d. quæst.* 4. *in fine*, nomine contemptus intelligit expressus contemptus cum indignatione, & conuitijs in proprium Parochum iactatis.

19 Non obstat *cap.* 2. *de Paroch.* quia ibi solùm ad summum dicitur peccare illos lethaliter, qui proprio contempto Parocho Parochiam deserunt, vt alibi Missam audiant, quod nos non negamus, immo indè à contrario sensu deducimus satisfacere omnes huic præcepto si eam alibi audiant, & ideò in præcitato tex. meritò iubentur eijci à Parochijs alieni Parochiani si ibi ante Missam inueniantur, quia in foro externo præsumuntur per contemptum Parochi Parochiam propriam deserere, in vtroque tamen euentu, siue Missam audiant in aliena Parochia per contemptum, siue absque contemptu, semper implebitur præceptum, vt optimè docet *Cardin. Tolet. in instruct. Sacer. lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 1. & adeò est

M vera

20 vera hæc opinio, vt dicant *Nauar. d. nu. 5. Soar. d. sect. 2. §. sed inprimis, Gutier. d. cap. 30. nu. 14. in fine, & Azori. d. cap. 6. quæst. 6.* non posse Episcopos constitutionem facere, qua præcipiant suis subditis, vt non audiant Missam nisi in proprijs Parochijs, & excommunicationem esse nullam, ac irritam, si fortè sub ea id ipsum præcipiant.

21 Hinc *Sacra Congreg. Concilij in causa nullius Prouinciæ Rauennaten.* respondit *sub die 15. Septembris 1629.* nequaquam prohibitum esse Regularibus Missas celebrare, & campanas pulsare in suis Ecclesijs ante celebrationem Missæ, & pulsationem campanæ in Ecclesia Parochiali, ideoque Ordinarium minimè hoc illis prohibere posse, sed tantùm monere Populum, vt accedat ad Ecclesiam Parochialem ad *Sacri Concilij Trident.* præscriptum. Itemq. ipsis

22 Regularibus non esse prohibitum inter Missarum solemnia vertere se ad Populum, & generalem Confessionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris sistendo eleemosynas, & oblationes ab offerentibus recipere, non autem eis licere ab Altari discedere, & per Ecclesiam circumire.

23 Nec potest prohiberi celebratio Missæ in Oratorio ruri ædificato per laicum, antequam celebretur Missa in Parochiali, & Matrice Ecclesia, vt censuit eadem *S. Congreg. in vna Caietana 18. Septembris 1627.* Idem etiam censuit *S. Rituum Congreg. in vna Capuana 31. Martij 1629.* dum respondit ad relationem Eminentissimi Card. Pij Curatum Casalis casæ pullæ Capuanæ Diœcesis non posse prohibere Alicornio Natali eiusdem terræ, quòd non faciat celebrare Missam in Ecclesia per ipsum Alicornium ædificata diebus festiuis ante Missam Parochialem.

24 Circa Missas votiuas, & de Requiem Parochum de aliquibus admonere volui, & inprimis, quòd Missæ votiuæ dici possunt quacunque die non Dominica, nec Officij duplicis, nisi ex rationabili causa, quæ non erit, vt Missa breuior celebretur, neque quodlibet arbitrium laicorum, sed voluntas defunctorum, necessitas, aut pietas viuorum votiuas Missas postulantium, &

25 eiusmodi. Vndè posse celebrari Missam pro Defunctis ritu de Requiem in Dominicis, & festis insepulto, & in Ecclesia præsente corpore decreuit *Sacra Rituum Congreg. die 23. Maij 1603.* vbi nimirum viget consuetudo sepeliendi Defunctos simul cum Missa. Si quis autem moriatur in die Paschæ corpus eius referuetur in sequentem diem ob reuerentiam Paschæ ex *Rituali Romano*

26 *Pauli V. tit. de exequijs.* Tolerari tamen possunt Missæ de Requiem in festo duplici, quod non est de præcepto, pro voluntate testatorum implenda, vt censuit eadem *Sacra Congreg. sub die*

1. Septem-

1. Septembris 1607. *& 20. Iunij 1626.* ex qua notabis non dicere ad arbitrium viuorum, sed pro implenda lege Defunctorum. Vnde
27 si festum duplex cadat in diem assignatum pro Altari priuilegiato, & illud sit festum de præcepto, non potest in eo Altari dici Missam de Requiem, eadem *Sacra Congreg. sub die 24. Aprilis 1627.*
28 Et quòd Missæ Defunctorum certo die dicendæ eo impedito transferantur in sequentem decreuit eadem *Sacra Congreg. sub die 27. Septembris 1608. & in vna Egitanien. 23. Maij 1603. in 3. dub.* In diebus verò, quibus prohibetur fieri de festo duplici non possunt dici Missæ votiuæ, neque de Requiem, eadem *Sacra Congreg. sub die 28. Augusti 1626.* nimirum infra octauam Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in hebdomada maiori, feria quarta Cinerum, & in vigilijs Natiuitatis Domini, & Pentecostes. Potest pro Missa de requiem dici Missa de Sancto, vel de Feria currente, quando maiori deuotione afficimur in his Missis, & multò magis si rubricæ obstent, quibus est obediendum, vt latè probat *Grauant. tom. 1. p. 3. tit. 12. nu. 20. cum seqq.*
29 Missas, quæ circumferuntur à *Sacra Rituum Congregatione* non approbatas Sancti Gregorij pro viuis, & Defunctis, quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quascunque alias exceptis his, quæ sunt permissæ certis Regularibus tantùm, eadem *Sacra Congreg.* prohibuit, reiecit omninò, & damnauit respectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit *sub die 8. Aprilis 1628.* Vndè cessant, quæ hac de re scripserunt *Portel. in dub. Regul. verbo Missa nu. 9. Villalob. in sum. p. 1 tract. 8. diffic. 31. nu. 6. Hieronym. Roderic. in compendio quæst. Regular. resol. 25. num. 1.* Missæ verò triginta Sancti Gregorij non sunt prohibitæ, vt decreuit ead. *Sacra Congreg. sub die 28. Octobris 1628.* Dici debent hoc modo ex eodem *Sancto Gregorio in dial. 4. cap. 55.* nimirum per triginta dies continuos ab vno, siue à pluribus successiuè Sacerdotibus recitata Missa, quæ occurrit, vel de Requiem, iuxtà rubricas Missalis cum applicatione Sacrificij Animæ illi, pro qua dicuntur. Si intra hos triginta dies occurrat Parasceues cum Sabbato sancto, immo etiam Feria quinta in Cœna Domini, non tamen dicuntur triginta dies discontinuari, quia Ecclesia prohibet celebrationem Missæ duobus primis prædictis diebus, & in Feria quinta in Cœnæ iubet Communionem Sacerdotum in vnica Missa solemni. Qui verò celebrant in Feria Quinta, & Sabbato prædictis possunt continuare triginta dies omisso die Parasceues, in quo non propriè fit Sacrificium: si dicantur triginta Missæ vno die, vel pluribus discontinuatis diebus proderunt quidem, sed non ex institutione Sancti Gregorij, de qua in *Dialog. loco citato.* Et eodem

M 2 modo

modo si intra triginta Missas eas enumeres, quas ter in die Natiuitatis Domini celebrabis, sufficit enim, vt eo die vnam Missam titulo Missarum Sancti Gregorij pro Defuncto facias, alias duas pro quibus volueris. De his Missis S. Gregorij vide *Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 43. art. 10. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 40. nu. 40. & 41.* vbi damnat continuationem Missarum per xxx. dies si superstitiosè fiat, *Hieron. Roder. in compend. quæst. Regular. resol. 25. nu. 8.*

31 Missa Rosarij prohibita fuit, concessa tantùm Ordini Prædicatorum ab eadem *Sacra Congr. sub die 25. Iunij 1622.* Vbi verò adest
32 capella, seu Altare Rosarij ex decreto Gregorij XIII. in prima Dominica Octobris in Kalendis, vel post Kalendas eiusdem Octobris celebrando, Officium, & Missa celebrari possunt, vt in festo Sanctæ Mariæ ad Niues cum lectionibus secūdi Nocturni de Nati-
33 uitate. Et si quis habet onus celebrandi Missam de Rosario eadem *S. Rituum Congr.* respondit *sub die 6. Maij 1623.* posse dicere Missam votiuam de B. Virgine, vt in Missali, & satisfaciet.

34 Missæ certis Regularibus concessæ non possunt ab alijs dici etiam in ipsorum Regularium Ecclesijs, eadem *Sacra Congr. sub die 19. Nouembris 1622.*

35 Vsus annuli in Missa prohibetur omnibus etiam Doctoribus, & Protonotarijs non participantibus, eadem *S. Congr. sub die 11. Februarij 1623.* & Canonicis Cathedralium Ecclesiarum, eadem *S. Congr. sub die 20. Nouembris 1628.*

36 Pileoli vsus in Missa etiam extrà Canonem concedendus est à Papa, & non ab alio, vt censuit *Sacra Congr. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita sub die 2. Ianuarij 1590. & 17. Ianuarij 1595.* concessit extra Canonem vsum pileoli Episcopo Fauentino, & respondit Archiepiscopo Vrbinati eo non posse vti sine licentia Sedis Apost. idem posteà decreuit *Sacra Rituum Congregatio sub die 31. Ianuarij, & 24. Aprilis 1626.* & idem censuit etiam *Sacra*
37 *Congr. Concil. sub die 16. Februarij 1619.* Vndè peccaret Parochus si absque huiusmodi licentia sacrificaret tecto capite ex *Azori. instit. moral. par. 1. lib. 10. cap. 28. quæst. 16. Squillante de obligat. cleric. par. 2. nu. 67.*

38 Tenentur Rectores singuli habere clericum, qui eis Missæ, & diuinis Officijs in Ecclesia inseruiat, & in docendis pueris Parochiæ suæ eos valeat adiuuare, vt statuit *Maticense Concil.* de quo *in cap. vt quisque, de vita, & honest. cleric.* & tradunt *Rebuff. tract. congruæ portionis num. 65. Cened. ad Decretal. collectan. 63. num. 1. Caualer. decis. 498. nu. 1. Ragut. de Missa in Ecclesia quæst. 36. nu. 1.*

39 Vndè

39 Vnde Ecclesiam non debere dedicari nisi tantùm assignetur, quod duobus sufficiat, voluerunt *Cassad. decis. 19. de praebend. Rot. decis. 56. nu. 19. p. 2. diuers.* immo in *Tridentino Concil. sess. 21. de reformat. cap. 4.* est constitutum, vt in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel Baptismalibus, quibus populus ità numerosus sit, vt vnus Rector non possit sufficere ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogantur Rectores ab Episcopis, vt sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungant, quot sufficiant ad debitum Parochiale persoluendum.

40 Cum autem grauis necessitas premit, poterit Parochus sine ministro celebrare, vt per *Sylvium in 3. p. q. 83. art. 5. Squillante de obligat. Sacerd. p. 2. dub. 23. nu. 96. in fine, Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 19. q. 3. Villalob. in sum. p. 1. tract. 5. diffic. 34. nu. 2. Fagundez in quinque Ecclesiae praecepta praec. 1. lib. 3. cap. 21. num. 4. Antonin. Diana d. tract. de celebrat. Missar. resolut. 43. Possevin. de officio Cu-*

41 *rati cap. 2. nu. 9.* vbi subdit quòd si nullum ministrum habeat, qui responderi sciat, dummodo habeat masculum, qui verceolos ministret, poterit ipse celebrans etiam absque necessitate sibi respondere; & addit *Soar. tom. 3. q. 83. disp. 88. sect. 2. in fine*, in defectum ministri nescientis respondere posse Sacerdotem praeire dicendo, quae veniunt respondenda, & ministrum sequi recitando verba Sacerdotis.

42 Debet tamen cauere omni casu ne in ministrum admittat foeminam, vt bene aduertunt *Illustris. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. 31. nu. 3. dist. 23. Fagundez d. cap. 21. nu. 2. Bonacin. de Sacrament. disp. 4. q. vlt. puncto 9. nu. 32.* subdens magis indecens, & periculosum esse foeminam adhibere, quàm sine ministro cele-

43 brare. Non potest enim Sacerdos illam etiam in necessitate pro responsione Missae ministram adhibere, ità *Soar. tom. 3. disput. 87. sect. 1. Squillante d. dub. 23. nu. 70. Villalob. d. diffic. 34. nu. 1. Paul. Laymann. in Theologia morali lib. 4. tract. 5. cap. 6. nu. 13. Molfes. in sum. Theologia mor. tom. 1. tract. 3. cap. 10. nu. 40. Ioan. de la Cruz in direct. Conscient. p. 2. de sacrific. Missa q. 3. dub. 5. concl. 2. Antonin. Diana d. tract. de celebrat. Missar. resol. 44.*

44 Cum vno lumine olei, vel adipis in necessitate poterit Parochus absque mortali peccato celebrare, vt per *Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 43. num. 1. Azori. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 18. q. 15. Zanard. in direct. Theolog. p. 1. de sacrific. Missa cap. 14. in fine, Pitigian. in 4. tom. 1. disp. 13. q. 2. art. 3. Nugn. in 3. p. q. 83. art. 3. dub. 5. pag. mihi 509.* vbi subdit esse tantum peccatum veniale celebrare cum vnica candela cerea in casu necessitatis; *Homobon. de Bonis de examine eccles. p. 1. tract. 4. cap. 15. q. 141.* qui etiam tenet Sacerdo-

tem neque peccare mortaliter, si celebret Missam in Altari, in quo imago Crucis non existit, de quo etiam *Villalob. in sum. p. 1. tract. 8. diffic. 26. nu. 6.* Quamuis illum peccare mortaliter, qui cum vno lumine olei, vel adipis in necessitate celebraret, existimauerint *Soar. in 3. p. tom. 3. disp. 81. sect. 6. Vasq. in 3. p. tom. 3. disp. 233. cap. 3. nu. 26. Molfes. in sum. Theologiæ moralis tom. 1. tract. 3. cap. 12. nu. 57. Fernandez in examine Theolog. moralis p. 3. cap. 5. §. 13. n. 12. Villalob. d. p. 1. tract. 8. diffic. 26. nu. 4. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 29. c. 9. nu. 196. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. decis. 213. nu. 1. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 1. lib. 3. cap. 23. nu. 17.* nisi adesset grauis necessitas, & secluso scandalo, ac contemptu, vt plures ex his Doctoribus declarant, & præcipuè *Soar. Valer. Reginald. & Fagundez*, ac *Paul. Laymann d. lib. 5. tract. 5. cap. 6. nu. 17.*

45 Dubitare poterit Parochus an si festum Annunciationis venerit in die Sabbati maioris hebdomadæ, possint in illa die celebrari facere plures Missæ in sua Ecclesia? Negatiuam partem tenere videtur *Villalob. in sum. p. 1. tract. 8. dub. 20. nu. 4.* his verbis. *El anno de 1606. que cajo la Annunciacion en Sabbado consultò el Obispo de Salamanca letrados para esto caso, y resoluieron que non se dixesse, y lo mismo fue en Valladolid adonde staua à la sazon la Corte, y non sabemos que en parte ninguna se haia hecho lo contrario.* Verùm contrariam sententiam affirmatiuam meritò tuentur *Petr. de Ledesma in sum. tom. 1.* vbi *de sacram. Eucharistiæ cap. 19. concl. 5. Fernandez in examine Theolog. moralis p. 3. cap. 5. §. 5. nu. 2. Syluius in 3. p. q. 83. art. 2. Molfes. in sum. Theolog. moral. tom. 1. tract. 3. c. 17. n. 41. Ioan. de la Cruz in director. Conscient. p. 2.* vbi *de sacrificio Missæ q. 2. dub. 2. concl. 1.* vbi ità ait. *Anno 1617. occurrente festo Annunciationis in Sabbato sancto plures Missæ celebratæ sunt in singulis Ecclesiis Toletanæ diœcesis*, refert *Antonin. Diana resol. moral. par. 2. tract. de celebr. Miss. resol. 21.* vbi subdit cũ *Ledesma citato loco*, dicẽ-

46 dam esse vel Missam B. Virginis, vel Missam ordinariam illius diei.

Si quando acciderit idem festum Annuciationis in die Parasceue, non tenetur quis sub reatu peccati mortalis Missam illius diei audire, vt benè resoluunt *Molfes. d. cap. 17. nu. 40. Nald. in sum. verbo Missa nu. 20. Sanci. in select. disp. 32. nu. 13. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 1. lib. 3. c. 4. nu. 19. Grauant. in commentar. ad rubricas Missalis p. 3. tit. 29. nu. 24.* vbi attestatur ità declarasse *Sacram Congr. sub die 19. Februarij 1622.* Ratio est quia

47 Missa illius diei non est Missa, neque propriè sacrificium, cum non adsit noua Hostiæ consecratio, secundum *Soort. de sacrific. Missæ lib. 1. cap. 5. ad 3. arg. Bonacin. de Sacram. disp. 4. q. vlt. puncto 2. nu. 3.*

Sibast.

*Sebast. Parec. in tract. de sacrific. Missæ c.*14. Contra *Nugn. tom.*1. *in* 3.*p.q.*83.*art.*1.*diffic.*2.*pag.*484.*Vasq.tom.*3.*in* 3.*p.disp.*232.*cap.*2. *nu.*18. existimantes totum populum interesse debere officio illius diei si in eo festum aliquod consuetum ab Ecclesia seruari incidat.

48 Non possunt enim Sacerdotes eo die vllam Missam celebrare, *Vasq.d.disp.*232.*cap.*2.*nu.*17.*&* 18. *Gutier. Canonicar. lib.*1. *cap.*1. *nu.*35.*Valer.Reginald.d.lib.*29.*cap.*9. *nu.*170. *Fagundez d. prae.*1. *lib.*3.*cap.*16.*à nu.*16. *Azori.d.p.*1.*lib.* 10.*cap.*24.*q.*3. vbi subdit Sacerdotem celebrantem tali Sexta Feria peccare mort.

49 An in Feria quinta maioris hebdomadæ, & in Sabbato sancto liceat priuatim celebrare, huius loci est inuestigare. De Feria quinta (licet aliqui existiment eo die nō licere singulis Sacerdotibus Missam dicere) tamen alij magis cōmuniter tenēt securè posse Sacerdotes in eo sacrificare, quamuis prudens consilium sit secretò, & absque concursu populi id facere, quia circa hoc non est prohibitio, nec etiam consuetudo, quæ vim legis habeat, cum Sacerdotes docti, & timorati sine vllo scrupulo eo die sacrificent, & qui omittunt non id faciunt, quia existiment oppositum esse malum, sed vel ex deuotione, vel ob nimiam illius diei occupationem, & alia impedimenta, & ideò sic docent *Nau. in man. cap.*25. *nu.*88.*versf. at in die Iouis, Gutier.d.lib.*1.*cap.*30. *num.*36. *in princip. Soar. de Sacram. disp.*80.*sect.*2.*§.superest*, *Valer. Reginald.d.lib.*29. *cap.*9. *nu.*170. *Aegid. de Coninck de Sacrament. q.*83. *art.*2. *dub.*2. *nu.*210.*Azor.d.cap.*24.*q.*5.*Fagundez d. cap.*16. *nu.*13. *Bonacin. de Sacram.disp.*4. *q.*7.*puncto* 2. *nu.*17. *Vasq.d. tom.*3. *disp.*232.*cap.*2. *nu.*14.*cum seqq.* cum quo obserua eo die solùm licere celebrare antequam Missa solemnis sit finita, & Corpus Christi in locum designatum recondatur.

50 De Sabbato sancto maior est difficultas, nam quidam probabiliter existimant minimè licere eo die priuatim celebrare, ex quorum numero sunt *Nau.d.cap.*24.*nu.*88. *Francolin. de boris Canon. cap.*30.*nu.*8.*&* 9.*Vasq.d.tom.*3. *disp.*223.*cap.*2. *nu.*23. *Azor. d.p.*1. *lib.*10.*cap.*24.*q.*4. *Valer.Reginald.d. lib.*29. *cap.*9. *nu.* 170. *per cap. Sabbato, de consec. dist.*3. dum probare videtur Sacerdotes non debere celebrare biduo, quod proximè Pascha antecedit, videlicet die Parasceue, & Sabbato sancto. Sed alij plures probabiliùs docent non esse peccatum mortale, quia iam prohibitio de qua in *d.cap.Sabbato*, abrogata est, & ideò per se licere secluso scandalo, maximè vbi fuerit loci consuetudo, eo die priuatim celebrare, tenent *Sot. in* 4.*dist.* 13. *q.*2.*art.*2.*§.secundo igitur, Gutier.d.c.*30.*n.*36. *Fr. Emman. in sum. verbo Missa cap.* 243. *concl.*3. *Emman. Sà in aphorism. eod. verbo nu.*13. *Petr. de Ledesma in sum.* vbi *de Sacram.*

Eucharistiæ cap.19.dub.3.Aegid.de Coninck d.dub.2.nu.210.Bonacin.de Sacram.disp.4.q.7.puncto 2.nu.18. Hieron. Roderic. in compend.quæst.Regul.resol.25.nu.22.

51 Illud superest animaduertendum quòd non possunt Parochi ab Episcopo cogi, sed hortari, vt subministrent necessaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Ecclesijs, sicut censuit *S.Rituū Congr.in vna Egitanien.10.Iunij 1602.in 3.dub.* de quorum consensu tantùm liberum erit Regularibus in eorum Ecclesijs secularibus absque Ordinarij loci licentia celebrare, vt declarauit *Sacra Congr. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita sub* die 10. *Ianuarij* 1617.

S V M M A R I V M.

1 *Functiones Parochiales sunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt.*

2 *Benedictio fontis Baptismalis ad solum proprium Parochū spectat.*

3 *Sanctissimi Sacramenti delationes, & celebrationes Missarum Feria quinta in Cœna Domini, & Sabbati sancti non spectant ad Capellanos, siue Sacristas Ecclesiarum, sed ad proprium earum Parochos.*

4 *Candelarum benedictio in die Purificationis B.Virginis, & earum dispensatio ad proprios Parochos spectat.*

5 *Candelas benedictas in die Purificationis non transmittat Parochus ad ædes secularium, sed in Ecclesia distribuat.*

6 *Candela benedicta in Ecclesia Cathedrali debet Episcopo ministrari à prima Dignitate.*

7 *Candelam ab Episcopo accipere debet ante omnes etiam ante Vicarium ille, qui candelam Episcopo ministrauit.*

8 *Cinerum benedictio primo die Quadragesimæ à proprio Parocho est facienda.*

9 *Palmarum benedictio in die Dominica proxima Paschati spectat ad Parochos.*

10 *Celebrantes, qui distribuunt candelas, cineres, & palmas, detecto capite distribuere debent.*

11 *Aspersiones domorum in Paschate Resurrectionis ad Parochos priuatiue quoad alios Ecclesiæ clericos spectant.*

12 *Regulares non possunt in Sabbato sancto benedicere domos, cum non possint hoc munus extrà Conuentus suos exercere.*

13 *Processiones facere per Parochiam ad Curatos spectat, & sine eorum consensu illas dirigere nullus etiam Regularis valet.*

14 *Fratres Dominicani possunt processionem Sanctissimi Sacramenti Domi-*

Dominica infra octauam Corporis Christi facere per vicos, & plateas ab eis semel eligendas absque Parochorum consensu.

De Functionibus Parochialibus.

CAP. XII.

1 FVNCTIONES Parochiales sunt illæ, quæ à proprio Parocho fiunt, & quibus capellarum, seu quorumuis beneficiorum simplicium Rectores, Sacristæ, & Capellani se intromittere nequeunt, sed tale officium ad ipsum tantùm Parochum spectat, ità nouissimè *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. p.4. resol.* 304. prout in casibus qui sequuntur.

2 Benedictio fontis Baptismalis inter functiones Parochiales cōnumeratur, ac proindè ad solum proprium Parochiæ Parochum spectat, vt per *Quarant. in sum. Bullarij verbo Missa in fine, pag.* 403. *Hieron. Carat. in opusculo de Iuribus Parochial. tit.* 1. *cap.6. Aloys. Ricc. d. p.4. resol.* 308.

3 Sanctissimi Sacramenti delationes, & celebrationes Missarum Feriæ quintæ in Cœna Domini, & Sabbati sancti inter functiones Parochiales connumerantur, & propterea tale munus non spectat ad Capellanos, siue Sacristas Ecclesiarum, sed ad proprium Parochum, seu Rectorem animarum curam habentem in Ecclesia institutum, ità declarauit *S. Rituum Congr. sub die* 18. *Maij* 1602. prout referunt *Quarant. d. verbo Missa, Aloys. Ricc. d. p.4. resol.* 309.

4 Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum dispensatio inter Parochiales functiones connumeratur, ac proindè ad proprios Parochos spectat, ità ex *Quarant. & Carat.*

5 resoluit *Aloys. Ricc. d. p.4. resol.* 305. Caueant vtique Parochi huiusmodi candelas transmittere ad ædes secularium, sed iuxtà laudabilem, & obseruatam ab Ecclesia vniuersali consuetudinem in Ecclesia Populus eas recipere teneatur, vt censuit *S. Congr. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita* in vna *Foglinen. de*

6 *anno* 1585. In Ecclesijs autem Cathedralibus candela benedicta debet Episcopo ministrari à prima Dignitate, vt declarauit *Sacra*

7 *Rituũ Cõg. in vna Brixien.* 28. *Maij* 1616. Et candelam ab Episcopo accipere debet antè omnes etiam antè Vicariũ ille, qui candelam Episcopo ministrauit, ex ead. *S. Cõg. in vna Lucerina* 14. *Iunij* 1608.

8 Cinc-

8 Cinerum benedictio, quæ solet fieri primo die Quadragesimæ, connumeratur etiam inter functiones Parochiales, & ideò à Parocho est facienda, vt post *Quarant. Carat. & Nouar.* tenet *Aloys. Ricc. d. p. 4. resol.* 306.

9 Palmarum benedictio, quæ in toto Christiano Orbe in die Dominico proximo Paschati fieri solet, cum inter functiones Parochiales connumeretur, spectare debet ad Parochos locorum Ordinarios, ità post citatos tradit *Aloys. Ricc. d. p. 4. resol.* 307. & ce-
10 lebrantes, qui distribuunt candelas, cineres, & palmas, quòd detecto capite distribuant; censuit *S. Rituum Congreg. sub die* 18. *Iulij* 1626.

11 Aspersiones domorum in die Sabbati sancti post factam fontis benedictionem, vt in Italia fieri solet, vel in primo, aut secundo die post Dominicam Resurrectionis secundum morem, qui viget in Lusitania, cum inter functiones Parochiales similiter connumerentur, spectant solùm ad Parochos priuatiuè quoad alios Ecclesiæ clericos, ità post citatos resoluit *Aloys. Ricc. d. p. 4. resolut.* 310. Vnde *S. Congr. Concilij sub die* 23. *Nouembris* 1619. censuit
12 Regulares non posse in Sabbato sancto benedicere domos, cum non possint hoc munus extrà Conuentum suum exercere.

13 Processiones facere per Parochiam ad Curatos spectat, & sine eorum consensu illas dirigere nullus etiam Regularis valet, vt censuit *Sacra Rituum Congreg. in vna Hispalen. sub die* 26. *Februarij* 1628. cuius decisionis copiam hic transcribere curaui, & est prout sequitur, videlicet. *Abbas maior, & Vniuersitas Parochorum Ciuitatis Hispalen. citatis procuratoribus Ordinum supplicauerunt diffiniri an Regulares possint facere processiones extra claustra Monasteriorum. Hinc an stante consuetudine aliqua faciendi processiones extrà claustra per vias publicas, sine consensu Parochi, talis consuetudo Regularibus suffragetur, & sit attendenda? Et S. Rituum Congr. ad tollendas difficultates, quæ quotidiè oriuntur circa processiones faciendas tam per Regulares, quàm per Confraternitates in Ecclesijs Regularium, inhærendo decretis aliàs in similibus factis, & signanter in Cæsaraugustana* 17. Martij 1617. *censuit in processionibus fiendis tam per Regulares, quàm per Confraternitates laicorum ità in posterum seruari debere, vt in Ecclesijs habentibus claustrum processiones fieri non possint nisi intra claustra tantùm, & non extrà. In Ecclesijs verò carentibus claustro fieri possint intra ambitum, hoc est propè muros Ecclesiæ siue exeundo à ianua Ecclesiæ, & intrando per aliam, siue per eandem, & semper propè muros Ecclesiæ; extra verò ambitum Ecclesiæ non licere neque Regularibus, neque Confraternitatibus facere processiones nisi de licentia, consensu,*

aut

aut cum Cruce Parochi, exceptis tamen illis Ecclesiis, quæ habent in hoc speciale priuilegium faciendi processiones per alia loca, quibus per hoc Decretum S. Congr. non intendit præiudiciare.

14 Excipiuntur tamen Fratres Dominicani, iuxtà declarationem eiusdem *S. Rituum Congr. in causa Pisaurien. sub die 14. Nouembris 1615.* quæ sic cantat. *Sacra Congr. Rituum audita Relatione Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Card. de Monte, coram quo de mandato eiusdem S. Congr. Rituum deducta fuerant voce, & scripto Iura, & rationes Fratrum Prædicatorum Ciuitatis Pisauriensis prætendentium posse virtute litterarum Clementis VIII. ampliare viam ab illis aliàs electam pro processione sanctissimi Sacramenti facienda Dominica infra octauam Corporis Christi. Eadem S. Congr. audita relatione, vt supra iuxtà formam litterarũ fel. record. Papæ Clementis VIII. in quibus expresè dicitur, quòd Fratres Dominicani possint dictam processionem sanctissimi Sacramenti facere per vicos, plateas, & loca ab eis electa, & semel tantùm eligenda, declarauit dictos Fratres Dominicanos in dicta eorum processione, quam in Ciuitate Pisauri facere solent Dominica infra Octauam festiuitatis sanctiss. Corporis Christi debere incedere per eandem viam, per quam processionaliter prima vice incesserunt quando dictam processionem facere inceperunt.*

Item eadem *S. Congr. in causa Materan. sub die 10. Iulij 1629.* respondit non licere Fratribus Dominicanis Ciuitatis Materæ in processione sanctissimi Sacramenti, quam faciunt in Dominica infra Octauam Corporis Christi, mutare, aut variare vias, & loca semel ab eis electa, sed incedere debere per easdemmet vias per quas processionaliter primà vice incesserunt quando dictam processionem facere cæperunt.

SVMMARIVM.

1 *Parochi Ecclesias cum indigent, reparare, & restaurare debent pro rata scilicet redditũum, vt nu. 2. & deducto prius necessario ad suam sustentationem, vt nu. 4.*

3 *Commendatores perpetui tenentur ad reparationem Ecclesiarum.*

5 *Beneficiorum fructus non ad crescendos, aut augendos, seu fouendos mundanos titulos, sed ad pauperes alendos, & diuinum cultum instituendum sunt concessi.*

6 *Parochiani ad Ecclesiæ reparationem tenentur contribuere in defectum Parochi.*

7 *Onus contribuendi ad Ecclesiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi spectat ad dominum, & non ad conductores domus.*

8 *Pa-*

8 *Patroni, quatenus Ecclesia, quæ indiget reparatione, de iurepatronatus sit, tenentur contribuere in defectum Parochorum.*

9 *Parochiani licet nobiles sint, & exempti tenentur contribuere in defectum Parochorum, & ad hoc cogendi sunt, quacunque appellatione non obstante.*

10 *Parochiani non possunt vsui Ecclesiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipse Parochus renuntiare beneficio, vt euitent onera reparandi Ecclesiam.*

11 *Parochiani quando sunt pauperes, nec possunt reficere Ecclesiam Parochialem, illa debet transferri ad Matricem, seu ad viciniorem Ecclesiam.*

12 *Domus Parochiales, idest habitationis Parochorum, debent reparari, & instaurari eodem modo, quo Ecclesiæ Parochiales.*

13 *Parochus studere debet, vt suæ Ecclesiæ debitus deferatur honos, nec quicquam in ea indecens, aut inhonestum fiat.*

14 *Negotia secularia, placita, vel contractus, aut seculare iudicium in Ecclesia fieri non debent.*

15 *Citatio in Ecclesia fieri non debet.*

16 *Actus ecclesiastici ad iurisdictionem voluntariam pertinentes possunt in Ecclesiis celebrari, non sic ad iurisdictionem contentiosam spectantes.*

17 *Actus in Ecclesia facti an sint validi, ostenditur.*

18 *Conclamationes, seditiones, & publica, vt vocant, parlamenta, seu Vniuersitatum consilia, aut Congregationes in Ecclesia fieri non debent.*

19 *Congregatio etiam per laicos fieri potest in Ecclesia pro actu pietatis, aut pro spiritualibus exercitijs, vel pijs operibus.*

20 *Negotia ecclesiastica, & spiritualia in Ecclesia tractari possunt.*

21 *Iudicia omnia Ecclesiæ possunt fieri in Ecclesia.*

22 *Ludi Theatrales, & monstra laruarum, & chori secularium, vel cantica puellarum in Ecclesia fieri non possunt.*

23 *Theatralico more non est in Ecclesia canendum.*

24 *Cantores ecclesiastici honestè, religiosè, & non lasciuè in Ecclesia cantare debent.*

25 *Cantus religiosus quis dicatur, ostenditur.*

26 *Saltationes in Ecclesia fieri permittere non debent Parochi.*

27 *Clamores, & strepitus in Ecclesia fieri non debent.*

28 *Conuiuia in Ecclesia cum irreuerentia loci sacri fieri non debent, nisi aliquid frugale, & paruulum in angulo Ecclesiæ sine tumultu, & luxu, ac perturbatione adstantium sumatur.*

29 *Pernoctationes, & vigiliæ, quæ olim in Ecclesiis pro solemnitatibus ad Martyrum corpora fieri solebant, hodie non permittuntur.*

30 *Supel-*

30 *Supellectilia, seu utensilia domus in Ecclesia reponi non debent, nisi propter hostiles incursus, aut incendia repentina, & similem necessitatem.*

31 *Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi, quibus specialiter est ingressus Ecclesiæ interdictus, ab Ecclesia eijci debent.*

32 *Infideles permittuntur ingredi Ecclesiam ad Verbum Dei audiendum, & ibidem stare possunt usque ad Missam Cathecumenorũ.*

33 *Pœnitentes solemniter, & criminosi ab Ecclesiæ ingressu arceantur ad tempus.*

34 *Ecclesiam olim intrare non poterat vir, qui cum propria uxore copularetur, nisi lotus aqua.*

35 *Ecclesiæ in ingressu singuli aqua asperguntur ad veniales saltem maculas abstergendas.*

36 *Sacrilegij species, & modi quot?*

37 *Illicita in Ecclesia facientes quas pœnas incurrant, ostenditur.*

38 *Res, seu bona etiam mobilia ad Parochiales Ecclesias pertinentia quomodo conseruanda, ostenditur.*

39 *Parochi cauere debent à locationibus bonorum suæ Parochiæ cum anticipatis solutionibus.*

40 *Bona immobilia Ecclesiæ ultra trienniũ locari, aut alia ratione alienari prohibentur sub excõmunicationis, alijsq. grauissimis pœnis.*

41 *Alienationes facta de bonis immobilibus Ecclesiæ cum clausu. reseruato Sedis Apost. beneplacito, irrita, & inualida censenda sunt, si antè impetratam confirmationem possessio rei ecclesiasticæ alteri tradita fuerit.*

42 *Alienatione rerum tenuiorum, licet immobiliũ Ecclesiæ non requiritur Apost. auctoritas, dummodo causa cognita, & euidente Ecclesiæ utilitate comperta ea Ordinarius auctoritate sua probauerit.*

De Parochorum cura circa propriæ Ecclesiæ, & habitationis reparationem, & debitam reuerentiam ipsi Ecclesiæ habendam, eiusq. bona, & res conseruandas.

CAP. XIII.

1 SCIANT Parochi Ecclesias, cùm indigent, reparare, & restaurare debere, quemadmodũ iubet *Alexander III. in cap. his, de eccles. ædific.* hoc enim modo ad Lexouien. Episcopum rescripsit. *De his, qui Parochiales Ecclesias habent, duximus respondendum, quod ad reparationem, & institutionem*

tionem Ecclesiarum cogi debent, cum opus fuerit, de bonis quæ sunt ipsius Ecclesiæ, si eis supersint, conferre, vt eorum exemplo cæteri inuitentur. Quod rescriptum innouauit *Concil. Trid sess. 21. de refor. cap. 7.* addita noua prouisione in casibus in quibus Parochi, vel etiam Parochiani tanta laborent inopia, vt nequeant Parochiales Ecclesias reparare. Concilij autem contextus huiusmodi est. *Parochiales verò Ecclesias, etiamsi iurispatronatus sint, ità collapsas refici, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodocunque pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis prouenientibus percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione, & contradictione remota.*

2 Ex quibus Iuribus colliges ad reparationem Ecclesiæ teneri Rectorem pro rata redditùum, vt resoluunt *Surd. cons. 62. à num. 1. Flamin. Paris de resign. benefic. lib. 3. q. 15. nu. 1. Rip. resp. 22. num. 3. Aloys. Ricc in praxi aurea resol. 476. nu. 4. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 3. q. 10. Cened. ad Decretal. collect. 153. nu. 1. Valasc. cons. 179. n. 12.* nouissimè idem *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. p. 4.*
3 *resolut. 336. & resol. 346.* tenet Commendatarios perpetuos teneri
4 ad reparationem Ecclesiæ; deducto scilicet prius necessario ad sustentationem *Sarmien. de redditib. p. 1. mon. 82. nu. 3. Cened. d. nu. 1. in medio, Gutier. alleg. 10. nu. 7. ad fin. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 82. concl. 3. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore §. 15. nu. 1. Salgado de protect. Regia tom. 1. p. 3. cap. 5. nu. 16.* non autem ad tuendam conditionem, seu statum, quia beneficiorum
5 fructus non ad crescendos, aut augendos, seu fouendos mundanos titulos, sed ad pauperes alendos, & diuinum cultum instituendum sunt concessi, vt benè aduertunt *Paul. Comitol. d. concl. 3. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. decis. 293.*

6 At si Parochus non habeat ab Ecclesia tot redditus, quibus præstare possit talem reparationem, tunc in illius defectum tenentur Parochiani contribuere, *Abb. cons. 70. nu. 2. p. 1. Lambertin. de iurepatron. art. 2. 7. quæst. princip. lib. 3. nu. 4. vers. tertius est casus, & nu. 7. vers. & si isti beneficiati, Rip. resp. 22. col. 2. vers. & ibi redditus, Auiles ad cap. 23. Prætor. verbo den orden nu. 11. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 9. cap. 3. q. 10. Aloys. Ricc. d. resol. 476. nu. 7. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. decis. 15. n. 7. & in d. praxi p. 4. resol. 336. n. 8. &*
7 *resol. 349.* vbi ampliat etiam nulla existente consuetudine contribuendi, & *resol. 350.* quòd hoc onus spectat ad dominum, & non ad conductorem domus, *Cabed. Lusitan. decis. 91. nu. 8. par. 1. Valasc. cons. 179. nu. 16. Bellet. d. tit. de clerico debitore §. 14. nu. 5. &* expressè *Concil.*

Concil. Trid. d. cap. 7. ibi, *aut in illorum defectum Paroebianos, &c.*
8 & à fortiori patroni quatenus Ecclesia de iurepatronatus sit, quia percipiunt emolumentum à dicto iurepatronatus, quod in præsentatione consistit, & habent honorantias primi loci in processionibus, & in sessionibus, ac percipiunt alimenta ab ipsa Ecclesia
9 in necessitate, *Bellet. d. §.* 14. *nu.* 10. Quod procedit licet Parochiani huiusmodi nobiles sint, & exempti, cum hoc sit opus publicum, & cõmunem omnium vtilitatem concernens, vt docent *Auendan. de exequend. mand. lib.* 2. *cap.* 14. *nu.* 19. *Cened. d. collect.* 153. *num.* 3. *Cabed. d. decis.* 91. *nu.* 1. *cum seqq. Aloys. Ricc. d. decis.* 15. *nu.* 4. *p.* 4. *Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 64. *nu.* 7. quia nihilominus cogendi sunt quacunque appellatione non obstante, *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 9. *in annot. nu.* 118. *Salgado d. p.* 3. *cap.* 5. *num.* 15.
10 In tantum vt illi non possint vsui Ecclesiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipse Parochus renuntiare beneficio, vt euitent onera, & eorum præstationem, secundum *Greg. Lop. l.* 11. *tit.* 10. *part.* 1. *Lambertin. d. q.* 7. *art.* 2. *nu.* 7. *vers. & si isti beneficiati, & art.* 5. *nu.* 2. *Bellet. d. §.* 14. *nu.* 7. *vers. & in tantum.*
11 At quando Parochiani sunt pauperes, nec possunt reficere Ecclesiam Parochialem debet seruari dispositio *Concilij Trid. d. c.* 7. *in fine*, sic statuentis. *Quod si nimia egestate laborent ad Matrices, seu viciniores Ecclesias transferantur cum facultate tam dictas Parochiales, quàm alias Ecclesias dirutas in profanos vsus non sordidos, erecta tamen ibi Cruce conuertendi*, referunt *Valasc. consult.* 179. *nu.* 22. *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. p.* 4. *resol.* 348. *à principio.*
12 Quod diximus de reparatione, & restauratione Ecclesiarum Parochialium, idem omninò dicendum est de domibus Parochialibus, idest habitationis Parochorum, vt declarauit *S. Congr. Concilij ad cap.* 7. *sess.* 21. *de reform.* in hæc verba. *Idem censuit Congr. de domibus pro necessaria Parochi habitatione intelligendum, quod de Ecclesiis Parochialibus decisum est omni contradictione remota.*
13 Debet quàm maximè Parochus studere, vt suæ Ecclesiæ debitus deferatur honos, nec quicquam in ea indecens, aut inhonestum fiat, vt monet *Concil. Trident. sess.* 22. *in decreto de obseruand. & euit. in celeb. Miss.* his verbis. *Ab Ecclesiis musicas eas vbi siue organo, siue cantu lasciuum, aut impurum aliquid misceatur, item seculares omnes actiones, vana, atque adeò profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceantur, vt domus Dei verè domus orationis esse videatur, & dici possit*, refert *Sanch. in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2.
14 *cap.* 37. *nu.* 7. Et ideò primò debet efficere ne secularia negotia, ac placita, vel contractus, & alia huiusmodi ibi fiant, *cap.* 1. & *cap. cum Ecclesia, de immun. Eccles. Nauar. de boris Canon. c.* 5. *n.* 31.

cum

cum seqq. Azor.instit.moral. p.2.lib.8. c.9. q.7. Doctor Ludou.Correa nobilis Lusitanus in eleganti repet.cap. inter alia,de immun. Eccles.p.2. nu.26. Et itá nec seculare iudicium etiam ciuile, *Rebuff. ad l.appellatione 72.vers.item sicut pag.350. Azor.d.p.2.lib.9. cap.9.*
15 *q.1.* nec etiam citatio, quia est actus iudicialis, *cap. quoniam 11. de probat. Tiraq.de retract. lig. ad finem tit. nu 82. Azeued. ad Curiam Pisanam lib.1.cap.5.nu.4.lit.B. Ludou. Correa d.p.2. num.27.* latè *Valasc.cons.81.nu.1. cum seqq.*

16 Actus verò ecclesiastici ad iurisdictionem voluntariam pertinentes possunt in Ecclesijs celebrari, vt sunt promoueri aliquem ad Doctoratum, & similia, itá *Siluest.in sum. verbo immunitas 1. nu.3. in fin. Armil.eod.verbo nu.3. Ludou.Correa in repet.d. c.inter alia p.2.nu.26.* vbi addit idem non esse dicendum si ad iurisdictionem contentiosam spectent, quia licet fiant per personas ecclesiasticas, strepitum tamen Iuris habent, quod in Ecclesijs prohibetur, & concordat *tex.in cap.qua fronte,in princ.de appellat.* ibi,*iam enim non in Ecclesia sicut est Canonicum, &c. cum cap. decet vers. cessent*, ibi, *fori cuiuscunque tumultus, de immun. Eccles. lib.6.* vt scilicet illud intelligatur de actibus voluntarijs, hoc verò de contentiosis.

17 Vtrum autem actus in Ecclesia facti (supposito quòd ibi fuerunt celebrati) validi sint? sub distinctione est quæstio resoluenda, hoc modo, vel actus in Ecclesia gesti sunt seculares iudiciales, & extraiudiciales, vel ecclesiastici tantùm. Seculares iudiciales in Ecclesijs facti non valent ex tex.*in cap.decet §.Ordinarij,de immun. Eccles.lib.6.* ibi, *communi omni careant robore firmitatis*,vbi solum processus iudiciales annullantur. Si verò sint extraiudiciales quamuis seculares valent, quia constitutio loquitur de iudicialibus solummodo,& cum pœnalis sit non debet extendi ad extraiudiciales iuxtà *reg. in pœnis lib. 6.* Vndè contractus omnes in Ecclesijs celebratos validos esse, vtpotè quia actus extraiudiciales sunt,tradit *glos.verbo processus in d.§.Ordinarij, Armil.in sum.verbo Immunitas num.4.* Actus verò ecclesiastici iudiciales habent suam firmitatem, licet sint contentiosi, & prohibiti, ex eo enim quòd sint ecclesiastici videntur condicere ipsi Ecclesiæ.Itá eleganter *Ludou.Correa in d cap.inter alia p.2.nu.27.*

18 Secundò ne conclamationes,& seditiones, aut impetus, & publica, vt vocant parlamenta, seu Vniuersitatum consilia, aut Congregationes, & his similia ibi fiant, *d.cap.decet, de immun. Eccles.*
19 *lib.6.* nisi pro actu pietatis, aut pro spiritualibus exercitijs, vel pijs operibus congregatio etiam per laicos fieret, secundum *Ioan. Andr.* quem refert, & sequitur *Panor. in cap.cum Ecclesia de im-*

de immun. Eccles. Franc. in d. cap. decet, putà pro faciendo aliquo festo, vel instituendo aliquam Confraternitatem, vel eligendo Iudicem in ea, aut curatorem dando, *Bald. in l. nemo la 1. C. de sacros. Eccles. ex nu. 2. Ludou. Correa in repet. d. cap. inter alia p. 2. num. 27.*

20 Vel nisi in Ecclesia tractarentur ecclesiastica alia, & spiritualia negotia, vt est Synodum facere, tractare de libertate Ecclesiæ, de statu cleri, & reformatione morum in Populo, vt tenet *Domin. in d. cap. decet nu. 16.* vbi tamen *nu. 17.* declarat dummodo fiat non tumultuosè, & ibi *Archid. nu. 6. Præpos. in cap. qua fronte nu. 4. de*

21 *appell.* vbi inquit, quod omnia iudicia Ecclesiæ possunt fieri in Ecclesia, refert *Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in commentar. ad cap. oratorium 6. nu. 3. dist. 42.*

22 Tertiò debet quoque prohibere ne ludi theatrales, & monstra laruarum, aut ludricæ festiuitates, & chori secularium, vel cantica puellarum, & profana huiusmodi in Ecclesia fiant, *cap. cantantes 92. dist. cap. cum decorem, de vita, & honest. cler. Nau. in tract. de Orat. cap. 5. nu. 25. Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. c. 26 sub nu. 1.* vbi Episcopos monet ne in Ecclesijs, & diuinis Officijs theatrales ludos exercere permittant, *Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo repræsentationes, Fructuos. Bisbe en el trattado de las Comedias cap. 3. fol. 13.* & de his ludis theatralibus, & scœnicis agit *Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. præterea 3. nu. 1. dist. 51.*

23 Vndè *glos. verbo Theatrales in cap. 1. 92. dist.* ait non esse in Ecclesia canendum theatralico more, idest corporis gestus exercendo, quos magis ostentationis causa, quàm deuotionis faciunt, veluti histriones, & comici, vide *S. Thom. 2. 2. quæst. 91. art. 2. ad 2. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 3. cap. 21. num. 8.* Nam vt benè ait *S. Chrysostom. homil. 19. in cap. 6. Mathæi, cum autem oratis non gestibus corporis, neque clamoribus vocis, sed intentione optima voluntatis orationum vota reddamus.* Et *Concil. Trid. sess. 22. de ob-*

24 *seruandis, & euitandis in celeb. Miss.* monet cantores ecclesiasticos, vt honestè, & religiosè, & non lasciuè in Ecclesia decantent;

25 religiosum autem cantũ indicat *S. Bernard. in epist. ad Aremanen.* qui ità est grauitate plenus, vt neque lasciuiam resonet, neque rusticitatem, qui ità est suauis, vt non sit leuis, ità demulcens aures, vt promoueat corda, sensum literæ non euacuans, sed fæcundans, alioquin, ait, non est leuis iactura gratiæ spiritualis leuitate cantus adduci à sensu, vtilitate, & plus sinuandis attendere vocibus, quàm rebus insinuandis. Et ideò eligendos esse ad Ecclesiæ cantores homines probatæ vitæ, & deperditos à choro deijciendos propter morum cum diuinis laudibus dissonantiam, aduertit *Durant. d. cap. 21. ex nu. 9.*

26 Sic etiam saltationes in Ecclesia fieri permittere non debent Parochi, saltatoribus enim huiusmodi recordandum est, quod in Saxonia accidit saltantibus in Ecclesia S. Magni, qui in pœnam, vt creditur, per totum annum sine cibo, & somno saltarunt, vt referunt *Pined. in monarch. eccles. p. 3. lib. 19. cap. 17. §. 1. fol.* 180. *Fr. Alphons. Venero en el enchiridion de los tiempos fol.* 139. libellus qui inscribitur *instrucion de la Muger Christiana lib. 1. cap. 16.* & alter cuius titulus est, *compendio de las historias prodigiosas p. 2. cap. 13.*

27 Quartò, debet quoque prohibere ne in Ecclesia strepitus, & clamores fiant, cum S. August. serm. 215. de tempore dicat, *qui in Ecclesia verbosari voluerit, & pro se, & pro alijs redditurus est rationem dum verbum Dei nec ipse audit, nec alios audire permittit*, & B. Cæsar Arelaten. serm. 12. *Rogo vos fratres, & admoneo vt venientes ad Ecclesiam hoc solum, quod in Ecclesia competit, agite, idest aut orate, aut psallite, aut orando psallite*. Et S. Chrysost. homil. 38. ad Populum Antiochen. *Nihil Ecclesiæ tam congruum, quàm silentium, & tranquillitas, theatris conuenit tumultus, & balneis, & pompis, & focis, vbi vero de talibus dogmatis doctrina, tranquillitas, & quies, & philosophia, & multa pax esse debet. Dic mihi nunquid vllus est in misterijs tumultus? nunquid vlla turbatio? Cum baptizamur cum alia cuncta facimus nonne quiete, & silentio cuncta sunt ornata, hoc in Cœlo dissiminatum est ornamentum.*

28 Quintò, non debet permittere, vt in Ecclesia cum irreuerentia loci sacri conuiuia fiant, nisi aliquid frugale, & parculum in angulo Ecclesiæ sine tumultu, sine luxu, & perturbatione adstantium sumatur ex causa rationabili, v. g. quia non est alius locus sufficienter accommodatus, ità *Nau. de Orat. cap. 5. nu. 3. Soar. tom. 1. de Relig. lib. 3. de reuerentia debita loco sacro cap. 6. nu. 7. Fr. Raph. de la Torre in 2. 2. D. Thom. tom. 2. quæst. 99. art. 3. disp. 7. pag. 621. cum seq. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. nulli num. 1. dist. 42.* vbi piè excusandas ait mulieres, quæ ob deuotionem in Ecclesijs per aliquot dies commorantur, comedunt, & dormiunt.

29 Sextò est à Parochis quàm maximè obseruandum pernoctationes, & vigilias, quæ olim in Ecclesijs pro solemnitatibus ad Martyrum corpora fieri solebant, de quibus *Pined. in monarch. eccles. lib. 12. cap. 12. §. 3. Fr. Hieronym. Roman. de Republ. Christ. lib. 5. cap. 13. Illescas in chronica Pontif. lib. 4. cap. 11. fol. 143. Cened. ad Sextum collect. 11. num. 4. Cardin. Baron. in addit. ad Martyrologium Romanum sub die 15. Ianuarij*, iam hodiè sublatas esse multis ex causis, quas referunt *Raban. de instit. Clericor. lib. 2. cap. 9. Sot. de Iustit. lib. 10. quæst. 5. art. 1. vers. sed tertio.*

Boer.

Boer. decis. 212. *nu.* 13. *Couar. var. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 20. *Marcel. Francolin. de Horis Canon. par.* 1. *cap.* 1. *ex nu.* 8. *Fusc. de visitat. lib.* 1. *cap.* 28. *nu.* 8. quòd experimento pateat frequentissimè vigilantes Templis abuti, & quod certè scelus deplorandum sit videre interdum religionis prætextu Templa frequentari, & Martyrum sancta loca visitari ea animi libidine, vt viri, & mulieres sese aspiciant, & opportunitatem alloquendi nanciscantur, aduersus quas personas scribunt *Tiraquell. l.* 15. *connub. ex num.* 108. *Cened. d. collect.* 11. *nu.* 3. Vndè *glos. verbo sed suas in cap. odi* 24. *quæst.* 1. inuehit aduersus scholasticos, qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum causa, cuius glossæ dictum extollunt *Nau. in man. cap.* 16. *nu.* 13. *vers. nono qui vadit, Tiraq. d. l.* 15. *nu.* 110. *in fine, Ferdinand. Paez in repet. cap. Missas, de consec. dist.* 1. *nu.* 102. prout eos refert *Cened. citato loco.*

30 Septimò, non debet permittere supellectilia, seu vtensilia domus in Ecclesia reponi, nisi propter hostiles incursus, aut incendia repentina, vel similem necessitatem id fieri oporteat; *cap. relinqui, de custodia Euchar. Fagundez in quinq. Ecclesiæ præcepta præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *nu.* 10. *in med.* Sed nec in ea accubitus sterni debent *cap. non oportet, cum seqq.* 42. *dist.* Imagines verò vanæ, & nugaces, aut inhonestæ in eisdem fieri, aut haberi omnino prohibentur *Conc. Nicænum II. act.* 4. *in epist. B. Nili, & in Sexta Synodo Costantinop. can.* 100.

31 Octauò, debet excommunicatos, & nominatim interdictos ab Ecclesia eijcere, item & illos, quibus specialiter est ingressus Ec-
32 clesiæ interdictus. Infideles verò permittuntur ingredi Ecclesiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem stare possunt vsque ad Missam Cathecumenorum, *cap. Episcopum nullum, de cōsec. dist.* 1. quod & de hæreticis dicitur, quamuis excommunicati existant, si tamen reuerti desiderant, *cap. excommunicamus, de hæret.* Ab Ecclesiæ
33 quoque ingressu arceantur ad tempus solemniter pœnitentes, & notoriè criminosi, *cap. in capite* 50. *dist.* præsertim sacrilegi quandiu sunt contumaces, *cap. qui iubente* 11. *q.* 3. immo & olim vir, qui
34 cum propria vxore fuisset nisi lotus aqua Ecclesiam intrare non poterat, sicut consueuisse Romanam Ecclesiam testatur B. Greg.
35 relatus in *cap. vir cum propria* 33. *q.* 4. & ideò in Ecclesiæ ingressu singuli aqua asperguntur ad veniales saltem maculas aspergendas, *Ioan. Pined. super Iob. p.* 1. *cap.* 9. *pag.* 160. & citati per me in *collectan. ad cap. aqua nu.* 3. *de consecr. Eccles. vel Altar.*

36 Nonò, debet quoque afficere ne violentia aliqua fiat siue ipsi Ecclesiæ per destructionem, vel incendium, aut quamlibet violationem *cap.* 2. *et cap. in litteris, de raptorib.* siue personis, aut rebus,

quæ in ea continentur, id enim sub pœna criminis sacrilegij prohibetur in *cap.sicut antiquis, & in cap.quisquis inuentus 17.quæst.4.* De sacrilegio autem, & in quas species, & modos distinguatur, vide *S.Thom.2.2.quæst.99. art.3. Decian.in tract.crimin.lib.3. cap.14.& 15. Iacob.de Graff.in aureis decis.p.1.lib.2. c.48. Azor. instit. moral.p.1.lib.9.cap.27.q.2. Soar. de Relig. tom.1. tract. de sacrileg. lib.3. cap.1. & 5. Card. Tusch. tom.7. lit.S. concl.6. Lessi.de Iustit. lib.2.cap. 45. de sacrileg.* qui tres modos præcipuos sacrilegij distinguunt, scilicet in personas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agitur contra sanctitatem eis debitam, hoc est contra illam rationem secundum quam persona, locus, vel res sacra sunt,& sanctitatem habent.

37 Denique est à Parocho sciendum, quod præter pœnas per sacros Canones, & leges Ciuiles comminatas contra illicita in Ecclesia facientes, sunt aliæ pœnæ statutæ per *Constit. Pij V.* incip. *Cum primum sub Dat. Romæ Kalend. Aprilis* 1566. cuius particulam hic apponere duximus, prout sequitur. *Vt igitur Deo Opt. Max.gloriosæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honos deferatur, Gregorij X. Prædecessoris nostri constitutionem innouantes, ac statuta Concilij Trid. obseruare volentes statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesiam sit humilis,& deuotus ingressus,quieta conuersatio, deuotis Orationibus insistant,& omnes genibus flexis sanctiss. Sacramentum adorent,ad nomen Iesu Christi D.N. cũ exhibitione reuerentia caput inclinent,nullus in d. Ecclesiis seditiones faciat, tumultũ excitet, clamores moueat,impetumq́.cõmittat,cessent vana,fęda,& profana colloquia,risus immoderati,& strepitus omnes iudiciorũ,& alia quacunq. quæ diuinũ Officiũ perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat, siue præsumat dum celebrantur sacra Missarũ misteria,& alia diuina Officia. Qui verò prædicta petulanti animo cõtempserint præter diuinæ vltionis acrimoniam,nostri quoq. arbitrij pœnas incurrent,quæ omnia locorum quoque Ordinarij in suis Ecclesiis faciant obseruari.Quicunq.verò in Ecclesiis dum ibi sacrificiũ Missæ, & diuina celebrantur Officia,ac verbũ Dei prædicatur, deambulare, vociferari,aut verso tergo ad sanctiß.Sacramentũ irreuerenter sedere, aut aliquid,quod scandalũ generet,aut diuina perturbet Officia,facere præsumpserit,pœnam vigintiquinque ducatorũ incurret præter alias arbitrio nostro imponendas,& moderandas pœnas,& qui non habuerit in ære,luet in corpore,aut in exilio mulctabitur.Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis,siue etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis vt supra obscœnis, aut inhonestis verbis, aut signis vsus fuerit, aut* alia

alia fœda colloquia cum personis quibuscunque habuerit decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacristis, Ostiarijs, & alijs ipsarum custodibus quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinarijs, vel Officialibus nostris puniendos deferant, quod si facere neglexerint pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, seu eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, Prædicationum, aliorumq. diuinorum Officiorum non sinant, sed eos ad valuas Ecclesiarum stare faciant sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice nisi eos eijci curauerint, & Parochi dimidij aurei; Religiosis etiam claustralibus, siue Regularibus præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt in Ecclesiis suis deputent aliquem, qui tales eijciat, & si negligentes fuerint grauissimè ab Ordinario corripiantur, quod si illi parere recusauerint, grauissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, siue Superiorum: & vt in Ecclesiis nihil indecens relinquatur, ijdem prouideant, vt capsæ omnes, & deposita, seu alia cadauerum conditoria super terram existentia omnino moueantur, prout aliàs statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur.

38 De rebus verò seu bonis ad Parochiales Ecclesias pertinentibus, & in ipsis conseruandis extat *S. Caroli ordinatio ad Parochos contenta in 4.p. Actor. Mediolanen.* qua iussit Curatis, vt rerum, & bonorum suæ Ecclesiæ, eorumque reddituum inuentarium conficerent, eiusque copiam Ordinario traderent, nam huiusmodi ordinatione facilius bona ecclesiastica, & redditus ab vsurpatoribus defenduntur, & successoribus, quos plerumque Ecclesiarum, de quibus prouisi sunt, bona & iura ignorare contingit, consulitur, cui etiam malo non mediocriter prouisum erit si Parochi in aliquo solemniori festo decretum *Concilij Trid. sess. 22. de reformat. cap. 11.* contra occupatores bonorum ecclesiasticorum Populo singulis annis publicauerint, cum ea etiam parte Bullæ in Cœna Domini, quæ de vsurpatoribus huiusmodi loquitur. Quod igitur ad mobilia attinet illa in inuentarium redigantur, quæ vel sacra, vel ad vsum Ecclesiæ destinata, vel ad vsum domus Ecclesiæ à prædecessoribus acquisita, atque à præsenti Rectore adepti beneficij tempore in Ecclesia inuenta fuissent, aut aliàs illius generis rerũ fuerint, quas Pius V. felicis record. in sua Constit. voluit ad Ecclesiam pertinere, adeò vt Parochus nullatenus ea inposterum pos-

sit distrahere, aliòue transferre non obtenta ab Ordinario licentia, quam ille non aliter concedere debebit, quàm si aliàs res meliores, aut saltem æquales in locum amouendarum Parochus re ipsa substituat, nisi fortasse iusta aliqua necessitas nulla Parochi culpa contracta secus suadeat, quod Episcopi prudentiæ statuendum relinquitur. Huius autem inuentarij traditi in Archiuio Episcopali exemplum ab eodem Parocho in libro proprio Ecclesiæ manu sua subscripto conseruari debet, vnde illorum successores bonorum omnium ad Ecclesiam pertinentium admoneantur.

39 Præterea Parochi cauere debent à locationibus bonorum suæ Parochiæ cum anticipatis solutionibus, sicut præcipit *Tridentina Synodus sess.25.de reform.cap.11.* cuius verba sunt hæc. *Magnam Ecclesiæ perniciem afferre solet cum earum bona repræsentata pecunia in successorum præiuditium alijs locantur. Omnes igitur hæ locationes si anticipatis solutionibus fiant nullatenus in præiuditium successorum valida intelligantur, quocunque indulto, aut priuilegio non obstante, nec huiusmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur.* de quo vide *Piasec.in praxi Episcop.p.2.cap.4.nu.65. in fine, vers.locationes, Rebell.de obligat.Iustit.p.2.lib.14.q.5.à nu.4. Marc.Anton.Genuens.in practicab.eccles.q.166.Zerol.in praxi Episcop.par.1. verbo alienatio rerum Ecclesiæ §.7.* latè *Aloys.Ricc. in praxi p.4.resol.366.cum seqq.*

40 Similiter sub excommunicationis, alijsq. grauissimis pœnis constitutum est in *Extrauag. ambitiosæ, de rebus Eccles. non alien.* ne absque Apost. auctoritate vllo pacto bona immobilia vltra triennium locentur, aut alia ratione alienentur, de cuius tex. materia plura diximus in *Collectan.* ad illum, & præcipuè *nu.*4. comprehendere fructus, & redditus rerum ecclesiasticarum, & sic earum locationem vltra triennium non esse validam, & *nu.*5. nomine alienationis illic intelligo omnem actum, quo dominium rei directũ, vel vtile, aut vsusfructus, aut ius in alterum transfertur, vel abdicatur, ac proinde non solum venit venditio, aut alius contractus gratuitus, vel onerosus, quo rei dominium in alterum transfertur, verum etiam hypotheca, infeudatio, & contractus emphyteuticus, non autem repudiatio, seu remissio legati, vel hæreditatis, ac rei Ecclesiæ non incorporatæ.

41 Illud adeò inuiolabiliter obseruandum erit, vt etiam alienationes factæ cum clausula, reseruato Sedis Apost. beneplacito, irritæ, & inualidæ censendæ sint, si ante impetratam confirmationem possessio rei ecclesiasticæ alteri tradita fuerit, quin etiam & Rectores ipsi, & possessores tanquam intrusi ad pœnas constitutas tenebuntur; excusabuntur tamen Rectores si pœnitentia, aut alio

titulo

titulo ducti alienationem reuocarunt ante realem, & pacificam possessionem, vt per *Cou.lib.2.var. cap.16. nu.7. Nauar. consf.18. de rebus ecclesf.non alienan.Quarant.in sum.Bullarij verbo Alienatio rerum ecclesf.nu.50.Filliuc.in quaest.moral.tract.14.nu.119.& tract. 44.cap.6. quaest.5.*

42 In rerum tenuiorum, licet immobilium, alienatione non requiritur Apost. auctoritas, nec aliae desiderantur solemnitates in rerum immobilium Ecclesiasticarum alienationibus interuenire solitas iuxta dispositionem *cap.terrulas 12. quaest.2.* dummodo causa cognita, & euidente Ecclesiae vtilitate comperta eam Ordinarius auctoritate sua probauerit, vide *Aloysf. Ricc. in praxi rerum fori ecclesf.decisf.39.in 1.edit.aliàs resol.36.in 2.edit.& in praxi aurea resol.383. Franc. Leo in thesauro fori ecclesf.p.1. cap.15. nu.6. Piasec. in praxi Episcop.p.2.cap.5.nu.32.versf.vltra praedictos, Vgolin. de officio Episcopi cap.14.§.7.nu.4.Bonacin.var.tract.tit. de alienat. rerum ecclesiast.disp.2.quaest.vnica puncto 4.nu.3. Stephan.Quaranta d.verbo alienatio rerum ecclesf. nu. 41.* vbi notabiliter subdit per *Sacram Cong.*decisum fuisse neque *Constitutionem Pauli II.*neque *Concilij Trid.*decretum derogasse dispositioni *d.cap.terrulas.*

SVMMARIVM.

1 *Praedicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis iniuncta sit, ostenditur.*

2 *Episcopus cum praedicat silere debent omnes alij Cōcionatores, illisq. potest inhibere, vt eo tempore à praedicatione se abstineant.*

3 *Parochi possunt per se ipsos tantum inter Missarum solemnia sermonem habere etiam quando Episcopus ipse praedicat.*

4 *Parochus quamuis nec valde doctus, nec eloquens sit, non ideò debet praetermittere plebem sibi creditam erudire.*

5 *Parochi si per se velint munus praedicationis obire, non debent impediri.*

6 *Parochi possunt per alios officio suo satisfacere, quo tenentur praedicare.*

7 *Parocho per se ipsum concionanti minimè licet praetextu cuiuscunq. paupertatis praetendere sibi praestari eleemosynam solitam dari Praedicatoribus, aliàs ab vniuersitate electi.*

8 *Parochi prohibentur in suis Ecclesiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamsi esset Episcopus, nisi sibi noti essent ad hoc, vt semel bisue praedicent.*

9 *Parochus Officio suo non satisfacit quoad Deum praedicationes totius anni alijs committens.*

10 *Vicecuratus quando seruierit Ecclesiæ, & administrauerit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo consequitur emolumenta ipsius Rectoris, & licita est ei retentio oblationum.*

11 *Parochiæ suæ vnusquisque tenetur interesse pro audienda Prædicatione si id commodè fieri potest.*

22 *Parochus admonere debet Populum, vt diebus Dominicis, & festis maioribus frequentet suas Parochias, excommunicandus tamen non est si monitioni non paruerit.*

De Prædicatione verbi Dei Parochis iniuncta.

C A P. XIV.

1 SACROSANCTA Tridentina Synodus animaduertens, quàm necessaria sit ad animarum salutem Prædicatio verbi Dei Parocho additis pœnis iniunxit, vt in Ecclesia sua singulis Dominicis, & festis diebus, & temporibus ieiuniorum, Quadragesimæ, & Aduentus Domini, si non quotidiè saltem tribus in hebdomada diebus, prædicationes faciant, in quibus plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate docere debet, quæ scire omnibus necessaria sunt ad salutem, in specie verò inter Missarum celebrationem frequenter, maximè diebus festiuis, exponere ea, quæ in Missa leguntur, atque inter cætera sanctissimi Sacrificij Missæ misterium aliquod declarare, & insuper vim, atq. vsum Sacramentorum iuxta formam Cathecismi Romani etiam lingua vernacula explanare. Quæ omnia ex varijs locis eiusdem *Concilij* colliguntur, nam *sess.5. de reform. cap.2.* ità dicit. *Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicunque Parochiales, vel aliàs curam animarum habentes Ecclesias quocunque modo obtinent per se vel alios idoneos, si legitimè impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiando cum breuitate, & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, vt pœnam æternam euadere, & cælestem gloriam consequi valeant. Id verò si quis eorum præstare negligat, etiamsi ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exemptum se esse prætenderet, etiamsi Ecclesiæ quouis modo exempta dicerentur, aut alicui monasterio etiam extra Diœcesim existenti forsan annexæ, vel vnitæ, modo re ipsa in Diœcesi sint, prouida Pastoralis Episcoporum solicitudo non desit ne illud impleatur.*

tur. Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque vbi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu aliàs ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, itaut etiam si ei expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id praestet, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat. Et idem repetijt *sess.22. de Sacrific. Missae cap.8.* his verbis. *Quamobrem retento vbiq. cuiusque Ecclesiae antiquo, & à S.R.E. omnium Ecclesiarum matre, & magistra probato ritu ne oues Christi esuriant, nevè paruuli panem petant, & non sit qui frangat eis, mandat Sancta Synodus Pastoribus, & singulis curam animarum gerentibus, vt frequenter inter Missarum celebrationem vel per se, vel per alios ex ijs, quae in Missa leguntur, aliquid exponant, atque inter caetera Sanctissimi huius Sacrificij misterium aliquod declarent, diebus praesertim Dominicis, & festis.* Atque idipsum in parte replicauit *sess.23. de reform. cap.1.* in haec verba. *Cum praecepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbiq. diuini praedicatione, Sacramentorum administratione, & bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumq. miserabilium personarum curam paternam gerere, & in caetera munia Pastoralia incumbere, &c.* & licet ibi loquatur de Episcopis, inferius tamen intelligit omnia etiam de Curatis; & *sess.24. de reform. cap.7.* loquens de Parochis ità statuit, *necnon vt inter Missarum solemnia, aut diuinorum celebrationem sacra eloquia, & salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent, eademq. in omnium cordibus, postpositis inutilibus quaestionibus inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.* Vide *Nauar. in man. cap.25. num.135. Vgolin. de officio Episcopi cap. 16. §.3. num.1. & 2. Piasec. in praxi Episcopi par.2. cap.3. num.16.*

2 Licet autem in *vna Bittuntin.* S. D. N. Vrbanus VIII. facta sibi relatione per *S. Congr. Concil.* mandauerit *sub die 2. Maij 1629.* vt cum Episcopus praedicat silere debeant alij concionatores, illisq. possit inhibere, vt eo tempore à Praedicatione se abstineant.

3 Possunt tamen Parochi per se ipsos inter Missarum solemnia sermonem habere etiam quando Episcopus ipse praedicat, ut censuit eadem *S. Congr. in causa Terulen. 11. Iunij 1631.* ubi subdit id non intelligi respectu Presbyterorum in Ecclesia Parochiali.

4 Et quamuis Parochus nec ualde doctus, nec eloquens sit, non ideò praetermittat plebem sibi creditam erudire iuxta Sancti Frãcisci Xauerij utilissima monita concionatoribus praestita, dum teste *Turselino lib.6. cap.16.* ità ait. *Non se ipsum, sed Christum*

Cru-

Crucifixum concionator prædicet, Concionatoris præcipuum munus est auditori delictorum suorum quàm maximum incutere dolorem, & certissimis, sempiternisq; infernorum supplicijs ante oculos propositis eum à flagitijs deterrere; Satanæ quoque artes, atque insidias aperire, ea demum pro concione ferere, quæ vulgi quoque imperiti intelligentia potius quàm admiratio excipiat. Abstineat tamen à Prædicatione errorum, & præsertim eorum, quæ hæreticam sapiunt prauitatem, & à scandalis disseminandis, sicut *S. Concil. Trident.* concionatoribus potissimum Regularibus præcepit *d. sess. 5. de reformat. cap. 2.*

5 Et licet idem *Concil. Trid.* Parochis munus prædicationis verbi Dei iniunxerit, & quasi proprium illorum munus fecerit, itaut nec ab Episcopis in hoc impediri possint, sicut declarauit *S. Congregatio eiusdem Conc. ad d. cap. 2.* in hæc verba. *Si Curatores animarum per se velint munus prædicationis obire, non debent impediri.*

6 Nihilominus possunt per alios officio suo satisfacere, vt colligitur ex *eod. Concilio Trid. sess. 24. de reform. cap. 4.* in hæc verba. *In alijs autem Ecclesiis scilicet prædicationis munus exerceatur per Parochos, siue ijs impeditis per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eos præstare vel tenentur, vel solent, deputandos, in ciuitate, aut in quacunque parte Diœcesis, censebunt expedire.*

7 At Parocho per se ipsum concionanti minimè licet prætextu cuiuscunque paupertatis prætendere sibi præstari eleemosynam solitam dari Prædicatoribus aliàs ab Vniuersitate electis, vt censuit *Sacra Congr. Concil. in vna Vestan. 20. Martij 1621.*

8 Cuius quidem Parochi licentia etiamsi sufficiens sola videretur Iure communi attento, vt alius ab eo inuitatus posset in sua Ecclesia prædicare ex *tex. in Clem. dudum vers. in Ecclesiis autem, de sepultur.* tamen ex *Concilij Trid.* verbis *sess. 24. de reform. cap. 4. & sess. 5.* itidem de *reform. cap. 5.* prohibentur Parochi in suis Ecclesijs admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamsi prædicare vellet aliquis Episcopus; & ità iam hodie nullus etiam à Parocho inuitatus prædicare poterit sine licētia Episcopi, vt ex declaratione Clementis VIII. resoluit *Zypæ. in analytica postremi Iuris ecclesi. enarrat. lib. 3. tit. de Parochis nu. 3.* nisi aliàs Prædicator sibi notus esset ad hoc vt semel, bisuè prædicet, *Nau. d. cap. 25. nu. 141. Vgolin. de officio Episcopi cap. 42. §. 1. num. 3.* Et puto Pa-
9 rochum officio suo non satisfacere quoad Deum prædicationes totius anni alijs committentem, sicut nec satisfaceret si totam curam Vicario committeret, nisi ex consuetudine immemorabili excusaretur, vnde si velit tenere Vicarium potest eum habere in coadiutorem, non tamen vt per se ipsum totum onus exerceat,

sicut

ſicut bene docent *Caiet.2.2.q.185.art.5. Sot.de Iuſt.lib.10. quaſt.3. art.1.Cordub.lib.2. quaſt.Theolog. tit.de ignorantia q. 3. in princip. Henriq.in ſum.tit.de Indulgent.cap.28.§.1. Fr.Emman. etiam in*
10 *ſum.tom.2.cap.33.nu.2.* Quando autem Viceeuratus ſeruierit Eccleſiæ, & adminiſtrauerit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, ſeu aliàs impedito, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris,& licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum,ſecundum *Cauagnol.tom.2.deciſ.conſult.80.per tot.*

11 Vnuſquiſque pro audienda Prædicatione tenetur Parochiæ ſuæ intereſſe, ſi id commodè fieri poteſt, vt per *Concil.Trid.ſeſſ.24. de reformat.cap.4.* reſoluunt *Zerol. in praxi Epiſcop.p.1. verbo prædicatio §.4. Soar.de Relig.tom.1.lib.2.cap.16.nu.5. Azori.inſtit.moral. p.1.lib.7.cap.3.q.7.& lib.12.cap.2.q.1. verſ.deinde, Ego ipſe de offi-*
12 *cio,& poteſt.Epiſcopi p.3.alleg.76. nu.34.* Et ideò Parochus admonere debet Populum,vt diebus Dominicis,& feſtis maioribus frequentet ſuas Parochias, excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit, vt *à Sacra Cong.*deciſum fuiſſe,teſtatur *Armendar.in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.4.tit.30.l.3.de Prædicatoribus Sacra Scriptura nu.35.* quia nec etiam Ordinarius poteſt mulctis, & pœnis cogere Populum ire ad audiendam ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali, vt pariter deciſum referunt *Zerol.in praxi Epiſcop. p.2. verbo Parochia pag. mibi 82. Hieron.Roder.in compendio quaſt.Regular.reſol.112.nu.11.in fine.*

S V M M A R I V M.

1 *Parochus Dominicis,& alijs feſtiuis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta,& doctrinam Chriſtianam docere.*

2 *Parochus,qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter.*

3 *Epiſcopus conſtito ſibi de Parochi negligentia, vel inſufficientia in docenda doctrina Chriſtiana poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat.*

4 *Fidei rudimenta,ſeu articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire.*

5 *Abſoluendus an ſit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam Pater noſter, Aue Maria, Credo,& decem Præcepta addiſcere non curat, oſtenditur.*

6 *Parochus an poſſit mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, oſtenditur.*

7 Paro-

7 *Parochus sæpe admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ sunt pueri commendati, vt eos mittant ad Parochias omnibus diebus festis, aut saltem Dominicis ad Doctrinam Christianam addiscendam.*

8 *Constitutio Pij V.* incip. Ex debito, *refertur*.

9 *Constitutio Pauli V.* incip. Ex credito, *refertur*.

De Doctrina Christiana per Parochos docenda.

CAP. XV.

1 DOMINICIS saltem, & alijs festiuis diebus Parochus pueros Parochiæ suæ Fidei rudimenta, ac doctrinam Christianam, & obedientiam erga Deum, & parentes, bonosq́. mores docere tenetur, vt expressè statuit *Conc. Trid. sess. 24. de refor. cap. 4. vers. idē etiam*, de quo ad plura in hac materia scitu dignissima vide *Archiepiscop. Bonon. p. 2. sub tit. de doctrina Christiana pag. 9. cum seqq. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo doctrina Christiana, Petr. Ledesma in sum. p. 1. ad fin. in tract. de la dottrina Christiana, Posseuin. de officio Curati cap. 4. de doctrina Christiana, Ugodou. Beia responsor. casuum Conscient. p. 3. casu 27. vers. tandem, Ugolin. de officio Episcopi cap. 16. §. 4. nu. 1. metipsum in simili tract. p. 3. alleg. 76. nu. 37. cum seqq.* & ad huius præclari instituti maiorem obseruationem emanauit Constitutio Pij V. incip. *Ex debito pastoralis officij sub die 6. Octobris 1572.* quam refert *Piasec. in praxi*
2 *Episcopi p. 2. cap. 3. nu. 19.* & nos in fine huius cap. Vnde mortaliter peccabit Parochus, qui nimium negligens fuerit in huiusmodi doctrina Christiana edocenda, vt ex *Emman. Sà verbo Parochus n. 2.* resoluit *Fernandez in examine Theologiæ moral. p. 4. c. 15. §. 5. n. 7.*
3 Et poterit Episcopus constito sibi de eius negligentia, vel insufficientia ex fructibus ipsius Ecclesiæ assignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc ministerium loco ipsius adimpleat, vt ex *Concil. Trid. sess. 5. de reformat. cap. 2.* colligit *Piasec. d. par. 2. cap. 3. nu. 16.* non tamen poterit comminare pęnam peccati mortalis Parochis doctrinam Christianam non docentibus, sed illos per viam præcepti pęnalis debet obstringere, *vt Bergomen. Episcopo* rescripsit *S. Congr. Episcoporum sub die 22. Nouembris 1592.*
4 Sub mortali peccato debent quoque omnes scire Fidei rudimenta, seu articulos, vel eos saltem, quos solemni ritu Ecclesia celebrat, veluti orationem Dominicam, præcepta Ecclesiæ, & Sacra-

Sacramenta, ficut aduertit *Petr. Nau. de restitut. lib. 2. cap. 4. n. 109.* vbi fubdit decem Dei præcepta omnibus fidelibus cognita effe debere, addit *Bannes 2. 2. q. 2. art.* 8. omnes Fidei articulos ab omnibus explicitè credendos effe, & tria Sacramenta, Baptifmum fcilicet, Euchariftiam, & Pœnitentiam, fciendumq. Deum effe orandum, & Decalogi præcepta cognofcenda; Parochus etiam qui in docendis Fidei Symbolo, Dei præceptis, & Dominica Oratione negligens fuerit, lethalem culpam contrahit, fecundum *Emman. Sà d. verbo Parochus nu. 5.*

5 Abfoluendus igitur non erit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam Pater nofter, Aue Maria, Credo, & decem Præcepta addifcere non curat, vt refoluit *Ludou. Beia loco proximè citato*, fubdens quòd poftquam fic ignorans pro viribus elaborat, vt hæc memoriæ tradat, & nec verbum vnum retinere poteft, dummodo tamen credat fingulos articulos quando fibi proponuntur à miniftris Ecclefiæ, & fciat de illis, ac de præceptis Decalogi refpondere quando interrogatur, & deprecetur Deum intendens faltem virtualiter ad ea, quæ in Oratione Pater nofter continentur, abfolui tunc poterit; fi enim articulorum Fidei, diuinorum Præceptorum, & Orationis Dominicæ fubftantiam rudis intelligat, fatis eft etiamfi verba non percipiat, vt ex *Lop. Emman. Sà, & Valent.* tradit *Andr. Victorel. in notis ad Poffeuin. de officio Curati cap.* 4. *verf. fi articulorum*, & notant *Azori. inftit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 7. q. 5. Filliuc. tom. 2. tract. 22. cap. 2. nu. 37. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 3. nu. 19. Bonacin. de legib. disp. 3. q. 6. puncto 2. nu. 14. Soar. de Fide disp. 13. fect. 5. nu. 8.*

6 Vtrum autem poffit Parochus mulctis, & pœnis etiam in cafu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad difcendam doctrinam Chriftianam, etiamfi hoc fieri noluerint, in oppidis, villis, & alijs locis extra Ciuitatem? folet ab aliquibus in dubium reuocari *Zerol.* enim *d. verbo doctrina Chriftiana* §. 3. tenet non poffe Ordinarium, fubdens *Concil. Trid. d. cap.* 4. in illis verbis ibi, *etiam per cenfuras ecclefiafticas compellent*, loqui de compulfione illorum, quorum intereft eam docere, & non de compulfione puerorum, feu parentum ipforum. Veriùs tamen eft dicere his noftris temporibus (prout in Hifpania vfu receptum eft) poffe Præfulem cenfuris compellere fubditos, vt doctrinam Chriftianam difcant, & Parochum vt eam doceat, ità *Perez ad l. 1. verf. aliud etiam tit. 1. lib. 1. Ordin. fol. 19. Fr. Emman. in fum. tom. 1. c. 88. nu. 3. Campan. in diuerf. Iuris Canon. rub. 11. cap. 14. nu. 8. Aloyf. Ricc. in decif. Curia Archiepifcop. Neapol. p. 4. decif. 300. Ego ipfe d. par. 3. allegat. 76. num.* 38. & me citato in illo loco *Homobon. de*

Bonis

Bonis in examine ecclesiast. tract. 11. cap. 12. quæst. 26. resol. 2. quæstionis.

7 Sed quicquid sit Parochus sæpe admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ sunt pueri commendati, vt eos mittant ad Parochias omnibus diebus festis, vel saltem Dominicis ad doctrinam Christianam addiscendam, & vt facilius ad id peragendum parentes, & alij superius enumerati inclinentur post explicatam huiusce rei necessitatem, & vtilitatem, ipsæq. Parochus Indulgentias, quas Pius V. & Paulus V. illis, qui huic pietatis operi cooperabuntur, concessit, publicabit, declarans Constitutiones, & Breuia quæ sequuntur.

PIVS PAPA V.

8 *Ex debito pastoralis officij, & infra. Cupientes igitur tam pio, tamq. laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere Creatori, ex certa nostra scientia, vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosq. Ecclesiarum Prælatos, & locorum quorumcunque Ordinarios vbilibet constitutos, præsentes, & futuros rogamus, & hortamur attentè eis, ac eorum in Spiritualibus Vicarijs, seu Officialibus generalibus, per Apostolica scripta mandantes, quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes, aliquas Ecclesias in suis Ciuitatibus, & Diœcesibus respectiuè, seu loca honesta, in quibus præfati infantes, & pueri ad audiendum Doctrinam Christianam conuenire possint, deputent, & viros ad id idoneos vita, & moribus approbatos, qui diebus saltem Dominicis eosdem infantes, & pueros, ac alias personas diuinæ legis expertes, in articulis Fidei, & præceptis sanctæ Matris Ecclesiæ instruant, confirment, & eligant, atque tot Societates, seu Confraternitates, quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant, & instituant. Nos enim, vt promptiùs, & alacriùs ad hanc curam subeundam omnes Christifideles alliciantur, & eo libentiùs curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cœlestis gratiæ conspexerint se vberiùs refectos, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus & singulis vtriusque sexus Christifidelibus verè pœnitentibus, & confessis, seu statutis à Iure tēporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum, seu Confraternitatū vbilibet constitutarum intrauerint, & adscripti fuerint, illis videlicet, tam qui alios docuerint, quàm qui ab alijs in articulis Fidei, & præceptis Ecclesiæ huiusmodi instructi fuerint, quotiescunque in præfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis*

ctis eis pœnitentijs, auctoritate Apostolica, tenore præsentium misericorditer in Domino relaxamus. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris, &c.

PAVLVS PAPA V. Ad perpetuam rei memoriam.

9 *Ex credito nobis Pastoralis officij munere pijs locis, quæ maiora in dies in spiritualibus, & temporalibus ad Dei gloriam, & animarum salutem incrementa suscipiunt, vberiora subsidia, & ampliora concedimus priuilegia, ne quicquam illarum rerum prætermittamus, quæ ad Christianam propagandam Religionem conducere videntur. Ob has causas considerantes Nos, iure optimo à sacro Tridentino Cõcilio, & Summis Pontificibus prædecessoribus nostris statutum, & iam multos abhinc annos maximo Ecclesiæ Dei commodo obseruatum fuisse, vt pueri singulis Dominicis, & alijs festiuis diebus Fidei rudimenta, obedientiam erga Deum, & parentes, aliasq. Christianas virtutes ab ijs, ad quos spectat, edocerentur, vt hac ratione, qui ad mundi voluptates sequendas natura proni sunt, Christiana pietate eruditi, de virtute in virtutem proficientes, tales euaderent, qui ad populi Christiani mores reformandos, & Catholicæ Fidei incrementum idonei efficerentur Ministri. Atque hoc consilio, cùm nonnulli probitatis viri, zelo charitatis accensi, pro diuini cultus augmento in hac alma Vrbe nostra, cæterarum Matre, & Magistra, Tridentino Concilio publicato, in quibusdam Ecclesijs pueros, & adultos quoscunque summa pietate, ac diligentia Doctrinam Christianam docere cœpissent, hoc pium opus, præstante Domino, exiguo temporis spatio, adeò incrementa suscepisse, vt Congregatio sub Doctrinæ Christianæ nomine iampridem instituta fuerit; ex quibus, licet aliqui tantùm in communi viuant cum suo Præposito in Ecclesia Sanctæ Agathæ Regionis Transtyberina, in vnum tamen omnes sub vno Protectore conueniũt, atque vno Præside huic saluberrimo operi singulis festiuis diebus sedula incubuerunt, & incumbunt diligentia. Nos pro nostro Pastoralis officij munere hoc pium, Christianæq. Reipublicæ necessarium opus, ex quo hactenus vberrimi fructus prouenerunt, ac multò vberiores posthac prouenturos speramus, ex animo amplectentes, illudq. in dies augeri magis, ac magis cupientes, Congregationem prædictam in Vrbe institutam, necnon singulas illius personas, & Ecclesias, nempè S. Martini Regionis Arenulæ, S. Agathæ Regionis Transtyberinæ, eidem Congregationi Apostolica auctoritate concessas, sub nostra, & Sedis Apostolicæ protectione suscipientes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine in celeberrima Basilica Principis Apostolorum de Vrbe Cõgregationem Doctrinæ Christianæ*

stianæ

stiana huiusmodi in Archiconfraternitatem, Apostolica auctoritate, tenore præsentium perpetuò erigimus, & instituimus, illiusq. sic erecta, & instituta perpetuum Administratorem, & Protectorem dilectũ filium nostrum Hieronymum tituli S. Blasij, Presbyterum Cardin. Pamphilium nuncupatum, ac pro tempore existentem in Vrbe, & eius districtu Rom. Pont. Vicarium, harum serie constituimus, & deputamus; ac ipsius Archiconfraternitatis Confratribus pro tempore existentibus, aggregandi dictæ Archiconfraternitati alias quasuis eiusdem Doctrinæ Christianæ in qualibet Mundi parte canonicè erectas, & institutas, ac instituendas Confraternitates, illisq. priuilegia, indulta, fauores, exemptiones, gratias, & indulgentias infrascriptas sibi per Nos concessas, ac pro tempore à Sede Apostolica concedendas communicandi, necnon de Administratoris, & Protectoris prædicti consensu, quæcunque Statuta fœlix regimen, & gubernium dictæ Archiconfraternitatis concernentia, licita tamen, & honesta, ac sacris Canonibus, & Decretis Concilij prædicti, Constitutionibusq. Apostolicis minimè contraria condendi, illaq. sic condita pro rerum, & temporum qualitate, in toto, vel parte, ac toties quoties opus fuerit, immutandi, & in eorum locum alia de nouo edendi licentiam, facultatem, & auctoritatem concedimus, & impartimur. Vt autem deuotio Christifidelium ad dictum opus exercendum in dies magis augeatur, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtrisque sexus Christifidelibus verè pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui pro Ministris, Operarijs, & Confratribus dictam Archiconfraternitatem ingredientur, die primo illorum ingressus, seu eo die, quo dictæ Archiconfraternitati adscripti fuerint, plenariam: necnon eisdem sic descriptis, qui verè pœnitentes, & confessi, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in festo, quod ab ipsa Archiconfraternitate, & alijs Confraternitatibus aggregatis, seu aggregandis pro earum præcipuo, & principali respectiuè eligetur, sumpserint, etiam plenariam; quiq. verè pœnitentes, & confessi dictum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, aut id facere non valentes, animo cõtrito nomen IESV, saltem corde, in mortis articulo inuocauerint, similiter plenariam omnium peccatorum suorum remissionem, & Indulgentiam dicta auctoritate, earundem tenore præsentium concedimus. Præterea eisdem Confratribus, qui verè pœnitentes, & confessi semel quolibet mense sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, septem annos, & totidem quadragenas; quiq. in causa fuerint, vt pueri, famuli, aut quauis alia persona ad discendam Doctrinam Christianam eant, ducentos dies; qui verò diebus Stationum Vrbis hanc Doctrinam in Ecclesiis docuerint, ac etiam illi, qui ad

eandem

eandem discendam accesserint, easdem Indulgentias consequantur, quas consequerentur, & consequi possent, si Ecclesiam Stationum personaliter visitarent. Basdem etiam Indulgentias visitatores dictæ Archiconfraternitatis, qui ex commisso sibi officio visitabunt illas Scholas, quas in illo die visitare poterunt, consequantur. Insuper eisdem Confratribus, qui diebus feriatis hanc Doctrinam Christianam, aut publicè, aut priuatim explanauerint, centum dies. Necnon omnibus, & singulis Praeceptoribus, qui diebus festiuis discipulos suos ad Doctrinam Christianam duxerint, eosq. illam docuerint, septem annos; quiq. diebus feriatis in proprijs Scholis eandem Doctrinam explicauerint, centum dies. Sacerdoti etiam dictæ Archiconfraternitatis, qui in Ecclesia, seu Oratorio illius Confraternitatis verbum Dei prædicauerit, aut collationes fecerit, licet illo die non interuenerit in aliqua Schola docendi causa, septem annos. Omnibus autem & singulis patribus, & matribusfamilias, qui in suis domibus, liberis, famulis, & familiaribus vtriusque sexus Doctrinam Christianam explanauerint, qualibet vice id fecerint, centum dies. Item Confratribus, qui per Ciuitatem viros, mulieres, aut pueros ad eandem Doctrinam Christianam ducendi causa circumierint, septem annos. Eisdem autem Confratribus, qui extra Ciuitatem ad illam docendam per Castella, & Villas exierint, decem annos. Item eisdem Confratribus, qui disputationibus, quæ in Scholis dictæ Archiconfraternitatis fieri solent, interfuerint, ducentos dies. Omnibus item & singulis Christifidelibus, qui per mediam horam, Doctrinam, aut docendi, aut discendi gratia studuerint, centum dies. Eisdem etiam Confratribus, qui infirmos dictæ Archiconfraternitatis visitauerint, quoties id fecerint, ducentos dies. Quoties verò sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, dum ad infirmos defertur, comitati fuerint, septem annos. Eisdemq. Confratribus, qui corpora Confratrum, & Consororum defunctorum, ac defunctarum ad sepulturam associauerint, aut exequijs, anniuersarijs, officijsuè, quæ pro eis celebrantur, pro eorum animabus preces fundentes, interfuerint, tres annos. Ac quoties diuinis Officijs, & Congregationibus publicis, vel secretis dictæ Archiconfraternitatis interuenerint, ducétum dies. Eandemquè Indulgentiam consequantur quandocunque Processionibus à locorum Ordinarijs, sub vexillo dictæ Confraternitatis, præscribendis interfuerint. Item omnibus, & singulis vtriusque sexus, & cuiuslibet ætatis Christifidelibus ad Doctrinam Christianam discendam in dictis Scholis conuenire solitis, qui peccata sua quolibet Beatæ Mariæ Virginis, aut alio festo à Superioribus dictæ Congregationis determinando confessi fuerint, tres annos. Iis verò, qui ad communicandum habiles sunt, si dictum Eucharistiæ Sacramentum deuotè sumpserint, quinque

O *annos.*

annos. Præterea quolibet die dicta aggregatio in quauis Ciuitate, vel Terra publicabitur, omnibus & singulis vtriusque sexus Confratribus dictæ Confraternitatis verè pœnitentibus confessis, ac communicatis, septem annos, & totidem quadragenas de eis iniunctis, seu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs misericorditer in Domino concedimus, & relaxamus. Nostræ præterea intentionis esse declaramus, quòd Indulgentiæ, gratiæ, & indulta prædicta intelligantur, ac sint concessa cuiuis Confraternitati canonicè erectæ, seu erigendæ in qualibet Orbis parte, statim ac prædictæ Archiconfraternitati iuxta Constitutionem fœl. rec. Clementis Papæ Octaui Prædecessoris nostri fuerit aggregata, nec absque aggregatione huiusmodi gratiarum, & Indulgentiarum prædictarum particeps vllo modo esse possit. Declarantes nihilominus, quòd cùm vna Confraternitas dictæ doctrinæ Christianæ vnius Ciuitatis aggregata fuerit, intelligantur, & sint omnino aggregatæ reliquæ omnes vtriusque sexus ab Ordinario loci erectæ, & erigendæ, earundemq. Indulgentiarum, & gratiarum prædictarum participes sint. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq. contrarijs quibuscunque. Volumus autem, quòd præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo dictæ Archiconfraternitatis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Tusculi sub Annulo Piscatoris, die vj. Octobris M. DC. VII. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

S V M M A R I V M.

1 Parochus non denuntiando ea, quæ tenetur denuntiare, peccat mortaliter.

2 Vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Ecclesiæ, vel ex loci consuetudine, seu ex Ordinarij lege ieiunandum est, debet Populo denuntiare Parochus.

3 Parochus ex iusta causa dare potest licentiam suis Parochianis non ieiunandi, etiam præsente Episcopo, seu Vicario.

4 Festos dies, in quibus ab operibus seruilibus est vacandum, Populo denuntiare tenetur Parochus.

5 Festorum obseruantia quoad vacationem à seruilibus, incipit à media nocte præcedentis diei vsque ad aliam sequentis.

6 Parochus ex causa legitima potest concedere licentiam diebus festis in quibus ad Episcopum, vel Vicarium non potest haberi recursus.

7 Parochus potest aliquid exigere à laborantibus in die festo cum causa du-

sa dubia est, mutando hoc opus seruile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium.

8 *Episcopus præcipiens sub excommunicationis sententia ipso facto incurrenda ne quis stante indubitata causa operaretur diebus festis, excommunicatio non ligat.*

9 *Licentiam concedere laborandi in diebus festis non ad Parochum, sed ad Superiorem iurisdictionem exercentem spectat, quando necessitas non est indubitata, vel posset recursus haberi ad Ordinarium.*

10 *Licentiam pro laborando in diebus festis concedere ad Vicarium quamuis foraneum, & non ad Archipresbyterum spectat.*

11 *Constitutio Pij V. circa dierum festorum obseruationem refertur.*

12 *Præceptum de Dominicis, & festiuis diebus sanctificandis, & obseruandis sub prætextu mercatuum, & nundinarum nullatenus est violandum.*

13 *Agasonibus, atque alijs iumentorum vectoribus licet diebus festis sarcinas, & onera nundinarum causa exonerare, & deponere, inceptumq. iter, Missa tamen prius audita, transeundo prosequi.*

14 *Vendere, emere, seu asportare merces non licet diebus festis nisi tantùm ad victum necessaria, aut alia minuscula.*

15 *Nundinæ, quæ non sunt solemnes, sed fiunt peractis Sacris in festo alicuius Sancti antè eius Ecclesiam ex consuetudine antiqua, toleranda sunt.*

16 *Tabernarij, & Tenderij in ciuitate Vlixbonen. diebus festiuis etiam ante Concionem, & Missæ Conuentualis celebrationem omnia ad humanum victum necessaria vendere possunt, fores velamine aliquo contegendo.*

17 *S. Iosephi, & S. Annæ dies festi sub obseruantia, & præcepto comprehenduntur.*

18 *Parochus nonnulla denuntiat absque Episcopi licentia.*

19 *Indulgentiæ, & alia spirituales gratiæ sine Ordinariorum licentia non publicandæ.*

20 *Parochus iubente Epõ debet publicare, & explicare inter Missarum solemnia decretum* Conc. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. c. 1.

21 *Parochi inter Missarum solemnia ordinandos ad maiores Ordines denuntiare tenentur.*

22 *Ordinari qui prohibeantur Populo explicare debet Parochus, vt ille sciat de quibus admonere teneatur.*

23 *Parochus testimoniales litteras à se subscriptas, & signatas consignabit illis, quos denuntiauit ad Ordines sacros promouendos.*

24 *Parochus litteras functionum exercitarum pro Ordinandis concedit.*

25 *Quæstuarios eleemosynarum non commendat Parochus absque Episcopi licentia.*

26 *Episcopus potest etiam Regulares cogere, vt in offertorio Missarum Conuentualium, quæ Dominicis diebus in Monasterijs celebrantur, declarent Fidelibus quæ festiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrunt.*

27 *Regulares in suis Ecclesiis non Parochialibus non prohibentur annuntiare Populo festa, & ieiunia.*

De Denunciatione Vigiliarum, Festorum, Indulgentiarum, Matrimoniorum, & Ordinandorum per Parochos inter Missarum solemnia facienda.

CAP. XVI.

1 INTER Missarum solemnia præsertim earum, quæ die Dominico celebrantur, ex Altari denunciationes quasdam facere debet Parochus, quarum aliquas ex officio absque alia licentia, seu iussione facit, alias vero minimè absque Episcopi licentia. Quæ sine licentia denuntiat, sunt in duplici differentia, quædam enim tenetur denuntiare, vt dies ieiuniorum, dies festos, & Matrimonia celebranda, de quorum singulis infra hoc cap. tractabimus, & deficiendo in istis credo peccare mortaliter, quia deficit in re graui, quæ sub mortali Populus tenetur scire: alia denuntiat sine iussione, sed non tenetur, vt res amissas, seu inuentas, desiderata pia particularium, putà quod quidam velint fabricare in Ecclesia, si Populus adiuuet, & similia, in quibus bonum est ipsum Parochum esse facilem, dummodo nimia denunciatio similium non reddat officium contemptibile, ideò prudens arbitrabitur.

2 Primò denuntiare Populo Parochus debet vigilias in quibus ea hebdomada ex præcepto Ecclesiæ, vel ex loci consuetudine, seu ex Ordinarij lege ieiunandum est, vt statuit *Concil. Trid. sess. 25. de reform. in decreto de delectu ciborum, ieiunijs, &c. Vgolin. de officio Episcopi c. 16. §. 3. nu. 3.*

3 Ex iusta causa Parochus dare potest licentiam suis Parochianis non ieiunandi non solum in oppidis, & villis, vbi non adest Episcopus, nec Vicarius, sed etiam in ciuitate præsente Epo, vel Vicario, quia ità seruat cõsuetudo legitimè præscripta, ità *Siluest. in sum. verbo ieiunium q. 7. Nau. in man. c. 21. à n. 10. Azor. instit. moral.*

moral p.1.lib.7.cap.29. q.3. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.4.lib.1.cap.9.nu.2. Posseuin.de officio Curati cap.12. nu.22. vbi *nu.21.* ait iustis de causis posse Curatum dare licentiam manducandi cibum prohibitum infirmo in absentia Episcopi, vel Vicarij, aduertit tamen ne Curatus de hoc sit solicitus, quia hanc licentiam dat Medicus.

4 Secundò, tenetur Parochus denuntiare Populo festos dies in quibus operibus seruilibus est vacandum, vt expressè est constitutum in *Concil.Trid.sess.25.de reform. in decreto de delectu ciborum, ieiunijs, & diebus festis*, & innuitur *sess.22. in decreto de obseruandis, & euitandis in celebrat. Missæ, in fine*, & aduertunt *Petr. Greg. lib.1.part.Iuris Canon.tit.19.cap.5. Campan.in diuersor. Iuris Canon.rub.12.cap.13.nu.92.Vgolin.de officio Episcopi cap.16. §.3.*

5 *nu.4.* quorum obseruantia incipit à media nocte præcedentis diei, vsque ad aliam sequentis, vt cum multis resoluit nouissimè *Aloys. Ricc.in praxi p.4.resol.384.nu.1.*

6 Ex causa verò legitima, veluti damni euitandi, vel vitæ sustentandæ potest Parochus concedere licentiam laborandi diebus festis, in quibus ad Episcopum, vel Vicarium non potest haberi recursus, ità *Angel.in sum.verbo feria nu.35. Siluest. verbo Dominica q.4. Azor.instit.moral.p.2.lib.1.cap.28. q.6. Posseuin. de officio Curati cap.12.ex nu.12.* vbi *nu.17.* cum eodem *Azor. d. lib.1. cap. vlt.*

7 *q.12.* resoluit posse Curatum aliquid exigere non quidem pro licentia laborandi in festo; sed mutando opus seruile laborare volentis in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium; quam tamen resolutionem intelligit *Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.1.lib.1.cap.14. nu.27.* quando causa laborandi in die festo est dubia, nam si indubitata fuerit nulla dispensatio requiritur, quia ità sola indubitata necessitas sine licentia Superioris excusat illum à culpa lethali, qui in die festo operatur, laboratque: vt quamuis Episcopus præciperet sub excommunicatio-

8 nis sententia ipso facto incurrenda, ne quis tunc stante indubitata causa operaretur, excommunicatio non ligaret, & intolerabilem errorem contineret, ità *Azor. d.q.6.ad fin. Sanch. in præcepta Decalogi tom.1.lib.4.cap.45.num.10.Fagundez d.cap.14.nu.26.* vbi *d nu.6.* casus exprimit in quibus necessitas tam propria, quàm proximi, & communis Reip. aut Prouinciæ excusat, de quo etiam *Aloys. Ricc.in d.praxi p.4.resol.383.nu.2.& 3.*

9 Vbi autem non adfuerit indubitata hæc necessitas, vel illa admissa patuerit recursus ad Ordinarium, tunc non spectabit ad Parochum, qui festa in Ecclesia seruanda annuntiat, licentiam in eis laborandi concedere, sed ad Superiorem iurisdictionem exercen-

tem, vt censuit *S.Congr.negotijs Episcoporum, & Regularium præposita* rescribens *Cosentino Archiepiscopo sub die 2. Augusti* 1594. & alia *S.Concilij Trid.* cuius tenorem referũt *Quarant. in sum. Bullarij verbo dies festi, & Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. nu. 23.* in hæc verba. *Congregatio Concilij censuit licere diebus festis dare operam rebus ad vitam necessarijs, ac tempore perituris, præsertim tempore vindemiarum, & messium, ac recollectionis fructuum, vel si necessitas vrgeat, ac suadeat pietas. Cæterum quoniam verendum est ne priuatis affectibus, domesticarumq. rerum studio aliqui eò perducantur, vt hac sacrorum Canonum indulgentia in alijs etiam casibus abutantur, ijdem Patres Illustrissimi adijciunt ad Ordinarij cuiusq. iudicium, ac censuram pertinere, vt dignoscat an vere vlla ex causis supradictis subsit, propter quam liceat diebus festis rebus seruilibus vacare, vt nec dierum festorum obseruantia vlla in re violetur, nec opera illis diebus summa cum ratione permissa impediantur.* Vndè præfata *S.Congr. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita in vna Ciuitatis Castellanæ* 21. *Augusti* 1615. censuit licentias pro laborando in diebus festis per Episcopum, aut eius ministros ad hoc deputatos in scriptis concedi debere, & ideo eadem *S.Congr.*
10 *sub die* 18. *Nouembris* 1597. declarauerat eas concedere ad Vicarium quamuis foraneum, & non ad Archipresbyterum spectare.

11 Circa dierum festorum obseruationem debet Parochus scire, quæ *Pius V. in sua Constit.* incip. *Cum primum sub Dat. Romæ Kalend. Aprilis* 1566. præcepit in hæc verba. *Cum verò dierum festorum obseruatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege diuina præcipiatur: cupientes abusus prauos, qui ex eorum inobseruantia inualuerunt, omnino corrigere, & antiquorum Canonum statuta renouantes, mandamus vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, B. Mariæ Virginis, Sanctorum Apostolorum feriati cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, diuinis Officijs deuotè intendant, ab omni illicito, & seruili opere abstineant, mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit præter diuinam vltionem, & amissionem animalium, quibus ad vecturam vtitur, etiam graues pœnas incurret arbitrio nostro, seu Vicarij nostri in Vrbe, in alijs autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, itaut præuentioni locus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus, vt hæc diligenter obseruari procurent, illas autem festiuitates, quæ iuxtà consuetudinem locorum solemniter celebrari consueuerunt iuxtà laudabilem consuetudinem debita cum reuerentia obseruari faciant sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis, & moderandis.*

12 Et

12 Et rursus Parochus ad eius notitiam deducat, quæ *Sacra Cong. Eminentissimorum Cardinalium Concilij Trid. interpretum* in sequenti declaratione iussit. *Præceptum de Dominicis,& festiuis diebus sanctificandis,& obseruandis sub prætextu mercatuum, nundi-*
13 *narum,& feriarum nullatenus esse violandum. Cæterum his diebus licere agasonibus, ac alijs iumentorum vectoribus, seu mercium conductoribus, baiulis,& alijs huiusmodi seruis,& ministris, sarcinas,& onera nundinarum causa exonerare,& deponere, inceptumq. iter, Missa tamen prius audita, transeundo prosequi,& continuare, non autem debere sarcinas componere,& iumenta onerare ad iter de nouo*
14 *incipiendum; neque mercatoribus, aut alijs ciuibus,& viatoribus ijs diebus etiam clausis apothecis, merces vendere, emere, aut asportare licere, nisi tantùm ad victum necessaria, aut alia minuscula,& modici momenti opera iam conflata,& elaborata pro transeuntium hospitum, aduenarum,& externorum vrgenti,& præsentanea necessitate,& opportunitate. In quo partes erunt Episcopi præpositis edictis prouidere, vt inprimis hi festi dies debita obseruatione colantur, simulq. Populorum eo confluentium necessitatibus quantum sine diuina offensione fieri potest, consulatur. Quoad iudicia autem, quæ Dominicis,& festis diebus silere debent, id obseruari poterit, quod Iure communi permittitur in quibusdam vrgentibus casibus, qui moram,& dilationem non patiuntur. In quibus,& alijs iurisdictionem Consulum nundinis præpositorum concernentibus, Constitutiones,& Summorū Pontificum, si quæ habent, priuilegia,& allegatum Breue fel. record.*
15 *Pij V. seruanda esse statuit.* Postea eadem *S.Congr.* censuit nihil innouandum in consuetudine hucusq. tolerata in nundinis, quæ non sunt solemnes, sed fiunt peractis Sacris in festo alicuius Sancti ante eius Ecclesiam ante tamen atrium.

16 Demum pro nostro Regno Portugaliæ aduertendum duxi, quod *sub die* 30. *Martij* 1621. in causa tabernariorum,& tenderiorum Ciuitatis Vlixboneñ Congregatio Sacrorum Rituum inhærendo moderationi Constitutionis Synodalis Archiepiscopi Vlixboneñ à Collectore Portugaliæ de mandato eiusdem S.Congregat. emanatæ Illustriss. Cardinale Millino referente censuit tabernarios,& tenderios præfatos propter maximam Populi frequentiam, atque alienigenarū ex omnibus Orbis partibus ad eam ciuitatem, terra, mariq. quotidie cōfluentium multitudinem Dominicis,& alijs diebus festiuis etiam ante Concionem,& Missæ Cōuentualis celebrationem omnia ad humanū victum necessaria vendere posse, dummodo Missæ,& Concionis prædictæ tempore officinas,& tabernas huiusmodi, earumq. fores velamine aliquo cōtegant. Et deindè sub *die* 4. *Septembris eiusdem anni* eadem *S.Congreg.* censuit omnes,&

quascunque lites desuper hucusq. motas extinguendas esse, ac perpetuum silentium imponendum.

17 *S.Congr. Rituum S. D.Gregorio XV.* approbante censuit diem festum S.Ioseph Sponsi Beatissimæ genitricis Dei Mariæ deinceps perpetuis futuris temporibus sub obseruantia, & præcepto comprehendi, cunctosq. Christifideles vbique terrarum ab omni opere seruili eo die abstinere, & cessare debere. Die 8. *Maij* 1621. idem quoque de festo Sanctæ Annæ eadem *S.Congr.*decreuit *Gregorio XV.* approbante *sub die* 23.*Aprilis* 1622.

Tertiò, quod ad Matrimoniales denunciationes, attinet, congruentius tractari potest infra *cap.*21.*dum de Matrimonio agetur.*

18 Quæ verò Parochus non denuntiat absque Episcopi licentia, sunt citationes, & præcepta, ac similia iudicialia, item resignationes beneficiorum, de quarum publicatione, seu denunciatione agit *Flamin. Paris. de resignat. benef. lib.*11. *q.*6. vbi ad hoc refert Constitutionem Pij V.& Gregorij XIII.

19 Item Indulgentiæ Papales, vt in *Concil.Trid.*cauetur *sess.*21. *de reformat.cap.*9. in hæc verba. *Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias, quibus non ideò Christifideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorum adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus Populo publicandas esse decernit.* Et expressius habetur in declaratione *S.Congreg.Concilij ad idem cap.*9. quæ sic habet. *Nullus ergò sine Ordinariorum licentia, & auctoritate poterit eas publicare, non obstante quacunque exceptione, aut exemptione, etiamsi Regularis sit, aut in Ecclesiis ipsorum Regularium etiam prætextu priuilegiorum, videlicet Confraternitatis Rosarij, sed per Ordinarium adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus Populo publicari debent.*

20 Insuper Parochus iubente Episcopo debet publicare, & explicare inter Missarum solemnia decretum *Concilij Trid.sess.*24. *de reformat. Matrim. cap.* 1. vt præcipit ipsummet *Concil. eod loco versic.Ne vero*, cuius verba sunt. *Ne vero hæc tam salubria præcepta quemquam lateant, Ordinarijs omnibus præcipit, vt cum primum potuerint curent hoc decretum Populo publicari, & explicari in singulis suarum Diœcesum Parochialibus Ecclesiis, idq. in primo anno quàm sæpissimè fiat, deindè vero quoties expedire viderint.* Ergo necesse est decretum illud in Parochijs publicari in tantum quòd nec publicatio in Diœcesana Synodo facta æquipolleat, sicut refert decisum *Armendar.in addit.ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.*15.*l.*1.*de Matrimon.nu.*62.

21 Interdum etiam contingit Episcopos mandare Parochis, vt inter Missarum solemnia Ordinandos ad maiores Ordines denuntient, in hoc enim casu Parochi obseruare debent, quæ habentur in

in *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 5.* in hæc verba. *Hi vero, qui ad singulos maiores erunt assumendi per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat vt nominibus, ac desiderio eorum, qui volunt promoueri, publicè in Ecclesia propositis de ipsum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fidedignis diligenter inquirat, & litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimùm transmittat.* Ideò Parochus intra Missarum solemnia, eo tempore, quo frequentior Populus aderit, Ordinandos denunciet ad Altare hoc modo. *Ego N. Parochus Ecclesiæ Sancti N. de mandato Reuerendissimi D. N. Episcopi denuntio N. qui ad Ordinem N. admitti petit: item denuntio N. & N. qui ad N. Ordinem admitti solemniter petunt*, & sic de singulis si plures fuerint, pronuntiando eorum nomina, & cognomina, & locum habitationis, & Parochiæ ipsius, & Ordines ad quos promouendi sunt. *Hortor igitur omnes, & singulos, qui hic adsunt, aut ad quos huius rei notitia peruenerit, vt si aliquod cognoscunt Canonicum impedimentum quominus ijdem superius denuntiati promoueri possint ad supradictos Ordines, Christiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant. Audiat verò attentè vnusquisque impedimenta, quæ à me nunc legentur, & promulgabuntur, quod si quis ea melius percipere voluerit me ipsum adueniat, qui vbi opus fuerit iussu Reuerendissimi Episcopi quæcunque occurrent teneor explicare.*

22 *Probibetur igitur à Sacris Canonibus, & Concilijs ne ad Ordines admitti possint vsu rationis carentes, Illegitimi, Non confirmati, Irregulares, Excommunicati, Suspensi, Interdicti, Hæretici, aut de Fide suspecti, Hæreticorum filij, quorum parentes in hæresi mortui sunt, & etiam ipsorum nepotes vsque ad secundã generationem per lineam tamen masculinam descendentes, aut vsque ad primam per lineam fœmininam, Apostatæ, Neophyti, Simoniaci publici, Vsurarij publici, Condemnati periurij causa, Obligati Curiæ, Infames, Homicidæ, vel mutilantes, aut qui homicidio, seu mutilationi causam dederunt, Milites qui bello interfuerunt, vbi mors hominum successit. Qui in foro seculari criminalibus officijs sunt perfuncti, aut actibus criminalibus subscripserunt, aut interfuerunt, ex quibus sententia sanguinis euenerit, Solemniter Pœnitentes, Bigami, Coniugati, exceptis ijs, quorum coniuges in sacra claustra Monialium se receperint, ibiq. professionem emiserint, A Spiritibus immundis vexati, Morbo caduco obnoxij, Hermaphroditi, Notabiliter deformes, et defectu aliquo corporis manifesto notati, Membris capti, Ratiocinijs obligati, Serui siue mancipia, Peregrini ignoti, Officio aliquo infami, et sordido perfuncti, Promoti per saltum relicto minore Ordine maiore suscepto, Promoti*

moti furtim, hoc est qui ab vno Ordine ad alium, vel extra tempora, vel ante legitimam ætatem illegitimè transierunt, vel sine dimissorialibus litteris sunt ordinati. Vlterius sciat vnusquisque vestrum quod ad primam Tonsuram ordinandi non admittentur minores septem annis. Ad reliquos minores Ordines promouendi sint maiores itaut idonei esse possint munerum functioni ad qua obligantur. Ad Subdiaconatum ante xxij *ad Diaconatum ante* xxiij. *ad Presbyteratum ante* xxv. *nemo vt ordinetur accedat. Neque nisi talibus vestibus induti singuli accedant, & coronam in capitis vertice, prout cuique Ordini ab Ecclesia sancta præscribitur, habeant. Qui demum non confessi fuerunt peccata sua, vt maiori puritate Ecclesiastica militiæ insignia suscipere possint, & sacrã Eucharistiã sumere, non admittentur.*

23. Post denunciationem eo modo, vt supra dictum est, factam, sciscitari amplius Parochus, atque inuestigare curabit omnia per se ipsum, quibus rectè cognitis, & Conscientiæ suæ securitatem ante oculos habens, tunc testimoniales litteras à se subscriptas, & signatas consignabit illis, quos denuntiauit, in hanc quæ sequitur formam. *Ego N. Parochus Ecclesiæ Sancti N.* (atque hic exprimatur si in Ciuitate sit, an in diœcesi) *admonitus de Ordinationibus sacris habendis à Reuerendiss. D. Episcopo, & rectè perspectis omnibus, quæ ab ipso Reuerendiss. D. tum in indictis, tum in instructionibus præcepta sunt, seu admonita, denuntiaui in Ecclesia intra Missarum solemnia N. ex Parochia mea, qui ad Ordinem N. promoueri cupit, & postulat, & de natalibus, vita, & moribus ipsius certior fieri curaui, eumq. idoneum esse existimo, quatenus ex cognitis intelligere potui, qui ad prædictum Ordinem admittatur, fidemq. facio illum sæpius infra annum Sacram Confessionem, & Cõmunionem frequentare solitũ fuisse, & me ac reliquos doctrinæ Christianæ ministros sua opera, & assiduitate iuuasse (vel ad Christianæ doctrinæ scholam venire solitum esse si minor sit.) In quorum fidem, &c. mea manu subscripsi, & sigillo Ecclesiæ meæ Parochialis muniui. Datum in ædibus Parochialis Ecclesiæ Sancti N.* Quod si alicuius difficultatis impedimentum obesse videat, illud ante Ordinationis diem Reuerendiss. D. Episcopo significet, neque testimoniales litteras conficiat, quàm ab eodem Reuerendiss. D. quid sibi agendum sit, acceperit.

24 Solet quoque Parochus litteras testimoniales functionum exercitarum pro Ordinandis concedere, vt sequitur. *Ego N. Parochus, siue Rector Parochialis Ecclesiæ Sancti N. præsentibus litteris testor R.D.N. promotum à Reuerendiss. D. Episcopo ad N. Ordinem, & mea Ecclesia consignatum, vt in ea eiusdem suscepti Ordinis functiones exerceret ad præscriptum eiusdem Reuerendissimi D. prædictas*

dictas functiones singulis diebus Dominicis, festisq. in eadem mea Ecclesia exercuisse. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi, & sigillo Ecclesiæ prædicta muniui die... Mens... An....

25 Quæstuarios eleemosynarum non commendat Parochus absq. Episcopi licentia quando petunt pro Hospitali, Collegio, vel Conuentu, secus verò si quærant pro suo particulari victu, vt aduertit *Posseuin. de officio Curati cap.2. nu.29.* His namq. Episcopus etiam post datam licentiam prohibet ne quærere, aut colligere eleemosynas incipiant nisi prius eius litteras patentes Parocho consignent, illiq. se se cognoscendos præbeant, vt animaduertere possit an ea, ad quæ illum obligauit, rectè seruent, Populumq. de omnibus, ad quæ prædicti Quæstuarij tenentur admonebit.

26 Postremò non est obliuioni mandandum posse Episcopum etiam Regulares cogere, vt in Offertorio Missarum Conuentualium, quæ Dominicis diebus in Monasterijs celebrantur, declarent Fidelibus, quæ festiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant ne ignorantia horum festorum, & ieiuniorum præcepta ecclesiastica à Fidelibus transgrediantur, vt obseruat *Laurent. dà Portel in dubijs Regularib. verbo Episcopus nu.7. Fr. Emman. quæst. Regul. tom.1. q.43. art.7.* vbi testatur se ità vidisse obseruari à quibusdam Fratribus Ordinis Mendicantium in Diœcesi Elborensi Regni Portugaliæ, refero *Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p.2. alleg.24. nu.21.* & nouissimè *Fr. Hieron. Roder. in compendio quæst. Regular. resol.25. sub nu.5.* Ex se autem non posse Regulares in suis Ecclesijs non Parochialibus annuntiare Populo festa, & ieiunia inueni censuisse *Sacram Congr. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita,* rescribentem Episcopo *Burgi Sancti Donnini sub die 15. Decembris 1603.* sed postmodum declarauit *S. Congr. Concilij sub die 2. Iulij 1620.* Regulares non prohiberi dies festos, & ieiunia in suis Ecclesijs annuntiare, prout attestatur *Laurent. de Peirinis in Constit. sui Ordinis Minimor. tom.2. Constit.7. Pij V. nu.13. vers. ad primum pag.193.*

SECVN-

SECVNDA PARS

IN QVA PRÆCIPVA QVÆDAM enucleantur per Parochos notanda, & curanda circa Baptiſmi,& Pœnitentiæ adminiſtrationem, Sacræ Communionis diſpenſationem, Matrimonij celebrationem , illiuſq. denunciationes præmittendas , Nuptiales benedictiones,ac demum Extremam Vnctionem.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentorum vim,& vſum Plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi.*

2 *Sacramenta ijs ritibus, & cæremonijs,quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur,adminiſtrare debent Parochi.*

3 *Ritus,& cæremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis iam præſcriptæ, omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat.*

4 *Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans an peccet mortaliter, oſtenditur.*

5 *Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet.*

6 *Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundum propriam virtutem, ſed eius à quo mouentur, qui eſt Chriſtus.*

7 *Sacramenti ad neceſſitatem requiritur, vt Parochus ipſe intendat homini conferre Sacramentum ſaltem implicitè.*

8 *Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti.*

9 *Intentio ad Sacramenti vtilitatem ſemper debet eſſe abſoluta.*

10 *Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti, vel de futuro valida ſunt.*

11 *Parochus peccat non ſolum ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiam ſi apponat conditionem de*

de præterito, vel de præsenti absque rationabili causa.

12 *Sacramenta dare suis Parochianis ex obligatione iustitiæ tenetur Parochus tempore grauis necessitatis etiam cum certo periculo vitæ propriæ.*

13 *Pestis tempore Parochus non potest fugere, aut Populum deserere.*

14 *Parochus nullo casu excusari potest quominus ministret Sacramenta morienti ne quidem metu mortis, seu alterius contagiosæ infirmitatis, excepto si alteri æquè idoneo officium suum cum Ordinarij consensu committat.*

15 *Parochus cauere debet ne, dum pestis tempore vnius non grauiter indigentis spirituali vtilitati consulere intendit, plures ex ipsius occubitu grauiorem iacturam spiritualem patiantur.*

16 *Principes non possunt impedire Parochos, & Sacerdotes administrare Sacramenta tempore pestis, poterunt tamen Curatos, & alios ministrantes infectis prohibere à sanorum commercio.*

17 *Episcopus potest tempore pestis præcipere Parochis etiam cum mortis periculo ne ab Vrbe discedant, & quòd necessaria Sacramenta petentibus administrent.*

18 *Parochi tempore pestis tenentur residere in suis Parochialibus, possunt tamen per alium idoneum ministrare Parochianis suis peste infectis Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ.*

19 *Episcopus tenetur tempore pestis suis magnis expensis idoneos quærere ministros, si illi desint.*

20 *Religiosis an sit licitum tempore pestis fugere, vel potius teneantur obedire Prælato iubenti permanere, ac Sacramenta peste infectis ministrare instar Parochorum? remissiuè.*

21 *Parochus an possit sibi prouidere de necessaria defensione in probabili vitæ periculo, cum tamen necessitas Sacramenti administrandi vrgeat, ostenditur.*

22 *Parochus si certò sciat se occisum iri an teneatur ire ad infirmum sine Sacramento Pœnitentiæ certò moriturum.*

23 *Parochus, qui capitales gerit inimicitias, non potest admonere Populum, vt qui indiguerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte.*

24 *Parochus excommunicatus occultus petitus à Parochianis suis, vt Missam celebret in die festo, vel Sacramentum aliquod ex necessitate ministret, non peccat, modo præmittat dolorem de peccatis, nec possit absolutionem excommunicationis obtinere.*

25 *Parochus excommunicatus vitandus administrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, seu recipientes extra necessitatē, grauiter peccāt.*

26 *Parochus minori excommunicatione notatus conferendo ecclesiastica Sacramenta an peccet mortaliter, ostenditur.*

27 *Gesta Sacramentaliter ab eo, qui verus Parochus non est, sed communi errore talis existimatus habens titulum putatiuum à legitimo superiore, sunt valida in foro Conscientiæ.*

28 *Confessiones factæ Parocho habenti titulum putatiuum à legitimo Superiore, & communi errore pro tali existimato, non sunt iterandæ detecto impedimento.*

29 *Declaratur* cap. dudum, *ibi*, deceptæ, de elect.

30 *Priuatus quando quis est ipso iure administratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta eius ante criminis declarationem concurrente communi Populi, vel maioris partis errore.*

31 *Indulgentiæ concessæ à Prælato penitùs falso, qui putabatur verus, non minus operantur, quàm si essent concessæ à Prælato vero.*

32 *Prælato non notoriè intruso soluens liberatur.*

33 *Gesta vt valeant non satis est communis error, sed necessariò requiritur titulus à Superiore collatus quamuis inualidus.*

34 *Absolutio Sacramentalis præstita à Sacerdote, qui communiter existimatur proprius ipsius Pœnitentis Sacerdos, est valida concurrente titulo à legitimo Superiore collato, quamuis inualido.*

35 *Inhabilitas quando procederet à Iure diuino, aut naturali licet concurrat communis error, & titulus gesta per sic inhabilem nullius sunt momenti.*

36 *Absolutio Sacramentalis est irrita, quam præstat nõ Sacerdos quamuis communiter existimetur Sacerdos, & verus Parochus.*

37 *Parochus seclusa Episcopi reseruatione potest dare alteri etiam simplici Sacerdoti licentiam administrandi Sacramenta excepta Pœnitentia, quam dat solus Episcopus.*

38 *Vicecuratus à proprio Parocho ob eius absentiam ad breue tempus vt omnem curam gerat, potest alij delegare vnam, vel alteram causam.*

39 *Beneficium Curatũ habens quamuis regulariter per seipsum curam exercere teneatur, ex consuetudine tamen immemorabili, vel priuilegio induci, & concedi potest, vt eidem per Capellanum etiam temporalem inseruiat.*

40 *Religiosi sine speciali licentia Parochi Sacramenta Vnctionis Extremæ, vel Eucharistiæ administrantes, Matrimoniaue solemnizantes, excommunicationis sententiam ipso facto incurrunt.*

41 *Religiosi in partibus Indiarum ad curam Indorũ deputati tanquã Parochi liberè suis Parochianis Sacramenta administrare valent.*

42 *Simonia est pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipsorum, aut tanquam mercedem operis, seu laboris concomitantis.*

43 *Pa-*

43 *Parochus si Sacramenta administrare nolit, vbi obligatus est, qua pœna afficiatur, ostenditur.*

Circa administrationem Sacramentorum in genere plura per Parochos consideranda.

CAP. XVII.

1 PAROCHI animaduertere inprimis debent in administratione Sacramentorũ, vt eorum vim, & vsum Plebibus suis pro suscipientium captu explicent, sicut Patres *Concilij Trid.* præceperunt *sess.* 24. *de reform. cap.* 7. in hæc verba. *Vt fidelis Populus ad suscipienda Sacramenta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat, præcipit Sancta Synodus Episcopis omnibus, vt non solùm cum hæc per se ipsos erunt Populo administranda, prius illorum vim, & vsum pro suscipientium captu explicent, sed etiam idem à singulis Parochis piè prudenterq́. etiam lingua vernacula, si opus sit, & commodè fieri poterit, seruari studeant, iuxtà formam à S. Synodo in Catechesi singulis Sacramentis præscribendam, quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti atque à Parochis omnibus exponi curabunt.*

2 Secundò debent quoque attendere, vt illa administrent ijs ritibus, & cæremonijs, quæ in Rituali sub Paulo V. Pont. Max. edito continentur, sicut in Constit. eidem Rituali præfixa, quæ est 85. in Bullario, idem Pontifex mandauit, eo quòd ritus huiusmo-
3 di, & cæremoniæ in Sacramentis administrandis iam præscriptæ omitti sine peccato non possunt, nisi aliud facere ipsa necessitas cogat, vt affirmauit Pius V. in *Catechesi Romana p.* 2. *de Sacram. in genere §.* 18. subdens valdè vtiles esse cum mentes illorum, qui eas intuentur, & diligenter obseruant, ad sublimium rerum cogitationem erigant, fidemq́. in eis, & charitatem excitent.

4 Tertiò debent dum ea administrant sine peccato mortali esse, si enim peccati mortalis conscij ea administrauerint, lethaliter peccare per *cap. vlt.* 15. *q.* 8. & *cap. fin. de cohabit. cleric. & mul.* resoluunt *Victor. de Baptismo nu.* 28. *Caiet. tom.* 2. *opuscul. q. vnic. de vsu rerum Spirit. Nau. in cap.* 1. *§. Sacerdos de Pœnit. dist.* 6. *Vasq. in* 3. *p. tom.* 2. *disp.* 136. *cap.* 3. *Soar. de Sacram. disp.* 16. *sect.* 3. *Azor. instit. moral.*

moral.p.1.lib.4.cap.4.q.6. Possevin. de officio Curati cap.5. num.42. Bonacin.de Sacrament.disp.1.q.3. puncto 2.§.1.nu.3. Campan. in diuers.Iuris Canon.rub.1.n.102.Illustriss.D.meus Roderic.à Cunha in comment. ad cap. 1. nu.5. dist.77. Ratio huius resolutionis sumi debet partim ex sanctitate, ac dignitate Sacramenti, quod conficere, vel ministrare in statu peccati mortalis, veluti sordidum Christi instrumentum,non vacat irreuerentia;partim verò ex sanctitate, & dignitate officij, seu potestatis Sacerdotalis. Vndè Parochus habens Conscientiam peccati mortalis debet conari, & curare, vt in gratia constituatur antequam administret Sacramenta; quamobrem si aduertat se solum attritum debet contritionis actum elicere, si vero aduertat se non posse actum contritionis elicere,debet Pœnitentiæ Sacramentum recipere, quia tenetur assumere media,quibus ad gratiam sanctificantem disponatur ne Sacramenta indignè pertractet, ità ex multis *Bonacin. vbi sup.nu.3.* Concludo igitur si Parochus Sacramentum aliquod ministraturus mortalis peccati conscius sit, alterum eorum ipsi agendum incumbere, videlicet vt vel præmissa Confessione Sacramentalem absolutionem accipiat, vel per internum contritionis actum cum proposito posteà suo tempore confitendi se in Dei gratiam restituat. Quapropter per accidens, nempè ob ignorantiam fieri potest, vt Sacerdos bona fide existimans se contritum esse, cum non sit, Sacramentum in peccato mortali administret

5 sine noua sacrilegij culpa. Sacramentorum tamen validitas ex bono, vel malo ministro minimè dependet, sed iste etiam malus dummodo Catholicus, quamuis peccet,nihilominus (vt vtar verbis *Gregorij de Valent.disp.9.q.4.puncto 1.& 2.tom.4.*) validè, & licitè Sacramenta confert, nam *Augustinus super Ioan. tract.5.* dicit. *Quid in Christo non nouerat Ioannes? potestatem Baptismi ipsum Dominum habiturum, & sibi retenturum, sed ministerium planè transiturum in bonos, & malos, quid sibi facit malus minister,*

6 *vbi bonus est Dominus?* quia ministri Ecclesiæ instrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt secundum propriam virtutem, sed eius, à quo mouentur, qui est Christus, *S.Thom.3.p.q.64.art.5. Petr.de Ledesma in sum.vbi de Sacramento Eucharistiæ cap.10.concl.9. Illustriss.D.meus Roder. à Cunha in commentar. ad princip.dist.49.nu.4.*

7 Quartò est notandum ad necessitatem Sacramenti requiri, vt Parochus ipse intendat homini conferre Sacramentum, saltem implicitè, si videlicet facere velit, quod vera Ecclesia solet, aut quod Christus instituit, aut quod Sacerdotes Christianorum facere consueuerunt, etsi determinatè nesciat, aut non credat esse

Sacra-

Sacramentum, ità *S. Thom. p. 3. q. 64. art. 8. & art. 10. ad 2. Valent. tom. 4. disp. 3. q. 1. puncto 2. propè fin. Vasq. 3. p. tom. 2. disp. 146. nu. 5. Petr. de Ledesma in sum. tom. 1.* vbi *de Sacram. in communi cap. 4. vers. duodecima conclusio, Bonacin. d. disp. 1. q. 3. puncto 2. num. 5.*

8 Et quamuis decens sit, vt Parochus cum Sacramenta ministrat, aut sacrificat, intentionem actualem habeat, tamen ea ad valorem Sacramenti non requiritur, cum sufficiat virtualis, putà si aliquis proposito sacrificandi, vel baptizandi venit in Ecclesiam, atque idcircò sacras vestes induit ad Altare, vel baptisterium accessit, licet tunc, & in ipsa materiæ applicatione, formæ prolatione, ad alia cogitanda distrahatur, perficitur Sacramentũ iuxtà doctrinam *S. Thom. d. art. 8.* vbi sic ait. *Si in ipso exercitio actus cogitatio ministri ad alia rapiatur, virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum, quamuis studiosè curare debeat, vt etiam actualem intentionem adhibeat, sed hoc non est totaliter positum in hominis*

9 *potestate.* Intentio autem ad Sacramenti validitatem semper debet esse absoluta, ideoq. non sufficit si Curatus baptizet, vel à peccatis absoluat sub conditione pendente in futurum, v.g. si pater tuus consenserit, si concubinam domo eieceris. Ratio est quia sacra Symbola debent à ministri intentione explicita, aut implicita secundum Christi intentionem determinari, vt sint practica, & efficacia; talia autem non sunt si eorum vis, & efficacia suspendatur à futuro contingente effectu, ità *Soar. d. disp. 13. sect. 3. assert. 3. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. q. 64. art. 8. dub. 2. concl. 2. & 3. Bonacin. d. q. 3. puncto 2. §. 3. nu. 19.* vbi *num. 18.* resoluit
10 Sacramenta administrata sub conditione de præsenti, vel de futu-
11 ro valida esse, & *nu. 20.* tenet Curatum peccare non solum si apponat conditionem de futuro, sed etiam si apponat conditionem de præterito, vel de præsenti absque rationabili causa, quia exponit se periculo administrandi Sacramentum inualidè.

12 Quintò est notandum de obligatione iustitiæ tempore grauis necessitatis teneri Parochum Sacramenta dare suis Parochianis etiam cum certo periculo vitæ propriæ; vbi enim detrimentum ouium suarũ immineret in spiritualibus, non poterit ille propter pestem, aliumuè morbum contagiosum, aeris intemperiem, seu ob inimicitias, aut Principis, & Populi furorem se excusare nisi adsint alij ministri, qui sufficienter id præstent, ità *S. Thom. 2. 2. q. 185. art. 5. Soar. tom. 3. in 3. p. disp. 72. sect. 3. col. 1. Emman. Sà in aphorism. verbo charitas nu. 3. Henriq. in sum. lib. 8. cap. 55. §. 1. Vasq. in opusc. de benefic. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num. 135. Molfes. in sum. Theologiæ moral. tract. 6. cap. 11. nu. 31. Fernandez in examine Theologiæ moral. par. 4. cap. 15. §. 5. nu. 4. Fagundez in quinq.*

Ecclesiæ præcepta præc. 3. *lib.* 3. *cap.* 3. *nu.* 1. *Sayr. in floribus decis. sub tit. de constitut. decis.* 39.

13 Quapropter tempore pestis Parochus fugere non potest, nec Populum deserere, bonus enim Pastor animam suam dat pro ouibus suis *Ioan.* 3. *Nald. in sum. verbo Parochus nu.* 15. *Rutil. Benzon. de*
14 *fuga tempore pestis lib.* 1. *disp.* 1. *q.* 1. *concl.* 4. quia nullo casu excusari ille potest quominus ministret Sacramenta morienti ne quidem metu pestis, seu alterius contagiosæ infirmitatis, secundum *Rip. in tract. de peste nu.* 147. *Marc. Anton. Genuens. in man. Pastorum cap.* 61. *nu.* 8. *Piasec. in praxi Episcop. p.* 2. *cap.* 3. *nu.* 24. *vers. periculo;* excepto si alteri æquè idoneo officium suum cum Ordinarij consensu committat, aut resignet, sicut docent *Archiep. Florent.* 3. *p. tit.* 22. *cap.* 12. §. 3. his verbis, *eos, quibus cura animarum imminet de necessitate salutis sua oportet per se, vel per alium idoneum, Sacramentum ministrare*, *Valent. tom.* 4. *disp.* 3. *q.* 4. *puncto* 3. *Benzon. d. concl.* 4. *fol.* 5. *Ioan. Chapeauille de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap.* 1. *q.* 4. vbi rectè tamen monet, dum Pastor beneficium Curatum altero substituto retinet, licet corpore absens sit, animo tamen, & prouidentia præsentem esse debere, vt nihil necessarij ad salutem ouibus suis desit.

15 Cauere Parochus debet ne dum pestis tempore vnius non grauiter indigentis spirituali vtilitati consulere intendit, plures alij ex ipsius occubitu grauiorem iacturam spiritualem patiantur: quare si solus sit non facilè ministrare debet cum vitæ suæ periculo Sacramenta, quæ non admodum necessaria sunt, vel secundum se, vt Extrema Vnctio, vel respectu personarum, quarum bonum statum Confessarius probabiliter cognitum habet, quia nuper earum Confessiones exceperat. Denique quotiescunque ab aliqua persona, quam verisimilibus coniecturis Sacerdos credit non habere Conscientiam peccati mortalis, vel per contritionem rectè ad moriendum dispositam esse, probabilissimè timetur periculum contagionis, in tali casu maius bonum publicæ necessitatis præferendum priuatæ alicuius vtilitati, ità *Ioan. Maior. in* 4. *dist.* 23. *q.* 1. *Chapeauille vbi supra cap.* 3. *q.* 2. *&* 18.

16 Principes non possunt impedire Parochos, & Sacerdotes administrare Sacramenta tempore pestis, poterunt tamen Curatos, & alios ministrantes infectis, prohibere à sanorum commercio,
17 vt latè resoluit *Marta de Iurisdict. p.* 4. *casu* 73. Immo potest Episcopus tempore pestis præcipere Parochis etiam cum mortis periculo ne ab Vrbe discedant, & quòd necessaria Sacramenta petentibus administrent, latè *Duard. in commentar. ad Bullam in Cœna Domini lib.* 1. *cap.* 2. *quæst.* 2. *concl.* 4. *nu.* 35. *Scip. de Rubeis*

in

in aphorism. Episcop. verbo pestis nu. 1. & hac de re *S. Congr. Conc.* *instante S. Carolo sub die* 10. *Decembris* 1576. censuit Parochos tempore pestis teneri omninò residere in suis Parochialibus, posse tamen per alium idoneum ministrare Parochianis suis peste infectis Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ, & si non residerint contra eos procedendum esse seruata forma *cap.* 1. *in fine sess.* 23. *de ref.* Et si adhuc ministri desint idonei, tenetur etiam suis ma-
19 gnis expensis Episcopus idoneos quærere, & ad administrandum exponere, *Emman. Sà in aphorism. verbo Episcopus nu.* 42. ex *Bannes* 2.2.*q.*33.*art.*3. *dub.*4.

20 Vtrum autem liceat Religiosis tempore pestis fugere, an potius teneantur obedire Prælato iubenti permanere, ac Sacramenta peste infectis ministrare instar Parochorum, & ipsis quoque in necessarijs ad corporis salutem inseruire? Vide *Fr. Emman. quæstionum Regular. tom.* 3. *q.* 31. *art.* 3. *cum seq. Benzon. d. lib.* 1. *disp.* 1. *quæst.* 1. *concl.* 10. & 11. latè, & eleganter *Sanch. in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *à nu.* 54. vbi quinque conclusionibus totam hanc materiam optimè exponit.

21 Quærit curiosè *Posseuin. d. tract. de officio Curati cap.* 5. *num.* 58. an detur aliqua cautela, qua Parochus sibi prouideat de necessaria defensione in probabili vitæ periculo, cum tamen necessitas Sacramenti administrandi vrgeat? & respondet prudentia omnia incommoda superari, particulariter verò distinguendum an periculum sit à malo, vel à mala Cœli constellatione, si ab ista, vestes, & præsidia, quæ à natura docentur, sunt bona; si periculum est à malo homine videndum est an Sacramenta, quæ sunt danda, sint necessaria, & quidem si instet auditio Confessionis morientis, est eundum. Vt autem Curatus tutò vadat dum induit se (loquimur enim de causa contingenti in nocte, quia in die magis promptum remedium inueniri potest) vocet amicos, qui eum associent, si hoc potest, curet vt ipsi vocantes alios associantes vocent; si hoc non potest, ipse ferat arma, vt se defendat, quia ita ei licet, & hoc etiamsi ferat Sacramentum, putà Extremæ Vnctionis. Porro ità posset agere, statim atque constiterit ei de inimicitia videat an possit reconciliari inimicis, si hoc non potest, rem deferat ad Episcopum, & obtenta licentia arma deferat, quæ tamen propter decentiam clericatus, occultè à se deferri curet. Si vocatur pro Baptismo sufficit, vt doceat modum, quo vocantes ipsi baptizent absque eo quod ipse vadat. Si vocatur pro Extrema Vnctione non credo quod teneatur ire cum tanto periculo nisi ægrotus alijs Sacramentis iuuari nequeat; fieri enim potest, vt sit attritus, & accedente Extrema Vnctione virtute Sacra-

menti euadat contritus. Minus tenetur ire cum tanto periculo ad commendationem animæ. Sed & si vocatus fuerit pro Confessione curet infirmum audiri per alium Sacerdotem, quod si hoc non potest, eat, vt dictum est.
22 Sed vlterius quærit idem *Posseuin. citato loco nu. 59.* quid dicendum si constet Curato certò occisum iri, an etiam tunc teneatur ire ad hunc infirmum sine Sacramento Pœnitentiæ sic certò morientem, & respondet sibi videri impossibilem esse istam certitudinem mortis, quia Curatus posset fuga euadere, possibile etiam impetentes non aggressuros, superuenturum, qui eum erueret, ideò stante incertitudine aggressus, & certitudine mortis infirmi sine Sacramentis credo teneri ire ad infirmum iuxtà supradicta. Excusaretur tamen si positiuè, seu de facto sciret pœnitentem esse in gratia, quia confessus fuerit paulò antè, & aliàs erat diligens, & bonus, *Soar. tom. 4. de Pœnit. disp. 44. nu. 15.* quod tamen cautè iudicandum est, quia esse bonum, & diligentem non arguit impeccabilitatem, ideò credo eundum, vt suprà. Aduertit tandem
23 idem *Posseuin. d. loco nu. 60.* non posse Curatum, qui capitales gerit inimicitias admonere Populum, vt qui indiguerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte, & protestari se tunc nolle ire, quia tenetur ire quotiescunque necessariò vocatus fuerit, posse tamen monere Populũ, vt pro viribus vocent de die, quia in nocte sunt difficultates maiores, dummodo non excludat vocationem de nocte.
24 Sextò est notandũ Parochũ excõmunicatũ occultũ petitum à Parochianis suis, vt Missã celebret in die festo, vel Sacramentũ aliquod ex necessitate ministret, nõ peccare, modo præmittat dolorẽ de peccatis, nec possit absolutionẽ excõmunicationis obtinere ante administrationẽ Sacramentorũ, nec ipse se se ingerat sua spõte ad ministranda Sacramenta, sed petitus administret, ità *Posseuin. d. tract. de officio Curati c. 5. n. 46.* & expressius *Bonac. de censuris disp. 2. q. 5. puncto 2. §. 3. n. 5. vers. respõdetur*; alias enim teneretur se abstinere sub peccato mort. *Valer. de differ. inter vtrũq. forũ verbo nullitas differ. 3.* Et ideò hoc casu Parochiani petentes ab eo celebrationem Missæ, vt illã audiant in die festo, minimè peccant secundũ eundẽ *Bonac. cit. loco.* Ratio est quia *Conc. Cõstantiense* cũ fidelibus cõcedat facultatẽ cõmunicandi cũ excõmunicato tolerato, videtur indirectè cõcessisse ne excõmunicatus toleratus peccet cõmunicãdo, & administrando Sacramenta quãdo petũtur ab alijs fidelibus, alioquin si excõmunicatus toleratus peccaret, tenerentur cæteri fideles abstinere à participatione cũ excõmunicato ad euitandũ illius peccatũ, cõsequẽter nõ censeretur fidelibus concessa facultas cõmunicandi cũ excõmunicato tolerato in Sacramẽtis, & quibuscun-

cunq. Diuinis. Quare decretũ *Cõcilij Constantiensis* videtur directè positũ in fauorem fidelium, & indirectè in fauorem excõmunicati tolerati quatenus expedit, & necesse est, vt fideles tuto vtantur priuilegio participandi, & communicandi cum excommunicato tolerato. Vide *Sanch. de Matrimon. lib. 7. disp. 9. nu. 8.*

25 Verùm Parochus excommunicatus vitandus administrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, seu recipientes extra necessitatem grauiter peccant, Sacramenta tamen ipsa sic ab excommunicato vitando administrata, valida sunt excepto Pœnitentiæ Sacramento, ex eo quia ad illud validè administrandum requiritur iurisdictio, & non sufficit potestas Ordinis, excommunicatus autem vitandus caret iurisdictione, ità *Bonacin. d. disp. 2. quæst. 2. puncto 2. §. 4. ex nu. 1.* vbi quoque subdit Confessionem factam excõmunicato vitando iterandam esse, vtpotè inualidam, etiamsi pœnitens ignoraret ipsum esse excommunicatum, modo Confessio non fuerit facta in eo loco in quo Sacerdos ignorabatur esse excommunicatus, & ex communi errore, ac titulo colorato habebatur pro legitimo Sacerdote, ex dictis infra *nu. 27. cum seqq.* & modo Confessio facta non fuerit in articulo mortis.

26 Si verò Parochus fuerit tantùm minori excommunicatione nodatus conferendo ecclesiastica Sacramenta an peccet mortaliter dubium est admodum controuersum, quidam enim affirmant auctoritate *tex. in cap. si celebrat vlt. §. peccat autem, de cleric. excom. min.* dum simpliciter inquit peccare conferendo, quod magis propriè adaptatur peccato mortali, accipiendo verbum, *peccat*, à principaliori significatione iuxtà *reg. cap. pen. de sentent. excom.* Ità *Innoc. in d. cap. si celebrat, Adrian. de Clauib. q. 3. Siluest. in sum. verbo excommunicatio 4. nu. 1. Archid. in cap. vir cum propria 33. q. 4.* à quo non dissentit, immo memoriæ tenendum monet *Cou. in cap. alma mater p. 1. §. 8. nu. 2. vers. sed etsi.* Alij autem non desunt, qui sentiant nullum peccatum ipsum committere, ex quorum numero sunt *Nauar. in man. cap. 27. num. 24. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 3. §. 1. Vgolin. de censur. tab. 3. cap. 6. §. 2.* & vi difficultatis oppressus cogi se eidem opinioni adhærere concludit *Soar. tom. 5. de censur. disp. 24. sect. 2. nu. 7. & 9.* respondentes *tex. in d. cap. si celebrat,* procedere in eo, qui non solùm confert, sed conferendo simul suscipiendo participat, ideoq. peccare, vt tex. ille habet, non quatenus confert alijs, sed quatenus ipse sibi suscipit, atque intelligunt vers. *peccat autem*, consonare principio textus, vbi de celebrante agitur. Sed cæteri, quorum communior sanè apparet opinio, medium tenentes affirmarunt illum veniale peccatum committere, expendentes rationem illam, quia licet ex-

communicati minori excommunicatione nullũ legis præceptum directè offendant, ac subindè non peccent mortaliter, non tamen seruant debitum rationis modum à lege intentum, sed potius irreuerenter agunt ea tractando, & alijs conferendo, quæ lex prohibet ab ipsis suscipi, quam irreuerentiam sufficere ad culpam venialem colligitur ex doctrina *S.Thomæ p.3. q.64. art.6.* recepta ex multis, de quibus *Henriq in sum.lib.1.cap.29.§.2.& 3.* Quare itâ tenent *Anch.in d.cap si celebrat, Caiet.in sum. verbo excommunicatio minor, Sot.in 4.dist.22.q 2.art.3. Card.Tolet.in inst. Sacerd. lib.1.cap.11.nu.3.* & plures alij, quos refert, & sequitur *Sayr. de censur.lib.2.cap.22.nu 17. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo excommunicatio differ.3.*

27 Septimò est notandum gesta Sacramentaliter ab eo, qui verus Curatus, seu Parochus non est, sed communi errore talis existimatur, habens titulum putatiuum à legitimo Superiore, esse valida in foro Conscientiæ, itâ *glos.verbo decepta in cap.dudum 54. de elect.* vbi *Abb.antiq.nu.4. Innoc.& Compost.nu.3.Host.nu.12. Ioan. Andr.nu.42. Bald.nu.5. Anchar.col.4.propè fin.vers.quinto oppono, Butr.nu.24.& seq. Panor.nu.20.* quos refert, & sequitur *Rendina in promptuario recept.sentent.tom.1.tit.38.nu.23. Ioan.Valer.de dif-*
28 *ferent.inter vtrumque forum verbo nullitas differ.2.nu.2.* Vndè Cõfessiones his factas iterandas non esse detecto impedimento per *tex.in cap.infamis vers.verumtamen 3.q 7. & in l.Barbarius ff. de offic.Prætor.& in l.2.C.de sent.& interl.* resoluunt *Innoc.Ioan.Andr.& Abb.citatis locis, Nau.in cap.placuit, de Pœnit. dist.6. n.179. & seq.* vbi subdit quod si notoriè quis suo titulo, & possessione Iuris priuaretur, sed non adeò notoriè quin possessionem facti retineret, & à Superiore toleraretur, eo casu gesta per ipsum in Conscientiæ foro valerent, vbi etiam secus resoluit quando Parochus sine vlla Superioris auctoritate se in beneficium intrusit, vel notoriè ipso iure, aut per sententiam est suo titulo priuatus, quod etiam resoluunt plures relati à *Sanch.de Matrim.lib.3. disp.*
29 *22.nu.13.* Non obstat *d.cap.dudum*, ibi, *deceptæ*, quia *Abb.* illic *nu.26.Sanch.vbi sup.sub nu.14.& sub nu.56.* intelligunt verbum illud, *deceptæ*, quasi animæ Parochianorum à Curato Ecclesiæ priuato, & communiter tolerato absolutorum non decipiantur verè per huiusmodi absolutionem, immo per eam supposita bona fide saluentur ad instar Baptismi inualidi bona fide suscepti, iuxta tex. *in cap.2.& in cap. vlt.de Presbyt. non bapt.* sed solùm dicuntur deceptæ habito respectu ad animum prædicti Curati eas decipere
30 intendentis. Vndè quando quis est ipso iure priuatus administratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta

acta eius ante criminis declarationem concurrente communi populi, vel maioris partis errore, ità *Nau. in d. cap. placuit nu.* 179. *& seq. Azor. instit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *c.* 8. *q.* 2. *& p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 4. *Sanch. d. disp.* 22. *nu.* 56. vbi *nu.* 58. resoluit quòd dum priuatio, & hominis inhibitio est occulta adhuc valent gesta concurrente

31 prædicto communi errore. Hinc Indulgentiæ concessæ à Prælato penitùs falso, qui putabatur verus, non minus operantur quàm si essent concessæ à Prælato vero, vt per *Auiles ad cap.* 1. *Prætor.*

32 *nu.* 13. *pag.* 25. Et qui soluit Prælato non notoriè intruso liberatur, *Gama Lusit. decis.* 1. *nu.* 1. *& decis.* 303. *nu.* 1. *Mascard. de probation. concl.* 1323. *nu.* 1. *Surd. decis.* 229. *nu.* 10. *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 45. §. 2. *nu.* 17.

33 Vt autem gesta valeant non satis est communis error, sed necessariò requiritur titulus à Superiore collatus, quamuis inualidus sit ob aliquod vitium latens, quare dum aliquis sine titulo, & auctoritate Superioris in officium Iudicis, Parochi, aut Confessoris se intrusit, licet communis error facti accedat, gesta per illum ad vtrumque forum pertinentia sunt prorsus inualida, ità *Sanch. d. disp.* 22. *nu.* 49. *Soar. in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 26. *sect.* 6. *nu.* 7. *Lessi. de Iustit. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 8. *nu.* 68. *Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.* 1. *nu.* 102. *&* 103. *Aegid. de Coninck de Sacramentis disp.* 8. *dub.* 3. *nu.* 22. *& dub.* 6. *nu.* 47. *Villalob. in sum. tom.* 2. *tract.* 1. *diffic.* 13. *nu.* 5. *Filliuc. tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *nu.* 227. *Ioan. Valer. de different. vtriusque fori verbo nullitas differ.* 7. *nu.* 2. *Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *nu.* 73. Contra *Basil. Ponti. de Matrimon. lib.* 3. *cap.* 22. *nu.* 46. *& Ioan. Sanci. in selectis disp.* 44. *n.* 3. existimantes quòd vt gesta valeant tam in foro externo, quàm Conscientiæ satis esse haberi communem errorem nec necessariũ esse titulum collatum à Superiore legitimo.

34 Intellige supradicta, & sic tunc solum communem errorem, & titulum operari validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem quando inhabilitas fuerit de Iure humano, veluti quando absolutio Sacramentalis præstatur à Sacerdote, qui communiter existimatur proprius ipsius pœnitentis Sacerdos, cum tamen à parte rei non esset talis propter aliquod sui ipsius impedimentum Iuris humani, vt quia titulum beneficij Parochialis alioquin sibi legitimè collatum amisit à parte rei ipso iure propter adeptionem alterius beneficij iuxta terminos *d cap. dudum, & cap. de multa, de præbend.* vel propter delictum eandem priuationem inducens,

35 vel ob aliud simile impedimentum. Quando verò inhabilitas procederet à Iure diuino, aut naturali, licet concurrat prædictus error, & titulus, gesta per sic inhabilem nullius erunt momenti, *Abb.*

in cap.2.in fine, *de Presbyt.non baptiz.* & alij, quos refert, & sequitur *Mascard.de probat.concl.649. num.98. & 99. Sanch. d.disp.22.*
36 *nu.27.* Vndè si non Sacerdos Sacramentaliter absoluat, quamuis communiter existimetur Sacerdos, & verus Parochus, absolutio est irrita, is enim patitur inhabilitatem de Iure diuino, secundum quod soli Ordini Sacerdotali annexa est iurisdictio necessaria ad eam absolutionem ministrandam ex tex. in *cap.verbum, de Pœnit. dist.1.Concil.Trid.sess.14.de Sacram.Pœnit.can.10.* resoluunt *Sãch. loco citato, & Ioan. Baptista Costa de remed.subsidiar. remed.127. nu.25.* latè, & eleganter *Ioan.Valer.de different.vtriusque fori, verbo nullitatis differ. 2. nu.3.* vbi refert in loco del Pouo Regni Aragoniæ inuentum fuisse Parochum, qui erat laicus Regni Franciæ, & curam animarum illius loci per 33. annos exercuerat.

37 Octauò est notandum Parochum seclusa Episcopi reseruatione posse dare alteri etiam simplici Sacerdoti licentiam administrandi Sacramenta excepta Pœnitentia, quam dat solus Episcopus ex *Conc.Trid.sess.23. de reformat. cap.15.* ità *Sacra Congreg. negotijs Episcoporum, & Regularium præposita rescripsit Episcopo Castellaneti sub die 20. Augusti 1602.* vbi etiam quod hoc idem Episcopus ei prohibere non debet, *Posseuin. d. tract. de officio Curati cap. 5. nu.50.* vbi subdit quod ministrare sine tali licentia Sacramenta,
38 est peccatum mortale. Sed iste Vicecuratus à proprio Parocho ob eius absentiam ad breue tempus, vt omnem curam gerat, potest alij delegare vnam, vel alteram causam, *Sanch.de Matrim. lib.3.disp.31.nu.13. Squillante de priuilegijs clericorum cap.2.n.34.* vbi *nu.35.* subdit non posse prædictum Parochi delegatum ad vniuersam Parochię curam alteri delegare omnem curam dum abest, etiam ad modicum tempus, nisi adesset consuetudo, vt dum ad breue tempus abest, substituat aliquem ministraturum omnia Sacramenta in Parochia, quia Parochus Vicecuratum instituens, & conscius consuetudinis tacens videtur tacitè dare facultatem ad eam substitutionem, & vbi extat dicta consuetudo posset sic institutus à Vicecurato dare alteri licentiam assistendi Matrimonio, aut ministrandi aliud Sacramentum, quia est delegatus ad vniuersitatem causarum, & non censetur delegatus illius Vicecurati, & *nu.37.* resoluit quòd si Parochus præsens assumeret Vicarium locantem operas, vt ipsum adiuuet, hic Vicarius non posset delegare, quia non censetur illi vices suas plenas committere, & *n.39.* ait quòd Sacerdos delegatus ad assistendum alicui Matrimonio, ex delegatione Parochi non potest subdelegare, quia delegatus ad vnam causam non potest totam delegare, nisi sit delegatus su-
39 premi Principis. Et nota quod Curatũ beneficiũ habens quamuis regu-

regulariter per se ipsum curam exercere teneatur, ex consuetudine tamen immemorabili, vel priuilegio induci, & concedi potest, vt eidem per Vicarium, seu Capellanum etiam temporalem, & ad nutum amouibilem inseruiat, ita *Nau. cons. 21. de cleric. non resid. in nouis, Sayr. in floribus decis. sub eodem tit. decis. 18.*

40 At Religiosi, qui sine speciali licentia Parochi præsumunt clericis, aut laicis Sacramentum Vnctionis Extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, Matrimoniauè solemnizare, excommunicationis incurrunt sententiam ipso facto per Sedem Apost. dumtaxat absoluendi, *Clem. 1. de priuileg.* plures citati per me *de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 50. nu. 96. secundum Lugdunen. impress.* & ad sin-

41 gula quæque Sacramenta infra suis in locis adnotabimus. In partibus verò Indiarum Occidentalium Religiosi ad curam Indorum tanquam Parochi liberè suis Parochianis ministrare valent sine metu dictæ excommunicationis, quia id faciunt ex commissione Papæ per indultum Alexandri VI. in quo datur facultas, seu commissio Regibus Hispaniarum ad assignandos populos Fratribus Mendicantibus sine consensu Episcoporum, vt ibi exerceant potestatem Parochorum, putà Sacramenta ministrando, Euangelium prædicando, mortuos cum eleuatione Crucis sepeliendo, & tandem oblationes factas à Fidelibus in eorũ Ecclesijs colligendo, vt est notorium in illo nouo Orbe; ex quo cõsequenter fit quòd etiam Communionem Paschalem implendi præcepti ecclesiastici gratia valent inibi ministrare, itemq. assistere Matrimonijs, seu nuptias benedicere, vt expressè concessit Pius V. sicut testantur *Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 42. art. 6.* nouissimè *Hieron. Roderic. in compendio quæst. Regular. resol. 126. n. 10.* dum tamen sint periti in lingua, & idiomate illius gentis, aliàs enim nõ reputarentur habiles ad curam animarum per se ipsos exercendam, *Portel. in dubijs Regular. verbo Sacramentorum administratio num. 1. & 2. Hieron. Roder. vbi sup. resol. 109. nu. 1. in fine.* Eodem priuilegio gaudent Fratres Minores in Brasilia per concessionem Sixti V. cuius transumptum vidisse authenticum testatur *Portel. in addit. ad dubia Regularia verbo Matrimonium nu. 9. in fine*, vbi etiam addit eandem concessionem (vt arbitratur) factã esse pro India Orientali, vbi Fratres assistunt conuersioni Indorum in locis sibi assignatis ad ministranda Sacramenta, refert *Hieron. Roder. d. resol. 126. nu. 10. vers. eodem.*

42 Nonò est notandum simoniam esse pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipsorum, aut tanquam mercedem operis, seu laboris concomitantis, vt probat *cap. quicquid 1. q. 1.* ibi, *pretia qualibet, vel præmia, Bonacin. de simon. q. 4. §. 1.*

§.1. nisi tanquam stipendium sustentationis accipiat iuxta illud Christi Domini Math.cap.10. *Dignus est operarius cibo suo*, & Lucæ 10.*Dignus est operarius mercede sua*, *cap. pen. & vlt.1. q.2. cap. cum secundum,de præbend.Victor.de simon.p.2.nu.19. Siluest. in sum.verbo simonia q.9.Sot.lib.9.de Iustit.q.8.art.1. Nauarr. in man. cap.23.nu.101. Bonacin. de simon. q.6. puncto 2. nu.* 1. & redditus rationecuræ sibi obuenientes adeò tenues essent; vt non sufficeret ad sustentanda onera personæ,status, & officij, *Valent. tom.3. disp.6.q.16.puncto* . *verf.quodam etiam.* Quotiescunque enim in his terminis concurrit causa honesta dandi, & recipiendi, qualis erit eleemosyna, pia oblatio, stipendium sustentationis, merces laboris accidentalis,& obligationis subsequutæ, vel iusta consuetudo rationabilis,& præscripta,temporalia sic data spiritualium ministris ex huiusmodi causis præsumuntur concessa, ac proindè excludunt quamcunque sinistram turpiter recepti præsumptionem,vt de eleemosyna, & oblatione est tex. *in cap. placuit il 2. & in cap.dictum 1.q.1.& in cap.dilectus 30.de simon.* de stipendio, & sustentatione est tex.*in cap.pen.1.q.2.& in d. cap. cum secundum*, de consuetudine est etiam tex.*in cap. ad Apostolicam,de simon.* vbi *glos.vlt.& Abb.nu.4.* & docent citati à *Bonacin.de simon. quaest.1. §.2. verf. secunda est*.

Non committitur tamen simonia accipiendo aliquid pro materia remota Sacramentorum, vt pro pane, vino, aqua, oleo,&c. Ratio est quia non accipitur temporale pro spirituali,cum materia remota Sacramenti secundum se sit res naturalis, temporalis, & pretio æstimabilis; nec valorem suum amittat ob connexionem cum spirituali, vt bene resoluit *Bonacin. de simon. q.4. §.1. nu.2.* vbi *in verf.dixi*, tradit temporale accipi non posse pro materia proxima,velut pro ablutione in Baptismo, pro consignatione in Confirmatione, pro speciebus consecratis in Eucharistia, pro verborum prolatione in Sacramento Pœnitentiæ, & sic de cæteris, ex ea ratione quia *in cap.baptizandis, & in cap. in Ecclesia,de simon.*& in alijs Iuribus 1.q.1. habetur simoniam committi non solùm vendendo Sacramenta, verùm etiam vendendo actiones Sacramentorum,& sacra ministeria, quæ in actionibus corporalibus consistunt,& subdit idem *Bonacin.ibidem in verf.ex dictis*, de forma Sacramentorum idem esse sentiendum quod de materia proxima.

43 Superest nunc videre qua pœna afficiatur Parochus si Sacramenta administrare nolit, vbi obligatus est? & primo omissis multis, quæ tradit *Grilenzon. cons.171.* pro certo constituendum est si moriatur Parochianus sine Sacramẽtis,grauiter ac mortiferè

Paro-

Parochum peccare, nam reus est illius animæ, vt dicitur *in cap. si Presbyter, & in cap. seq. 26. q. 6. glos. verbo sine confessione in cap. officium, de offic. Archipr. Vgolin. de offic. Episcopi cap. 15. §. 12. num. 14.* Quoad pœnam verò cum non generatim de omnibus Sacramentis, nec de singulis speciatim cautum sit, quæ pœna inferatur nolenti Sacramenta administrare, arbitraria pœna puniendum hunc esse existimo *arg. l. 1. ff. de iure delib. & cap. de causis, de offic. deleg.* resoluunt *Nau. cons. 3. de pœnis in antiq.* aliàs *cons. 3. de Paroch. in nouis, Sayr. in floribus decis. sub illo tit. de pœnis decis. 3. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 55. vers. hinc procedit, Vgolin. d. §. 12. nu. 14.* vbi subdit arbitrariam pœnam inferri habito respectu ad negligentiam Parochi, & ad necessitatem Sacramenti, & salutem animarum, additq. id locum habere in Sacramentis necessarijs, vt in Baptismo, & Pœnitentia, excipit tamen vbi quis infirmum sibi commendatum baptizare noluit, nam si sine Baptismo moriatur deponi debet per *cap. quicunque Presbyter, de consecrat. dist. 4.* Hæc pauca sufficiant dixisse de Sacramentis in genere, nunc verò de singulis in particulari infra aliquid prælibabimus.

SVMMARIVM.

1 *Baptismi solemniter, & ex Pastorali officio celebrandi est proprius minister Sacerdos.*

2 *Baptizans solemniter cum non sit Sacerdos illicitè baptizat, & si clericus sit, irregularitatem incurrit.*

3 *Irregularitatem incurrit, qui ministrat in Ordine sacro, quem non habet, modo scienter, serio, & ex officio ministret.*

4 *Excommunicatus Parochus maiori excommunicatione non potest solemniter baptizare, aliàs peccabit mortaliter, & fiet irregularis, immo nec in extrema necessitate, sed debet tali casu absque solemnitate baptizare.*

5 *Parocho excommunicato præferendus est laicus non excommunicatus in baptizando in extrema necessitate.*

6 *Baptismus non potest ministrari solemniter in casu necessitatis, vel extra, ab interdicto personaliter.*

7 *Baptizandus quisque est in sua, cui subest, Ecclesia, nisi peregrinus sit, vel certum non habeat domicilium.*

8 *Parochus si infirmum baptizare noluerit, & ille sine Baptismo moriatur, deponitur.*

9 *Baptizare potest solemniter alienus Parochus de expressa licentia proprij Sacerdotis.*

10 *Diaconus ex Sacerdotis proprij commissione ob rationabilem causam*

sam facta solemniter baptizat.

11 *Sacerdos alienus si infantem alterius Parochiæ solemniter baptizauerit sine licentia proprij Parochi, peccat mort. sed non incurrit excommunicationem, aut irregularitatem.*

12 *Sacerdos alienus baptizans in solemnitate quando Parochus abest, nec facilè haberi potest, non peccat.*

13 *Baptismalis fons decenter pro facultate loci debet esse ornatus.*

14 *Parentes ex consuetudine, & præcepto Ecclesiæ possunt ad baptizandos infantes suos ante adultam ætatem obligari.*

15 *Paruuli aliorum fide, & professione sunt baptizandi.*

16 *Baptizandi sunt adulti, ægrotantes, pœnitentes, muti, & surdi.*

17 *Baptizandi nomina Sanctorum tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium.*

18 *Nomen malum habet sinistram suspicionem, & ex bono nomine oritur bona præsumptio.*

19 *Nomen honestum habere præmium est non modicum.*

20 *Auctor xlij. ætatis suæ annum dum hæc scribebat, ingreditur.*

21 *Patrinos designare ad parentes spectat, ipsis verò non designantibus ad Parochum pertinet.*

22 *Patrinus vnus, vel ad summum duo, vnus scilicet vir, vnaque fœmina adhibendi sunt.*

23 *Dispensare non potest Episcopus, vt duo viri, vel duo fœminæ simul suscipiant.*

24 *Procurator vnus, qui sit viri, & alter, qui sit procurator mulieris, baptizatum de sacro fonte suscipere possunt.*

25 *Cognatio spiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore.*

26 *Patrinos plures adhibens Parochus, peccat mortaliter, sed cum omnibus contrahitur cognatio.*

27 *Patrinus in Baptismo esse non potest, qui non dum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem.*

28 *Patrini in Baptismo esse possunt pueri cuiuscunque ætatis, modo habeant vsum rationis.*

29 *Patrini possunt esse minores baptizato.*

30 *Patrini in Baptismo qui esse non possint, referuntur.*

31 *Abbates, Monachi, aut Religiosi saltem claustrales Patrini esse non possunt.*

32 *Religiosi ad Episcopalem dignitatem euecti possunt esse Patrini in Baptismo.*

33 *Cognatio spiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, eiusq. patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipsos omnino prohibetur.*

34 *Cognatio spiritualis non contrahitur inter ipsosmet Patrinos, neque*

à viro

à viro contracta transfunditur in uxorem, vel è contra.

35 *Cognationem contrahunt etiam omnes in necessitate baptizantes, quamuis sit pater, in tantum vt priuetur iure petendi debitum à sua coniuge, nisi quando alius non reperiretur, qui possit infantem baptizare.*

36 *Patrini quod onus subeant pro docendis illis, quos in Baptismo susceperunt, ostenditur.*

37 *Parochus infantem in periculo mortis iam baptizatum nequaquam iterum baptizabit alioquin in irregularitatem incidet, sed caeremonias ab Ecclesia fieri consuetas explebit.*

38 *Baptismalis fons ex qua materia, & qualiter fabricādus, ostenditur.*

39 *Baptismus seclusa necessitate non est conferendus in aulis, vel cameris, aut alijs priuatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesiis, nisi Regum, vel Principum filij extiterint, qui sint baptizandi.*

40 Clem. vnic. de Baptismo *loquitur de magnis dominis, & ideò non comprehendit Ducem Venetiarum, & Ianuensem, sed Duces Regales.*

41 *Baptismus administrari potest in Ecclesia interdicta.*

42 *Interdicti tempore administrari potest Baptismus non solùm paruulis, sed etiam adultis cum solemnitate Vnctionis, Catechismi, & Exorcismi.*

43 *Baptismi materia remota est aqua simplex, seu elementaris.*

44 *Baptismi materia propinqua est ablutio per aquam, quae scilicet successiuo contactu contingit corpus.*

45 *Aquae minima gutta non sufficit ad baptizandum, sed opus est tanta quantitate vt eius infusio corpus hominis, vel principalis eius pars moraliter ablui dicatur.*

46 *Baptismus non est validus si aqua contingat tantummodo vestes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes.*

47 *Baptismus fieri potest tribus modis, videlicet immersione, vel infusione, vel aspersione.*

48 *Baptismi ad valorem nihil interest vtrum fiat per aquae effusionem, an vero corporis immersionem vnam, vel trinam, dummodo licitè fiat.*

49 *Forma Baptismi in Occidentalibus Ecclesiis quae, ostenditur.*

50 *Persona quae baptizatur exprimenda est in Baptismo.*

51 *Persona baptizans non est necessarium vt in forma directè significetur seu exprimatur, sicut necessarium est exprimi persona quae baptizatur, sed sufficit indirectè.*

52 *Actio, quae exercetur circa eum, qui baptizatur, exprimenda est siue per verbum baptizo, siue per verbum abluo, siue per verbum mergo, & simile.*

53 *Baptismo exprimendæ sunt tres personæ Sanctissimæ Trinitatis.*

54 *Baptizat inualidè qui vtitur hac forma. Ego te baptizo in nomine Christi.*

54 *Declaratur tex.* in cap. à quodam Iudæo, de consec. dist.4. *& num.55.*

56 *Baptismus valet sub hac forma celebratus. Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filij, & in nomine Spiritus Sancti.*

57 *Baptismus valet quamuis in eius forma relinquatur particula, in, Item licet relinquatur particula &, vt nu.58.*

59 *Parochus in forma Baptismi relinquens particulas* in, &, *sine scandalo, & contemptu, & sine falsitate significationis, peccat tantum venialiter.*

De Baptismi Sacramento administrando præcipua quædam per Parochum curanda.

CAP. XVIII.

1 MINISTER Baptismi solemniter, & ex Pastorali officio celebrandi est proprius Sacerdos. Cum enim Sacerdotes omnes vi consecrationis suæ accipiant potestatem in corpus Christi verum, quia illud conficere possunt, consequenter etiam idonei fiunt, quibus ordinaria potestas conferatur in corpus Christi mysticum, fideles scilicet colligendo per Baptismum, spiritualiter pascendo per verbi Dei prædicationem, & à peccatis absolutionem, adeoq. ipsos disponendo vt etiam ad excellentissimum Eucharistiæ Sacramentum accipiendum idonei reddantur. Cum verò officium pascendi, seu cura animarum proximè non proueniat ex ordinatione, sed sit potestas iurisdictionis ab Ecclesia, siue Prælato ecclesiastico collata, ideò Sacerdotes, qui eam non habent, tale officium exercere non possunt. Hinc est quod officium baptizandi (sicut & prædicandi, à peccatis absoluendi, alijsq. Sacramentis pascendi) per se primò conueniat Episcopis, seu primis Sacerdotibus, Romano quidem respectu totius Orbis, alijs verò respectu suæ diœcesis; at verò inferioribus Sacerdotibus, seu Presbyteris per communicationem Episcoporum: & ideò sic docent *Bonacin. de Sacrament. disp.2.q.2. puncto 2.ex nu.2. Paul. Laymann in Theolog. morali lib.5. tract.2. cap.7.*

cap.7. num. 2. vbi in fine ex hoc infert grauiter peccare parentes si prolem suam Parocho alieno absquè proprij licentia baptizandum offerant.

2 Vndè fit eum, qui solemniter baptizat, cum non sit Sacerdos, illicitè baptizare, vsurpat enim sibi alienum officium, ac proindè, si clericus sit, irregularitatem incurrit, vt per *Nau.in man.cap.22. nu.7. Sayr.de censuris lib.7.cap.10. nu.4. Bonacin.de censur. disp.7. q.3.puncto 6.nu.5. Vgolin.de officio Episcopi cap.15. §.6. nu.6.* vbi loquitur de Diacono solemniter baptizante si id faciat vt Sacer-

3 dos, sed si vt Diaconus bona fide fecit existimans se id posse, credit non incurrere irregularitatem, quod in foro animæ post *Nau. cons.70.ad fin.de sent. excom.* verum dicit *Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo irregularitas differ. 3.* illam enim contrahit qui ministrat in Ordine sacro, quem non habet, modo scienter, & seriò, & ex officio ministret, *cap.1.& 2. de cleric. non ordin.min.Vgolin.de irregular.cap.37.Soar.tom.5.de censur.disp.11. sect.3.nu.22. Sayr.d.cap.10.nu.1.*

4 Excommunicatus Parochus maiori excommunicatione non potest solemniter Sacramentum Baptismi ministrare, aliàs peccabit mortaliter, & fiet irregularis, immo nec in extrema necessitate, sed debet tali casu absque solemnitate illud administrare, ità *S.Thom.in 4.dist.5.q.2.art.2.quæstiunc.5. Sot.in 4.dist.1. q.5. art.6. Card. Tolet. in instr. Sacerd.lib.2. cap.20. nu.7.* quod intelligitur si

5 non sit alius, qui baptizet, nam si adesset laicus non excommunicatus, esset præferendus Sacerdoti excommunicato, quia tunc non est necessitas, cum possit tale Sacramentum conferri à laico, ità *Siluest.in sum.verbo Baptismus 3.nu.1. Nauar.in man. cap.22. n.7.* & hoc est probabile, licet aliter sentiat *Sayr.lib.2.de censur. cap.2.*

6 *nu.17.* Nec etiam potest ministrari solemniter in casu necessitatis, vel extra ab interdicto personaliter, vt resoluit idem *Sayr.lib.5. de censur.cap.7.nu.5.* cum satis sit illud ministrare sine solemnitate ad satisfaciendum necessitati, quamuis contrarium probabile censeat *Soar.tom.5.disp.33.sect.1.nu.5.*

7 Quisque igitur in sua, cui subest, Ecclesia est baptizandus, quia vnus Sacerdos alterius Parochiæ terminos, plebem, & ius non valet vsurpare *cap.placuit 7.q.1.cap.sicut 9.q.2.cap.1.cap. nullus, cap. Episcopum, cap.Episcopi, cap.non inuitati 13.q.1. cap. nullus 3. de Paroch.* nisi consuetudine sit obtentum, vt infantes possint baptizari à quibuscunque Presbyteris, vel Canonicis ciuitatis, quia illa seruanda erit, dummodo id fiat de licentia Ordinarij, & sine præiudicio iurium, & emolumentorum Parochi, vt censuit *S.Cōgreg.Rit.in Oriolen.16.Decembris 1605.* vel nisi baptizandus peregrine-

grine-

grinetur, aut certum non habeat domicilium, hoc enim casu in ea Ecclesia, quam elegerit, baptizari poterit *cap. nec numerus, in princ. vers. aut in electa* 10. q 3. Et quicũque Presbyter si in prouincia propria, vel in alia, vel vbicunque inuentus fuerit, commendatum sibi infirmum baptizare noluerit, vel pro intentione itineris, vel de alia aliqua excusatione, & si sine Baptismo moriatur infirmus, deponitur, *cap. quicunque, de consec. dist.* 4. *Salzed. ad Bernard. in pract. cap.* 55. *vers. hinc procedit, Vgolin. de officio Episcopi cap.* 15. §. 12. *num.* 14.

9 De licentia tamen proprij Sacerdotis expressa, aut rationabiliter præsumpta, alienus solemniter baptizare potest, *cap. interdicimus* 16. q. 1. *Ludou. Miranda in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 43. *art.* 1. *in princ.* vbi etiam quod in casu necessitatis, vel de licentia Ordinarij non est prohibitum Religiosis baptizare, *Vgolin. d. cap.* 15. §. 6. *nu.* 7. *Paul. Laymann in Theologia morali lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *nu.* 1. *in fine, Ascan. Tamburin. de iure Abbatum tom.* 2. *disp.* 4. *q.* 1.
10 *nu.* 2. Immo ex Sacerdotis proprij commissione ob rationabilem causam facta, etiam Diaconi solemniter baptizant *cap. Diaconos* 93. *dist. Sot. in* 4. *dist.* 4. *q. vnic. art.* 1. *Vasq. disp.* 147. *cap.* 4. *Bonacin. de censur. disp.* 7. *q.* 3. *puncto* 6. *nu.* 5. *& de Sacram. disp.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 5. *nu.* 3. *Paul. Laym. d. cap.* 7. *nu.* 3. vbi subdit notandum discrimen inter Diaconum, & Presbyterum, quod attinet ad potestatem baptizandi. Hæc enim Iure ordinario Presbytero conferri potest, vt ipsi tanquam ex proprio Pastorali officio competat, Diacono autem extraordinariè tantùm ob aliquam incidentem causam à Sacerdote proprio delegari, putà si is propter baptizandorum multitudinem, grauem infirmitatem, vel excommunicationis censuram, Baptismum petentibus neque per se, neque per substitutum Sacerdotem satisfacere possit.

11 At verò si alienus Sacerdos infantem alterius Parochiæ solemniter baptizauerit sine licentia proprij Parochi, licet peccet mortaliter, cum vsurpet sibi iurisdictionem, & munus alterius, quia pascere animas, quod maximè fit verbo, & Sacramentis, pertinet ad Pastores, nullam tamen incurrit excommunicationem, vel irregularitatem, cum hæc pœna nullibi reperiatur expressa. Si ve-
12 rò baptizet in necessitate, quando Parochus abest, nec facilè haberi potest, non peccat, quia quilibet Sacerdos est per se institutus minister ad hoc Sacramentum, & habet potestatem illud administrandi, vt per *Emman. Sà in aphorismis verbo Baptismus n.* 7. *Valent. tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *puncto* 1. *propè fin. Bonac. de Sacram. disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 5. *nu.* 10. *Miranda d. art.* 1.

13 Vocatus Parochus Sacerdos, vel alius de eius licentia vt suprà, ad

ad hoc Sacramentum administrandum, statim & sine vlla cunctatione ad Ecclesiam se conferre debebit, vbi fons Baptismalis decenter pro facultate loci debet esse ornatus, & desuper cautè occlusus, habens intus aquam mundam, & sufficientem, vt aduertit *Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. nu. 25. vers. fontis*; indutusq. superpilliceo, & stola violacea ad Ecclesiæ ianuam consistat, vbi antè omnia ab illis, qui infantem ad Baptismum deferunt, quæret de nomine infanti imponendo, qui sint Patrini, an infans domi ob casum aliquem fuerit baptizatus, vide *Castald. in praxi carem.*
14 *lib. 2. sect. 14. cap. 3.* Sed aduertat quòd extra casum necessitatis, & stando solum Iure diuino non videntur obligari parentes ad baptizandos filios tempore infantiæ, quod videtur olim fuisse in consuetudine aliquibus in locis; at verò ex consuetudine Ecclesiæ, & præcepto eius rectè possunt parentes ad baptizandos infantes suos ante adultam ætatem obligari, cum res sit iusta, & bono communi expediens, & ipsi subditi iurisdictioni Ecclesiæ, vndè seclusa magna causa non potest hæc consuetudo violari. Ità *Soar. tom. 3. de Sacram. q. 71. disp. 31. sect. 1. vers. tertio*, quem refert, & sequitur *Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. bapti-*
15 *zari 3. nu. 2. dist. 5.* Paruuli igitur aliorum fide, & professione sunt baptizandi, *cap. 1. §. fin. d. cap. baptizari, de consec. dist. 5. cap. illud 6. cap. filius Dei, cap. paruuli etiam*, cum alijs, *de consec. dist. 4.*
16 Item & adulti *d. c. 1. §. fin. d. cap. baptizari, cap. 1. §. Sacramentum, de sum. Trinit.* Et ægrotantes, qui si pro se respondere non possunt, aliorum suæ voluntatis testimonio sunt baptizandi, quod idem & de pœnitentibus est dicendum *cap. ægrotantes, d. cap. paruuli, de consec. dist. 4.* Item & de mutis, & surdis, *d. cap. paruuli*. Dormientes autem atque inuiti, seu amentes quando suscipiant characterem Baptismi, & quando non, & quando sint baptizandi, vel non, habetur in *cap. maiores 3. §. item quæritur, de Baptismo.*
17 Quod ad Baptizandi nomen attinet, illud est animaduertendum, quòd sicut Christiani à Christo dicuntur, ità æquum censetur, vt ipsi à Christi militibus, qui Sancti fuerunt, nomina sua ducant, non autem ab infidelibus, aut gentilibus, qui Christum non agnouerunt, nec ab alijs etiam denominationibus, quæ cum Religione non sunt coniunctæ, vel turpia significant, quia
18 malum nomen habet sinistram suspicionem, & ex bono nomine oritur bona præsumptio, vt notant *Doctores in cap. 1. de deposito, Mathesil. sing. 75. Annibal. in rub. ff. soluto matrim. num. 222. Ias. in l. cunctos populos lect. 2. num. 25. C. de summa Trinit. Felin. in proœm. Decretal. nu. 30. Cassan. in consuetud. Burgund. fol. 66. num. 53. & in catal. gloria mundi par. 11. consid. 23. Guilielm. in*

Q *cap.*

cap. Rainutius, de testam. verbo Rainutius à num.45. Gerard. sing. 75. Mandos. cons.76. ex nu. 1. Fusc. lit. N. sing. 14. Anton. Scap. de iure non scripto lib.5. cap.105. ex nu.6. Anton. de Sola in Constit. Ducatus Sabaudiæ in proœm. glos.1. num.3. Viui. tom.1. commun. opin. lib.9. tit.18. num.2. pag.513. vbi in *vers. alium etiam*, colligit ex *d. cap.1.* quòd si quis deponeret res suas penes turpe nomen habentem, & eas perderet, sibi imputandum foret, qui illo confidere ausus sit, *Cened. ad Decretal. collect. 24. nu.3. Menoch. de præsumpt. lib.1. præs.89. nu.131. Mascard. de probat. concl. 831. nu.22. Farin. in praxi crimin. par.6. quæst.176. num.91. cum seqq.*

19 Vndè dicitur præmium esse non modicum bonum, & honestum nomen habere, quia à nomine, & cognomine multoties sumitur, & permissa est argumentatio, vt latè explicat *Abb. in proœm. Decretal. in verbo Gregorij nu.7.* Et hinc *Salicet. in l.1. in princ. C. de sum. Trinit.* per eum tex. exhortatur parentes vt pulchra nomina, & honesta liberis imponant, quia secundum illum quodam-
20 modo præseferunt infamiam. Ideò iuxtà Sacrorum Canonum, & Conciliorum præscriptum Parochus, si nomen baptizandi non esse Sancti alicuius animaduertat, moneat placide illum deferentes, vt dimisso eo aliud nomen inquirant, & pronuntient quod Sancti, vel Sanctæ alicuius sit, cuius vitam pro viribus imitari conetur, & cuius intercessione in Cœlis apud Deum vti possit, cum bene norint quot, quantisquè periculis, & calamitatibus humana vita sit obnoxia, quantumque indigeamus assiduo Sanctorum patrocinio. Ad Sanctum igitur Ecclesiæ Doctorem Augustinum in necessitatibus meis occurrere vti ad singularem protectorem sum solitus, & nunquam mihi in illis defuturum confido, cuius hoc ipso die festum celebratur, quique mihi vitæ initium fuit, & xlj. annis expletis xlij. ætatis ingredior hoc præsenti anno 1631. Deo Opt. Max. vitæ, & omnium bonorum Auctori, eiusq. Matri Beatissimæ Virgini Mariæ, & ipsis Sanctis, Cœlitibus cunctis laus, honor, gratiarum actio, & iubilatio in sæcula sæculorum.

21 Quod autem spectat ad Patrinos animaduertat Parochus an parentes eos designauerint, quia ad illos hoc pertinet, ipsi verò non designantibus ad eum tunc spectabit, vt notant *Posseuin. d. tract. de officio Curati cap.6. nu.33. Bonacin. de Matrim. quæst.3.*
22 *puncto 5. §.2. num.27.* At de susceptorum numero institutum fuit, vt vnus tantùm esset *Leo I. in cap. non plures, de consecr. dist. 4. & in cap. vlt. de cognat. spirit. lib. 6.* Sed *Concil. Trident. sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 2.* vnum tantùm iuxtà prisca Canonum statuta adhiberi patrinum voluit, vel ad summum duos,

scili-

scilicet vnum virum, vnamque fœminam, refert *Posseuin.d.cap.6.*
23 *nu.* 33. Nec Episcopus potest dispensare, vt duo viri, vel duæ fœminæ simul suscipiant, cum super Conciliari constitutione dispensandi potestatem non habeat, ità decisum referunt à *Sacra Congreg. Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo Baptismus §. 4. Sanch. de Matrim. lib.7. disp. 57. nu.7. Rebello de obligat. Iustit. par.2. in appendice ad lib.4. nu.89. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib.31. num. 154. Bonacin. d.§.2. nu. 33. Paul. Laymann in Theolog. morali lib.5. tract. 2. cap.9. nu.4. Armendar. in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.4. tit. 15. l.1. de Matrim. in decla-*
24 *rat. nu.75.* vbi *nu.* 80. pariter decisum refert quòd vnus procurator, qui sit viri, & alter, qui sit procurator mulieris, baptizatum de sacro fonte suscipere possunt, sed non duo viri, nec duæ mulieres, vnusquisquè tamen proprio nomine vir loco mulieris, vel mulier loco viri, quod etiam tradunt *Posseuin.d.n.33.&*
25 *Rebello citato loco nu.90.* Et hoc casu cognatio contrahitur à mittente, non vero à procuratore, vt resoluunt per me citati de *offic. & potestate Episcopi p.2.alleg.30.nu.50.* & censuit *S. Congreg. Concil.in Tudertina 16.Martij 1630.*

26 Si quis verò adhiberet plures patrinos, peccaret mortaliter, quia præceptum Ecclesiæ in re magni momenti violatur, ex cuius transgressione multiplicantur cognationes sufficientes ad dirimendum Matrimonium; ità *Fr. Emman. in sum. par.1. cap.226. nu.1. Vega etiam in sum. par.1. cap.33. casu 39. Bonacin. d. §. 2. num.32. Armendar.in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.4. tit.15. l.1.de Matrim. in declarat. nu.* 84. quicquid dicat *Sanch. d. lib.7. disp. 57. num.6.* cum omnibus tamen cognatio contraheretur, quia licet actus contra legem factus regulariter non valeat *l. non dubium C. de legib.* excipitur tamen vbi lex actum non tollit, & pœnam extrinsecam addit, quæ potest cum actus valore consistere, & valor actus non respicit fauorem eius, cuius pœna imponitur, vt dicit *Bart.*communiter receptus *in l. prætor ait nu. 3. ff. de noui oper. nunciat.* & ità est in nostro casu, non tollit enim actum, sed ponit pœnam Parocho admittenti plures duobus, & valor actus non pertinet ad fauorem Parochi, sed suscepti: quare sic resoluunt *Nauar. consf.4. in antiq. aliàs consil. 7. in nouis de cognat. Spirit. Vgolin. de potest. Episcopi cap.25. §.1. num.5. Sayr. in floribus decis. sub d.tit. de cognat.Spirituali decis.4.* & dicit decisum *Armendar.loco proximè citato.*

27 Attendat quoque Parochus an patrini vt supra designati, & qui hoc onus suscepturi accesserunt, admitti possint, hoc est an

sint baptizati, quia aliàs si non baptizatus teneat, inualidè facit, hoc est nulla indè contrahitur cognatio, quia sicut ad carnalem cognationem inter aliquos desideratur processio vtriusque ab eodem stypite secundum carnalem propagationem, ità ad spiritualem exigitur processio vtriusque ab eodem stypite, nempè Christo secundum spiritualem regenerationem mediante visibili Sacramento Baptismi, *cap. in Baptismate, de consec. dist.4. Sanch. d. lib.7. disput. 70. à num. 7. Rebello de obligat. Iustit. p.2. lib. 3. quæst.6.num.6.& 7. Basil. Pont. de impedimentis Matrimon. cap.24. §.1.vers. illud tamen, Bonacin. d §.2. num.19. Anton. Fernandez in examine Theologiæ moralis par.3. cap. 11. §.9. num.4. Paul. Laymann dicto cap.9. num.2. vers. altera*, & plures citati
28 per me *d. allegat.30. num. 34.* Nec oportet vt hi patrini sint maiores, quia pueri cuiuscunque ætatis possunt esse susceptores legitimi, modo habeant vsum rationis, *Sanchez dicto lib.7. disput. 61. num. 4. Sayr. in floribus decis. tit. de cognatione spirit. decis.1. Nauar. cons. 1. aliàs 2. in nouis eodem tit. Posseuin. dicto cap.6. num.29. Bonacin. dicto §.2. num. 17.* Nec refert an sint minores baptizato, quia nullo Iure statuitur, aut requiritur vt sint
29 maiores, *Petr. de Ledesma in sum. par.1. tract. de Sacram. Matrimon. cap.17. concl. 7. dub.2. Nauar. cons.3. aliàs 4. de cognat. spirit. Sayr. in floribus decis. sub eodem tit. decis.3.* non enim patrinus, aut matrina personam patris, vel matris gerit (quasi hac ratione, vt quidam falsò putant, necesse sit vt patrinus tot annis baptizato maior sit, vt possit esse pater eius naturalis) sed baptizans tantùm patris personam gerit, & aqua matris; patrinus autem solum se fideiussorem, & pedagogum constituit *cap. vos ante, de consecrat. distinct. 4.* qualis potest esse, qui est minor ætate.

30 Perpendat etiam Parochus an designati huiusmodi sint Catholici, an sanæ mentis, an bonæ famæ, an eodem anno in Paschate confessi fuerint, & Sanctissimam Eucharistiam sumpserint, an Doctrinam Christianam sciant, itemque excommunicatos, interdictos, facinorosos, & criminosos ab infantis susceptione arcebit, ità *Paul. Laymann dicto cap. 9. num. 2. vers. præterea*, vbi tamen addit hæc genera personarum validè patrini munus obire posse, sed non licitè. Item mutus homo, & muta mulier prohibentur esse patrini, *cap. paruuli, de consecrat. distinct. 4. Anchar. in rub. de cognat. spirit. lib.6. num.4. Anton. Fernandez d. par.3. cap.11. §.9. num.4. in fine*, & addit *Basil. Ponti. d. §.1. vers. exclusi*, in Concil. Parisien. *lib. 1. cap. 54.* pœni-

pœnitentes publicos donec peracta pœnitentia reconcilientur repulsos esse à susceptione.
31 Aduertat demum ne ij susceptores sint Abbates, Monachi, aut Religiosi saltem claustrales, quia prohibitum est eos in Baptismo patrinos adhiberi, *cap. non licet Abbati, de consecrat. dist. 4. Fr. Emm. quæst. Regul. tom. 2. q. 58. art. 3. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 60. nu. 21. Posseuin. d. c. 6. n. 27. vers. secundo, Galet. in Margarita casuum Consc. verbo Religiosus pag. 225. Galgan. de iure ecclesiast. lib. 3. tit. 85. nu. 25. & 26. Rebello de obligat. Iustit. p. 2. lib. 3. q. 6. nu. 10. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 31. n. 157. vers. quarto, Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 43. art. 1. in concl. propè med. Bonac. d. §. 2. n. 23. Basil. Ponti. d. §. 1. vers. exclusi, Paul. Laymann d. cap. 9. nu. 3. in princip.*
32 *Tamburin. de iure Abbatum tom. 2. disp. 4. q. 2.* nisi huiusmodi Religiosi ad Episcopalem dignitatem promoueantur, exemplo Gregorij, qui ex Religione promotus in Cardinalem, factus est Mauritij Imperatoris compater, vt referunt *Gregor. Lop. l. 65. verbo maioral. tit. 5. part. 1. Fr. Emman. d. art. 3.* plures quos, refert, & sequitur *Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 6. nu. 24.*
33 Postquam patrinos, seu matrinas defectibus, qui illos iuxtà sacros Canones inhabiles reddunt, carere, eosque idoneos esse ad tenendum illum, qui baptizandus est, cognouerit Parochus, eos, de his quæ sequuntur, admonebit: primò affinitatem, seu cognationem spiritualem in illa sacra regeneratione contrahi inter ipsos, & baptizatum, eiusq. patrem, & matrem, atque idcircò matrimonium inter ipsos omninò prohiberi, vt statuit *Concil. Trid. sess. 24. de reform. Matrim. cap. 2.* & resoluunt citati per me *d. p. 2. alleg. 30. ex nu. 53.* vbi *nu. 55. & 56.* hinc colligo cognationem
34 spiritualem non contrahi inter ipsosmet patrinos, neque à viro contractam transfundi in vxorem, vel è contra; aduertit tamen *Paul. Laymann d. tract. 2. cap. 9. nu. 3. vers. quarto*, minus decens esse vt duo coniuges simul alienam prolem suscipiant, quamuis
35 id consuetudine cohonestari possit. Quam quidem cognationem contrahunt etiam omnes in necessitate baptizantes, quamuis sit pater, in tantum vt priuetur iure petendi debitum à sua coniuge, nisi quando alius non reperitur, qui possit infantem baptizare; latè *Sanctarel. var. resolut. q. 72. à princ.*
36 Deindè doceat breuiter onus, cui se subijciunt, grauissimum esse, nempe vt sint perpetui fideiussores illorum, quos suscipiunt, spondeantq. pro ipsis Deo, illos nec à fide, nec à lege viuendo declinaturos; quare sciant se teneri ad ipsos in viam Domini dirigendos, & orationem Dominicam, salutationem Angelicam,

Q 3 Sym-

Symbolum Apostolorum, aliaq. ad Christianam doctrinam pertinentia eosdem edocendos, prout declarat *S.Thom.3.p.q.67.art.4. in corpore.* Tum moneat Parochus eosdem patrinos, vt depositis armis, & matrinas, aliasq. mulieres, vt velato sint capite, atque humili deuotione profana omnia excludant,& genuflexi debitam erga hoc Sacramentum reuerentiam testentur.

37 Quærere insuper debet Parochus, & scire an casu aliquo ità postulante necessitate infans domi baptizatus fuerit. Quod si eum baptizatum esse comperiet, quærat adhuc à quo sit baptizatus, tum qua materia, & qua forma, & an ea omnia peracta sint, quæ in hoc Sacramento in casu periculi mortis extra Ecclesiam administrando requiritur, & quæ hic inferius breuiter adnotantur; si verò Parochus in periculo mortis Sacramentum ritè perfectum, & baptizatum infantem esse viderit, nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incideret, sed alias solemnitates, & cæremonias ab Ecclesia fieri consuetas explebit. Et si puer ante integram natiuitatem baptizatus fuerit ob periculum mortis, perpendat eo casu ante totalem egressionem baptizari posse in capite, manu, vel pede iam emisso, ità *Soar.tom.3.de Sacram. in 3.p.quæst.68. disp.25. art.11.* quem refert, & sequitur *Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in commentar. ad cap. baptizari 3. num.1. distinct.5.*

38 Ad Baptismi Sacramentum ritè obeundum debet Parochus nonnulla parata tenere, & sedulo efficere ne vnquam in eis habendis defectus aliquis notari possit. Primò fontem habere debet in quo aqua ad Baptismum conferendum in vase aliquo nitido contineatur, non ex ligneo, imbiberetur enim aqua ab ipso, non ex auricalco, ne rugine tegatur, sed ex lapide marmoreo, vbi faciliùs aqua conseruatur, & hic fons erit constitutus in loco Ecclesiæ commodo, & occulto clauibus, ne homines aquam fumant ad superstitiones faciendas: secundò vasculum, quo aqua fundatur super caput baptizandi: tertiò alia duo vasa saltem ex stanno, in quorum altero Chrisma, in altero oleum Cathecumenorum contineatur. Hæc omnia nitida, atque expurgata semper erunt, aquaq. Baptismi in singulos annos renouabitur benedictionibus solemnibus adhibitis, necnon oleo,ac Chrismate mixtis; & fient hæc in die Sabbati Sancti, & Penthecostes, vt habetur in Missali Romano. Vide *Vgolin.de offic. Episcopi cap.16. §.5. num.1.* De libro autem Baptizandorum, quem Parochus tenere debet, diximus *sup.hoc tract.cap.7.nu.2.* Cathecumenorũ oleum adhibet Parochus dum Baptismum administrat, iungitur enim ab eo Bapti-

zandus

zandus in pectore, & inter scapulas, vt dicitur in *cap. 1. de sacra. Vnct. §. quia verò Christus*, vbi etiam quamobrem id fiat, declaratur, & in *cap. deindè, de consec. dist. 4.* secundò dum consecratur aqua Baptismi in Sabbato Sancto Paschæ, & Penthecostes, vt supra dixi, infunditur enim in aquam Baptismi prout habetur in Missali Romano. Oleum autem infirmorum adhibetur vbi administratur Sacramentum Extremæ Vnctionis, sicut dicitur in *d. cap. vnic. vers. de prima*, & infra suo loco ostendemus.

39 Præter supradicta, quæ à Parocho diligenter curanda sunt, alia veniunt notanda, quæ ad hoc Sacramentum ritè, & rectè conferendum scire oportet, & præcipuè an extra Ecclesiam aliquando illud administrare liceat, & qua materia, & forma. Circa primum secluso imminenti aliquo mortis periculo, quo infans extra Ecclesiam domi, vbi nascitur, aut alibi baptizari debeat, ideò Baptismum non esse conferendum in Aulis, vel Cameris, aut alijs priuatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesijs, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, nisi Regum, vel Principum, quibus valet in hoc casu deferri, liberi extiterint, aut talis necessitas emerserit, ob quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo

40 propter hoc accessus haberi, sicut probat *tex. in Clem. vnica, de Baptismo*, vbi *Vitalin. nu. 43.* intelligit tex. illum loqui de magnis dominis, *Vgolin. de officio, & potest. Episcopi cap. 15. §. 6. num. 2.* Et ideò non comprehendere Ducem Venetiarum, & Ianuensem, sed Duces Regales, infert idem *Vitalin.* vbi proximè, & *Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 427. in princip.* tenet Principes Regni Neapolitani includi sub dispositione illius tex.

41 Quid autem faciendum vbi Ecclesia Parochialis fuerit interdicta, videtur indagandum, sed omissis pluribus ego puto etiam tunc in ea Baptismum administrari posse, ne teneri Parochum aliam Ecclesiam, vel Parochiam vicinam non interdictam adire, vt ibi Sacramentum Baptismi administret, quia in *cap. quoniam, de sentent. excom. lib. 6.* permittitur simpliciter Baptismus absque vlla restrictione, ità *Siluest. verbo interdictum 5. q. 7. nu. 9. Henriq. in Sum. lib. 13. cap. 45. §. 3. Soar. tom. 5. de censur. disp. 33. sect. 1. Bonacin. in simili tract. disp. 5. puncto 2. §. 1. nu. 3. Squillante de obligat.*

42 *cleric. p. 5. nu. 37.* & quamuis de Iure Decretalium in *cap. non est vobis, de sponsal. & in cap. responso, de sent. excom.* licitum tantùm esset tempore interdicti administrare Sacramentum Baptismi paruulis, quo nomine videbatur denegari adultis, in quibus tanta non cernitur necessitas, postea nouiori Iure Sexti etiam adultis administrari posse expressè decidit *tex. in d. cap. quoniam*, ex ratione, quam insinuat, propter moræ periculum, addit etiam posse

Baptiſmum adminiſtrari cum ſolemnitate Vnctionis, & conſequenter catechiſmi, & exorciſmi, ità *Vgolin.de cenſur. tab.5. cap. 7.§.4. nu.1.& 2.Soar. d. ſect.1. nu.3. Valer. Reginald.in praxi fori pœnit.lib.32.tract.3.nu.23.Sayr.de cenſur.lib.5.cap.7.nu.3.Bonacin. d.§.1.à nu.1.* qui ferè omnes reſoluunt fontem benedici, & ſuſceptores,ſeu patrinos poſſe adhiberi ex reg.conceſſo vno conceduntur omnia neceſſaria ad illud vnum, de qua in *l.ad rem mobilem ff. de procurat.& in cap.prætereа,de officio deleg.*

43 Circa vero ſecundum de materia Baptiſmi aduertendum eſt remotam materiam huius Sacramenti eſſe aquam ſimplicem, ſeu elementarem, vt definitum eſt in *Concil. Florent. in decreto Eugenij Papæ, & Trid.ſeſſ.7. de Baptiſmo can.2.* quamuis putei, fontis, pluuiæ, balnei, vel ex ſulfure, cinere, niue, gelu, aut ſale defluat, hæc enim videtur aqua naturalis, ſiue calida ſit, ſiue frigida, ſiue tincta colore, ſiue denſa, non ſunt tamen materia Baptiſmi aquæ artificiales, & humores mixti, videlicet aqua roſacea, lachrymæ, ſaliua, vrina, ceruiſia, & ſimiles. Colliguntur hæc ex *S.Thom.p.3. q.66. art.3. & 4. Richard. in 4. diſt.3. art.3. q.1.* vbi *Durand. q. 4. Sot.q.vnica art.3. Victor. de Baptiſmo nu. 12. Petr. Sot. lect.1. de Baptiſmo, Iacob.de Graff.in aureis deciſ.p.2.lib.1.cap.3.nu.16. Chamer.de Baptiſmo cap.2.dub.2. Fr.Emman. in ſum. p.1. tract. de Sacram. Baptiſmi art.3.verſ.primera concluſion, Valent. tom.4. diſp. 4. q.1. puncto 2. Valer.Reginald.in praxi fori pœnit. lib.27. nu.11. Anton. Fernandez in examine Theolog.moralis p.3. cap.2. §.3. Bonacin.de Sacram.diſp.2. q.2. puncto 3. Paul. Laymann in Theolog. mor.lib.5.tract.1.cap.3.ex nu.1.*

44 Materia autem propinqua huius Sacramenti eſt ablutio per aquam, quæ ſcilicet ſucceſſiuo contactu contingit corpus, ità poſt multos *Bonacin.d.puncto 3.ex nu.12.Paul.Laym.d.cap.3.nu.1.*

45 *verſ.aſſertio 2.* nec ſufficit quæuis minima aquæ gutta, ſed opus eſt tanta quantitate, vt eius infuſio corpus hominis, vel principalis eius pars moraliter ablui dicatur, *Valent. d.puncto 2. col.4. verſ.itaque ſequitur, Soar.tom.3.diſp.20.ſect.2.col.antepen.verſ.quare non eſt probanda, Melch.Zambran.de Sacrament.in articulo mortis cap.2.de Baptiſmo dub.4.Paul.Laym.d.cap.3. nu.1. verſ.corol.3.*

46 *Bonacin.d.puncto 3. nu.18.* vbi *nu.20.* reſoluit non eſſe validum Baptiſmum ſi aqua contingat tantummodo veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes.

47 Tribus modis poteſt ablutio fieri in Baptiſmo, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione, olim verò ordinarius baptizandi ritus fuit per immerſionem,licet etiam per aſperſionem, vel effuſionem aquæ interdum conferri ſoleret,præſertim propter

neceſ-

necessitatem, sicut docet *S. Cyprian. lib. 4. epist. 7. ad Magnum*, quæ apud *Iacob. Pamel. est. 76. & Sanctus Thom. d. quæst. 66. art. 4.* nam
48 ad valorem Baptismi nihil interest vtrum fiat per aquæ effusionem, an verò corporis immersionem vnam, vel trinam, dummodo licitè fiat, debet tamen ex officio ministrans in hoc seruare consuetudinem suæ Ecclesiæ, itaut si baptizans administret Sacramentum Baptismi per infusionem, vel per aspersionem contra ritum suæ Ecclesiæ grauiter peccet; ità *Sot. d. q. vnica art. 8. concl. 3.* & alij citati à *Bonacin. d. puncto 3. nu. 17.* vbi subdit secus esse si hoc faciat quando nequit sustentare baptizandum, aut si baptizandus sit adultus, aut si mortis periculum immineat, tunc enim non peccat administrando Baptismum per infusionem, vel per aspersionem, cum ipsum ad hoc faciendum iusta causa impellat, etiamsi in eo loco receptum sit per consuetudinem, vt Baptismus per immersionem administretur.

49 Denique circa tertium de forma Baptismi est notandum in Occidentalibus Ecclesijs consuetam hanc esse. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Desumitur ex *Conc. Florent. in decreto Eugenij*, & ex verbis Christi apud Math. cap. 28. *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, & tradunt *Nau. in man. cap. 22. nu. 2. Henriq. in sum. lib. 2. cap. 8. §. 1. Iacob. de Graff. in aureis decis. p. 2. lib. 1. cap. 3. nu. 19. Viuald. in candel. aureo tit. de Baptismo cap. 3. num. 8. & nouos Fernandez d. p. 3. cap. 2. §. 4. Bonacin. d. quæst. 2. puncto 4. ex nu. 1. Paul. Laymann d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. à princip.*

50 Ex qua forma primò colligitur in ea exprimendam esse personam, quæ baptizatur, siue dicatur, *baptizo te*, siue *baptizo hunc*, siue *baptizo Caium*, siue, *tu baptizaris à me*; ità *ex cap. 1. de Baptismo*, & ex *Concil. Florent.* colligunt *Iacob. de Graff. d. cap. 3. nu. 20. Soar. tom. 3. disp. 21. sect. 2. concl. 3. Chamerot. de Baptismo cap. 3. dub. 3.* erit nanque substantialis mutatio, seu defectus in Baptismo, si persona baptizanda neque specialiter, neque generaliter exprimatur, vt significat *S Thom. d. q. 66. art. 5. ad 4.* & docent *Abb. in d. cap. 1. nu. 7. Sot. in 4. dist. 3. q. vnica art. 5. §. ex hac ergo, Henriq. d. lib. 2. cap. 8. §. 4. Vasq. disp. 142. cap. 3. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. q. 66. art. 6. dub. vnic. concl. 3. Soar. tom. 3. disp. 21. sect. 2. assert. 3.* Ratio est quia forma verborum debet determinatè significare actum baptizandi, seu ablutio determinationem suam accipit. Et confirmatur ex eo quòd ideò in forma Baptismi persona altera à baptizante exprimi debet, vt appareat quòd ex Christi institutione inter baptizantem, & baptizatum debeat esse discretio, & nemo à se ipso baptizari possit, sicut definitur in *cap. debitum*,

tum, de Baptismo; ac proindè inferunt Doctores non valiturum Baptismum, si quis alterum abluendo dicat. *Ego baptizo in nomi-*
51 *ne Patris, &c.* Non itá necessarium est vt in forma directè significetur, seu exprimatur persona baptizans, sicuti necessarium est exprimi persona, quæ baptizatur. Ratio est quia forma Baptismi exprimere debet materiam propinquam, quæ est ablutio, ea autem magis determinatur à subiecto, in quo recipitur, quam ab agente, à quo procedit, consistit enim Baptismus ait *Henriq. d. cap.8. §.4.* in ablutione passiua: quare itá tenent *Victor. de Sacram. Baptismi concl.17. Chamerot. de Baptismo cap.3. dub.2.* & alij citati à *Bonacin. d.q.2. puncto 4. nu.3.* Cæterum saltem indirectè personam ministri in forma significandam esse credo, quia implicitè saltem significari debet absolutionis actum à ministeriali agente procedere, ex quo elicitur, quod hac formula, *baptizet te Christus*, item, *baptizeris seruus Christi*, vel *baptizetur seruus Christi in nomine Patris, &c.* persona ministri, seu actio, quatenus à persona ministri procedit, implicitè significetur, vt sensus sit, baptizat, vel baptizet te Christus per me exercentem hanc sensibilem actionem in nomine, seu auctoritate Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

52 Secundò colligitur exprimendam esse actionem, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, siue exprimatur per verbum baptizo, siue per verbum abluo, siue per verbum mergo, & simile: itá *Iacob. de Graff. d. cap.3. nu.21. Viuald. d. tit. de Baptismo cap.3. nu. 10. Vasq. par.3. disp. 142. cap.2. nu.10. Bonacin. d.disp.2. quæst.2. puncto 4. num.4.*

53 Tertiò colligitur exprimendas esse tres personas Sanctissimæ Trinitatis, idque probatur ex institutione Christi Math.21. *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, & definiuisse videtur *Pelag. Papa in cap. si re vera, de consecrat. dist. 4. & Zacharias Papa in cap. in Synodo, ead. dist.* tradunt *S.Thom. d.q.66. art.6. Vasq. d.q.143. cap.2. Soar. d. disp.21. sect.3. Bonacin. d. puncto 4. nu.6. Paul. Laymann d. cap.4. nu.3.* ex quo patet eum inualidè baptizare, qui vtitur hac forma. *Ego te baptizo in nomine Christi*, aut *trium personarum*, vel *Sanctissimæ Trinitatis*, vt per *Victor. de Baptismo quæst.16. Henriq. in sum. lib.2. cap.8. §.1. & cap. 11. §.1. Soar. tom.3. disp.21. sect.3. concl.1. & sect.4. vers. in hac re, Chamerot. de Baptismo cap.3. dub.7. Bonacin. d. disp.2. q.2. puncto 4. nu.7. Paul. Laymann. d. cap.4. nu.3.*

54 Sed obstat *tex. in cap. à quodam Iudæo, de consec. dist.4.* dum definit si in nomine Christi aliquis baptizetur, non debere iterum baptizari, quod est dicere Baptismum in nomine Christi ministra-

tum

tum ratum esse, ac firmum; quæ resolutio est contra tertium corolarium, & Doctores ibidem citatos, qui ob id variè intelligunt *d.cap.à quodam.* In primis aliqui citati à *Valent.tom.4. disp.4.q.1. puncto 3.* explicant hoc modo, baptizatos à pagano sub nomine Trinitatis, vel Christi tantùm non esse rebaptizandos absolutè, sed sub conditione. Alij verò, ex quorum numero sunt *Sot. in 4. dist. 3.q.vnica art.6.ad fin. Henriq.d.lib.2. cap. 10. §.2. & 3. Suar. d.disp.21.sect.1. nu.3. Bonacin. d.puncto 4.sub nu.8.vers.respondeo,* melius tenent *textum in d.cap.à quodam,* dum habet baptizatos à pagano non rebaptizandos, si baptizati sint in nomine Trinitatis, esse intelligendum expresso scilicet nomine Trinitatis Patris, Filij, & Spiritus Sancti, aut tantùm in nomine Christi, videlicet loco Filij expresso Christi nomine, sic dicendo. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Christi, & Spiritus Sancti*, & ità non sine probabilitate videtur exponendus *Nicolaus I.in d.cap.à quodam,* sicut intelligitur Sanctus Ambrosius, quem ipse pro se allegat; quia Doctoris dictum est intelligendum secundum doctrinas, & auctoritates, quas allegat, ad notata per *Bart.in l. non solum §. si liberationis verba nu.7.ff.de liberat.legata, Alex.cons.31.nu.9.vol.4.Surd. cons.177.nu.21.& decis.126.sub nu.* 12. Sanctus autem Ambrosius nunquam dixit valere Baptismum in nomine Trinitatis non expressis personis, seu nominibus Trinitatis, aut tantùm in nomine Christi, sed sæpius in *lib.de Sanctis Sacram.*dicit hanc esse formam. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*.

55 Verùm quamuis hic vltimus explicandi modus sit probabilis, vt suprà dixi, probabilior tamen mihi videtur alius, quem adducit *Azor.instit.moral.p.2.lib.5.cap.5.vers.quarto obijcitur*, dum ait *Nicolaū in d.cap.à quodam,* respondisse ad quæstionem sibi propositam an baptizatus à Pagano, vel Iudæo verum Baptismi Sacramentum suscepisset, verè baptizatum fuisse si in nomine Christi baptizatus fuit Baptismo Christi, non igitur definiuit valere Baptismum nomine Christi datum, sed ratum esse Baptismum, siue à Pagano siue à Iudæo collatum, dummodo is Paganus, vel Iudæus baptizauerit Baptismo Christi, & non Baptismo Ioannis, vel alicuius alterius; & ideò rationem reddit Nicolaus, quia Baptismus inquit non est illorum, qui baptizant, sed Christi, cuius auctoritate institutus est Baptismus, & cuius virtutem habet, & ideò dicit, sicut in Actibus Apostol. legitur, significans Baptismum valere virtute Christi datum, sicut valebat cum Apostoli baptizabant in nomine Christi, hoc est cum conferebant Baptismum Christi auctoritate institutum, & eius virtute vim habentem.

56 Quartò

56 Quartò colligitur non benè dixisse *Bonacinam* Prælatum aliàs doctissimum, & mei studiosissimum de *Sacram.disp.2.q.2. puncto 4. nu.4.* dum resoluit non esse validum Sacramentum Baptismi sub illa forma. *Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filij, & in nomine Spiritus Sancti*, quia baptizans sub dicta forma non ideò asserit esse plura nomina, sicut qui diceret in nominibus, sed idem essentiale Dei nomen commune tribus ter repetit, quod rectè fieri potest absque pluralitate, sicut verè dicitur Pater Deus, Filius Deus, Spiritus Sanctus Deus, sed Dij nuncupari non possunt; quare Baptismum sub dicta forma celebratum esse validum resoluunt *Soar.tom.3.disp.21.sect.3. Aegid.de Coninck d.q.66.art.6.nu.58.Cabrera ead.q.66.art.5.nu.22.* quos refert, & sequitur *Antonin. Diana resolut.moral.p.2.tract.3.miscel.resol.15.*

57 Quintò colligitur Parochum, qui in forma Baptismi reliquit particulam, *in*, dicendo *Ego te baptizo nomine Patris, Filij, & Spiritus Sancti*, validè baptizare, vt benè resoluunt *Henriq.in sum. lib.2.cap.8.§.6. Bonacin. d. puncto 4.nu.16.* Contra *Cardin. Tolet. in instruct.Sacerd.lib.2.cap.19.nu.2. Barthol.ab Angelis in examine Confess. dialog. 2.§.115. Paul. Comitol. responsor. moral. lib.1.q.9. nu.3. Valer. Reginald.in praxi fori pœnit. lib.24. cap.1. nu.30.* existimantes si in forma Baptismi omittatur particula, *in*, Parochum non conficere Sacramentum, & consequenter peccare mortaliter.

58 Sextò colligitur validè quoque baptizare si omittat particulam, &, si, vt quidam dicunt, in forma, quæ caret, coniunctione, &, significaretur, & inuocaretur tota Trinitas, quia remaneret verum Sacramentum, relicta enim illa particula, &, remaneret adhuc integer sensus formæ; ità *Card.Tolet.d.loco, Gomitol. d.q.9. nu.5. Pitigian.in 4.sentent.p.1. dist.3. q.2. art.12. Aegid. de Coninck d.q.66.art.6.nu.61.* Sed contra asserunt *Viuald. in candelab. aureo tit.de forma Baptismi nu.11.Conrad.in resp.casuum Conscientiæ tom. 2.q.84. Barthol.ab Angel. & Valer. Reginald. citatis locis*, existi-

59 timantes particulam, &, esse de essentia formæ. Verùm licet Parochus omittens supradictas particulas *in*, &, faciat contra communem Ecclesiæ vsum, tamen si omittantur sine scandalo, & contemptu, & sine falsitate significationis, non erit nisi peccatum veniale, ex adductis per *Sot.in 4.dist.3.q.vnica art.5.§.quod si, Rube. de Sacrament.in 4.sent. dist.3. Vasq. in 3.par. tom.2. disput. 142. num.30.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Parochus habet iurisdictionem ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes suæ Parochiæ fideles, & censetur quoad hoc à lege approbatus.*

2 *Parochialis beneficij nomine veniunt superiora beneficia, qualia obtinent Parochi aliqui, Abbates, Archipresbyteri, Archidiaconi, & similes curam animarũ, & iurisdictionem in hoc foro habentes.*

3 *Approbatus dumtaxat ad audiendas Confessiones censetur Parochus in ea ciuitate, vel oppido, vbi sita est Parochia, non autem passim per totam Diœcesim.*

4 *Parochus ad Confessiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Iubilæi, vbique sit eligibilis.*

5 *Parochus suorum Confessiones potest etiam in aliena Diœcesi, & vbique locorum audire.*

6 *Parochus post dimissum beneficium non potest etiam tempore Iubilæi, absque noua approbatione, Confessiones audire.*

7 *Confessiones inualidè audit, qui se de facto intrusit in Parochia sine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, nisi communi errore fuisset pro vero Parocho habitus habens titulum putatiuum à legitimo Superiore.*

8 *Parochus toties, quoties expedire prudenter iudicauerit subdito, nullaquè subsit causa negandi, tenetur vel per se, vel per alium Confessionem eius audire.*

9 *Parochus in confitendo magna cura caueat ne sanctum det canibus, & proijciat margaritas ante porcos.*

10 *Parochi iurisdictioni in foro pœnitentiali fideles subijciuntur non solum constituentes in Parochia domiciliũ, siue habitationem perpetuam, sed etiam quasi domicilium siue habitationem ad tempus non admodum breue, negotij alicuius causa.*

11 *Habitatio bona fide, & non fraude suscepta in aliquo loco, vnde quis non potest commode reuertere ad sumenda Sacramenta in loco Parochiæ vbi domicilium habet, illius loci Parochianum efficit.*

12 *Parochus vterque habet Ordinariam potestatem erga personam, quæ in duabus Parochijs domicilium contraxit, in quibus scilicet diuersis anni temporibus habitare solet.*

13 *Pœnitentiæ Sacramentum potest quilibet de diœcesi recipere in Ecclesia Cathedrali.*

14 *Parocho Cathedralis non licet Sacramenta administrare, vel curam exercere in aliena Parochia.*

15 *Peregrini cui Parocho confiteri possint, ostenditur.*

16 *Vagus debet confiteri Parocho illi in cuius Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur vt euadat iudicium proprij Parochi.*

17 *Parochus facultatem non à Iure, sed à consuetudine habet eligendi Confessarium, quem velit ex approbatis absque alia licentia particulari Episcoporum.*

18 *Fideles omnes baptizati vtriusque sexus post perfectum vsum rationis, qui sibi conscij sunt alicuius peccati mort. tenentur præcepto annuæ Confessionis.*

19 *Peccata venialia habentes an & quando teneantur præcepto annuæ Confessionis, ostenditur.*

20 *Imperator & Reges de Iure suis Presbyteris Parochialibus tenentur confiteri.*

21 *Papa ad præceptum annuæ Confessionis obligatur quoad vim directiuam tantùm.*

22 *Regulares Ordinis Minorum, ac illorum, qui cum illis in priuilegijs communicant, possunt Parochis contradicentibus secularium Confessiones audire.*

23 *Parochi ipsi impedire non possunt Regulares ad audiendàs Confessiones approbatos quominus illas audire possint in domibus pœnitentium ægrotorum quando ab eis vocantur, modò eorundem infirmorum Parochos de audita Confessione eodem die certiores reddant.*

24 *Parochus potest alteri Sacerdoti delegare potestatem Confessiones audiendi suorum Parochianorum.*

25 *Parochus vbi præsumere potuerit subditum habere iustam causam confitendi alieno, debet ipsi petenti licentiam dare.*

26 *Parochus si subdito iustè postulanti licentiam iniustè deneget, subditus autem sine periculo salutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non possit, non poterit ipse absque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti.*

27 *Sacerdos, cui Parochus potest delegare potestatem Confessiones audiendi Parochianorum suorum, debet esse ab Ordinario ad audiendas Confessiones approbatus.*

28 *Parochus concedens alicui subdito facultatem confitendi sua peccata alteri Sacerdoti intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens.*

29 *Parochus excommunicatus vitandus non potest alteri Sacerdoti approbato delegare potestatem Confessiones audiendi suorum Parochianorum.*

30 *Sacerdos delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti se habere licentiam à proprio Parocho vt illi ministret Sacramentũ Confessionis.*

31 *Paro-*

31 *Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti se fassum esse habenti legitimam licentiam ipsum absoluendi, atque ità debet illi ministrare Eucharistiam.*

32 *Parochus non est adhibiturus fidem dicenti se adimpleuisse præceptū annuæ Confessionis nisi illud legitimè probet.*

33 *Confessarij attestationi asserentis se absoluisse à censuris non est credendum in foro externo.*

34 *Absolutio virtute Bullæ Cruciatæ licet non suffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficij ecclesiastici illa suffragatur.*

35 *Sacerdos non habens commissionem à Parocho audiendi Confessionem, si illam habuisse communiter reperiretur, & publicè pœnitentes audiat, illi quoad Deum excusantur ob cōmunem errorem.*

36 *Confessus non approbato ex ignorantia ob fidem, quam habuit in Sacramento, quoad Deum est absolutus.*

37 *Subdelegare non potest delegatus à Parocho ad audiendas Confessiones suorū Parochianorū, nisi solus officiū suum explere non possit.*

38 *Vicecurati ad tempus absentes alteri Sacerdoti munus Pastorale consuetudine id permittente delegant.*

39 *Sacerdos auditurus Confessiones eorum, qui peste, vel simili morbo contagioso infecti sunt, quid curare debeat, ostenditur.*

40 *Constitutus in mortis articulo, si aliter non possit, obligatur ex lege charitatis ad confitendum coram alijs saltem ea peccata, quæ neque cum scandalo, neque cum graui sua infamia, vel simili detrimento iuncta sunt.*

41 *Interdicti tempore an, & quando Parochus possit Sacramentum Cōfessionis administrare Parochianis, ostenditur.*

42 *Parochus caueat ne à casibus per Episcopum reseruatis quemquam absoluat, quia nulliter absolueret, nisi in articulo mortis.*

43 *Parochus pœnitentem habentem peccata reseruata Episcopo absenti poterit absoluere à peccatis non reseruatis, reseruata absolutione à reseruatis cum Superior copiam sui fecerit.*

44 *Parochus caueat ne administret Sacramentum Pœnitentiæ per litteras, aut nuncium, sed præsentibus tantum, & sibi confitentibus peccata absolutionem conferat.*

45 *Pœnitens non solum vbi semel S. Pœnitentiariæ litteras super dispensatione aliqua in foro Conscientiæ præsentauit alicui Confessario, sed etiam postquam fuit ab eo pronuntiatum dispensationem esse subreptitiam, potest alium Confessarium adire.*

46 *Infirmus in mortis articulo constitutus si adueniente Parocho nullum peccatum confiteri possit, quid Parochus hoc casu agere debeat, ostenditur.*

47 *Infir-*

47 *Infirmus quando inchoatam Confessionem perficere nequit, quid agere debeat* Parochus, *ostenditur*.

48 *Parochi vbique locorum existentes pœnitentes ad turpia, & inbonestos actus solicitantes ab Inquisitoribus tanquam de haresi suspecti puniuntur*.

49 *Parochus, qui pœnitentem in Confessionali osculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio signo ad libidinem prouocat, incidit in pęnas contra solicitantes in Confessione comminatas*.

50 *Parochus prouocans in Confessionali masculum ad nefandum peccatum perpetrandum, incurrit pœnas contra solicitantes comminatas*.

51 *Parochus Confessarius solicitans pœnitentem in confessionali ad alia grauiora delicta præter venerea, non incidit in pœnas contra solicitantes in Confessione comminatas*.

52 *Filiam spiritualem ratione* Pœnitentiæ *extra Confessionem solicitans* Parochus *ad venerea, non incurrit pœnas contra solicitantes in Confessione comminatas*.

53 *Parochus, qui carnaliter cognouit pęnitentem non tenetur hanc circumstantiam in Confessione explicare*.

54 *Confessionis sigillum directè, vel indirectè, antè, vel post mortem confitentis sine mortali sacrilegio reuelare non potest* Parochus *etiamsi aliàs integrum Regnum debeat perire*.

55 *Parochi reuelantis Confessionem pęna est depositio, & in monasterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detrusio*.

56 *Confessario licentiam dare potest pœnitens loquendi de peccatis suis siue coram se, siue coram alijs*.

57 *Licentia data per pęnitentem Confessario loquendi de peccatis suis debet esse voluntaria, expressa, & actu data, non verò sufficit præsumpta, & semel data in Confessione potest nihilominus reuocari*.

58 *Confessario dicenti se habuisse licentiam à pęnitente de reuelanda Confessione an & quando credatur, ostenditur*.

59 *Confessionale in Ecclesia habere debet* Parochus *in loco aperto, & manifesto, non autem in sacellis, neque in angulis Ecclesiæ*.

60 *Superpilliceum, & stolam deferre tenetur* Parochus *secularis dum audit Confessiones*.

61 *Bullam in Cęna Domini penes se habere tenetur* Parochus, *& debet cauere ne quemquam absoluat à casibus in ea reseruatis*.

62 *Libros quales* Parochus *penes se habere debeat, ostenditur*.

De

De Pœnitentiæ Sacramento præcipua quædam à Parocho notanda.

CAP. XIX.

1 PROVISVS de Parochiali beneficio, & sic Parochus Sacerdos, habet iurisdictionem Ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes suæ Parochiæ fideles, & censetur quoad hoc à lege approbatus absq. alia desuper sibi facienda per Ordinarium licentia, vt colligitur ex *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 15.* ibi, *nisi aut Parochiale beneficium, &c.* & tradunt *Anton. Fernandez in examine Theologiæ moral. p. 3. cap. 6. ex nu. 3.* vbi *nu. 4. in fine* subdit Parochos habere hanc iurisdictionis Ordinariam potestatem à Summo Pont. dependentem ab Episcopo, quoad culparum reseruationem, *Paul. Laymann in Theologia morali lib. 5. tract. 6. cap. 10. nu. 3. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta prac. 2. lib. 7. cap. 2.* Nomine autem

2 Parochialis beneficij in præsenti materia veniunt superiora beneficia, qualia obtinent Parochi, aliqui Abbates, Archipresbyteri, Archidiaconi, & similes curam animarum, & iurisdictionem in hoc foro habentes, vt per *Soar. tom. 4. de Pœnitent. disp. 22. sect. 4. nu. 21. Anton. Fernandez d. p. 3. cap. 9. §. 8. nu. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 1. cap. 16. q. 3. nu. 190. Filliuc. in quæst. moral. tom. 1. tract. 7. cap. 9. n. 257. Fagundez d. cap. 2. nu. 41. Antonin. Diana resol. moral. p. 1. tract. de Bulla Cruciatæ resol. 8. in fine.*

3 Approbatus tamen dumtaxat ad audiendas Confessiones censetur Parochus in ea ciuitate, vel oppido, vbi sita est Parochia, non autem passim per totam diœcesim, prout resoluunt, & à *Sacra Congr.* decisum referunt *Pasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 1. nu. 10. pag. 92. Homobon. de Bonis in examine eccles. p. 1. tract. 5. cap. 3. q. 15. Fagundez d. cap. 2. nu. 35. Squillante de priuileg. Clericor. cap. 1. n. 73. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 2. alleg. 25. nu. 8. in fine*, nisi

4 virtute Cruciatæ, aut Iubilæi eligatur, quia tunc vbique fit eligibilis, sicut expressè tenent *Soar. d. sect. 4. nu. 18. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 1. cap. 16 q. 3. nu. 189. Silui. in addit. ad 3. p. q. 8. art. 5. dub. 6. concl. 1. Homobon. de Bonis in examine eccles. p. 1. tract. 5. cap. 3. q. 15. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum*

verbo absolutio differ. 1.*nu.*16. *Villalob.in sum.tom.*1.*tract.*9.*dub.*56. *nu.*4. *Fillius.d.cap.*9.*nu.*257. *Fagundez d. cap.*2. *nu.*36. quicquid dicant *Gutier.canon.lib.*1.*cap.*27.*n.*21. *Nicol. Garc. de benefic.p.*5.
5 *cap.*8.*nu.*87.Quod intelligitur quoad extraneos sibi non subditos, quia suorum Confessiones potest ille etiam in aliena diœcesi, & vbique locorum audire; secundum *Victor.de Confess.nu.*152.*Card. Tolet.in instr.Sacerd.lib.*3.*cap.*13.*in fine*,*Henriq.in sum.lib.*6.*cap.*7. *§.*1. *Anton.Capic. decis.*103. *nu.*15. *Siluest. verbo Confessor* 1. *q.*13. *Cou.pract.cap.*11.*nu.*4. *Nau.in man. cap.*27. *nu.*255. *Ioan. Valer. de different inter vtrumque forum verbo Iurisdictio differ.* 10. *nu.*6. *& verbo sententia differ.*1. *Azor.instit. moral.p.*2.*lib.*3. *cap.*12.*q.*11. *Fr.Emman. in exposit. Bullæ Cruciatæ §.*9. *dub.*4. *Zerol. in praxi Episcop.p.*1.*verbo Parochus*, *Iacob. de Graff. in practica casuum reseru. lib.*1. *cap.*4. *nu.*57. *Chamerot. de Sacram. tract.*7. *de Confess. dub.*14. *Sanch.de Matrim.lib.*3.*disp.*19.*nu.*8.*& disp.*34. *nu.*2.*&* 3. *Piasec.in praxi Episcop.p.*2.*cap.*1.*nu.*10.*vers.suum*,*Valer.Reginald. d.lib* 1.*n.*93.*&* 94.*Homobon.de Bonis d.tract.*5.*c.*3.*q.*16. *Molfes.in sum.Theolog.moralis tract.*7.*c.*15. *n.*89. *Campan. in diuersor. Iuris Canon.rub.*12.*cap.*13 *sub nu.*71.*Ego ipse d.p.*2.*alleg.*25.*nu.*18.

6 Post dimissum beneficium non poterit amplius Parochus absq; noua approbatione accipere Confessiones, nec etiam censetur sufficienter idoneus, & approbatus ad illas audiendas tempore Iubilæi, vt per *Henriq. in sum.lib.*7.*cap.*12.*§.*3.*&* 4. *Soar.d.tom.*4. *disp.*28. *sect.*4.*nu.*10.*& sect.*6.*nu.*13.*Valer.Reginald.d.lib.*1. *n.*190. *Fillius d.n.*257.*Fagundez d.cap.*2. *nu.*38. *Leon. de Iubilæo p.*2.*q.*9. *nu.*21. *Antonin.Diana d. resol.*8. *vers. notandum*, quicquid dicant *Fr.Emman.in addit.ad Bullam Cruciatæ §.*9.*n.*4. *Villalob.d.tom.*1. *tract.*27. *claus.*9. *§.*1. *nu.*4. *Ioan. de la Cruz in director. Conscient. p.*2.*de Pœnitent.q.*5.*dub.*8.*concl.*4.

7 Prout nec etiam validè Confessiones audit, qui se de facto intrusit in huiusmodi beneficio sine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, secundum *Angel.verbo Confessio §.*2.*Nau.in man.cap.*9. *nu.*11.*& in cap.placuit. de Pœnit.dist.*6.*nu.*176.*Chamerot.d.tract.*7. *de Confess. dub.*22. *Marcel.Megal.instit.Sacerd.p.*1.*lib.*5.*cap.*19. *nu.*12. *in fine*, *Valer. Reginald.d.lib.*1.*nu.*98.*Sanch.de Matrim.lib.*3.*disp.*22. *nu.*49.*Ioan. Valer.de different.inter vtrumque forum verbo nullitas differ.*7.*sub nu.*5. nisi communi errore fuisset pro vero Parocho habitus habens titulum putatiuum à legitimo Superiore, quia tunc Confessiones à suis subditis illi factæ essent validæ, iuxtà ea quæ suprà diximus *cap.*17.*nu.*27.*cum seqq.* & addit optimè *Sanch. loco proximè citato*, non satis esse communem errorem, sed necessarium esse

esse titulum collatum à Superiore quamuis inualidum ob aliquod vitium latens, & *nu.* 50. subdit non sufficere titulum conferri à quocunque Superiore, sed conferendum esse à legitimo Superiore.

8 Non tantùm semel in anno, quando subditus tantummodo obligatur, tenetur Parochus ex officio Sacramentum Pœnitentiæ ministrare, vt existimarunt *Siluest. verbo Confessio* 1. §. 18. *Armil. verbo Absolutio nu.* 27. *Medina de Pœnitent. q.* 41. *V aler. Reginald. d. lib.* 1. *cap.* 8. *nu.* 81. Sed etiam toties quoties expedire prudenter iudicauerit subdito, nullaq́. subsit causa negandi, tenetur vel per se, vel per alium Confessionem eius audire siue ratione festi occurrentis, aut Indulgentiarum præpositarum, siue quia tunc temporis (v. g. singulis mensibus, aut decimo quarto die) solet confiteri, aut quia habet aliqua peccata, quæ ipsius Conscientiam grauant, aut aliam similem ob causam, vt benè docet *Adrian. q.* 5. *de Confess. dub.* 8. *Sot. in* 4. *dist.* 18. *q.* 4. *art.* 2. *Nau. in cap. consideret nu.* 159. quos refert & sequitur *Anton. Fernandez in examine Theologiæ moralis p.* 3. *cap.* 6. §. 9. *nu.* 24. & *p.* 4. *cap.* 15. §. 5. *num.* 3. addo *Azor. instit. moral. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 17. *q.* 10. *Vgolin. de officio Episc. cap.* 15. §. 8. *n.* 8. *Aegid. de Coninck de Sacram. disp.* 8. *dub.* 17. *n.* 129. *Molfes. in summa Theologiæ moralis tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 22. *nu.* 36. *Bonacin. de Sacram. disp.* 5. *q.* 7. *puncto* 4. §. 2. *nu.* 23. Limitat hanc sententiam *Vasq. in* 3. *p. tom.* 4. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. *nu.* 3. quando tanta frequentia Confessionis non expediret saluti, & profectui spirituali subditi, sunt enim qui itá frequenter confitentur, vt omninò sit inutile, quia & Confessionis virtus contemnitur, immo & aliquando expedit Conscientiæ subditi cessare à Confessione propter scrupulorum perturbationem, quapropter diligenter inspiciendum est, quid vnicuique pœnitenti conueniat. Limitat secundò *Didac. Nugnus in addit. ad* 3. *p. tom.* 2. *q.* 8. *art.* 4. *dub.* 3. & excusat Parochum à mortali peccato, qui semel, aut iterum denegat Confessionem petenti rationabiliter.

9 Magna Parochus in confitendo cura caueat ne Sanctum det canibus, & proijciat margaritas ante porcos *Math.* 7. *vers.* 6. indignos absoluendo, & ne, dum alios purgat, ipse fædetur: ideò opus est vt magna prudentia, & dexteritate vtatur. Cum enim sit pater quidam spiritualis, medicus, & iudex, in patris officio cauere debet, ne sit vel indulgentior, vel seuerior, quàm res postulat, non quem consolari debet, eum acerbitate verborum affligat. In officio medici ne medicamenta præbeat minus accommodata ad morbi, & ægroti naturam, quibus malum non sanetur, sed augeatur potius. Denique in iudicis officio ne condemnet absoluendos, & condemnandos absoluat, sed rectam, æquam, & tempestiuam

sententiam ferat. Prouerb.17. vers.15. *Qui iustificat impium, & qui condemnat iustum abominabilis est vterque apud Deum.* Vbi verò ille audierit grauia peccata condoleat ex animo,& intimis sensibus misereatur,gemat, lachrymetur, tacitéq. precetur pro fratris lapsu. *Quis infirmatur,* ait Apostol.2. ad Corinth.11. vers.29. *& ego non infirmor, quis scandalizatur, & ego non vror.* Et 1. ad Corinth.9.vers.19. cum seqq. *Nam cum liber essem ex omnibus omnium me seruum feci,vt plures lucrifacerem. Et factum sum Iudais tanquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer ijs, qui sub lege sunt quasi sub lege essem* (cum ipse non essem sub lege) *vt eos qui sub lege erant, lucrifacerem ijs, qui sine lege erant tanquam sine lege essem* (cũ sine Dei lege non essem, sed in lege essem Christi) *vt lucrifacerem eos, qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, vt infirmos lucrifacerem, omnibus omnia factus sum,vt omnes facerem saluos.* Sic Dei infinitam misericordiam,& patientiam imitetur,& Christi Domini, qui perditissimorum hominum consuetudinem non horrebat, vestigijs insistat. Habeat ante oculos exemplum pij illius Samaritani *Luca* 10.*vers.*32.*&* 33. qui saucij, ac miseri hominis conditionem miseratus eius curam suscepit,vulnera alligauit,&c. Vera iustitia compassionem habet,falsa verò indignationem,vt ait *Sanctus Gregorius homil.*34.*in Euangel.*

10 Parochi iurisdictioni in foro Pœnitentiali fideles subijciuntur non solum constituentes in Parochia domiciliũ,siue habitationem perpetuam, sed etiam quasi domiciliũ siue habitationem ad tẽpus nõ ad modũ breue,negotij alicuius causa:ità *glos.in Clem.*1.*de priuileg.Siluest.in sum.verbo domicilium, & verbo Parochia, Sanch.de Matrim.lib.*3.*disp.*23.*n.*12.*& in præcepta Decalogi tom.*1.*lib.*4.*c.*37.*n.*24. vbi monent eandem rationem esse de aliorũ Sacramentorũ (excepto Ordinis)administratione, item de iure assistendi Matrimonio,dispensandi in votis,conferendi ecclesiasticã sepulturã,&c. non tantùm quoad incolas,sed etiã quoad quasi incolas, videlicet scholares,milites præsidiarios, famulos, & ancillas, tametsi alibi domiciliũ habeant,refert *Paul.Laym.in Theol.morali lib.*5.*tract.*6.

11 *c.*10.*n.*5.Habitatio enim bona fide,& nõ fraude suscepta in aliquo loco vndè quis nõ potest cõmodè reuertere ad sumẽda Sacramẽta in loco Parochiæ,vbi domiciliũ habet, illius loci Parochianũ efficit;secus tamen si fraudulenter in præiuditiũ proprij, vel alterius Parochi habitationẽ ad tẽpus mutauerit,cũ fraus,& dolus nemini patrocinari debeant,iuxtà vulgaria Iura, ità *Nauar.cons.*1.*de Paroch.in vtraq. edit.Sayr.in floribus decis.sub eodem tit.decis.*1.

12 Habet quoque Parochus vterque ordinariam potestatem erga personam, quæ in duabus Parochijs domicilium contraxit, in quibus

quibus scilicet diuersis anni temporibus habitare solet, ità argum. *l. assumptio §. vlt. ff. ad municip. & cap. 2. de sepultur. lib. 6.* resoluunt *Nauar. in cap. placuit nu. 77. de Pœnit. dist. 6. Henriq. in sum. lib. 6. cap. 7. §. 2. Soar. tom. 4. de Pœnitent. disp. 25. sect. 2. Aegid. de Coninck d. disp. 8. dub. 3. in fine concl. 4. Sanch. d. lib. 3. disp. 24. nu. 5. Anton. Fernandez in examine Theologia moralis p. 3. cap. 6. §. 9. n. 6. Paul. Laym. d. c. 10. nu. 6. vers. dubitatur*, & subdit hinc fieri vt personæ huiusmodi liberũ sit in alterutra, quam malit, Pœnitentiam, & alia Sacramenta suscipere, dummodo in vtroque loco magnam anni partem habitare soleat, nam alioquin si recreationis tantùm causa ad breue tempus in alterum locum secedat, vnum Parochum habere censebitur, in cuius Parochia principalius habitat. In Ec-
13 clesia autem Cathedrali poterit quilibet ex diœcesi recipere hoc Sacramentum, vt per *Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. nu. 24. vers. circa festum*, & faciunt per me adducta *de Canon. cap. 6. à nu.* 18.
14 Non licet tamen Parocho Cathedralis Sacramenta administrare, vel curam exercere in aliena Parochia, *S. Congr. Conc. in Eugubina 20. Septembris 1628.*

15 Peregrini cui Parocho confiteri possint, tradunt *Victor. in sum. de Sacrament.* vbi *de Confessione nu. 155. Siluest. verbo Confessor 1. q. 2. Nau. in cap. placuit, de Pœnit. dist. 6. à nu. 62. vers. infertur & quarto, Vgolin. de officio Episcopi cap. 39. §. 4. per tot.* vbi *nu.* 35. sic distinguit. Aut peregrinus licentiam habet à simplici suo Parocho peregrinandi, & in hoc casu concludo hunc absolui non posse à quocunque, quandoquidem Sacerdotes alij à suo Ordinario probati non sunt. Aut licentiam habet à suo Episcopo, & in hoc casu pro certo habeo ipsum absolui posse à quocunque Sacerdote probato ab Ordinario diœcesis, vbi reperitur, nam per illam licentiam videtur probasse Sacerdotes alios aliorum Ordinariorũ (modo ab ipsis Ordinarijs fuerint approbati.) Id quod locum habere sentio non solum vbi expresè licentiam habuit, verum etiam vbi tacitè, vtpotè quia sciunt quosdam sic peregrinari, & consueuisse Sacramenta recipere, & ob id tacendo videtur consentire, præsertim quod verisimile est si licentia hæc petita esset, facillimè
16 ipsam concessurum. Vagum verò debere confiteri Parocho illi, in cuius Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, resoluunt *Siluest. d. verbo Confessio 1. q. 10.* vbi intelligit dummodo non vagetur, vt euadat iudicium proprij Parochi, *Sot. in 4. dist. 18. q. 4. art. 2. Cardin. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 3. cap. 13. nu. 12. Possevin. d. tract. de officio Curati cap. 7. nu. 11.* de scholaribus, & mercatoribus à quo absolui possint, vide *Vgolin. d. cap. 39. §. 5.*
17 Parochus verò ipse cui debeat confiteri dubitatur ab aliquibus,

quorum illa est magis probata sententia Parochū facultatem nō à Iure, se à cōsuetudine habere eligendi Confessarium, quem velit ex approbatis, absquè alia licentia particulari Episcoporum, qui Ordinarij Confessarij sunt Parochorum, & ità obtinuit praxis, vide *Nau. in cap. placuit, de Pœnit. dist. 6. nu. 30. Fernandez in sum. Theologiæ moralis par. 3. cap. 6. §. 9. nu. 12.* qui respondent ad *cap. 2. de Pœnit. & remiss. lib. 6.*

18 De personis, quas obligat præceptum annuæ Confessionis semel faciendæ suo proprio Parocho tempore quadragesimæ iuxtà *cap. omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss.* illud est adnotandum, omnes baptizatos vtriusque sexus postquam ad annos discretionis, hoc est post perfectum vsum rationis, peruenerint, qui sibi conscij sunt alicuius peccati mortalis, illo obligari, *d. cap. omnes, Concil. Trid. sess. 14. cap. 5. & can. 8. Medina in Cod. de Pœnitentia q. 6. Sot. in 4. dist. 18. q. 1. art. 3. Soar. tom. 4. de Pœnit. disp. 36. sect. 2. nu. 7. Bonacin. de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. puncto 4. à nu. 1.* haben-
19 tes verò venialia non excusantur absolutè, sed saltem tenentur sistere se suo Parocho, ac Pastori, vt ei declaret se non esse sibi conscium vllius peccati mortalis, quia debet Pastori saltem aliquo modo constare talem non teneri præcepto Confessionis, vt eum ad Communionem possit admittere, Pastorq́. tenetur illud de se affirmanti credere, nisi habeat iustissimas rationes contrarium
20 suspicandi, *Soar. d. disp. 36. sect. 2. nu. 9.* Hinc patet Imperatorem, & Reges de Iure suis Presbyteris Parochialibus teneri confiteri, nomine enim fidelium ipsi veniunt, *glos. verbo submittemus in cap. Valentinianus 63. dist. Castald. de Imperat. quæst. 2. nu. 25. & 26.* De
21 Summo Pontifice quid tenendum solet ab aliquibus in dubium reuocari, sed communis omnium ferè sententia asserit illū ad huiusmodi præceptum obligari quoad vim directiuam, non verò quoad pœnas, & vim coactiuam, vt resoluunt citati per me *in collect. ad d. cap. omnis nu. 2.*

22 Fratres Minores ex priuilegio ab Alexandro IV. sibi concesso possunt Confessiones audire assensu Parochorum minimè requisito, vt refertur *in compendio priuilegiorum verbo absolutio quoad seculares 2. §. 1.* & idem alij sequentes Pontifices concesserunt; vndè colligunt Doctores Regulares Ordinis Minorum, ac illorum, qui cum eis in priuilegijs communicant, posse Parochis contradicentibus secularium Confessiones audire, ità *Fr. Emman. in explicat. Bullæ Cruciatæ §. 9. nu. 145. & §. 12. nu. 4. cum seqq. & quæst. Regular. tom. 1. q. 60. art. 4. Ludou. Miranda in man. Prælatorum tom. 1. q. 44. art. 14. concl. 2. Fr. Ioan. à Cruce de statu Relig. lib. 2. cap. 6. dub. 1. concl. 3. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 2. lib. 1.*

lib. 1. cap. 5. Tamburin. de Iure Abbatum tom. 2. disp. 6. quaest. 13. qui omnes addunt procedere hanc resolutionem etiamsi Episcopi in licentijs Regularibus concessis dicant quòd eis Parocho renuente non vtantur, quia ipsi Ordinarij Summorum Pont. hac in re concessa priuilegia tollere, aut limitare non possunt.

23 Nec etiam Parochi ipsi impedire possunt Regulares ad audiendas Confessiones approbatos quominus illas audire possint in domibus Pœnitentiũ ægrotorũ, quando ab eis vocantur, modo eorũdem infirmorũ Parochos de audita Cõfessione eodẽ die certiores reddant, vt nouissimè censuit *S. Congregatio Visitationis Apostolicæ*, & anteà *S. Congr. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præposita sub die 2. Iulij* 1587. & ideò cum quidam Curatus apud eandem *Sacram Congreg. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum* conquereretur, quòd Fratres Sancti Francisci de Obseruantia reformati Confessiones Parochianorum suorum ægrotantium absque eius licentia audiunt, *Sacra eadem Congreg.* respondit in vna *Senogallien. 22. Ianuarij* 1616. dictis Fratribus id prohiberi non posse, dummodo ab Ordinario prius approbati existant, & posteaquam infirmorum Confessiones audiuerint, statim dictum Curatum certiorent.

24 Potestatem Confessiones audiendi suorum Parochianorum potest Parochus alteri Sacerdoti delegare, vt colligitur ex *d. cap. omnis vtriusque sexus*, quatenus ibi præcipitur vt fideles confiteantur Sacerdoti proprio, idest ordinario, qualis est Parochus, vel confiteantur alieno, idest alteri non ordinario, tamen cum licentia, seu commissione proprij, vt bene explicant *Gabr. in 4. dist. 17. q. 2. in princ. Paul. Laymann d. cap. 10. nu. 11. Azor. instit. moral.*

25 *par. 2. lib. 3. cap. 12. q. 10.* Immo vbi Curatus præsumere potuerit subditum habere iustam causam confitendi alieno, debet ipsi petenti licentiam dare, vt concludunt *Vgolin. de officio Episcopi cap. 15. §. 8. nu. 2. & Paul. Laymann d. tract. 6. cap. 13. nu. 3.* in tan-

26 tùm quod si Parochus subdito iustè postulanti licentiam iniustè deneget, subditus autem sine periculo salutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non possit, ipse poterit absque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti *arg. tex. in cap. placuit, de Pœnit. dist. 6.* dum ibi permissum videtur propter ignorantiam Sacerdotis proprij alterius iudicio, & absolutioni se submittere, ergo multò magis id licebit ob Pastoris improbitatem, & propriæ animæ, vel famæ periculum, vt resoluunt *Adrian. in 4. de Confess. q. 5. dub. 3. Siluest. in sum. verbo Confessor 1. q. 6. Nauar. in d. cap. placuit nu. 144. Henriq. in sum. lib. 6. cap. 13. §. 4.* Hinc dicit *Palud. in 4. dist. 17. q. 3.* si à proprio Parocho inepto, & ignorante licentia petatur, vt pos-

sit alteri confiteri, & eam deneget, posse Parochianum ea non obstante alteri confiteri, quem refert *Ioan.Valer. de differ. inter vtrumque forum verbo interpretatio differ.6. nu.3.* Verùm quamuis hæc sententia probabilis sit, contrariam tamen probabiliorem,& veriorem iudico ex *tex.in d.cap.omnis vtriusque sexus*, ibi, *Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat,cum aliter ipse illum non possit absoluere*, ex doctrina *S.Thom.in supplem.q.8.art.4. ad 5.* vbi dicitur. Si quis ob periculum proprio Sacerdoti confiteri non possit, neque licentiam impetrare confitendi alieno, talem perindè se habere, acsi Confessarij copia destitutus esset: quare hanc partem sustinent *Sot.in 4.dist.18.q.4.art.2.Llam.in methodo p.1. cap.6. §.1. Philiareh.tom.1.p.2.lib.2.cap.24. Soar. tom.4. de Pęnitent. disp.27. sect.4. concl.2.Petr.Nauar.de restitut. lib.2. cap.4. nu. 269.* Ad tex. verò in *d.cap. placuit*, respondet *Soar. d. disp.27.sect.2. in fine*, ibi sermonem esse de pœnitentia publica, quæ secundum arbitrium Sacerdotis ob scandalosa peccata imponi olim solebat,talem enim pœnitentiam ab vno Sacerdote decretam ab altero mutari, nisi manifestum errorem contineret,fas non erat.

27 Intellige supradictam resolutionem de Parocho habente auctoritatem delegandi alteri Sacerdoti potestatem Confessiones audiendi Parochianorum suorum, vt procedat dummodo ille alter Sacerdos sit ab Ordinario ad audiendas Confessiones approbatus, iuxtà dispositionem *Concilij Trid. sess.23.de reformat. cap.17.* quia approbatio est quid iurisdictionis, quam non habent simplices Parochi, ità docent *Fr.Emman.in sum.p.1.cap.60. nu.2. Nugn.in addit.ad 3.p.q.8.art.5. dub. 6. Gambar. de casibus reseruatis cap.2. n.20.Ioan.Valer.de different.inter vtrumq forū verbo Parochus differ.4. & verbo nullitas differ.5. vers.septimo, Fagundez d. prac. 2. lib.7. cap.2.nu.42. Ego ipse d.p.2. alleg.25.nu.13. Squillante de priuilegijs clericor. cap.1.nu.70.* vbi *nu. 73.* post *Gutier. lib.1. Canon. cap.27. nu.21. & Nicol. Garc. de benefic. p.5. cap.8. nu. 132.* tenet delegatum debere esse alium Parochum eiusdem diœcesis, vbi delegans habet beneficium Parochiale, vel Sacerdotale approbatum ab Ordinario loci vbi exerceri debet hæc iurisdictio, Parochus enim concedens alicui subdito facultatem confitendi sua peccata

28 alteri Sacerdoti, intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens, *Spin. in speculo testam.glos.5.princ.nu.31.in princ. vers.similiter etiam, Stephan.Gratian.in addit.ad decis.157.nu.16.* quicquid dicat *Petr.Ledesm.in sum.p.1.* vbi *de sacram. Pœnit.cap.12.post 5.conclus.* Intelli-

29 ge etiam dummodo Parochus non sit excommunicatus vitandus,

quia

quia cum concedere facultatem Confessiones audiendi non sit actus Ordinis, sed iurisdictionis, illam excommunicatus nec licitè, nec validè potest exercere, ideò sic resoluit *Soar. tom. 5. de censur. disp. 11. sect. 2. nu. 15.* & contra *Siluest. & Armil.* sequitur *Squillante de obligat. cleric. p. 3. nu. 14.*

30 Qui quidem delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti se habere licentiam à proprio Parocho, vt illi ministret Sacramentum Confessionis, sicut docent *Abb. in Clem. 1. de priuileg. nu. 5.* vbi *Bonifac. nu. 26. Anchar. q. 1. & Imol. nu. 13. Siluest. in sum. verbo Confessor 1. q. 17. Armil. verbo absolutio nu. 20. Vgolin. de officio Episcopi*

31 *cap. 15. §. 8. n. 3.* Sicut & Parochus credere debet Parochiano fidedigno dicenti se fassum esse habenti legitimam licentiam ipsum absoluendi, atque ità debet illi ministrare Eucharistiam, vt tradunt *Gabr. in 4. dist. 17. q. 2. art. 3. dub. 1. Angel. verbo Confessio 3. nu. 32. Bonacin. de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. puncto 4. nu. 36.* & alij quos refert *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 37. nu. 1. vers. secundo*, excipientes tantùm quando Parochus haberet signa probabilia men-

32 dacij pœnitentis. Sic etiam quando Confessio pertinet ad externam Ecclesiæ gubernationem, vt est Confessio annua, non est Parochus adhibiturus fidem dicenti se impleuisse præceptum, nisi illud legitimè probet, vt testatur vsus Ecclesiæ, solent enim peti schedulæ Confessionis, ità *Siluest. verbo Confessor 1. q. 17. Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo Pœnitentia different. 5. in fine*, & de hac Confessione videntur intelligi *Host. in d. cap. omnis verbo à proprio*, & ibi *Ioan. Andr. nu. 12. Butr. nu. 37. & Anchar. nu. 8.* dum dicunt confitentem alieno Sacerdoti debere facere fidem proprio, prout eos intelligit *Sanch. d. disp. 37. nu. 2. vers. &*

33 *confirmatur*. Nullatenus tamen est credendum in foro externo attestationi Confessarij asserentis se absoluisse à censuris, vt videntur tenere *Nau. in man. cap. 27. nu. 41. Fr. Emman. in comment. ad Bullam Cruciatæ in addit. §. 9. num. 51. Penia in direct. Inquisit. p. 2. ad Concil. comment. 25. Ioan. Valer. d. different. 5. in fine*, quos refert *Rot. in Oxomen. Canonicatus 2. Martij 1622. coram R. P. D.*

34 *Merlino*, vbi fuit dictum quòd licet absolutio Bullæ Cruciatæ non suffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficij ecclesiastici, illa suffragatur.

35 Verùm si contingeret Sacerdotem non habentem commissionem à Parocho audire publicè pœnitentes, si reputabatur communiter obtinere licentiam Parochi ad audiendas Confessiones, excusatur pœnitens quoad Deum ob communem errorem, *arg. l. Barbarius ff. de offic. Prætor.* resoluit *Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo nullitas different. 5. num. 1.* & faciunt reso-

resoluta *sup. cap.17. à nu.27.* Et idem *Ioan. Valer. verbo Parochus differ.4. in fine* testatur *Sacram Congr.* censuisse illum, qui confessus fuerit non approbato, si ignorauerit Confessarium non esse approbatum, vel cogitauerit non requiri approbationem, ob fidem, quam habuit in Sacramento, quoad Deum esse absolutum, & si deindè sciuerit illum non esse approbatum, vel requiri approbationem, teneri reiterare Confessionem.

37 Non poterit sic delegatus à Parocho ad audiendas Confessiones suorum Parochianorum subdelegare per *l.vlt.ff. de officio eius, cui mandata est iurisd. l.more ff de iurisd.omn. Iudic. l.à iudice C. de iudic.* cum similib. resoluit *Ioan.Valer. de different. inter vtrumque forum verbo iurisdictio differ.3.nu.6.* nisi solus officium suum explere non possit, quia tunc ex præsumpta voluntate delegantis concessum illi est, vt certum exercitium iurisdictionis, aut Pastoralis officij, alicui etiam generatim committat, quamuis non possit integrum officium vicariæ suæ, ac proindè nec potestatem subdelegandi alteri committere, ità *Siluest. verbo Vicarius q.5. Nau. in d.*

38 *cap.placuit nu.69.* excepto si consuetudo id permittat Vicarijs, & non minus quàm Parochi ordinarij, si eos ad breue tempus abesse contingat, Vicarium suo loco substituere possint, quia instituens Vicarium, inquit *Siluest.* & sciens talem consuetudinem implicitè consentit in talem substitutionem, ità *Adrian. in 4. de Confess. q.5. dub.2. Squillante de priuileg. cleric. cap.2. nu.35. Ioan. Chapeauill. in tract. de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap.6. quæst.2.* vbi subdit id vbique obseruari vt Vicecurati ad tempus absentes alteri Sacerdoti munus Pastorale delegent, idque maximè pestis tempore obseruandum esse.

39 Quanta verò sit obligatio Confessarij Curati in administrandis Sacramentis illis, qui peste infecti sũt, diximus supra *cap.17. à n.12. vers. quinto est notandum,* nũc verò animaduertendũ duxi Sacerdotem auditurum Confessiones eorum, qui peste, vel simili morbo contagioso infecti sunt, ante omnia curare debere, vt si fieri possit, in loco ipse libero, seu aere non infecto constitutus sit: quamobrem etiam ipsi infirmi obligati sunt, vt è cubiculo, aut domo ad confitendum egrediantur, vel ad fenestram, Parocho foris stante, portentur, si id sine graui eorum incommodo fieri possit; ità *Ioan. Chapeauille d. tract. de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap.1. q.9. & cap.3. q.29.* proderit etiam si pestis tempore fideles pro concione admoneantur, vt qui sani sunt ad Sacram Confessionem maturè veniant in Ecclesia audiendi. At verò si infirmus egredi, vel loco suo moueri non possit, neque etiam tam alta voce confiteri, vt è loco distanti audiri queat, seu propter suam infirmitatem,

tatem, aut ob simul discumbentes, in tali casu Parochus communiter loquendo accedere debet, & pœnitentes in secreto audire, si tamen timeat periculum contagionis, vt non audeat cum pœnitentibus diu morari, poterit eos rogare, vt statim dicant quædam grauiora, alijs omissis, quæ propter moralem impossibilitatem audiri nequeant, sicuti ex quorundam recentiorum non improbabili sententia docent *Zambran. de casibus in articulo mortis cap. 4. dub. 6. nu. 12. Chapeauille d. cap. 3. q. 26. in fine.* vel à longè stans poterit hortari hominem, vt clara voce dicat saltem ea peccata, quæ sine graui sua infamia, aliouè detrimento potest, quia ordo charitaris exigit vt pœnitens minus detrimentum famæ suæ posthabeat maiori detrimento, seu iacturæ vitæ, quam Confessarius passurus est, præsertim si Parochus fortasse vnicus sit in eo loco, & pluri-
40 bus alijs necessarius existat. Constitutus enim in mortis articulo, si aliter non possit ex lege charitatis, erga se ipsum obligatur secundum probabilem Doctorum sententiam ad confitendum coram alijs saltem ea peccata, quæ neque cum scandalo, neque cum graui sua infamia, vel simili detrimento iuncta sunt, sicuti docent *Soar. tom. 4. de Pœnit. disp. 36. sect. 6. Zambran. d. dub. 6. nu. 25. cum seqq. Chapeauille d. cap. 3. quæst. 28.*

41 Interdicti tempore an, quando, & quomodo Parochus possit Sacramentum hoc suis administrare Parochianis, huius loci est inuestigare, & breuiter dico, quod attento Iure Decretalium, de quo in *cap. non est vobis, de sponsalib.* concedebatur tempore illo Sacramentum hoc morientibus tantùm, & infirmis: sed posteà nouiori Iure Sexti, de quo in *cap. alma mater, post princip. vers. quia verò, de sent. excom. lib. 6.* sanis etiam conceditur, & ratio redditur ibi, *quia propter pronitatem, et facilitatem hominis ad peccandũ summè necessaria est:* cum duplici tamen limitatione, prima est, vt recipiens non sit excommunicatus, excepto mortis articulo; secunda dummodo non sit aliquo modo in causa culpabilis, ob quam latum est interdictum, aut non sit specialiter interdictus, vidè *Cou. d. cap. alma mater p. 2. §. 3. num. 1. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 45. §. 1. Vgolin. de censuris tab. 5. cap. 7. §. 6. Sayr. eod. tract. lib. 5. cap. 7. Soar. tom. 5. disput. 33. sect. 1. à nu. 13. Bonacin. in simili tract. disp. 4. puncto 2. §. 3. ex nu. 1.*

42 Circa casus per Episcopum reseruatos aduertat Parochus ne ab illis quemquam absoluat, quia nulliter absolueret, nisi in articulo mortis *Concil. Trid. sess. 14. de reformat. cap. 7.* At verò vbi grauis, & insolita plurium peccatorum in sua diœcesi reseruatio facta fuerit, sunt qui affirment eam non tantùm illicitam, sed etiam inualidam, itaut à Parochis obseruari non debeat, sicuti exi-

existimarunt *Sot.in 4.dist.18.q.2.art.5. Finell. de casibus reseruatis c.4.n.4. Henriq. in sum.lib.6. c.14.§.3.* Sed ego puto melius conuenire eos sui Superioris sententiæ acquiescere, supplicando tamen vt illa moderetur, quia licet Episcopi moneantur per *Conc. d. c.7.* vt concessa sibi potestate vtantur, non tamen indè sequitur si quid illicitum ab eis fiat, etiam inualidum esse, cum hinc grauior occasio schismatis oriri possit, facilè opinantibus Parochis Episcopum potestatis suæ limites excessisse. Vide *Siluest.in sum.verbo casus q.5.Soar.tom.4.de Pœnit.disp.29.sect.4.*

43 Poterit tamen Parochus pœnitentem habentem peccata reseruata Episcopo absenti absoluere à peccatis non reseruatis, reseruata absolutione à reseruatis cum Superior copia sui fecerit, ità *Henric. Gandauen. quodl. 1. q.27. Caiet. in sum. verbo Confessio condit.10. Angel.eod.verbo 5.§.9. Sot.in 4.dist.18.q.2.art.5. Paul.Comitol.respons.moral.lib.1.q.29.n.2. Ioan.Valer.de different. inter vtrumque forum verbo Pęnitentia differ. 10. num.1.* vbi addit debere pęnitentem tam reseruata, quàm non reseruata Parocho confiteri, quia quoad eum debet esse integra Confessio, quamuis quoad Superiorem possit esse diminuta, & in fine post *Comitol. citato loco nu.6.* ait supra resoluta locum tantùm habere in reseruationibus inferiorum Papa, & vbi non est annexa aliqua excommunicatio ipsi peccato reseruato, aliàs secus, quia vbi adest excõmunicatio (vt habetur in omnibus reseruationis Sedis Apost.) tunc non potest inferior vllatenus absoluere etiam à non reseruatis, quod & limitant *Sot.d.art.5.ad 2.& idem Ioan.Valer. d. verbo Pęnitentia differ.9.vers.praeterea fallit sexto,* in casu grauissimi scandali si non communicaret pęnitens.

44 Aduertat quàm maximè Parochus ne administret hoc Sacramentùm Pęnitentiæ per litteras, aut nuncium, sed præsentibus tantum, & sibi confitentibus peccata absolutionem conferat, quemadmodum Clemens VIII. in generali *Congr. S. vniuersalis Inquisitionis* decreuit in hæc verba. *Die 20.Iunij anno 1602. in generali Congr. S. vniuersalis Inquisitionis habitæ in Palatio Apost. in monte Quirinali coram S.D. N. D. Clemente diuina prouidentia Papa VIII. proposita quæstione vtrum liceat per litteras, seu per internuncium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, Sanctitas Sua auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illustrissimis, & Reuerendissimis Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquisitoribus maturè, ac diligentèr considerata, hanc propositionem, videlicet licere per litteras, seu internuncium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad*

minus

minus vti falsam, temerariam, & scandalosam damnauit, & prohibuit, praecepitq. ne deinceps ista propositio publicis, priuatisq. lectionibus, concionibus, & congressibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur. Quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam disputatiuè tractauerit, nisi forsan impugnando, seu ad praxim directè, vel indirectè deduxerit, praeter excommunicationem latae sententiae, quam ipso facto incurrat, à qua non possit (praeterquam in articulo mortis) ab alio quacunque dignitate fulgente, etiam S.R.E. Maiori Poenitentiario, nisi à pro tempore existente Romano Pont. absolui, alijs etiam poenis pro arbitrio infligendis subiaceat. Referunt *Ioan. Valer. d. verbo Poenitentia different. 9. in fine, Fernandez in examine Theolog. mor. p. 3. cap. 6. §. 6. num. 29. Bonacin de censur. extra Bullam Coenae disp. 2. q. 3. puncto 33.*

45 In casu occurrenti illud duxi adnotandum quod *Nau. cons. 8. de officio deleg. Sayr. in floribus decis. sub eod. tit. decis. 8. Marc. Anton. Genuens. in pract. Archiep. Neapol. cap. 21. nu. 9.* existimarunt poenitentem postquam vnum Confessarium elegit, cui acceptanti sacrae Poenitentiariae litteras super dispensatione aliqua in foro Cōscientiae ei commissa praesentauit, eo dimisso alterum eligere non posse, etiamsi primò electus consentiat, siquidem iurisdictio delegata, delegantis iurisdictio est, ideoq. ad ipsum delegantem, cuius illa est, & non ad partes, vel ad Iudicem electum eam extendere pertinet. Sed melius *Salas de legib. disp. 30. sect. 17. nu. 124. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 27. nu. 40. Gutier. in simili tract. cap. 125. nu. 18. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 13. nu. 214. Aloys. Ricc. in decision. Curiae Archiep. Neapol. p. 4. decis. 34.* docent non solum vbi semel litteras praesentauit alicui Confessario, sed etiam postquam fuit ab eo pronuntiatum dispensationem esse subreptitiam, posse impetrantem alium Confessarium adire, qui forte sit in ea opinione, vt valeat rescriptum, ac posse eundem Confessarium melius re inspecta dispensationem illam mutata sententia exequi, licet si semel dispensauit, non possit recantare palinodiam, sicut quando semel absoluit, aut commutauit votum. Et mouentur ex eo quia cum ea commissio sit facta in foro Conscientiae sequitur eiusdem fori naturam, quae est vt poenitens non adstringatur acquiescere sententiae vnius Confessarij, sed quòd possit adire alium, atque possit idem Confessarius sententiam mutare, sapientis enim est mutare consilium ex iusta causa *l. nonnunquam* vbi *glos. ff. de collat. bonor. Scacc. de appellat. quaest. 17. limitat. 47. memb. 1. num. 33.*

46 Quando Parochus vadit ad infirmum in mortis articulo constitutum

tutum ad audiendam eius Confessionem potest euenire, vt ipse infirmus adueniente Parocho nullum peccatum confiteri possit, vel inchoatam Confessionem Sacramentalem perficere nequeat; his duobus casibus quid facere debeat breuiter exponam; in primo igitur dico, quod infirmus huiusmodi, qui vel Sacramentum Pœnitentiæ expressè desiderauit, vel saltem implicitè, dum signa generalia Pœnitentiæ edidit, etsi nullum peccatum in particulari confiteri possit, à Parocho absoluendus est, ea tamen manente obligatione, vt cessante impedimento peccata mortalia specificè subijciantur Clauibus. Ratio est quia Confessio qualiscunq. etiam generalis peccatorum ex animi dolore profecta, potest esse sufficiens materia Sacramentalis absolutionis, siquidem specifica, & particularis peccatorum explicatio absolutè non est de necessitate Sacramenti, sed per se & directè solùm de necessitate præcepti diuini, quod pœnitentem non obligat, nisi quatenus seruari potest: quare ità docent *S. Antonin. p. 3. tit. 10. cap. 2. Siluest. in sum. verbo Confessor 3. nu. 16. Soar. tom. 4. de Pœnit. disp. 23. sect. 1. nu. 5. Henriq. in sum. lib. 6. cap. 10. §. 7. Cardin. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 3. cap. 8. nu. 2. Vasq. in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 2. dub. 1. Zambran. de casibus in articulo mortis cap. 4. dub. 2. sect. 3. Posseuin. de officio Curati cap. 7. nu. 86. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta, præc. 2. lib. 3. cap. 1. nu. 16.* qui omnes non aliter permittunt Pęnitentiæ Sacramentum morituro obmutescenti, aut phrenetico ministrari, nisi anteà Sacramentalem absolutionem verbis, aut signis petiuerit; quare non satis est aliquem ante mortis periculum, vel in ipso periculo signum aliquod pietatis, vel etiam pęnitentiæ edidisse, nisi talis manifestatio interni doloris directa fuerit ad Sacramentum Pęnitentiæ, siue absolutionem Sacramentalem à Sacerdote petendam, vt benè notauit *Soar. d. disp. 23. sect. 1. nu. 13.* Ratio autem est manifesta quia Sacramentalis absolutio ministrari non potest nisi adsit materia Sacramenti, quæ est Confessio, siue accusatio sui coram Sacerdote tanquam Iudice, necesse inquam est vt pęnitens se ipsum de peccatis accuset ea intentione, vt per sententiam Sacerdotis in foro interno absoluatur. Signa autem pęnitentiæ, quæ præsente mortis periculo ab infirmis eduntur, censeri debent ad Sacramentalem Confessionem directa, cum in tali statu optimum suæ animæ remedium desiderare soleant. Quapropter licet infirmus in phrenesim lapsus absolui non possit, quamuis cum sanus esset, & nihil de mortis periculo cogitaret, pectus secundum morem pulsauerit, aut sublatis in Cęlum oculis dixerit, *Miserere mei Deus*, tamen si talia signa edidit morti vicinus cum plura verba proferre non posset, præsumptio plerumque fieri potest quòd

Sacramentalem à Sacerdote absolutionem petiuerit. Sed etsi consideratis circumstantijs, & examinatis ijs coram quibus talia signa edita sunt, res dubia esse videatur, absolutio tamen conferri poterit sub conditione, si talis materia Confessionis sufficiens est ad absolutionis ministrationem. Colliguntur hæc ex *Posseuin. d. cap. 7. nu. 87. cum seqq. Zambran. d. cap. 4. dub. 2. sect. 4. Chapeauill. de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap. 3. q. 10. & 11.*

47 In secundo verò casu quando inchoata Confessio Sacramentalis perfici nequit, aduertendum est quòd si pœnitens interconfitendum in phrenesim incidat, vel periculum sit ne mox moriatur, debet statim absolui, & posteà si superuiuat aliqua peccata audienda, & absolutio denuò conferenda est: ità *Victor. de Confess. nu. 164. Sot. in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. vers. difficultates, Emman. Sà in aphorismis verbo absolutio nu. 9. Soar. d. sect. 1. nu. 2. Posseuin. d. cap. 7. nu. 89.* vbi dicit Curatum debere absoluere cum cautela in quantum possum, & indiges, pœnitentem, qui dicto aliquo peccato, vel peccatis amittit loquelam, & modum perficiendi Confessionem, quamuis ipse Curatus cognosceret illum multa debere restituere, vel quia de illis confessus est, vel quia est publicus vsurarius, aut est in publica excommunicatione, & non possunt imponi, quæ veniunt imponenda, & *nu. 87.* affirmat fuisse semel vocatum ad excipiendam Confessionem infirmi, qui poterat loqui, sed ægrè, & dicto vno peccato per horam integram non potuisse aliud ab eo elicere, quo casu ait talem absoluendum esse cum conditione in quantum potest, & indiget, si ille verè non poterat loqui, nec respondere per nutus.

48 Inter graues, & immanes excessus, quos in administratione huius Sacramenti Pœnitentiæ potest Parochus committere, duo sunt horribiliores, quos maximè cauere debet, ne dicam exhorrescere; primus est solicitatio pœnitentis ad turpia, & inhonestos actus, contra quos quidem solicitantes tanquam de hæresi suspectos inquiri præceperunt *Pius IV. sua Constit.* incip. *Cum nuper*, & *Paulus V. alia Constit.* incip. *Dilectè fili sub Dat. 16. Septembris* 1608. & nouissimè illorum Constitutiones confirmauit, ampliauit, & extendit ad omnes vbique locorum existentes *Gregorius XV. sua Constit.* incip. *Vniuersi Dominici gregis sub Dat. Romæ 30. Augusti* 1622. vbi grauibus pœnis eos afficit his verbis. *Et quos in aliquo huiusmodi nefarijs excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumstantijs suspensionem ab executione Ordinis, priuationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis actiuæ, & passiuæ, si Regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes,*

mes, & carceres etiam in perpetuum absque vlla spe gratiæ, aliasq. pœnas decernant, eos quoque si pro delicti enormitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ seculari puniendos tradant.

49 In quas pœnas omninò incidet Parochus, qui pęnitentem in confessionali osculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio signo ad libidinem prouocat, non ità si interius delectetur, aut voluntariè polluatur, fœmina non aduertente, quamuis hoc illi extrà Confessionem aperiat, ità *Bonacin.vari.tract.disp.6. de onere, & obligatione denuntiandi puncto 3.nu.3.*vbi *nu.4.* ampliat siue pęnitens consenserit prouocationi, & solicitationi Confessarij, siue non, & *nu.5.*pariter ampliat, siue Parochus Confessarius tentauerit allicere verbis expressis, siue tacitis,vt si ipse pęnitentem fœminam laudauit à venustate, pulchretudine, morum elegantia, & his similibus, quibus fœminæ facili negotio subuerti, & ad libidinem prouocari solent, & *nu.19.* ampliat etiam ad Confessarium,qui induxit pęnitentem vt filiam sibi prostituat, seu aliam inducat ad peccandum secum, vel cum alio, quia in Constitutione Gregorij interdicuntur sermones, siue tractatus inhonesti, &

50 *nu.16.* extendit ad prouocantem masculum ad nefandum peccatum perpetrandum, quod clarè colligitur ex dicta *Constit. Gregoriana*, ibi, *qui personas, quæcunque illæ sint, ad inhonesta siue inter se, siue cum alijs quomodolibet perpatranda, &c.* quamuis ante illam id non esset ità clarum, quin *Param.de origine S.Inquisitionis lib.3. q.10.nu.96.*non sine fundamento tenuerit contrarium, licet eius opinio in hoc communiter reprobata extiterit, & omnes ferè alij Doctores hac de re scribentes eandem opinionem sustinuerint (quam posteà dicta *Gregoriana Constitutio* expresè insinuauit esse tenendam) vt videre est per *Fr.Emman.quæst.Regul.tom.1.q.59. art.4. & tom.2. quæst.27. art.3. Iacob. de Graff. consil.1. à num. 45. de cognat. spirit. Sanctarel. in tract. de hæresi cap. 45. Bartholom. Gipt.de casibus reseruatis cap.14.nu.4. Molfes.in sum. Theolog. moralis tom.1.tract.7.cap.24.nu.34.Illustriss. D.Roderic.à Cunha in tract.de solicitantibus mulieres in Confessione q.6. à nu.6. Portel. in dubijs Regular. verbo solicitare nu.5. in fin. Hieronym. Roderic. in compendio quæst.Regul.resol.131.nu.2. Coriolan.de casibus reseruatis p.1.sect.2.art.22.nu.3. Scortia in Bullas Pontificias epit. 77. theorem.* 197. & post dictam Constitutionem Gregorianam *Nald. in addit.ad sum.verbo Confessio n.31.Laur.de Peirinis in Constitut. sui Ordinis Minimorum tom.2.Constit.4.Greg.XV.§.5.nu.14.Venero in examine Episcoporum lib.5. c.17. nu.19. Belloch.de casibus reseruat.*

par.2.

par.2.q.7. nu.28.& q.10.nu.51.Antonin.Diana resol. moral. par.1. tract.3.resol.12.

51 His verò pœnis non subijcitur Parochus Confessarius solicitans ad alia grauiora delicta præter venerea, quia supradictæ Pontificiæ Constitutiones loquuntur de solicitantibus ad inhonesta, nomine autem inhonestorum per antonomasiam, & ex communi loquendi vsu, intelliguntur peccata carnalia, ità *Barthol.Gipt.d.tract. de casibus reseru. cap.14. num.5. Illustriss. D. Roderic. à Cunha d. tract.de solicitantibus mulieres in confessione q.8. nu.6. & 7. Sanct. in selectis disp.11.nu.23. Sanctarel.de heresi cap.46. nu.1. Antonin.*

52 *Diana d.tract.3 resol.20.* Nec etiam in easdem pœnas incidet Parochus solicitans ad venerea extrà Confessionem filiam suam spiritualem ratione pęnitentiæ, si solicitauit alia occasione quàm occasione, seu prætextu, vel simulatione Confessionis, vt si mulierem transacta Confessione domi suæ visitauit, vt eam prouocaret ad peccatum, aut si eam litteris, vel internuncijs ad libidinem prouocauit, quia præfatæ Constitutiones loquuntur de personis, quæ ad venerea solicitantur, aut alliciuntur in Confessione, vel prætextu Confessionis: ità *Iacob.de Graff.in aureis decis.p.1. lib.2. cap.48.nu.16. & de casibus reseru.lib.2.cap.12. nu.29. Fr. Emman. d.q.27.art.2.Sanctarel.de heresi cap.44.nu.15.Bonacin.vbi proximè nu.21.Illustriss.D.meus Roderic.à Cunha in d.tract.de solicitantibus mulieres in Confessione q.5.nu.15.*

53 Sed an Parochus, qui carnaliter cognouit pęnitentem, teneatur dictam circumstantiam in Confessione explicare? quæstio est dubia, in qua vna sententia ait teneri, quia hæc circumstantia mutat speciem peccati, est enim speciale sacrilegium ratione vinculi similis cognationi spirituali ex Sacramento contracti, ità *Sanch.de Matrim.lib.7.disp.55.per tot.& præcipuè nu.4. Megala in p.1.lib.5. cap.12. nu.16.Nugn.in addit.ad 3.p.tom.2.q.9. art.2.dub.3. in fine, Illustriss.D.meus Roderic.à Cunha in d.tract. de solicitantibus mulieres in Confessione q.5. nu.53. Homobon. de Bonis de examine ecclesiastico p.1.tract.5.cap.12.q.75. Raguc.in lucerna Parochorum de Sacram.Pœnitentia q.43.Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.2.lib.4. cap.3. nu.33.* Sed contraria sententia multò probabilior est, quia hæc circumstantia non mutat speciem, sed notabiliter tantùm aggrauat peccatum, vt benè notant *Fr.Emman. in sum.tom.1.cap.209.nu.1. Vasq. in 3.p. tom.4. quæst.91. art.1. dub.2. nu.20.* tum quia incestus committitur inter cognatos, Sacramentum autem Confessionis non inducit propriè cognationem spiritualem cum in nullo Iure expressa reperiatur, vndè *cap. omnes 30. quæst.1.* intelligitur de incestu metaphorico, & improprio, qua-

S tenus

tenus Confessarius dicitur pater spiritualis, consequenter peccatum carnis commissum cum pœnitente extrà Confessionem non habet malitiam incestus necessariò explicandam in Confessione; ità *Azori. instit. moral. par.3. lib.3. cap.9. quæst.5. & 9. Petr. Fay in addit. ad 3.p. quæst.9. art.2. disp.8. concl.2. Bonacin. de Matrimon. quæst.4. puncto 16. nu.7. Sanci. in pract. disputat. disp.11. nu.3. cum seqq. Basil. Ponti. de impedim. Matrim. cap.24. §.2. vers. atque*, & hanc opinionem probabilem dicunt *Petr. de Ledesma in sum. p.1. de Sacram.* vbi *de Sacram. Pœnitentia cap.19. concl.6. Laurent. à Portel. in addit. ad dubia Regularia verbo eligenda num.3.* Sed qua pœna plectendus sit, tradunt *Bernard. & Salzed. in pract. cap.85. in nouiss. edit. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis. 376. in 1. edit. aliàs resolut. 318. in 2. edit. Grilenzon. consil. 168. per tot.*

54 Secundus grauis, & immanis excessus Parochi in administratione huius Sacramenti est sigilli Confessionis violatio, cuius obligatio strictissima est, vt nullo vnquam casu vllius boni consequendi, aut mali euitandi causa quoduis, vel minimum peccatum, aut si quid aliud sub sigillo Confessionis cadit, directè, vel idirectè, antè, vel post mortem confitentis sine mortali sacrilegio reuelari possit, etiamsi aliàs integrum Regnum debeat perire, vt per *Henriq. in sum. lib.6. cap.19. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. tom.2. disp.9. nu.19. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. nu.12. Torreblanc. in tract. de magia lib.4. de criminis punit. cap.7. de sigillo Confessionis, Paul. Laymann in Theolog. morali lib.5. tract. 6. cap.14. nu.1. Bonacin. de Sacram. disp.5. quæst.6. sect.5. puncto 4. Fernandez in examine Theologiæ moralis par.3. cap.6. §.9. nu.27. Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.2. lib.6. cap.1.* Pœna

55 verò talis reuelantis est depositio, & in monasterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detrusio, vt probat tex. in *d. cap. omnis vtriusque sexus, in fine, Iacob. de Graff. in aureis decis. par.1. lib.1. cap.23. ad fin. nu.45. Menoch. de arbitr. casu 474. nu.9. Zerol. de Pœnitent. cap.20. quæs.5. Fernandez d. §.9. nu.27. Onuphr. de sacro sigillo sect.5. q.2. concl. vnica, Torreblanc. d. cap.7. nu.26. Fagundez d. præc.2. lib.6. cap.7. nu.2.*

56 Verùm vnicus casus est, quo ratio, & obligatio Sacramentalis sigilli penitùs cessat, si videlicet pœnitens Confessario licentiam det loquendi de peccatis suis, siue coram se ipso, siue coram alijs; ità docent *Adrian. in 4. de Confess.* vbi *de sigillo §. sed probabilior, Ioan. Medina in Cod. de Confess. in cap. de licentia confitentis ad reuelandum Confessiones, Siluest. verbo Confessio 8. nu.5. Cou. de sponsalib. par.2. cap.8. §.12. nu.11. Viuald. in candel. aureo tit. de*

sigillo

sigillo Confess. nu. 13. *Salzed. ad Bernard. in pract. cap.* 102. *vers. vnus tamen casus, in nouiss. impress. Mascard. de probat. concl.* 377. *nu.* 9. *&* 10. *Heriq. d. lib.* 6. *cap.* 23. *§.* 1. *lit. D. Cened. ad Decretal. collect. an.* 60. *nu.* 2. *Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.* 3. *nu.* 55. *cum seqq. Coriolan. de casibus reseruatis p.* 1. *sect.* 2. *art.* 15. *Torreblanc. d. cap.* 7. *ex nu.* 19. *Soar. tom.* 4. *de Pœnitent. disp.* 33. *sect.* 5. *nu.* 6. *Sanch. in praecepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 18. *nu.* 43. *Paul. Laymann d. cap.* 14. *nu.* 14. *Fernandez d. par.* 3. *cap.* 6. *§.* 7. *vers. dico vndecimo, Fagundez d. pracepto* 2. *lib.* 6. *cap.* 1. *nu.* 14. *cum seqq.* Hæc autem
57 licentia debet esse plenè voluntaria, atque expressa, & actu data, non verò sufficit præsumpta, vt benè obseruant *Valer. Reginald. d. lib.* 3. *nu.* 59. *Aegid. de Coninck d. disput.* 9. *nu.* 22. *&* 23. *Bonacin. de Sacrament. disp.* 5. *quaest.* 6. *sect.* 5. *puncto* 4. *nu.* 9. *Paul. Laymann d. nu.* 14. *vers. sunt verò.* Et semel data in Confessione potest nihilominus reuocari, eò quod notitia illa semper maneat Sacramentalis, ideóq. eius conditionis vt Confessario nunquam vti liceat, nisi confitens velit; secus est si extrà Confessionem pœnitens licentiam dedit, tunc enim desinit esse notitia, & secretum Sacramentale, sicut rectè docent *Soar. d. disp.* 33. *sect.* 5. *nu.* 7. *& Paul. Laymann d. cap.* 14. *nu.* 16.

58 An, & quando credatur Parocho Confessario dicenti se habuisse licentiam à pęnitente de reuelanda Confessione? quæstio est admodum controuersa, in qua tres casus sunt distinguendi: vel pœnitens est mortuus, & nemo contradicit; vel viuit adhuc, & obijcit Sacerdoti reuelationem suæ Confessionis; vel tertius opponit Sacerdotem reuelasse alterius Confessionem. In primo casu mihi dicendum videtur dicto Sacerdotis fidedigni asserentis mortuum, seu morientem dedisse sibi licentiam de reuelanda Confessione creditur, secundum *Viui. tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 17. *nu.* 7. *vers. sed hoc fallit pag.* 204. *Menoch. de arbitr. casu* 414. *n.* 8. *& de praesumpt. lib.* 6. *praes.* 95. *num.* 5. *Mascard. de probat. concl.* 377. *num.* 9. *& concl.* 982. *nu.* 4. *Fr. Emman. quaest. Regular. tom.* 2. *quaest.* 35. *art.* 1. *Valasc. cons.* 73. *nu.* 1. In secundo casu est resoluendum standum esse Sacerdotis iuramento maximè si vir probus sit, & bonæ famæ, quotiescunque ille, qui Confessionis reuelationem eidem Sacerdoti obijcit, sit peccator, qui ei confessus est, cum de nullo, maximè de Sacerdote præsumendum sit malum sine probatione, atque reuerentia Sacramenti (ne scilicet temerè credatur sigillum ipsius fractum) nisi id, quod obijcitur sit dictum, aut factum ab eodem Confessario in pęnitentis, aut alterius detrimentum, sed *Soar. tom.* 4. *disp.* 33. *sect.* 8. *nu.* 4. quem refert nouissimè *Hieron. Roderic. in compend. quaestion. Regular. resol.* 48. *num.* 35.

S 2 *vers.*

verf. idem tradit, concludit non posse super hoc dari certam regulam, sed ex qualitate peccati, & circumstantijs personarum, & publicatione delicti præsumptionem esse sumendam. In tertio denique casu de tertio obijciente Sacerdotem reuelasse Confessionem, est etiam resoluendum quòd si ipse Sacerdos concedat se reuelasse, at habita licentia à pęnitente, tunc illi tertio incumbit onus probandi factam esse reuelationem sine pęnitentis licentia, cui oneri satisfacere censebitur si ostendat quòd idem Sacerdos simpliciter reuelauerit, aut se reuelasse dixerit pluribus, nihil addendo de habita reuelandi licentia; Vide *Henriq. d. cap. 19. in fine, Valer. Reginald. d. lib. 3. n. 68. Mascard. concl. 1286. Soar. d. disp. 33. in fine, Fr. Emmanuel quæstion. Regul. tom. 2. quæst. 35. art. 1. Martin. Delr. disquisit. magic. lib. 6 cap. 1. sect. 1. Farin. in praxi crimin. q. 51. à nu. 112. Aldrete de relig. discipl. tuenda lib. 2. cap. 19. nu. 6. cum seq.*

59 Parochus igitur Confessionale in Ecclesia habere debet, vbi confitentes audiat, quod in loco aperto, & manifesto sit, non autem in facellis, neque in angulis Ecclesiæ, vndè videri publicè non possit, id, quod fit vt tollatur materia delinquendi, ob quam rationem etiam ipsum Confessionale habebit fenestram crata ferrea occlusam ne pœnitentem videat, vt benè aduertit *Vgolin. de officio Episcopi cap. 15. §. 8. nu. 14.*

60 Dum audit Parochus Confessiones, si secularis sit, superpilliceũ, & stolam deferre tenetur, vt declarauit *Sacra Cardinalium Congregatio negotijs Episcoporum, & Regularium præposita in vna Albinganen. die* 8. *Nouembris* 1588. nisi fuerit Religiosus Societatis Iesu, qui superpilliceum deferre non tenetur, vt censuit eadem *S. Congreg. sub die 25. Aprilis* 1586.

61 Tenetur penes se habere transumptum Bullæ in Cœna Domini, necnon casus reseruatos sui Episcopi, illamquè, & illos semel saltem in anno eius Populo publicare curabit, vt cõmendatur in libro de *Bononiensis Ecclesiæ admin. par. 3.* vbi *de Sacramento Pœnitentiæ pag. 112. in fine.* & sub peccato mort. ad hoc eũ obligari post *Vgolin. & Duard.* resoluit *Bonacin. de censuris in Bulla disp. 1. q. 32. puncto 7. à n. 5.* Prætereà in administratione huius Sacramenti considerabit an pęnitentes sint censuris reseruatis irretiti, & ijs præsertim quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini, nam tunc eos oportet ad Superiores remittere absoluendos, alioquin si illos absoluere præsumpserit, vltra nullitatem absolutionis incurret pęnas contentas in eadem *Bulla §. quod si fortè.*

62 Quos autem libros moralis Theologiæ Parochus apud se tenere debeat enumerat *Possevin. d. tract. de officio Curati cap. 25.* vbi *Andr. Victorel. in appendice* aduertit illum debere multis, ijsq.

egre-

egregijs moralis Theologiæ libris bibiliothecam suam instruere, non vt omnes inutili euoluat curiositate, sed vt, dum se se offere occasio, res diligenter tractatas legere, varias Doctorum sententias, explicatasq. rationes suscipere valeat, & quod in vno Auctore non inuenit, in alio reperire possit. Perlegere autem diligenter eos libros debet, qui in officio suo rectè, & ritè peragendo eum possunt instruere, illi autem sunt Testamentum vetus, & nouum, Catechismus Romanus, Tridentinum Concil. Constitutiones Diœcesanæ, & Prouinciales, Homiliæ, seu sermones Sanctorum, ac etiam Theologorum insignium Summæ aliquæ, vt Siluestrina, aut Antonina, vel Nauarri; inter cæteros verò libros vtilissimi iudicantur liber Pastoralis S. Gregorij, & liber S. Ioannis Chrysostomi de Sacerdotio, quorum duorum librorum lectione assidua quantum proficere possit Parochus nulla ratione explicari valet.

Et rursus, ne Parochi in absoluendis pœnitentibus in aliquem errorem labantur, penes se habere debent non solum reseruationem casuum Episcopalium, & Bullam Cœnæ Domini, sed sæpè sæpius legere Decretum Sacræ Congreg. Episcoporum iussu Clementis VIII. editum, cum suis declarationibus, tenoris vt infrà.

Sacra Congregatio S.R.E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, iustis, & grauibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi Domini nostri Clementis Papæ Octaui speciali mandato, viua vocis oraculo desuper habito, Sacerdotibus omnibus tàm secularibus, quàm Regularibus per vniuersam Italiam extrà Vrbem degentibus ad Confessiones audiendas probatis quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societatis Iesu, & generaliter quarumcunque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit; ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel specificè, scripto, aut viua vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apostolica, vel eius auctoritate, eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegijs, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus secularium, aut singularibus personis, seu aliàs quomodocunque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis etiam derogatoriarum derogatorijs, ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tàm ecclesiastica, quàm secularis, etiam Regia, vel Imperialis, ab vllo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœna Domini legi solita contentis, vel alijs quomodocunque Sedi Apostolica reseruatis, aut in futurum per Sanctitatem suam, eiusuè successores pro tempore in eadem Bulla, vel ali-

ter reſeruandis, nec etiam à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſeruarunt, vel in poſterum ſibi reſeruabunt, nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi mortis articulo, ſeu cum noua, & ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut ſucceſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantùm reſeruatos reſpectiuè, impetrata in ſcriptis licentia, Ordinarijs locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat, ſed, cùm opus fuerit, pœnitentes ad Superiores, legitimoſq. Iudices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contrafacientibus, tam Regularibus, quàm ſecularibus excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum inhabilitatis, item audiendi Confeſſiones, & ad quæcunque officia, Prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque vlla alia declaratione incurrenda, ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pontifice habilitatio, diſpenſatiouè, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo poſſit impartiri; Sanctitas enim ſua (quatenus opus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte vti caſſas, & irritas, haberi de cætero voluit, & vult, non obſtantibus quibuſcunque.

Præterea nouerint pęnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt, contra huiuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſq. roboris, & momenti. Et, ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reſeruandorum caſuum competit, plurium quàm opus ſit, reſeruatione, ſubditis, aut Confeſſarijs in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, vt paucos, eoſq. tantùm, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumq. ſibi creditarum ſalutem, pro cuiuſuis Dięceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint, reſeruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ die 9. menſis Ianuarij anni 1601.

Decreti ſuprapoſiti declaratio.

CVm autem dubia quædam, ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem, atque obſeruationem emerſiſſent, eadem Congregatio, ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatiuè locus relinquatur; &, vt clariùs appareat, in quibus caſibus vigore eiuſdem Decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem ſanctiſſimi Domini noſtri Clem. PP. VIII. ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum Decretum ità moderatur, ac declarat; videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantùm in poſterum comprehendi caſus, qui Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur; Ac præterea violationis immunitatis eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis ſel. rec. Greg. XIV. quæ incipit, Cùm aliàs nonnul-

nonnulli; Violationis clausuræ Monialium ad malum finem; Prouocantium, & pugnantium in duello iuxtà decretum Sacri Concilij Tridentini, & Constitutionem fel. rec. Greg. PP. XIII. incipien. Ad tollendum; Injicientium violentas manus in Clericos, iuxtà Canon. Si quis suadente 17. q. 4. ac Iuris dispositionem; Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes casus, quos Ordinarij locorum sibi reseruarunt, vel in posterum reseruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis casibus dumtaxat, & sublata etiam pęna inhabilitatis audiendi Cōfessiones, eadem sacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere; ac prætereà declarat eos quidem Sacerdotes, tàm seculares, quam Regulares, qui aliquo ex priuilegijs, indultis, & facultatibus in supradicto Decreto expressis, suffulti fuerint, posse iuxtà eorum priuilegia, indulta, & facultates vsu antè idem Decretum receptas, & quæ sub alijs reuocationibus non comprehenduntur tantùm, & non aliàs, absoluere à casibus in præsenti declaratione non comprehensis, alijs verò Sacerdotibus huiusmodi priuilegia non habentibus, nihil de nouo concedi. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos casuum reseruatio spectat, ea in re modum excedant; eadem Sacra Congregatio illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cùm id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm, & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruent, quorum reseruatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat, in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ ministrorum coarctata potestate, Sanctæ Matris Ecclesiæ pia menti contrarius effectus subsequatur. Probibet etiam, ne sibi superfluè reseruent casus in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta contentos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reseruatos; facultatem verò, & licentiam absoluendi à casibus reseruatis, quam in scriptis tantùm concedi permittebatur; etiam sola viua voce concedi posse declarat. Cæterum, ne quis Sacerdotum secularium, aut Regularium, sub prætextu quòd per primò dictum Decretum non fuerit sufficienter eorum specialibus priuilegijs derogatum, eidem Decreto, sic, vt præfertur, declarato, contrauenire audeat, Sanctitas sua Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis omnibus in fauorem quorumcunque Ordinum, seu institutorum Regularium, aut Sacerdotum tam secularium, quàm Regularium editis, necnon eorundem Ordinum, seu institutorum, ac etiam Ecclesiarum, & Monasteriorum, & aliorum secularium, seu Regularium locorum quorumcunque etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis eis-

dem Ordinibus, seu institutis, ac etiam Ecclesiis, & Monasterijs, & secularibus, seu Regularibus locis, aut personis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumq. totis tenoribus, & formis specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, acsi de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis habens quoad ea, quæ præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogat, contrarijs quibuscunque non obstantibus. Romæ die 26. Nouembris 1602.

Aliud Decretum eiusdem Sacræ Congregationis de Sanctiss. Domini Nostri Pauli Papæ Quinti, mandato editum.

QVoniam Sacra Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporū, ac Regularium præpositorum, nuper accepit quàmplures Regulares tantum facultatis, seu priuilegij ab Apostolica Sede sibi concessum profiteri, vt etiam à casibus locorum Ordinarijs in eorum Diœcesibus reseruatis, absque alia ipsorum Ordinariorum licentia, pœnitentes absoluere minimè dubitent, nonnullosq. alios in Decreto prohibitionis absolutionis à casibus Sedi Apostolicæ, vel locorum Ordinarijs reseruatis die 9. Ianuarij 1601. fel. rec. Clemētis PP. VIII. iussu edito, necnon in declaratione illius eodem Clem. Pontif. iubente die 26. Nouembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinarijs prædictis reseruatas, minimè comprehensas asserere; vndè fit, vt metus, quo homines à peccando coercentur, absolutionis facilitate exolescat. Ideò sacra eadem Congregatio de Sanctissimi Domini Nostri Pauli Papæ V. speciali mandato viuæ vocis oraculo desuper habito, Decretum huiusmodi, illiusq. declarationem, necnon censuras, & pœnas in eis contenta omnia confirmanda, atque innouanda operepretium duxit, prout per præsentes confirmat, atque innouat, ab omnibusq. Sacerdotibus tam secularibus, quàm Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarū, Congregationum, aut cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò exprimendi, quouis nomine

nuncu-

nuncupetur, inuiolabiliter obseruari, ac insuper, vt nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuscunque priuilegijs, indultis, & facultatibus suffulti, ab excommunicationibus, vel à casibus eisdem Ordinarijs, vel Sedi Apostolicæ reseruatis, tàm ad forum contentiosum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, absoluere audeant, vel præsumant, vel eorum aliquis audeat, vel præsumat, sub eisdem censuris, & pœnis eo ipso, & absque alia declaratione incurrendis, mandat, ac præcipit. Non obstantibus omnibus, quæ idem Clemens VIII. in Decreto, & declaratione huiusmodi voluit non obstare. Dat. Romæ 7. Ianuarij anni 1617.

Illud Regularibus aduertendum duxi, quod licet præfatum Clementis VIII. decretum, quatenus illis aufert potestatem absoluendi à casibus Papæ, vel Episcopo reseruatis, pro sola Italia, & non pro alijs Prouincijs fuisse factum, & publicatum videatur, & id asserant *Fr. Emman. in addit. sum. tom. 4. cap. 118. n. 18. Fr. Ioan. de la Crux in sua epithome lib. 2. cap. 6. fol. 163. col. 2. vers. si arguas secundo, Soar. de Pœnit. disp. 30. sect. 3. nu. 16. in fine, Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 13. nu. 36. ad finem, Villalob. in sum. p. 1. tract. 9. diffic. 62. Laur. de Portel. in dubijs Regular. verbo Confessor erga seculares nu. 22. vers. at sicut, & verbo casus reseruati nu. 6.* Tamen hodiè contrarium est tenendum, prout in sequenti declaratione. *Sacra Cong. S. R. E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita censuit per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apost. post Concil. Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia per prius ab eodem Concilio, ac deindè etiam ipsius Congregationis decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consueuit; vtpotè sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisiuisse ex subsequentibus priuilegiorum confirmationibus, ac proindè Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti etiam necessariò exprimendi, nec intrà, nec extrà Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hactenùs obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reseruatis; at si secus egerint, absolutiones nullas atque irritas fore, & esse. Ab alijs verò casibus, & censuris, si quidem Regulares habent à Sede Apost. absoluendi facultatem, illam extrà Italiam minimè sublatam fuisse, ijsdem Sacra Congr. Decretis hac de re editis iussu S. mem. Clementis VIII. Quam S. Congr. sententiam Sanctitas sua ad se relatam approbauit, mãdauitq. ab omnibus ad quos pertinet, inuiolabiliter obseruari. Romæ 17. Nouembris 1628. Fr. A. Card. S. Honufrij.* P. Fagnanus Secret.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotibus quibuscunque ex Christi institutione competit ordinaria potestas administrandi Sacram Eucharistiam Christiano Populo.*

2 *Sacerdotes licitè non administrant Sacram Eucharistiam nisi habeāt Ordinariam, vel delegatam iurisdictionem ad hoc Sacramentum administrandum, excepto necessitatis casu.*

3 *Diaconus absente Sacerdote in casu necessitatis Sacram Communionem deferre poterit.*

4 *Diaconi iam hodie ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ, & ob Sacerdotum copiam nullo modo administrare possunt Sacram Eucharistiam, nisi existente grauissima causa, & interueniente vrgente necessitate.*

5 *Excommunicatus non potest distribuere Eucharistiam, nec eam deferre ad infirmos.*

6 *Sacerdos simplex de licentia Parochi licitè valet Sacramentum Eucharistiæ in Ecclesia Parochiali ministrare, etiamsi ab Episcopo non sit expositus ad Sacramenta ministranda.*

7 *Regulares, qui Sacram Communionem sine Parochi speciali licentia ipsius subditis ministrare præsumpserint, excommunicationis incurrunt sententiam ipso facto per Sedem Apostol. dumtaxat absoluendi.*

8 *Regulares obtinent priuilegia post* Clem. 1. de priuil. *vt non requisita licentia Parochi omnibus Christifidelibus Sacram Eucharistiam in suis Ecclesiis per se, vel per alios Sacerdotes seculares in illis ministrantes administrare possint.*

9 *Religiosi, qui in partibus Indiarum de licentia Hispaniarum Regum Sacramentum Eucharistiæ administrant, nullo modo incidunt in excommunicationem* Clem. 1. de priuil.

10 *Religiosi vigore suorum priuilegiorum an possint sine Parochi licentia administrare Populo Sanctissimam Eucharistiam, ostenditur.*

11 *Sacerdotes Regulares tempore Paschatis non possunt ministrare Eucharistiam secularibus, vt adimpleant præceptum ecclesiasticum annuæ Communionis.*

12 *Parochiani satisfaciunt præcepto annuæ Communionis si communicarent in Ecclesia Cathedrali, vel Episcopum adirent pro huiusmodi Sacramento suscipiendo.*

13 *Parochus suis subditis Eucharistiam ministrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent.*

14 *Præ-*

14 Praecepto annuae Cõmunionis quo tẽpore satisfieri possit, ostenditur.
15 Parochus tenetur Eucharistiam ministrare quoties pij subditi eam rationabiliter petunt.
16 Eucharistia in die Parasceue non est distribuenda alijs quàm infirmis.
17 Parochus Eucharistiam ministrans in peccato mort. an peccet mortaliter, ostenditur.
18 Praeceptum ecclesiasticum annuae Communionis obligat omnes fideles vtriusque sexus, postquam ad annos discretionis peruenerint.
19 Parochus communicare non potest perpetuò, & absolutè fatuos, sed tantùm semifatuos, & non continuò amentes tempore, quo habent dilucida interualla.
20 Peccatoribus notorijs Eucharistia administranda non est.
21 Peccator notorius dicitur, qui manifestus est vel per sententiam, vel per confessionem factam in Iudicio, aut per euidentiam rei, quae nulla tergiuersatione celari potest.
22 Peccatores occultos à Communione, quam petunt, repellere non potest Parochus, licet ipsis in Confessione absolutionem non dederit.
23 Viatores Eucharistiam sumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paschatis reperiuntur.
24 Parochus, qui Missae sacrum non fecit, sibi ipsi potest Eucharistiam ministrare.
25 Laicus non potest Eucharistiam per se sumere, nisi in necessitate extrema mortis, & in absentia Sacerdotis.
26 Sacerdotes quando communicant non tenentur induere stolam.
27 Eucharistiam pro communicandis infirmis debet Parochus sub fideli custodia, & in loco decenti conseruare.
28 Pixides duae in Sacrario tenendae, in quarum vna conseruetur sanctissimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos.
29 Lampas antè sanctissimam Eucharistiam noctu, diuq. ardere debet.
30 Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis sanctissimi Sacramenti, sed obseruari debet consuetudo quòd Populus faciat hos sumptus.
31 Onus deferendi ad infirmos S. Eucharistiam est de pertinentibus ad curam animarum.
32 Parochus quo habitu, & decentia sanctissimam Eucharistiam deferre debeat ad infirmos, ostenditur.
33 Eucharistia non est per plateam, in qua habitant Iudaei, deferenda.
34 Eucharistia ad aegrotos etiam de nocte deferri debet, si necessitas suadeat.
35 Parocho licitum est summo mane ante lucem notabiliter Missam dicere pro communicando infirmo iam iam morituro.

36 Pa-

36 *Parocho non licet iterum eadem die celebrare quando non adest particula consecrata pro communicando infirmo iam iam morituro, nec est alius, qui celebret.*
37 *Eucharistiam non ieiunio dare licitum est ob solam necessitatem.*
38 *Eucharistiam, qui semel in mortis periculo constitutus per modum viatici accepit, perseuerante eodem periculo potest iterum accipere per eundem modum viatici.*
39 *Parochus non habens copiam Confessarij præmissa contritione poterit celebrare ad communicandum infirmum.*
40 *Parochus non potest celebrare post cibum ad communicandum infirmum, qui est in articulo mortis.*
41 *Parochus ratione necessitatis potest Eucharistiam administrare per modum viatici infirmo non ieiunio existenti in mortis articulo, non tantùm semel, sed iterum, vt nu. 42.*
43 *Infirmo delıranti potest Parochus præbere viaticum si illud tempore vsus rationis expressè petijsset, modo non sit periculum irreuerentiæ.*
44 *Eucharistia ad ægrotum adoranda deferri non debet si eam ob tussim, aut aliàs sumere non potest pro viatico.*
45 *Parochus non potest præbere viaticum sub specie vini si infirmus non possit deglutire sub specie panis.*
46 *Parochus non tenetur Eucharistiam deferre ad infirmum propè moriturum si timeat forè vt eam non possit illi ministrare, nisi valdè festinanter currat.*
47 *Pestis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo instrumento communicare.*
48 *Interdicti localis tempore potest Parochus S. Eucharistiam quatenus viaticum morientium ministrare, non tantùm semel, sed quoties expedierit, cum pompa, & solemnitate consueta, vt num. 49.*
50 *Tabernaculum sanctissimæ Eucharistiæ non est deferendum Sacerdotum humeris, sed manibus tantùm celebrantis, non obstante quauis contraria consuetudine.*
51 *Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè distanti non potest ire equo, nisi consuetudo loci id permitteret, & equus esset mansuetus.*

De

De Sacræ Communionis diſpenſatione per Parochos facienda.

CAP. XX.

1 QVAMVIS ex Chriſti inſtitutione Sacerdotibus quibuſcunque competat ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano Populo, vt deſumitur ex *cap. peruenit, de conſec. diſt. 2. Concil. Trid ſeſſ. 13. cap. 8.* & docent *Silueſt. in ſum. verbo Euchariſtia 3. q. 4. Henriq. etiam in ſum. lib. 8. cap. 54.* & alij citati à *Paul. Laymann in Theologia morali lib. 5. tract. 4. cap. 7. nu. 1.* tamen id licitè non faciunt
2 niſi habeant ordinariam, vel delegatam iuriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, quia diſpenſatio Sacramentorum, præſertim huius, quo fideles ſpiritualiter paſcuntur, eſt proprium munus Paſtoris, quod proindè nemo alius ſine illius commiſſione vſurpare debet, ità *Vaſq. diſp. 219. cap. 2. Vgolin. de officio Epiſcopi cap. 15. §. 7. nu. 1. Bonacin. de Sacram. diſp. 4. quæſt. 5. puncto 1. nu. 4. Paul. Laymann d. cap. 7. nu. 3. in princ. Tamburin. de iure Abbatum tom. 2. diſp. 5. quæſt. 1.* excepto eo neceſſitatis caſu, quo infirmus in mortis articulo conſtitutus communicandus eſt, tunc enim ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens non poſſit Sacram Communionem deferre, nolit etiam alteri committere per iniquitatem,
3 tunc quilibet alius Sacerdos ſecularis, vel Regularis, eo autem abſente etiam Diaconus, deferre poterit per licentiam, quam ipſi ſacri Canones, & præſumpta voluntas Superioris in tali caſu tribuunt; ſic docent *Henriq. d. cap. 54. §. 2. & cap. 55. §. 1. Card. Tolet. in inſtr. Sacerdot. lib. 2. cap. 28. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælator. tom. 1. q. 42. art. 3. & 8. Zambran. de caſibus in articulo mortis cap. 3. dub. 7. num. 6. Chapeauille de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis cap. 4. q. 5. Paul. Laymann d. cap. 7. nu. 2. in fine, Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 3. lib. 3. cap. 2. num. 20. & 21.* nouiſſimè *Hieron. Roderic. in compendio quæſt. Regul. reſol. 126.*
4 *nu. 7.* Iam verò ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ Diaconi nullo modo adminiſtrare poſſunt hoc Sacramentum ob Sacerdotum copiam, & multitudinem niſi exiſtente grauiſſima cauſa, & interueniente vrgente neceſſitate, vt eſt articulus mortis, & de mandato

Epi-

Episcopi, siue Presbyteri, vt aduertunt *Soar. tom. 3. ad 3. p. S. Thom. q. 82. art. 3. disp. 72. sect. 2. Bonacin. d. puncto 1. num. 5. Posseuin. d. tract. de officio Curati cap. 8. nu. 43. Squillante de obligat. cleric. p. 1. nu. 155. Ludou. Miranda d. quæst. 42. art. 8.* Vtrum autem, & quando Sacerdos credere teneatur pœnitenti dicenti se habere licentiam à proprio Parocho, vt illi ministret Sacramentum Eucharistiæ, colliges ex ijs, quæ supra adduximus *cap. 18. nu. 30.* Parochus excommunicatus non potest distribuere Eucharistiam in Ecclesia nec eam deferre ad infirmos, contraueniendo enim peccat mortaliter, & fit irregularis cum sit sacrum, & proprium ministerium ratione sui Ordinis; sed in extrema necessitate poterit excommunicatus contritus Eucharistiam indigenti ministrare, si non sit alius, qui ministret, nam potest esse, vt per illud Sacramentum recipiat primam gratiam, quam antè non habebat; ità *Nau. in man. cap. 22. nu. 4. Soar. tom. 5. de censur. disp. 11. sect. 1. n. 17. Squillante de obligat. cleric. p. 3. nu. 22.*

6 De licentia Parochi licitè valet simplex Sacerdos Sacramentum Eucharistiæ in Ecclesia Parochiali ministrare, etiamsi ab Episcopo non sit expositus ad Sacramenta ministranda iuxtà formam *Concilij Trid.* quia ad id non est necessaria actualis iurisdictio, seu potestas ad absoluendum sicut ad Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantùm potentia ad distribuendum, seu communicandum Sacram Eucharistiam, quam habet simplex Sacerdos. Vndè hac facultate ministrandi rectè potest vti quilibet Religiosus Presbyter, quia in *Concilio Trid.* non aufertur à Sacerdotibus simplicibus hæc potestas si habent ad id licentiam à Sede Apost. aut Parocho, ità *Fr. Emman. quæstion. Regul. tom. 1. q. 56. art. 7. Soar. in 3. p. disp. 72. sect. 1. concl. 1. Hieron. Roderic. in compendio quæst. Regul. resol. 126. nu. 6.*

7 Regulares, qui Sacram Communionem sine Parochi speciali licentia ipsius subditis ministrare præsumpserint, excommunicationis incurrunt sententiam ipso facto per Sedem Apost. dumtaxat absoluendi, vt probat *Clem. 1. de priuileg.* & tradunt *Henriq. in sum. lib. 13. cap. 40. §. 4. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 1. q. 56. art. 1. Gambar. de casibus reseruat. cap. 7. nu. 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 13. q. 5. Mar. Alter. de censuris disp. 22. c. 3. dub. 3. Villalob. to. 1. sum. tract. 17. diffic. 25. nu. 2.* nouissimè *Hieron. Roder. in compendio quæstion. Regular. resol. 127. nu. 1. Bonacin. de Sacram. disp. 4. q. 5. puncto 1. nu. 8.* vbi *nu. 9.* subdit censuram hanc ab ijs non incurri, qui bona fide administrant ex ignorantia excommunicationis, vel probabiliter credunt Pastores ratam habituros huiusmodi administrationem, & *nu. 10.* credit excusandos Religiosos communicantes in articulo mortis, cogente scilicet necessitate, infir-

mos

mos sine licentia proprij Sacerdotis, & *nu.* 11. ait excommunicationem non extendi ad alios Sacerdotes, sed solùm ad Religiosos, *Iul. Lauor. de Indulgent. p. 2. cap. 21. nu. 24. Filliuc. in quæst. moralib. tract. 15. nu.* 184. *cum multis sequentib. Sanch. de Matrim. lib. 3. disput. 23. nu.* 17. vbi limitat si ministrent alieno Religioso sine licentia sui Prælati, latè *Ludou. Miranda d. tom. 1. q. 42. art.* 1. vbi addit quòd si Parochus aliquis det licentiam sibi subdito vt à quocunque Sacerdote possit Sacram Communionem sumere, haud dubium est quòd possit eam etiam recipere à Religioso, & respectu illius sit quasi specialis, & illum in hac parte sequuntur *Miranda d. q. 42. art. 1. Hieron. Roderic. vbi suprà resol.* 109. *nu.* 5. & addit *Fr. Emman. in loco citando paulò inferiùs* sufficere licentiam obtentam ab Episcopo, & multò meliùs, atque potiori ratione si à Summo Pont. cum illi secundum Ius, & sacros Canones dici possint, & debeant Parochi suarum diœcesum, & Ecclesiarum, & Summus Pontifex totius vniuersalis Ecclesiæ, & *art.* 7. resoluit ad ministrandum Eucharistiæ Sacramentum non sufficere licentiam Parochi excommunicati, in tantùm vt ministrantes cum tali licentia incidant in excommunicationem *d. Clem.* 1. nisi forsan eos ignorantia excuset, idq́. faciant bono zelo, & animo ducti existimantes prædictum Parochum non esse excommunicatum, aut eo non obstante prædictam licentiam potuisse sibi dare.

8 Post dictam *Clem.* 1. aliqua sunt concessa priuilegia Regularibus, siue Religiosis, vt non requisita licentia Parochi omnibus Christifidelibus Sacram Eucharistiam in suis Templis per se, vel per alios Sacerdotes ministrare possint, & hac de re priuilegiorum Nicolai V. Sixti IV. & Leonis X. meminit *Ludou. Miranda d. q. 42. art. 1. Tamburin. de iure Abbatum tom. 2. disp. 5. q. 3. Portel. in dub. Regular. verbo Sacramentorum administratio nu.* 8. *Hieronym. Roder. resol.* 127. *nu.* 2. non tamen possunt ingredi Parochiam alterius, quo Eucharistiam Fratribus, ac Sororibus tertij Ordinis tribuant, ex *Leone X. in Concil. Lateranen.* exceptis fęminis virginalem, seu vidualem castitatem sub præfato modo viuendi promittentibus, quia tales gaudent omnibus priuilegijs Fratrum, quod non est per *Concil. Trid.* reuocatum, aut innouatum, ità *Fr. Emman. tom. 1. quæst. Regul. q. 56. art.* 10. *Hieron. Roder. in compendio quæst. Regul. resol.* 127. *nu.* 13. *Vgolin. de officio Episcopi cap.* 20. *§.* 11. *nu.* 4. Valent quoque Regulares id ipsum committere alijs Sacerdotibus secularibus in suis Ecclesijs ministrantibus, ex priuilegio Iulij II. concesso Fratribus Ordinis Minimorum, vt in Ecclesijs suis, quoties opus fuerit, possint ministrare, & ministrari facere Sacramentum Eucharistiæ curialibus, mercatoribus, peregrinis,

grinis, & transeuntibus, ac alijs quibuscunque personis, huius priuilegij meminerunt *Cordub.in addit. ad compend.verbo communicare, Medina in sua instructione Confessor.lib.1.cap.11.§.3. Tamburin.d.disp.5 q.4. Ioan.à Cruce de statu Religion.lib.2.cap.5. dub.3. concl.3.Ludou.Miranda d.q.42.art.4.concl.vnic.* vbi addit non esse necessarium quòd huiusmodi Presbyteri seculares sint expositi, & approbati ab Episcopo, vt in Religiosorũ Monasterijs possint Eucharistiæ Sacramentum ministrare, quia non est eadem ratio de Sacramento Pœnitentiæ, & administratione Eucharistiæ, quia in illo administrando multò maior sufficientia requiritur, quàm in isto, quod solummodo consistit in applicando Sacramentum consecratum ad vsum recipientis, siue communicantis, quod etiam tradit *Hieron.Roder.vbi sup.resol.126.n.2.& 6.*& subdit *Fr.Ludou.*

9 *Miranda citato loco art.6. concl.1.*Religiosos,qui in partibus Indiarum de licentia Hispaniarum Regum fidelibus ibidem existentibus, & infidelibus ad Fidem se conuertentibus Sacramentum Eucharistiæ administrant, nullo modo incidere in excommunicationem *d.Clem.1.*quamuis id faciant sine licentia Parochorum, de quo etiam *Hieronym. Roderic. vbi suprà resol.109. num.1. & resol.127. num.10.*

10 Quæstio est dubia an sine Parochi licentia possint Religiosi priuilegia habentes, de quibus suprà meminimus, ipso die Resurrectionis Dominicæ Sacram Eucharistiam ministrare Parochianis, ijs videlicet, qui existimantur Parochiæ satisfecisse, vel posteà satisfacturi? In qua *Nauar. in man. cap.21. nu.52. Henriq. d. lib.8. cap.55.§.1.Azor.institut.moral.p.1.lib.7.cap.41.q.7.*negant, quia hoc significant verba Pontificum in dictis priuilegijs sub excommunicationis censura prohibentium Regularibus ne sine licentia Parochi extrà necessitatis casum in Resurrectionis Dominicæ die Sacram Eucharistiam ministrent. Eandem sententiam amplexa est *Sacra Congr.Concilij*, cuius declarationis verba ità se habent.*Fuit dubitatum an die Paschatis Fratres possint administrare Populo Sãctissimam Eucharistiam? Sacra Congr. censuit non posse stante quòd in priuilegio Eugenij IV. hoc eis interdicitur expressè pro illa die. Die 2.Martij 1619.* Contrarium verò sustinent *Compend. priuileg. Societatis Iesu verbo Eucharistia §.2. Emman.Sà in aphorism.verbo Eucharistia nu.10. Ludou.Miranda d.q.42.art.2. concl.2. Fr. Emman. quæst. Regular.tom.1.q.56. art.3. Aegid.de Coninck quæst.82. art.3.nu.31. Ioan.à Cruce de statu Relig.lib.3. cap.5. dub.4. concl.2. Soar.tom.4.de Religione tract.10.lib.9.cap.3.nu.7. Tamburin. d. disput.5.q.3.nu.3.Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.3.lib.3. cap.2.nu.18.Hieron.Roderic.d.resol.127.nu.5.*probabilius censentes

non

non tam verba quàm mentem Pontificum ſpectandam eſſe; voluerunt enim Parochis proſpicere, vt certi eſſe poſſint de ſuorum ſubditorum Communione ſi eos videant Paſchali tempore in ſua Parochia communicantes: ſi autem Parochiani in Parochia ſua ſemel communicent tempore Paſchali, nihil omninò Parochis adimitur, etſi iterum eodem durante tempore Paſchali in alia Eccleſia Sacram Communionem accipiant, ità *Paul. Laymann d. cap. 7. nu. 4. verſ. controuerſum*, vbi in *verſ. ſequenti* ad praxim exiſtimat conſiderandam eſſe Parochi voluntatem vtrum is contentus eſſe videatur, vt Paſchali etiam tempore à Regularibus Sacra Euchariſtia miniſtretur, ijs videlicet, qui ſæpè in anno communicantes extrà ſuſpicionem eſſe ſolent, tunc enim tales perſonæ, quæ frequenter communicandi in templo Regularium conſuetudinem habent, & adduci nequeunt vt in Parochia communicent, ad Sacram Communionem in Templo Regularium admitti poſſunt ex tacito, vel præſumpto Parochi conſenſu; ſin autem exiſtimetur contrariam eſſe Parochi voluntatem, vt contentus non ſit Paſchali tempore Communionem conferri Parochianis ſuis, ijs nimirum de quibus præſumi non poteſt in Parochia etiam communicaſſe, aut communicaturos, tunc Confeſſarius ſeuerius præcipere debet pœnitentibus omnibus, vt in Parochia communicent Paſchali tempore, deindè quantum fieri poteſt ipſo Dominico die Reſurrectionis abſtinere debent à Parochianis communicandis,

11 cum ipſis eo die miniſtratio Euchariſtiæ interdicta ſit ſi Parochi non conſentiant. Ex quibus colligitur minus poſſe Sacerdotem Regularem tempore Paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſecularibus vt adimpleant præceptum eccleſiaſticum annuæ Communionis, ſicut benè reſoluunt *Nugn. tom. 1. in 3. p. q. 83. art. 4. concl. 5. Soar. de Relig. tom. 4. tract. 10. lib. 9. cap. 3. nu. 8. Portel. in dubijs Regularib. tom. 1. verbo Sacramentorum adminiſtratio nu. 5. Villalob. in ſum. p. 1. tract. 7. dub. 47. nu. 4.* & inclinare in hanc partem videtur *Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 3. lib. 1. cap. 5. num. 16.* quamuis contrarium per priuilegia Nicolai V. Pauli III. & Pij IV. ac aliorum Pontificum teneant *Sorb. in compend. priuileg. verbo Communicare, Fr. Emman. quaſt. Regul. tom. 1. q. 56. art. 3. Ludou. Beia reſponſor. caſuum Conſcientiæ par. 4. caſu 4. Ioan. de la Cruz de ſtatu Religionis lib. 2. cap. 5. dub. 4. concl. 3.*

12 Animaduertant Parochi ſuos Parochianos ſatisfacere præcepto Eccleſiæ, de quo in *d. cap. omnis vtriuſque ſexus*, ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, vt firmant *Bonacin. de Sacram. diſp. 4. q. 7. puncto 2. nu. 11.* quamuis in fine contrarium tenere videatur, *Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. nu. 24. verſ. circa feſtum*, per ea,

quæ adduxi suprà *cap.26. de Archipresbytero n.20.cum seqq.* Addit *Bonacin. loco proximè citato* quemlibet posse etiam inuito Parocho Episcopum adire pro huiusmodi Sacramento suscipiendo,cum illi principaliter commissa sit cura omnium animarum suæ diœcesis *cap.quæcunque* 10. *quæst.*1. *cap.præcipimus* 12.*quæst.*1. & idem *Bonacin.* ibidem *nu.*10. resoluit laicos inseruientes Religiosis, & degentes in Monasterijs eorum à cura Parochorum exemptis posse ibi Communionem sumere tempore Paschatis, tum quia sicut ibi possunt sepeliri inconsultis Parochis, ità etiam videntur ibi posse Sacramenta sumere.

13 Quo verò tempore teneatur Parochus suis ouibus Eucharistiam ministrare huius loci est inuestigare, & omissis prolixis hac in re disputationibus breuitèr resoluendum est ad id obligari quando subditi debent ex obligatione communicare, hoc est in

14 Paschate iuxtà tex. in *d.cap.omnis vtriusque sexus*, cui præcepto satisfacit Communicans in hebdomada Sancta, vel infra octauam Paschæ, sicut docent *Quaranta in sum. Bullarij verbo Communio*, vbi refert hac de re declarationem Eugenij IV. *Azori.instit.moral. p.*1. *lib.*7. *cap.*41. *q.*2. *Zerol.in praxi Episcop.p.*1. *verbo Eucharistia §.*7. *Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.*2. *lib.*1. *cap.*3. *per tot. & præc.* 3. *lib.*1. *cap.*5. *Henriquez in summa lib.* 8. *cap.*5. *§.*1.*à princip.* vbi refert quòd in pluribus diœcesibus consuetudo extendit à principio Quadragesimæ, vsque ad decimumquartum diem post Pascha, & censuit *S. Congreg. Concil. sub die* 19. *Nouembris* 1616. & potest etiam extendi in longius tempus ex Episcopi, aut Parochi dispensatione rationabili, veluti si timeatur de relapsu in peccatum, si grauitas delicti perpatrati id requirat, aut si causæ alicuius forensis expeditio impediat Conscientiæ serenitatem, secundum *Galet. in margarita casuum Conscient. verbo Eucharistia sumptionem*. Absque causa verò non potest Communicationis in Paschate præceptum adimpleri anticipando à tertia Dominica Quadragesimæ,vsq.ad tertiam Dominicam post Pascha, vt declarauit *S.Rituu Cong. in vna Granaten.*15. *Februarij* 1614.

15 Tenetur quoque Parochus Eucharistiam ministrare quoties pij subditi eam rationabiliter petunt,vt si petant non nimis frequenter, sed quatenus postulat ipsorum conditio, & Sacramenti reuerentia, nam Parocho impositum est onus pascendi oues suas, quod maximè fit verbo, & Sacramentis, nec par est vt paruuli petant panem, & non sit, qui eum illis frangat: ità *Nau. in cap. placuit, de Pœnit.dist.*6. *nu.*152. *Valer. Reginald. in praxi fori pœnit.lib.*29. *nu.*96. *Bonacin. de Sacrament.disput.*4. *quæst.*1.*puncto* 1.

16 *nu.*14. *Fagundez d. præc.*3. *lib.*3. *cap.*3. *nu.*4. In die autem Parasceue

sceue non est distribuenda Eucharistia alijs, quàm infirmis, vt censuit *S. Rituum Congreg. sub die 19. Februarij 1622.*

17 Priusquam Parochus Eucharistiam administret, si habeat Conscientiã peccati mortalis, debet præparare se ad gratiam per Confessionem, vel saltem per contritionem; non peccabit tamen mortaliter sic in peccato mortali ministrans, quia qui ministrat Eucharistiam consecratam non est minister Dei ad iustificationem proximè, sicut in alijs Sacramentis, sed tantùm est veluti applicans actiua passiuis: in alijs namque Sacramentis Sacerdos simul conficit, & ministrat Sacramentum, non autem in hoc, non enim est idem conficere, & alijs ministrare, & ideò sic resoluunt *Petr. de Ledesma in sum. p. 1.* vbi *de Sacrament. in communi cap. 6. concl. 8. diffic. 5. Nugn. in 3. p. tom. 1. quæst. 64. art. 6. diffic. 1. concl. 2. Petr. de Reyna in summula Sacramentor. tract. 4. nu. 6. Vasq. in 3. par. tom. 2. disput. 136. cap. 3. nu. 38. Ioan. de la Cruz in direct. Conscient. par. 2. quæst. 4. dub. 3. concl. 1.* quos refert, & sequitur *Antonin. Diana moral. resolut. par. 2. tract. de celebrat. Missarum resol. 23. & tract. 3. miscel. resol. 13.* in parte *Possevin. d. tract. de officio Curati cap. 5. nu. 44. in fine.* Sed contrarium, immo Parochum grauiter peccare indignè administrando hoc Sacramentum in peccato mortali non improbabiliter sustinent *Valent. tom. 4. disput. 9. quæst. 10. puncto 1. Soar. in 3. p. tom. 3. disp. . . . sect. 16. Aegid. de Coninck de Sacrament. quæst. 64. art. 6. dub. 1. nu. 35. Bonacin. in simili tract. disp. 4. quæst. 5. puncto 2. à princ. Filliuc. in quæst. moralib. tom. 1. tract. 4. cap. 9. quæst. 9. nu. 271. Villalob. in sum. par. 1. tract. 4. dub. 14. nu. 2. Fagundez d. præc. 3. lib. 3. cap. 3. num. 10.* ex dictis suprà *cap. 17. nu. 4.*

18 Qui nam sumptionis huius Sacramenti capaces sint, & ex vi præcepti obligentur, est à Parocho sciendum: communis hac in re est Doctorum sententia præceptum ecclesiasticum sumendæ Communionis obligare omnes fideles vtriusque sexus postquam ad annos discretionis peruenerint, vt habetur in *d. c. omnis vtriusque sexus*, & de Fide definitum est in *Concil. Trid. sess. 13. can. 9.* Certa autem ætas definiri non potest in qua pueri, & puellæ ad S. Eucharistiæ Sacramentum idonei sunt, sed prudentium id parentum, multò magis Confessariorum iudicio æstimandum est, nam alij citius, videlicet circa annum nonum, aut decimum, alij verò seriùs circa annum ætatis decimumquartum sufficientem rationis vsum, & spiritualium rerum intelligentiam assequuntur, sicut præter alios adnotarunt *Sot. in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 9.* & alij citati à *Bonacin. d. disp. 4. q. 7. puncto 2. à nu. 1.* & addit *Ioan. Chapeauille de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap. 4. q. 9.* post *Nau.*

T 2 *in man.*

*in man. cap.*21.*nu.*57. neque in mortis articulo pueros ante dictam ætatem ad Sacram Communionem obligari, videlicet, vt ille ait, masculos ante annum xiiij. vel xv. fœminas verò antè duodecimum.

19 Perpetuò, & absolutè fatuos in sanitate Communicare non potest Parochus, sed tantùm semifatuos, & non continuò amentes tempore. quo habent dilucida interualla, ità *Henriq. lib.8.cap.42. §.3. Bonacin.d.disp.4.q.6.puncto 1.ex nu.4.Paul.Laymann d.tract. 4.cap.4. Villalob. in sum. p.1. tract.7. dub.40. nu.3. Sanci.in select. disp.26.nu.5.& disp.36.nu.9. Antonin.Diana resolut. moral. par.2. tract.de celebrat. Missarum resol.79.* Sed an,& quando infirmo deliranti qui propter febrim in amentiam, vel phrenesim incidit,possit Parochus præbere viaticum dicam inferius.

20 Peccatoribus notorijs, veluti vsurarijs publicis, & meretricibus, an Eucharistia administranda sit, vbi peccatorum eos pœnituit, si publicè illam petant, in dubium ab aliquibus reuocari solet, sed breuiter concludendum tribuendam eis non esse, nam etsi eos peccatorum pœnituerit, quia tamen adhuc non manifestò constat de sua pœnitentia,ne scandalum detur, neganda eis est: ità *Nau.in man.cap.21.nu.55.& in cap.pen. §.Sacerdos nu. 61. & nu.102. de Pœnitent. dist.6. Card. Tolet. in instruct. Sacerd. lib.6. cap.17. nu.5. Less. de Iustit. lib.2. cap.11. dub.13. nu.73. Posseuin. d.tract. de officio Curati cap.5. num.14. Squillante de obligat. Cleric. par.2.nu.73. Fagundez d.prac.3. lib.3. cap.10. per totum, Piasec. in praxi Episcop.par.2. cap.3. nu.24. vers. videndum, Vgolin. de*
21 *officio Episcopi cap.15. §.7.nu.2.* vbi subdit notorium peccatorem dici, qui manifestus est vel per sententiam, vel per Confessionem factam in Iure, aut per euidentiam rei, quæ nulla tergiuersatione celari potest; & limitat id dupliciter, primò vbi secretò Eucharistiam petunt, tunc enim ipsis administranda est, ex quo verè eos pœnituit, & confessi sunt peccata, nec scandalum tunc præbent, secundò vbi manifestò constaret eos vitam mutasse, quia scilicet honestè viuunt, idquè notissimum est omnibus.

22 Occultos autem peccatores, licet ipsis in Confessione absolutionem non dederit, à Communione, quam petunt, publicè repellere non posset Parochus, ne videatur detegere peccata ipsorum occulta,ità *Nau.d.cap.21.nu.55.& d.§.Sacerdos nu.84.Vgolin. d.§.7.nu.4.Piasec.d.nu.24.vers. videndum, Ioan.Valer. de different. inter vtrumque foru verbo peccatum differ.*2.tum quia nec Christus Dominus denegauit eam Iudæ,vt habetur *in cap. si Sacerdos, de offic.Ordinar.*tum quia si eam denegaret,sigillum Confessionis frangeret,

geret, contra *d. cap. omnis vtriusque sexus*; quod tamen similiter limitat dupliciter *Vgolin. eod. nu.* 4. & primò vbi extrà tempus Paschatis eam peteret, quod enim tunc ad eam præstandam potest Parochus se excusare, legitimè ipse poterit denegare; secundò vbi etiam tempore Paschatis petit, sed secretò, nam possum ipsam ei denegare, quandoquidem sigillum Confessionis non violatur, quod fit vbi alteri, non autem pœnitenti peccatum patefecit, quicquid dicat *Nauar. d. nu.* 55. Petere autem Communionem publicè est astare linteo Altaris, vel petere coram alijs, petere priuate est petere Curato solicitariè, vel astante ministro: ità *Henriq. in sum. lib.* 8. *c.* 56. *§.* 1. *Posseu. d. tract. de officio Curati c.* 5. *n.* 13.

23 Viatores, alijq́ in aliena Parochia existentes, qui tempore Paschatis non possunt propriam Parochiam adire, Eucharistiam sumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paschatis reperiuntur, vt resoluunt *Fusc. de visitat. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 44. *Vgolin. d. cap.* 15. *§.* 7. *nu.* 8. *Bonacin. d. disp.* 4. *q.* 7. *puncto* 2. *nu.* 8. asserentes Eugenium IV. viuæ vocis oraculo declarasse viatores vbi se inuenerint in Paschate censeri Parochianos, acsi adepti fuissent habitationem, quoad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, & ità docet vsus, & praxis, cui nescio an accommodetur, quod resoluit *Fagundez d. prae.* 3. *lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 10. & *lib.* 3. *cap.* 2. *nu.* 22. dum vult posse eos Communicare in Ecclesijs Mendicantium ex obligatione præcepti.

24 Quærit pulchrè *Vgolin. d. §.* 7. *nu.* 9. an Parochus, qui Missæ sacrum non facit, sibi Eucharistiam administrare queat, & posse respondit, tum quia & coniuges Matrimonium sibi administrant præsente eorum Parocho, & duobus testibus; tum quia Indulgentia concessa à Prælato, & ipse recipere eam potest; nec repugnat si dicatur differentiam esse debere inter dantem, & accipientem, vndè non potest quis se ipsum baptizare, nam ea Sacramenta dum administrantur, fiunt, & in Baptismo, quod generationem significat, sicut non potest quis se ipsum generare, ità nec potest se ipsũ baptizare, *cap. debitum, de Baptismo*; in Pœnitentia debet quis iurisdictionem habere, vt supra diximus. At Eucharistia per modum cibi sumitur, ergò per se administrare ipse Sacerdos sibi potest,

25 sicut cibum sumere, non autem laicus, quia ipsi prohibitum est eam tangere arg. *cap. tribus, de consecrat. dist.* 2. nisi in necessitate extrema mortis, & in absentia Sacerdotis, secundum *Soar. tom.* 3. *q.* 82. *disp.* 72. *sect.* 3. *Posseuin. d. cap.* 8. *nu.* 24. asserentes exemplum Reginæ Scotiæ, quæ se ipsam Communicauit, dum statim esset occidenda, quod tamen factum dicunt forsitan de Summi Pontif. licentia processisse.

26 Aduertendum est Sacerdotes quoties Communicant, teneri ex præcepto Concilij Bracharensis III. induere stolam in modum Crucis ad pectus sub pœna excommunicationis, *cap. ecclesiastica 23. dist.* Sed iam hodiè Sacerdos siue sanus, siue infirmus communicans se sine stola non videtur peccare, quia tum Seculares, tum Regulares stola vti desijsse dicuntur in sumptione Eucharistiæ, & sic decretum dicti Concilij Bracharensis consuetudine videtur abrogatum; ità referunt *Henriq. in sum. lib. 8. cap. 44. §. 3. lit. N. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 10. cap. 28. q. 12. Iacob. de Graffis in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 41. nu. 3. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 29. nu. 112. Galet. in margarita casuum Conscientiæ verbo Sacerdos antepen. Nald. in sum. verbo Sacerdos nu. 6. Bonacin. d. disp. 4. quæst. 6. puncto 2. nu. 2. Illustrifs. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad d. cap. Ecclesiastica.*

27 Veniamus iam ad Communionem infirmorum, quam sub fideli custodia, & in loco decenti pro communicandis infirmis debet Parochus conseruare, vt dicitur in *cap. sanè 10. de celebr. Missar.* & tradunt *Pelag. de planctu Ecclesiæ lib. 2. cap. 27. vers. vigesimotertio, Petr. Boll. in oeconomia ecclesiast. classi 2. cap. 4. §. 6. pag. 257. Mich. Timoth. de eccles. visitan. lib. 2. tract. 1. cap. 22. & 23. Menoch. de arbitr. casu 410.* elegantèr *Paul. Fusc. de visitat. lib. 1. cap. 5. num. 3.* his verbis. *Vndè primò est videndum quòd ipsa Sacra Eucharistia honorificè custodiatur, quòd locus sit decens, & eminentior Ecclesiæ, benè recondita, Tabernaculum sit bene firmum, & clausum ex omni sua parte, vt nec foramen etiam minimum pateat, claue custodiatur, & qui clauem detinet sit Presbyter, alioquin sufficiens, & Dei timoratus, nec permittatur stare in loco humido, Tabernaculum sit honorificum iuxtà facultates Ecclesiæ cum veste serica interiori, & exteriori, & cum vase argenteo, & corporali benedicto ad retinendum ipsum Sacramentum cum simili operculo, mutetur saltem quolibet octauo die, & antiqua sumatur ne aliqua corruptio in ipsis speciebus generetur, & si præpositus ipsi Sacramento incautè Eucharistiam dimiserit puniatur iuxtà sacros Canones suspensione trium mensium ab officio cap. 1. de custodia Euchar.* Hactenus *Paul. Fusc.* & addit *Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 3. nu. 24. vers. vnde primo*, quòd te-
28 nendæ sunt ibi duæ Pixides in quarum vna conseruetur Sanctissimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos, & Pixides istæ nonnisi super Altari viatico, vel super corporali collocentur, & cauendum ne ibidem olea Sancta teneantur, sed in alio separato decenti loco.

29 Lampas antè Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum noctu, diuq. semper ardeat, tum propter eius reuerentiam, tum etiam

vt

vt ingredientes Eccleſiam ſciant vbiprimum adorare debeant præ ſententiam Saluatoris noſtri, monet enim lumen adeſſe ibi candorem lucis æternæ, Chriſtum Dominum, & ad pietatem, generationemq́. tam eximij Sacramenti nos aſſiduè ſolicitat, *Poſſeuin. de officio Curati cap. 12. nu. 68.* cum aduertentia tamen vt diligens inquiſitio adhibeatur ne in lampadibus ipſis quid curioſum miſceatur, ità *Paul. Fuſc. d. cap. 5. nu. 6.* & dicit *Nau. de Oratione cap. 18. nu. 67.* in Conimbricenſi Epiſcopatu conſtitutionem eſſe, quæ præcipit habere lumen accenſum diu, noctuq́. antè Sanctiſſimum Sacramentum. Quis autem debeat facere ſumptus pro huiuſ-
30 modi lampade, eſt huius loci inueſtigare, ſed ne longiùs à materia trahere videar, breuiter reſpondendum duxi debere obſeruari conſuetudinem quòd Populus faciat hos ſumptus, ſicut benè reſoluunt *Rip. conſ. 2. nu. 4. & 5. de conſuetud. Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de clerico debitore §. 13. nu. 8.* aliàs enim tenentur Parochi ad manutenendum oleum lampadis, vt dicit idem *Bellet. d. tit. de clerico debitore §. 14. nu 5.*

31 Porrò deferri ipſam Sacram Euchariſtiam ad infirmos, & in hunc vſum diligentèr in Eccleſijs conſeruari maxima pietate, ſimulq́. ſanctitate inſtitutum fuit, vt colligitur ex *Concil. Trid. ſeſſ. 13. cap. 6. de Sanctiſſ. Euchariſtiæ Sacramento*, & propterea *cap. 7.* anathematizantur dicentes non licere, vt illa ad infirmos honorificè deferatur, quod quidem onus eam deferendi ad infirmos eſt de pertinentibus ad curam animarum, vt cenſuit *Rot. in Recanaten. Parochialis coram Cantuccio, inter impreſſas deciſ. 52. nu. 10. 21. & 22. par. 2. diuerſ.* & apud *Farin. deciſ. 340. nu. 1. p. 2. recent.* Quare
32 Parochus deferre debet, vt dicitur in *d. cap. ſanè*, habitu decenti, ſuppoſito mundo velamine, & cum ſuperpilliceo, lumine præcedente cum omni reuerentia, & honore, vultu dimiſſo antè pectus, ſimiliter cum vaſe argenteo, vel ſaltem in Calice, vel ſerico cooperto, non tamen in vaſe vitreo; deferre quoque debebit duas particulas, vt in regreſſu adoretur ab omnibus cum pallio honeſto, præcedente tintinnabulo, vt cuncti genuflectant; Pſalmos, ſeu Orationes intereundo recitando, ſicut piè admodum aduertunt *Gened. ad Decretal. collect. 51. nu. 2. cum ſeqq. Paul. Fuſc. d. cap. 5. n. 10.*
33 *Piaſec. d. cap. 3. nu. 24. verſ. ad infirmos*, vbi teſtatur reſpondiſſe *Sacram Rituum Congregationem Epiſcopo Anconitano 22. Februarij 1593.* deferendam non eſſe S. Euchariſtiam per plateam in qua habitant Iudæi, quem refero *Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 22. nu. 3.*

34 Etſi verò magis deceat, idque curandum ſit, vt S. Euchariſtia interdiù ad ægrotos deferatur, ſi tamen neceſſitas ſuadeat, quia

periculum in mora eſt, etiam de nocte deferri debet, vt docent *Soar.tom.3.diſp.66.ſect.5. paulò poſt princip. Zambran. de caſibus in articulo mortis cap.3. dub.1. nu.5. Paul. Laymann in Theologia morali lib.5.tract.4.cap.5.nu.6.*

35 Sicut etiam pro Communicando infirmo iam iam morituro licitum eſt Parocho Miſſam dicere non media nocte, ſed ſummo mane antè lucem notabiliter, itá *Silueſt. verbo Miſſa 1. q.6. Nau. in man. cap.25. nu.85. Henriq. in ſum. lib.9. de Miſſa cap. 24. §.5. Azor. inſtit. moral. p.1. lib.10. cap.25. q.7. Bonacin.de Sacrament. diſp.4.q.vlt. puncto 9.nu.3. Poſſeuin.d.cap.8.nu.28. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta prac.1. lib.3. cap.17. num.15.* Et in hoc
36 euentu credunt aliqui licitum eſſe iterum eadem die celebrare quando non adeſt Euchariſtia conſecrata, nec eſt alius, qui celebret, vt ſunt *Maior. in 4. diſt.9. q.3. ad 5. Card. Tolet. lib.1.cap.3. nu.7.* Sed contrarium eſt probabilius, vt tenent *Victor. in ſum. nu.83. Nau.in man.cap.21. nu.53. Soar.tom.3.diſp.66.ſect.5.Squillante de obligat.Cleric.p.2.nu.63.*

37 Sic etiam ob ſolam neceſſitatem licitum eſt eam non ieiuno dare, aliàs enim illicitum foret, vbi nullum probabile periculum mortis, vel ſuperuenientis diuturnæ phreneſis infirmo imminere videtur, ipſi non ieiuno Sacram Euchariſtiam miniſtrare, vt benè notat *Zambran.d.cap.3. dub.5. nu.1.* quem refert *Paul. Laymann d.cap.5.nu.3. in fine*, vbi in principio rectè aduertit quòd quamuis conſuetudo Eccleſiæ non ſit, nec deceat, vt ad omnes infirmos S.Euchariſtia per plateas deferatur, tamen eius delatio frequentior eſt quàm Sacræ Vnctionis, quia non tantum mortis periculum expectandum eſt ad Sacram Euchariſtiam infirmo miniſtrandam quantum ad Vnctionem extremam, & deindè ſubdit quòd ſi quis diuturno morbo detineatur, vt ad Eccleſiam accedere non poſſit, Sacroſanctam Euchariſtiam ad animæ ſuæ ſalutem, ac medicinam non tantùm ſemel, putà in Paſchate, ſed etiam ſæpius ſpectatis circumſtantijs loci, &c. petere iure poterit, & *nu.5.* te-
38 net illum, qui ſemel in mortis periculo conſtitutus Sacram Euchariſtiam per modum viatici accepit, perſeuerante eodem periculo poſſe iterum accipere per eundem modum viatici, vide *Caſtald. in praxi cæremon.lib.2 ſect.14.cap.8.nu.5.*

39 Ad Communicandum infirmum poterit Parochus non habens copiam Confeſſarij præmiſſa contritione celebrare, nam cenſetur adeſſe neceſſitas proximi, quæ tanquam propria reputatur, vt poſt *Reginald.Valent.& Soar.* reſoluit *Bonacin.de Sacram. diſp.4. quæſt.6. puncto 1.nu.22.* vbi ſubdit *Henricum* non benè dixiſſe poſſe Parochum in hoc caſu ſecundam Miſſam celebrare, cum id non

videa-

videatur in vsu, nec ad praxim reducendum.

40 Et quamuis aliqui teneant posse Parochum celebrare post cibum ad communicandum infirmum, qui est in articulo mortis in casu, quo ille non posset recipere aliud Sacramentum cessante omninò scandalo, ex quorum numero sunt *Maior. in 4. dist. 19. q. 3. ad 5. Zambran. in decision. casuum tempore mortis cap. 4. de Eucharistia dub. 6. nu. 3.* & dicat probabile *Filliuc. in quæst. moral. tom. 1. tract. 4. nu. 242.* tamen aliorum ferè Doctorum opinio est in contrarium, quia maior ratio habenda est reuerentiæ huius Sacramenti, quàm necessitati proximi, & tale præceptum obligat infirmo cum decenter, & reuerenter Sacramentum confici, & sumi potest, ità *S. Antonin. p. 3. tit. 13. cap. 6. §. 2. Siluest. in sum. verbo Missa 1. q. 7. dicto 2. casu 3. Victor. in sum. nu. 83. Sot. in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. Nau. in man. cap. 25. nu. 88. Henriq. lib. 8. cap. 4. in princ. & cap. 46. §. 1. Chamerot. de Euchar. cap. 9. dub. 7. Posseuin. d. cap. 8. n. 25. Petr. de Ledesma in sum. p. 1.* vbi *de Euchar. cap. 13. concl. 5. dub. vlt. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 10. cap. 30. q. 2. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 29. nu. 121. Bonacin. d. disp. 4. q. 6. puncto 2. nu. 24.*

41 Hinc etiam prouenit vt possit Parochus ratione necessitatis Eucharistiam administrare per modum viatici infirmo non ieiuno existenti in mortis articulo, quando non potest commodè expectari tempus, quo Eucharistia illi ieiuno administretur, quia adest necessitas tam infirmi indigentis auxilio Eucharistiæ, quàm adimplendi præcepti diuini, quod si vnquam obligat maximè obligat in mortis articulo, tum quia hoc priuilegium est concessum infirmo in *cap. liquido, & in cap. Sacramenta, de consec. dist. 2.* Quod non solum procedit in casu mortis naturalis, verùm etiam in euentu mortis violentæ, si Communio commodè nequeat anticipari, vel differri, vt si aliquis damnatus sit ad mortem, illiq. Princeps iubeat mortem eo die inferri absq. dilatione, ità post multos docet *Bonacin. d. puncto 2. nu. 21. & 22.* vbi etiam in fine aduertit quòd infirmus vt ieiunus Communicet non tenetur differre sumptionem medicinæ, vel cibi cum graui incommodo.

42 Et potest talem infirmum iterum non ieiunum Communicare, quia in *Concil. Constantien. sess. 13.* dicitur in casu infirmitatis posse Eucharistiam dari non ieiuno, & ibi non limitatur ad vnam tantùm vicem, vndè benè poterit Parochus iterum subministrare Eucharistiam infirmo, qui semel in articulo mortis sumpsit Communionem per modum viatici non ieiunus, quia moriturus valdè indiget tanti Sacramenti præsidio, & id sæpius, & ità maximè indigentem ope, & subsidio huius Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula superanda, pia Mater Ecclesia

clesia non videtur velle suo præcepto de communicandis ieiunis cum tanto spirituali dispendio adstringere ; quare ità resoluunt *Sot.in 4.dist.12.quæst.1.art.8. Victor.in sum. nu.82. Iacob.de Graff. in aureis decis.p.1.lib.2. cap.38. nu.32. Henriq. d. lib.8. cap.4. §.1. & cap.50.§.1. Aegid.de Coninck de Sacram. q.80. art.8. nu.53. Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib.29.cap.60. nu.120. Bonacin. d. disp.4. quæst.6. puncto 2. nu.23.* Contra *Vasq. in 3.p. tom.3. disput. 211. cap.4. nu.38. Ioan.de la Cruz in director.Conscient.p.2. tract. de Euchar.q.5. dub.4. concl.3.* existimantes minimè posse non ieiuno Eucharistiam per modum viatici subministrare. Quæ nam temporis intercapedo inter vnam, & alteram Communionem habenda sit, tradunt *Nugn.in 3.p.tom.1.disp.80. art.8. Soar. etiam in 3.p.tom.3.disp.68.sect.4. Henriq.d.lib.8.cap.5. §.1. Bonacin. d. puncto 2.nu.23. Villalob.in sum.p.1.tract.7. dub.38. nu.8. Fagundez d. præc.3.lib.3. cap.5. nu.10.* qui resoluunt post octo, vel decem dies posse Parochum iterum infirmo non ieiuno præbere viaticum.

43 Infirmo deliranti, qui propter febrem incidit in amentiam, seu phrenesim, potest Parochus præbere viaticum, si illud tempore vsus rationis expresse petijsset, & signa contritionis, Confessionis, & Communionis ostendisset etiam multò antè, modo non sit periculum irreuerentiæ, ità *Zanard.in direct. Confess.p.1. tract. de Eucharistia cap.7. Possevin.d. tract. cap.8. nu.31.* Ego tamen benignius puto debere Eucharistiam tempore mortis præberi omni fideli, qui non est notorius excommunicatus, nec notorius peccator, quamuis non dederit signa pœnitentiæ, dummodo de eo non constet in complacentia peccati mortalis amisisse vsum rationis, quia illo tempore omnis fidelis censetur illam interpretatiuè petere, & sic Parochi debent huiusmodi ægrotis Communionem præbere: ità *Aegid.de Coninck d.q.80. art.9. nu.74. Zambran. in decisionib.casuum Conscientiæ tempore mortis cap.3.dub.4.nu.2.& 7. Sanci.in select.disp.38.nu.10.* Intellige procedere quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam Communionem sumere, aliàs enim nullo modo est danda, & sic intelligendi sunt *Emman.Sà verbo Eucharistia nu.3. & Sylui.in 3.p.q.80. art.9.* dum asserunt in mortis articulo non esse amentibus dandam Eucharistiam ob irreuerentiæ periculum ; aduertit tamen *Zambran. d.dub.4.nu.5.* posse fieri experientiam ad illud periculum euitandum, vt scilicet detur primò huiusmodi infirmo aliqua forma non consecrata, vt appareat quomodò se habeat in tali sumptione, & si se habuerit decenter, detur illa forma consecrata, sin autem minimè.

44 Eucharistia ad ægrotum adoranda deferri non debet si eam ob tussim,

cussim, aut aliàs sumere non potest pro viatico, vt à *Sacra Congr.* decisum testatur *Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Eucharistia §. 5.* quem refert *Zypæ. in analytica postremi Iuris eccles. enarrat. lib. 3.*
45 *tit. de celebrat. Missar. nu. 6.* Nec potest ministrari hoc Sacramentum sub specie vini, si infirmus non possit deglutire sub specie panis, vt tradunt *Soar. tom. 3. disp. 71. sect. 7. Squillante de obligat. Cleric. p. 2. nu. 76.*

46 Nec etiam eam deferre tenetur Parochus ad infirmum propè moriturum, si timeat forè, vt eam non possit illi administrare, nisi valdè festinantèr currat, nam cursus nimis festinus videtur repugnare reuerentiæ tanto Sacramento debitæ, & decentiæ, ac honestati clericali, nec præceptum administrandi Eucharistiam infirmo videtur Iure diuino, aut ecclesiastico introductum cum periculo, vt Parochus fatuus videatur, & irrideatur; secus dicendum est de Baptismo, & de Pœnitentia, quoties Parochus probabiliter timet forè, vt pœnitens decedat cum peccato mortali nisi festinanter currat, tunc enim tenetur festinanter currere, etiamsi nondum integrè vestitus sit, aut Cœlum pluuiam minetur, aut frigus acriter prædominetur, aut periculum sit vt Sacerdos fatuus habeatur. Ratio est quia proximus censetur in extrema necessitate propriæ salutis, quilibet autem tenetur non solum honorem, & famam, verùm etiam vitam prodigere ad saluandum proximum in extrema necessitate spirituali existentem; vt benè tradit *S. Thom. 2. 2. q. 185. art. 5.* præcisa verò tanta infirmi necessitate Parochus censetur suo muneri satisfacere, si quamprimum curet infirmum adire festinando, & non currendo, vt patet ex ratione superiùs allata.

47 Pestis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo instrumẽto Cõmunicare, quia sic potius postulat reuerentia Sacramento debita quàm Eucharistiam infectis peste denegare, vel eam administrare nõ seruata præscripta forma, vt innuit *Soar. tom. 4. de Pœnit. disp. 44. sect. 3. nu. 17.* quamuis *Posseuin. de officio Curati cap. 8. nu. 34.* non improbabiliter existimet excusari posse à peccato præciso scandalo, & periculo lapsus Eucharistiæ in terram, si instrumento ritè confecto, & apto administret, & idem *Posseuin. cap. 5. nu. 49.* ait Sacerdotem ità chiragra laborantem, vt ad Altare nequeat accedere nisi deferatur, posse deferri, ibiq. Eucharistiam administrare præcisa alia prohibitione.

48 Interdicti localis tempore potest Parochus S. Eucharistiæ Sacramentum quatenus viaticum morientium ministrare, *cap. quod in te, de Pœnit. & remiss. glos. verbo Sacramentum in cap. alma mater, de sentent. excom. Calderin. de interdict. p. 2. nu. 3. Cou. in d. cap.*

alma

alma mater p.2. §.2. nu.7. & §.3. à princ. Nauar. in man. cap.27. nu.178. Squillante de obligat.Cleric.p.5. nu.39. Henriq. in sum. lib. 13. cap.45. §.2. Vgolin. de censur. tab.5. cap.7. §.6. Sayr. in simili tract.lib.5.cap.7.à nu.16. Bonacin.eod.tract. disp.5. puncto 2. nu.1. & notabiliter ex communi sententia ampliauit *Zambran. de casibus in articulo mortis cap.3.dub.6.nu.5.* non tantùm semel,sed quoties expedierit sine Bulla, & priuilegio posse constitutis in articulo mortis dari Eucharistiam tenent *Soar. tom.5.de censur.disp.33. sect.1.vers.de Eucharistia,Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib.3. tract.32.nu.26.* qui etiam resoluunt per contrarium Eucharistiam si per se non vt viaticum, & extrà mortis periculum consideretur, interdicti tempore sanis ministrari non posse,ex ea ratione, quia in hac materia Sacramentorũ tempore interdicti regula est quòd ea solum licent, quæ specialiter permittuntur, constat autem Eucharistiam solummodo concessam reperiri in *d.cap.quod in te*, per modum viatici pro morientibus,nec Iure nouo *d.cap.alma mater*, circa hoc Sacramentum vt tale, aliquid immutatum est,licet ibi permittatur vt sacrificium in *§.adijcimus*.

49 Et tunc vbi Eucharistia vt viaticum defertur ad infirmos tempore interdicti, licita est pompa, & solemnitas consueta, & comitatus cum luminibus, & campanula, ac recitatione Psalmorum, & Hymnorum, licitèq. potest Parochus in reditu,vt mos est, Hostiam Populo ostendere, & Confessionem facere generalem; hæc enim omnia pertinent ad maiorem tanti Sacramenti ornatum, & reuerentiam, fideliumq. augendam deuotionem; ità *Cou. d. §.3. nu.7. Nauar.d.cap.27.nu.179. Henriq.d.§.2.lit.V. Vgolin.d.cap.7. §.6. nu.6. Soar.d.tom.5. disp.35.sect.1.nu.28. Sayr.d. cap.7. nu.26. Auila de censur.p.3.disp.4.sect.1. dub.4. concl.4. Aegid. de Coninck de Sacram.& censur.tom.2.disp.17.nu.44.Bonacin.d.§.2. nu.1. vers. dixi*, quorum plures numeris sequentibus obseruant articulum mortis in hoc proposito non strictè esse intelligendum, sed fauorabiliter, sufficereq. probabile periculum mortis etiam violentæ, quamuis euidens non sit, veluti mulieris prægnantis, vel suscipientis periculosam nauigationem,aut intrantis periculum, vel si obsessi sint à validis hostibus.

50 Denique illud te scire volo *S. Rituum Congregationem* decreuisse non esse deferendum Tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ Sacerdotum humeris, sed manibus tantùm celebrantis, non obstante quauis contraria consuetudine, quam abusum esse declara-
51 uit. Nec Parochus ruralis deferens Communionem infirmo longè distanti potest ire equo, nisi consuetudo loci id permitteret, & equus esset mansuetus, vt tangit *Possevin. d. tract. de officio Curati cap.8.*

cap.8.nu.41. vbi *nu.42.* subdit quòd si Parochus esset multum fatigatus dum longè fert Communionem, non poterit facere eam ferre per laicum, sed remedium erit duos hinc indè sustentare brachia Curati, qui vix fatigabitur si Sacramentum tulerit in bursa collo appensa.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia à filijsfam. sine consensu parentum contracta irrita minimè sunt.*

2 *Matrimonium contracturi doctrinam Christianam scire debent.*

3 *Matrimonium probiberi non potest Christianam doctrinam non addiscentibus, sed contra eos admonitionibus tantùm comminatorijs est procedendum.*

4 *Matrimonium contrahentes qua ætate cõstituti esse debeant, ostẽditur.*

5 *Dispensare potest Episcopus, vt minores Matrimonium contrahant, si habeant vsum rationis, seu malitiam, quæ ætatem suppleat.*

6 *Parochus exteros nequaquam denuntiabit nisi eorum conditionem nouerit legitimo in scriptis testimonio, quòd alium virum, vel vxorem non habeant.*

7 *Parochus antequam ad denunciationes Matrimoniales deueniat, inquirere debet an contrahentes eo anno in Paschali solemnitate confessi fuerint, & S. Eucharistiam sumpserint.*

8 *Matrimonium contrahentes cum peccato mortali indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter solùm quatenus recipiunt.*

9 *Matrimonium secundum contrahere non potest mulier nisi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, quæ certitudo Iudicis prudentis arbitrio attentis circumstantijs occurrentibus relinquitur.*

10 *Vagos quomodo coniungere debeat Parochus, ostenditur.*

11 *Parochus quo tempore nuptiarum solemnitates celebrare, aut benedictiones facere debeat, ostenditur.*

12 *Parochus si tempore vetito nuptiarum solemnitates celebret, aut benedictiones faciat, graui pœna plectendus erit, arbitraria tamen.*

13 *Aduentus tempus in probibitione nuptiarum incipit à primis vesperis Sabbati præcedentis.*

14 *Sponsalia de futuro celebrari non probibentur Aduentus, aut Quadragesima tempore.*

15 *Interdicti tempore, aut personarum interdictarum Matrimonijs interesse non licet Parochis.*

16 *Vicarius generalis non potest impedire ne Parochus absque eius licentia denunciationes faciat.*

17 *Denun-*

17 *Denunciationes à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de eius licentia fieri debent, non sunt tamen de essentia Sacramenti.*

18 *Denunciationes fieri debent in vtraque sponsi scilicet, & sponsæ Parochia, quando illi sunt diuersarum Parochiarum.*

19 *Denunciationes faciendæ sunt tribus continuis diebus festiuis, quæ sibi non succedunt immediatè, dummodò tamen inter vnam, & alteram denunciationem multos dies festos non interponat Parochus.*

20 *Denunciationes ferialibus diebus etiam cum Episcopi dispensatione fieri non possunt, nisi in eis ingens hominum multitudo ad Ecclesiam accedat.*

21 *Denunciationes validè facere poterit Parochus extrà Ecclesiam, & Missarum solemnia, si magnus Populi concursus, & locus aptus sit vt ad multorum notitiam perueniat.*

22 *Formula, qua in his denunciationibus vti debebit Parochus, ponitur.*

23 *Parochus non statim atque tres denunciationes factæ erunt, ad Matrimonij celebrationem procedere debebit, nisi transacto trium, vel duorum saltem dierum spatio.*

24 *Parochus an aliquibus casibus denunciationes omittere possit, ostenditur.*

25 *Parochus prætermissis denunciationibus Matrimonium celebrans grauiter peccat, & seueriùs erit ab Ordinario puniendus.*

26 *Matrimonium absque denunciationibus contractum validum remanet, etiamsi Ordinarius recuset dare licentiam quòd fiant post.*

27 *Pœnam triennalis suspensionis comminatam in* cap. cum inhibitio, §. fanè, de cland. despons. *an incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandestino tamen ob denunciationum omissionem, ostenditur.*

28 *Parochus sponsæ, ad quem pertinet Matrimonij celebratio, non antè hanc faciat, quam habeat fidem Parochi sponsi de denunciationibus in eius Parochia factis.*

29 *Ordinarius prohibere non potest, sed tantùm hortari ne Matrimonia domi celebrentur seruata Concilij forma.*

30 *Parochus quid facere debeat quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis stipati ad celebrandum Matrimonium, si ex Confessione, quam tunc petunt, agnoscat illos habere aliquod impedimentum dirimens, ostenditur, & numeris seqq.*

33 *Parocho præsente, seu alio Sacerdote de eius, vel Ordinarij licentia interessentibus duobus, vel tribus testibus celebratur validè Matrimonium.*

34 *Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cuius Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui prin-*

principaliter incumbit cura animarum in loco domicilij.

35 *Parochianus quis efficitur ſtatim, ac habitandi animum maiori anni parte habens incipit habitare, quamuis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, vt nu. 36.*

37 *Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, vbi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valet.*

38 *Matrimonium contractum coram Parocho illius loci vbi contrahens moratur tanquam Prætor, Iudex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt.*

39 *Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi ad quod à ciuitate in qua habitabat, ad ſcandala ſubmouenda iuſſu Principis ſecularis translata fuerat ſub præcepto illinc non diſcedendi, validum eſt.*

40 *Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur.*

41 *Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad Matrimonium contrahendum, vbi ſcilicet quis dimidia anni parte in vna Parochia, & altera dimidia in alia habitat.*

42 *Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus vel recreationis cauſa babitatur, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem ſi maiori parte anni.*

43 *Parochianus quis cenſetur illius Parochialis in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochialium.*

44 *Parochus proprius ad Matrimonium contrahendum erit ille in cuius Parochia contrahitur, ſi fuerit vnius ex contrahentibus, cum ſunt ex diuerſis Parochijs.*

45 *Præſentia vnius Parochi alterius ſponſorum ſufficit in qualibet Parochia contrahentium.*

46 *Parochus validè aſſiſtit Matrimonio quamuis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium.*

47 *Parochus renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit Matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere.*

48 *Parochum vi adigere, aut dolo inducere, vt Matrimonio interſit, eſt graue peccatum, excepto raro caſu neceſſitatis.*

49 *Præſentia Parochi in Matrimonijs neceſſaria non tantùm corporea, ſed etiam moralis requiritur cum intelligentia, & aduertentia actus.*

50 *Parochus validè aſſiſtit Matrimonio etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu præſens ſit.*

51 *Pa-*

51 *Parochus putatiuus, vel non promotus infra annum, seu habens suam collationem nullam ob nullitatem concursus propter defectum examinatorum Synodalium, item administratione interdictus, suspensus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè assistit Matrimonio.*

52 *Parochus excommunicatus assistens Matrimonio non efficitur irregularis, peccat tamen, & grauiter.*

53 *Parochus validè assistit Matrimonio quamuis sit schismaticus saltem coloratum titulum habens, si non fuit vt talis declaratus, & Parochia priuatus.*

54 *Fornicator notoriè, non tamen adhuc in iudicio condemnatus, & confessus Parochus validè Matrimonio assistit.*

55 *Titulum iniustum beneficij habens Parochus validè Matrimonio assistit.*

56 *Interdictus Parochus, seu probibitus ab Episcopo, aut eius Vicario ne aliquos Matrimonio coniungat, validè assistit Matrimonio.*

57 *Parochus quamuis existat in peccato mortali validè assistit Matrimonio.*

58 *Parochus licitè assistit Matrimonio suorum Parochianorum in alterius Parochia sine licentia Parochi illius loci, in quo assistit.*

59 *Vicecuratus à Vicario proprietario institutus validè assistit Matrimonio.*

60 *Parochus etiam non Sacerdos validè assistit Matrimonio.*

61 *Parochus proprius potest deputare Sacerdotem sui loco, & illi licentiam concedere ad assistendum Matrimonio, etiamsi qui deputatur Regularis esset.*

62 *Parochus alteri quàm Sacerdoti licentiam assistendi Matrimonio suorum Parochianorum concedere non potest.*

63 *Parochus quamuis irregularis, excommunicatus, aut suspensus non toleratus concedere potest alteri Sacerdoti licentiam assistendi Matrimonio suorum Parochianorum.*

64 *Degradatus Parochus alteri Sacerdoti licentiam assistendi Matrimonio suorum Parochianorum concedere potest.*

65 *Parochus potest facultatem concedere alteri Sacerdoti coniungendi sponsos in Matrimonium non solum in propria Parochia, verùm etiam extrà illam.*

66 *Vicarius perpetuus, vel amouibilis Curati potest alteri Sacerdoti facultatem concedere assistendi Matrimonio suorum Parochianorum.*

67 *Parochi delegati, & Vicecurati à Parochis proprietarijs instituti an possint alteri Sacerdoti licentiam assistendi Matrimonio concedere, ostenditur.*

68 *Paro-*

68 *Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito interuenire, vel licentiam interueniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem.*

69 *Licentia assistendi* Matrimonio, *quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet esse expressa, & quæ actum præcedat.*

70 *Licentia assistendi* Matrimonio *metu, vel dolo obtenta sufficit, nisi per dolũ, & mendacia versantia circà substantiã, vel causam finalem extorqueatur, & non requiritur in scriptis, sed sufficit verbalis.*

71 *Licentia generalis administrandi omnia Sacramenta sufficit, vt illius vigore possit Sacerdos, cui à Parocho data fuit,* Matrimonio *contrahendo interesse.*

72 *Licentia concessa à Parocho, vt possit quis intra suam Parochiam omnia ad curam animarum spectantia exercere, sufficit vt eius vigore* Matrimonio *contrahendo interesse valeat.*

73 *Matrimonio validè assistit Sacerdos delegatus dum à Parocho licentiam concedente non reuocatur.*

74 *Licentia assistendi* Matrimonio *concessa per Parochum expirat, si ille interim moriatur.*

75 *Matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho vnius ex contrahentibus, & ignorat se illam habere, est inualidum.*

76 *Sacerdos credere non debet dicenti se licentiam habere à Parocho, vt possit coram ipso contrahere, nisi certa signa afferat, vel sit persona spectatæ fidei.*

77 *Matrimonium contractum cum licentia non vera proprij Parochi est nullum.*

78 *Parochi proprij licentiam in contrahendo* Matrimonio *requisitam non interuenisse asserenti incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio.*

79 *Parochi proprij, vel alterius Sacerdotis de eius licentia, & duorum, seu trium testium præsentia simultanea debet esse, & non sufficit successiua.*

80 *Testes quicunque ratione competes sufficiunt in* Matrimonio, *quamuis impuberes, consanguinei, domestici, fœminæ, aut infames, seu dolo, & ad aliud vocati, vel vi detenti, dummodo intelligant consensus contrahentium, & aduertant quod agitur, & non desiderantur rogati.*

81 *Matrimoniũ data vrgente necessitate an possit absq. Parochi præsentia, vel aliàs non seruata forma Concilij, celebrari, ostenditur.*

82 *Matrimonium coram Parocho, & testibus iterum obtenta dispensatione contrahere non tenetur, qui iam semel coram eisdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti.*

83 *Matrimonium celebrantes publicè iuxtà formam Concilij subsistente aliquo impedimento occulto, etsi nullum fuerit Matrimonium, eo sublato non coguntur denuò eandem formam obseruare.*

84 *Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen iuxtà formam Concilij, si post ratificetur, non eget noua solemnitate.*

85 *Consensus expressio, vel ratificatio non est necessariò facienda coram Parocho, & testibus vt Matrimonium infidelium fiat Sacramentum.*

86 *Parochi, & testium præsentia requiritur, vt Matrimonium celebratum per procuratorem sit validum.*

87 *Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo consensu, aliàs si omittat, grauiter peccat, nisi certus sit de mutuo illorum consensu.*

88 *Matrimonij ad validitatem minimè requiritur vt Parochus, vel alius Sacerdos assistens vtatur in eius celebratione aliquibus verbis.*

89 *Vagorum Matrimonijs an, & quando interesse Parochus possit, ostenditur.*

90 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & testibus obligantur ij apud quos promulgatum est Concilium Tridentinum, & receptum.*

91 *Matrimonium clandestinè contrahere poterunt domicilium collocantes in loco vbi non est acceptatum Concilium Trident. etiamsi incolæ sint vnius loci in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum.*

92 *Intellige si recessus à loco habitationis fuisset factus ad euitanda impedimenta, inimicitias, & obstacula parentum, secus si per fraudem, quia verè aderat impedimentum.*

93 *Matrimonium non est legitimum si contrahatur inter se transferentes ad locum, in quo Concilium non est promulgatum, sub animo sine Parocho, & testibus contrahendi.*

94 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & testibus tenetur incola illius loci in quo non est acceptatum Concil. Trid. si diuertat ad locum in quo est receptum.*

95 *Parochus, qui cum minore testium numero, seu aliàs Matrimonio clandestino interfuerit, quas pœnas incurrat, ostenditur.*

96 *Coniuges antè benedictionem Sacerdotalem in Templo suscipiendam in eadem domo habitare non debent.*

97 *Matrimonium consumare ante benedictionem Sacerdotalem, sublato scandalo, & contemptu legis ecclesiasticæ, non est peccatum mortale.*

98 *Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent, neque à quoquam nisi ab ipso Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alij Sacerdoti concedi potest, quacunque consuetudine etiam immemoriali non obstante.*

99 *Parochus debet recipere eleemosynam occasione benedictionis nuptialis, & non alius.*

100 *Parochus vtriusque contrahentis sufficit ad nuptiales benedictiones praestandas.*

101 *Benedictiones nuptiales omittere peccatum veniale est.*

102 *Benedictiones nuptiales non debet Parochus facere secundò nubentibus etiamsi fortè primum Matrimonium fuerit inualidum, seruata semper legitima Diœcesis consuetudine.*

103 *Benedictio nuptialis ex consuetudine generaliter recepta solemniter fieri potest si fœmina solum non dum fuisset benedicta.*

104 *Sacerdos tam secularis, quàm Regularis coniungens in Matrimonium, vel benedicens subditos alterius Parochia absque licentia Parochi, vel Ordinarij, remanet suspensus ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat absolutionem.*

105 *Sacerdotes Regulares Matrimonia solemnizantes non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali vltra suspensionem ipso facto excommunicati sunt excommunicatione Sedi Apostolica reseruata.*

106 *Sacerdos benedictionem secundis nuptijs impartiens in casu non permisso incurrit suspensionem ferendam.*

107 *Ignorantia etiam crassa excusat ab hac suspensione, dummodò non sit ità crassa, vt sit ingens temeritas.*

De Matrimonio per Parochum celebrando, illiusq́. denunciationibus præmittendis.

C A P. XXI.

1 CVM de aliquo Matrimonio contrahendo in sua Parochia Parochus certior fiet, antequam ad primam denunciationem veniat, hæc quæ sequuntur, præstanda sibi esse meminerit. Quamuis Matrimonia à filijsfam. sine consensu parentum contracta irrita minimè sint, & parentum consensus ea rata, vel irrita facere non possit, dummodo libero contrahentium ipsorum consensu facta sint, iuxtà *Trid. Concil. sess. 24. de refor. Matr. cap. 1. in princip.* & quæ latè tradunt *Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 14. nu. 4.*

V 2 *Gutier.*

*Gutier.Canon. lib.*1. *cap.*20. *nu.*1. & 2. & *in tract. de* Matrim. *cap.* 79. *à princip. Rebello de obligat. Iustit. p.*2. *lib.*2. *quæst.*7. *in princ. Bonacin.de* Matrimon.*q.*4.*puncto* 17. *nu.*23.*Molfes.in summa Theologiæ moralis tract.*4.*cap.*7. *à nu.*25. *Melch. Phæbos Lusit. decis.*45. *nu.* 10. *cum seqq. tom.*1. Tamen cum honestissimum videatur, & rationi summopere consentaneum, vt filiusfam. in re tam graui consilijs, & voluntati parentum subiaceant, propterea vnusquisque Parochus diligenter inquirere debet hunc consensum tam inter sponsum, & sponsam, quàm inter propinquiores consanguineos, & præsertim ipsorum parentes, si sint filijfam. quòd si quid difficultatis comperiet, admonito prius Episcopo, seu Vicario, eiusq. responso accepto, ad denunciationem progredietur.

2 Quæret etiam an Matrimonium contracturi doctrinam Christianam sciant, aut saltem *Pater noster*, *Aue Maria*, *Credo*, & *Decalogum*, quòd si vterque ea nesciat, aut eorum alter, moneat illos se non antè ad tertiam denunciationem venturum, quàm illa ab ipsis rectè memoria teneri, & intelligi perspexerit. Absolutè

3 tamen, & perlongum tempus, aut vbi sponsi instarent, non licet Matrimonium detinere donec dictam Christianam Doctrinam contrahentes didiscerint, sed expedit suauiter, & absquè violentia ad breue tempus impedire, vt sic doctrinæ addiscendæ curam habeant; ità *Sanch.de* Matrim *lib.*3.*disp.*15.*sub nu.*19. *Campan. in diuersor.Iuris* Canon.*rub.*11.*cap.*14. *nu.*7. *Aloys. Ricc. in praxi fori eccles.decis.*683.*in* 1.*edit. aliàs resol.*576.*in* 2.*edit.* Vndè *S.Congreg. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum sub die* 6.*Martij* 1588. censuit Matrimonium prohiberi non posse Christianam doctrinam non addiscentibus, sed contra eos admonitionibus comminatorijs esse procedendum. Contra *Barthol. à Ledesma de* Matrim. *dub.* 11. *Vega in sum. lib.*3. *casu* 211. existimantes absolutè impediri posse ob dictam causam ne Matrimonium contrahatur, nisi contrahentes præ senio, aut ingenij rudis tarditate prorsus incapaces sint.

4 Inquiret insuper de eorum ætate, nam eos tantùm, qui in ætate legitima sunt constituti, denuntiare debebit, itaut sponsus xiiij. saltem annos sit natus *cap.attestationes*, *cap.ex litteris*, *de desponf. impub.* sponsa verò xij. *cap.continebatur, eod. tit.* quæ ità à Canonibus completa definitur, quòd tunc præsumantur habiles ad copulam, & ad consensum coniugalem, vt constat ex *cap. puberes*, *eod. tit. Sanch.de* Matrim.*lib.*7.*disp.*104. *nu.*1. vbi *nu.*2. subdit satis esse si vltima dies anni duodecimi in fœmina, & decimiquarti in viro sit incœpta. Cum dispensatione tamen Episcopi possunt minores contrahere Matrimonium si habeant vsum rationis,

seu

seu malitiam, quæ ætatem suppleat, ità plures per me citati de
offic. & potestate Episcopi p. 2. alleg. 32. nu. 20. quibus addo *Alzed.*
de præstantia Episcopalis dignitatis p. 2. cap. 7. nu. 24.
6 Item de patria inquiret, nam exteros nequaquam denunciabit,
nisi eorum conditionem nouerit legitimo in scriptis testimonio
quòd alium virum, vel vxorem non habeant, & quòd omni impe-
dimento Canonico Matrimonij careant.
7 Item an eo anno in Paschali solemnitate confessi fuerint, & Sa-
crũm Eucharistiam sumpserint, nam si id non constet à denuncia-
tione abstinere debebit, & deindè hortabitur coniuges, vt iuxta
Concilij præceptum in *d. cap. 1.* antequam contrahant, vel saltem
triduo antè Matrimonij consumationem sua peccata diligentèr
confiteantur, & ad Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum piè
8 accedant. Nam si illud contraherent cum peccato mortali nõ dum
deleto per contritionem, vel per Confessionem, indignè recipe-
rent Sacramentum, ac perconsequens peccatum mortale incur-
rerent, vt resoluunt *Fernandez in examine Theologiæ moralis p. 3.*
cap. 13. §. 1. nu. 8. Gutier. de Matrimon. cap. 83. nu. 13. Bonacin. in
simili tract. q. 4. puncto 6. nu. 1. vers. sexto. Non committerent ta-
men duo peccata mortalia, vnum quatenus recipiunt Sacramen-
tum, alterum verò quatenus administrant, sed solùm quatenus
recipiunt, vt animaduertunt *Sanch. lib. 2. disp. 6. nu. 4. Sayr. de Sa-*
cram. in genere lib. 2. cap. 7. q. 1. art. 5. Bonacin. de Sacram. disput. 1.
q. 3. puncto 2. §. 2. nu. 10. Nec aliud incurrunt peccatum quatenus
videntur præceptũ *Concilij in d. cap. 1.* Confessionem præcipientis
violare, quia consilium tantùm, & non præceptum illud Concilia-
re decretum quoad hoc continet, *Franc. Leo in thesauro fori Ec-*
cles. par. 2. cap. 9. nu. 49. Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 26.
§. 2. vers. ex quibus condit. 1. Ego ipse de offitio, & potestate Episcopi
par. 2. alleg. 32. nu. 172.
9 Si quis cælibem se esse affirmet, & de Matrimonio contrahen-
do agat, Parochus item ab eo denuntiando cauebit nisi doceatur
legitimo in scriptis testimonio, vel nunquam alibi Matrimonium
ab eo contractum fuisse, vel priorem virum, seu vxorem ipsius
obijsse. Matrimonium enim secundum contrahere non potest mu-
lier nisi per certum Nuncium certificata fuerit de morte primi
viri, vt probat tex. in *cap. in præsentia. 19. de probat.* cum latè ad-
ductis per citatos à *Cened. ad Decretal. collect. 117. nu. 3.* quibus
addo *Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 140. nu. 50. cum seqq. Sanch. de*
Matrim. lib. 2. disp. 46. Basil. Pont. in simili tract. lib. 7. cap. 53. quæ
quidem certitudo mortis prioris viri, cum omninò qualis esse
debeat, præscribi non possit, hoc Iudicis prudentis arbitrio

attentis circumstantijs occurrentibus relinquitur; ità Con.d. §.3. nu.4. Marant.in repet.l.is potest ff. de acquir. hæred. Menoch. de arbitrar.casu 420.nu.128. & de præsumpt.lib.6.præs.49.nu.28. Farin. d.q.140.nu.75. Sanch. d. disp.46. nu.7. vbi nu.8. aduertit illud esse speciale in morte probanda, vt testes non citata parte, sed ex mero Iudicis officio examinari possint, & nu.10. ait sibi placere nunquam sufficere vnum testem, intelligens verbum, nunciam, de quo in d.cap. in præsentia, in genere neutro, itaut significet la noua, sed non potest dici nuncium certum, quod voce vnius habetur, & nu 15. hinc subdit solam famam non sufficere nisi alijs adminiculis adiuuetur, quod Basil.Pont.de impedim. Matrim. cap.13. §.1. vers. ex dictis, ampliat etiamsi verè obijsset coniux. Vndè S.Congreg. Conc. in Mediolanen. 18. Septembris 1627. censuit absentiam viri, qui discessit de anno 1602. vsque ad illum diem absq; aliqua notitia, quòd superuiuat, non esse sufficientem, vt eius vxor possit transire ad secundas nuptias.

10 Quoad eos verò, qui vagantur, & incertas habent sedes, caueat Parochus ne illorum Matrimonijs intersit, nisi prius diligentem inquisitionem fecerit, & re ad Episcopum delata ab eo licentiam Matrimonia huiusmodi celebrandi obtinuerit, vt infra ostendemus nu.89.

11 Cauebit item Parochus ne ab aduentu Domini nostri Iesu Christi vsque ad diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum vsque in octauam Paschæ inclusiuè nuptiarum solemnitates celebret, aut benedictiones faciat, vt statuit Concil. Trid. sess.24. de reformat. Matrim. cap.10. refert Aloys.Ricc.in praxi fori eccles.p.4.resol.557.

12 Si enim aduersus hoc præceptum illo vetito tempore faciat, graui pœna plectendus erit, arbitraria tamen, cum nulla in Iure præscripta sit, Gaet. in repet.cap.ad limina 30.q.1.§.4.nu.550. Fr.Emman.in sum.tom.1.cap.241. nu.4. Sanch. de Matrim. lib.7.disput.7.

13 nu.4. vbi nu.2. ait tempus Aduentus in hac prohibitione incipere à primis vesperis Sabbati præcedentis, in Feria autem quarta Cinerum à media nocte illius feriæ, & nu.7. tenet non prohiberi

14 eo tempore sponsalia de futuro, & nu.8. resoluit denunciationes Matrimonio præmittendas posse tunc fieri; de quibus omnibus nouissimè Aloys. Ricc. in d.praxi p.4.resolut.558.cum seqq. S.Congr. negotijs Episcoporum præposita sub die 18. Decembris 1589.

15 Cauebit etiam Parochus ne tempore interdicti, aut personarũ interdictarum Matrimonijs intersit, quia tunc hoc non licet, vt per Vgolin.de censur.tab.5.cap.8.§.3.nu.1. quem sequitur, & laudat Sayr.in simili tract.lib.5.cap.7. nu.43. Suar. tom.5. etiam de censur. disp.33.sect.1. à nu.51.latè disputans à nu.46. Bonacin. eod. tract. disp.5.

disp. 5. puncto 2. §. 3. nu. 8. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 197. quicquid dicant *Squillante de obligation. cleric. p. 5. nu. 42. Sanch. d. lib. 7. disp. 8. à nu. 2. Aloys. Ricc. in d. praxi resol. 561. p. 4.* & alij per me citati eadem *alleg. 32. nu.* 198. vbi *nu.* 204. resolui sponsalia tempore interdicti licitè contrahi posse, & *nu.* 206. disputo an licitè fiant benedictiones, & Matrimonium seruata moderatione *cap. alma mater, §. adÿcimus, de sent. excom.* & contra *Sanch.* & alios negatiuam partem sequutus fui.

16 His à Parocho diligenter animaduersis, ad denunciationes veniat, & ne ipsas faciat absque sua licentia minimè impedire potest Vicarius generalis, vt censuit *S. Congregatio Concil. 27. Maÿ* 1617. circa quas denunciationes faciendas præcipit *Concil. Trid. d. sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. in princ.* vt antequam Matrimonium contrahatur ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum solemnia publicè denuncietur inter quos Matrimonium sit contrahendum.

17 Requiritur igitur (non tamen de essentia Sacramenti) vt huiusmodi denunciationes fiant à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de eius licentia, *Fr. Emman. in sum. p. 1. cap. 217. n. 6. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 6. à nu. 4. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 27. dub. 5. nu. 50. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 31. num. 225. Bonacin. de Matrim. q. 2. puncto 6. nu. 12. Ego ipse*

18 *d. alleg. 32. nu. 9.* Quod intelligitur vbi ambo contrahentes in vna & eadem habitant Parochia, nam quando illi sunt diuersarum Parochiarum in vtraque sponsi scilicet, & sponsæ Parochia denunciationes sunt faciendæ, *Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 3. nu. 21. Petr. Ledesma de Matrim. q. 45. art. 5. puncto 3. & in sum. p. 1. de Sacram. Matrim. cap. 6. concl. 7. vers. basse de aduertir, Henriq. in sum. lib. 11. cap. 7. §. 1. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Matrimonium. §. 5. Posseuin. de officio Curati cap. 10. nu. 8. Sanch. d. lib. 3. disp. 6. nu. 4. Chamerot. de Sacrament. tract. 12. de Matrim. dub. 17. vers. quinto, Vgolin. de officio Episcopi cap. 15. §. 11. nu. 2. Rebello de obligat. Iustit. p. 2. lib. 2. q. 7. nu. 10. vers. quo loco, Valer. Reginald. d. lib. 31. nu. 225. Aegid. de Coninck d. tom. 2. disp. 27. nu. 40. Aloys. Ricc in praxi aurea resol. 437. Molfes. in sum. Theologia moralis tract. 4. cap. 8. num. 14. Basil. Ponti. de impedim. Matrim. cap. 26. §. 4. in princ. Gutier. de Matrim. cap. 56. nu. 5. Bonacin. d. q. 2. puncto 6. nu. 10. Ego ipse d. allegat. 32. nu. 11.* vbi etiam pluribus citatis Doctoribus aduerto quòd si contrahentes plura habuerint domicilia, seu Parochias, faciendæ sunt huiusmodi denunciationes in ea, in qua diutiùs habitant, & principaliorem habent larem, vel potius in ea, in qua verosimilius est sciri impedimenta.

19 Requiritur deindè vt hæ denunciationes fiant tribus continuis
diebus festiuis, vt expressit *Concil. citato loco*, & ex eo colligunt
*Chamerot. d. dub. 17. vers. secundo. Sanch. d. lib. 3. disp. 6. nu. 8. Valer.
Reginald. d. lib. 31. nu. 225. Bonacin. d. puncto 6. nu. 14. Ego ipse d.
alleg. 32. nu. 12.* Quod vulgò intelligitur de festis, quæ sibi non suc-
cedunt immediatè, vt per *Segur. Daualos in direct. Iudicum eccles.
p. 2. cap. 16. nu. 20. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol. 224.
nu. 4. in 2. edit. Aegid. de Coninck d. tom. 2. disp. 28. nu. 47. Fernan-
dez in examine Theologiæ moralis p. 2. cap. 17. §. 2. nu. 2. & 3. Vgolin.
d. cap. 15. § 11. nu. 4. & 5.* Contra *Basil. Pont. de imped. Matrim. cap.
26. §. 4. in princ.* existimantem procedere etiamsi huiusmodi dies
festi sibi succedant. Dummodò tamen inter vnam, & alteram de-
nunciationem multos dies festos non interponat Parochus, itaut
ob magnum temporis interuallum, seu moram fieri possit vt Pa-
rochiani tardiores euadant ad deferenda impedimenta, & interim
obliuiscantur præcedentium denunciationum, quia tunc peccabit
mortaliter, *Sanch. d. disp. 6. nu. 8. Gutier. d. cap. 56. nu. 4. ad fin. Posse-
uin. d. cap. 10. nu. 4. & 5. Aegid. de Coninck d. disp. 27. dub. 5. num. 47.
Valer. Reginald. d. lib. 31. nu. 226. Bonacin. d. puncto 6. nu. 15. Ego
ipse d. alleg. 32. nu. 13.*
20 Et ità sunt faciendæ denunciationes huiusmodi diebus festis, vt
etiam cũ Episcopi dispensatione ferialibus diebus fieri nõ possint,
sicut tenent *Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Matrimonium §. 4.
Chamer. d. dub. 17. vers. quarto, Vgolin. d. cap. 15. §. 11. nu. 3. Stephan.
Gratian. discept. cap. 83. nu. 28. Sanch. d. lib. 3. disp. 6. nu. 9. Aloys. Ricc.
in praxi fori eccles. resol. 224. nu. 3. in 2. edit. Ego ipse d. alleg. 32. n. 14.*
Nisi fuerit dies aliquis non festus, quo ingens hominum multitu-
do ad Ecclesiam accedit, vt accidit quando insignis concionator
concionem habiturus est, vel est dies festus vocationis illius Ec-
clesiæ, etiamsi non seruetur nisi vsque ad meridiem, quia in eo li-
citè fieret denunciatio, sicut in festo, vt notant *Sanch. d. disput 6.
nu. 9. Valer. Reginald. d. lib. 31. nu. 227. Gutier. de Matrim. cap. 56.
nu. 8. Bonacin. d. q. 2. puncto 6. nu. 18. & 19. Posseuin. d. cap. 10. nu. 12.*
21 *Ego ipse d. alleg. 32. nu. 15.* Eodem modo denunciationes validè fa-
cere poterit Parochus extra Ecclesiam, & Missarum solemnia si
magnus Populi concursus, & locus aptus sit, vt ad multorum no-
titiam perueniat, secundum *Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 26.
§. 4. in princip.* & in nouissimo *tract. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 30.
nu. 6. Valer. Reginald. d. lib. 31. nu. 227. Gutier. d. cap. 56. nu. 7. Bona-
cin. d. q. 2. puncto 6. nu. 17. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 16.*
22 Formula autem, qua in his denunciationibus vti debebit Paro-
chus, sequens erit. *Notum sit omnibus quod N. filius N. ex Paro-*

chia Sancti N. contracturus est Matrimonium cum N. filia N. Parochia Sancti N. atque ideò si quis sciat aliquod intercedere inter ipsos impedimentum consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis, quæ à Baptismo, & Confirmatione nascitur, aut cuiusuis Canonicæ probibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non possint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut D. Episcopum, siue eius Vicarium generalem.

23 Neque verò statim atque denunciationes tres factæ erunt, nisi temporis angustijs prematur, siue instantis Aduentus tempore, siue Quadragesimæ ad Matrimonij celebrationem Parochus procedere debebit, sed trium, vel duorum saltem dierum spatium interijcere, vt liceat vnicuiq. de impedimentis cogitare, eaque aperire, sed non ideò celebratio diutius protrahenda est, quia si post vltimã denunciationem quatuor menses elapsi sint, Parochus ad celebrationem amplius procedere non debet, nisi nouas denunciationes præmittat, prout decisum referunt *Rebello de oblig. Iustit. p.2.lib.4.in declarat. Cardin. sect.2. nu.8. Bonacin. de Matrim. q.4. puncto 6.nu.1. vers. quarto,* & in hoc attendenda est constitutio cuiusq. Episcopatus, breuiùs, seu longius tempus designans.

24 Nullo modo Parochus etiam quoties timetur malitiosè Matrimonium impediendũ, potest huiusmodi denunciationes omittere nisi ex Ordinarij dispensatione, vel vbi illæ in casu timoris malitiosi impedimenti difficilè obtineri potest, sicut docent *Nauar. cons.1.sub tit. de clandest. despons. in vtraque edit. Menoch. cons. 69. nu.61. Sanch.d.lib.3.disp.7.nu.17. Aegid. de Coninck d.disp.27. n.53. Mari. Antonin. var. resolut. lib.1. resol. fin. casu 4. Ego ipse d. alleg.32. nu.20.* vel tandem vbi tale periculum, & adeò vrgens necessitas premit, vt non sit locus adeundi Ordinarium pro dispensatione obtinenda, veluti si vrgeat necessitas instantis mortis pro accipienda in coniugem concubina ad satisfaciendum famæ, aut filios legitimos relinquendum, vel oporteat ad nubendum viro æquali, qui aliter discedit, & voluntatem mutabit. Vide *Henriq. in sum. lib.11 cap.5.§.5. Sanch.d.lib.3.disp.10. à nu.25. Gutier. de Matrim. cap.56.nu.3.& cap.57.nu.6. Basil. Ponti.d.cap.26.§.4. vers. sunt tamen, Valer. Reginald.d.lib.31.nu.224. & nu.236. Bonacin. d. puncto 6.nu.7. vers. dixi il 2. Posseuin.d.cap.10.nu.11. Fernandez d.p.3.*

25 *cap.17.§.2.nu.12. Ego ipse d. alleg.32. num.53.* Alioqui extra hos casus Parochus ipse prætermissis denunciationibus Matrimonium celebrans, grauiter peccabit *Chamer.d.dub.17.notab.1. Spin. in speculo testam. glos.15. princ.n.26. Petr. de Ledesma de* Matrim. *q.45. art.5. vers. sed aliud est dubium, & in sum. p.1. de Sacram.* vbi *de Sacram.* Matrim. *cap.6. concl.6. Ceuall. commun. contra commun. q.604 nu.85.*

*nu.*85. *Gutier. de iuram.confirm.p.*1.*cap.*51.*nu.*29.*& de Matrimon. cap.*56.*nu.*4.*& cap.*57.*nu.*1. *Aloys.Ricc.d.resol.*224.*nu.*2. *Aegid. de Coninck d.disp.*27 *nu.*51.*Valer.Reginald.d.lib.*31.*nu.*223.*Sanch.d. lib.*3.*disp.*5.*nu.*6.*Molfes.d.tract.*4.*cap.*9. *nu.*25. *Fernandez d. par.*3. *cap.*16.*§.*2.*nu.*12. *Bonacin.d.puncto* 6.*nu.*8. *&* 9. *Basil. Ponti. de Sacram.Matrim.lib.*5.*cap.*30. *nu.*3. *Ego ipse d.alleg.*32. *nu.*2. & seuerius erit ab Ordinario puniendus secundum *Armendar.in addit. ad recopil.legum Nauarrae lib.*4.*tit.*15.*l.*1.*de Matrim.nu.*4. Quamuis
26 Matrimonium validum remaneat, etiamsi Ordinarius recuset dare licentiam quòd fiant post, vt censuit *S. Congreg. Concil. in Mediolanen.* 23.*Februarij* 1630.

27 Vtrum autem pœnam triennalis suspensionis comminatam in *cap.cum inhibitio §.sanè, de clandest.desponsat.* incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandestino tamen ob denunciationum omissionem? Affirmatiuè videtur respondendum, quia in eodem *§.sanè*, sic dicitur. *Sanè si Parochialis Sacerdos tales coniunctiones prohibere neglexerit*, vbi verbum illud, *tales*, refertur ad nuptias, de quibus §. præcedenti actum fuerat, nam tex. ille egerat de clandestinis, vel interdictis coniugijs ibi, *si quis verò huiusmodi clandestina, vel interdicta coniugia*, ponderando verba illa, *huiusmodi clandestina*, quæ referri debent ad principium tex. qui præmiserat denunciationes antè Matrimonium faciendas esse, eo quòd Ecclesia detestetur Matrimonia clandestina, ac proindè manifestè Matrimonium non præmissis denunciationibus celebratum appellat clandestinum: & ideò hanc partem affirmatiuam tuentur *Maiol.de irregul.lib.*3.*cap.*25.*nu.*17. *& Sanch.d.lib.*2.*disp.*48.*nu.*5. qui aduertunt, cum *Concil. Trid.* in hoc casu nullam statuat pœnam, standum esse pœnæ illius tex. ac proindè talem Parochum suspendendum esse triennio, quod etiam tenet *Bonacin.d.puncto* 6.*nu.*3. quem refero *d.alleg.*32.*nu.*7. Dicitur enim Matrimonium clandestinum quoad incurrendas pœnas Matrimonijs clandestinis appositas quando propria auctoritate, & sic illicitè denunciationes huiusmodi omittuntur, etiamsi illud deindè fiat coram Parocho, & testibus, vt per *Henriq.lib.*11.*cap.*6. *§.*2. *lit.*M. *Petr. de Ledesma d. cap.*6. *dub.*3.*propè fin.Gutier.de Matrimon. cap.*55. *num.*5. *Aegid.de Coninck d. tom.*2. *disp.*18. *nu.*103. *& disput.* 27. *num.*83. *Franc. Molin. de ritu nupt. lib.*2. *differ.*11. *ex num.* 40.

28 Quibus denunciationibus vt supra factis si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur. Cum verò sponsus in vna Parochia, & sponsa in alia habitabit, Parochus sponsæ, ad quem pertinet Matrimo-

trimo-

trimonij celebratio, nõ ante hanc faciet, quàm habeat fidem Parochi sponsi ab eodẽ subscriptam, & Ecclesiæ Parochialis sigillo munitam in hac forma prout sequitur. *Die . . . Mens. . . . Ann. . . . Testor ego N. Parochus Sancti N. à me denunciatum fuisse in mea Ecclesia prædicta intra Missarum solemnia Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia Sancti N. tribus infrascriptis festiuis diebus, hoc est prima denunciatio facta fuit die . . . . secunda die . . . tertia die . . . Neque aliquod impedimentum cognitum est quominus Matrimonium celebrari possit. In quorum fidem, &c. Ego N. Parochus, &c.*

29 Tunc præmissis denunciationibus, & diligentijs supra expressis celebrandum est Matrimonium in facie Ecclesiæ, vt præcipit Cõcil. *citato loco*, quod non impedit quin domi celebrari possit, intantùm quòd Ordinarius prohibere non potest quin Matrimonia domi celebrentur seruata Concilij forma, sed cum maximè deceat, vt in Ecclesia celebrentur, debet id hortari, non præcipere, prout referunt decisum *Franc. Leo in thesauro fori eccles. p. 2. cap. 9. nu. 48. Possevin. d. cap. 10. nu. 15. Sanch. d. lib. 3. disp. 15. nu. 20. Valer. Reginald. d. lib. 31. nu. 242. Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 26. §. 2. vers. 3. Rebello d. p. 2. lib. 2. q. 7. nu. 11.*

30 Quid autem debet facere Parochus, vel alter Sacerdos, qui de licentia Parochi Matrimonio assistit, quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis stipati ad celebrandum Matrimoniũ, si ex Confessione, quam tunc petunt, agnoscat illos habere aliquod impedimentum dirimens, vel impediens, non satis constat inter Doctores, vt videre est apud *Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 16. per tot.* Antiquiores enim ferè omnes existimant teneri Parochos ex officio monere contrahentes in Confessione, vt desistant à Matrimonio quoad vsque sibi de remedio necessario prouideant, si modò possit absque offensione sigilli id efficere, vel consulendo eis, aut alteri eorum vt votum castitatis emittant ad quinque, vel sex menses, quo tempore dispensationem impedimenti possint quærere: quòd si contrahentes nolint desistere, nec votum emittere, nec fingere repentinam ægritudinem, dicunt debere eos Matrimonio coniungere, quia iam habent ius quæsitum, ità *S. Bonauent. in 4. dist. 21. in 2. p. art. 2. q. 1. nu. 61. ad finem quæst. Altisidioren. lib. 4. sum. tract. 6. cap. 3. q. 4. vers. ad hoc est solutio, Alens. p. 4. q. 78. memb. 2. ad 5. Palat. in 4. dist. 21. disp. 2. fol. mihi 459. col. 1. vers. nam testimonium Parochi, Dried. lib. 2. de libertate Christiana cap. 7. in initio vers. aliud est scire, Angel. verbo Confessio 8. nu. 13. Tabiena verbo Confessionis celatio quæst. 4. num. 5. in fine, Siluest. verbo Confessio 3. quæst. 12. nu. 7. Maiol. de irregul. lib. 3. cap. 25. num. 3. vers. affinitas*

tas in fine, *Fr.Emman.in ſum.tom.1.cap.217.concl.6.nu.7.*

31 *Henriq.*verò *in ſum.lib.3.de Pœnit.cap.23.§.3.in fine*,putat poſſe in primis Epiſcopos negare antecedenter licentiam ad ſolitas monitiones, ſeu denunciationes faciendas, non tamen poſſe, vel Epiſcopum, vel Parochum negare Matrimonium ſi iam ſunt monitiones factæ, ac decurſæ, quia tunc iam in foro externo habent ius acquiſitum, quo publicè priuari non poſſunt,niſi cum magna iniuria ob notitiam occultiſſimam fori interni.

32 Ego autem abſque dubio teneo ſi publicè petant Matrimonium, vt in caſu propoſito, debere Parochos,& alios Sacerdotes, qui de licentia Parochorum Matrimonio aſſiſtunt, eos Matrimonio coniungere,& non poſſe eis Sacramentum negare; ſecus ſi ſecretò, & occultè petant; ità *Sot.in 4.diſt.18.q.4.art.5. poſt 1. concluſ.verſ.hinc fit*, *Nau.in cap.Sacerdos,de Pœnit.diſt.6.nu.144.Soar. tom.4 de Pœnit.diſp.33 ſect.6. nu.2.ſecundum Conimb. impreſſ.* Ratio eſt quia poteſt Parochus ex ſcientia Confeſſionis, vel quicunque alius Sacerdos de eius licentia Sacramenta miniſtrans, Euchariſtiam, & alia Sacramenta negare ei, quem immediatè ex Confeſſione agnouit indignum non publicè, ſed occultè, v.g. ſi nemo adſit in Eccleſia, aut ſi pœnitens ad illum accedat in Sacriſtia, & nemine vidente Sacramenta requirat, *S.Thom. in 4. diſt.9. q.vnica art.5.quæſtiunc.1. in corpore*, *Martin. Ledeſma 1.4. q.21. art.6. nu.63. Barthol. Ledeſma de Euchar.dub.23. concl.3. Iacob.de Graff.in aureis deciſ.p.1.lib.1.cap.23.nu.38. Soar.d.nu.2.* quia ſi publicè negetur reuelatur Confeſſio indirectè alijs, ſi occultè nemini reuelatur: tum quia quilibet Chriſtianus habet ius ad petendam Euchariſtiam, & alia Sacramenta quocunque tempore accommodato, quo iure non poteſt priuari publicè, niſi illud amittat per publicum peccatum mortale, vndè dum publicè de illo non conſtat, non debet ei publicè Sacramentum denegari.

33 Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote de eius, vel Ordinarij licentia, inteſſentibus duobus, vel tribus teſtibus,celebratur validè Matrimonium, vt diſponitur in *Concil. Trid. d. cap. 1.* Proprium

34 Parochum quoad hunc effectum illum dici in cuius Parochia habitant contrahentes tempore Matrimonij exiſtimarunt *Aloyſ. Ricc.in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.244. in 1. edit. aliàs reſol. 214. nu.1.in 2.edit. Bonacin. de Matrim. q.2. puncto 8. nu.1. Gutier. eod. tract.cap.63.nu.19.* Alij verò rectiùs cenſuerunt eum dici in cuius Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum in loco domicilij, ità *Panor.in cap. in noſtra 11.de ſepult.Fr.Emman.in ſum.tom.1.cap.219. nu.6. Spin. d. gloſ.15.nu.41. Henriq. lib.11. cap.3. §.3. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.*

forens. cap. 76. nu. 18. Piasec. in praxi Episcop. p. 2. cap. 4. nu. 32. Cened. practic. & Canon. quaest. lib. 1. q. 30. à nu. 45. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. nu. 88. Hurtado de Matrimon. disp. 5. diffic. 6. nu. 19. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 59. vbi *nu. 64.* cum *Sanch. d. lib. 3. di-*
35 *sput. 23. nu. 14.* aduerto non opus esse expectare, vt maiori anni parte Parochiani in Parochia, vel Diœcesi habitent, sed statim ac animum habitandi maiore anni parte habentes, incipiunt habitare, effici Parochianos, de quo etiam *Emman. Sà in aphorismis verbo Matrimonium nu. 2. & verbo Parochus nu. 2. vers. ad Matrimonium, Basil. Ponti. de Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 1. nu. 4. cum seqq. Ferent. in annot. ad decis. 713. Buratti nu. 15. Rot. in Toletana Matrimonij 10. Decembris 1625. coram R. P. D. Merlino.* Vndè fœmina, quæ coram Parocho suæ Parochiæ contraxit Matrimonium inualidum, seque indè transtulit ad domum sponsi commorantis in alia Parochia intentione perpetuò cum illo manendi, non potest posteà coram eodem Parocho Matrimonium de nouo validè celebrare, vt per *Sanch. d. lib. 3. disp. 23. nu. 15. Bonacin. q. 2. puncto 8. nu. 3. vers. secundo,* quos refero *Ego ipse d. alleg. 32. nu. 67.* vbi *n. 68.* contra *Triuis. Venetia decis. 23.* resoluo validum fuisse Matrimonium cuiusdam amasiæ, quæ transtulit se ad domum concubinarij intentione cum eo commorandi maiore anni parte, ibiq. coram Parocho illius domicilij celebrauit Matrimonium non cum ama-
36 sio, sed cū alio extraneo. Et procedit principalis resolutio etiamsi quis mutet domicilium simulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, *Sanch. lib. 3. disp. 18. sub nu. 29. vers. caeterum, & disp. 25. sub nu. 11. in fine, Gutier. cap. 65. nu. 11. Filliuc. tom. 1. tract. 10. de Sacram. p. 1. cap. 6. nu. 199. Bonac. d. puncto 8. nu. 4.* quos sequi videtur *Rot. in d. Toletanâ Matrimonij.*

37 Ex dictis descendo ad aliquas resolutiones vsufrequentes, & in primis colligo Matrimonium contractum coram Parocho illius loci vbi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium constituendi, sed recreationis causa, non valere, *S. Congr. Conc.* teste *Nicol. Garc. de benefic. p. 5. cap. 7. nu. 11. ad 4.*

38 Secundò colligo Matrimonium contractum coram Parocho illius loci vbi contrahens moratur tanquam Prætor, Iudex, seu Medicus temporalis, validum esse, eadem *S. Congreg.* teste *Garc. d. cap. 7. nu. 11. ad 5.*

39 Tertiò colligo Matrimonium contractum post quartum habitationis mensem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à ciuitate, in qua habitabat, ad scandala submouenda iussu Principis secularis translata fuerat, sub præcepto illinc non discedendi, donec aliud statutum non esset, valere ex doctrina *Decian. in tract.*

crimin.

crimin.lib.4.cap.16.nu.16. & aliorum, quos citat *Sanch.de Matrim. lib.3.disp.23.q.1.& 3.S.Congr.Conc.sub die 26.Iunij 1621.*

40 Quartò colligo validum fuisse Matrimonium cuiusdam iuuenis cum meretrice, qui dubitauerat illud in propria ciuitate contrahere adhibendo *Concilij Trid.* solemnitates, eo quòd iuuenis parentes eis impedimentum de facili futuri erant, & propterea Romam venerunt, & coram testibus, & Parocho in Parochia in qua aliquantulum permorati erant, Matrimonium contraxerunt per verba de præsenti, *S.Cong.Conc.in Senen.* 17.*Maij* 1600.

41 Parochi duo simul quoad hunc effectum possunt reperiri, vbi scilicet quis dimidia anni parte in vna Parochia, altera dimidia in alia habitat, vt per *Nau.conf.7.nu.3. de clandest. desponsat. in nouis, Sanch.d.lib.3.disp.24. Segura Daualos d.p.2.cap.15.num.47. Franc.Molin.d.differ.11.nu.91. Gutier.de Matrim.cap.62.nu.4.& cap.64.nu.2. Bonacin.d.puncto 8.n.5.Ferentil.in annot.ad decis.713. Buratti nu.14.Rot.in Toletana Matrimonij 10.Decembris 1615.& in Neapolitana Matrimonij 30.Martij 1629. coram R.P.D.Merlino, Ego ipse d.alleg.32.nu.69.* vbi *nu.*70. aduerto quòd vbi inæqualitas habitationis datur, maioris temporis pars eum facit Paro-

42 chum in quo habitatio fit. Vndè Parochus ruralis non est proprius Parochus quando rus, vel recreationis causa habitatur, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem maiori parte anni, ità *Nau.d.conf.7.nu.2.Seraph.decis.605.Aloys.Ricc.in d.praxi resol.214. nu.2.Franc.Molin.d.differ.11.nu.90. Sanch.d.lib.3. disp.23. nu.12. Bellet.disquis.clerical.p.1.tit.de exempt.cleric.à statutis §.5.nu.8.cum seqq. Bonacin.d.q.2.puncto 8.nu.3.vers.3.& seq. Ego ipse d.alleg.32.*

43 *nu.66.* Si verò quis in confinio duarum Ecclesiarum Parochialium habitauerit, censebitur Parochianus illius in qua domus aditum magis frequentatum habet, sicut aduertit *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis.333.in 1.edit. aliàs resol.510. in 2.edit.* quem refero *Ego ipse d.alleg.32.nu.71.*

44 Quando autem contrahentes sunt ex diuersis Parochijs tunc vbi Matrimonium contrahitur in Parochia habitationis vxoris proprius Parochus erit ipsius, at quando contrahitur in Parochia habitationis viri, Parochus illius sufficiet, ità *Nau.in man. c.25. nu.144.& conf.3.sub tit.de clandest.despons. nu.1. in nouis, Spin. d. glos.15.nu.47. Segura Daualos in direct. Iudicum eccles.p.2. cap.15. nu.47. Triuis.V enet.decis.23.nu.1.lib.1. Henriq.Fr.Emman Vega, Petr.de Ledesma, Viuald.* & alij, quos refert, & sequitur *Sanch. d. lib.3.disp.19. Franc.Molin.d.differ.11.nu.89. Vgolin. de officio, & potest. Episcopi cap.15.§.10.nu.3.Armendar.in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.4.tit.15.l.1.de Matrimon. nu.15.& 17. Ferentil.*

in

in annot. ad d. decis. 713. Buratti nu. 17. Fernandez d. p. 3. cap. 18. §. 1. nu. 11. Ego ipse d. all. g. 32. nu. 65.

45 Sed ex hoc non infertur præsentiam solius Parochi mulieris sufficere si in eius Parochia Matrimonium contrahatur, item sufficere præsentiam Parochi viri si contrahatur in Parochia viri, sicut olim tenuisse videbitur *S. Cong. Conc. sub die 15. Decẽbris 1574.* quia ipsa nulla habita ratione præfatæ antiquæ decisionis, tenet modò contrarium, nempè sufficere Parochũ viri etiam in Parochia mulieris, quia videtur *Concil.* voluisse præsentiam Prochi, & testium ad tollendam clandestinitatem, ad quod sufficit vnus Parochus siue viri, siue mulieris; & ideò ità resoluunt *Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 76. dub. 14. Caualcan. decis. 12. nu. 21. p. 2. Spin. d. glos. 15. nu. 41. Ceuall. d. q. 604. nu. 6. Henriq. lib. 11. cap. 3. §. 2. Franc. Leo in thesauro fori eccles. p. 1. cap. 9 nu. 39. in fine, Armendar. d. l. 1. de Matrimon. nu. 7. 13. 14. & 28. Zerol. in praxi Episcop. p. 2. verbo Parochus §. 1. Sanch. d. lib. 3. disp. 19. ex nu. 1. Rebello d. p. 2. lib. 2. q. 8. Bonacin. d. q. 2. puncto 8. nu. 7. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 1. q. 131. nu. 2. Aegid. de Coninck disp. 27. nu. 19. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis. 244. in 1. edit. aliàs resol. 214. nu. 1. in 2. edit. Gutier. d. cap. 62. nu. 4. Vgolin. d. cap. 15. §. 10. nu. 3. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 98. Paul. Laymann in sum. Theolog. moralis lib. 5. tract 10. p. 2. cap. 5. num. 3. Hurtado de Matrim. disp. 5. diffic. 6. nu. 20. Rot. apud Farin. decis. 390. nu. 6. p. 2 recent.*

46 Parochus validè assistit Matrimonio quamuis ipse, vel testes vi detenti intersint, dummodò tamen intelligant consensum contrahentium, ità docent *Bernard. d. cap. 76. vers. tertio, Petr. de Ledesma de Matrim. q. 45. art. 5. puncto 3. dub. 2. vers. quo supposito, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 219. nu. 11. Possevin. d. cap. 10. nu. 20. Spin. d. glos. 15. princip. nu. 48. & 49. Ceuall. d. q. 604. nu. 70. Aloys. Ricc in praxi rerum fori eccles. resol. 213. nu. 4. in 2. edit. Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 30. §. 5. in fine, & in nouiss. tract. de Sacram. Matrimon. lib 5. cap. 21. nu. 8. Molfes. in sum. Theolog. moral. tract. 4. cap. 8. nu. 58. & cap. 9. nu. 22. Sanch. d. lib. 3. disp. 39. nu. 9. Aegid. de Coninck d. disp. 27. nu. 44. Franc. Molin. d. differ. 11. nu. 115. Rebello d. par. 2. lib. 2. q. 8. nu. 4. Gutier. d. cap. 69. nu. 10. Armendar. d. l. 1. de Matrimon. num. 24. Filliuc. d. tract. 10. num. 224. & seq. Ego ipse d. alleg. 32. num. 82.*

47 Et sic etiam renuens, & dolosè adductus validè assistit, dummodò probè intelligat, & audiat contrahentium verba, nisi claudens aures affectatus esset non intelligere, quamuis ipse nulla verba proferat, vt resoluunt *Segura Daualos d. p. 2. cap. 15. nu. 15. Mascard. de probat. concl. 9. nu. 9. Vega in sylua casuum lib. 6. casu 114. & 115.*

& 115. Salzed.ad Bernard.d.cap.76.in 4.dub. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis.243.in 1.edit. aliàs resol. 213. nu.3. in 2.edit. Filliuc.d.tract.10.nu.227.Hurtado de Matrim.disp.5.diffic.15. Ego ipse d. alleg.32. num.85. Rot.in Vlixbonen. Matrimonij 16. Februa
48 *rij 1622. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo*. Esset tamen graue peccatum Parochum quippè, qui personam Ecclesiæ repræsentat, vi adigere, aut dolo inducere vt Matrimonio intersit, excepto raro casu necessitatis, si is sine iusta causa renuat, & ad Superiorem recursus non sit, tunc astu aliquo sine mendacio induci posset. Vide *Aegid. de Coninck d. disp.27. dub.4. in fine, Gutier.d. cap.69.nu.13.Paul.Laymann d.lib.5.tract.10.p.2. cap.4. nu.6. vers. esset, Ego ipse d.alleg.32.nu.84.*

49 Concludo igitur præsentiam Parochi in Matrimonijs necessariam non tantùm corpoream, sed etiam moralem requiri cum intelligentia, & aduertentia actus, arg. *l.209.ff. de verb. signif.* ibi, *coram Titio aliquid facere iussus non videtur præsente eo fecisse nisi is intelligat: itaque si furiosus, aut infans sit, vel dormiens, non videtur coram eo fecisse*. resoluunt *Henriq.in sum.lib.11.cap.3. §.1. Petr. de Ledesma de* Matrim.*q.45.art.5.vers.est secundum dubium, Aegid. de Coninck d.disp.27.nu.44. Basil.Pont.d. tract. de Sacram.* Matrimon. *lib.5.cap.21. Cened.practic.& Canonic.quæst. lib.1.q.30. nu.33. cum seqq. Gutier.de* Matrim.*cap.69.Franc.*Molin.*d.differ.11.nu.113.* vbi *nu.*120.subdit vt nedum intelligere oporteat cum quid agitur, sed vt videat, *Ego ipse.d.alleg.32. nu.*78. Idemq. dicendum de illo Parocho, qui præsens corpore est, sed animo nihil omninò aduertens, sicut docent *Sanch.d. lib.3. disp.39. nu.5. Paul. Laymann d. cap.4.nu.6.in princi.*nisi, vt suprà dixi, affectatus esset non intelligere, vt aduertit *Sanch.d. disp.39. nu.6.* & refert à *Sacra Congreg.* decisum *Armendar.d.l.1.de Matrim.nu.*24.

50 Parochus validè assistit Matrimonio etiamsi ad alium finem vocatus, vel casu præsens sit, ità *Nau.cons.20.nu.1.sub tit.de sponsal. in antiq. & cons.11. sub tit.de clandest.desponsat.in nouis, Salzed.d. cap.76.vers.tertio licet, & dub.5. Sayr. in floribus decis. sub tit. de sponsal.decis.24. Azeued.l.1. nu.39. tit.1. lib.5. nouæ Recop. Spin. d. glos.15. princip. nu.48. & 49. Henriq. lib.11. cap.3. §.5. in fine, Ceuall.d.q.604.nu.66. Piasec.in praxi Episcop.p.2.cap.4.nu.32.in fine, Sanch.d.lib.3.disp.39.nu.10. Valer.Reginald.d.lib.31.nu.182. Franc.Molin.d.differ.11.nu.119. Gutier. d. cap.63. nu.3. cum seqq. Ego ipse d.alleg.32.nu.88.* Contra *Armendar.d.l.1.de* Matrim. *nu.1. & 55. Gonzal.ad reg.8.Cancel.glos.48.nu.35. Bonacin. d. q.2. puncto 8.nu.20.Basil.Pont.de impedim.*Matrim.*cap.26. §.5. in fine, & in nouiss.tract. de Sacram.* Matrim.*lib.5. cap.21. nu.4.* existimantes

præ-

præsentiam Parochi conuiuij, & confabulationis, vel alterius ne-
gotij gratia vocati non sufficere ad Matrimonium.
51 Quamuis sit putatiuus *Morl. in emporio Iuris par. 1. tit. de fide*
instrum. q. 2. nu. 6. Ioan. Bapt. Costa de remed. subsid. remed. 127. n. 25.
& non promotus infra annum, vt censuit *S. Congr. Conc.* 12. *Mar-*
tij 1593. & licet habeat suam collationem nullam ob nullitatem
concursus propter defectum examinatorum Synodalium, eadem
S. Cõg. in Ceneten. 31. *Iulij* 1627. aut sit administratione interdictus,
suspensus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè
adhuc assistit Matrimonio, modò non sit actualiter depositus,
ac possessionem beneficij retineat, ità *Petr. de Ledesma d. q. 45. art. 5.*
puncto 3. dub. 3. vers. vltimo, Henriq. d. lib. 11. cap. 3. §. 4. & 5. Ceuall.
d. q. 604. nu. 65. Sayr. sub tit. de sponsal. decis. 13. Galet. in margar. ca-
suum Conscient. verbo Matrimonium pag. 163. col. 1. Fr. Emman.
in sum. tom. 1. cap. 219. concl. 10. Sanch. d. lib. 3. disput. 21. num. 4.
Aegid. de Coninck d. disput. 27. num. 24. Rebello d. lib. 2. quæst. 9.
num. 9. Valer. Regin. d. lib. 31. num. 177. Aloys. Ricc. in praxi fo-
ri eccles. decis. 243. in 1. edit. & resol. 213. nu. 1. in 2. edit. Gutier. de
Matrim. c. 62. nu. 23. aliàs *cap. 66. nu. 19. Bonac. d. q. 2. puncto 8. n. 21.*
Molfes. d. tract. 4. cap. 8. nu. 56. Mari. Alter. de censur. tom. 1. lib. 1. di-
sput. 8. cap. 6. per tot. Gabr. Vasq. de excommun. dub. 4. Armendar. d. l. 1.
de Matrim. nu. 5. & 6. Paul. Laymann d. cap. 4. nu. 5. Hurtado de Ma-
trim. disp. 5. diffic. 8. num. 26. Basil. Pont. d. tract. de Sacram. Matrim.
52 *lib. 5. cap. 17. nu. 6.* vbi *nu.* 10. resoluit Parochum excommunica-
tum assistentem Matrimonio non effici irregularem, & *num.* 11.
subdit peccare tamen, & grauiter, de quo etiam *Squillante de ob-*
ligat. Cleric. p. 3. nu. 20.
53 Et quamuis sit schismaticus saltem coloratum titulum habens,
si non fuit vt talis declaratus, & Parochia priuatus, *Nau. cons. 8.*
nu. 2. sub tit. de clandest. despons. in nouis, Sayr. in floribus decis. sub tit.
54 *de sponsalib. decis. 3.* Et licet sit notoriè fornicator, non tamen
adhuc in iudicio condemnatus, & confessus, *Armendar. d. l. 1. de*
55 *Matrim. n. 19. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 91.* Vel habeat titulum iniustũ
beneficij, *Sanch. d. lib. 3. disp. 22. n. 62. Aegid. de Coninck d. disp. 27. dub.*
2. n. 26. Bonac. d. q. 2. puncto 8. nu. 24. Basil. Pont. d. tract. de Sacram.
Matrim. lib. 5. cap. 19. per tot. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 103.
56 Item quamuis interdictus, seu prohibitus ab Episcopo, aut eius
Vicario sit ne aliquos Matrimonio coniugat, quia adhuc validè as-
sistit, ità *Petr. de Ledesm. d. q. 45. art. 5. & in sum. p. 1. de Sacram.* vbi
de Sacram. Matr. *cap. 6. concl. 4. dub. 11. Salzed. d. cap. 76. in 1. dub. Fr.*
Emman. in sum. tom. 1. cap. 219. n. 10. Henriq. lib. 11. cap. 3. §. 4. Ceuall.
d. q. 604. n. 7. Posseuin. d. c. 10. n. 14. vers. Curatus, Sanch. d. lib. 3. disp. 21.

*nu.*11.*&* 12.*& disp.*32.*n.*1.*&* 2.*Rebello d.p.*2.*lib.*2.*q.*9. *nu.*9. *Aloys. Ricc.in praxi rerum fori eccles.decis.*244.*in* 1.*edit.*aliàs *resol.*213.*n.*2. *in* 2.*edit.Valer.Reginal.d.lib.*31.*n.*179.*Aegid.de Coninck d.disp.*27. *dub.*2.*nu.*28.*Vgolin.d.cap.*15.*§.*10. *nu.*8. *Gutier.de* Matrim *cap.*63. *nu.*25.*Basil.Pont.in simili tract.lib.*5. *cap.*17. *n.*13. *Bonacin.d. q.*2. *puncto* 8.*nu.* 18. vbi etiam idem dicendum asserit quando huiusmodi prohibitio fuit facta coadiutori, vel Vicario Parochiali, de quo etiam *Armendar.d.l.*1.*de* Matr.*n.*23.*Ego ipse d.alleg.*32.*n.*93.

57 Et quamuis existat in peccato mortali, *Posseuin.de officio Curati cap.*5.*nu.*40.*Bonacin.de Sacram.disp.*1.*q.*3.*puncto* 2.*§.*1.*n.*10.*Ego*
58 *ipse d.alleg.*32.*nu.*106. Et etiamsi assistat Matrimonio suorum Parochianorum in alterius Parochia, sine licentia Parochi illius loci, in quo assistit, quia assistentia non est actus pertinens ad iurisdictionem contentiosam, immo neque ad voluntariam, *Salzed. d. cap.*76. *vers. vndecimo*, *Posseuin. d. cap.*10. *nu.*17. *Hurtado de Matrim.disp.*5.*diffic.*6.*nu.*22.vbi extendit etiam extrà Episcopatũ, *Spin.d.glos.*15.*nu.*42.*Sanch.d.lib.*3.*disp.*19.*nu.*8.*&* 14.*Aegid. de Coninck d.disp.*27.*nu.*22.*Basil. Pont.de impedim.* Matrim. *cap.*26. *§.*6. *vers.addendum,Valer.Reginald.d.lib.*31.*n.*177.*Bonacin.d.q.*2.*puncto* 8.*nu.*14.*Gutier.de* Matrim.*cap.*62.*n.*5. *Ego ipse d.alleg.*32. *n.*95. Contra *Paul.Laymann d.c.*4.*n.*3.*in fine*, putantem peccare mort. Parochum si in aliena Parochia sponsis suis solemnitèr, ac publicè assistat, & *Segur.Daualos d.p.*2.*cap.*15.*num.*49.ac *Franc. Molin.d. differ.*11.*nu.*136.*cum seqq.*existimantes id non esse Matrimonium.

59 Et quamuis assistens sit delegatus Parochus, quem Episcopus constituit, & ad nutum ipsius amoueri potest, & Vicecuratus à Vicario proprietario institutus, *Sanch.d.lib.*3.*disp.*31.*n.*16.*Rebello d.lib.*2.*q.*9.*n.*8.*Posseu.d.c.*10.*n.*14.*in fine.Ego ipse d.alleg.*32.*à n.*99.

60 Et deniq.quamuis Parochus ipse non sit Sacerdos, putà quia illi collata fuit Parochia dũ esset in minoribus Ordinibus cõstitutus, ità *Nau.cons.*30.*sub tit.de sponsal.in antiq.aliàs cons.*9.*sub tit.de desponsat.impub.in nouis, Veg.in sylua lib.*6.*casu* 119.*in fine, Henriq. d.lib.*11.*cap.*3.*§.*5.*& lib.*14.*cap.*6.*§.*3.*in fine, Franc.Leo in thesauro fori eccles.p.*2.*cap.*9.*nu.*39.*Petr.de Ledesma de Matrim.q.*45.*art.*5. *puncto* 3.*dub.*3.*cõcl.*3.*Sabag.ad tit.de sponsalib.n.*88.*Ceuall.d.q.*604. *à nu.*56.*Fr.Emman.in sum.tom.*1.*cap.*218.*nu.*9.*Piasec.in praxi Episcop.p.*1.*cap.*4.*n.*22.*Zerol.in simili praxi p.*2. *verbo Parochus vers.*3. *Gutier.de Iuram.confirm.p.*1.*cap.*14.*nu.*13.*in fine*, *& de Matrim. cap.*62.*à nu.*16.*Sanch.d.lib.*3.*disp.*20.*nu.*2.*Armendar.d.l.*1. *de Matrim. nu.*8. *Nicol. Garc. de benefic. p.*9. *cap.*2.*nu.*295. *Cened.canon. quæst.lib.*1.*q.*30.*nu.*54.*cum seqq.Franc.Molin.d.differ.*11.*à nu.*128. *Aegid.de Coninck d.disp.*27.*dub.*2.*nu.*21.*Valer. Reginald.d. lib.*31. *nu.*177.

nu.177. Bonacin. d. q. 2. puncto 8. nu. 16. Molfes. in sum. Theologia moralis tract. 4. cap. 8. nu. 55. Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 2. §. 5. vers. Parochus autem, & in nouiss. tract. de Sacramento Matrim. lib. 5. cap. 17. nu. 1. Paul. Laymann in Theolog. morali lib. 5. tract. 10. par. 2. cap. 4. num. 4. Hurtado de Matrim. disp. 5. diffic. 7. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 105.

Contra *addit. ad d. consf. 9. Nauarri, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 219. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 15. §. 10. nu. 5. Fernandez in examine Theolog. moral. p. 3. cap. 18. §. 1. nu. 13. Filliuc. in quaest. moralib. tom. 1. tract. 10. nu.* 303. existimantes non sufficere praesentiam Parochi, qui non sit Sacerdos per *Concil. Trid. d. cap. 1.* dum dicit, *qui aliter quàm praesente Parocho, vel alio Sacerdote*, sed facilè respondetur particulam *alius*, non semper denotare personam antecedentem esse similis qualitatis, vt constat ex illo Lucae 23. *ducebantur autem & alij duo nequam cum eo*.

61 Potest proprius Parochus deputare Sacerdotem sui loco, & illi licentiam concedere ad assistendum Matrimonio, vt colligitur ex *Concil. Trid. d. cap. 1. vers. vel alio Sacerdote, &c.* refert decisum *Armend. d. l. 1. de Matrim. nu. 12. Ego ipse d. alleg. 32. nu.* 107. quamuis fictè concederet, valeret vtique Matrimonium coram eo celebratum, *Sanch. d. lib. 3. disput. 21. num. 64. Bonacin. d. puncto 2. q. 8. nu. 24. Ego ipse d. alleg. 32. nu.* 109. Et etiamsi qui deputatur Regularis esset, *Fr. Lud. Miranda in man. Praelat. tom. 1. q. 48. art. 1. Ego*

62 *ipse d. alleg. 32. nu.* 108. Dummodò omni casu deputandus sit Sacerdos, quia alteri quàm Sacerdoti Parochus assistendi licentiam concedere nequit, ità *Nau. consf. 6. nu. 2. sub tit. de clandest. desponsf. in nouis, Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de Sacrament.* vbi *de Sacram. Matrim. c. 6. concl. 4. vers. seguesse lo segundo, Sabag. in cap. quamuis nu. 13. de offic. deleg. & ad tit. de sponsalib. nu. 89. Ceuall. d. q. 604. nu. 58. Sanch. d. lib. 3. disp. 20. nu. 9. cum seqq. Franc. Molin. d. differ. 11. nu. 133. Gutier. de Matrim. cap. 62. nu. 22. Sayr. in floribus decis. sub tit. de sponsalib. decis. 51. Basil. Pont. de impedim.* Matrim. *cap. 26. §. 6. vers. is autem, Paul. Laymann d. tract. 10. p. 2. cap. 4. nu. 4. Hurtado d. disput. 5. diffic. 7. in fine nu. 25. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 112.*

63 Habet quoque Parochus facultatem concedendi huiusmodi licentiam alteri Sacerdoti validè assistendi Matrimonio suorum Parochianorum, quamuis esset irregularis, suspensus, excommunicatus non toleratus, quia haec concessio non est actus iurisdictionis, ità *Henriq. d. lib. 11. cap. 3. §. 5. & lib. 13. cap. 7. §. 7. Sanch. d. lib. 3. disp. 21. nu. 7. Gutier. de Matrim. cap. 62. nu. 24. Basil. Pont. eod. tract. lib. 5. cap. 17. nu. 14. Bonacin. d. q. 2. puncto 8. nu. 22. Hurtado de Matrim. disp. 5. diffic. 8. nu. 26. cum seqq. Ego ipse d. alleg. 32.*

 nu. 110.

*nu.*110. Et saltem in casu necessitatis admittit *Chapeauille de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap.6.q.3.*

Contra *Petr.de Ledesma de Matrim.q.45. art.5. puncto 3. dub.4. & in sum. par.1. de Sacràment.* vbi *de Sacrament. Matrimon.cap.6. concl.4. Mari. Alter. de censur. tom.1. lib.1. disput.6. cap.6. vers. sed dubitatur, Auil. in simili tract. par.2. cap.6. disput.3. dub.1. concl. 5. Aegid. de Coninck d. disput. 27. num.21. Paul. Laymann d. cap.4.nu.5. vers.credo,* existimantes excommunicatum, aut suspensum, si toleratus non est, alteri Sacerdoti licentiam assistendi nec licitè, nec validè committere.

64 Eandem etiam facultatem habet Parochus quamuis degradatus, qui alteri Sacerdoti licentiam assistendi licitè committere potest, secundum *Sayr.de censur.lib.5.cap.22.nu.26. Bonacin.d.q.2. puncto 8.nu.23.* quos refero *Ego ipse alleg.32.nu.111.*

65 Et potest quilibet Parochus facultatem concedere alteri Sacerdoti coniungendi sponsos in Matrimonium non solum in propria Parochia, sed etiam extra illam, sicut docent *Fr. Emman. in sum.tom.1.cap.218. concl.6. Aegid. de Coninck d. disput.27. dub. 2. num.23. & dub.3. num.38. Gutier. d. cap.62. nu.10. Valer. Reginald. d. lib. 31. num.180. Bonacin. d. quæst.2. puncto 8. num.13. Homobon.de Bonis de examine ecclesiastico tract.11. cap.10. q.23.resol.3. Ego ipse d.alleg.32.nu.114.*

66 Contra *Seguram* quem refert, & sequitur *Franc.Molin. d. differ.11. nu. 136.cum seqq.* existimantes Matrimonium non posse contrahi in aliena Parochia, nec posse Parochum, vel Ordinarium concedere licentiam suis Parochianis ad contrahendum Matrimonium extrà suam Parochiam, vel diœcesim respectiuè.

67 An Parochi delegati, quos Episcopi constituunt, & ad nutum ipsius amoueri possunt, & Vicecurati à Parochis proprietarijs instituti possint alteri Sacerdoti hãc licentiã assistendi concedere? Affirmant *Rebello d.par.2.quæst.8.n.8.& in addit.lib.4.nu.67.Posseu. d.cap.10.n.14.in fine,* quos refero *Ego ipse d.alleg.32.n.115.in med.* addo *Hurtado de Matrim.disp.5.diffic.10. nu.34.* quod verum credit etiam in præsentia Parochi proprietarij, *Basil.Pont.in suo nouissimo tract.de Sacram.Matrimon. lib.5.cap.28.nu.2.* latè per conclusiones *Sanch. d.lib.3. disp.31.* ad quem se remittit *Gutier. de Matrim.cap.66. nu.18.* Contra *Sot. & Barthol. Medinam,* quos refert *Hurtado vbi suprà,* contrarium tenentes.

68 Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito interuenire, vel licentiam interueniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem, vt tradit *Franc.Molin. d. differ.11. nu.95. cum seqq.* quem refero *Ego ipse d.alleg.32.nu.115.in princip.*

69 Licen-

69 Licentia assistendi, quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet esse expressa, non verò tacita, vt per *Menoch. de arbitrar. casu* 453. *nu.* 13. *&* 14. *& cons.* 398. *nu.* 15. *Salzed. ad Bernard. in pract. cap.* 76. *vers. duodecimo, Petr. de Ledesma in sum. p.* 1. *de Sacrament.* vbi *de Sacram. Matrim. cap.* 6. *concl.* 4. *dub.* 14. *Henriq. d. lib.* 11. *cap.* 3. *§.* 5. *lit. V. Ceuall. d. q.* 604. *nu.* 114. *Cened. d. q.* 30. *nu.* 79. *in fine*, *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 47. *nu.* 52. *Armendar. d. l.* 1. *de Matrim. nu.* 31. *Aegid. de Coninck d. tom.* 2. *disp.* 30. *dub.* 2. *nu.* 31. *Valer. Reginald. d. lib.* 31. *nu.* 181. *Sanch. d. lib.* 3. *disp.* 35. *nu.* 15. *Molfes. in sum. tract.* 4. *cap.* 8. *nu.* 63. *Franc. Molin. d. differ.* 11. *nu.* 98. *Basil. Pont. de imped. Matrim. cap.* 26. *§.* 6. *vers. licentia, Filliuc. tract.* 10. *de Matrim. cap.* 6. *q.* 7. *nu.* 218. *cum seqq. Bonacin. d. q.* 2. *puncto* 8. *nu.* 11. *Ego ipse d. allegat.* 32. *nu.* 126. me citato in illo loco *Homobon. de Bonis in examine ecclesiastico tract.* 11. *cap.* 10. *q.* 22. *resol.* 3. Et requiritur quòd actum præcedat, secundum *Salzed. d. cap.* 76. *vers. decimotertio, Sãch. d. disp.* 35. *nu.* 18. *Franc. Molin. d. differ.* 11. *nu.* 99. *Cened. d. q.* 30. *n.* 78.

70 *Ego ipse d. alleg.* 32. *nu.* 129. Metu, vel dolo obtenta sufficit, nisi per dolum, & mendacia versantia circà substantiam, vel causam finalem extorqueatur, vt docent *Sanch. d. lib.* 3. *disp.* 39. *à nu.* 13. *& disput.* 21. *nu.* 7. *Aegid. de Coninck d. disp.* 27. *nu.* 37. *Valer. Reginald. d. lib.* 31. *nu.* 182. *Gutier. de Matrim. cap.* 69. *nu.* 14. *&* 15. *Bonacin. d. q.* 2. *puncto* 8. *nu.* 17. *Ego ipse d. alleg.* 32. *nu.* 133. Et validè datur cõtra prohibitionem Episcopi ad effectum, vt Matrimonium contractum coram Sacerdote, cui concessa fuit, validum sit, prout resoluit *Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap.* 26. *§.* 6. *vers. valet*, vbi testatur decisum, & in *nouiss. tract. de Matrim. lib.* 5. *cap.* 29. *nu.* 3. *Ego ipse d. alleg.* 32. *nu.* 134. Et non requiritur in scriptis, sed sufficit verbalis, ex *Nau. cons.* 41. *nu.* 1. *sub tit. de sponsal. in antiq.* aliàs *cons.* 12. *de clandest. despons. in nouis, Henriq. d. cap.* 3. *§.* 5. *in commento lit. Z. Fr. Emman. in sum. p.* 1. *cap.* 219. *nu.* 13. *Vgolin. de irregul. cap.* 6. *§.* 7. *nu.* 3. *Sanch. d. lib.* 3. *disp.* 35. *n.* 10. *Valer. Reginald. d. lib.* 31. *nu.* 180. *Franc. Molin. d. differ.* 11. *nu.* 100. *Cened. d. q.* 30. *nu.* 80. *Sayr. in floribus decis. sub tit. de sponsal. decis.* 48. *Bonacin. d. q.* 2. *puncto* 8. *nu.* 11. *Ego ipse d. alleg.* 32. *nu.* 128.

71 Licentia generalis administrandi omnia Sacramenta sufficit, vt illius vigore possit Sacerdos, cui data fuit à Parocho absentiam facere volente, vel infirmo, Matrimonio contrahendo interesse, sicut à *Sacra Congreg.* decisum referunt *Rebello de obligat. Iustit. post lib.* 4. *in declarat. sect.* 3. *Armendar. d. l.* 1. *de Matrimon. num.* 31. *Bonacin. d. puncto* 8. *nu.* 11. *Ego ipse d. allegat.* 32. *nu.* 127. *in princip. Rot. decis.* 750. *nu.* 6. *p.* 1. *diuers. & in Vicentina Matrimonij* 11. *Mar-*
72 *tij* 1624. *coram bonæ mem. Dunozetto*. Sufficit quoque licentia

concessa à Parocho, vt possit quis intra suam Parochiam omnia ad Curam animarum spectantia exercere, vt per *Nau. cons.*27. *sub tit. de sponsal. in antiq.* quod deest in nouis, *Sayr. in floribus decis. sub eod. tit. decis.*31. *Rot. d. decis.*750. *nu.*2. *p.*1. *diuers. Tamburin. de iure Abbatum tom.*2. *disp.*8. *q.*2. *Hurtado d. disp.*5. *diffic.*11. *Salzed. d. cap.*76. *vers. duodecimo, in fine, Sanch. d. lib.*3. *disp.*35. *nu.*7. vbi *n.*8. declarat non sufficere si Parochus, quando est præsens, concedat alicui licentiam administrandi omnia Sacramenta, secus si absens relinquat substitutum, refero *Ego ipse d. alleg.*32. *nu.*127. *in med.* & iuxtà hæc intelligendi sunt *Filliuc. quæst. moral. tom.*1. *tract.*10. *de Sacram Matrim. p.*1. *cap.*6. *nu.*218. *Tamburin. d. q.*2. *nu.*1. *propè fin.* absolutè existimantes non sufficere licentiam ministrandi Sacramenta à Parocho concessam, vt eius vigore possit Sacerdos deputatus Matrimonijs assistere, vel illa solemnizare; vt loquantur eo casu, quo non fuit à Parocho concessa licentia generalis administrandi omnia Sacramenta sine vlla restrictiua, sed vbi licentia fuit data administrandi Sacramenta magis necessaria, quia tunc ea extendi non poterit ad celebrationem Matrimonij, vt dicit *Rot. decis.*643. *nu. vlt. p.*1. *diuers. & in d. Vicentina Matrimonij.*

73 Cuius licentiæ vigore poterit Sacerdos delegatus validè Matrimonio assistere dum à Parocho concedente nō reuocetur, quæ tūc reuocata censebitur quando ijs, quibus concessa fuit, per certum nunciū, aut litteras significata sit reuocatio, vt resoluunt *Sanch. d. lib.*3. *disp.*36. *nu.*9. *Aegid. de Coninck d. disp.*27. *n.*32. *vers. sexto, Galet. in margar. casuum Conscientiæ verbo Matrimonium pag.*164. *col.*2. *Ego ipse d. alleg.*32. *nu.*131. resoluentes antè huiusmodi intimationem acta tenere, etiamsi Sacerdos ille aliundè sciret suæ faculta-
74 tis reuocationem. Non verò expirat si interim Parochus moriatur, secundum *Franc. Molin. d. disser.*11. *nu.*111. quem refero *Ego ipse d. alleg.*32. *nu.*132. Sed contrarium fuit in *Rota* resolutum in *d. Vicentina Matrimonij coram bonæ mem. Dunozetto*, arg. *l. mandatum C. mandati, cap. gratum, cap. relatum de officio deleg.* cum vulgaribus, & ideò hoc tenendum.

75 Si Parochus concessisset licentiam Sacerdoti assistendi, sed hic non dum certificatus de ea notitia, assistat (vt si licentia fuisset cōcessa nuncio misso à Sacerdote) valebit Matrimonium, quia satis est esse cognitam, & acceptatam à nuncio: si verò Parochus motu proprio concedat, vel ad instantiam alterius non missi à Sacerdote, non valebit, quia talis licentia est quoddam priuilegium, hoc autem effectum sortitur à tempore notitiæ, vt tradunt *Sanch. d. lib.*3. *disp.*36. *Filliuc. d. tract.*10. *nu.*220. *Hurtado de Matrimon. disp.*5. *diffic.*13. Sed hac in re inueni *Sacram Congr. Conc. sub die* 5. *Decem.*

5. Decembris 1626. *&* 15. *Aprilis* 1628. censuisse Matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho vnius ex contrahentibus, & ignorat se illam habere, prout ignorat vnus ex contrahentibus, esse inualidum.

76 Sacerdos credere non debet dicenti se licentiam habere à Parocho, vt possit coram ipso contrahere, nisi certa signa afferat, vel sit persona spectatæ fidei, de cuius veritate dubitari nullo modo posset, ità *Sanch. d. lib. 3. disp. 37. nu. 2. Aegid. de Coninck d. disp. 27. nu. 39. Valer. Reginald. d. lib. 31. nu. 181. Basil. Pont. d. §. 6. vers. concessa, Bonacin. d. q. 2. puncto* 8. *nu.* 38. *Tamburin. d. tom. 2. disp. 8. q. 2.*

77 *in fine, Ego ipse d. alleg.* 32. *nu.* 135. Si autem re vera non esset vera huiusmodi licentia, Matrimonium cũ illa contractum erit nullum,

78 vt censuit *S. Congr. Conc.* 7. *Septembris* 1620. Et asserenti licentiam proprij Parochi in contrahendo Matrimonio requisitam non interuenisse, incumbit onus probandi quando contra eam opponitur à tertio, ex *Mascard. de probat. concl.* 982.

79 Proprij Parochi, vel alterius Sacerdotis de eius licentia, præsentia simultanea debet esse, & non sufficit successiua, *Sanch. d. lib. 3. disp. 41. nu. 1. Petr. de Ledesma in sum. p. 1. de Sacram.* vbi *de Sacram. Matrim. cap. 4. concl. 5. Rebell. d. p. 2. lib. 2. q. 8 sect. 8. à nu. 8. Aegid. de Coninck d. disp. 27. nu. 41. concl. 1. Bonacin. d. puncto 8. n. 41. Filliuc. d. tract. 10. nu. 229. cum seqq. Ego ipse d. alleg. 32. nu. 137.*

80 Testes quicunque rationis compotes sufficiunt quamuis impuberes, consanguinei, domestici, fœminæ, aut infames, secundum *Spin. d. glos. 15. princip. nu. 46. Henriq. d. lib. 11. cap. 3. §. 9. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 45. art. 5. puncto 3. post 4. dub. vers. conclusio sit, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 219. nu. 18. in 2. edit. Sanch. d. lib. 3. disp. 41. nu. 4. cum seqq. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Matrimonium §. 14. Ceuall. d. q. 604. nu. 84. Gallet. in margar. casuum Conscient. verbo Matrimonium pag. 164. Basil. Ponti. de impedimentis Matrim. cap. 26. §. 6. in fine, Fernandez d. p. 3. cap. 18. §. 1. num. 14. Bonacin. d. q. 2. puncto 8. num. 43. Buratt. decis. 713. num. 7.* vbi *Ferentill. in annot. nu. 11. Paul. Laymann d. cap. 4. num. 6. vers. secundo, Ego ipse d. allegat. 32. num. 138.* Contra *Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 8. nu. 64. cum seqq.* existimantem testes legitimos idoneos, & omni exceptione maiores requiri. Et sufficiunt quamuis dolo, & ad aliud vocati sint, *Sanch. d. lib. 3. disp. 39. nu. 10.* quem refero *Ego ipse d. alleg. 32. nu. 139. in fine*, vel vi detenti, dummodò intelligant consensus contrahentium, & aduertant quod agitur, vt per *Ceuall. d. q. 604. nu. 81. Sanch. d. disp. 39. nu. 9. Aegid. de Coninck d. q. 27. nu. 44. Gutier. de Matrim. cap. 69. nu. 13. Cened. d. lib. 1. q. 30. nu. 108. ad fin. Bonacin. d. q. 2. puncto 8. nu. 45. Ego ipse*

d. alleg.32. nu.139. in med. Et non desiderantur rogati *Greg. Lop. l.1.verbo sin testigos tit.3.part.4.Henriq.d.cap.3. §.9. Sanch. d. lib.3. disp.41.nu.7. Cald.Pereira de empt.& vendit.cap.6.nu.22.Gutier.de Matrim.cap.55.in fine, Possevin.d.cap.10.nu.22.vers.quæres,Vgolin. de offic.& potest.Episcopi cap.15.§.10.Bonacin.d.q.2.puncto 8.n.44. Ego ipse d.alleg.32.nu.139.in princip.*

81 Vtrum autem data vrgente necessitate possit Matrimonium absque Parochi præsentia, vel aliàs non seruata forma Concilij celebrari, in dubium solet ab aliquibus reuocari, nam videbatur dicendum Matrimonium celebratum vrgente grauissima necessitate valere, veluti si contrahens in articulo mortis constitutus bona fide nubat ex rationabili causa, ne salus animæ ipsius, quæ concubina ad illum vsque diem viuerat, periclitaretur, & vt prauæ affectioni in illo agone consultum esset: quo casu videbatur *S.Concilium* debere recipere interpretationem, vt etiamsi forma præscripta ad vnguem non fuerit obseruata, actus sustineatur, cum tunc legitimè impedita non potuerit formam præscriptam adimplere *Brun.in tract.de form.& solemnit. tit. de potent. & form. solemnit.limit.34.* iuxtà deducta per *Lap.alleg.82. nu.1. & Dec. in cap.1. nu.21. de elect.* vbi licet iuxtà dispositionem *cap. quia propter, de elect.* requiratur pro forma substantiali, quòd electio fieri debeat per tres scrutatores, tamen si in collegio non adsint tres, qui possint eligi scrutatores, valet electio de minori numero, vel sine illis facta. Ex quibus forsan hanc partem sustinent *Vega in sum. lib.3. casu 361. & Iacob.de Graff. in aureis decis. par.1. lib.2. cap.86.num.4. vers.2.*

Contrarium tamen est omninò tenendum, quia licet lex ecclesiastica non obliget in extrema necessitate cum tanto rigore, vt non liceat aliquando contrauenire, nihilominus dum agitur de essentiali forma Sacramenti necessitas non excusat ab inualiditate Matrimonij non tàm vi legis ecclesiasticæ, quàm ratione legis naturalis, & diuinæ ibi inclusæ, quæ prohibet omnem accessum ad non suam vxorem, eo enim ipso quòd Ecclesia inhabilitat materiam, idest personas aliter contrahentes, daretur accessus ad non suam contrà præceptum diuinum. Certum siquidem est ex doctrina Theologorum Sacramentũ constare ex materia apta, & forma, & Ecclesiam posse in Matrimonio hanc ineptitudinem materiæ constituere, qui defectus materiæ impedit Matrimonij perfectionem, & sic nulla etiam grauis necessitas potest supplere hunc defectum, & validare actum à principio nullum, vt in ijsdemmet terminis nostris consuluit *Nau.cons.44.de spons.* aliàs *cons.6. de clandest.despons.* & tenẽt *Sarmien.lib.1.select.cap.6.n.7. Segura in direct.*

Iud.

Iud.p.2. cap.15.nu.44. Henriq. in sum.lib.11.de Matrim.*cap.3.§.1.* *& 8.Gutier.de* Matrim. *cap.61. nu.4. cum seqq. Homobon. de Bonis de exam.eccles. tract.11.cap.7. q.14. resol.3.* cum multis alijs, quos refert, & sequitur *Sanch.de* Matrim. *lib.3. disp.17.* vbi ex professo hanc materiam tractat, & decidit refutatis Doctoribus contrariæ sententiæ, *Aegid.de Coninck d.disp.27.dub.1.Basil. Pont. de Matrim.lib.5.cap.6 Hurtado de* Matrim. *disp.5. diffic.3. Rot. decis.646. nu.1.par.1.diuers.*

Constat autem formam præscriptam à Concilio non esse solemnitatem extrinsecam, & accidentalem, vt sunt publicationes, & denunciationes, ac aliæ similes, sed realem, essentialem, & substantialem, quæ nec potest adimpleri per æquipollens, & nunquam potest remitti ex quacunque vrgentissima causa saltem ad inducendam actus validitatem *Dec.cons.466.nu.4.Boer.cons.66. nu.26.* & in terminis, in quibus allegabatur impossibilitas, respondit *Rot. in vna Ferrarien. bonorum 16. Iunij 1614.* confirmata 10. *Decembris eiusdem anni coram Reuerendiss.Seleucien.* Vndè nullam potest aliam recipere interpretationem *Sacri Concil.* dispositio, quæ voluit formam præcisam inducere ad hoc, vt Sacramentum Matrimonij ritè, & rectè celebraretur coram ministro Ecclesiæ proprio Pastore, vel de eius licentia, aliàs actum corruere necesse est. Nec bona fides sic contrahentis potest conualidare actum ipso iure prohibitum, & nullum, præcipuè stante decreto irritante, quod afficit etiam ignorantes, licet forsan quoad alias pœnas bona fides possit excusare *glos.in Clem.2.de hæreticis*, ibi *Card.* post *notab.6. Imol.nu.2.* cum multis alijs citatis per *Sanch.d.disp.17.sub fin.* Vndè ex his sic tenuit *Rot. in Vicentina* Matrimonij 11. *Martij 1624. coram Reuerendiss. Seleucien.*

82 Non tenetur iterum obtenta dispensatione coram Parocho, & testibus contrahere, qui iam semel coram eisdem contraxerat, inualidè tamen propter defectum consensus vtriusque contrahentis, vel propter metum vtrique incussum, vel cum impedimento dirimenti, vt per *Fr.Emman.in sum.tom.1. cap.208. nu.7. Henriq. d.lib.11.cap.3.§.2.Nau.in man.cap.22.nu.70.Franc. Silu.in add.ad 3.p.S.Thom.q.45.art.2.quæs.2.concl.4.Aegid. de Coninck de Sacram. disp.24.dub.10.nu.83. Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.98. & in praxi fori eccles.decis.246. in 1.edit. Sanch. lib.2. disp. 32.nu.13. Valer.Reginald.d.lib.31.n.183.ad fin.Gutier.de Matrim. cap.46.nu.15.Bonacin.d.q.2.puncto 9.nu.4. Rebell. d. p.2. lib.2. q.9. nu.5.& seq.Diana resol.moral.p.2.tract.1.miscel.resol.5. Posseuin. d. cap.10.nu.25.Ego ipse d.alleg.32.nu.157.*Contra *Spin. in speculo testam.glos.15.princ.nu.62. Gutier.de Matrim.cap.76.nu.32. Cened.* ad

ad Decretal.collect.58.nu.4.& Canon.quæst.q.30.nu.11. Paul.Comitol. resp.moral.lib.1.q.120.nu.3.& q.122.nu.3. Basil. Pont. de Matrim.lib.5.cap.6.nu.5.Zambran.in decis. casuum Consc. temp. mortis cap.7.dub.2. existimantes inualidè contrahentes ob defectum consensus, vel cum impedimento dirimenti obtenta dispensatione teneri iterum consentire antè Parochum, & testes.

83 Qui subsistente aliquo impedimento occulto publicè iuxtà formam *Concil.Trid.d. cap.1.* celebrarunt, etsi nullum fuerit Matrimonium, eo sublato non coguntur denuò eandem formam obseruare, vt per *Petr.de Ledesma d.q.45. art.5. concl.2. antè vlt. dub. Sanch.lib.2.disp.37. Valer.Reginald.d.lib.31.nu.183. ad fin. Franc. Leo in thesauro fori eccles. p.2. cap.9. nu.83. cum seqq. Aegid.de Coninck d.tom.2.disp.24.nu.83. Franc. Molin.d.differ.11. nu.160. Bonacin.d.q.2.puncto 9. nu.10.*

84 Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen iuxtà formam *Concil. d. cap.1.* si post ratificetur, non eget noua solemnitate, secundùm *Henriq. d. lib.11. cap.3.§.6. Sanchez d.disput.37. num.3. Franc. Molin. d. lib.2. differ.17. nu.39.*

85 Expressio, vel ratificatio consensus non est necessariò facienda coram Parocho, & testibus, vt Matrimonium infidelium fiat Sacramentum, ità *Fr.Emman.in sum. tom.1. cap.230. num.1. Nauar. cons.4.in fine sub tit.de pactis in antiq.aliàs cons.2. in fine sub tit. de conuers.infidel.in nouis, Sanch.lib.2.disp.9. nu.1. Rebello d.lib.2.q.6. nu.5. Gutier.de Matrim.cap.42.nu.6.Bonacin.d.q.2.puncto 2.nu.6. Ego ipse d.alleg.32.nu.158.*

86 Præsentia Parochi, & testium requiritur vt Matrimonium celebratum per procuratorem sit validum, vt per *Henriq. lib.11. cap.2.§.6. Sanch.lib.2.disp.12.nu.3.& lib.3. disp.8. nu.24. Aegid. de Coninck disp.24. dub.9. nu.78. Gutier.de Matrim. cap.45. Bonacin. d.q.2.puncto 5.nu.5. Vgolin.d.cap.15.§.10.nu.4.vers. quæ, Ego ipse d.alleg.32.nu.159. Andr.Victorel.in notis ad cap.10. Posseuin.n.46.* vbi dicit quòd vt procurator validum Matrimonium alieno nomine contrahat, quatuor requiruntur conditiones. Prima vt speciale mandatum habeat ad Matrimonium contrahendum. Secunda, vt mandatum sit ad ineundum Matrimonium cum certa persona. Tertia vt procurator id muneris per se obeat, non enim substituere potest, nisi mandatum expressè hoc explicet. Quarta, vt dum consensum præbet, facultas reuocata non sit.

87 Tenetur Parochus interrogare contrahentes de mutuo consensu, vtrum scilicet fœmina velit ducere virum, & vir fœminam, sicut aduertunt *Valer.Reginald.d. lib.31.nu.175.Aegid.de Coninck d.disp.27.dub.5.nu.74.Gutier.de Matrimon.cap.69.ad fin. Bonacin. in fi-*

in simili tract.q. 1*.puncto* 8*.nu.*40. *Ego ipse d.alleg.*22*. nu.*168. *Filliuc. d. tract.*10. *nu.*223. Aliàs si omittat, grauiter peccare resoluit *Basil. Pont.d.cap.*26*.§.*2*.vers. ex quibus condit.*6. nisi certus esset de mutuo illorum consensu, tunc enim omissionem istius interrogationis esse tantummodo peccatum veniale docet *Bonacin.d.n.*40.

88 Ad Matrimonij validitatem minimè requiritur vt Parochus, vel alius Sacerdos assistens vtatur in eius celebratione his verbis, *Ego vos in Matrimonium coniungo, &c.* de quibus in *d.cap.*1. *Concilij Trid.* vt docent *Perez l.*1. *vers. pratera necessarium est, tit.* 1. *lib.*5*.Ordinam.pag.*39*.Petr. de Ledesma de Matrim.q.*43*.art.*1*.dub.*4*. concl.fin.& q.*45*.art.*5*.puncto* 3*. ante primum dub. concl.*2*. & in sum.p.*1*.de Sacram.*vbi *de Sacram.Matrim. cap.*1*. concl.*15*. in fine, Henriq.d.lib.*11*.cap.*2*.§.*7*. Segura d.p.*2*.cap.*15*. nu.*52*. Sanch. lib.*3*. disp.*38*.nu.*4*. Franc.Leo in thesauro fori eccles.p.*2*.cap.*9*. nu.*36*. Ceuall.d.q.*604*.nu.*53*.Franc. Molin.d.differ.*11*.nu.*125*.Basil.Pont.loco proximè citato condit.*7*.Aegid.de Coninck d. disp.*27*. dub.*4*. num.*45*. Valer. Reginald. d. lib.*31*. nu.*175*. Sayr. in floribus decis.sub tit. de sponsalib.decis.*61*.Cened.d.lib.*1*.q.*30*.nu.*38*. Filliuc. d. tract.*10*. nu.*221*.Gutier.d.cap.*69*.nu.*3. *Campan. in diuers. Iuris Canonici rub.*1*. nu.*50*.Bonacin.d.q.*2*.puncto* 8*.nu.*39. vbi etiam quòd Parochus tenetur ex præcepto *Concilij d.cap.*1.vti prædictis verbis, vel saltem alijs iuxtà ritum, & consuetudinem patriæ, refero *Ego ipse d. allegat.*32*. nu.*169. Quorum verborum omissio est peccatum mortale cum violetur *Concilij* præceptum, secundum *Salzed. ad Bernard. cap.*76*.lit. B. vers.secundo, Henriq lib.*11*.cap.*2*. §.*1*. Rebello d. lib.*2*. q.*7*.sect.*1*.nu.*4. Contra *Sanch.lib.*8*.disp.*38*.nu.*7*. Aegid. de Coninck d.dub.*4*.nu.*45*.Gutier.d.cap.*69*. nu.*16*. Bonacin. d. puncto* 8*. nu.* 39*. vers.rogabis*, existimantes esse tantùm peccatum veniale.

89 Parochus quicunque, in cuius Parochia vagabundi sunt, & commorantur, potest eorum Matrimonijs interesse, vt probant *Sanch. d.lib.*3*.disp.*25*.nu.*11*. Basil. Pont. de impedim. Matrim. cap.*26*. §.*5*. vers.alienigenæ*, etiamsi alter tantùm vagus sit, quia adhuc satis est si quiuis Parochus intersit *Cened.d.q.*30*.nu.*68*.vers.circa hanc, Gutier.de Matrim. cap.*65*. nu.*8. diligenti tamen inquisitione præmissa, & obtenta Ordinarij licentia, vt habetur expressè in *Concil. Trid.sess.*24*.de reform.Matrim.cap.*7. ne fortè sint alibi coniugati, aut habeant occultum impedimentum contrahendi, vt benè obseruant *Perez l.*1*. in princip. tit.* 14*. lib.*8*. Ordin. Henriq. d. lib.*11*. cap.*3 *§.*3*. Petr.de Ledesma de Matrim.q.*45*. art.*5*. dub.*4*. vers. dico secundo, & in sum. p.*1*. de Sacram.* vbi *de Sacram. Matrim. cap.*7*. concl.*4*.dub.*3*.Fr.Emman.in sum.tom.*2*.cap.*219*.nu.*3*.Zerol.in praxi Episcop.p.*1*.verbo Matrimonium §.*6*.& p.*2*.verbo Parochus pag.*81.

Sanch.

Sanch.d.disp.25.à nu.8.Cened.d.q.30.nu.66. cum seqq. Aegid. de Coninck d.disput.27.nu.20.Rebello d.par.2.lib.2.q.8.nu.3. Valer. Reginald.d.lib.31.nu.239.Gutier.d. cap.65. Bonacin. d. puncto 8. *num.*6. Si verò Parochus eam non adhibeat diligentiam, peccabit mortaliter, sed valebit Matrimonium, ità *Verac. in append. ad quæst. quomodo qui vagantur admittendi sint ad Matrim. vers. quamuis sic fiat, Henriq.d.cap.3.§.3.Sanch.d.disp.25.nu.16. & 17. Cened.d. q.3.nu.68.in princ.Basil.Pont.d.§.5.in fine,Gutier.d. cap.65. nu.15. & cap.67.nu.3.* Vagus, seu vagabundus quoad hunc propositum, is dicitur, qui nullum certum domicilium habet, vel qui pristinum domicilium omninò deserens, amisit, & iter agit, aut nauigat animo acquirendi nouum, ità *Henriq.d. §.3. Cened. d. q.30. nu.69.& 70.Gutier.d.cap.65.nu.9.Sanch.d.disp.25.à nu.1.* vbi *nu.8. vers.intellige,* dicit Tridentinum loqui de his,qui vagantur, & incertas habent sedes, latè *Aloys. Ricc.in praxi fori eccles. p.4. resol.* 353.*cum seqq.* nam *resol.*354. resoluit bannitum quoad hunc effectum non dici vagabundum. Et hoc iure alienigenarum gaudent etiam ij,qui ne coram proprio Parocho contrahant, aliò secedunt non habitaturi, nec mansuri, vt per *Sanch.d.lib.3.disput.23.nu.13. & 14. & disput.25.nu.11.in fine,Gutier.d.cap.65.nu.11. Bonacin.d. puncto* 8.*num.*4. quicquid dicant *Fr.Emman.d.cap.219.nu.2. Rebello d.lib.2.q.8.nu.6.*

90 Ad Matrimonium contrahendum coram Parocho, & testibus obligantur ij, apud quos promulgatum est *Concil. Trid.* & receptum iuxtà illius statutum in *d.cap.1.vers. & huiusmodi decretum*, qua publicatione non dum facta nulla obligatio arctat habitatores, nec ligat ignorantes, prout in quibusdam Galliæ, & Poloniæ partibus,ità *Petr.de Ledesma in sum.p.1.de Sacram.*vbi *de Sacram. Matrim.cap.6.concl.4.dub.5. Ceuall.d. q.604.nu.143. Nau. cons.8. nu.1.sub tit.de clandest.despons.in nouis, Henriq. d. lib. 11. cap. 33. §.8. Gallet.in margarita casuum Conscient. verbo Matrimonium pag.163. col.2. Sanch.d.lib.3.disp.18.nu.1. Molfes. in sum.Theolog. moralis tract.4.cap.9.nu.19.Rebell.d.lib.2.q.7.sect.3. Gutier. de Matrim.cap.1.nu.12. Basil.Pont.d.cap.26.§.2.vers.4.* vbi subdit huiusmodi resolutionem non nasci ex eo, quòd lex ad sui obligationem exigat, vt acceptetur à Populo, sed ex speciali dispositione Ecclesiæ in hoc casu, quæ hanc legem obligare noluit nisi post promulgationem in singulis Parochijs factam, trigintaq. à publicatione diebus elapsis, refero *Ego ipse d. allegat. 32. nu.152.* Vndè

91 ij, qui sunt incolæ vnius loci in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium, si aliò migrent, vbi non est acceptatum,poterunt validè contrahere, seruata quoad fieri possit antiqua lege ecclesiastica

stica siue illac transeant, siue domicilium ibidem collocauerint, vt per *Petr. Ledesm. de Matrimon. q.45. art.4. puncto 3. Henriq. d. lib.11. cap.8. §. 8. Basil. Pont. d. cap.26. §.2. vers. hinc etiam fit eos, & de* Matrim. *lib.5. cap.9. Rebello d. p.2. lib.2. quæst.7. num.15. Valer. Reginald. d. lib.31. num.* 176. *Aegid. de Coninck d. disput.* 27. *dub.1. num.14. Sanchez dicto lib.3. disp.18. num.28. Gutier. d. cap.61. nu.12. Bonacin. d. q.2. puncto 8. nu.2. Molfes. d. tract.4. cap.9. nu.21. Filliuc. d. tract.10. cap.6. n.200. Homobon. de Bonis de examine ecclesiastico tract.11. cap.7. q.17. resol.3. vers. secundo, Hurtado de*
92 *Matrimon. disp.5. diffic.4. in princ.* quod ego verum credo si recessus à loco habitationis fuisset factus ad euitanda impedimenta, putà inimicitias, & obstacula parentum, secus si recessus fuit factus per fraudem quia aderat impedimentum, vt censuit *S. Congr. Concil. sub die 7. Februarij* 1602. & ideò eadem *S. Congr. in Colonien.* 5. *Se-*
93 *ptembris* 1626. & in *Antuerpien.* 16. *Decembris* 1628. declarauit Matrimonium non esse legitimum si contrahatur inter se transferentes ad locum, in quo Concilium non est promulgatum, sub animo
94 sine Parocho, & testibus contrahendi. Sic è contra incola illius loci, in quo non est acceptatum *Conc. Trid.* tenetur contrahere Matrimonium coram Parocho, & testibus si diuertat ad locum, in quo est receptum, sicut resoluunt *Petr. de Ledesma. d. q.45. puncto 3. ad fin. Sanch. d. lib.3. disp.18. nu.26. Valer. Regin. d. lib.31. nu.176. Aegid. de Coninck d. disp.27. dub.1. ad fin. Molfes. d. tract.4. c.9. nu.20. Bonacin. d. puncto 8. nu.5. Ego ipse d. alleg.32. nu.155.*

95 Insuper *Concil. d. cap.1.* Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minore testium numero, & testes qui sine Parocho, vel Sacerdote de eius licentia huiusmodi contractui interfuerint, necnon ipsos contrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit, cuius decisione sublata non est pœna suspensionis triennalis imposita Parocho assistenti Matrimonio clandestino in *cap. vlt. §. fin. de clandest. despons.* sed prætereà licebit Ordinario in illum alia pœna arbitraria adnimauertere ad eius temeritatem, & præsumptionem coercendam, ità *Veracruc. in append. ad specul. coniug. dub.11. in fine,* Maiol. *de irregul. lib.3. cap.23. nu.17. Salzed. d. cap.76. vers. octauo non est obliuioni, Fr. Emman. in sum. tom.1. cap.221. nu.4. Aegid. de Coninck d. disp.27. nu.84. Sanch. d. lib.3. disp.48. à n.3. Franc. Molin. d. differ.11. nu.147. cum seq. Mar. Alter. de censur. tom.2. disp.11. de suspens. cap.5. in princ. Ego ipse d. alleg.32. num.162.* vbi *nu.163.* addo Parochum ob licentiam concessam alij Sacerdoti assistendi Matrimonio clandestino non incurrere prædictam triennalem suspensionem, quia *Concil.* suspendit Parochum, vel alium Sacerdotem coniungentem, & non exprimit dantem licentiam,

man-

mandantem, vel consulentem, & *nu.165*. dico suspensum ab officio, qui interfuit Matrimonio clandestino non esse suspensum à beneficio, quia tex. in *d.cap.vlt.* solùm mandat suspendendum esse à beneficio.

96 Prætereà hortatur eadem *S.Synodus Trid. d. cap.1.* vt coniuges antè benedictionem Sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem domo non cohabitent, vt ex ea colligunt *Aegid. de Coninck d.tom.2.disp.27.à nu.71. Rebello d.p.2.lib.2.q.7. nu.2. Franc. Leo in thesauro fori ecclef.p.2.cap.9.nu.48.vers.nam licet, Basil.Pont.d.cap.26. §.2. condit.4. vers. ex quibus, Ego ipse. d. allegat.32. num.179.*

97 Sublato tamen scandalo, & contẽptu legis ecclesiasticæ, maximè si probabile sit incontinentiæ periculum, peccatum mortale non erit Matrimonium consumare antè huiusmodi benedictionem, sicut resoluunt *Nauar.in man.cap.22. nu.83. Cou. de sponsalib. p.2. c.7. §.2.nu.2.* plures citati à *Sanch. d. lib.3.disput.12.* quibus addo *Rebell. d.par.2. lib.2.quæst.7. nu.2. Cened.d.quæst.30. propè fin. Aegid. de Coninck d.disput.27. nu.72. cum seqq. Basil. Pont. d. cap.26. §.2. vers.ex quibus, Gutier.de Matrim.cap.48.nu.3. & cap.106. num.13. Bonacin.eod.tract.q.4.puncto 6.n.1.in fine, & n.4.vers. rogabis quarto,* refero *Ego ipse d.alleg.32.nu.181.*

98 Statuit deindè idem *Concil.eod.cap.1.* benedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam nisi ab ipso Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alij Sacerdoti concedi posse, quacunque consuetudine etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela dicenda est, non obstante, & debet

99 Parochus recipere eleemosynam occasione benedictionis, & non alius *S.Congr. Rit. in Acherontina 25. Ianuarij 1602.* Ad id autem

100 sufficere Parochum vtriusque contrahentis tenent *Cened. ad Decretal.collect.81.nu.8.Sanch.lib.7.disp.82. num.4. Armendar. d. l.1. de Matrimon.nu.32.Gutier.de Matrim. cap.106. nu.8. & 9. Bonacin. d.q.4.puncto 6.nu.3. Ego ipse.d. alleg.32. nu.185.* Contra *Caualcan. p.2.decis.12. à nu.21.Paul.Fusc. de visitat.lib.2.cap.3.nu.21.Ceuall. d. q.604. nu.148.* existimantes non integrum esse vtriusuis contrahentis Parocho benedictiones huiusmodi impartiri, sed id esse

101 Parochi mulieris. Eas verò omittere peccatum veniale esse tenent *Sanch. d. lib.3. disp. 82. nu.6. & Hurtado de Matrim. disp.5. diffic.23. nu.83.* quia tantùm sunt sacramentale quoddam, quod non apparet magni momenti, neque valdè congruens progressui Matrimonij.

102 Benedictiones huiusmodi non debet Parochus facere secundò nubentibus, etiamsi fortè primum Matrimonium fuerit inualidum, ità *Nau.in man.cap.22.nu.83. Perez l.1.vers. est alia pœna tit.1.*

tit.1.lib.5. Ordinam. Mozz.de contractib.tit.de Matrim.cap.de naturalib. Matrim.nu.10. Menoch.de arbitr. casu 417. num.2. Cened. ad Decretal.collect.49.n.1. Aegid.de Coninck d.disp.27. dub.8. num.72. Gutier.d.cap.106.nu.14.cum seqq.Sanch.lib.7.disp.82.nu.15.Rebell. d.p.2.lib.3.q.20.nu.3.Bonacin.d.q.4. puncto 6. nu.4. Hurtado d. diffic.23. num. 84. Seruata semper legitima diœcesis consuetudine

103 *Posseuin.de officio Curati cap.10. nu.48.* quæ quidem generaliter recepta obtinet, vt possit benedictio solemniter fieri, si fœmina non dum fuisset benedicta, vt obseruant *Cou. de sponsalib. par.2. cap.8. §.11.nu.2.Gregor.l.2.verbo no deuen ser velados tit.11.par.4. Marc'Anton.Genuens.in pract.Arebiep.Neapol.cap.59.Mar.Alter. de censur.tom.2.disp.11.de suspens. c.4. vers. tertio dubitatur, Aloys. Ricc.in praxi rerum fori ecclesiast.resol.313. in fine, in 2. edit. Ego ipse d.alleg.32.nu.184.*

104 Quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos siue Regularis, siue secularis sit, etiamsi id sibi ex priuilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiæ sponsos sine illorum Parochi licentia Matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiù suspensus maneat, quandiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluatur, ità *Concit.Trid.sæpè citato cap.1.* Ex quo primò colligo Sacerdotem tam secularem, quàm Regularem coniungentem in Matrimonium, vel benedicentem subditos alterius Parochiæ absq. licentia Parochi, vel Ordinarij remanere suspensum ab officio donec ab Ordinario Parochi obtineat absolutionem, ità *Sanch.lib.3.disp.52.num.4.Henriq.d.lib.13. cap.38.§.2.in fine, lit.E. & cap.39.§.3.lit.G. Soar.tom.5. disput.31. sect.1.nu.18.Fr.Emman.quæst.Regul.tom.3. q.2. art.1. Portel. in dubijs Regular.verbo Matrimonium nu.1. Hurtado de Matrim. & censur.tract.de suspensione diffic.13.nu.40.vers. nono, Bonacin. de censur.disp.3.q.6.puncto 5.n.19.&* nouissimè *de suspension. omnibus in particulari disp.3.q.3 puncto 5.Ego ipse d.alleg.32.n.186. cũ seqq.*

105 Secundò colligo Sacerdotes Regulares Matrimonia solemnizantes non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali vltrà suspensionem præfatam, ipso facto excommunicatos esse excommunicatione Sedi Apost. reseruata, de qua in *Clem.1. de priuileg.* ità *Nau.cons.1.nu.7.sub tit.de pœnis,in antiq.& cons.10. sub tit.de constit.in antiq. Maiol.de irregul.lib.3.cap.25.nu.12. vers. clandestinum, Vgolin.de officio Episcopi cap.15.§.12. num.8. Sanch. d.lib.3.disp.48.nu.8.& 9. Molfes.d.tract.4.cap.8.nu.66. Mar.Alter. de censur.tom.2.disp.11.cap.4. vers.sed quæret, Ludou. Miranda in man.Prælat.tom.1.q.48.art.2.Ego ipse d.alleg.32.nu.192.*

Contra

Contra *Henriq.in sum.lib.13.cap.38.§.2.in commento lit.E.Soar. tom.5.de censur.disp.12.sect.4.nu.13.Sayr.in simili tract.lib.4.cap.15. nu.10. Bonacin. eod. tract.disp.3.q.6. puncto 5.nu.19. in fine, & de Matrim.q.4. puncto 6.nu.3.Basil.Pont.de impedim.Matrim. cap.26. §.2.vers.ex quibus condit.10.& §.6.in princip.* existimantes Religiosum benedicendo absq. licentia præter suspensionem non incurrere excommunicationem latam in *d.Clem.1.*

106 Tertiò colligo Sacerdotem benedictionem secundis nuptijs impartientem in casu non permisso incurrere suspensionem, vt per *Cou.d.§.11.num.2. Nauar.in man.cap.25.nu.137. Clar.§. fin.q.75.vers.Sacerdos, Henriq.d.lib.13.cap.39.§.3.& d.cap.16.§.2. Perez l.5.col.5. vers.intelligas tit.1.lib.5. Ordin. Fr.Emman. in sum. tom.1.cap.241.in fine, Marc.Anton.Genuens.in pract.Archiep.Neapol. cap.59. in addit.Mar.Alter.d.cap.4 vers.secundo, Sanch.d. disp. 82.nu.27.Gutier.d.cap.106.à nu.16.Ego ipse d.alleg.32.nu.188.*

Contra *Bernard.& Salzed.in pract.cap.77.nu.2. & lit.F. Iacob. de Graff.in aureis decis.p.1.lib.2.cap.82.nu.2. in fine, Menoch. de arbitr.casu* 417.*nu.*8.*Ceuall.d.q.*604.*num.*135. *Aloys. Ricc. d. resol.* 113.*nu.*1. *Vgolin. d. §.12. nu.6. in fine*, existimantes arbitraria tantùm pœna puniendum esse clericum in casibus sibi non permissis nuptiales benedictiones indulgentem.

107 Quartò colligo excusare à supradicta suspensione ignorantiam etiam crassam, dummodò non sit ità crassa, vt sit ingens temeritas, ità *Sanch.d.lib.3.disp.48.nu.7.Gutier.de Matrim.cap.75.n.16.*

108 Quintò colligo hanc suspensionis pœnam ne dum ab officium, sed etiam ad beneficium extendi posse, vt per *Hurtado de Matrim. & censur.tract.de suspensione diffic.13.nu.40.vers.nono, Franc.Molin.d.differ.11.nu.149.* vbi *nu.* 150. tenet eam ipso iure impositam esse, quia *Concil. Trid. d. cap.1.* ibi, *tandiu suspensus maneat, &c.* loquitur per verba præsentis temporis, quæ latam sententiam important.

S V M M A R I V M.

1 *Sacerdos quiuis Sacramentum Extremæ Vnctionis validè confert.*

2 *Extremam Vnctionem ministrans cum non sit Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, grauiter peccat.*

3 *Regulares Sacerdotes, qui clericis secularibus, siue laicis Extremam Vnctionem sine Parochialis Presbyteri speciali licentia ministrauerint, ipso facto sunt excommunicati excommunicatione Sedi Apostolicæ specialiter reseruata.*

4 *Regulares Sacerdotes omnibus, & singulis Fratribus professis, conuersis,*

uersis, Oblatis, Donatis, & seruitoribus secularibus possunt Extremam Vnctionem, toties quoties necessarium fuerit, ministrare absque alicuius pœna incursu.

5 *Ordinarij locorum permittere debent, vt Regulares teneant in suis Ecclesiis Oleum Sanctum pro ipsorum vsu dumtaxat.*

6 *Parochus si absit, vel non possit, aut per manifestam iniuriam nolit Extremam Vnctionem ministrare, neque hoc casu Superior adiri queat pro petenda licentia, tunc quiuis alius Sacerdos non excommunicatus, aut suspensus eam licitè poterit ministrare.*

7 *Extremam Vnctionem possunt plures Sacerdotes simul cum Curato eodem tempore dare, vrgente necessitate.*

8 *Parochus si inchoatas Vnctiones ob repentinam infirmitatem, vel mortem absoluere non possit, tunc alter ei succedere debet.*

9 *Parochus si omnes Vnctiones infirmi propè morituri perficere non posse credat, tunc plures Sacerdotes ad vngendũ admittere poterit.*

10 *Parochus ratione officij obligatur Extremam Vnctionem subditis ministrare, itaut peccet mortaliter si petenti sine iusta excusatione neget.*

11 *Extremæ Vnctionis capax est solus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione vtitur, vel certè anteà vsus est, hocq. Sacramentum recipere optauerit.*

12 *Extrema Vnctio non est neganda pueris rationis vsum sufficientem habentibus ad peccandum, & S. Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ recipiendæ capacibus.*

13 *Extrema Vnctio neganda non est diuturno tempore amentibus, aut phrenesi laborantibus, modò priusquam in talem amentiæ statum peruenissent, Sacramentum hoc saltem interpretatiuè desiderauerint.*

14 *Parochus eo casu Extremam Vnctionem ministrare debebit cum viderit hominem vita periclitari.*

15 *Parochus poterit Extremam Vnctionem ministrare cum viderit hominem morti proximum esse ob pestem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morsum.*

16 *Pestis tempore ad vitandum contagium inseruire potest vsus virgæ argenteæ oblongæ ad vngendum è loco remotiori.*

17 *Parochus non tenetur cum mortali vitæ periculo Vnctionem præbere.*

18 *Senibus, qui senectute conficiuntur, absque alia infirmitate tenetur Parochus Extremam Vnctionem ministrare.*

19 *Parochus ad Extremam Vnctionem ministrandam non debet expectare articulum, quo infirmus omni prorsus sensu careat, aut quo omninò ipsius desperata sit salus.*

20 *Extrema Vnctio potest ministrari infirmo extrà lectum iacenti.*

21 *Parochus poterit statim in principio morbi Extremam Vnctionem ministrare, etsi diuturnior morbus videatur, si tamen salus desperata sit.*

22 *Extrema Vnctio ministrari potest quamuis adhibito medicorum iudicio probabiliter dubitetur an homo in periculo mortis sit necne.*

23 *Infirmus si dum iungitur, moriatur, debet Parochus ab Vnctionibus desistere.*

24 *Extremæ Vnctionis materia remota est oleum ex oliuis ab Episcopo prius benedictum, vel saltem à simplici Sacerdote ex Papa commissione.*

25 *Parochus peccat si oleum alterius anni in Extrema Vnctione ministranda adhibeat, nisi aliud suadeat necessitas.*

26 *Oleum consecratum pro Extrema Vnctione ministranda si creditur non sufficere pro toto anno licitè poterit Parochus miscere aliquam minorem quantitatem olei non consecrati.*

27 *Extremæ Vnctionis materia proxima est vnctio saltem quinque sensuum facta à Sacerdote.*

28 *In quinque sensibus vngendis non est necessarius ordo necessitate Sacramenti.*

29 *Vnctiones pedum, ac renum non sunt de essentia Sacramenti Extremæ Vnctionis.*

30 *Vnctio in renibus conuenientiùs omittitur præsertim in fœminis, ac viris Religiosis.*

31 *Infirmus si manibus careat vngenda est caro propinqua, si oculis careat, locus oculorum vngi debet dum ei administratur Extrema Vnctio.*

32 *Sacerdotes non in palmis vbi sacro oleo vncti sunt, sed infra palmam, vel in exteriori manus parte inungi solent dum eis Extrema Vnctio ministratur.*

33 *Extrema Vnctio quando ministratur in casu necessitatis, eo quòd periculum sit in mora sine culpa poterit vna auris, vel vna manus inungi.*

34 *Vnctiones sine Cruce fieri in Extrema Vnctione nihil obstat causa celerandi propter periculum instantis mortis.*

35 *Forma Extremæ Vnctionis qua, ostenditur.*

36 *Extrema Vnctio ex consuetudine fermè vbique obtenta vltimo loco inter Sacramenta morituro confertur.*

37 *Extremam Vnctionem conferre infirmo antequam susceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ non est peccatũ mortale.*

38 *Parochus non poterit Extremam Vnctionem iterum conferre durante eodem periculo morbi.*

39 *Paro-*

39 *Parochus non potest prætermittere Orationes, & Psalmos, qui in Extrema Vnctionis administratione præscribuntur ab Ecclesia absque peccati mortalis incursu.*

40 *Psalmi septem Pœnitentiales ex præcepto Ecclesiæ non sunt necessarij in administratione Extremæ Vnctionis.*

41 *Extremam Vnctionem non licet administrare in necessitate non adhibitis vestibus ab Ecclesia præscriptis.*

42 *Pestis tempore propter periculum contagionis satis est in administranda Extrema Vnctione adhibere ea, quæ essentialia sunt.*

43 *Parochus in administranda Extrema Vnctione vnum ministrum clericum, si haberi possit, adhibere debet, alioqui solus illam conferens reliqua etiam omnia peragere poterit.*

44 *Parochus non debet sine lumine Extremam Vnctionem deferre.*

45 *Interdicti tempore Extrema Vnctio nulli laico, vel etiam clerico, aut Religioso, si sufficienti priuilegio muniti non sint, ministrari potest.*

46 *Extrema Vnctio interdicti tempore ministrari poterit quando infirmus nullum aliud potest recipere Sacramentum.*

De Extremæ Vnctionis Sacramento per Parochum administrando.

C A P. XXII.

1 LICET quiuis Sacerdos Sacramentum Extremæ Vnctionis validè conferat, vti proprius illius minister, quia eius administratio intrinsecè non est actus iurisdictionis, sicut absolutio à peccatis, *Conc. Trid. sess. 14. c. 3. de Extrema Vnct. S. Tho. in 4. dist. 23. quæst. 2. art. 2. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Extrema Vnctio §. 2. Sayr. de Sacrament. in genere lib. 2. cap. 2. quæst. 3. art. 2. vers. de Sacram. in med. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. quæst. 79. art. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 28. à nu. 60. Aegid. de Coninck de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 19. à nu. 27. Bonacin. de Sacram. disput. 7. quæst. vnica puncto 4. num. 1. Molfes. in summa Theologiæ moralis tract. 4. cap. 3. nu. 32. Homobon. de Bonis de examine eccles. tract. 4. quæst. 53. Anton. Fernandez in examine Theolog. moralis par. 3. cap. 10. §. 1. nu. 8. Filliuc. in quæst. moralib. tract. 3. cap. 5. nu. 87. Paul. Laymann in Theologia morali*

*lib.5.tract.8.cap.6. ex nu.*1. tamen non potest licitè illud administrare nisi habeat iurisdictionem, & ab Ecclesia non impediatur, ac propterea qui non est proprius Sacerdos, aut Parochus, vel qui facultatem non habet à proprio Parocho, grauiter peccat administrando hoc Sacramentum, siquidem Sacramenta fidelibus ministrare proprium est Pastoris officium,& nullus mittere debet falcem in messem alienam, sibiq. alienam iurisdictionem vsurpare, ità *Sot.in 4.dist.23. q.2. art.1. Siluest.verbo Vnctio Extrema nu.4. Fernandez d.nu.8. Coninck d.disp.19.num.28. Bonacin. d. puncto 4. nu.4.& 5.Paul.Laymann d.cap.6.nu.2.Tamburin.de iure Abbatum tom.2.disput.7 quæst.1.*

3 Regulares verò Sacerdotes, qui clericis secularibus, siue laicis Sacramentum hoc sine proprij Parochialis Presbyteri speciali licentia ministrauerint, ipso facto sunt excommunicati, cuius excommunicationis absolutio Sedi Apost. est specialiter reseruata, vt probat *Clem.1. de priuil.* & ex ea colligunt *Henriq. in summa lib.13.cap.40.§.4.lit.N. Fr. Emman. quæst. Regular. tom.2. q.60. art.2. vers.decima, Zerol.d.verbo Extrema Vnctio §.2. Azor. instit. moral.p.1.lib.12.cap.13.q.5.vers.primum, Paul.Comitol.respons.moral.lib.1.q.44. Ludou. Miranda in man.Prælator.tom.1.q.46. art.1. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol.210. vers. duodecimo, Bonacin. d. puncto 4.nu.6.Ego ipse de officio,& potest.Episcopi p.3.alleg.50.n.96.*

4 *secundum Lugdunen. impress.* omnibus tamen,& singulis Fratribus professis,Couersis, Oblatis,Donatis,nouitijs,& seruitoribus secularibus,aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus possunt ipsi Regulares Sacramentum hoc toties quoties necessarium fuerit, ministrare, absq.alicuius pœnæ incursu, ex priuilegio Eugenij IV. Fratribus Minoribus concesso, cuius meminit *Ludou. Miranda d. art.1.vers.sed pro, & Tamburin.d.disp.7.q.3.in princ. Portel.in dub. Regular.verbo famuli,seu familiares nu.1.Huron. Roder.in compen.*

5 *quæst.Regul.resol.64.nu.1.*& ideò permittere debent locorum Ordinarij, vt ipsi teneant in suis Ecclesijs oleum Sanctum pro ipsorũ vsu dũtaxat,sicut censuit *S.Cõg.negotijs Episcop. & Regul.præposita sub die 13.Iulij* 1589.Quamuis quoad Donatos,Oblatos,& seruitores seculares id hodie habere locum tantũ in foro Conscientiæ, siue occulto dicendũ videatur, itaut si Parochus aliquod ius circa huiusmodi personas vendicare vellet, & in exteriori foro illud postularet,non posset ei virtute præfati priuilegij,seu aliorũ resisti, nisi quatenus ea per *Concil.Trid.* restricta non sint, & sic quandiu ipse non resistit,integrum est Religiosis tuta Conscientia suis priuilegijs vti iuxtà Pij V. concessionem, qui viuæ vocis oraculo absolutè, & sine limitatione declarauit, vt gratiæ huiusmodi

non

non censeantur derogatæ nec restrictæ, ità *Soar. tom.4. de Relig. tract.10.lib.9.cap.4.nu.12.Tamburin.d.q.3.in fine.*

6 Si verò Parochus adsit, vel non possit, aut per manifestam iniuriam nolit hoc Sacramentum ministrare, neque etiam hoc casu Superior eius adiri queat pro petenda licentia, tunc quiuis alius Sacerdos non excommunicatus, aut suspensus licitè poterit illud ministrare; quia in tali casu, etsi ipsemet immediatus Pastor, seu Parochus inuitus sit, tamen eius Superior, saltem Summus Pont. licentiam præbere censendus est, cum hoc Sacramentum animæ in extrema lucta valdè vtile sit, & quasi firmissimum præsidium contra Dæmonis infestationes à Christo institutum testante *Conc. Trid. in proœm. de Extrema Vnctione*, quin etiam necessarium animæ remedium si aliud eo tempore Sacramentum salubriter susc ipi nequeat, & ideò sic docent *Caiet. verbo excommunicatio nu.64. Armil eod.verbo nu.49.Henriq.lib.3.cap.13.§.4.Soar. tom.3. disp. 44.sect.2.Aegid.de Coninck d.disp.19.nu.9.Zambran. de casibus in articulo mortis cap.5.dub.8.Fernandez d.§.1.nu.8.propè fin.* Ex qua ratione excommunicationem *d. Clem.1. de priuileg.* non incurri à Religiosis administrantibus in casu necessitatis absente Parocho, pluribus citatis resoluit *Bonacin.d. q.vnica puncto 4. nu.6.* quibus addo *Ludou.Miranda d.q.49.art.1.concl.vnic.in princ. Soar.tom.4. de Relig.tract.10.lib.9.cap.4 nu.9.Tamburin.d.disp.7.q.2.*

7 Possunt plures Sacerdotes simul cum Curato eodem tempore Extremam Vnctionem dare, itaut vnus vnum sensum vngat, itidem prolata forma partiali: ità *Henriq. in sum. lib.1. cap.27. §.2. Nald.verbo Extrema Vnctio nu.6. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit.lib.28.nu.62. Galet.in margarita casuum Conscient. verbo Extrema Vnctio habet, Aegid.de Coninck d.disp.19. dub.9. Posseuin. d. tract.de officio Curati cap.9.sub nu.8. Bonacin.d.puncto 4.nu.7.* Sed non est faciendum sine necessitate, quia extra illam non potest hoc Sacramentum à pluribus Sacerdotibus administrari absque peccato mortali, cum fiat contra vsum, & praxim Ecclesiæ in re graui, qui habet vt vnus minister omnes Vnctiones, adeoq. totum Sacramentum perficiat, sicut obseruat *Bonacin. d. nu.7. vers. dixi*

8 *vrgente necessitate, & nu.8.* Necessitatis autem casus hac in re duplex esse potest, vnus communiter receptus ex parte ministri si inchoatas Vnctiones ob repentinam infirmitatem, aut mortem absoluere non possit, tunc alter ei succedere debet, nihil repetens, sed quæ restant adijciens, vt per *Posseuin.d.nu.8. Bonacin. d. pun-*

9 *cto 4.nu.9.* Alter est ex parte infirmi si antè moriturus videatur, quàm vnicus minister omnes vnctiones perficere possit, tunc permittit *Soar.d.disp.44.sect.2.n.8.* vt plures Sacerdotes simul vngant,

vnus oculos, & alter aures, &c. proferentes interim formas, quæ Vnctionibus respondent. Et fortasse *Iacobus Apostol.epist.5.* idcircò Presbyteros nominauit, vt significaret plures ad huius Sacramenti ministrationem concurrere posse nisi fortasse magis placeat dicere numerum pluralem pro singulari vsurpasse, acsi diceret, *inducite vnum ex Sacerdotibus ministris Ecclesiæ*, vide Doctores, quos citat *Bonacin.d.puncto 4.nu.7.vers.neque obstat.*

10 Parochus ratione officij ex iustitia obligatur hoc Sacramentum ad fidelium salutem à Christo institutum, subditis ministrare, vt proindè mortaliter peccet, si petenti sine iusta excusatione neget, vel differat cum probabili periculo ne interim infirmus decedat; ità *Posseuin.d.cap.9.nu.9.Bonacin.d. q.vnica puncto 5. nu.12. Chapeauille d.tract.cap.5.q.1.Paul.Laymann d.tract.8.cap.7.nu.3.*

11 Subiectum huius Sacramenti capax est solus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione vtitur, vel certè anteà vsus est, hocq; Sacramentum recipere optauerit, ità *Posseuin.d.cap.9.n.4. Zerol.in praxi de Sacram.Pœnitent.cap.15.q.7. Bonacina d. q. vnic. puncto 5.nu.1.Paul.Laymann d.tract.8.cap.4.nu.1.*

12 Vndè neganda non est Extrema Vnctio pueris rationis vsum sufficientem habentibus ad peccandum, & sacræ Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ recipiendæ capacibus, non anteà cum deuotionem, & affectionem erga ipsum tunc habere non possint, ac prætereà cum non sit institutum nisi contra reliquias peccatorum actualium, quæ ipsi ante vsum rationis non habent, sed nec habere possunt, & quamuis ordinetur etiam ad tollendas reliquias peccati originalis aliquo modo,id tamen est quatenus postmodum confirmatæ sunt per peccatũ actuale: ità docent *Sot.in 4.dist.23.q.2.art.2.concl. 4.Nau.in man.c.22.n.13. Emman. Sà in aphorismis verbo Extrema Vnctio n.2.Iacob.de Graff.in aureis decis.p.2.lib.1.c.8.nu.16. Soar.in 3.p.tom.3.q.70.sect.1.Fr.Emman.quæst.Regul.tom.3.q.79.art.2. Ludou.Miranda d.concl.6.q.49.art.2.Posseu.d.c.9.n.4.vers.pueris,Zambran.de casibus in articulo mortis c.5.dub.1.Bonac.d. q. vnica puncto 5.n. 1.vers.ratio,Chapeauille d.tract.c.5.q.17.Galet.in margar. casuũ Conscient.verbo Extrema Vnctio antepen.* vbi quòd danda est pueris in decimo anno morientibus,& in fine addit dari debere etiam his, qui fuerunt baptizati in articulo mortis, quia licet per Baptismum tollatur culpa, & pœna, remanet tamen pugna contra hostem, *Paul.Laymann.d.cap.4.nu.2.*vbi subdit excusari Parochos si pueris ante annum ætatis xiiij. aut xv. iuxtà diœcesis consuetudinem Extremam Vnctionem negent, excepto tamen casu necessitatis, si puer, quem rationis vsum assequutum esse constat, aliud ante mortem Sacramentum suscipere non possit.

13 Nec etiam neganda erit Extrema Vnctio diuturno tempore amentibus, aut phrenesi laborantibus, modò priusquam in talem amentiæ statum peruenissent, Sacramentum hoc saltem interpretatiuè desiderauerint, si nimirum Christianè vixerunt, atque salutis suæ memores fuerunt, quod quidem præsumendum nisi contrarium appareat: ità *Henriq. lib. 3. cap. 13. §. 1. Posseuin d. cap. 9. nu. 4. vers. habentibus, Ludou. Miranda d. q. 49. art. 2. concl. 5.* vbi quòd prædictum Sacramentum non est dandum amentibus siue furiosis, nisi aliquibus vtantur lucidis interuallis, *Zambran. d. cap. 5. dub. 2. num. 4. Bonacin. d. puncto 5. nu. 2. & 3. Paul. Laymann d. cap. 4. nu. 3.* vbi *in vers. ij porro*, secus dicit de perpetuis amentibus, *Fernandez d. p. 3. cap. 10. §. 1. nu. 9.* In phreneticis verò, & furiosis aduertit *Zambran. d. dub. 2.* qui citat *Paludan. S. Antonin. Ledesm. Henriq. & alios*, eos si resistant esset ligandos exclusis tamen laicis ad tollendum scandalum, & quòd id facere aliquando erit necessarium quando phreneticus non posset recipere aliud Sacramentum nisi Extremam Vnctionem, refert *Antonin. Diana resolut. moral. par. 2. tract. de celebrat. Missar. resol. 78. in fine.*

14 Eo casu Parochus Sacramentum hoc ministrare debebit cum viderit hominem vita periclitari propter infirmitatem ex graui morbo, peste, vulnere, veneno potato, vel simili causa intrinseca; ità *Siluest. verbo Extrema Vnctio nu. 5. Sot. d. q. 2. art. 2. concl. 2. Zerol. d. verbo Extrema Vnctio §. 3. & de Sacram. Pœnitent. cap. 15. q. 7. vers. dico secundo, Galet. in margarita casuum Conscient. eodem verbo Extrema Vnctio nu. 1. Posseuin. d. c. 9. nu. 4. in princ. Aegid. de Coninck d. disp. 19. dub. 7. Ludou. Miranda d. q. 49. art. 2. concl. 2.* vbi quòd hoc Sacramentum non quibuscunque infirmis est exhibendum, sed tantummodò graui morbo laborantibus, & ijs, qui morti iam appropinquant.

15 Sic etiam poterit Parochus Sacramentum hoc ministrare cum viderit hominem morti proximum esse ob pestem, ob tactum viperæ, ob vulnus, vel ob rabidum morsum, *Bonacin. d. puncto 5. nu. 6. Posseuin. d. cap. 9. nu. 4. vers. rabido*, vbi aduertit cauendum esse ne tangatur rabidi sputum, seu saliua, quia habet vim inficiendi ra-
16 bie tangentem, ideò vngi debet loco oris pars vicina. Inseruire etiam potest tempore pestis ad vitandum contagium vsus virgæ argenteæ oblongæ ad vngendum è loco remotiori, de quo *Soar. disp. 44. sect. vlt in fine, Chapeauille de modo ministrandi Sacramenta*
17 *tempore pestis cap. 5. q. 39.* at si impendat verum mortale vitæ periculum, quod vitare Parochus nequeat, non tenetur cum tam graui periculo Vnctionem præbere, tenetur tamen aptis medicorum remedijs vti, vt periculum vitet, vel illud præuenire, at si

postquam omnia præstitit mortale periculum adsit, non tenetur, tenetur si absit, ità *Sar. tom.4. de Pœnit. disp.40. sect.3.*

18 Senibus quoque, qui senectute conficiuntur, absque alia infirmitate tenetur Parochus hoc Sacramentum ministrare, ità *Bonacin. d. puncto 5. nu.6. in princip. Valer. Reginald. d. lib.28. num.69. Ludou. Miranda d. q.49. art.2. concl.8.* vbi idem dicit de mulieribus in partu iam iam deficientibus, & similibus.

19 Quamuis supradicta sint vera, nihilominus ad exhibendum præfatum Sacramentum, non est expectandus articulus, quo infirmus omni prorsus sensu careat, aut quo omninò ipsius desperata sit salus, ità *Nald. in sum. verbo Extrema Vnctio nu.1. Aegid. de Coninck d. disp.19. dub.7. nu.24. Posseuin. d. cap.9. nu.5. Ludou. Miranda d.*

20 *q.49. art.2. concl.3. Bonacin. d. puncto 5. nu.7.* Nec est necessarium vt infirmus in lecto iaceat, quia etiam extrà lectum inungi potest, v.g. peste infectus, hydropicus, & phtisicus, *Henriq. in sum. lib.3.*

21 *cap.11. §.1. Zambran. d. cap.5. dub.3.* Sed etsi diuturnior morbus videatur, si tamen salus desperata sit, poterit Parochus statim in principio morbi Sacramentum hoc ministrare, saltem si aliqua causa exigat, vt quia morbus fallax esse solet, qui interdum inopinatò hominem occidit, vel quia in progressu maius contagionis periculum timetur, idq. pestis tempore obseruandum monet *Soar. tom.4. de Pœnit. disp.44. sect. vlt. in fine.*

22 Si autem adhibito etiam medicorum iudicio probabiliter dubitetur an homo peste infectus, & cõsequenter in periculo mortis sit necne, Sacramentũ hoc sub cõditione celebrare posse Parochũ, ait *Chapeauille d. tract. cap.5. q.11.* Sicut etiam poterit administrare infirmo de quo dubitatur an sit mortuus sub conditione si adhuc viuit, ne Sacramentũ conferatur subiecto incapaci, ità *Nau. in man. cap.22. nu.13. Emman. Sà verbo Extrema Vnctio num.15. Posseuin. d. cap.9. nu.19. Bonacin. d. puncto 5. nu.9. Paul. Laymann*

23 *d. tract.8. cap.8. nu.2.* Sed si infirmus dum iungitur ex hac vita decedat, debet Parochus ab Vnctionibus desistere, *Bonacin. d. puncto 5. nu.8. Vgolin. de officio Episcopi cap.15. §.9. nu.2.*

24 Materia remota huius Sacramenti est oleum ex oliuis ab Episcopo prius benedictum, *Concil. Trid. sess.14 de Extrema Vnct. cap.1. Sayr. de Sacram. in genere lib.1. cap.3. q. vnica art.3. vers. de Sacramento, Zerol. in praxi Episcop. p.1. verbo Extrema Vnctio §.1. Petr. de Ledesma in sum. p.1.* vbi *de Sacram. Extrema Vnct. cap.2. Azori. institutionum moralium p.1. lib.2. cap.9. vers. quotiescunque, in fine, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.28. nu.50. cum seqq. Aegid. de* Coninck *d. disput.19. à num.5. Bonacin. d. q. vnica puncto 2. nu.2. Fernandez d. p.3. cap.10. §.1. nu.2.* Vel saltem à simplici Sacerdo-

cerdo-

cerdote ex Papæ commissione, vt contra *Card. Bellarm. de Extrema Vnctione cap.7. Aegid de Coninck d. disp.19. dub.2.* rectius sentiunt *Caiet.2.2.q.72.art.3. Victor. de Extrema Vnctione num.216. Henriq.d.lib.3.cap.8.§.2. Fernandez loco proximè citato, Zambran. d.cap.5.in princ.nu.3. Bonacin. d. q.vnica puncto 2. nu.3.* vbi *nu.4.* resoluit oleum oliuarum esse materiam sufficientem huius Sacramenti, quamuis benedictum sit alia benedictione, quàm benedictione consueta Ecclesiæ, & *nu.5.* subdit non esse validum Sacramentum Extremæ Vnctionis si aliud oleum per errorem adhibeatur præter oleum infirmorum.

25 Non videtur à peccato excusandus Parochus si oleum alterius anni adhibeat, nisi aliud suadeat necessitas, vt resoluunt *Bonacin. d q.vnica puncto 2.nu.6. Vgolin.de officio Episcopi cap.7. §.2.nu.1. Possevin.d.cap.9.nu.1.* quia debet esse benedictum eo anno, vt præcipitur in *cap.litteris, de consec. dist.3.* & sic vbi necessitas vrgeret poterit Parochus vetere oleo morituros vngere vsque dum nouum ipsi ab Episcopo transmissum fuerit, *Zambran.d.cap.5.dub.4.n.15. Vgolin.d.§.2.nu.2. Paul.Laymann d.tract.8.cap.2.nu.4.* vbi aduertit quòd si aduentante nouo ex vetere aliquid remanserit in lampadibus Ecclesiæ, quæ antè venerabile Sacramentum sunt, ponen-

26 dum est, vt comburatur. Verùm eo casu, quo oleum consecratum creditur non sufficere pro toto anno, licitè poterit Parochus oleũ non consecratum miscere consecrato, vtrumque enim censetur consecratum per admixtionem, modò quod additur sit minoris quantitatis consecrato: ità *Possevin.d. cap.9.nu.2. Fusc. de visitat. lib.1.cap 6.nu.10. Bonacin.d.puncto 2.nu.8. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p.2.alleg.31.nu.17.*

27 Materia verò proxima huius Sacramenti est vnctio saltem quinque sensuum facta à Sacerdote, secundum *S.Thom. in 4. dist. 23.q.2.art.3. Aegid.de Coninck d.disp.19.dub.3. nu.12. Zambran. d.*

28 *cap.5.in princ.nu.3. Bonacin.d.puncto 2. nu.9.* In quibus vngendis non est necessarius ordo necessitate Sacramenti, quia mutato ordine adhuc completa manet significatio, vt per *Possevin. d. cap.9. nu.14. Bonacin.d.q.vnica puncto 5.nu.20.*

29 Circa reliquas verò duas Vnctiones pedum videlicet, ac renum, seruanda est cuiusque Ecclesiæ consuetudo, cum non sint de essentia Sacramenti ex *Palud.in 4. dist.23. q.3. art.3. concl.1.* & ibi

30 *Sot.q.2.art.2.concl.2.* Immo Vnctio in renibus cõuenientiùs omittitur, præsertim in fœminis, ac viris Religiosis, *Henriq. d. lib.3. c.12.§.2. Emman.Sà verbo Extrema Vnctio n.12. Card.Bellarm.lib. de Extrema Vnct.cap.10.in fine, Valent.tom.4. disp.8. q.1.puncto 2. Soar.disp.40.sect.2.nu.6. Zambran.d.cap.5.in princ.nu.4.*

31 Quod

31 Quod si ægrotus manibus careat, vngenda est caro propinqua; si oculis careat, locus oculorum vngi debet, *Sot.d.q.2.art.3. Henriq.d.cap.12.§.1. Emman. Sà dicto verbo Extrema Vnctio num.13.* quia licet homo, qui perpetuò caruit visu, non potuerit eo sensu peccare secundum effectum, potuit tamen peccare secundum concupiscentiam videndi.

32 Sacerdotes porro non in palmis, vbi sacro oleo vncti sunt, sed infra palmam, vel in exteriori manus parte vngi solent, *Posseuin. d.cap.9.nu.15.Emman.Sà d.verbo Extrema Vnctio nu.16.vers. Sacerdotes, Bonacin. d. puncto 5. nu.19.* quamuis nihil referat etiam in ipsis palmis inungi, cum hæc Vnctio ab altera diuersa sit, vt notauit *Palud.in 4.dist.23.q.3.art.3.concl.3.Zambran.d.cap.5. in prine. nu.5.* quare cuiusque in hac re consuetudo diœcesis sequenda est.

33 In casu necessitatis, eo quòd periculum sit in mora, sine culpa poterit vna auris, vel vna manus inungi, *Henriq. d. cap.12. §.1. Emman.Sà d.verbo Extrema Vnctio n.12.Soar.d.disp.40.sect.2.n.5. Zambran.d.cap.5.in princip nu.9 Bonacin.d.puncto 5.nu.21. Galet.*

34 *d.verbo Extrema Vnctio nu.21.* Et tunc causa celerandi propter periculum instantis mortis Vnctiones sine Cruce fieri nihil obstat, vt aduertunt *Soar.d.sect.2.nu.3.Aegid.de Coninck d.disp.19.dub.2. in fine, Zambran.d.cap.5.in princ.nu.12.*

35 Forma huius Sacramenti inquit *Concil. Florent. in decreto Eugenij §.quintum Sacramentum,* est. *Per istam Vnctionem, & suam pijssimam misericordiam indulgeat tibi Deus quicquid deliquisti per visum, Amen.* & similiter de alijs membris, tradunt *Bonacin. d. q. vnica puncto 3.nu.1. Fernandez d. §.1. num.3. Paul. Laymann d. cap.3.à princip.* vbi *in vers.secundo*, animaduertit formam illam verborum ad singulas Vnctiones sensuum repetendam esse saltem ex necessitate præcepti: at verò si periculum est in mora, vel morbus est contagiosus, putà tempore pestis, credunt aliqui non improbabiliter satis esse si vngatur organum sensus magis obuium dicendo. *Per istam sanctam Vnctionem, & pijssimam suam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quicquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum,* ex horum numero sunt *Victorel.de Extrema Vnctione §.de singulis Vnctionibus, Soar. tom.4.disp.41.sect.3.Aegid.de Coninck d. disp.19. dub.5. Posseuin. d. cap.9.nu.19.Bonacin.d. q. vnic. puncto 3. nu.5. Chapeauille de modo administrandi Sacramenta tempore pestis cap.5.q.30.Paul.Laymann vbi proximè.* Fit autem forma huius Sacramenti modo deprecatiuo, quia Christus ità instituit Iacob. 5. *Inducat Presbyteros, & orent super eum;* tum quia infirmus eget deprecatione aliorum; tum

tum denique quia ipse transit ex foro Ecclesiæ ad forum diuinæ Maiestatis, & ideò est de necessitate hujus Sacramenti, vt proferatur per modum deprecatiuum, sicut resoluunt *Fernandez d. §. 1. nu. 5. Viuald. in candel. aureo tit. de Extrema Vnctione*, vbi *de forma nu. 5. Bonacin. d. puncto 3. nu. 3.* Vndè videtur esse insufficiens forma per modum indicatiuum, nisi aliquid ei deprecatorium addatur, dicendo. *Vngo te oleo Sancto, vt Deus tibi remittat quicquid peccasti, &c.* sicut existimauit *Paul. Laymann d. cap. 3. nu. 1.* quamuis aliqui affirment Sanctum Ambrosium vsum fuisse forma per modum indicatiuum.

36 Consuetudo fermè vbique obtinet, vt Sacramentum Extremæ Vnctionis vltimo loco inter Sacramenta morituro conferatur, quia est Sacramentum exeuntium, & totius vitæ Christianæ consumatiuum; referunt tamen *Stephan. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 1. cap. 20. nu. 23. Soar. d. disp. 44. sect. 1. nu. 8. Zambran. d. cap. 5. dub. 1. nu. 5.* quibusdam in locis olim Extremam Vnctionem antè Viaticum dari solitam esse, & colligi videtur ex *cap. ab infirmis 26. q. 7.* nec deest ratio eo quòd Sacra Eucharistia finis est, ac perfectio reliquorum Sacramentorum, quam proindè decet animæ præbere postquam alijs Sacramentis plenè purgata est, atque ipsum Viaticum significat dandum esse animæ mox migraturæ. Vndè

37 credo non esse peccatum mortale conferre Sacramentum Extremæ Vnctionis infirmo antequam susceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, quia infirmus potest per contritionem se disponere ad suscipiendum hoc Sacramentum, tum quia aliquando fieri potest, vt quis recipere possit Extremam Vnctionem, non verò Pœnitentiam, vel Eucharistiam, vt quando aliquis patitur vomitum, aut ità repentè morbo præuenitur, vt non dederit signa Sacramenti Pœnitentiæ. Seruanda tamen est censuetudo Ecclesiæ, cui nequaquam aduersatur, quominus post acceptam Sacram Eucharistiam, & Extremam Vnctionem, si infirmus aliquanto tempore viuat, & Viaticum iterum petat, ei ministrari debeat.

38 Non poterit Parochus hoc Sacramentum iterum conferre durante eodem periculo morbi, secus si aliud nouum sit periculum, quia videlicet infirmus postquam semel inunctus fuerat, melius haberi cœpit, vt medicorum iudicio extrà probabile, seu propinquum mortis periculum constitutus esset, sed mutata corporis valetudine recidit, tunc iterũ eum inungere poterit, licet interuallũ temporis non longum, sed paucarum tantùm hebdomadarum intercesserit, dummodò prudente practica consideratione censeantur diuersa pericula, quibus homo constituatur in distinctis statibus, seu dispositionibus ad moriendum. Colliguntur hæc ex

Siluest.

*Siluest.verbo Vnctio Extrema q.*8. *Henriq.lib.*3.*cap.*9. *§.*3. *Petr. de Ledesma d p.*1. vbi *de Sacram. Extremæ Vnctionis cap.*8. *Fr. Emman.d.q.*79.*art.*4. *Posseuin.d.cap.*9 *nu.*18. *Molfes.in sum.Theologiæ moralis tract.*4.*cap.*3.*nu.*55.*Soar.d. disput.*40. *in fine*, *Zambran. d. cap.*5. *dub.*6. *Aegid.de Conick d.disp.* 19. *à nu.*26. *Valer. Reginald. d.lib.*28.*nu.*49. *Bonacin. d.q.vnica puncto* 6.*nu.*4.*Paul. Laymann d.cap.*4. *num.*5.

39 Circa ritus, & Cæremonias in hoc Sacramento administrando per Parochũ adhibendas, standũ est Rituali, consuetudini, & Constitutionibus Episcoporũ. Orationes,& Psalmos,qui in huius Sacramenti administratione præscribuntur ab Ecclesia non potest Parochus prætermittere absque peccati mortalis incursu, nisi periculum videatur esse in mora propter mortis accelerationem,quia tunc statim incipere debet ab Vnctionibus,& Orationes, ac Psalmos posteà recitare, vide *Zambran. d. cap.*5.*in princip. num.*10.
40 *Bonacin.d.q.vnica puncto* 6.*ex nu.*6. vbi *nu.*7. existimat septem Psalmos Pœnitentiales ex præcepto Ecclesiæ non esse necessarios,
41 & *nu.*9. tenet non licere in necessitate administrare hoc Sacramentum non adhibitis vestibus ab Ecclesia præscriptis, *Paul.Lay-*
42 *mann d.tract.*8.*c.*8.*n.*1.vbi animaduertit tẽpore pestis propter periculum contagionis satis esse adhibere ea,quæ essentialia sunt cũ breuissima mora quoad fieri potest, si tamen tempus patiatur,
43 addit consultum esse Orationes, & Psalmos posteà in Ecclesia supplere. Vnum saltem ministrum clericum, si haberi possit, adhibere debet Parochus, alioqui solus etiam Sacerdos Extremam Vnctionem conferens reliqua etiam omnia peragere poterit, quæ videtur esse responsio *Alexandri in cap. quæsiuit, de verbor.signif. iuncta glos.*ibi *verbo etiam solus*,*Card.Tolet.in instruct.Sacerd.lib.*7. *cap.*2.*in fine*, *Emman.Sà d.verbo Extrema Vnctio nu.*9. *Posseuin.d. cap.*9.*nu.*11. *Bartholom. ab Angelis de Sacrament. dialogo* 3.*§.*153. *Chapeauille de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis cap.*5. *q.*36.*Bonacin.d.q.vnica puncto* 6.*nu.*6.*Paul.Laymann vbi sup.nu.*2. *vers.secundo*.

44 Admonet tandem *Posseuin.sæpè citato cap.*9. *nu.*12. non debere Parochum sine lumine Extremam Vnctionem deferre, obseruando in hoc proprij Episcopatus Constitutiones, & existimat venialiter tantùm peccare illum, qui sic ferret sine causa, qui verò cum causa nullatenus. Et addit (seclusa Episcopi Constitutione) non benè agere eundem Parochum timentem de nocte se vocandũ pro infirmo periculoso,si vesperè ferat oleum Extremæ Vnctionis ad suum cubiculum, vt vocatus expeditiùs vadat,vel si de nocte reuersus ab Vnctione infirmi, vt se citiùs expediat, oleum non referat

ferat ad solitum locum, sed retineat domi vsque mane, nullum tamen credit peccatum mortale contrahere citra scandalum, vel periculum alicuius irreuerentiæ.

45 Interdicti tempore Sacramentum hoc Extremæ Vnctionis nulli laico, vel etiam clerico, aut Religioso, si sufficienti priuilegio muniti non sint, ministrari potest, *cap. quod in te, de Pœnitent. & remiss. Cou. in cap. alma mater p. 2. §. 2. num. 7. vers. Extrema Vnctionis, Vgolin. de censur. tab. 5. cap. 7. §. 1. & cap. 10. §. 1. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 46. § 4. Soar. tom. 5. disp. 33. sect. 1. num. 38. Fr. Emman. quæst. Regul. to. 2. quæst. 109. art. 3. Sayr. de censur. lib. 5. cap. 7. à n. 29. Auil. eod. tract. part. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 7. Valer. Regin. in praxi fori pœnit. lib. 32. tract. 3. num. 27. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 2.*

46 *q. 37. art. 8. concl. 3. in med.* Verùm quando infirmus nullum aliud potest recipere Sacramentum, tunc Extrema Vnctio interdicti tempore ministrari poterit, secundum *Henriq. lib. 3. c. 10. §. 3. lit. F. Zambran. d. cap. 5. dub. 7. à num. 5.* & licet aduertat hunc casum rarissimè posse contingere, eo tamen dato præcepti necessitatem continere fatetur *Soar. tom. 4. disp. 44. sect. 1. num. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Coadiutor temporalis & reuocabilis dari solet Ecclesiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, seu corporis facto inutili.*

2 *Episcopus potest dare ex causa coadiutorem Ecclesiæ Rectori.*

3 *Parochus inutilis effectus non est suo beneficio priuandus.*

4 *Declaratur* tex. in cap. tua nos, de cleric. ægrot.

5 *Leproso Parocho*
6 *Paralytico* } *Datur coadiutor.*
7 *Dementi, vel furioso*

8 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, seu Parochis si aliàs honestæ vitæ sint, deputat Episcopus coadiutores pro tempore.*

9 *Imperiti Parochi dicuntur illi, qui inhabiles sunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent.*

10 *Appellatio ad effectum suspensiuum tantùm tollitur per decretum* Conc. Trid. sess. 21. de refor. cap. 6.

11 *Coadiutoris datio non censetur comprehensa in generali Vicariatus commissione.*

12 *Parocho, seu Rectori de coadiutore prouidendum est propter auctam Populi numerositatem.*

13 *Parocho quando est suspectus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ datur coadiutor.*

Paro-

Parocho an, & quando sit dandus coadiutor?

CAP. XXIII.

1 TEMPORALIS coadiutor, & reuocabilis dari solet Ecclesiæ Rectori ob ægritudinem vel infirmitatẽ animi, seu corporis facto inutili, & ministrare impotenti, vt pro eo ministret, & officium exerceat cum cõgrua portione ex redditibus beneficij ei assignanda, ità *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 9. ex num. 19. Nicol. Garc. de benefic. part. 4. cap. 5. à princip.*

2 Huiusmodi autem coadiutoris datio fieri potest ab Episcopo, quia qui instituere, & destituere valet, à fortiori poterit coadiutores dare ex *Gambar. de offic. & potest. Legati à latere lib. 5. tit. de coadiutor. num. 3. Gonzal. d. §. 9. num. 36.*

3 Non est enim iustum vt Parochus inutilis vt supra effectus suo priuetur beneficio, quia afflictis non est danda afflictio, *c. de Rectoribus, cap. ex parte, cap. fin. de clerico ægrot. cap. 1. eod. tit. in 6. Nau. cons. 1. eod. tit. Gonzal. d. §. 9. num. 32. Nicol. Garc. d. cap. 5. num. 5.*

4 Nec contrarium videtur firmare *tex. in cap. tua nos, illo tit.* ibi, *debet officio remoueri*, quia intelligitur quoad exercitium, & actum, non vero à iure, & titulo beneficij, ità *Lancel. in instit. Canon. lib. 1. tit. de coadiutor. §. 1. & vlt. Soar. tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 2. ad fin. Nicol. Garc. d. cap. 5. num. 6. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 17. num. 160. ante vers. addo, Salgado de protect. Regia tom. 1. par. 3. cap. 2. num. 44.*

5 Ex quibus autem causis coadiutor huiusmodi assignari debeat, habetur latè in *tit. de clerico ægrotante, vel debil. in Decretalib. & in lib. Sexti*. Vnde colliges quòd leproso Ecclesiæ Rectori, siue Parocho datur coadiutor, vt in *d. cap. de Rectoribus, & in cap. tua nos, illo tit. Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 18. col. 3. Henriq. in sum. lib. 14. de irregular. cap. 8. §. 8. in princ. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 5. q. 3. num. 20. & lib. 7. q. 20. nu. 8. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori ecclesf. resol. 494. num. 5. in 2. edit. & par. 4. resol. 543. num. 5. late Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 11. cap. 17. à num. 154.* vbi *num. 160.* subdit attenta Pij V. Constitutione posse leprosum coram Ordinario liberè resignare, non tamen ad id cogi inuitus, tametsi non dubitet quòd habenti curam animarũ etiam inuito dandus sit coadiutor.

6 Paralytico debet dari coadiutor, *cap. vlt. de clerico ægrot. Gonzal. d. §. 9.*

d.§.9.num.24.Aloys.Ricc.in d.praxi rerum fori Eccles. resol.494.n.7. Scip.de Rubeis in aphorismis Episcopal.lib. verbo coadiutor num.6.

7 Dementi quoque vel furioso datur coadiutor, vt in *cap.vnic.§.si vero,de clerico agrot.lib.6. Nau.cons.3. num.2.eod.tit. Anchar. cons. 188. Visis num.7.Bertachin. de Episcopo par.2. lib.4.nu.24. Flamin. Paris.d.lib.7.q.20.nu.9.Gonzal.d.§.9.num.23.Card. Tusch.d.concl. 402.num.3.Aloys.Ricc.in d.praxi p.4. resol.543.num.4.*

8 Illiteratis, & imperitis Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, seu Parochis, si aliàs honestæ vitę sint, deputat Episcopus tanquam Sedis Apost.delegatus coadiutores pro tempore, secundum dispositionem *Concilij Trid.sess.21.de reform. c.6.* tradunt *Sbroz. de officio Vicarij lib.2.q.212.Salzed.ad Bernard.in pract.cap.21. lit.G.in nouiss. edit. Franc.Leo in thesauro fori Eccles. par.2. cap. 2. num.71. Grilenzon.cons.5. num.3. Vgolin.de officio Episcopi cap.54. in princ. num.2.Scipio de Rubeis d.verbo coadiutor num.3.Zerol.in praxi Episcop. part.1. verbo Parochia §. 7.* vbi subdit procedere in Parochijs exemptis, *Campan.in diuers. Iuris Canon. rub.5. cap.5. Nouar.in singular.Canon.concl.56. & 57.Ego ipse de officio,& potest.Episcopi par.3.alleg.63.num.6. cum seqq.*

9 Imperiti autem ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles sunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent, & secundum dignitatem, statum, & officium ad quod assumuntur, ex adductis per *Aloys.Ricc.in d.praxi par.4. resol.547.*

10 Quæ quidem coadiutoris datio vigore præfati Conciliaris decreti non est attentata, etiamsi sit executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, quia per illud decretum tollitur appellatio ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt ex Sac. Congregationis, & Rotæ decisionibus probat *Nicol.Garc.d.par.4.cap.5.nu.9. & 10.* quem refero *Ego ipse d.alleg.63.num.10.*nouissimè *Aloys.Ricc.in d.praxi resol.546.par.4.*

11 Comprehensa autem non censetur huiusmodi coadiutoris datio in generali Vicariatus commissione, vt resoluunt *Sbroz.d.q.212 num.2. Aloys.Ricc.d.resol.494.num.10.& in d. praxi p.4. resol. 545. Narbona de appellatione à Vicario ad Episcopum part.1. num. 210. Nouar.d.concl. 56.num.3.*

12 Item propter auctam populi numerositatem prouidendum est Parocho, seu Rectori de coadiutore, vt per *Cas.de Grasiis decis. vnic.de Paroch.Gonzal.d.§.9.num.26. Aloys. Ricc.d. resol.494.nu.8.* Quando enim solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, non datur iusta causa diuidendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores, vt censuit *Rota in Aquilana nullitatis erectionis 10.Maij 1613. coram R.P.D. meo Pirouano,* im-

pressa

pressa per *Farin decis.484.num.5.par.1.recent.* Nec Episcopus in vim *Concilij Trid.sess.21.de reform.cap.4.* potest erigere coadiutoriam, sed vtique cogere debet Rectorem ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, qui sufficiant Ecclesijs in Sacramentis ministrandis, vt attestatur resolutum *Armendar.in addition. ad recopil. legum Nauarræ lib.1.tit.18.l.7.de Episcopis num.43.* Vnde *Sac.Congr.Conc.in vna Ostunen. 12. Iulij* 1631. censuit Episcopum non posse dismembrare partem curæ animarum ab Ecclesia Parochiali subiecta Religioni Hierosolymitanæ, & applicare alteri Ecclesiæ eiusdem loci sub prætextu quòd Populus esset numerosus.

13 Et similiter quando Rector est suspectus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ, prouidendum est ei de coadiutore, vt ex *Specul.Abb. & Mandos.* resoluit idem *Gonzal.d.§.9. nu.27. & Aloys.Ricc.in d.praxi par.4. resol.543.sub.nu.7.*

14 In his casibus, & alijs similibus coadiutoris deputatio facta ab Ordinario vigore *Concilij Trid.sess.21. de reform. cap.6.* non est attentata quamuis sit executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, quia per *Concil. d. loco* tollitur appellatio ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt supra probauimus *num. 10.*

TERTIA

TERTIA PARS

IN QVA DE IVRIBVS PAROCHIALIBVS, Oblationibus scilicet, Quarta Parochiali, seu Canonica Portione, Sepultura, Funeralibus, Primitijs, & Decimis agitur.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes generaliter sumpta quid importent, ostenditur.*
2 *Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Ecclesiæ, siue sint res mobiles, siue immobiles.*
3 *Oblationum tres sunt species.*
4 *Oblationum vsus antiquissimus.*
5 *Oblationes, quæ in vsus ministrorũ exponũtur, sũt de Iure Parochiali.*
6 *Laici non debent recipere à clericis oblationes.*
7 *Parochus non debet candelas benedictas transmittere ad ædes secularium, sed in Ecclesia Populus eas recipere tenetur.*
8 *Oblationes, & anniuersaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, seu Præceptores eorum.*
9 *Oblationes non debentur ex præcepto, nisi in quatuor casibus enumeratis nu.* 10.
11 *Parochiani quando soliti fuerint in quibusdam festiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præstitis possunt per Superiorem cogi ad illam consuetudinem seruandam.*
12 *Consuetudo licet à principio voluntaria, & minimè obligatoria sensim potest habere vim legis, & obligare.*
13 *Oblatio vt verè dicatur oblatio, & sit Deo accepta, quæ requirantur, ostenditur.*
14 *Diffidentes fratres*
15 *Pauperes opprimentes*
16 *Sacrilegi*
17 *Extrahentes seruos suos ab Ecclesia*
18 *Raptores*
19 *Pœnitentes*
20 *Meretrices publicæ.*
} *Oblationes offerre non possunt.*
21 *Oblationes extrà Ecclesiam ad sustentationem debitæ exigi possunt ab illis, qui offerre probibentur.*

22 *Oblationes alicui capellæ in Ecclesia existenti non Capellano, sed Ecclesiæ, & Rectori debentur.*
23 *Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari in dubio præsumuntur fieri intuitu Ecclesiæ.*
24 *Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio sito intra Parochiæ fines, non Oratorio, sed ipsi Parochiali adiudicari debent.*
25 *Oblationes factæ in capellis, vbi erecta sunt distincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.*
26 *Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicuius personæ priuatæ, Parochiali quæruntur, nisi fierent contemplatione domini domus.*
27 *Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilæi, vel anno Sancto in Ecclesia Cathedrali, spectant ad Archipresbyterum eiusdem Ecclesiæ, non autem ad Episcopum.*
28 *Oblata celebranti in Ecclesia cedunt Rectori.*
29 *Oblationes, quæ sacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Episcopo, vel potius Parocho, ostenditur, & nu. 30.*

De Oblationibus.

CAP. XXIV.

1 OBLATIONES licet generaliter sumptæ importent omnes actiones per quas quæcunque res ad diuinum cultum exhibentur, vt explicat *Sot. de Iustit. lib. 9. q. 3. art. 1.* & ità in verbo oblatio sic accepto, decima & primitia contineatur, vt aduertit in specie *Siluest. in sum. verbo decima nu. 2.* sicut cõtinentur omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offeruntur, prout in decima patet ex illo *Genes. cap. 28.* in finalibus verbis, ibi, *decimas offeram tibi, &c.* & *Numer. cap. 18.* ibi, *decimarum oblationem*, in primitia probat tex. in *cap. 1. 16. q. 7.* ibi, *offerent*, iunctis verbis præcedentibus, strictè tamen, & propriè oblationes dicuntur res illæ, quæ intuitu Religionis immediatè Deo ab hominibus absque immolatione exhibentur, vt scilicet vel in vsum Ecclesiæ, vel in vsum ministrorum cedant, iuxtà illud Math. 5. *si offeres munus tuũ antè Altare, &c.* & *Deuteron. cap. 23.* ibi, *non offeres mercedem, &c.* & *Malachiæ cap. 1.* ibi, *si offeratis, &c.* explicat *Sot. d. q. 3. art. 1.* Et
2 sic oblationum appellatione contineri quicquid fidelis offert Deo, & Ecclesiæ per *cap. cum inter, de verb. signif.* docent *Oldrad. cons. 293. in fine, Isidor. Moscon. de maiest. milit. Ecclesi. lib. 1. p. 3. cap. 3. pag. 466. Card. Tusch. tom. 5. lit. O. conclus. 11. nu. 1.* quos refero *in tract. de* appella-

appellatiua verbor. vtriusque Iuris signif. appell. 172. n. 1. quibus addo *Bonacin. de legib. q. vlt. puncto vlt. nu.* 3. *& de suspens. omnibus in particulari disp.* 3. *q.* 3. *puncto* 6. *nu.* 3. Siue sint res mobiles, siue immobiles, nec refert testamento legentur, vel aliter donentur, *cap. qui oblationes, cap. clerici* 13. *q.* 2. *Mari. Socin. in tract. de oblation. libel.* 1. *Troil. Maluat. in simili tract. ferè per tot. Azor. instit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 27. *q.* 8. *Monet. de decim. c.* 2. *n.* 9. *&* c. 3. n. 2. *Galgan. de iure*
3 *publico lib.* 3 *tit.* 53. *nu.* 1. Nam oblationum tres sunt species, prima dicitur donatio rei inter viuos facta Deo, & Ecclesiæ; secunda dicitur donatio causa mortis, quæ fit pro animæ redemptione, & solet mortuarium appellari *cap. indignè* 12. *q.* 2. tertia dicitur vsualis, & est illa, quam faciunt fideles, dum offerunt ad Altare, vel ad manum Sacerdotis, *cap causa*, *d cap. cum inter*, *de verbor. significat. Rebuff. de decim. q.* 1. *nu.* 27. *Hieron. Carat. in opusculo de Iuribus Parochialib. tit.* 3. *cap* 3.

4 Oblationum vsus antiquissimus, cœperũt autem tempore Cain, & Abel, vel secundũ alios tẽpore Noe, vt in *Gen.* 4. *&* 8. vbi dicitur, *Noe adificauit Altare Domino, tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, & obtulit illa in holocausta super Altare*, & in *lib. Numer. c.* 6. vbi habetur quòd Principes Israel obtulerunt munera coram Domino sex p'austra tecta cum duodecim bobus, & alia quæ præcepit Dominus. Et in lege Gratiæ dum pariter in Altari, vel Ecclesia tempore Missæ panis, oleum, vinum, mel, cera, & alia huiusmodi offerri consueuerunt, antiquissimus quoque vsus extitit, vt constat ex Canonibus Sextæ Synodi, & in *can.* 28. *Trullano* declaratur qua ratione possint fructus aliqui offerri, vt v. g. vuæ, non vt distribuantur cum Eucharistia, sed vt benedicantur; at *can.* 57. dicitur non oportere offerre ad Altare lac, & mel, quod *Soar. de Relig. tom.* 1. *lib.* 1. *de diuino cultu cap.* 4. *nu.* 2. cantum putat propter aliquas superstitiones, quæ ex oblatione mellis, & lactis introducerentur, & quamuis ibi *Soar.* nullam exprimat causam, existimo tamen eam fuisse ad obuiandam multorum hæreticorum insaniam, qui putabant materiam sanguinis in sacrificio ecclesiastico esse lac, contra quos definitum fuit in *Conc. Bracharensi III. celebrato circa annũ* 675. cum malũ adhuc serperet iterum ablatũ est à sacris oblationibus lac à Patribus, qui Canones Trullanos edidere triginta plusuè annis post celebrationem tertij Bracharensis.

5 Oblationes igitur, quæ in vsus ministrorum reponuntur, sunt de iure Parochiali *cap. quia Sacerdotes* 13. *cap. Sanctorum* 14. 10. *q.* 1. *l. Regia Castella tit.* 19. *part.* 1. quia illis propter Sacramentorũ administrationem sunt debitæ *Host. in sum. tit. de Paroch. n.* 3. *vers. & hac Presbytero, Roman. cons.* 356. *n.* 3. *vers. idem in oblationibus, Ioan.*

Andr.in cap.cũ qui n.3.de prab.lib.6. vbi *Ancbar.nu.3. Gemin.in §. insuper n.9.Rot.in Hispalen.Primitiarũ 13.Maij 1622.corã R.P.D.*
6 *Nauarro.* Vndè laicos non debere recipere à clericis oblationes, nec aliquam in hoc cõsuetudinem esse admittendã resoluit *Aloys. Ricc.in praxi p.4.resol.265. nu.5.* vbi *n.6.* id limitat si fuerit cõsuetudo introducta, prout est in tota Italia, per quam in festo Purificationis B. Virginis laici recipiunt oblationes candelarũ benedi-
7 ctarũ à Sacerdotibus. Caueat tamen sibi Parochus huiusmodi candelas benedictas transmittere ad ædes seculariũ, sed iuxtà laudabilem, & obseruatam ab Ecclesia vniuersali consuetudinem in Ecclesia Populus eas recipere teneatur, vt censuit *S.Congreg. negotijs Episcop.& Regul.præposita in vna Foglinen. de anno* 1581. & celebrans, qui distribuit candelas, cineres, & palmas, detecto capite distribuere tenetur, vt censuit *S.Rituum Cong.sub die 18. Iulij 1626.*
8 Vndè oblationes, & anniuersaria pertinere ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarũ Ordinum Militariũ, & nõ ad Commendatarios, seu Præceptores earũ, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur Commendatarijs, resoluunt *Fr.Emman.quæst. Regul. tom.1. q.34. art.7. Didac. de la Motta de confirmat.Ordinis S.Iacobi lib.2.c.1.§.10.probat.8.pag.193.* nouissimè *Hieron.Roder.in compendio quæst.Regul.resol.15.nu.18.*
9 Quærit *glos. verbo oblationes in cap.statuimus 16. q.1.* an detur præceptum de soluendis oblationibus, in quo dubio securè tenendum est oblationes non deberi ex præcepto, cum id in sacris Canonibus nusquam appareat, nam illud *Exodi c.23.* est dictũ Cæremoniale, & docent *Card.cons.6. ad fin. de relig. domib. Armil. in sum. verbo oblatio nu.3.Grilenzon.cons.55.à n.22.& cons.167.n.27.Azor. instit.moral.p.1.lib.7.c.7.q.11.Less. de Iustit.lib.2.c.39. dub.6. n.34. Soar. de Relig.tom.1.tract.2.lib.1.cap.5.nu.2.*
10 Limitatur tamen hæc resolutio in quatuor casibus enumeratis à *S.Thom.2.2.q.86.art.1.* & à *Hieron. Carat. in opuscul. de Iuribus Parocb.tit.3.c.4.* & nouissimè ab *Aloys.Ricc. in praxi p.4. resol. 295. n.3.* Primus est cũ debentur per modum census, pensionis, aut conuentionis anteà factæ cũ Ecclesia *Angel.in sum.verbo oblatio nu.1. Grilenzon.d.cons.167.n.28.* Secundus cũ debentur ex testamento, legato, donatione, voto, &c. *Rebuff.de decim.q.1.n.24.* Tertius quãdo ministri Ecclesiæ non habent congruã sustentationem. Quartus cũ alicubi oblationes cõsuetudine sunt introductæ, nam vbi exta-
11 ret quòd in quibusdã festiuitatibus Parochiani soliti sint certas facere oblationes, illis neglectis, aut nõ præstitis, possunt per Superiorẽ cogi ad illã consuetudinẽ seruandã, & videtur dici de cõsuetudine per decem annos recepta, ità *Nau.in man.c.13.n.19.* referũt

Azor.

Azor. & Soar. citatis locis, subdens ipse *Soar. nu.* 7. circà tertium casum esse aduertendum obligationem de qua ibi verificari quando necessitas ministrorum orirerur ex eo quòd Parochiani non soluerent decimas sufficientes ad sustētationem, nam si soluerent, non daretur talis obligatio, additq́. *nu.* 8. non currere hanc obligationem Parochianis quando adeò pauperes, & tenues sunt, vt non possint conferre ad congruam Parochi sustentationem. Sed
12 circà vltimum casum aduertendum hanc consuetudinem licet à principio voluntariam, & minimè obligatoriam sensim posse habere vim legis, & obligare quia acceptata est, & præscripta vt obligatoria, ità *Gutier. canon. lib.* 1. *cap.* 21. *nu.* 140. *Azor. d. lib.* 7. *cap.* 30. aliàs 27. *q.* 12. *Lessi. de Iustit lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *nu.* 34. *Soar. d. cap.* 5. *nu.* 12. vbi *nu.* 21. *& Lessi. nu.* 39. *citato loco* addunt ad huiusmodi præscriptionem sufficere decennij tempus.

13 Vt oblatio verè dicatur oblatio, & sit Deo accepta, tria requiruntur secundùm *Panorm. in cap. fin. de verbor. signif.* primum quòd offerens sit Christianus, quia Ecclesia ab infidelibus non recipit oblationes, nisi fortè damnum passa sit ab eisdem, pro quo tamen non oblationes, sed earum recipit æstimationem, vt notatur in *cap. quanto, de vsur.* sed nec aliquid, quod fuerit oblatum idolo Ecclesia recipit, vt in *Concil. Elyber.* est constitutum. Secundò requiritur vt offeratur Ecclesiæ, nam quod priuatæ personæ offertur, non est propriè oblatio, sed donatio, aut eleemosyna, etiamsi ecclesiasticæ personæ donetur. Tertiò vt res oblata sit licitè, & honestè acquisita, alioquin pro oblatione non recipit, *d. cap. causa, de verb. signif. cap. quia in omnibus, de vsur. cap. ex transmissa, de decim.* Illicitè autem intelligitur acquisitum quicquid ex furto, vsuris, vel alio illicito exercitio, aut ex meritricio est acquisitum, nam Eccles. 38. legitur. *Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine sacrificiorū eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmat S. August. lib. de ver. Domin. serm. 35. & S. Gregor. in præf. in Iob. ait. *Victima impiorum abominabiles Deo sunt, vota iustorum placabilia, neque enim Omnipotentis iudicio, quid, sed à quo detur inspicitur, hinc scriptum est, respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius, ad Cain autem, & ad munera eius non respexit.*

14 Ideò *glos. verbo dona in cap.* 2. *dist.* 90. septem enumerat personarum genera, quibus prohibitum est oblationes offerre. Primum
15 diffidentium fratrum. Secundum pauperes opprimentium *d. cap.* 2. *Fusc. de visitat. lib.* 1. *cap.* 24. *à nu.* 10. *S. Thom.* 2. 2. *q.* 86. *art.* 3. *Soar. de Relig. tom.* 1. *lib.* 1. *de diuino cultu cap.* 6. *à nu.* 4. vbi *nu.* 10. intelli-
16 git de oblationibus tantùm quæ fiunt ad Altare. Tertium sacrile-

17 gorum *cap diuino* 12.*q*.2. Quartum extrahentium seruos suos ab Ecclesia ad quam confugerant *cap.miror* 17.*q*.3. *Gambacurt. de immun.Eccles.lib*.8. *cap*.1. *nu*.10. *Ludou. Correa in repet. cap. inter*
18 *alia,de immunitate Eccles.p*.4.*nu*.7.*propè fin.vers.quinta.* Quintum raptorum *cap.super,de raptorib. Soar.de Relig. tom*.1. *tract*.2. *lib*.1. *cap*.6.*nu*.6.Sextum vsurariorum *cap. quia in omnibus,de vsur. Soar. tom*.5.de *censur.disp*.31.*sect*.2.*nu*.7.*Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib*.23.*nu*.95. *Azor.instit.moral.p*.1.*lib*.7. *cap*.38. aliàs 27. *q.vlt*. qui intelligunt de oblationibus,quæ fiunt in Altare ad offertorium Missæ, *Squillante de obligat.cleric.p*.4. *nu*.90. nouissimè *Bonacin. de suspensionibus omnibus in particulari disp*.3.*q*.3.*puncto* 6.Septimum
19 pęnitentium *cap. eos,quos,de consec.dist*.4.vbi additur hanc pœnam extendi non debere nisi quatenùs reperitur delictum, quod idem est, ac non extendi debere ad alios casus etiamsi similes esse videantur, *Siluest. verbo decima nu*.8.

20 Sentit eadem *glos.d.verbo dona*, publicas meretrices non posse oblationes offerre,quia eas recipi prohibetur *Deuteron*.23.*nu*.17. & admittit *S.Thom*.2.2.*q*.86.*art*.3.*ad* 1.dum ait in veteri Lege tales oblationes propter immũditiam prohiberi, in noua autẽ Lege propter scandalum, & similiter *q*.32 *art*.7.*ad* 2. eandem reddit rationem tum propter scandalum,tum propter reuerentiam,& ideò *Soar.d.cap*.6. *nu*.8. docet secluso scandalo bene posse Ecclesiam oblationes meretricum accipere, vt etiam aliorum peccatorum, licet publici sint, dummodo scandalũ non detur, nec ipsorum oblata ità malè parta sint,vt veris dominis restitui debeant,aut alijs operibus charitatis sint obnoxia, putà sustentationi parentum, filiorum,&c. de quibus idem *Soar.d.cap*.6.*nu* 6.*&* 7.

21 Videtur hanc prohibitionem ex parte offerentis esse pro oblationibus spontaneis tantùm, de quibus *Amos cap*.4.*nu*.5. ibi, *vocate oblationes voluntarias*, & *Numer. cap*.29. *nu*.39. & *Deuteron*. 16.*nu*.10. alioquin suprà enumerati mercedem reciperent de sua iniquitate, vt *glos.Archid. & Turrecr. num*.2. sustinent in *d.cap*.2. At *Soar.d.cap*.6.*nu*.10. *cum seqq*. meritò pro omnibus esse intelligit, subditq́. eas in Ecclesia inter Missarum solemnia accipiendas non esse, vt tales peccatores confundantur, licet tamen oblationes debitæ ad sustentationem exigi possint,& compelli Parochiani, vt eas tradant extrà Ecclesiam, quia modus, & locus,vbi offeruntur,est valdè accidentarius, & probat ex *cap. quanto,de vsur.* addit verò pretium oblationum, quæ ex consuetudine debentur, sed non ad sustentationem, accipi posse ab ijs peccatoribus extrà Ecclesiam, sed non exigi.

22 Oblationes factæ alicui capellæ in Ecclesia existenti non capel-

lano,

lano, sed Ecclesiæ, & Rectori debentur, *Felin. in cap. dilectus nu.* 1. *de offic. Ordin. Soccin. de oblat. libel.* 18. *q. fin.* nisi appareat relictum esse intuitu ipsius capellæ, non Ecclesiæ *Marc. Anton. Genuens. in pract. Archiep. Neapol. cap.* 72. *nu.* 14. *Aloys. Ricc. in praxi p.* 4. *resol.* 296. *nu.* 2. *Hieron Carat. in opusc. de Iuribus Paroch. tit.* 3. *cap.* 9. vbi
23 subdit quòd in dubio oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari præsu-
24 muntur fieri intuitu Ecclesiæ, sic etiam oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio sito intra Parochiæ fines, non Oratorio, sed ipsi Parochiali adiudicari debere resoluunt *Troil. Maluet. de oblat. dub.* 4. *nu.* 29. *Mari Soccin. eod. tract. d. libel.* 18. *nu.* 9. *&* 10. *Franc. Marc. Delphin. decis.* 385. *nu.* 2. *p.* 2. *Rebuff. de decim. q.* 1. *nu.* 29. *Ferret. cons.* 143. *nu.* 4. *Rip. de oblation. Eccles. resp.* 1. *nu.* 2. *cum seq. Decian. cons.* 16. *nu.* 8. *lib.* 2. *Borgnin. decis.* 17. *nu.* 71. *p.* 2. *Pedam. decis.* 99. *nu.* 2. *Gutier. canon. lib.* 2. *cap.* 21. *nu.* 139. *Franc. Leo in thesauro fori eccles. p.* 2. *cap.* 28. *nu.* 19. *&* 31. *Mari. Antonin. var. resol. lib.* 1. *resol.* 112. *casu* 2. *Hieron. Carat. d. tit.* 3. *cap.* 10. *Rot. decis.* 256. *p.* 1. *recent.*
25 Adeò vt procedat etiamsi oblationes fierent in capellis, vbi erecta essent distincta beneficia, quia nihilominus Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cederent *Abbas in d. cap. pastoralis n.* 2. *Soccin. d. libel.* 18. *nu.* 10. *Fusc. de visitat. lib.* 1. *cap.* 14. *nu.* 12. *Maluet. d. dub.* 4. *nu.* 29. *Rot. decis.* 308. *nu.* 2. *p.* 2. *recent.* & in *Hispalen. Primitiarum* 13. *Maij* 1622. *coram R.P.D. Nauarro.* Addit *Carat. d. tit.* 3.
26 *cap.* 11. oblationes factas imagini depictæ in pariete domus alicuius personæ priuatæ Parochiali quæri intra cuius fines situs est paries, nisi offerens obtulisset contemplatione domini domus, putà si talis esset pauper, vel offerens sciret dominum domus ex consuetudine conuertere oblationes in suas necessitates, vel in pios vsus: additq. non obstare *cap. hanc consuetudinem* 11. *quæst.* 1. quia loquitur de oblatis in Ecclesia, non in loco prophano.
27 Oblationes quæ fiunt tempore Iubilæi, vel anno Sancto in Ecclesia Cathedrali spectant ad Archipresbyterum eiusdem Ecclesiæ, non autem ad Episcopum, nam cum Archipresbyter habeat curam animarum, & Sacramentorum administrationem, habet perconsequens de Iure communi fundatam intentionem in omnibus oblationibus, idq. priuatiuè ad Episcopum, vt per *Abb. in cap. quoniam notab.* 1. *de decim. Maluet. de oblation. dub.* 4. *nu.* 40 1. *Ferret. cons.* 143. *nu.* 4. *Hieron. Carat. d. tit.* 3. *cap.* 12. *Aloys. Ricc. d. resol.* 296. *nu.* 6. *Rot. in Beneuentana Spolij* 2. *Decembris* 1585. *coram Orano,* quam citat *Bellet. disquisit. clerical. p.* 1. *tit. de bonis clericor.* §. 3. *nu.* 49. vbi *nu.* 50. refert plura, quæ veniunt oblationis no-
28 mine. Oblata celebranti in Ecclesia cedunt Rectori, *Hieron. Carat. d. tit.* 3. *cap.* 13. *in princ.* vbi in fine resoluit quòd oblationes,

quæ fiunt in Missa de sponso, quæ celebratur à Parocho in aliena Parochia, debent esse celebrantis, cũ eius contemplatione dentur.

29 Quæstio est dubia an oblationes, quæ sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episcopo, vel Parocho, & multi partes Episcorum tuentur, vt *Angel. in disput.* incip. *In refulgenti in 2. dub. Maluet. de oblat. in 4. dub. n. 14. Petr. de Vbald. de canonica portione cap. 4. q. 16.* refert *Decian. consl. 16. sub nu. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodiè receptissima est sententia, quòd siue in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi Imagines sacræ, siue extrà, intrà tamen limites Parochiæ, habet fundatam intentionem Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intrà limites suæ Parochiæ, & ad eum spectat, vrgensq́. est tex. in *cap. pastoralis*, & ibi *Canonistæ, de his, quæ fiunt à Præl. sine consensu Cap.* & tex. in *cap. hanc 10. q. 1. & in cap. dilectus, de offic. Ordin.* vbi *Abb. nu. 4.* qui subdit in vers. *quoad primam*, Episcopo solùm deberi oblationes quando sacræ Imagines reperiuntur extrà omnem Parochiam, *Felin.* ibidem in *princip. & nu. 3. & Abb. in cap. quoniam nu. 1. de decim.* vbi signanter quòd spectant ad Parochum, & non ad Episcopum, *Capell. Tholo. decis. 483. Ferret. consl. 143.* qui benè distinguit *nu. 2. 3. & 4. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 38. quæst. 13. Decian.* qui fusè pro Parocho contrà Episcopum in his oblationibus, quæ iconi Sanctissimi Crucifixi offerebantur, consuluit *d. consl. 16 per tot. lib. 2. Gutier. canon. quæst. lib. 2. c. 21. nu. 162. Maresc. var. resolut. lib. 2. c. 42. nu. 6. 7. & 8. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de bonis cleric. §. 3. nu. 3. & 6. Aloys. Ricc. in decision. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. decis. 170. nu. 7.* & hanc eandem opinionem videtur amplexus *S. Thom. 2. 2. q. 86. art. 2. præsertim in resp. ad 2. argum.* & expressè sequuta est *Rot. in Aquilana nullitatis erectionis 20. Decembris 1610. coram R. P. D. meo Pirouano,* quæ est *decis. 256. p. 1. recent. & in Beneuentana spolij 2. Decembris* 1585. & eadem die 1587. *coram Orano*, vbi dictum fuit oblationes factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat, & idem respondit *Sacra Congregatio Eminentissimorum Interpretum Concilij Trid. in vna Cauen.* Ius enim vniuersale habet Parochus intrà limites suæ Parochiæ, mediusq́; est inter Deum, & Populum, vndè quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo, exhibet Populo, ità vice versa exhibet Deo ea, quæ sunt Populi nempè preces, & oblationes, & qui Altari seruiunt de Altari participant, vt egregiè ratiocinatur *S. Thom. d. art. 2.*

30 Et quamuis hæc conclusio sibi locum vendicet nisi oblationes in certum vsum ex piorum offerentium voluntate fuerint destina-

tæ,

tæ, in dubio enim solummodò spectant ad Parochum, at quoties à Fidelibus præstantur ad certum finem pro Missis scilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui eleemosynam, seu oblationes dederunt præcisè seruari debet, vt præcitati Doctores monent, & præsertim *adden. ad Capell. Tholos. d. decis.* 483. *Marescot. d. cap.* 42. *nu.* 1. *lib.* 2. *Aloys. Ricc. d. decis.* 170. *nu.* 1. *Rot. in Bracharen. Oblationum* 17. *Decembris* 1612. *coram Card. Pamphilio iun.* Attamen aduertendum est, quòd non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium cum debeant in vsum à largientibus destinatum erogari. Verùm administratio harum oblationum etiam tali casu ad Parochum videtur spectare ex eodem iure Parochialitatis, & qua ratione oblationes spectant ad Parochum nisi fuerint in determinatum vsum datæ, eadem, immo & maiori ratione ad eundem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ, cum & regulariter de istis oblationibus Parochus debeat esse fidelis administrator, ac dispensator, partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in ijs, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam, vt per *S. Thom. loco praallegato*, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit in *cap. Vulterana*, *& in cap. quatuor* 12. *q.* 2. & quod huiusmodi oblationum solus Parochus habeat administrationem dixit *Abb. in cap. postulastis nu.* 2. *vers. administrationem autem, de his quæ fiunt à Præl. sine cons. Cap. & Ferret. d. cons.* 143. *nu.* 4. *vers. & quod*, plurimùm tamen admittendam esse consuetudinem in hac materia oblationum tradunt omnes, vt per *Mar. Soccin. de oblat. lib.* 18. *nu.* 17. 18. *&* 26. *Maluet. eod. tract. p.* 4. *nu.* 62. *Ferret. cons.* 278. *Decian. d. cons.* 16. *n.* 1. *Aloys. Ricc. d. decis.* 170. *nu.* 2. *Stephan. Gratian. discept. forens. cap.* 395. *nu.* 25. Ex ex Theologis admittit *Sot. de Iustit. lib.* 2. *q.* 3. *art.* 2. *vers. quicquid*, ità elegantèr *Rot. in Lunen. Sarzanen. oblationum* 8. *Februarij* 1627. *coram R. P. D. Merlino*;

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio inducta est Iure Canonico propter Sacramenta, quæ ministrat Parochus suis Parochianis.*

2 *Canonica portio de Iure est quarta, & potest induci per consuetudinem quòd sit medietas, vel tertia, & quæ consuetudo in hoc attendenda sit, ostenditur.*

3 *Ecclesia illa apud quam Defunctus fuerit sepultus, tenetur partem*

eorum,

eorum, quæ ille pro anima sua eidem Ecclesia reliquit, Parochiali Ecclesia tradere, in qua domicilium Defunctus habebat.

4 *Religiosi omnes etiam Mendicantes, tenentur soluere quartam funeralem quando quis eligit sepulturam apud suas Ecclesias, & quid apud Ecclesias Monialium? ibid. nu.* 5.

6 *Quarta funeralis semper pro relicta cēsetur etiāsi id nō exprimatur.*

7 *Quartam funeralem soluere non tenentur Religiosi, seu alij, qui sunt exempti à solutione quarta per priuilegia concessa ab habente potestatem.*

8 Clem. dudum, de sepult. *debet specialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religiosi eximuntur à solutione quarta funeralis.*

9 *Communicatio non extenditur ad ea, quæ sunt alijs praiuditialia.*

10 *Clauf.* salua iustitia Ecclesiarum Parochialium, *apposita in priuilegio specialiter derogante* Clem. dudum, de sepult. *non efficit quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à solutione quarta funeralis.*

11 *Priuilegia habentes non soluendi quartam funeralem si licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monasterium cum conditione, vt ædificaretur sine praiuditio iurium Ecclesiarum Parochialium, à solutione eiusdem quarta non eximuntur.*

12 *Regulares qui XL. annis antè confirmationem Concilij erant soliti soluere quartam Parocho, vel Episcopo, eam etiam post Concil. tenentur soluere, licet ex priuilegio soluere non tenerentur Episcopo, vel Parocho, sed alijs personis.*

13 *Regulares non tenentur ad solutionem quarta, quorum Ecclesia sunt ædificata ab annis XL. citra, & sunt exempti per priuilegia.*

14 *Constitutio Pij V.* Etsi Mendicantium *fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata.*

15 *Ecclesia, vel Monasteria ædificata XL. annis antè Concilij confirmationem, quæ non erant solita soluere quartam funeralem, ad illam etiam post Concil. non tenentur.*

16 *Quarta funeralis vsque ad quartam exclusiuè potest præscribi spatio decem annorum absq. titulo, at consuetudo XL. annorum cum titulo, aut immemorabilis requiritur, vt præscribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur.*

17 *Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum soluere Parocho.*

18 *Parochianus quando elegit sepulturam in aliena Ecclesia, & legatum æquiualens relinquit propria, an censeatur legasse animo compensandi in quartam portionem legatorum, quæ relinquit Ecclesia extranea, ostenditur.*

19 *Quarta funeralis debetur Ecclesia in qua Parochianus consueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta.*

20 *Re-*

20 *Rectoribus Parochialium de Iure debetur quarta funeralis.*

21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum debetur quarta funeralis, si nullus adesset Rector.*

22 *Cathedrali Ecclesiæ debetur quarta funeralis, vel præscriptione, vel ex eo quòd illam sibi reseruauit quando Parochiæ fuerunt erectæ in signum superioritatis.*

23 *Quarta funeralis non debetur Parocho intrà cuius fines viator decessit stante consuetudine in ciuitate, quòd ius sepeliendi peregrinos, & viatores spectet ad Ecclesiam Cathedralem.*

24 *Parochianus si in vna Ecclesia solet audire Missam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta.*

25 *Quarta funeralis quando non constat ex consuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Episcopo ne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus.*

26 *Quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi quis habet domicilium, licet obierit Defunctus in villa, ad quam se contulerat animo redeundi.*

27 *Quarta funeralis suæ Parochiali Ecclesiæ debetur, etiamsi quis ægrotus ad aliam deferri se fecerit, & ibi mortuus fuerit.*

28 *Quartam funeralem Ecclesiæ Parochiali debet, qui in ægritudine constitutus se cum bonis suis ad Religionem in alia Ecclesia transtulerit, secus si sanus bona sua Monasterio, aut alteri Ecclesiæ dederit.*

29 *Sepultura electa apud Ecclesiam, vbi Defuncti Maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesiæ in qua consueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta.*

30 *Parochialis Ecclesia culpa Parochi interdicta si in alia eius Parochianus sepeliatur, nihil percipit de ijs, quæ occasione illius sepulturæ obuenerunt.*

31 *Defunctus si dum vixit elegit sepulturam in alia Ecclesia priusquam Parochialis esset interdicta, huiusmodi sequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quæ anteà deberi cœperat.*

32 *Parochus quartam funeralium qua actione petere possit, ostenditur.*

33 *Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Ecclesiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius est valoris.*

34 *Compositiones, & pacta super iuribus Parochialibus facta inter Prælatos Cōuentuales, & Parochos quādo sint valida, ostenditur.*

35 *Renuntiare iuri quæsito de non soluendo quartam quando per vnū, vel binos actus contrarios censeantur Religiosi, ostenditur.*

36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obueniūt ratione funeris.*

37 *Fune-*

37 Funeralia dicuntur quæ ratione sepulturæ obueniunt, & quæcunque occasione funerum ad Ecclesiam perueniunt, & ea, quæ cum funere portantur.

38 Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus sequenti die post funus solemniori pompa factis.

39 Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare solent.

40 Intorstitiorum, seu cereorum Confraternitatum secularium funera associantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.

41 Quarta funeralis debetur de candelis, seu cereis accensis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur.

42 Intorstitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, sunt diuidenda pro æquali portione inter Parochũ Defuncti, & illũ ad cuius Ecclesiam Defunctus defertur.

43 Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Missis dicendis.

44 Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderijs, culcitra, seu pallio, quæ in feretro deferuntur, nisi aliter sit ex consuetudine, vel priuilegio.

45 Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Ecclesijs v.g. tempore interdicti sepelitur.

46 Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius nouitij, ostenditur.

47 Quarta funeralis non debetur de legatis factis Ecclesijs, vel locis pijs pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniuersario post sextum diem.

48 Canonica portio debet solui de rebus quomodolibet donatis, seu relictis, siue sit donatum vni ex Regularibus, siue toti Monasterio.

49 Quarta funeralis non debetur de vestibus non datis pauperibus.

50 Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure institutionis relinquuntur Monasterijs, siue alijs pijs locis, non verò de ijs, quæ testator in pios vsus iussit distribui.

51 Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Ecclesiæ in qua quis eligit sepulturam, si relinquantur ratione loci, non autem ratione personæ, neque in fraudem.

52 Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monasterio, quod sit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Ecclesiæ in qua testator non sepelitur, & ex legatis factis Ecclesijs; vel locis pijs, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuersario post sextum diem, & ex legatis relictis Ecclesiæ pro fabrica.

De Quarta Parochiali, seu Canonica Portione.

CAP. XXV.

1 CANONICA portio, quæ ab alijs Quarta Parochialis dicitur, inducta est Iure Canonico propter Sacramenta, quæ ministrat Parochus suis Parochianis, idest propter onus, quod in eorum administratione subit *cap. 1. cap. relatum cap. de his, de sepult. Nouar. Forens. q. 22. nu. 8. tom. 2. Aloys. Ricc. in praxi p. 4. resol. 299. nu. 1. & 2. Hieron. Roderic. in compend. quæst.*
2 *Regular. resol. 18. nu. 1.* De Iure est quarta *cap. cum super, de sepultur. Clem. dudum, eod. tit.* potest tamen induci per consuetudinem, quòd sit medietas, vel tertia *cap. antiquos 10. q. 1. cap. certificari, de sepultur. Bald. lib. 4. consi. 70. Lap. de Canonica portione cap. 1. num. 4. Iul. Lauor. var. lucub. tom. 1. tit. 2. cap. 17. ex nu. 4. Card. Tusch. lit. Q. concl. 23. Vgolin. de officio Episcopi cap. 17. nu. 2. Hieron. Roder. vbi sup.* Quæ consuetudo debet esse rationabilis, & legitimè præscripta spatio XL. annorum, quod intelligitur de quarta non expressa à Iure, si verò sit expressa à Iure, sufficit consuetudo etiam non præscripta, *Petr. de Vbaldis de canon. port. p. 2. cap. 5. Ludou. Miranda in man. Prał. tom. 2. q. 48. art. 5. concl. 1.* vbi intelligit necessarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc vt valeat consuetudo quòd detur Episcopo, vel Ecclesiæ Parochiali vltra dimidiam partem, vt putà quòd dentur duæ partes ex tribus, vel quòd detur citra quartam partem, idest minus quarta pars, at verò ad hoc, vt detur infrà dimidiam, vel quartam partem, non est necessum quòd huiusmodi consuetudo sit præscripta supradicto XL. annorum numero, sed sufficit numerus decem annorum, *Iul. Lauor. loco proximè citato,* vbi à *nu. 8.* post *Sebast. Medic. de sepltur. q. 7.* aduertit quòd quando in Ecclesia Parochiali non est certa consuetudo quantum exigat, tunc ea seruari debebit, quæ viget in Ecclesia, cui legatur, Si verò in Ecclesia Parochiali est vna consuetudo, & in Ecclesia, cui legatur, est altera, tunc inspicietur consuetudo Ecclesiæ Parochialis, quæ prętendit titulũ onerosum propter administrationẽ curę, sed Ecclesia, cui legatur prætẽdit titulũ lucratiuũ, & duobus titulis concurrentibus potior est conditio tituli onerosi, quàm lucratiui: Si deniq. nulla est consuetudo Parochiali in Ecclesia, & nulla in Ecclesia legataria, sed in alijs Ecclesijs eiusdem diœcesis est aliqua consuetudo, tunc si est vniformis debet seruari, si difformis seruabitur, quæ est magis conformis Iuri communi.

A quo

A quo debeatur Quarta Parochialis.

3 Ne Parochialium Ecclesiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis fraudentur subsidijs, statutum fuit in *cap.1. de sepultur & in Clem.dudum eod. tit* vt Ecclesia illa apud quam talis fuerit sepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima sua eidem Ecclesiæ reliquit, Parochiali Ecclesiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat, ità docent *Lali. Zech. de Republ. ecclef. cap.28. de Parochis nu. 18. Menoch. de præsumpt.lib.1. præs.109. nu.56. Fr.Emman.quæst. Regul tom.1.q.39.art.2.in princ. Fr. Archang.Caraccia in tract.de quarta funeral.cap.1. Ludou. Miranda in manuali Prælat.tom.2.q.48.art.10.concl.1. Iul.Lauor.var. lucubrat.tom.1.tit.2.cap.17.nu.13.*

4 Amplia, vt omnes Religiosi, etiam Mendicantes teneantur soluere huiusmodi quartam, quando quis eligit sepulturam apud suas Ecclesias *d.Clem.dudum §. verum*. Vt de Fratribus B. Mariæ de Victoria Ordinis Minimorum S.Francisci de Paula dixit *Rot. in Granaten.quartæ funeralium 21.Maij 1610.coram bonæ mem.Card. Caualerio, inter eius impressas decis.101.* & quamuis *Azor. d. par.2.*

5 *lib.9.cap.13.q.5.§.insuper*, crediderit id non extendi quando quis eligit sepulturam apud Monasteria, seu Ecclesias Monialium Ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibiq. de facto sepelitur, quia, inquit, *d.clem.dudum*, loquens de Fratribus, cum sit pœnalis, non est extendenda, sed restringenda; tamen hoc nullo Iure probatur post *Concilii Trid.d.c.13.* cum in illo generaliter in quibuscunque locis pijs, ac Monasterijs, vbi solita esset persolui, id obseruari præcipiatur, vndè quantum ad hoc consuetudini loci standum esse omninò censeo, idq. innuere videntur illa verba Tridentini, *solita esse persolui*, ideoq. id absolutè tenet *Portel.d.verbo Canonica portio n.8.* referens quandam Bullam Pij V. vbi expresse fit mentio de Monialibus, & earum Monasterijs, & declarat Pontifex non deberi quartam, seu portionem Canonicam de Missis, & alijs relictis Fratribus, & Monialibus, ac eorum Monasterijs, refert & sequitur *Hieron. Roderic.in compend. quæst. Regular.resol.18.nu.17.* Et istam

6 quartam ità Ecclesiæ Parochiali deberi, vt electio sepulturæ in aliquo Monasterio nulla sit si Parocho non relinquatur quarta, existimauit *Host.in sum.de sepult.§.apud quam Ecclesiam, vers. vel non reddatur.* Sed contrarium est verius, quia semper debetur quarta, & pro relicta censetur etiamsi id non exprimatur *Abb. in cap. de his in 2.not. de sepultur. Greg. Lop. l.5. vers. o si non dexasen tit.13. par.1. Fr. Emmanuel d.quæst.39. art.6. Miranda vbi suprà art.11.*

Hiero-

Hieronym. Roder. d. resol.18. num.7.

7 Limita primò in Religiosis, seu alijs, qui sunt exempti à solutione quartæ per priuilegia concessa ab habente potestatem, *Fr. Emman. d.q.39. art.2. Archangel. Caraccia de quarta funerali cap.1. Gutier. de Iuram. confirm. p.2. cap.4. nu.3.* vbi loquitur de Bulla Pij V. vt de Patribus Theatinis Clericis Regularibus dixit *Rot. in Licien. quarta funeral. 15. Ianuarij 1618. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & de Fratribus Prædicatoribus in *Hispalen. quarta funeralium 4. Iunij 1590. coram bonæ mem. Card. Pamphilio sen.*

8 Declara hanc limitationem procedere dummodò per priuilegia fuerit specialiter derogatum *d. Clem. dudum, de sepult.* non autem generaliter, *Rot. in d. Granaten. quarta funeralium* per *cap. ex parte, de capellis Monach. Rot. decis.* 122. *p.1. diuers.* de qua re benè *Petr. de Vbaldis de Canon. Paroch. cap.6. nu.8.* vbi quòd *dicta Clem. dudum* derogatur etiam per clausulas generales si constet de voluntate Principis derogare volentis omnibus in contrarium obstantibus.

9 Itá autem est necessarium, vt derogetur *d. Clem. dudum*, vt si in aliquibus priuilegijs concessis, v.g. Prædicatoribus, fuerit *dicta Clem.* specialiter derogatum, & hæc eadem priuilegia fuerint cõmunicata Religioni Sancti Francisci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in fauorem Religionis Sancti Frãcisci de Paula, vt in his terminis fuit tentum in *d. Granaten. quarta funeralium*, & in *Valissoletana quarta funeralis 19. Aprilis 1606. coram Iusto*, quia communicatio non extenditur ad ea, quæ sunt alijs præiudirialia.

10 Et licet huic *Clem.* per aliquod priuilegium sit specialiter derogatum, si tamen fuit apposita clausi. *Salua iustitia Ecclesiarum Parochialium*, non censetur Pontifex per talia priuilegia concessisse exemptionem, itaut non teneatur soluere quartam funeralem, *Rot. in d. Valissoletana quarta funeralis*. Contrarium tamen tenebat *Reuerendiss. D. Coccinus* in suo voto, quia stante specifica derogatione *d. Clem. dudum* hæc clausula debet intelligi quoad alia, non quoad expressa, aliàs priuilegium inseruiret de vento, & hoc credo veriùs, quia licet priuilegia debeant strictè interpretari, non tamen itá debent intelligi, vt destruantur.

11 Sublimita vt non procedat quando habentes huiusmodi priuilegia habuerunt licentiam ædificandi aliquod Monasterium cum conditione, vt ædificaretur sine præiuditio iurium Ecclesiarum Parochialium, *Rot. in d. Granaten. quarta funeralium 31. Maij 1610. coram bonæ mem. Cardin. Caualerio inter eius impressas decis.* .... quia hæc conditio est valida, cum res ad suam naturam redeat

cap.1.

cap.1. & vlt. de pactis in 6. cap. ab exordio 35. dist.

12 Secundò limita, vt non procedat in Regularibus, qui XL. annis antè confirmationem Concilij erant soliti soluere quartam Parocho, vel Episcopo,hi enim etiam post Concilium tenentur soluere eandem quartam Episcopo, vel Parocho, licet ex priuilegio hæc quarta non solueretur Episcopo, vel Parocho, sed alijs personis, vel locis, *Rot.in d.Vallisoletana quarta funeralis 19. Aprilis 1606. coram Iusto, & in d.Licien. quartæ funeralis 15. Ianuarij 1618. coram Reuerendiss.D.meo Decano*, & clara sunt verba *Concilij Trid. sess.25.de reform.cap.13.* quæ sequuntur. *Decernit sancta Synodus, vt quibuscunque in locis iam ante annos XL. quarta, quæ funeralium dicitur, Catherali, aut Parochiali Ecclesiæ solita esset persolui, ac posteà fuerit ex quocunque priuilegio alijs Monasterijs, hospitalibus, aut quibuscunque locis pijs concessa, eadem posthac integro iure, & eadem portione, quæ anteà solebat, Cathedrali, seu Parochiali Ecclesiæ persoluatur, non obstantibus concessionibus, gratijs, &c.*

13 Ex hac secunda limitatione colligitur illos Regulares non teneri ad solutionem quartæ, quorum Ecclesiæ sunt ædificatæ ab annis XL. citra, & sunt exempti per priuilegia, vt censuit *S.Congreg.Concilij ad d.cap.13.Rot.in d.Licien. Fr. Archang. Caraccia d. cap.1.fol.20 §.nec sacri Concilij, Fr. Hieron. Roderic. in compend. quæst. Regular. resol.18. nu.2.* & declarauit *Pius V. Constit. sua* incip. *Etsi Mendicantium 17.Kalend.Iulij 1567.* vt refert *Caracc. loco citato, & Gutier.de Iuram.confirm.p.2.cap.4.nu.3.* Cuius Constitutionis verba, quæ hac de re agunt,sunt quæ sequuntur. *Quartam autem funeralium de qua sess. 25. cap.13. nequaquam soluere teneantur Monasteria, quæ à XL.annis citrà fundata existunt, postquam Cõciliũ ipsum loquitur tantùm de Monasterijs antè annos XL. fundatis, quæ ipsam quartam soluere consueuerunt, & vbi solui consueuit id tantùm ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur, non autem de Missis, seu legatis, vel alijs Fratribus ipsis, seu Monialibus relictis, aut aliàs quomodolibet donatis solui debet, sicq. intelligi Concilij decretum quoad quartam huiusmodi soluendam debere decernimus. Vbi verò non est consuetudo soluendi quartam huiusmodi de nullo suprascriptorum solui debere declaramus.* Quæ

14 Constitutio licet loquatur simpliciter de Monasterijs ædificatis à XL. annis citrà Concilij confirmationem, nulla facta mentione de priuilegijs, tamen ità est intelligenda, quia per *Gregorium XIII. die 10.Octobris 1586.* cuius Constitutionem refert *Nauar. in man. cap.27.in fine,* fuit redacta ad terminos Concilij, non autem reuocata, vt in declaratione, quam refert *Fr. Archang. Caraccia in*

fine

fine tractatus, & in declarationibus impressis *Concilij sess.23. de reform.cap.15.§.ab Episcopis*, & sequitur *Rot.in d.Licien*, cuius particula, quæ ad rem plurimùm facit, ità se habet. *Nec obstat* Concil.Trid. sess.25. cap.13. de Regularib. *quia cum istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum antea, cum non esset solitum soluere dictam quartam, Concilium ei non obstat, vt declarauit* Sanctissimus Pius V. in sua Constit. de anno 1567. *quam refert* Archang. Caraccia de quarta funer. cap.1. Gutier. de iuram. confirm. p.2. cap.4. nu.3. Emman. Roder. in quæst. Regul. tom.1. q.41. art.2. *& ità resoluit* Congreg. Illustriss. interpretum, *vt refert* Roder. loco prædicto. *Nec est verum quòd prædicta Constitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert* Nau. in man. c.27. in fine, *quia cum dicta Bulla Pij plura contineret per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt censuit* Congregatio Illustriss. interpretum, *sicut testatur* Caraccia loco citato, *qui etiam in fine tractatus refert ipsam declarationem, & benè aduertit* Gutier. vbi suprà.

15 Tertiò limita in Ecclesijs, vel Monasterijs ædificatis XL. annis antè Concilij confirmationem, quæ non erant solita persoluere dictam quartam, nam tunc ad illam etiam post Concilium non tenentur, *vt in d.cap.13. Conc. Fr. Archang. Caraccia d.c.1. §. secundum est fol.20. Pius V. in d.Constit.* quam referunt idem *Caraccia, & Fr. Emman. citatis locis*.

16 Quartò limita, vt non procedat in ijs personis, seu Ecclesijs, quæ præscripserunt portionem Canonicam, nam cum alibi soluatur dimidiũ, alibi pars tertia, alibi pars quarta, vsque ad quartam exclusiuè potest præscribi spatio decem annorum absque titulo, ad hoc autem vt præscribatur infra quartam, vel vt nihil soluatur, requiritur consuetudo XL. annorum cum titulo, aut immemorabili, *Alex. cons.196. nu.13. vers. de præscriptione lib.2. Siluest. in sum. verbo Canonica portio nu.2. & 3. Lap. de Castellione de Canon. portione c.2. nu.64. & 65. Petr. de Vbald. de Canon. Parochiali c.5. nu.3. & seq. & c.6. nu.34. & seq. Molin. de Iustit. tract.2. disp.215. nu.7.*

17 Et quamuis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorũ soluere Parocho, nec aliquid aliud existimauerit *Fr. Archang. Caraccia de quarta funerali cap.4. antè med. vers. hæc sit mea sententia per c.12.14.15. xiij. q.2. c. non satis, & c. cum Ecclesia, de simonia*; contrarium tamen videtur verius, vt tenent *Cou. in cap. officij n.9. vers. nec obstat, de testam. sub tit. de legatorum imputat. in debitum, in noua impress. Antuerpiensi, Molin. d. disp. 215. nu.5.*

18 Sed quando Parochianus eligit sepulturam in aliena Ecclesia, & legatum æquiualens relinquit propriæ, an censeatur legasse animo

compensandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Ecclesiæ extraneæ? quæstio dubia est, in qua vna sententia tenet tale legatum imputari in quartam, itâ *Gregor. Lop. l.5. verbo de mas tit.1.par.1. Fr.Emman.d.q.39.ar.6.* vbi refert *Feder.de Senis consl.3.* vbi latè,& loquitur etiam in casu,quo legatum esset minus quarta Canonica, *Anton.Imol.Abb.in d.c.officij,Salic.Alex.& Corn.in auth. præterea C.vnde vir, vxor*, idem tenent *Ludou. Miranda d.tom.2. q.48. art.11. concl.2. Portel.in dub. Regularib. verbo Canonica portio nu.7.* nouissimè *Hieron.Roderic. in compend. quæst. Regular. resol.18.nu.8.* Altera verò tenet legatum,& portionem integrè soluendam esse Ecclesiæ Parochiali ab Ecclesia extranea, bonus tex. in *Clem.2.§.verum*, ibi, *largiri integrè teneantur, de sepult.* vbi *glos. verbo integrè*, interpretatur non esse minuendam canonicam portionem, iuuat *cap.1.* ibi, *integraliter faciendam, eod.tit.lib.6.* Secundò expenditur quòd respectu Canonicæ portionis soluendæ ab Ecclesia extranea testator non est debitor,sed solummodò Ecclesia ipsa, patet ex *d.c.1.* cum ergò nō esset debitum ex parte testatoris, quamuis à tertio verè debitum sit, deficiunt termini necessarij ad compensationem. Tertiò facit quia, vt supponimus, testator absolutè absque conditione legauit Ecclesiæ Parochiali, sicut in terminis huius quartæ legauerat Episcopo, ergò sicut quando absolutè legat Episcopo potest ille, & legatum, & Canonicam portionem petere, vt per tex. in *d.c.officij de testam.* infra resoluimus, itâ quando absolutè legat Ecclesiæ Parochiali poterit Ecclesia & legatum, & portionem ab Ecclesia extranea sibi debitam exigere absque vlla compensatione. Vltimò & fortius vrget *d.cap. requisisti vers.secus autem, de testam.* vbi quando aliquid legatur Episcopo, & aliud capellis, Monasterijs, aut alijs pijs locis, quod legatur Episcopo eius est insimul cum Canonica portione, quam habet ex legatis Ecclesiarum inferiorum, ergò similiter in proposito Parochus legatum obtinebit, & Canonicam portionem absque vlla compensatione. Propter quæ hanc partem sequuntur *glos. d. verbo integrè, glos.verbo largiri in d. §. verum, Card. ibi num.20. Cou.in d.c.officij nu.6.* aliàs *nu.9.sub tit.de legatorum imputatione in debitū,in noua impress.* Non obstat *cap.ex his q. de sepult.* vbi probari videtur Parochianū debere Canonicā portionem Ecclesię Parochiali, à qua Sacramenta percipit,in stipendiū sui laboris, sicut respectu decimarū,quas soluere tenetur,verè debitor est ipsi Parocho, à quo spirituale pabulū recipit, *cap.cū contingat,de decim.* quia respondetur extraneas Ecclesias,quibus Parochiani ibidem sepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices esse Canonicæ portionis,non verò Parochianos ipsos, patet si recurramus ad verba

dicti

dicti *§. verum*, ibi, *dictorum Ordinum Fratrum*, & ibi, *largiri integrè teneantur*, quę verba relata ad Monasteria, seu Ecclesias extraneas, satis demonstrant ipsasmet teneri ad solutionem huiusmodi portionis, *d. cap. de his*, ibi, *ipsis Ecclesiis, à quibus assumpti sunt.*

Cui debeatur Quarta funeralium, & qua actione peti possit.

19 Quarta funeralis debetur Ecclesiæ in qua Parochianus consueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, *cap. cum quis, de sepult. in 6. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 39. art. 5. Rot. decis. 376. n. 1. p. 1.*
20 *recent.* vbi de Ecclesia Parochiali. Et sic de Iure debetur Rectoribus Parochialium *d. Clem. dudū §. verum, Vgol. de officio Episc. c. 17. n. 11. Mantic. decis. 294. Caualer. decis. 101. n. 1. Rot. in Mediol. quarta funeraliū 14. Martij 1622. coram R. P. D. Merlino*, vbi etiam fuit dictū ex hac sola Iuris assistentia Rotam non solere manutentionem impartiri in alijs causis non iurisdictionalibus, & sic vbi nullus adesset
21 set Rector debetur Vicario perpetuo, vel tēporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curā Parochianorū *c. requisisti, de testam. c. cum ex eo, de elect. Aloys. Ricc. in praxi p. 4. resolut. 299. nu. 4.*
22 Item debetur Ecclesiæ Cathedrali, vel præscriptione, vel ex eo quòd illam sibi reseruauit quādo Parochiæ fuerunt erectæ in signū superioritatis *Rot. d. decis. 376. nu. 2. & 3.* & tunc inter clericos Ecclesiæ diuidetur cura nō residente pœnas certam personam *Aloys.*
23 *Ricc. d. resol. 299. n. 4.* Vndè stante cōsuetudine in ciuitate, quòd ius sepeliendi peregrinos, & viatores spectet ad Ecclesiā Cathedralem, quarta funeralis non debetur Parocho intra cuius limites viator retentus pro delicto, & habilitatus cum cautione decedit, vt censuit *S. Cong. Conc. in Pisaurien. 22. Ianuarij 1628.*
24 Et si in vna Ecclesia solet Parochianus audire Diuina, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta *cap. 1. de sepult. Fr. Emman. d. q. 39. art. 5. Siluest. in sum. verbo Canonica portio nu. 11.* Sed si vtraque habet ius funerandi credit *Greg. Lop. l. 1. in glos. los Sacramentos tit. 13. par. 1.* quod sit locus præuentioni, per *cap. duobus, de rescript. in 6.*
25 At in dubio quādo nō constat ex cōsuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Episcoponè, an Parocho, pręfertur Parochus, quia habet magis specialē curā, quā Eps, qui habet generalē, & quia Parochis debetur quarta ex causa onerosa *d. c. 1. de sepult. Petr. de Vbaldis de quarta Canonica 2. p. c. 8. n. 14. in fine*, & vti æs alienū, *Abb. in c. certificari n. 11. de sepult.* Epo verò ex causa lucratiua, *Vbald. vbi suprà n. 14.* & potior est conditio prætendentis ex causa onerosa ad tex. in *l. Sanctorum C. de iure deliber. Rot. in Neritonen. quarta funeralis 9. Iunij 1608. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo.*

26 Amplia primò principalem concl. vt procedat etiamsi quis propter bellũ, aut pestẽ in villam, seu aliũ locũ se cõtulerit, & ibi diem suũ obierit, quia nihilominus quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi habebat domiciliũ si discessit animo redeũdi, vel animi gratia, ità *Fr. Emm. quæst. Reg. to. 3. q. 46. art. 3. Miranda d. to. 2. q. 48. art. 9. cõcl. 2. Villalob. in sum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. n. 3. Fr. Hieron. Roder. in cõp. quæst. Regul. resol. 18. n. 12.* per *Ioan. Andr. in c. is qui, de sepult. in 6. & Abb. in c. de his, eod. tit. in Decretal.* vbi quatuor casus cõsiderat.

27 Amplia secundò, vt procedat etiamsi quis ægrotus in vna Parochia ad aliam deferri se fecerit, quia nihilominus primæ Ecclesiæ sua portio debetur, *Siluest. in sum. verbo Canonica portio nu. 15.*

28 Amplia tertiò etiamsi quis in ægritudine constitutus se cum bonis suis ad Religionẽ in alia Ecclesia transtulerit, quia nihilominus si ex eadẽ infirmitate decesserit, Canonica portio Ecclesiæ Parochiali debetur, secus autẽ si sanus bona sua Monasterio, aut alteri Ecclesiæ dederit, casus est in *cap. de his, de sepult. Fr. Lud. Miranda in man. Præl. tom. 2. q. 48. art. 9. concl. 3.* refert, & sequitur *Fr. Hieron. Roder. in compend. quæst. Regul. resol. 18. n. 15.* Vndè *Tiraq. de retractu lig. §. 1. glos. 8. n. 23.* colligit Canonicã portionẽ nõ deberi Ecclesiæ, cuius Parochianus Religionem ingreditur, & pendente anno professionis obijt, nisi ingressus esset animo exeundi, vt obseruat *Lal. Zecbi. de Republ. eccles. cap. 28. de Parocho nu. 18. fallent. 3.*

29 Amplia quartò, vt procedat etiamsi quis Ecclesia vna dimissa, vbi Maiores sui sepulturã elegerant, licet sua Parochialis nõ esset, alibi sepulturã elegerit, quia etiã tũc nõ Ecclesiæ dimissæ, sed Parochiali debebitur Canonica portio, vt habetur in *c. 2. de sepult. lib. 6. Lud. Miranda d. to. 2. q. 48. ar. 9. cõcl. 4.* quia electa sepultura apud Ecclesiã vbi defuncti Maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesię in qua cõsueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, *Azor. d. c. 13. q. 8. Villal. in sum. p. 2. tract. 31. diffic. 7. n. 3.*

30 Limita si eo tẽpore, quo defunctus est in alia Ecclesia sepultus, Parochialis Ecclesia erat interdicta, quia cũ nullus posset in ea sepeliri, ius erat alijs Ecclesijs sepeliendi, ac consequenter ea relicta integrè percipiendi quæ occasione illius sepulturæ obuenerũt, ità *Gemin. in c. 1. de sepult. lib. 6. Fr. Lud. Miranda d. tom. 2. q. 48. art. 10. cõcl. 10. Siluest. d. verbo Canonica portio n. 8. §. septimus,* vbi loquitur quando Ecclesia culpa Parochi est interdicta nõ defuncti Parochiani, quod etiam tradũt *Fr. Emman. d. tom. 1. q. 39. art. 3. Azor. d. p. 2. lib. 9. c. 13. q. 4. casu 5. & 6. Miranda d. q. 48. art. 10. Portel. in addit. ad dubia Regul. verbo Canonica portio n. 3. Hieron. Rod. d. resol. 18. n. 4.*

31 Quòd si talis defunctus antea elegerat sepulturam in alia Ecclesia priusquam Parochialis esset interdicta, nõ videtur interdictũ

sequens

sequens tollere quartam Parochialem, quæ anteà deberi cœperat; & idem respondendum videtur in alijs casibus, quibus non defertur defunctus ad Parochialem Ecclesiam, si anteà alibi elegerat sepeliri, quàm dictus casus euenerit; immo etsi nullam anteà elegerit sepulturam, sed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen citrà culpam Parochi sepeliatur, non debet quartam suam amittere, quam tamen perderet si culpa sua, vel negligentia defunctus ad aliam Ecclesiam sit delatus. Est enim ratio attendenda ob quam huiusmodi portio est instituta, non enim pro sepultura tantummodò est instituta, sed pro onere etiam quod ipsis Curatis incumbit subditis suis ea, quæ ad salutem pertinent, ministrandi, ne debitis, & necessarijs beneficijs defraudentur, *d. cap. 1. cap. de his, de sepultur.* cum operarijs mercedis exhibitio debeatur, vt dicitur in *d. Clem. dudum, vers. verum*.

32 Vndè Parochus quartam funeralium potest petere tanquam debitum, & mercedem laboris quasi actione locati, *Feder. de Senis cons. 3. nu. 9.* Vel condictione ex canone, vel actione ex testamento, *Petr. de Vbaldis de Canonica Parochiali cap. 3. nu. 2.* vbi latè, *Lap. de Castellione de Canon. portione nu. 56.*

33 Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Ecclesiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius est valoris, nisi fiat cum protestatione, quòd per hoc non fiat præiuditium iuri Ecclesiæ. Com-

34 positiones tamen, & pacta super Iuribus Parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos sunt valida, etiamsi celebrata sint absque licentia Superiorum, Prouincialium scilicet, vel Generalium, dummodò sint licita, & honesta, & fiant cum consensu Conuentus, nec irritentur per sequens Capitulum generale, vel Prouinciale, ex decreto *Leonis X. in Concilio Lateranen.* Immo etiamsi dictæ compositiones, seu conuentiones sint repugnantes, *d. Clem. dudum §. caeterum*, quia ibi tantùm reuocantur factæ antè illam, non verò faciendæ de nouo, vide *Fr. Emman. quaest. Regul. tom. 1. q. 39. art. 8. & tom. 3. q. 46. art. 4. Azor. d. p. 2. lib. 9. cap. 12. q. 4. Siluest. verbo Canonica portio q. 2. Fr. Ludou. Miranda vbi suprà art. 12.* licet ibi contendat in *dicta Clem.* etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantùm præteritas; sed *Leo X.* fuit post illam, & potuit Ius commune reuocare, vt benè notat *Portel. verbo Canonica portio n. 9. & 10.* ità *Fr. Hieron. Roder. in compend. quaest. Regul. resol. 18. nu. 9.*

35 Neque per vnum, aut binos actus contrarios censendi sunt Religiosi renuntiare iuri quæsito de non soluendo quartam nisi talis solutio facta sit per spatium XL. annorũ iuxtà dispositionem Iuris in *cap. accedentibus, & in cap. si de terra, de priuil.* quia priuilegium

ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, *cap. cum accessissent*, vbi *glos. de constitut.* immo etiamsi per dictum spatium XL. annorum soluta sit quarta, adhuc præscriptio non tenet, quia contra bona, & iura Regularium nonnisi centenaria currit præscriptio ad instar Ecclesiæ Romanæ, ex quodam singulari priuilegio Eugenij IV. vide *Miranda d. q.* 48. *art.* 13. *Portel. vbi suprà nu.* 8.

De quibus solui debeat Quarta Parochialis.

36 Quarta funeralis, seu Canonica portio debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris, scilicet in die funeris, *Fr. Emman. quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 2. *in princ. Cou. in cap. vlt. num.* 7. *de testam.* vbi post *Abb.* ait moribus receptum esse, vt Ecclesiæ Parochiali quarta portio à Monachis soluatur, ex his tantùm, quæ offeruntur tempore, quo funus, seu exequiæ defuncti celebrantur, *Molin. de Iust. tract.* 2. *disp.* 215. *nu.* 4. vbi quòd debetur de omnibus oblationibus, & commodis funeris, *Siluest. in sum. verbo Canonica portio nu.* 7. *&* 15 *§. tertia*, vbi quòd hoc procedit de consuetudine, *Petr. de Vbaldis de Canon. Parochiali cap.* 4. *n.* 10. Et *Pius V. in d. sua Constit.* incip. *Etsi Mendicantium* declarauit huiusmodi quartam debere solui de ijs, quæ offeruntur in die funeris ex *Concil. Trid.* quod ità interpretatur, sequitur hanc declarationem *Fr. Emman. d. art.* 2. *in fine*, *Archang. Carace. de quarta funerali q.* 3. *vers. forsan fol.* 45. *Gutier. de Iuram. confirmator. p.* 2. *cap.* 4. *nu.* 3. *Ioan. de la Cruz de statu Relig. p.* 2. *c.* 9. *dub.* 5. *vers. tertia conclusio*, *&* *Benedictus XI. inter Constitutiones Prædicatorũ pag.* 72. sic ait. *funeralia verò intelligantur hoc casu, quæ cum funere deferuntur*, & idem declarasse Sixtum dicit *Molin. dicta disp.* 215. *nu.* 9.

37 Funeralia igitur dicuntur, quæ ratione sepulturæ obueniunt, *cap. cum liberum, cap. nostra, de sepult. Alberic. in l. seruo alieno* 116. *§. ineptas nu.* 13. *ff. de legat.* 1. *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. decis.* 670. *nu.* 4. aliàs *resol.* 571. *num.* 4. *in* 2. *edit. & p.* 4. *resol.* 309. Et quæcunque occasione funerum ad Ecclesiam perueniunt, *Federic. de Senis cons.* 6. *nu.* 2. *in princip.* vbi subdit quòd mortuaria, seu funeralia dicuntur, quæ occasione funeris deueniunt etiam præter voluntatem morientis. Item & ea, quæ cum funere portantur *glos. verbo funeralibus in d. Clem. dudum*, vbi *Zabarel. vers. verum nu.* 4. *Azori. instit. moral. par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 14. *q.* 13. *vers. funeralia*, *Vbald. d. tract. cap.* 4. *nu.* 16. *Rub. cons.* 23. *num.* 5. *Bertachin. in repertor. verbo quarta Parochialis*, *Enriquez cons.* 86. *nu.* 9. *Portel. in dub. Regul. verbo Canonica portio nu.* 5. *Hieron. Roder. in compend. quæst. Regul. resol.* 18. *nu.* 3. Siue antequam corpus sit in terra conditum, siue

post,

post, & vsque ad trigesimum diem, & quandiù sit memoria de funere, *Calderin.cons.4. de sepultur.* vbi in casu quòd propter pestem non potuit die obitus solemniter tumulari, *Ioan. Franc. Leo in thesauro fori eccles.p.2.cap.14.nu.12.Aloys.Ricc.d. resol.*571. vbi in casu, quo exequiæ post diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, *Siluest.in sum.verbo Canonica portio nu.15. vers. tertia, Zabarel. in d.Clem.dudum §.verum, vers. tertio quaro*, vbi refert opinionem aliquorum, qui cum funus dicatur à funibus, quibus mortui ligari consueuerunt, & postquam mortuus terræ est conditus, funes amplius locum non habeant, putant funeralia non dici, nisi quandiù corpus est in funibus extra terram. *Sed,* inquit, *desipit, qui sic sapit, nec insistendum est in hoc scientia grammaticorum 36.dist.cap.si quis; dic ergo melius quòd siue ante corpus reconditum terra, siue postea obueniant occasione funeris, dicuntur funeralia, & debetur Canonica.* Quicquid dicant *Cou. in cap.vlt.de testam. nu.6.Fr.Emman.d.tom.1.q.39. art.2. in fine, Ioan. de la Cruz de statu Relig.p.2.cap.9 dub.5. Gutier.de Iuram.confirm p.1.cap.4.n.3. Caraccia de quarta funer.cap.1. Molin. d. disp.215. nu.9.* vbi quod hoc concessum est Mendicantibus per priuilegium, & ità consuetudine seruatur.

38 Ex his forsan patet resolutio ad quæstionem præteritis temporibus ventilatam vtrum si Parocho in die funeris data sit sola candelarum, & facum quarta, & deindè sequenti die solemniori pompa, magno scilicet adhibito Religiosorum, Confraternitatum, & Presbyterorum numero in alia Ecclesia, vbi mortuus sepulturæ mandatus fuerat, hesterna die, pro eius anima solemnis Missa cantetur cum distributione candelarum, & intorstitiorum in maiori quantitate diei præcedentis, debeatur ex his quoque Parocho quarta? in qua controuersia *S. Congregatio negotijs Episcoporum, & Regularium præposita* semel, & iterum partibus hinc indè auditis *die 3. Augusti* 1621. nemine discrepante censuit deberi quartam Parocho ex funeralibus secundo loco factis.

39 Non loquimur de candelis, quas Fratres, & alij Presbyteri in huiusmodi funeralibus præ manibus portare solent, has enim deferentes sibi quærunt, nec alia portio de eis debetur, vt declarauit *Benedictus XI. vbi suprà*, ibi, *de candelis autem, quas Fratres portant, portio non petatur*, tradunt *Hieron. à Sorbo in compendio priuileg. verbo Canonica portio pag.*103. *Piasec. in praxi Episcop. p.2.c.3.de visitat.Regular.§.funeralium etiam pag.*190. *Fr.Emman. d.q.39.art.2.Fr.Archang.Caraccia de quarta funer.c.3.*quicquid teneat *glos.verbo funeralibus in fin.in d.Clem.dudum,Calder.cons.fin. de sepultur.Federic.de Senis cons.4.nu.8.*

40 Item *Sacra Congr. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præposita sub die 5. Martij 1616.* à Parochis montis S.Petri Angelorum Firmanæ diœcesis consulta Eminentiss. Lancellotto referente respondit intorstitiorum, seu cereorum Confraternitatum secularium funera associantium quartam funeralem eisdem Parochis minimè deberi. Et idem de intorstitijs, quæ portantur à locis pijs ad associandum pauperes personas ad sepulturam, declarauit eadem *S.Congr. 29. Nouembris 1588.*

41 Debetur quoque quarta funeralis de candelis, seu cereis accensis, quæ circa Crucem,& cadauer deferuntur, *Petr. de Vbaldis de Canon. Paroch. cap. 4. nu. 10. Fr. Archang. Caraccia de quarta funerali cap. 3. vers. præfata etenim.* Et de candelis oblatis *Feder. de Senis d. cons. 4. n. 8.* Et hac de re sciendum est quòd die 21. *Martij 1629.*

42 *S.D.N. Vrbanus VIII. approbauit decretum Congregationis RR. DD. Præfectorum Vrbis, habitæ coram Eminentissimo Vrbis Vicario*, in qua ad effectum remouendi dissensiones, & ad euitanda scandala, ac alijs iustis de causis, resolutum fuit, & declaratum tam intorstitia, cereos,& candelas, quæ per viam deferuntur, quàm etiam omnia ea, quæ circà cadauera antequam terræ tradantur, in quibuscunque priuatis Ecclesijs diuidenda fore,& esse pro æquali portione inter ipsos Parochos,& ministros aliarum Ecclesiarum quaruncunque etiam Regularium, & Nationalium, seu aliàs priuilegiatarum. Ac propterea quando huiusmodi intorstitia, seu cerei, & candelæ in præfatis Ecclesijs pro celebrandis Diuinis Officijs præsenti corpore accenduntur, finito officio extinguenda, & cuiquàm medietatem consignanda esse.

43 Item debetur quarta de illis, quæ dantur pro Missis dicendis *glos. verbo funeralibus in d. Clem. dudum §. verum, Bald. in repet. cap. si pater de testam. lib. 6. in 6. q. Alex. cons. 196. nu. 5. & 16. vers. nec excusarentur in fine lib. 2. Siluest. in sum. verbo Canonica portio nu. 9.* vbi quòd de legato facto Rectori Ecclesiæ, in qua quis eligit sepulturam, pro Missis dicendis debetur quarta, *Vbald. de Canon. portione cap. 4. nu. 5. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi par. 3. allegat. 86. nu. 20. cum seqq.* quicquid dicat *Fr. Emman. d. q. 39. num. 2. in fine*, nisi eius opinionem procedere dicamus de consuetudine, vel propter priuilegia.

44 Item debetur de armis, libris, banderijs, culcitra, seu pallio, quæ in feretro deferuntur *Petr. de Vbaldis d. cap. 4. nu. 10. Oldrad. cons. 211. nu. 7.* vbi de rebus, pannis sericis, seu aureis, vestibus, putà stamine, vel cilicio per *cap. cum inter nos, de verb. signif. & cap. in nostra, de sepultur.* vbi speciale dicitur in Hospitalarijs in equis, &c. ergò in contrarium est Ius commune. Contrarium tenet Caraccia

raccia de quarta funerali cap.1. vers. adsunt indumenta, quod credo procedere de consuetudine, vel priuilegio, & declarauit *Pius Quintus in d.sua Constit.* incip. *Etsi Mendicantium*, quam sequitur *Fr.Emman.d.tom.1.q.49.art.2.* Fallit in equis,& armis, quæ relinquuntur in subsidium terræ Sanctæ *Molin.d.tract.2.disp.215.nu.8.* per *cap.in nostra, de sepultur.*

45 Primò limita principalem resolutionem in illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Ecclesijs, v.g. tempore interdicti sepelitur, *Alber. in l.seruo alieno 116.§.ineptas num.22.ff. de legat.1. Feder. de Senis cons.119. Gemin.in cap.1.de sepult.lib.6.Fr.Emman.d.tom.1. q.39. art.3.* quia non debetur quarta in casu prohibito *cap. ex parte, cap. liberum, cap.in nostra, de sepultur.Siluest.d.verbo Canonica portio num. 8. §. septimus*, vbi quòd tenetur corpus, & omnia,quæ habuit,restituere, *Fr.Emman.d.tom.1. q.39. art.3.* vbi restringit in illis Religionibus, seu Ecclesijs, quæ habent priuilegia, vt tempore interdicti possint in eorum Ecclesijs aliquos sepelire.

46 Secundò limita in illis, quæ offeruntur in funere alicuius nouitij mortui in Religione, *Anchar.& Franch.in cap.nullus,de tempore ordin.in 6.Siluest.d.verbo Canonica portio nu.8. §.quartus, Fr.Emman. d. tom.1. q.39. art.4.* vbi extendit limitationem etiamsi mortuus fuerit in domo parentum ad quam se contulerat, vt curaretur, de quo etiam *Villalob.in sum.p.2.tract.31.diffic.7.num.10. Fr. Ludou. Miranda d.tom.2.q.48.art.9.concl.3.Azor.d.p.2. lib.9. c.13. q.4.vers.quodsi in Monasterium casu 3. Hieron.Roder. in compend. quæst.Regul.resol.18.n.5.* Restringitur tamen limitatio multis modis, & primò vbi quis morbo iam affectus ingressus est in Religionem, & ibi nouitius ob illum morbum mortuus est, quia tunc quarta debetur *Siluest.d. verbo Canonica portio nu.8. vers. quintus, Molin.d.disp.215.nu.4.* Secundò restringitur in eo, qui petijt cum habitu Fratrum sepeliri, *Siluest.loco proximè citato.* Tertiò restringitur in nouitio, qui non habuit propositum mutandi vitam, *Petr.de Vbaldis de Canon.Paroch.c.6. nu.24. Siluest. d. num.8.vers. quintus.* Quartò restringitur in ijs Confratribus, qui ingrediuntur in loca Religiosa retentis bonis suis, quia etiam de legatis factis per ipsos debetur Canonica portio *Siluest. d. verbo Canonica portio nu. 12.*

47 Tertiò limita de legatis factis Ecclesijs, vel locis pijs pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuersario post sextum diem, & alijs ad cultum diuinum perpetuum, *Molin. d. disp.215. nu.8.* quicquid teneant *Paul.de Eleazar.in Clem. dudum §. verum de sepultur.Alex.cons.196.nu.3.lib.2.Siluest.d.verbo Canonica portio nu.15.*

*nu.*15.*§.secunda, cum seqq.* vbi quòd debetur de relicto pro construenda capella, *Petr. de Vbaldis de Canon. Paroch. c.*4. *nu.*22. *Calder. cons. fin. de sepultur.* vbi de relictis pro planeta.

48 Canonica portio debet solui de rebus quomodolibet donatis, seu relictis, *d. Clem. dudum §. verum. & ibi glos. de sepultur.* Siue sit donatum vni ex Regularibus, siue toti Monasterio, *d. Clem. dudũ, vbi glos. verbo indirectè*, *Feder. de Senis cons.*4. *num.*4. latè *Gemin. cons.*46. vbi etiam si fuerit donatum vni Fratri, & consanguineis, *Siluest. d. verbo Canonica portio nu.*15. *§. sexta*, *Petr. de Vbaldis d. cap.*4. Vt de donatis causa mortis loquitur *d. Clem. dudum in §. verum*, *Siluest. d. verbo Canonica portio nu.*8. *in fine*; *Petr. de Vbaldis d. cap.*4. *nu.*19. Etiamsi donatio causa mortis, vel legatum factum in infirmitate sit solutum in vita *glos. verbo datis in d. Clem. dudum.* Sed contrarium tenent propter priuilegia, vel consuetudinem *Fr. Emman. d. q.*39. *art.*2. vbi refert declarationem *Pij V. Molin. d. disp.* 215. *n.*4. vbi ait hoc non procedere si fiat in fraudem, per *Abb. in cap. de his, de sepult.* Et quòd non debeatur de vestibus

49 datis pauperibus, tenet *Fr. Archangel. Caraccia de quarta funer. cap.*3. *vers. insuper cum funere*, *Ioan. à Cruce de statu Relig. p.*2. *c.*9. *dub.*5. Nec de frumento in illis regionibus, in quibus datur, *Caraccia vbi suprà vers. de frumento verò*. Non procedit supradicta resolutio in donatis in vita, & in sanitate, *Oldrad. cons.*225. *nu.*23. *Petr. de Vbaldis d. cap.*4. *nu.*21.

50 Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure institutionis relinquuntur Monasterijs, siue alijs locis pijs, *Molin. d. disput.* 215. *nu.*4. per *Abb. in cap.*1. *nu.*7. *de sepult. Siluest. d. verbo Canonica portio nu.*10. *Alex. cons.*196. *nu.*6. *lib.*2. Item debetur de relictis pro anima *Alex. d. cons.*196. *nu.*7. Non tamen debetur de ijs, quæ testator in pios vsus iussit distribui, in vasa, luminaria, & ornamenta Ecclesiæ *Cou. in cap. vlt. nu.*8. *de testam.* quia ab ipso testatore censetur facta hæc distributio *l. vnum ex familia* 81. *ff. de legat.*1. vbi *Dyn. Bart. & Doctores*, *Fr. Archang. Caraccia d. cap.*4. *vers. quare non video.* Declaratur tamen hæc resolutio, vt non procedat quando aliquis Regularis electus est executor, vt distribuat aliquam summam pro suo arbitrio, & ipse in Fratres distribuit, quibus nihil erat relictum *glos. verbo obuentionibus, & verbo indirectè in d. Clem. dudum*, *Siluest. d. verbo Canonica portio nu.*15. *vers. secunda*, vbi loquitur etiam quando Fratribus nihil est relictum, sed mandatur executoribus, vt dent, vel promittant aliquid Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquitur vni ex Regularibus? Vide *Federic. de Senis cons.*4. *Calderin. cons. fin. de sepult. Alber. in l. seruo alieno* 116. *§. inepta num.* 10. *ff. de legat.*1. & *num.*12.

num.12. & 13. Petr. de Vbaldis d. cap.4.

51 Debetur etiam quarta funeralis de omnibus legatis factis Ecclesiæ in qua quis elegit sepulturam, *cap.1. & 2. de sepult. Oldrad. cons.225.nu.18. Siluest.d. verbo Canonica portio in fine, Cou. in cap. vlt.nu.2. de testament. Fr. Emman.d.tom.1.q.39.art.2. in princ. Molin.d.disp.215.nu.4.* vbi quòd quarta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in vltima voluntate. Etiamsi legata facta sint Prædicatoribus, aut Mendicantibus *Alber. in d.l. seruo alieno §. ineptas nu. 10.ff. de legat.1. Cou. in cap. vlt. nu.8. de testam. per d. Clem. dudum.* Quæ tamen procedunt si legatum relinquatur ratione loci, non autem ratione personæ, neque in fraudem *Siluest. d. verbo Canonica portio nu.7. Oldrad. cons.225.nu.16.* qui tamen indistinctè dicit quartam deberi.

52 Id limitatur aliquibus modis, & primò, vt non procedat in legatis factis Monasterio, quod sit exemptum per priuilegium, *Siluest.d. verbo Canonica portio n.8. Fr. Emman. quæst. Regul. tom.3. q.46. art.1. & tom.1. q.39. art. vlt. Ioan. de la Cruz de statu Relig. p.2.q.9.dub.5. Archangel. Caraccia de quarta funerali cap.2.* Secundo vt non procedat in legatis factis Ecclesiæ, in qua testator sepelitur *Alber. d.nu.10. Oldrad. cons.225.nu.15. Siluest. d. verbo Canonica portio nu.8. §. sextus, per glos. in cap.1. de sepultur.* quod non procedit si tale legatum factum est Ecclesiæ, ad hoc vt construat capellam in Ecclesia, in qua est sepultus, *Alex. cons.196. nu.5. lib.2. Zabarel. in d. Clem. dudum §. verum q.16.* vel si est factum in fraudem Ecclesiæ Parochialis. Tertiò vt non procedat in legatis factis Ecclesijs, vel locis pijs pro ornamentis, cereis, luminaribus, anniuersario post sextum diem, *Oldrad. d. cons.225. nu.20. Molin. d. disp.215.nu.8.* Quartò vt non procedat in legatis relictis Ecclesiæ pro fabrica, quia ex tali legato non detrahitur quarta *Cou. in cap. vlt. nu.5. de testam.* quod verum est si in Ecclesia tunc indiget reparatione, secus si non indigeat, *Cou. vbi suprà.*

S V M M A R I V M.

1 *Parochus suos Parochianos, omnesq; alios intra Parochiam degentes sepelire debet.*

2 *Sepultura tripliciter sumi potest.*

3 *Sepelire mortuos opus pijssimum, & multum commendandum, & num.4.*

5 *Cadauera intra Vrbes sepeliri probibitum erat lege duodecim tabularum.*

6 *Cæmiteria pro fideliũ mortuorũ corporibus sepeliẽda instituta sũt.*

7 *Sepul-*

7 Sepulturæ bonor intra Ecclesiam Episcopis deferri cœpit, alijsq. personis insignibus.
8 Sepeliri in Ecclesia quibuscunque siue clericis, siue laicis licitum est.
9 Sepulturæ ius concedere spectat ad Episcopum.
10 Sepeliendus nemo est propè Altare, seu sub bradellis.
11 Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari possit, ostenditur.
12 Sepulchrum proprium potest quis habere quoad vsum, & prohibere ne absque eius assensu quis in eo sepeliri queat.
13 Sepeliendi ius quæsitum non censetur ex solo cursu decennali, & cadauerum illatione, nec ex iurepatronatus, quod quis habet in Ecclesia.
14 Ecclesia etiam non Parochialis capax est, vel ex consuetudine, vel Episcopi auctoritate habendi cæmeterium, & ius sepeliendi.
15 Sepulchrum probatur commune esse familiæ ex inspectione litterarũ.
19 Simoniacũ est aliquid tanquam pretium exigere pro iure sepulturæ, siue vt aliquis in certo loco Ecclesiæ, aut cæmiterij sepeliri possit.
17 Sepulchri hæreditarij vsus est pretio æstimabilis, & vendi potest pro debitis defuncti.
18 Gabella non soluitur de venditione sepulturæ ratione situs, vel dignioris loci.
19 Electio sepulturæ omnibus adultis est libera, dummodò non prohibeantur à Iure.
20 Sepultura eligi potest in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Ecclesiis relicta Parochiali.
21 Electio sepulturæ in Ecclesiis Regularium non potest à Parochis impediri.
22 Parochus non potest prohibere quin Defunctus sepeliatur in Ecclesia per ipsum ædificata, & electa, reseruata ipsi Parocho quarta funerali.
23 Curatus requisitus, vt intersit Defuncti sepulturæ in Ecclesia per ipsum Defunctum ædificata, si interesse recuset, vel petitam licentiam deneget, poterit sine ipsius interuentu, & licentia tradi sepulturæ.
24 Electionem sepulturæ potest quis reuocare vsque ad finem vitæ.
25 Religiosi, & seculares clerici nullum inducere possunt sub pœna excommunicationis ad eligendam sepulturam sub voto, vel promissione de non mutando illam electionem, etiam non sequuto effectu, vt nu. 26.
27 Parochus violenter rapiens, vel spolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam.

28 *Pater*

28 *Pater eligit sepulturam pro filio impubere si consuetudo terræ id habeat, si verò non sit, sepeliri debet in sepultura Maiorum.*

29 *Mulier, quæ habuit plures viros, si non electa sepultura moriatur, est sepelienda in sepultura vltimi viri.*

30 *Religiosi sepeliendi sunt in proprijs monasterijs, etiamsi extra claustra decedant, nisi sint ita remoti à proprijs Monasterijs, vt commodè portari nequeant.*

31 *Sepultura non electa vbi quis decedit in ea sepeliendus est in qua Maiores sui sepeliri consueuerunt soluta quarta Parochiali.*

32 *Maiores dicuntur Pater, auus, & alij superiores.*

33 *Sepeliendus est quis in Parochia vbi Sacramenta suscipit, si in alia Ecclesia Maiores sui sepulturam non habebant.*

34 *Sepulturæ ius pendet multùm ab administratione Sacramentorum.*

35 *Peregrinus si moriatur dum est in via, sepelitur in Cathedrali.*

36 *Canonicus Ecclesiæ Cathedralis an in ea sit sepeliendus, vel potius in Parochia vbi habet domicilium, remissiuè.*

37 *Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum super terram antequam sepeliatur, & an sepeliri possit omni die, & hora, ostenditur.*

38 *Parochus dum vadit ad infirmum communicandum debet in genere interrogare eum in qua Ecclesia velit sepeliri, non verò in specie.*

39 *Sepulturæ ius, quibus casibus amittatur, ostenditur.*

40 *Excommunicati notorij, & denuntiati.*
41 *Interdicti notorij, & denuntiati.*
42 *Vsurarij publici, & manifesti.*
43 *Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici.*
44 *Raptores manifesti.*
45 *Decedentes in torneamentis, vel in duello,*
46 *Qui semel in anno Confessus non est.*
47 *Religiosus vtriusque sexus proprietarius.*
48 *Peccator notorius decedens in peccato mor.*
49 *Occidentes se ipsos ex industria.*
50 *Decimas Ecclesiæ non restituentes.*
51 *Parricida.*
52 *Blasphemantes Deum publicè.*
53 *Clericus notoriè concubinarius.*

} *Sepultura Ecclesiastica carent*

54 *Legatum factum Ecclesiæ pro sepultura adhuc ei debetur etiamsi testator ob culpam suam sepultura priuaretur.*

55 *Parochi non debent propter ius sepulturæ minimè solutum cadauer exhumatum retinere.*

56 *Sepultura concessa conceditur quoque delatio mortui processionaliter.*

57 *Hære-*

57 Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceræ sibi bene visum pro defuncto ad sepulturam associando conuocare, & subministrare possunt.

58 Parochus destinatos clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad sepulturam associando conuocare potest, & non alios.

59 Parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus si nullos ipsi hæredes destinauerint.

60 Parochus potest ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, nisi aliter disponant hæredes.

61 Confraternitates non possunt accedere ad funeralia mortuorum nisi specialiter, & expressè vocentur.

62 Parochus proprius nullatenus excludendus quantumuis ad sepeliendum cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accersiri iubeantur.

63 Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti.

64 Regulares vocati ad sepeliendos mortuos etiam in eorum propria Ecclesia, debent accedere ad Ecclesias, ex quibus cadauera amouentur.

65 Regulares, casu quo cadauer in aliqua Ecclesia deponi contingat, ad eandem Ecclesiam, vbi depositum erit, conuenire debent.

66 Parocho proprio irrequisito cadauera leuari non possunt.

67 Religiosi non possunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi monito prius, & requisito Parocho.

68 Regulares extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deferri Parochis inconsultis.

69 Tertiarij quando in Fratrum Ecclesijs sepeliendi sint, ostenditur.

70 Defunctorum cadauera in alterius Parochia existentia, quæ in Ecclesijs Fratrum sepeliri debent, prius ad Ecclesiam Parochialem deferenda sunt.

71 Mortui sepeliri possunt in Ecclesia in qua sepulturam elegerunt, sine præsentia Parochi, si ipse requisitus interesse recuset, vel petitam licentiam deneget.

72 Ecclesiæ Parochiali nihil debetur exceptis iuribus Parochialibus si in ea deponatur defunctus, vt inde transferatur ad Ecclesiam Regularium, in qua elegit sepulturam.

73 Habitum suscipientes à Guardiano, & cum eo decedentes quando in Ecclesijs eiusdem Ordinis sepeliendi sint, ostenditur.

74 Parocho spectat declarare per quam viam sit exportandus defunctus.

75 Funerale ducere, & prosequi tenetur Parochus vsque ad ianuam Ecclesiæ Regularium, in qua sepeliendus est defunctus.

76 Paro-

76 *Parochus secularis sicut defert stolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepelitur, ita Parochus Regularis.*

77 *Parochus Monachus ita potest cum stola ingredi Parochiam secularium, sicut secularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.*

78 *Crux vnica illius Ecclesiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda est in funeralibus.*

79 *Crux propria Parochiæ defuncti deferenda est in funeralibus.*

80 *Parochi defunctorum in Regularium Ecclesijs humandorum corpora vsque ad easdem Ecclesias associare possunt.*

81 *Clerus secularis in Ecclesijs Regularium super cadaueribus Officium defunctorum, Psalmos, Responsoria, aliasuè Preces recitare non potest.*

82 *Officium in tumulandis cadaueribus in Ecclesijs Regularibus non per Parochum, sed per eosdemmet Regulares fieri debet non obstante quauis contraria consuetudine.*

83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum quàm ciuium.*

84 *Pauperum cadauera gratis sepeliri debent.*

De Sepulturis, & Funeribus ducendis.

CAP. XXVI.

1 PAROCHVS suos Parochianos omnesq; alios intra Parochiam degentes cum testamento, vel sine testamento decedentes, sine tamen speciali circa sepulturã dispositione, sepelire debent in sua Ecclesia Parochiali, nisi forte alibi habeãt sepulchrum in quo Maiores eorum sepeliri ab antiquo cõsueuerunt, *c. is qui, de sepult. in 6.* hoc enim ius Parochiale est, vt habetur in *Clem. dudum §. huiusmodi, de sepult.* ita *Abb. in rub. de Paroch. n. 2. & in cap. abolendæ n. 6. de sepultur. Vgolin. de officio Episcopi cap. 17. in princ. nu. 1. Aloys. Ricc. in praxi p. 4. resol. 292.*

2 Quod vt bene explicetur, & Parochi non ignorent iura Parochiarum suarum circa sepulturas, præmittendum est sepulturam tripliciter sumi posse, primò pro officio ipso, quod impenditur corporibus humandis, *cap. dictum 1. q. 1.* Secundò pro loco in quo quis sepelitur, siue sit terra, siue arca, *d. cap. abolendæ, de sepultur.*

Ter-

Tertiò pro iure sepeliendi, quod quis habet in aliquo loco.

3 Quoad primum non possum non commendare omnibus charitatis officium, quod agimus dum pro humandis mortuis curam adhibemus, nam viuis primò consulendum, deinde mortuis, qui cum longe maiori miseratione digni sint, hoc quod erga illos exhibetur, maximæ misericordiæ opus merito iudicabitur, quod mitissimus Rex Dauid sentiens bene precatur ijs, qui Saul, & Ionathę cadauera sepelierant 2. *Regum* 2. & hæc est gratia, quam Salomon dicebat mortuo non esse prohibendam, dum *Eccles. cap.* 7. ait *mortuo non negabis gratiam*, hoc est sepulturam. Natura certe admonet, vt quem viuum fame, & siti enectum recreare, nudum operire, in hostium manibus positum liberare conabamur, aut hospitio indigentem excipere, aut ægrotantem visere solebamus, nunc sensibus omnibus destitutum misericordia prosequamur, sepulchroq; communi omnium domicilio, ac diu duraturo, itaut conuenit, inferamus.

4 Eleganter igitur *S. Augustin. sermon.* 1. *de consolat. mortuorum*, in initio, sic alloquitur. *Iacet corpus exanime, ac gelidum, homo sine homine, cadauer sine spiritu, acclamatur, nec respondet, vocatur, & non exaudit, deperditis vitalibus functionibus qui fuit non est, nemo suorum adiuuat, nec ipse auxilium postulare potest, quam ob causam nos eò magis commoueri æquum est. Potest enim qui fame, aut siti laborat, vel ex puteo, vel ex profluēte recreari, qui nudus est, folijs vestes contexere, qui ægrotat maiorem in alijs miseriam cogitando se consolari, & captiuus in captiuitate, & peregrinus sub frigido Cælo respirat. At mortuus cum anima, sensuq. careat, nec quò se vertat, nec quid imploret amplius, nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur si insit à natura in humanis pectoribus singularis erga defunctos pietas, ac miseratio*. Formicis quoque à natura inditum viri prudentes obseruarunt, vt si dum in granis colligendis toto agmine sint occupatæ, earum aliqua, vel onere, vel casu conciderit, cæteræ illam quasi ad tumulum ea in loca, quæ sub cauernis ab horreo separata sunt, onus suscipientes inferunt, comitante, ac propemodum funus ducente alia multitudine, vt refert *Plutarch. in lib. de solert. animal. paulo ante med.*

5 Quoad secundum de loco in quo sit collocanda sepultura, notandum est lege duodecim tabularum cautum fuisse ne cadauera intra Vrbes sepelirentur, vārba erant, *hominem mortuum in Vrbe ne sepelito, neue vrito*, huius prohibitionis meminit *Iureconsult. in l.* 3. *§. diuus ff. de sepulchro violato, & in l. mortuorum C. de relig. & sumpt. funer.* in quo proposito multa ex bonis Auctoribus prosequitur *Petr. Greg. syntagm. Iuris lib.* 33. *cap.* 21. *nu.* 4. *& Spin. in speculo*

testam.

testam. glos. 2. princ. à num. 30. Duplex autem causa fuit sepeliendi extra Vrbem, vna afferebatur diuina ad cauendam pollutionem sacrorum publicorum, quæ contaminatum iri existimabant, si intra Vrbis mænia mortui sepelirentur; altera fuit ciuilis, ne aer putrefieret. Loca destinata extra Vrbem pro sepultura alia erant publica, alia priuata. Publica Romæ duo erant, vnum pauperum, & vilium manciporum non procul ab Vrbe extra portam Exquilinam in campo Exquilio dictum, aliud virorum præclarè de Republ. meritorum in Campo Martio, de quo *Appian. Alexandr. de ciuilibus*, ità inquit. *Lecticam subiere potentiores è Senatu omni, idemque Campo Martio intulere, quo in loco dumtaxat humari Reges consueuerunt*. Priuata autem loca extra Vrbem destinata pro sepultura illa erant, quæ in vno quoque fundo suo quis habebat, *l. tumulus ff. familiæ hercisc. l. ede sacra ff. de contrah. empt. l. 1. ff. de religios. & sumpt. funer.* & solebant antiqui si fundum viæ publicæ proximum haberent, in ea parte, quæ viam spectaret, sepulchra condere, vt viatores mortalitatis monerentur, ità tamen vt viam ipsam sepulchra non impedirent *l. 2. ff. de locis publ.* Vnde viæ sepulchris nobiles Romę fuerunt, Appia, Aurelia, Flaminia, Latina, Lauicana, Laurentina, Ostiensis, Prænestina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiã in Breuiario Romano fit mentio, dũ agit de martyrũ corporibus sepeliẽdis. Et in Sacra Scriptura de sepulchris extra Vrbẽ multa patent exempla, vt de Iacob in terra Chanaã *Genes. 50.* de Lazari sepultura extra Bethaniã, de iuuene mortuo, quem suscitauit Iesus *Lucæ 7.* Et de Christo ipso in horto sepulto *Ioan. 19. & Math. 27.*

6 Deinde ab ipsis nascentis Ecclesiæ primordijs piè Maiores nostri instituerunt cæmiteria pro fidelium mortuorum corporibus sepeliendis, vt latè tradit *Stephan. Durant. de ritibus Ecclesiæ lib. 1. cap. 23. à princip.* melius quàm *Spino* explicans nominis ethymologiam, eratq. magna veterum religio, ac subinde strictè erat prohibitum ne intra Ecclesiam aliqui sepelirentur *cap. præcipiendum 13. quæst. 2.* vbi *Card. Turrecrem.* quatuor illius prohibitionis affert rationes, indeque magno honore affectum Constantinum asserit *Sanctus Chrysost. homil. 66. ad populum Antioch.* quòd pro foribus Piscatoris corpus maximi illius Imperatoris sepulturæ mandatum fuerit, factusque sit Constantinus Piscatoris ianitor, & de vtroque Theodosio, & Archadio simile in Apostolorum porticu ex *Nicephoro*, atque alijs adducit *Stephan. Du-*
7 *rant. d. cap. 23. num. 6.* Sed deinde honor iste sepulturæ intra Ecclesiam Episcopis deferri cæpit, alijsque personis insignibus, vt probat *tex. in cap. nullus 13. quæst. 2.* iuxta communem intellectum, de quo post *glos. Turrecrem.* ibi in fine, quem alij sequun-

tur; vt constat ex *Conrad. Brun. de caremon. lib. 2. cap. 2. vers. illud tamen*, *Petr. Gregor. syntagm. Iuris lib. 2. cap. 13. num. 12.* & alij de quibus *Cened. ad Decretum collectan. 46. nu. 1.* interpretantibus *tex.* ibi, *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Baptismi, sed de ijs, qui ex fidei virtute, & constantia Sancti habiti sunt, miraculisve coruscant, vel aliàs insignes personæ extiterunt.

8 Sed tandem consuetudine effectum est, vt quòd solis Episcopis, & personis insignibus concedebatur, quibuscùnque siue clericis, siue laicis licitum, & liberum iam sit, ac proinde indultum, vt in Ecclesia, si vellent, tumularentur, *cap. nullus 13. quæst. 2.* vbi *glos. verbo fideles, cap. Ecclesiam, de consec. dist. 1. cap. ex parte, cap. cum liberum, de sepultur. Gregor. lib. 4. dialog. cap. 50. Redoan. de simonia mentali part. 3. quæst. 16. num. 32. Selu. de benefic. par. 1. q. 5. num. 102. Stephan. Durant. d. c. 23. nu. 7. & 8. Spin. &* alij, de quibus *Cened.* citato loco, *Cavaler. decis. 15. num. 1. Villalob. in summ. part. 2. tract. 31. diffic. 1. num. 3. & 4. Hieron. Roderic. in compendio quæstion. Regul. resol. 128. num. 1.* & quotidiano vsu satis compertum est, nec sine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex *S. Gregor. &* refertur *in cap. cum grauia 13. quæst. 2.* ibi, *proximi quoties ad loca sacra conueniunt, suorumque sepulturam aspiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt*; vel ex ea, quam reddit *text. in cap. non æstimemus in fine, eadem causa, & quæst.* quòd eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Ecclesia dicata est, patrocinio, & intercessione releuantur, vel quia minus in Ecclesijs ab immundis spiritibus vexantur, vel ex alijs, quas ex Lapo, *Sot. Azin.* mulisq. alijs, prosequuntur *Durant. & Cened. dictis locis*.

9 Ius sepulturæ concedere, (vt ad tertium illius modum accedamus) spectat ad Episcopum, *Abb. & alij in cap. pen. de sepult. Sebast. Medic. in tract. illius tit. quæst. 6. num. 6. Cavaler. d. decis. 15. num. 2.* vbi subdit Legatum de latere posse concedere istud ius sepulturæ. Et in *Actis Eccles. Mediolanen. part. 2. tit. de sepultur. vers. verum curetur*, prohibetur fieri sepulchra noua in Ecclesia absque licentia in scriptis obtenta ab Episcopo, & in Ecclesijs Regularium saltem à Prouinciali, qui eiusmodi licentiam dare non possit nisi ea sepulchra construantur iuxta formam præscriptam in *Constit. sanctæ memor. Pij V. incip. Cum primum Kalendis Aprilis 1569.* in qua mandatur vt defunctorum corpora super terram existentia in tumbis profundis infra terram collocarentur. Et in eisdem quoque *Actis part. 2. decret. Visit. Apost. verbo sepultura*, sic habetur. *Sepulchrorum ipsorum inposterum ædificandorum ostium longè absit ab Altaris scabellis ligneis, vel bradel-*

bradella, cubitis ad minus tribus, sepulchra vero ipsa ad scabellum ligneum non pertingat. Et quòd nemo sit sepeliendus prope Al-
10 tare,seu sub bradellis censuit *Sacra Congreg. causis Episcoporum & Regul.praeposita in vna Termular.*8. *Februarij* 1594. & in alia *Interamnen.* 13. *Septembris* 1593. & in *Messanen.* 2. *Maij* 1601. & si contra huiusmodi prohibitionem sepulturæ ibi reperiantur constructæ, non debet illo Altari celebrari donec corpora aliò transferantur, vt declarauit eadem *S. Cong. in vna Tranen.* 10. *Nouembris* 1599.

11 Tribus modis (vt verbis vtar *Nauarri loco infra citando*) locus sepulturæ dari potest, primo vt is, cui datur, fiat dominus eius; secundo vt habeat ius sepeliendi in eo mortuos suos, & impediendi ne alij sepeliantur ineo; tertio vt possit sepelire aliquem in eo, vt satis videtur colligi *ex text. in cap. abolenda, de sepultur. &* notatis *per Innocen. Panormit.* & alios ibi, *& ex Clemen. dudum §. huiusmodi, eod. tit.* cum ei annotatis per *Card.* & alios, *& per Hieron. Roderic. d. resol.* 128. *num.* 11. Primo modo nulli potest dari locus sepulturæ etiam cum auctoritate Episcopi, quia rei sacræ dominium nullus potest habere. Secundo modo non potest dari sine auctoritate Episcopi, nec cum illa sine iusta causa, & seruata forma in alienandis rebus Ecclesiæ seruanda, quia licet per illum modum non transferatur rei dominium, transfertur tamen vsus eius, & quoddam ius sepeliendi, quod fieri nequit nisi seruatis Canonibus de non alienandis rebus Ecclesiæ. Tertio modo potest dari à quolibet habente liberam sepulturam, vel ius admittendi ad sepulturam in sua Ecclesia per prædictam *Clem.* & ei annotata sine auctoritate speciali Episcopi per auctoritatem, quam habet à Iure communi, vel priuilegio aliquo legitimo, ità eleganter *Nauar. cons.* 1. *de sepult.in nouis.*

12 Potest igitur quis quoad vsum habere sepulchrum proprium, & prohibere ne absque eius assensu quis in eo sepeliri queat, *adden. ad Gregor. XV. decis.* 145. *num.* 5. & ad hoc ius sepulturæ acquirendum quoad alios priuatiue, requiritur licentia ædificandi ab initio sepulturam vnà cum ipsa ædificatione subsequuta *Lambertin. de iurepatronat. part.* 1. *art. vltim. vers. bene verum, & vers. si de cætero, Rot. in Burgen. sepultura* 9. *Decembris* 1605. *coram Ortembergo*, & non censetur tale ius quæsitum ex solo cursu decennali,& cadauerum illatione, *vt in d. Burgen. & in Calaguritana sepultura* 21. *Maij* 1616. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*, nec etiam ex iurepatronatus, quod quis habet in Ecclesia ex *Lambertin. d. part.* 1. *quæst.* 11. *princip.*

art.13. Rot.in Toletana capellaniæ,& sepultura 27.Iulij 1616.coram bona mem.V baldo,vbi quoque fuit dictũ quòd de Iure quælibet Ec-
14 clesia potest recipere ad sepulchrũ,quem vult,illa enim,licet Parochialis non sit,capax est vel ex consuetudine, vel Episcopi auctoritate habendi cæmiterium, & ius sepeliendi, *Host. in cap. quia nonnulli num.7.ad fin.vers.quod si aliquis,& ibi Ioan. Andr.nu.8. Butr. num.10.Zabarel.q.11.de cleric.non resid. Hoied.de incomp. benef.p.1. cap.13.num.19.Rot.decis.228. num.7. par.2. recent. & in Mediolan. quartæ funeral.14.Maij 1622.coram R.P.D. Merlino.*

15 Ex inspectione vero literarum probatur sepulchrum commune esse familiæ *Mascard.de probat.concl.1297. num.4. Sebast. Naui.ad l.2. ff. de operib. publ. nu.4.* & faciunt tradita per *Menoch.de præsumpt.lib.2.præs.59.num.2.Zerol.in praxi Episcop. par.1. verbo Arma*,quæ si deficiat,liberè ius illud reddit ad Ecclesiam, quæ deinde poterit eundem locum alijs denuò concedere,*Siluest.verbo sepultura quæst.3.Petr.de V bald. cap.10. num.6. Rot. in d. Calaguritana sepultura.*

16 Pro iure sepulturæ, siue vt aliquis in certo loco Ecclesiæ,aut cæmiterij sepeliri possit, aliquid tanquam pretium exigere simoniacum est, illa nanque vendi non potest, sed gratis præstanda est defunctis per eorum Parochos, *cap. abolendæ, de sepultur.* Verum vsus vendendi capellas pro sepultura defunctorum non est simoniacus, tum quia datur per modum eleemosynæ ad reparationem Ecclesiæ, vel ad sustentationem ministrorum illius, & non pro pretio sicut datur stipendium pro diuinis, & Missis celebrandis ità *Soar. d. tom.1. tract.3. cap. 14. num. 22. Portel. in dubijs Regul. verbo sepultura num.8. V illalob. in sum. part.2. tract. 37. diffic. 12. num. 3. & 9. Hieron. Roderic. d. resol. 128. num. 2.* Sic ratione situs, vel dignioris loci licita poterit esse pretij receptio pro sepultura, quasi hoc non videatur concernere spiritualia, sed tantùm honorem, & præeminentiam, quæ potest pretio æstimari, & vendi. Vide *Sot. de Iustit. lib. 9. quæst.7. art.1. Petr. de Aragon.in 2.2. quæst.100. art.4. Victor. relect. 2. de simon. num.10. Gregor.l 1.verbo vendere tit.13. part.1. Didac. à Rosario in addition. ad sum. Caiet. verbo simonia, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 24. num.40. Menoch.de arbitrar.casu 277.Tolet.in instruct.Sacerd.lib.5. cap. 89. in fine, Spin. in speculo testamen. glos. 2. princip. num. 44. Lal. Zecbi.de Republ. ecclesi. lib.1. cap. 28. de Parocho num. 19. vers. caueat etiam,Fr.Emman.in sum.part.2.cap.58. num. 2. & q.Regul. tom.3.q.58. art.2. Zerol. in praxi Episcop. part.1. verbo sepultura §.2. Cabed.de patron.Regia Coronæ cap.22. Petr.de Ledesma in sum. p.2.tract.12.concl.34.Nicol.Garc.de benefic. p.5.c.9.n.137. in addit.*

Humad.

Humad.ad.Greg.l.53.glos.5.tit.6. part.1. Salazar de vsu, & consuet.
cap.10.num.24. Perez de Lara de anniuers. & capellan. lib.1.cap.25.
num.17.Sa verbo simonia num.2. Philiarch. de offic. Sacerd. tom. 2.
par.2.lib.6.cap.9. Arag.in 2.2.q.100.art.4. Nald.in sum.verbo sepul-
tura num.8. Raguc.de ecclesiast. discipl. q.86. num.3. Portel. in dub.
Regular.verbo sepultura num.8. Marc.Anton. Genuens.in praxi Ar-
chiep.Neapol.cap.40.num.19.in 1.edit.aliàs cap.32. nu.16. in 2.edit.
Stephan.Gratian. Marchiæ decis.26.à princ.& discept.forens.cap.110.
num.6.cum seqq.Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib.23.nu.208.
& num.226.Bellet.disquisit cleric.par.1. tit. de clerico debitore §.3. à
num.27.Azor.instit.moral. par.3. lib.12. cap. 17. q.2. Filliuc. quæst.
moral.tom.3.tract.45.cap.3.q.11.num.26. Bonacin.variar. tract. vbi
de simon. q. 4.§.6. Bisfel.super cap.audiuimus, de simon. q.1. Paul.
Layman.in Theologia morali lib.4.tract.10.cap.vlt.§.4.nu.36. Ioan.
de la Cruz in direct.Conscient.par.1.prec.7.q.4.dub.9.concl.2.Diana
resol.moral.part.2. tract.1. miscel. resol.37. Villalob. in sum. part.2.
tract.17.diffic.12.n.3.& 9.Hieron.Roder. in compendio quæst. Regul.
17 *resol.128.num.2.Melch.Phabo Lusit.decis.8.num.8. & 9.* vbi *n.* 13.
resoluit quòd vsus sepulchri hæreditarij est pretio æstimabilis, &
vendi potest pro debitis defuncti, & *num.* 14. subdit quòd non sol-
18 uitur gabella de venditione sepulturæ ratione situs, vel dignioris
loci, *Soar.de Relig.tom.1.tract.3.lib.4. de simon.cap.14.num.19.* vbi
num. 22. tenet emptionem simplicis sepulturæ, seu iuris sepulturæ
saluari posse ex illa ratione maximæ obligationis quòd nullus
alius ibi sepeliatur, nõ vero ex supra relata de situ, & digniori loco,
dicens quòd licet simonia sit aliquid accipere pro honoratiori lo-
co sepulturæ, secus vero erit si quis velit onerare Ecclesiam, & ita
possidere in illa ius sepulturę in aliquo certo loco illius, vt nõ possit
alius ibi sepeliri, tunc enim videtur illam obligationẽ ex parte cle-
ricorum, seu Ecclesiæ posse vendi saltem auctoritate Prælatorũ Ec-
clesiæ cum circa hoc non inueniatur facta prohibitio, quia aliud
est vendere sepulturam, quod prohibetur, aliud vendere obligatio-
nem non sepeliendi alium, vt per se constat: vnde neque tunc ven-
ditur aliquid spirituale, neque spirituali annexum, illa enim obli-
gatio est onus accidentarium, quod æstimabile pecunia est, ita
etiam (*Soar.* non tacito) dicit *Fr. Raph.de la Torre de Relig.to.2.*
q.100.art.4.disp.7.Malder.2.2.tract.9.cap.3.dub.9. Sed illa ratio de
honorabiliori loco non videtur reijcienda, si locus est honoratior
ob rationem & respectum aliquem temporalem, quia tunc non
emitur res Sacra, sed honor quidam humanus, qui in hominum exi-
stimatione, & appretiatione positus est, tum quia emens locum ho-
noratiorem, in quo sedeat, non committit simoniam *Gabriel. in* 4.

 dist.25.

dist.25.q.2.dub.10. Soar.d.lib.4.cap.28. num.23. ergo nec simonia committitur dum honoratior sepulturæ locus emitur, vt optimè considerat *Bonacin. d.§.6. num.4.* Illud tamen aduertendum duxi cum eodem *Soar.d.lib.4.cap.14.num.18.* quòd si quis habeat sepulchrum proprium suis sumptibus emptum, vel ædificatum pro se, aut suis, non est materia simoniæ si vendatur quoad proprietatem iuxta valorem fundi, & respectu habito ad solas expensas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium ius sepulturæ, sed materiale illud, ad quod alia sequuntur. Vnde similia loca iure hæreditario transferri solent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis est, vt supra diximus.

19 Electio sepulturæ omnibus adultis est libera, dummodo non prohibeantur à Iure, cum sit actus propriæ voluntatis, *cap. cum liberum 6. de sepult. Nat. cons. 432. num.6. cum sequentib. Cas. de Grassis decis.1.num 1. de sepult. Lal. Zechi. de Republ. eccles. cap.28. de Parocho num. 17. fallent. 2. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. resol.563. in 2. edit. Bellet. disquisit. cleric. par.1. tit. de clerico debitore*

20 *§.3. num.13.* etiam in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Ecclesijs, relicta Parochiali, vt probatur in *Clem. dudum §. huiusmodi quoque statuto; de sepultur. Vgolin. de officio Episcopi cap.17. num.2. Card. Tusch. in pract. conclusion. lit. P. concl.97. num.5. Hieron. Roder. d. resol.128. nu.3.* Quod Pius V. ad reliquos Religiosos ampliauit; &

21 sic electio sepulturæ in Ecclesijs Regularium non potest à Parochis impediri, vt resoluit nouissime *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. par.4. resol.293. num.32.* Et hinc *S. Rituum Congr. in vna Capuana sub die 31. Martij 1629.* respondit ad relationem Eminentissimi

22 Cardinalis Pij Curatum Casalis Casæ pullæ Capuan. Diæcesis non posse prohibere Alicornio Natali eiusdem terræ ius sepulturæ pro se, & successoribus in Ecclesia per ipsum Alicornium ædificata, reseruata quarta funerali proprio Parocho. Postea dubitatum fuit an eueniente casu liceat sepelire mortuos in dicta Ecclesia sine præsentia dicti Curati si vocatus venire nolit, & an idem fieri pos-

23 sit absque ipsius licentia si petitam dare recuset? *Eadem Sac. Rit. Congr. eodem Eminentiss. Card. Pio referente sub die 22. Decembris 1629.* censuit si Curatus requisitus interesse recuset, vel petitam licentiam deneget, posse in dicta Ecclesia tradi sepulturæ supradictorum defunctorum corpora sine ipsius interuentu, & licentia.

24 Ex qua libertate in eligenda sepultura prouenit vt eam possit quilibet reuocare vsque ad finem vitæ, *Gemin. in cap. licet §. quamuis de sepult. lib.6. Cas. de Grassis decis.1. num.3. de sepult. Anch. cons. 214. num.5. cum seqq. Mart. Anton. var. resol. lib.1. resol.112. casu 59.*

25 *vers. tertio* Hinc etiam fit vt nullum possint sub pœna excommunicatio-

nicationis inducere Religiosi, & seculares clerici ad eligendam sepulturam sub voto, vel promissione de non mutando illam electionem *cap. 1. de sepultur. lib. 6. Corduba de Lara in l. si quis à liberis §. parens num. 96. & seqq. ff. de liber. agnoscen. Gutier. de Iuram. confirmator. part. 2. cap. 4. num. 11. cum seqq. Vgolin. de officio Episcopi cap. 17. num. 1. vers. item locum, Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. q. 58. art. 7. Bonacin. de cens. extra Bullam disp. 2. q. 5. puncto 4. Melch. Phabo*
26 *Lusitan. decis. 8. in fine tom. 1. Iul. Lauor. var. lucub. tom. 1. tit. 2. de prisco, & recen. funer. more cap. 11. n. 3.* etiam non sequuto effectu sepulturæ, vt tenet *Fr. Emman. tom. 4. sum. cap. 130. num. 7.* se corrigens de eo, quod dixerat *d. art. 7. §. quinto circa*, quia, inquit, verba prohibitionis iam hic sortiuntur suum effectum, siquidem actus talis inductionis consistit in quadam successione continua, qui vbi primùm incipit, iam pro consummato habetur, refert *Fr. Hieron. Roderic. in compendio quæst. Regul. resol. 128. retract. 1.* Et ideo Pa-
27 rochus violenter rapiens, vel spolians funus antequàm veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicam, teneturq; restituere cum corpore quicquid accepit, *Fr. Emman. tom. 3. q. 61. art. 3. Portel. in dubijs Regularib. verbo Canonica portio num. 6. Hieron. Roder.* vbi supra *resol. 18. n. 14.*
28 Pro filio tamen impubere eligit pater sepulturam si consuetudo terræ id habeat, si verò non sit, sepeliri debet in sepultura Maiorum, *cap. licet pater, de sepult. lib. 6. Sebast. Medices de sepult. quæst. 8. Bellet. d. §. 3. nu. 17. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 94. num. 79.* quia minor illam sibi eligere non potest, *d. cap. licet pater, Tiraq. de priuileg. pia causæ priuileg. 9. vers. contrarium tamen, Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo sepultura §. 1.* Cum filia Antonij Scarpellini in minori ætate ex hac vita migrasset Præpositus S. Martini sub noui Ritualis prætextu in eius Ecclesia illam sepeliri prætendebat, non obstante quòd illius Maiorum sepultura in Ecclesia Fratrum Minorum Conuentualium S. Francisci existeret, quapropter *Sacra Congreg. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium prapositorum in vna Asculana 21. Octobris 1616.* dictæ filiæ cadauer dictorum Fratrum Ecclesiæ restituendum censuit, cum qui sepulturam sibi eligendi facultatem non habet, in Maiorum suorum sepultura humari debeat.
29 Mulier, quæ habuit plures viros, si non electa sepultura moriatur, est sepelienda in sepultura vltimi viri, *cap. 1. §. mulier, de sepult. in 6. Iul. Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. cap. 11. nu. 136. cum seqq. Nouar. de elect. fori q. 3. sect. 3. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori eccles. p. 4. resol. 293. nu. 11.*
30 Religiosi, cum non habeant electionem sepulturæ, sepeliendi

sunt in proprijs Monasterijs, *cap. vlt. de sepultur. lib. 6. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 60. art. 1. & 2. Vgolin. de officio Episcop. c. 17. nu. 9.* latè *Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 14.* nouissimè *Aloys. Ricc. in praxi rerū fori eccles. p. 4. resol. 293 n. 39.* etiamsi extrà claustra decedat, quia tunc etiam Parochis inconsultis ad eorum Ecclesias deferri debent, vt censuit *S. Congreg. Eminentissimorum Card. Concilij Trid. interpretum sub die 2. Iulij* 1620. vt refert *Laurent. de Peirinis in constit. sui Ordinis Minimorum tom. 2. constit. 7. Pij V. nu. 13. vers. ad decimum pag. 194.* nisi sint ità remoti à proprijs Monasterijs, vt commodè portari nequeant, quia tunc possunt eligere sepulturam, *d. cap. vlt. Nauar. commento 2. de Regularib. num. 43. Fr. Emman. d. q. 60. art. 2. vers. aduertendum tamen est, Sanch. d. cap. 14. nu. 3.* Si verò in partibus sic remotis à Monasterijs moriantur non electa sepultura, sepeliendi erunt in Ecclesia Parochiali, in qua decesserint, instar secularium in itinere morientium, vt tenent *Din. Anchar. & Franch. in d. cap. vlt. Sanch. d. cap. 14. n. 4.* subdens, contra *glos.* ibi in casus positione, sepeliendos adhuc in Ecclesia Parochiali quamuis ibi sit Monasterium aliquod sui Ordinis, nisi ibi fuerint causa perpetuæ residentiæ, & *nu. 5.* subdit quòd tenetur expensas factas in Monachi sepultura soluere.

31 Quando quis decedit non electa sepultura in ea sepeliendus est in qua Maiores sui sepeliri consueuerunt, soluta quarta Parochiali, *cap. Hebron, cap. placuit 13. q. 2. cap. fraternitatem, de sepult. cap. ij, qui, eod. tit. in 6. Spin. in Speculo testam. glos. 2. princip. nu. 38. Ioan. Garc. de expens. cap. 8. nu. 4. Cardin. Tusc. tom. 7. lit. S. concl. 194. Vgolin. de officio, & potest. Episcopi cap. 17. num. 3. in fine*, Maiores
32 dicuntur pater, auus, & alij superiores *l. Maiorum ff. de verborum signif.* citati per me de *appellat. verbor. vtriusque Iuris signif. appellat. 137. à nu. 4.* latè ad propositum *Lel. Zecb. d. cap. 28. de Parocho nu. 17. vers. fallit,* vbi tenet quòd si pater, & auus sint sepulti in vno loco, & proauus, & tritauus in alio, sepelietur filius cum patre, & auo, si verò in vno sepulchro non sunt plures Maiores, sed in vno pater, in alio auus, sepelietur in Parochia vbi audit Diuina. Sed credo sepeliendum apud sepulchrum parentum, non verò abaui, & aliorum ascendentium, nec apud Ecclesiam in qua audit Diuina, quia sepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem sequitur domicilium parentum, & non aliorum ascendentium *l. assumptio ff. ad municip. cap. fraternitatem, de sepult.* & ideò sic docent *Villalob. in sum. p. 2. tract. 31. diffic. 3. nu. 4. Hieron. Roder. d. resol. 128. nu. 28. Fr. Emman. in addit. sum. tom. 4. cap. 130. num. 12.* vbi se corrigit de eo, quod prius scripserat *quæstion. Regul. tom. 3. quæst. 38. art. 8.*

33 Sed

33 Sed si nullam sepulturam Maiores sui habebant, tunc sepeliendus est in Parochia sua *cap. ex parte, cap. in nostra, de sepult. Medic. in tract. illius tit. p. 2. q. 6. nu. 1. & 2. Mari. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 59. vers. quarto*, vbi scilicet Sacramenta suscipit, *glos. in formatione casus, vers. nota in cap. 1. de sepult. lib. 6. Barsat. cons. 226. nu. 119. vol. 3. Bellet. d. §. 3. nu. 19.* vbi *nu. 20.* subdit quòd eodem modo si clericus sepulturam non habeat, neque illam sibi eligat, sepeliri debet in Ecclesia, cuius administrationem, vel curam gessit, vel vbi residere tenebatur, & citat *Barsat. d. cons. 226.*
34 *nu. 18. & 19.* Ius enim sepulturæ pendet multùm ab administratione Sacramentorum *Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 94. n. 74. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 23. nu. 17.*

35 Peregrinus si moriatur dum est in via, sepelitur in Cathedrali, vt censuit *Sacra Congr. Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præposita sub die 9. Iunij 1592.*

36 Canonicus verò Ecclesiæ Cathedralis an in ea sit sepeliendus, vel potius in Parochia, vbi habet domicilium? vide *Lap. alleg. 63. nu. 4. Archid. in cap. statutum §. cum verò, de rescript. in 6. Anchar. cons. 369. Petr. de Vbald. de Canonica portione cap. 9. ex nu. 28. Card. Tusch. practic. conclus. tom. 6. lit. P. concl. 99. nu. 5.*

37 Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum super terram antequam sepeliatur, & an sepeliri possit omni die, & hora, vide *Possevin. de officio Curati cap. 14. num. 1. & 2.* vbi monet in hoc obseruandas esse proprij Episcopatus Constitutiones, & *nu. 3.* resoluit Parochum teneri sepelire suos mortuos, & gratis, vbi ità sit consuetum, at posse recipere solitum dari vbi est laudabilis consuetudo aliquid tribuendi pro funere, petendo consuetam largitionem post mortuum à se liberè sepultum.

38 Caueat quàm maximè Parochus ne aliquem inducat ad promittendum, aut iurandum se accepturum sepulturam in sua Ecclesia, aut quam iam anteà accepisset non mutaturum, quia id prohibitum est in *cap. 1. de sepultur. lib. 6. Melch. Phæbo Lusitan. decis. 8. in fine tom. 1. Iul. Lauor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. cap. 11. nu. 3.* cum alijs suprà citatis *nu. 25.* Vndè si Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipsum interrogat non in genere in qua Ecclesia vult sepeliri, sed in specie dicendo, vis sepeliri in Parochia, vel in alia Ecclesia ipsam specialiter nominando, non valet hæc electio tanquam facta ad suggestionem, sed debet in genere interrogare, *Barsat. cons. 226. n. 18. vol. 3. Aloys. Ricc. in praxi p. 4. resol. 293. n. 30.*

39 Ius sepulturæ aliquibus casibus amittitur, & præcipuè per simoniam, per occisionem Rectoris, hæresim, seu crimen læsæ maiestatis, aut si viuus in ea sepeliatur, & alijs modis, de quibus,

Lam.

Lambert.de iurepatr.lib.3.q.8.art.2. Sebast. Medic. q.16. num.43. & tunc Ecclesia fit libera si vnus tantùm erat dominus, qui aliquod ex illis criminibus commisit, secus si plures, quia in casu amissionis vnius accrescit alteri, si erat sepulchrum familiare.

40 Excipiuntur plura hominum genera, qui ecclesiastica sepultura carent, hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco sacro sepeliri debent, cuiusmodi sunt primò excommunicati notorij, & denunciati, *cap.sacris,de sentent.excom.cap.ijs, qui,eod.tit. in 6. Clem.1. de sepult.Galganet.de Iure publico lib.3 tit.109.nu.35. Henriq. in sum, lib.13.cap.11.§.3. & c.43.§.3.Azeued.l.6.n.8.cum seq.tit.18. lib.4. noua Recopil.Posseuin.de officio Curati c.14.nu.4. Vgolin. de censur. tab.2.cap.9.§.5.& 6.& de officio Episcopi c.17. nu.4. vers. septimo, Ego in collect. ad cap.ad hac nu. 2. de priuil.* nisi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ signa dedisset, vt declarauit *S.Congreg.Cardinalium negotijs Episcoporum, & Regularium præpositorum*, nam cũ q.Ioannes Baptista Mastrillus dum excommunicatus esset, interfectus fuisset, proindeq. extrà Sacrum humatus, eiusdem consanguinei *S. Congregationem* supplicarunt quatenus stante quòd idem Mastrillus in mortis articulo pœnitentiæ signa dedisset, eius cadauer in Sacro humari ordinaret, cumque eadem *S.Congr.* super pœnitentiæ huiusmodi signis per Episcopum informari voluisset, idem Episcopus retulit quòd prædictus Mastrillus in mortis articulo dixit. *Confessione, Madonna Santissima aiutame*, qua relatione stante *Sacra eadem Congreg.* prædictum cadauer Ecclesiasticæ sepulturæ tradi mandauit in vna *Nolana*

41 *sub die 19.Iulij 1619.* Secundò interdicti notorij, & denunciati, *d.Clem.1.de sepult.Vgolin.d.tract.tab.5. cap.13 §.4. & cap.15. §.4.* nam & generaliter per omne interdictum siue locale, siue personale vsus Ecclesiasticæ sepulturæ prohibetur, *cap. cum & plantare §.quod si Templarij,de priuil.* vbi plures citaui Doctores in *collect. nu.40.* Et de suspensis ab ingressu Ecclesiæ *cap. is cui 20. §. talis quoque,de sentent. excommunic. in 6. Galganet. d. tit. 109. num.36.*

42 Tertiò publici, & manifesti vsurarij, nisi alienum restituerint, vel idoneam dederint de restituendo cautionem *cap. quia,de vsur. cap. quanquam,eod tit.in 6.Cou.lib.3.var.cap.3.nu.9.vers.12.Galganet.d. tit.109.nu.37.Posseu.vbi sup. Sayr.in claui Regia lib.10.cap.5 tract. 5.nu.vlt.Vgolin.de officio Episcopi cap.17.n.4.vers.5.* Vndè vsurarios manifestos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere potest Episcopus, etiam de Monasterijs exemptis Regularium, & procul proijci ab Ecclesia, vt innuit *Clem.1. de sepult.* quam ad hoc citat *Hieron. Roder. d. resol. 128. num. 24.*

43 Quartò infideles, pagani, iudæi, hæretici, etiamsi post mortem appa-

appareat de hæresi *cap. excommunicamus §. credentes, de hæret.* vbi *in collect. nu.* 39. plures citaui Doctores, *Azori. instit. moral. par. 1. lib.* 8. *cap.* 13. *q.* 8. *vers. sexta, Sanctarel. de hæresi cap.* 28. *num.* 12.
44 Quintò manifesti raptores, nisi restitutione sequuta, vel alius ve-
45 lit pro illis restituere *cap. super eo, de raptorib.* Sextò decedentes in torneamentis *cap.* 1. *&* 2. *de torneament. Fr. Emman. quæst. Regul. tom.* 3. *q* 68. *art.* 2. *vers.* 10. *Vgolin. d. c.* 17. *n.* 4. *in princ. Possevin. de offic. Curati c.* 14. *sub nu.* 4. *vers. caret item*, vel in duello morientes, *Concil. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 19. *Galet. in margarita casuum Conscientiæ verbo sepultura vlt. Martin Carrillo en la explicacion de la Bulla de los defunctos p.* 2. *cap.* 4. *nu.* 55. *Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib.* 21. *nu.* 76. *vers accedit, Vgolin. d. cap.* 17. *num.* 4. *vers.* 2. *Stephan. Gratian. discept. forens. cap.* 410. vbi dicit quòd nec sufficit ostendere antè obitũ signa pœnitẽtiæ, & quamuis *Pereg. de duello q.* 7. *n.* 4. existimauerit priuari debere ecclesiastica sepultura, qui in ipso conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio postea moritur, tamen probabiliter sustineri potest decertantem in duello priuandũ esse ecclesiastica sepultura etiamsi ob vulnus in duello acceptũ nõ statim, sed alio die moriatur, quamuis fortè cõstet ante mortẽ pœnitentiæ signa dedisse, vt per *Sanc. in select. disp.* 36. *nu.* 9. *Diana resol. moral. p.* 2. *tract.* 2. *miscel. resol.* 54. *Bonac. de cens. extrà Bullam disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 48. *nu.* 22. vbi addit Parochũ non debere illos sepelire, nec ecclesiasticam sepulturam denegare si non sit notorium delictum, sed rem ad Episcopũ, seu ad ipsius Vicarium deferre debere.
46 Septimò, qui semel in anno confessus non est, & in Paschate Eucharistiam non suscepit, nisi de consilio Sacerdotis prorogasset, *cap. omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss. Vgolin. de offic. & po-*
47 *test. Episcopi cap.* 17. *nu.* 4. *vers. tertio.* Octauò Religiosi vtriusque sexus proprietarij si moniti à Superiore absque emendatione, & pœnitentia decesserint *cap. Monachi, de statu monachor. Vgolin. d. cap.* 17. *nu.* 4. *vers. quarto, Galganet. d. tit.* 109. *nu.* 38. *Possevin. d. loco, Portel. in dubijs Regular. verbo sepultura nu.* 11. *Hieron. Roder. in compendio quæst. Regul. resol.* 128. *nu.* 20. *Laubr. de Iubilæo p.* 2. *c.* 30. *nu.* 129. vbi adducit exemplum de Iusto Monacho, quem repertum proprietarium, licet postea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit, adhuc *S. Gregorius* voluit (ad terrorem forsan aliorum) sepeliri in sterquilinio. Existimo tamen non esse ità præcipitanter priuandũ ecclesiastica sepultura Religiosum inuentum mortuum cum bursa denariorum, præsumi enim debet denarios non esse proprios, vel quòd ex obliuione, aut negligentia alterius inibi remanserint, vt bene resoluunt *Portel. & Hieron. Roderic. locis proximè citatis, & nu.* 2. dicit idem de Fratre Minorita: item *Villalob. d. diffic.* 3. *nu.* 6.

vbi

vbi idem docet cum *Nau. & Fr. Emman.* de Religioso Carthusiensi inuento mortuo cum duodecim denarijs non obstante huius Ordinis statuto, quia id debet intelligi quando constaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi id fecisse. Nonò
48 peccator quilibet notorius decedens in ipso peccato mort. & impœnitens nullo dato signo contritionis, *glos. verbo communicabatur in cap.ex parte 11.de sepultur.Cou.in cap.alma mater p.1. §.6. nu.4.Petr.Greg.syntagm.Iuris lib.2.cap.13.nu.10.Vgolin.d.cap.17. nu.4.vers.postremo, Gutier.canon.lib.2. cap.3. nu.2. cum seqq.* Deci-
49 mò occidentes se ipsos ex industria *cap. placuit 23. q. 5. Roman. sing.264.Cou.lib.2.var.cap.1.nu.11.Nau.cons.6.* aliàs 7.*de sepultur. Sayr.in floribus decis.sub eod.tit.decis.6. Bellet. disquis. cleric. p.1. tit. de clerico debit. §.3.num.33. Hieron. Carat. de iurib. Paroch. tit.7. cap.8. Galganet.d.tit.109.nu.34.Posseu.d.cap.14.nu.4. vers. occidens se, Azor.instit.moral. p.1. lib.9. cap.31. q.5. Farin. in praxi crimin. p.1.q.20.nu.133.& p.5.q.128.nu.16. Vgolin.d.cap.17. num.4. vers. item qui se ipsos*, vbi excipit illum, qui se præcipitem dedit, non quò se interficeret, sed quoniam malum ipsi impendens, aliter euitare non possit, vt in muliere, quæ per fenestras se proiecit, vt fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret, item in eo, qui in flumine se proiecit ob huiusmodi causas. Vbi tamen aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo suspensus non debet priuari ecclesiastica sepultura, quia vbi non constat quòd se ipsum interfecerit, vel præcipitauerit, non est præsumendum cum potuerit per insidias, aut vim in puteum proijci, vel suspendi, aut ex furore, seu mentis alienatione id facere, ità *Mari.Soccin.cons.51.vol.2.Marc.Anton. Genuens. in pract. Ar-*
50 *chiep.Neapol.cap.61.nu.20.* Vndecimò non restituentes Ecclesiæ decimas, *cap.probibemus,de decim.Petr. de Vbald. de Can. Episcop. cap.14.nu.3.in fine, Spin.in speculo testam.glos.2.princ.num.20. Rebuff.de decimis q.vlt.nu.16. Monet.eod. tract. cap.8. nu.74.* & vide
51 infra *cap.28.§.4.nu.16.* Duodecimò parricida *Menoch. de arbitr.*
52 *casu 387.per tot.*Decimotertiò publicè blasphemantes Deum si pœnitentiam eis iniunctam non egerint, *cap.2.in fine,de maled. Posse-*
53 *uin.d.loco, Vgolin.d.cap.17.nu.4,vers.sexto*. Decimoquartò clericus notoriè concubinarius viuens, & sic perseuerans vsque ad mortem sine pœnitentia, iste enim non est cum alijs fidelibus sepeliendus, vt per *tex.in cap.quæsitum, & in cap. quibus 13. q.2. & in cap.placuit in fine 23.q.5.*docent *Turrec.in cap.præter 6.concl.2. dist.32. Nau.in man.cap.25.nu.8.* mirum in modum commendans notansq́. contra eos, qui cum supremæ vitæ diem agunt concubinarij, candelam tenendam concubinæ tradunt, prosequitur elegan-
ter

tèr *Paul. Comitol. respons. moral. lib.* 1. *q.* 58. Si Parochi supradictos à Iure sepulturæ priuatos apud locum sacrum sepelierint, peccant mortaliter, & tenentur restituere funus etiam à multo tẽpore sepultum si petatur, & quicquid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali, ità *glos.* per tex. ibi in *cap. cum liberũ, de sepult. Fr. Emman. quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 61. *art.* 3. *& in addit. sum. tom.* 4. *c.* 131. *nu.* 6. *Soar. de censur. disp.* 23 *sect.* 5. *nu.* 2. *Villalob. d. diffic.* 3. *num.* 13.
54 *Hieron. Roder. d. resolut.* 128. *nu.* 23. Nota quòd legatum factum Ecclesiæ pro sepultura adhuc ei debetur etiamsi testator ob culpam suam sepultura priuaretur, *Philiarch. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 21. *concl.* 4. *Galet. in margarita casuum Conse. verbo legatum factum Ecclesiæ.*

55 Caueant Parochi ne propter ius sepulturæ minimè solutum cadauer exhumatum retineatur, cum enim S. Congregationi interuenisset per Episcopum Cotronien. ne cuiusdam Leonoræ Forestæ cadauer occasione iuris sepulturæ humaretur prohibitum fuisse, *Sacra eadem Congregatio* prædicto Episcopo litteras iniungi mandauit, vt statim atque easdem receperit prænominatum cadauer sepulturæ tradi faciat, cum nulla ratio patiatur, Christianæq. pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum interesse, cadauer insepultum remanere. Nec etiam sub quouis prætextu compositionis quartæ funeralis sepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, vt eadem *S. Congreg.* censuit in *Cassan.* 5. *Maij* 1617.

56 Supradictis igitur tantummodo exceptis, alijs sepultura negari non debet, & quia ea concessa, conceditur quoque delatio mortui processionaliter, vt dicunt *Oldrad. cons.* 225. *num.* 13. *&* 14. *Sebast. Medices de sepultur. par.* 2. *q.* 7. *Card. Tusch. lit. A. concl.* 77. *nu.* 9. *&* 10. Ego ipse *in collect. ad cap. accessorium num.* 3. *de Regul. Iuris lib.* 6. ideo videndum quæ sint partes Parochi in sepeliendis defunctis, & eorum funeribus ducendis.

57 Defunctorum hæredes pro defuncto ad sepulturam associando numerum Sacerdotum sibi bene visum conuocare possunt, & numerum ceræ sibi bene visum ad cadauer sepulturæ associandum quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obstante subministrare valent, vt respondit *Sac. Cong. Episcop. & Regular. negotijs præposita in d. Cassan.* 5. *Maij* 1617. & tunc destinatos cle-
58 ricos ab eis, & non alios vocare debebit Parochus, vt censuit *Sac.*
59 *Cong. Rit. in Lauden.* 20. *Augusti* 1601. Si vero dicti hæredes nullos destinauerint, tunc, & eo casu ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus Parocho competet, *Rot. in Alexandrina funeralium* 1. *Iulij* 1630. *coram R. P. D. Merlino*, & ideò dicta *Sac.*
60 *Cong. Rituum in vna Ferrarien.* 7. *Septembris* 1613. censuit Parochum

chum posse ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, nisi aliter disponant hæredes defuncti, quorum voluntas est seruanda.

61 Confraternitates non possunt accedere ad funeralia mortuorum, nisi specialiter, & expressè vocentur, vt fuit decisum *à S.Cong. Rituum in Bononien.9.Decembris* 1617. Et quando accedunt in actu associationis cadauerum nullo modo possunt erigere Crucem, *ead. S.Cong. in Andrien.22.Nouembris* 1631. *ad* 2.

62 Proprius Parochus nullatenus excludendus, quamuis ad sepeliendum cadauer Regulares dumtaxat à defuncto accersiri iubeantur, vt fuit resolutum *à S.Cong. negotijs Episcoporum & Regularium præposita in vna Montis pilosi de anno* 1581.

63 Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti, vt censuit *S.Cong. Rit. in d. Bononien.9.Decembris* 1617. *& in Tropien.* 16. *Februarij* 1631.

64 Vnde Regulares vocati ad sepeliendos mortuos etiam in eorum propria Ecclesia, debent accedere ad Ecclesias ex quibus cadauera amouentur, & inde cum clero seculari discedere, non autem expectare extra ianuam Ecclesiæ, & alijs se postea associari, prout fuit resolutum per *S.Cong. negotijs Episcoporum, & Regularium præpositam in Viglenanen.* 13. *Nouembris* 1600.

65 Debent enim Fratres, cùm alicui funeri conuocari contigerit, ad Parochialem Ecclesiam accedere, & exinde cum Parocho ad domum, ex qua cadauer extrahendum est, se conferre debent; casu autem, quo dictum cadauer in aliqua Ecclesia deponi contingat, ad eandem Ecclesiam, vbi depositum erit, conuenire debent, vt censuit eadem *S.Cong. in Senogallien.* 26. *Augusti* 1616.

66 Leuare autem de domo cadauera irrequisito proprio Parocho non licet Regularibus, & Presbyteris secularibus, vt videtur sentire *S. Cong. Rituum in Thelesina* 28. *Augusti* 1629. dum censuit cadauera decedentium in Parochia, ad cuius Ecclesiam Capitulum Cathedralis translatum est, non posse leuari per ipsum Capitulum,

67 seu Canonicos Cathedralis Ecclesiæ nisi requisito Parocho dictæ Ecclesię, & expressius eadē *S.Cong. in Andrien.* 29. *Nouembris* 1631. *ad* 1. Nec Religiosi possunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi præmonito priùs, & requisito Parocho, vt resoluunt *Villalob. in sum. par.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 5. *nu.* 3. *Hieron. Roder in compendio quæst. Regul. resol.* 109. *num.* 7.

68 Regulares vero extra claustra decedentes possunt ad eorum Ecclesias deferri Parochis inconsultis, vt declarauit *S.Cong. Conc. sub die* 2. *Iulij* 1620. referente *Laurentio de Peirinis in constitutiones*

sui

*sui Ordinis Minimorum tom.*2.*Const.*7.*Pij V.n.*13.*vers.ad decimum pag.*194. nec id eisdem Regularibus prohiberi potest sub prætextu quòd debeant prius ius sepulturæ soluere, quia ab huiusmodi prætentionibus Parochos abstinere debere mandauit *S. Cong. negotijs Episcop. & Regul.præposita in Puteolana* 22.*Maij* 1615.

69 Eodem modo Tertiarij si qualitatibus in *Bulla fel. record. Leonis X.* præscriptis sint prædit, videlicet si viri collegialiter, aut claustraliter viuant, mulieres verò virginalem, vel cælibem, aut castam vidualem sub expresso voto, & Tertiariorum habitu vitam ducant, possunt, & debent etiam inuito, ac minimè requisito Parocho, in Fratrum Ecclesijs sepeliri, secus vero si supradictis qualitatibus careant, vt fuit resolutum ab *eadem S. Cong. in Nepesina* 11.*Decembris* 1615. *ad* 1.

70 Sed vbi defunctorum cadauera in alterius Parochia existerent, & in Ecclesijs Fratrum sepeliri debeant, prius in Ecclesiam Parochialem ad benedictionem, ac vltimum vale à Parocho recipiendũ deferenda sunt. Sed si Parochus ab eisdem Fratribus monitus, requisitus, & expectatus venire recuset, tunc ipsi Fratres poterunt cadauera huiusmodi ab ædibus, vbi fuerint, ad suas Ecclesias recto tramite deferre ipso Parocho etiam inuito, *eadem S. Congreg. in d. Nepesina ad* 4.

71 Mortui enim sepeliri possunt in Ecclesia, in qua sepulturam elegerunt sine præsentia Parochi, si ipse requisitus interesse recuset, vel petitam licentiam deneget, *S. Congreg. Rituum in Capuana* 22.*Decembris* 1629.

72 Si autem deponantur in Parochiali, vt indè transferantur ad Ecclesiam Regularium, in qua elegerunt sepulturam, nihil debetur Ecclesiæ Parochiali exceptis iuribus Parochialibus ex *S.Congreg.Rituum in Placentina* 23.*Martij* 1619.

73 Suscipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, cui ille committendum duxerit, & cum eo decedentes, in Ecclesijs eiusdem ordinis Ecclesiasticæ sepulturæ sunt tradendi, si Guardianus propter habitus concessionem, & receptionem præmouit eorum cadauera, vt censuit *S.Cong.in d.Nepesina* 11.*Decembris* 1615.*ad* 2.

74 Parocho spectat declarare per quam viam sit exportandus defunctus, & omnia necessaria vsque ad ianuam Ecclesiæ Regulariũ, vbi sepeliendus est, *Sacra Congreg. negotijs Episcoporum, & Re-*
75 *gularium præposita in Castellanaten.* 3.*Ianuarij* 1594. Et ità tenetur vsque ad eandem ianuam funerale ducere, & prosequi, eadem *S.Congr.in Brixien.*18.*Iunij* 1591.& *in Nicoteren.*5.*Iunij* 1615.

76 Parochus secularis sicut defert stolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Ecclesia sepeli-

peli-

pelitur, ità Parochus Regularis in eodem casu, & eodem tempore poterit stolam deferre non solum in propria Parochia, sed etiam in Parochia Defuncti, ità *S. Congreg. Rituum sub die vlt. Septem-*
77 *bris* 1628. nam Parochus Monachus ità potest cum stola ingredi Parochiam secularium, sicut secularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet, *S. Congreg. in Asculana* 29. *Ianuarij* 1629.

78 In funeralibus est deferenda vnica tantùm Crux illius Ecclesiæ ad quam corpus transfertur, post quam sequi debent immediatè personæ illius Ecclesiæ, & deindè cæteri secundum antinietatem, vt censuit *S. Congreg. Rituum in Narnien.* 30. *Septembris* 1614. & in *Andrien.* 22. *Nouembris* 1631. *ad* 3. vbi intelligit dummodò non interueniat Capitulum Cathedralis, sub qua omnes funus associantes incedere debent. Et hinc Curatus, & Sacrista Cathedralis etiam quòd sint amouibiles, quando interuenit Capitulum dictæ Cathedralis, debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem *S. Congr. Rituum in Pisauren.* 22. *Martij* 1631.

79 Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda est in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua dismembrata fuit Parochia noua, de qua est defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent conuenire, *S. Congr. Rit. in nullius Prouincia Baren.* 22. *Martij* 1631.

80 Parochi defunctorum in Regularium Ecclesijs humandorum corpora vsque ad easdem Ecclesias associare, ac etiam in illis permanere possunt, absque tamen eo quòd in officio decantando vllatenus se intromittant, *S. Congr. negotijs Episcop. & Regul. præposita in Nicoteren.* 5. *Iulij* 1615.

81 Nam Clerus secularis postquam Christifidelium cadauera in Fratrum Religiosorum Ecclesijs sepelienda associauerit, in eisdem Ecclesijs super huiusmodi cadaueribus officium Defunctorũ, Psalmos, Responsoria, aliasuè preces, vel Orationes recitare, aut psallere non potest, sed ab ipsis Fratribus dumtaxat hæc omnia peragenda sunt, eadem *S. Congreg. Episcop. & Regularium negotijs præposita in Turritana* 24. *Nouembris* 1617.

82 Officium enim in tumulandis cadaueribus in Ecclesijs Regularium non per Parochum, seu alios Presbyteros seculares, sed per eosdemmet Regulares fieri debet, non obstante quauis contraria consuetudine, vt censuit *S. Congreg. Rituum in Eugubina* 12. *Martij* 1612. & 5. *Iulij* 1614. & *in Placentina, & Licien.* 23. *Martij* 1619. & in *Catanien. Ciuitatis Platiæ* 12. *Octobris eiusdem anni*, & in *Sulmonen.* 8. *Augusti* 1629. & in *Andrien.* 12. *Februarij*, & 2. *Martij eiusdem anni*, & nouissimè 5. *Iulij* 1631. ad relationem *Eminentissimi, & Reuerendissimi Cardinalis S. Georgij* respondit immemorabilem

bilem per Capitulum Andrien. prætensam non esse probatam, & Officium super cadaueribus in Ecclesia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obseruantia ad ipsos spectare, non obstante consuetudine immemorabili.

83 Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum quàm ciuium, *S. Congreg. Conc. sub die* 27. *Maij* 1617.

84 immo pauperum cadauera gratis sepelire debent *S. Congr. Episcop. in Cassan.* 5. *Maij* 1617.

SVMMARIVM.

1 *Primitiæ dicuntur quasi primi fructus terræ eo anno collecti.*

2 *Primitiæ sunt res, per quas initia, seu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij Deo Creatori rependuntur.*

3 *Primitiæ non solum dabantur ab hominibus in veteri Lege, sed etiam à Gentilibus.*

4 *Primitiæ ex sua origine videntur esse de consilio, non de præcepto.*

5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex consuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit.*

6 *Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat consuetudo illas dandi.*

7 *Primitiæ quantitas non est determinata in Iure, ideò consuetudini standum est.*

8 *Primitiæ debent solui illi Parochiæ in qua prædia existunt, si consuetudo non sit in contrarium.*

9 *Primitiæ sunt onus prædiale, non personale.*

10 *Clerici, qui terras colunt, tenentur soluere primitias.*

De Primitijs.

CAP. XXVII.

1 PRIMITIÆ dicuntur quasi primi fructus terræ eo anno collecti, quia dantur primæ, vt aduertit *Siluest. in sum. verbo decima nu.* 1. *in fine, Azor. instit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 27. *q.* 1. Sunt res per quas initia,
2 seu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficij, quo iucundissimos terræ fructus suscipimus, Deo tanquam Creatori, & datori illorum rependuntur, quasi damus Domino, quod ab eo accepimus, & ideò meritò primum, & optimũ damus horũ bono-

rum primo, & optimo Auctori, de his primitijs loquitur *Exod.c.20.*
ibi, *decimas, & primitias non retardabis reddere*, & cap.23. *Primitias*
frugũ terræ tuæ deferes in domũ Domini Dei tui, & cap.26. *Primitias*
ab omni homine, &c. & *Deuter.c.26.* ibi, *tolles de cunctis frugibus tuis*
primitias, & c.18. *omnes primitias, &c.* & de eis agit tex. in *cap.deci-*
3 *mas vers.oportet autem 16. q.7.* Quæ non solũ dabantur ab homini-
bus in veteri Lege, vt à Populo Dei, sed etiam à Gentilibus: & Ro-
mani non gustabant vina, aut nouas fruges priusquam Sacerdotes
primitias libassent, vt referunt *Alexand.ab Alex.dierũ genial.lib.5.*
cap.18. Plini.lib.18.cap.2. Et Athenienses Apollini dabant primi-
tias crinium, cum ex ephebis excessissent, ad exemplum Thesæi, qui
post suam pueritiam primas comas, quas primò tondit, Phœbo, &
Æsculapio, aut Libero in primitias obtulit.
4 Quamuis videatur Primitias ex sua origine esse voluntarias, non
necessarias, & sic de consilio, non de præcepto; Deus enim illas non
vult nisi spontè oblatas, vt legitur *Exodi cap.25.* vbi Dominus lo-
quens Moysi dixit, *loquere filijs Israel, vt tollant mihi Primitias ab*
5 *omni homine, qui offert vltroneus accipietis eas.* Tamen dicendum
quòd ex consuetudine non dandi Primitias Deo de frugibus terræ,
inducitur ingratitudo contra Deum, qui abundanter nobis dona
concedit, *Rebuff.de decim. q.1. num.21.* vndè ne eius benignitatis
obliti videamur, tales Primitias sic de Iure naturæ soluere tene-
mur, vt benefacienti benefacere debeamus, *cap. Christianis 12.*
q.2. & vox Dei talem datorem dilexisse ostenditur *cap.quia tua 12.*
6 *q.1.* vbi autem extat consuetudo illas dandi, tunc etiam debentur
de præcepto, *Hieron. Carat. in opusculo de Iuribus Paroch. tit.4.*
7 *cap.3.* vbi *cap.4.* dicit quòd quantitas non reperitur terminata in
libris Moysis, sed *S. Hieronymus super Ezech.* dicit quòd ex Ma-
iorum traditione inductum fuit, vt maior pars Primitiarum esset
quadragesima, minor sexagesima, & erat in arbitrio soluentis da-
re maiorem, vel minorem partem de fructibus terræ; de animali-
bus autem dabant tantùm primogenituram, quamuis alij dicant
quòd de ducentis daretur vnum, & qui tot animalia non habebat,
dabat æstimationem pro pretio, alij quòd de centesimo numero
daretur vnum, sed in hoc cum nihil sit determinatum in Iure, stan-
dum est consuetudini, quod etiam aduertit *Azor.d.cap.27.q.4.*
8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochiæ, in qua prædia exi-
stunt, si consuetudo non sit in contrarium, vt per *Rebuff. de de-*
cim.quæst.1.à num.16. Azor. d. cap.27. quæst.7. Ludouic. Beia re-
spons.casuum Conscient.p.1.casu 32.vers.his prænotatis, Fagundez
9 *in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 5. lib.4. cap.2. num.4.* vbi reddit
rationem quia Primitiæ sunt onus prædiale, non personale, offe-

runtur enim Deo pro recognitione dominij naturalis, quod habet in omnes fructus terræ, & *nu.* 5. post *Nauar. Fr. Emman.* & alios
10 subdit clericos, qui terras colunt, teneri soluere Primitias.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ sunt res, quæ Ecclesiarum ministris ratione ministerij Sacramentorum persoluuntur.*

2 *Decima definiri solet, vt sit omnium bonorum licitè quæsitorum quota pars Deo, eiusque ministris diuina institutione, humana verò constitutione dictante etiam naturali ratione debita.*

3 *Decimæ, prout in Iure consistunt, sunt Ius spirituale, seu spiritualibus annexum dependenter.*

4 *Decima pars potius quàm vigesima, vel alia quota electa fuit à Domino, quia denarius numerus erat primus terminus numerorum cum vltra eum non procedatur, nisi iteretur.*

5 *Decimæ duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis, vel habito respectu ad quotam.*

6 *Decimæ respectu congruæ sustentationis non solùm humano, sed etiam ex Iure diuino positiuo, & naturali debita sunt.*

7 *Decimæ non habito respectu ad congruam solummodo Iure humano debita sunt.*

8 *Leges tam cæremoniales, quàm iudiciales Euangelica Lege lata cessarunt.*

9 *Decimæ aliæ prædiales, aliæ personales appellantur, priores debentur ex fructibus prædiorum, posteriores ex fructibus hominis industria, & ministerio quæsitis.*

10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur; personales verò licet olim possent solui, non tamen erant in obligatione.*

11 *Decimæ tam prædiales, quàm personales stante congrua sustentatione pro temporum, locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt.*

12 *Decimæ, & Primitiæ sunt in præcepto obligante.*

13 *Oblationes regulariter in præcepto esse non dicuntur.*

14 *Decimæ, Primitiæ, & Oblationes in quo differant, breuiter ostenditur.*

De Decimis.

C A P. XXVIII.

MATERIA decimarum passim tractatur tã à nostris, quàm à Theologis, quos omnes plena manu citaui in *collect. ad rubr. de decimis in Decret.* sed quia sunt hac in re plures Sacræ Rotæ decisiones, & doctrinæ nõ vulgares ab alijs, qui in Romana Curia nõ versantur, prorsus ignotę, ideò illis Lectorem priuandum non esse existimaui, ac proindè pro faciliori totius materiæ dispositione eam in §§. diuidendam duxi, & inprimis ostendam quid sit decima, quomodo diuidatur, & in quo differat à Primitijs, & Oblationibus, deindè ex quibus rebus persoluatur, vt in §.1. & quibus personis soluenda, vt in §.2. & à quibus personis, vt in §.3. & quis sit competens Iudex in causa decimarum, an & quando sit summaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur illas non soluentes; & demũ quid possit compositio, & transactio in decimis auctoritate Papæ, & Episcopi facta, vt in §.4.

1 Et primò sciendum decimas esse res, quæ ab Ecclesiarum ministris ratione ministerij Sacramentorum persoluuntur, de quibus agit illud *Leuit. cap.* 27. *& Genes. cap.* 8. *in fine*, ibi, *decimas offeram tibi, & Numer. cap.* 18. ibi, *decimarum, &c. & Deuteron. cap.* 14.
2 ibi, *decimam partem separabis, &c.* Definiri solet, vt sit omnium bonorum licitè quæsitorum quota pars Deo, eiusquè ministris diuina institutione, humana verò constitutione dictante etiam naturali ratione debita, secundùm *Turrecrem. in cap. reuertimini n.* 7. 16. *quæst.* 1. *Sot. de Iustit. lib.* 9. *quæst.* 4. *art.* 6. *Cou. lib.* 1. *var. cap.* 17. *nu.* 2. *Rebuff. de decimis quæst.* 4. *Monet. in simili tractatu cap.* 2. *à princ.* vel secundum alios, vt sit decima pars fructuum ad quam petendã ius cõpetit Ecclesijs Parochialibus ratione ministerij Sa-
3 cramentorũ. Sic sane decimæ, prout in Iure consistũt, sunt ius spirituale, seu spiritualibus annexũ depẽdenter, eo quòd illæ dependent ab officio spirituali, nempè ministerio Sacramentorum, prout censet *S. Thom.* 2.2. *q.* 87. *art.* 3. idq́. procedit siue decimæ competant in titulũ, siue in proprietatem ex *Card. in Clem. dispendiosam q.* 14.
4 *de iudic.* Decima igitur pars potius quàm vigesima, vel alia quota electa fuit à Domino, quia decenarius numerus erat primus termi-

nus

nus numerorum cum vltra eum nõ procedatur, nisi iteretur,& sic aliquid perfectionis habet, vt per *S.Thom.d.q.87.art.1. Tiraq. de præscript.§.1.glos.4.in princip.Petr.Burg.de myster.numer.tit.de numero denario,Tyndar.de decim.n.29.Rebuff.eod.tract.q.2.nu.8.*

5 Decimæ duplici modo considerantur, vel respectu congruæ sustentationis, vel rursus habito respectu ad quotam, seu partem, quæ de rebus acquisitis soluenda est, meminit huius diuisionis *S.Thom.2.2.q.87. art.1. in corpore, Sot.d.q.4.art.1.vers.prima conclusio, Cou.d.cap.17.nu.2.* Inter vtrumque modum illa est differentia, quia si decimæ priori modo considerentur, non solùm humano,

6 sed etiam ex Iure diuino positiuo, & naturali debitæ sunt, vt resoluunt plures relati à *Cou.d.nu.2.* de Iure humano probat *tex.* secundum vnum intellectum in *cap.parochianos,de decim.* de Iure diuino positiuo deducitur ex illo Christi Domini *Lucæ cap.10.* ibi, *dignus est operarius mercede sua*, & ex illo D. Pauli 1.ad Corinth. cap.9. *nemo suis stipendijs militauit vnquam, &c.* de Iure naturali similiter constat siquidem euidenti ratione naturali oportet stipendium, seu sustentationem accipere ab illis, quibus seruitium aliquod necessarium ministratur; constat autem administrationem diuini cultus, & rerum spiritualium maximè esse necessariam, vndè Iure naturali conuincitur aliquod stipendium, seu sustentationem esse soluendam, vt concludit illud *D. Pauli d.cap.9.* ibi, *si nos vobis spiritualia seminauimus magnũ nõ est si nos carnalia vestra metamus:* facit illud Christi Domini *Luc.d. cap.10.* & ità in hunc sensum accipienda est communis Canonistarum sententia, qui docent decimas à Deo institutas esse,& Iure diuino nunc quoque deberi, ex quorum numero sunt *glos.in cap. à nobis, & in cap. nuper, de decim. Tyndar.d.tract.à nu.10.Rebuff.eod.tract.q.1.n.14. Bonacos.commun.opin.lib.1.tit.10.num.2. cum seqq.pag.185. Nicol. Reusner.decis.2.nu.4.lib.4. Ioseph.Ludou. Perus. decis.106. num.33. Grilenzon.cons.165.nu.22. Petr.Gregor.syntagm.Iuris lib.2.cap.21. Anastas.Germon.de sacror. immunit. lib.3. cap. 19. Camill. Borrel. cons.20.nu.14.cum seqq.cent.1.& de compromiss.§.2.glos.1. nu.314. & in sum.omnium decis.tom.1.tit.19. de decim.à nu.2.* & ex Theologis sequuntur *Andr.Hispan.in reg. decimarum vers. decima est de Iure naturali nu.1.5.6.& 15. Albert.Pigh.lib.5.hierarchia ecclesiast. cap.7. Fagundez in quinque Ecclesia præcepta præc.5.lib.1.cap.1.*

7 Si verò decimæ posteriori modo considerentur, solummodò Iure humano debitæ sunt, vt patet ex tex. in *d.cap. Parochianos, & in cap.in quibusdam §.ille quippe*, cum multis ibidem, *de decim.* in quibus terminis procedit sententia Theologorum asserentium de Iure humano, & Pontificio decimas deberi, qui sunt *Vgo de S.Vi-*

ctore lib.1.de Sacram.p.11.cap.4.& 11. S.Thom.d.q.87.art. 1. in corpore, S.Antonin.p.2.sum.tit.4. cap.3. §.5. Asten. p.2.sum. lib.6. tit.35. rub.de decim. Abulen.in Math. cap.23.q.90. Henriq. in sum. lib.7.cap.27.§.1. & lib.14.cap.1. §.vlt. lit.Y. Azor. institut. moral. par.1.lib.7.cap.23.quæst.4. Monet.de decim.cap.1.à nu.11. Less. de Iustit.lib.2.cap.39.dub.1.n.5.cumseqq. Soar.de Relig.tom.1. tract.2. lib.1.cap.10.& 36. & ex nostris *Canonistis Cou. lib.1.var. cap.17. nu.2. & 3. Nauar.in man.cap.21.nu.28.& 31.& de redditib. eccles. q.1.mon.59.nu.1. & cons.2.nu.3.de decim.Gutier.canon.lib.2.cap.21. nu.2.& 7.Menchb.illustr.cap.89.nu.1.in fine, Ceuall.commun.contra commun.q.437.* & hoc modo decimæ nec Iure naturali, nec diuino positiuo obligante debitæ sunt; de Iure naturali patet, quia Ius naturale licet dicat soluendum esse stipendium, seu dandam sustentationem, vt supradictum est, non tamen concludit decimam partem magis quàm tertiam, vel quartam esse persoluendam: de Iure positiuo obligante idem constat siquidem nō apparet aliquod Ius diuinum obligans, quod determinet decimam partem esse persoluendam, solùm enim dicit operarium dignum esse mercede sua, in loco suprà citato. Quòd autem decima iubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, siue aliquo modo decima censeatur ad legem cæremonialem pertinere, siue, vt verum est, re vera iudicialem legem in decima consideremus, prout considerat *S.Thom.d.q.87.art.1.in corpore, Sot.d.q.4.art.2.Archid.in d.cap. de-*
8 *cimæ nu.3.16.q.1.* & quod leges illæ tam cæremoniales, quàm iudiciales Euangelica Lege lata cessarunt, & vim legum amiserant iuxtà illud *Pauli ad Galath.cap.3. & 4.* & ad *Hebra. cap.7. & 8.* & ad *Ephes.c.2.* resoluunt Doctores per tex. ibi in *cap.vnic.de purificat.post partum*, tradunt in specie *S.Thom.Sot.& Cou.vbi suprà.*

9 Nonnulli Doctores decimas in triplici constituunt differentia, putant enim quasdam esse prædiales, seu reales, prout sunt illæ, quę ex fructibus prædiorum colliguntur; nonnullas appellant personales, vt sunt illæ, quæ nomine personæ, putà ex lucro humana industria quæsito comparantur: alias denique mixtas esse arbitrantur, prout dicunt esse illas, quæ ex fructibus pecorum percipiuntur, eo quod partim ratione loci, in quo pascunt, partim ratione personę, cuius industria custodiuntur, existimant debitas esse, prout in specie tradunt *Host. in sum. huius tit. §.1. Maior.in 3.sentent. dist. 37. q.36.in princ.Siluest.& Angel.in sum.verbo decima, in princip. Azor. d.lib.7.cap.34.q.3. Monet.cap.3.nu.9. Fagundez d.præcepto 5.lib.1. cap. 2. num.1.* Sed hæc triplex diuisio nequaquam placet, tum propter tex. in *l.pecudum ff.de vsur.* tum etiam quia vix dari possunt reales, quarum perceptio etiam ex personæ industria non resultet.

sultet. Quare dicendum est decimas ad duas tantùm species attento Iure reduci posse, iuxtà tex. & quæ ibi notant Doctores in *cap. ad Apostolica, de decim.* & ità aliæ sunt prædiales, aliæ verò personales appellantur, priores sunt quæ debentur ex fructibus prædiorũ, posteriores verò quæ debentur ex fructibus humana industria, &
10 ministerio quæsitis. Inter quas species illud est discrimen quia priores ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur. At verò posteriores, licet olim possent solui, non tamen erant in obligatione, vt aduertit *S.Thom.d.q.87. art.2. in corpore*, modò tamen à Romanis Pontificibus constitutæ inueniuntur, iuxtà *tex.in d. cap. ad Apostolica, & in cap.pastoralis, de decim.* tradit *S. Thom. vbi proximè, Cou.d.cap.17.à nu.8.vers.tertio, Nau.cons.1. à num.7. de decim.*
11 Datur tamen in prædictis decimis quædam conuenientia, quòd stante congrua sustentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & personarum qualitate mutationem recipere possunt, & sic ex consuetudine, priuilegio, vel constitutione Ecclesiæ potest maior, vel minor quantitas secũdum illius iudicium institui. Nam cum pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant ex tex. in *cap.non debet, in princ.de consang.& affinit.* & decima tam prædialis, quàm personalis respectu certæ, & determinatæ partis fit à Lege humana instituta, meritò effectum est, vt stante congrua sustentatione intrà illius limites circa extensionem, vel diminutionem decimæ maior, vel minor pars designari possit ex Ecclesiæ priuilegio, seu constitutione, vel consuetudine legitimè præscripta, prout in specie resoluit *Sot.d.q.4. art.1. vers. quarta conclusio*, & antea *S.Thom. d. art.1. in corpore in finalibus verbis, Cou.d.c.17.nu.8. Siluest.verbo decima nu.* 10. quicquid contrarium teneant *glos.vlt.in d.cap.in quibusdam §.ille quippè, de decim.* quam explicat *Sot.in d.art.1.col.pen.* dum in decimis prædialibus talem improbant consuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationabilitas necessariò supponenda est, vt consuetudo operetur.
12 Inter oblationes, primitias, & decimas, illud est discrimen quòd licet decimæ, & primitiæ sint in præcepto obligante, prout in decimis probat tex. in *cap.decima*, ibi, *sed tardius dare peccatum est*, & ibi, *decima ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas inuadit 16.quæst.1. S. Thom. d. quæst. 87. art. 1. Sot. d. quæst.4. art.1.* in Primitijs probat tex. in *cap. 1. vers. oportet autem 16. quæst.7.* tradit *glos. in cap.1. de decim.* optimè defendit *S.Thom.2.2. quæst.86. art.4. Sot. vbi supra art. 4.* nihilominus tamen oblationes regulariter in præcepto esse non dicuntur, de ratione enim oblationis est quòd spontè fiat, iuxtà illud *Exod. cap.5.*

ibi, *ab omni homine, qui offert vltroneus accipietis eas*, qualis spontanea oblatio dici non potest illa, quæ ex vi præcepti facta est *arg. tex. in princip. Instit. de obligat.* In aliquibus tamen casibus oblatio poterit esse in præcepto, putà præcedente promissione, consuetudine, seu alio actu obligationem inducente iuxtà tex. sic intelligendum in *cap. qui oblationes il 1. cum seqq.* 10. *quæst.* 1. vel si Parochus non sufficientibus decimis egeat respectu congruæ sustentationis, tradit *glos. in cap. omnis Christianus, de consec. dist.* 1. recepta communiter ex *Cou.* qui alios refert *d. cap.* 17. *num.* 3. vel alijs similibus casibus, iuxtà quæ intelligendus est tex. in *d. cap. omnis Christianus, & in cap. statuimus* 16. *q.* 1. vt aduertit *Sot. d. quæst.* 3. *art.* 1. *col.* 4. de quo latè diximus *cap.* 24. *à nu.* 6. Breuior au-
14 tem & communis illa est distinctio quòd decimæ sunt quota pars frugum, & aliorum licitè acquisitorum debita ex præcepto Ecclesiæ ministris, at verò primitiæ sunt solùm primæ, quæ nascuntur fruges, seu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Ecclesiæ, eiusvè ministris voluntariè exhibetur regulariter loquendo, ità *Sot. d. q.* 3. *art.* 1. *& q.* 4. *art.* 1. *Rebuff. q.* 1. *n.* 17. *cum seqq. Tyndar. ex nu.* 84. *Monet. cap.* 2. *nu.* 10.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ tam prædiales, quàm personales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis ministerio productis, ex quibus petitæ fuerint, ex necessitate præcepti sunt soluendæ.*

2 *Frumentum, & granum.*
3 *Palea.*
4 *Vinum.*
5 *Faba, & alia legumina.*
6 *Nuces amigdalæ, & castaneæ.*
7 *Oliuæ.*
8 *Folia moronum.*
9 *Saccharum.*
10 *Pisces.*
11 *Apes, seu fructus earum.*
12 *Lac, lana, & fœtus animalium cum nutriti sunt*
13 *Venatio, & aucupium.*
14 *Pascua.*
15 *Ligna.*
16 *Fœnum.*
17 *Linum, & canape.*
18 *Negotium, & artificium.*

} *Decimam soluunt*

19 *Stipen-*

De

De rebus ex quibus decimæ persoluuntur.

§. I.

1 DECIMÆ tam prædiales quàm personales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis ministerio productis, ex quibus petitæ fuerint, ex necessitate præcepti sunt soluendæ, *cap. non est, cap. nuncios, cap. ex parte il 1. de decim. Andr. Hispan. in reg. decimarum vers. decimo fui interrogatus, Monet. de decim. cap. 4. nu. 1. Soar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 34. num. 1. & 4. Grilenzon. cons. 165. ex n. 23. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol.* 109. *Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 5. lib. 1. cap. 2. num. 2. & cap. 4. à num. 1. Hieron. Carat. de Iurib. Paroch. tit. 5. cap.* 17. Probatur siquidem decimæ tam prædiales, quàm personales debent correspondere spiritualibus ratione quorum administratori debitæ sunt, & constat omnia spiritualia fidelibus administrari, vnde necessariò dicendum est ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas tam prædiales quàm personales ex necessitate præcepti esse persoluẽdas, vt deducit *S. Tho. 2. 2. q. 87. art. 1. in corpore*, ex auctoritate *D. Pauli* 1. *ad Corinth. c. 9.* Accedit quòd decimæ ex intentione Ecclesiæ sunt institutæ ad congruam sustentationem ministrorum, vt supra dictum est. ac proinde æquissimum erat vt non in certis tantùm rebus, sed in omnibus, quæ vnusquisque ad suæ vitæ subsidium acquirit, constituerentur. Dixi, *ex necessitate præcepti*, ad significandum teneri omnes ad decimas soluendas sub præcepto peccati mortalis, iuxta *tex. in cap. peruenit, & in cap. frequenti, de decim. iuncto tex. in cap. nemo* 11. *q.* 1. eo quòd subtrahunt illud, quod spiritualium ministris debitum est, ex lege iustissima, prout resoluunt *Cou. var. lib. 1. cap. 17. nu. 4. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. ad 4. Sot. lib. 9. de Iustit. q. 3. art. 1. col. 9. vers. primo ergo, Castro aduersus hæreses verbo decima*, vbi conuincit contrariam opinionem hereticorum, qui voluerunt arguere iniustitiam in iustissimo, & sanctissimo præcepto.

2 Ex his ergo fructibus debetur decima, primò ex omni frumento, & grano, *cap. non est, de decim. Rebuff. q. 8. num. 3. Monet. cap. 4. nu. 2.*
3 vbi *num. 3.* idem dicit in palea, *Soar. tom. 1. de Religione lib. 1. de Diuino cultu cap. 34. num. 2. Fagund. d. præc. 5. lib. 1. cap. 4. num.* 2.

4 Secun-

4 Secundo ex vino *d.cap.non est.* Tertio de oleo,& melle, *Rebuff.d.q.8. num.8. Monet.d.cap.4.num. 10. Mantic.decis.341.num.1.* vbi etiam
5 de croco. Quartò ex faba,& alijs leguminibus *cap.3. de decim.* ibi, *de blado, & vniuersis leguminibus, Rebuff.d tract.q.5.nu.4. Fagund. d.lib.1.cap.4.num.3. Monet d.cap.4.num.4.* vbi *num.11.* subdit quòd si huiusmodi legumina colligantur in parua quantitate, itaut solùm sufficiant ad quotidianum vsum, tunc ad vsum Rectoris ex illis decima ità dari posset, vt hodie ex meo horto Curatus sumat quantum sibi opus est illo die, sin autem in magna quantitate, itaut alijs vendantur, tunc de his integra decima soluetur, & idem est dicendum de hortis olitorijs, in quibus tantùm herbæ, vt caules, & alia olera cresCũt vescendi gratia: seruanda tamen est consuetudo quòd decimæ olerum soluantur in pecunia, & non in speciebus, vt tenuit *Rot. in Pampilomen. Vicariæ 5. Iulij 1593. coram Gipsio.*
6 Quintò ex nucibus amigdalis, castaneis, & alijs fructibus arborum, *cap. decima 16.q.1.d.cap.non est, c.cum homines, de decim. Bertrand.*
7 *cons.247.vol.3. Rebuff.d.q.5.num.5. Monet.d.cap.4.num.5.* Sexto ex oliuis, nisi propter earum exeguitatem per multum temporis spatium decima soluta non fuerit, vt dictum extitit in *Ciuitaten. deci-*
8 *marum 26. Martij 1618. coram Card. Verospio.* Septimò ex folijs moronum, saltem ex consuetudine, *Seraphin. decis.827.* Octauò ex
9 saccharo, *Ferret.cons.195.num.2. Rot. in Mediolanen. decimarum 8. Februarij 1610. coram bonæ mem. Card. Marquemont impressa per Farin.decis.223.par.1.recent. Pute.decis.80.lib.1.in correctis*, vbi habetur quòd ad effectum decimarum saccharum dicitur fructus naturalis, & ex re elementata proueniens potius quàm fructus industrialis, nam licet simpliciter loquendo saccharum dicatur fructus industrialis iuxta *glos. in l.ex diuerso ad lit. G. ff. de rei vendicat. & in cap. grauis verbo fructus, de restit. spoliat.* cum in eo magna industria hominis requiratur, prout dicitur in segetibus, vt in grano, vino,& oleo, tamen quoad effectum decimarum reputatur fructus naturalis, quia nisi prouidentia Dei operaretur, vana esset omnis industria personæ, vt dicit *Abb.in cap.cum non sit notab.1.de decim.*
10 *& in cap.non est notab.etiam.1.eod.tit.* Nonò ex piscibus, vt fuit dictum in *Vlixbonen.decimarum piscium 22. Ianuarij 1568. coram Oradino, Abulen.*vero *in Math. cap.23.q.160.* vult de piscatione, quæ fit in flumine publico, siue priuato, siue proprio absque solutione pensionis soluendas esse decimas de lucro piscatoris, de piscatione vero, quæ fit in stagno, vel flumine, aut alio loco propter quam soluitur pensio, soluendam esse decimam de prouentibus per *cap. peruenit, de decim.* de quo etiam *Fagundez d. lib.5. cap.5. n. 4.* deducendæ tamen sunt expensæ, & pecuniæ factæ in emendis,&

refici-

reficiendis retibus,& cymbis ad piscationẽ destinatis,& in coemẽdis hamis, *Fagund.d.prac.5.lib.1.c.2.num.20.* Decimò de apibus, seu fructu earũ hoc est cera,& melle, *c.nuncios, de decim.* vel de pecunia, quã ex melle & cera habuerunt vendentes *Rebuff.d.q.8.n.15. Monet. d.c.4.n.18.* vbi subdunt solui debere vbi apes consistunt, quod etiam ait *Fag. d.c.5.num.13.* de apum examinibus, aluearibusvè soluendam esse decimam, vbi habet consuetudo, tenet *Azor.d. cap.35.q.9.*

12 Vndecimò ex lacte, lana, fœtu,& alijs fructibus animalium, quorum decima soluitur illi Ecclesiæ, in cuius Parochia animalia pascunt,& morantur, *glos.verbo personales in cap.ad Apostolica 20. de decim.* Si vero in vna Parochia pascant in hyeme,& in æstate in alia, vel in vna pascant continuò,& in alia iaceant, & dormiant, tunc diuidi debent decimæ inter has duas Parochias, vt per *Greg. Lop.l. 6. tit. 20.par.1. Rebuff.d.tract.q.6. num.25. cum seqq. Perez ad tit.5. lib.1. Ordin.pag.116. Menoch.cons.398.num.36.& num.40. Soar.de Pace in pract.tom.2.par.1.cap.5.num.8.cum seqq. Soar.de Religion.tom.1. tract.2.lib.1.cap.5.num.8. cum seqq. Stephan.Fagundez de septem Ecclesiæ præceptis præc.5.lib.1.cap.5.num.3.cum seqq. Basil.Pont.de Sacram.Matrim.lib.5.cap.13.§.3.num.23.& 24.* vbi *num. 25.* resoluit quando huiusmodi oues nec pascuntur, nec morantur per vllam anni partem in terris Ecclesiæ domini sui, sed in alijs, nullam partẽ decimarũ deberi Ecclesiæ Parochiali domini, sed illis, vbi pascuntur,& morantur, *Monet.d.cap.4.nu.16.* vbi *n.17.* resoluit decimam lactis deberi illi Ecclesiæ, vbi extrahitur, & caseorum illi, in qua fiunt. De fœtibus decimæ non debentur statim vbi nati sunt, sed cum illi nutriti sunt, nec indigent lacte materno, ità *Andr. Hispan.in reg.decimarum q.14.num.5. Rebuff.d.tract.q.6. num.3. 30.& 31. Vincent.de Franch.decis.114. Soar.d.lib.1.cap.37. num.6. Fagundez d.cap.5.num.2.& 14. Monet.de decim.cap.6.num.14. Aloys.Ricc. in praxi aurea resol. 252.* vbi rationem assignat, quia si animalia ipsis statim natis consignarentur, esset inutilis talis decimatio, & sic melius esset illam non præstare. Duodecimò de venatione

13 *d.cap.non est, Rebuff.d.q.8.num.15. Monet.d.cap.4.num.19.* vbi *n.21.*

14 idem dicit de aucupio. Decimotertiò de pascuis, hoc est pastura iumentorum, quæ locatur, vel venditur, *cap.commissum, de decimis*

15 *Card.in Clem.1.num.15.de decim. Rebuff.d.q.8.n.22.* Decimoquartò de lignis, *Rebuff.d.q.8. num.26. Azori d.cap.35. q.9.* nimirum vt ex decem fasciculis decimus soluatur Rectori illius Parochiæ, vbi

16 ligna creuerunt *Monet. d.cap.4. num.13.* Decimoquintò ex fœno, quod in fasciculos alligatum redigitur, *cap. peruenit 5. de decim. Rebuff.d.q.8.num.9. Fagundez d.prac.5. lib.1. cap.4. num.4. Monet. d.cap.4. num.6.* vbi addit quòd si herba crescat solùm pro pascuis iumen-

iumentorum; id tunc faciendum quod de leguminibus, & herbis
17 hortorum supra diximus. Decimosextò ex lino, & canape *Rebuff. d.q.8.n.8. Monet.d.c.4.n.8.* vbi idem dicit de croco.
18 Soluitur quoque decima de omni negotio, & artificio *cap. decima 16.q.1.* ibi, *de negotio, & artificio solue decimas, Rebuff.d.q.8.n.19. Monet.d.cap.4.num.24.* vnde colligitur de negotiatione soluendam esse decimam, *d.cap. non est, cap. pastoralis, de decim. Rebuff.d.q.8. num.18. Monet.d.cap.4.num.25.* item de militia, seu captis in iusto
19 bello *d.cap. non est*, quin & de stipendijs, quæ milites habent *Rebuff.*
20 *d.q.8.num.11.* vbi *numeris seqq.* idem dicit de aduocatione, procuratione, mercede, salario, & de omni lucro aduentitio, & profecti-
21 tio: de furnis quoque decima soluitur, hoc est de commodo illorum, siue illud in pane, siue in pecunia, siue in quauis alia re consi-
22 stat, *Rebuff.d.q.8.num.20. Monet.d.cap.4.num.32.* Item de lapidicinis decimæ soluuntur *Azori. d. cap.35. q.9.* non quòd ex decem lapidibus detur vnus, sed ex pecunia, quam inde quis lucratur, Ecclesiæ vbi audit Diuina, decimam soluit, *Rebuff.d.q.8. num.23. Monet.*
23 *d.cap.4.num.33.* vbi *num.34.* idem dicendum ait de argenti, & au-
24 ri, aliorumq; metallorum fodinis. Et deniquè de molendinis, vt si decem sextaria siliginis, tritici, aut alterius grani molendini nomine quis lucretur, tenetur vnum pro decima soluere, *cap. ex transmissa, de decim.* quòd si pecunia pro molendini pensione soluatur, ex illa pecunia decima soluitur Ecclesiæ, in qua situm est molendinum, *Rebuff.d.q.8.num.6. Monet.d.cap.4.num.35.*
25 Ex quibus infertur primò resolutio ad illam quæst. an ex hæreditate, legato, vel donatione decima sit soluenda? In qua partem affirmatiuam tuentur *Abb. in cap. pastoralis à nu.3.* dicens contrarium ex consuetudine obseruari, *& in cap. peruenit num.2. de decim. Fagundez d. precepto 5. lib.1. cap.2. à num.5.* Pro qua sententia facit primò quia decimę attento Iure soluendę sunt de omni lucro, patet ex *tex. in d.c. pastoralis*, ibi, *quasi de lucro decimas persoluendas, &c.* & non est negandum hæreditatem, legatum, & donationem lucrum continere, & à titulis lucratiuis prouenire. Facit insuper quòd res hæreditariæ, legatæ, vel donatæ sunt bona mobilia, vel immobilia, prout in institutione, legato, vel donatione reperiuntur, hæreditas enim nihil aliud est quàm successio in vniuersum ius defuncti, ex *text. in l. hereditas ff. de regul. Iuris*, & tamen constat de omnibus bonis acquisitis decimam esse persoluendam, vt expresse probat *tex. in d.cap. non est*, ibi, *de omnibus bonis decima sunt ministris, &c.* Facit denique quia decimæ soluuntur in recognitionem vniuersalis dominij iuxta *text. in cap. tua nobis 26. vers. cum enim, de decim.* & in honorem Dei, qui dignatus est to-

tum

rum dare iuxta *tex. in cap. decimæ 16. quæst. 1.* quæ quidem recognitio, & honor verificatur in soluenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

26 Contrariam tamen sententiam tenuerunt *Innoc. in d. cap. non est n. 2. Siluest. in sum. verbo decima n. 12. Rebuff. d. q. 8. n. 31. Monet. d. c. 4. num.* 37. Pro qua facit primò quia decimæ solummodo soluuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis ministerio productis, vt supra notauimus, & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas non esse fructus ex terra, vel hominis ministerio productos, sed ex alterius hominis voluntate dependere, vnde videtur dicendum, quòd de illis decimæ non debentur. Facit secundò quia in Lege veteri Dominus dedit ipsas terras, & possessiones, & tamen constat non ex ipsis, sed ex ipsarum fructibus sibi dare decimas iussisse, iuxta illud *Numer. cap.* 18. ac proinde cum Romani Pontifices circa decimas constituendas imitarentur Legem veterem, necessariò videtur dicendum voluisse vt magis de ipsarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur) fructibus, quàm de eiusdem rebus decimæ soluerentur. Facit denique quia si de rebus hæreditarijs, legatis, vel donatis decimæ soluerentur vtique quàm ciro res præsertim immobiles omnes ad Ecclesiam peruenirent, quod quidem non conuenit.

27 *Glos.* igitur *verbo negotio in d. cap. decimæ 16. quæst. 1.* existimat faciendam esse differentiam inter hæreditatem, quæ prouenit ex testamento, & inter illam, quæ accipitur ab intestato, itaut in priori casu decima debeatur, minimè vero in posteriori, sequitur *Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. quæst. 8.* quæ distinctio fundatur in eo quòd in priori casu lucrum cernitur, & ita procedat prior sententia, in posteriori vero casu debitum reperitur iuxta *tex. in l. scripto §. vlt. ff. vnde liberi;* quæ conciliatio placere non potest, in primis quia licet hæres ab intestato ex voluntate expressa defuncti non succedat *l. qui liberis 8. §. hæc verba ad finem, ff. de vulgari*, nihilominus tamen contra illius voluntatem succedere non dicitur, immo magis ex ipsius verosimili mente, in qua lex ipsa fundatur ad hæredis successionem constituendam, ac proinde quamuis supposita lege debitum videatur, tamen censetur procedere ex tacita voluntate defuncti, qui potens de hæreditate disponere, non disposuit, & ita dicendum est hæredem quantumcunq. abintestato lucrum recipere. Conuincitur rursus quia illud, quod aduocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum est, & quidem efficax, vt probat *text. in l. qui operas* 38. vbi omnes *ff. locati*, resoluunt *Duen. reg. 66 limit. 1. Anton. Gom. variarum tom. 2. cap. 3. num. 3.*

ex

ex quo lucro dato decima persoluenda est, vt fatetur *glos. d. verbo negotio, & omnes sup. citati*, propter *text. in d. cap. decima*, ibi, *de artificio, &c.* & in stipendio militis aduertit *Innocen. per text.* ibi *in d. cap. non est*, *Sot. lib. 9. de Iustit. quaest. 4. art. 2. col. 4.* quod quidem debitum esse nemo negabit. Vnde *glos. verbo quasi de lucro in d. cap. pastoralis* aliam facit distinctionem inter hæredem filium, qui suus est, & inter hæredem extraneum, itaut in priori casu decima minimè sit soluenda, & posterior opinio procedat, contrà verò in posteriori casu, in quo prior opinio procedere potest, sequitur eandem sententiam *Siluest. d. verbo decima nu. 12.* Mouetur *glos.* quia cum filius post mortem patris respectu hæreditatis illius non dicatur de nouo acquirere, sed magis dominium rerum continuare iuxta *tex. in l. in suis ff. de liber. & posthum.* ibi, *vt nulla videatur hæreditas fuisse, &c.* & ibi, *non hæreditatem percipere, &c.* decimam soluens magis ex re propria quàm ex lucro illam soluere diceretur, quod est inconueniens. Contra verò in posteriori casu in quo cum re vera lucrum acquiratur, decimam soluendam esse putat secundum priorem opinionem. Mouetur etiam quia inspecto Iure pater, & filius vna persona censentur *l. vlt. C. de impub. & alijs*, vnde cum pater ex eisdem bonis decimam non debebat *d. l. in suis*, ibi, *quia etiam viuo patre quodammodo domini existimantur*. Sed hæc glossæ consideratio similiter non placet, siquidem licet filius post mortem patris dicatur tunc de nouo non acquirere propter continuationem dominij, non tamen negandum est aliquo tempore de nouo acquisiuisse, & tunc saltem quoad possessionem, ac subinde respectu illius acquisitionis verificantur fundamenta prioris sententiæ. Accedit quòd licet filius de nouo non acquirat dominium ciuile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum est de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione trasfertur, & sic lucrum comparare.

28 Quare ego resoluendum existimo, quòd si hæreditas, legatum, vel donatio fiat de ipsis rebus fructiferis simul cum fructibus, sine dubio decima persoluenda est, eo quòd tunc temporis censentur dari, seu relinqui cum suo onere, vt expresè probat *text. in d. cap. pastoralis vers. fructus autem*. Si vero fieri contingat de ipsis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non debetur iuxta fundamenta posterioris sententiæ. Nec pro priori contraria refragatur *text. in dicto cap. pastoralis*, dum agit de lucro, & in *d. cap. non est*, dum agit de bonis, siquidem respondetur Iura illa esse intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur resultare, propter quod fructus esse censentur,

tur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

29 Secundò infertur de fructibus illicitè acquisitis decimam non esse soluendam. Diximus supra soluendas esse decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ, at qui ex fructibus illicitè acquisitis decimæ non petuntur. Igitur, &c. Probant corolarium *tex. in cap. ex transmissa* 23. vbi *glos. verbo licite*, *Abb. nu.3. Innocen. & alij, de decim. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 2. Sot. lib. 9. de Iustit. quæst. 4. art. 2. col. 5.* Pro pleniori tamen huius articuli declaratione sciendum quòd fructus, ex quibus decimæ soluuntur, dupliciter considerati possunt, vel enim sunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur, vel rursus sunt personales, qui per ministerium personæ acquiruntur. Inter vtrumque modum illud est discrimen, quòd de prioribus, siue licitè, siue illicitè acquirantur, seu percipiantur, semper decima soluenda, & recipienda est. Patet si expendamus tales fructus ab ipsa terra, quæ de illis decimam præstare obligata est, produci, & in illa inesse, ac subinde à quocunque possessore de illis decimam esse persoluendam iuxta *text. in cap. à nobis* 24. *de decim.* & idem sic resoluunt *glos. verbo negotio in d. cap. decimæ*, vbi *Turrec. num. 5. & verbo licite in d. cap. ex transmissa, Abb. in cap. pastoralis num. 3. & in cap. commissum etiam num. 3. & in cap. cum homines num. 6. de decim. Tyndar. d. tract. num. 49. Rebuff. eod. tract. quæst. 5. num. 18. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 39. q. 13. Monet. d. cap. 4. num. 39.* contra vero in posterioribus secundum distinctionem modò referendam.

30 Deinde sciendum est fructus, qui ex actu hominis, & illius ministerio personali acquiruntur, in duplici esse differentia, quidam enim sunt, quorum acquisitio, & retentio iniusta est, & iniuriosa, veluti furtum, & aliud simile; alij vero sunt, quorum acquisitio licet respectu actus sit iniusta, retentio tamen non est in se iniuriosa, nec iniusta, prout in meretrice, & histrione. Inter vtrumque modum illud est discrimen quòd de prioribus nequaquam decima recipienda est, nec persoluenda. Patet si expendamus huiusmodi fructus necessariò esse veris dominis restituendos iuxta *reg. peccatum, de regul. Iuris lib. 6.* & circa illos dari repetitionem, vt vti tales in effectu non dici fructus ipsorum acquirentium ex *regul. l. non possunt ff. de iure fisci*, ac proinde decimari possunt, vt concludunt *Tyndar. num. 5. & Rebuff.* proximè citatis locis, *Fagundez d. præcep. 5. lib. 1. cap. 1. num. 14. cum seqq. Monet. d. cap. 4. ex num. 42.* ne alias acquirens contra domini voluntatem de eisdem fructibus disponere dicatur, non sic dicendum in posterioribus iuxta distinctionem modò ponendam.

31 De-

31 Denique sciendum fructus acquisitos ex causa iniusta, & iniuriosa licitè tamen retentos dupliciter considerari; vel enim acquirens non persistit in tali causa iniusta turpi, seu iniuriosa, vel rursus adhuc in eadem perseuerat. Inter vtrumque modum illa est differentia, quòd in priori casu attento Iure fructus decimari possunt, & decimæ ex illis recipiuntur, contra vero in posteriori casu, in quo licet debeantur, Ecclesia tamen decimas attento Iure non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem approbare, & illorum peccatis communicare, ad quod alludere videtur illud *Deuteron. cap.* 23. ibi, *non offeres mercedem postubuli, &c.*

32 Ex his colligo primò meretricem, & histrionem teneri de rigore Iuris ex proprio ministerio acquisitis decimam persoluere, & post peractam pœnitentiam esse ab illis, recipiendam. Constat siquidem tales acquirentes, licet turpiter faciant in acquirendo, non tamen turpiter retinere dicuntur *l.* 4. *ff. sed quod meretrici ff. de condict. ob turpem causam*, ac proinde de rigore Iuris teneri ex prædictis acquisitis decimam persoluere, & postquam pœnituerint, ab illis esse recipiendam, prout in specie resoluunt *glos. verbo licite, Innocent. Abb. num.* 3. & alij *in d. cap. ex transmissa, S. Thom.* 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 2. *ad* 2. *Cou. in reg. peccatum par.* 2. *§.* 11. *num.* 1. *cum sequentib. Monet. d. cap.* 4. *num.* 49. licet *Sot. lib.* 9. *de Iustit. quæst.* 4. *art.* 2. *vers. ad* 2. dicat talem opinionem nullibi practicari, nec talium decimarum obseruationem præstari.

33 Colligo secundò decimam esse soluendam, & recipiendam ab vsurario, vel alio iniustè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vsuraria, vel malè retenta comparauit, nam licet vsurarius pecuniam mediante vsura acquisitam restituere teneatur, quam soluens restituere potest, vt tradit *glos. in cap. debitores, de iureiur.* communis ex *Cou. lib.* 3. *var. cap.* 3. *num.* 7. *Baptista comment. vlt. de vsuris num.* 46. nihilominus tamen prædium illud tali pecunia comparatum, & ipsius fructus (dum aliunde potest) restituere non tenetur ex *reg. text. in l. si ex ea* 6. *C. de rei vendicatione*, tradunt in specie plures, quos refert & sequitur *Cou. d. cap.* 3. *num.* 6. *Baptist. d. loco num.* 56. *Sot. lib.* 6. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 4. *Nauar. in man. cap.* 17. *num.* 25. *Medina de rebus per vsuram quæsitis quæst.* 4. quicquid aliter intendant *Bald. in l.* 1. *num.* 12. *C. pro socio, Dec. in l. certi condictio §. vlt. num.* 3. *ff. si certum petatur*, & alij, quos referunt *Adrian. de restit. tract. de vsura §. occurrit vers. ad* 3. Accedit quòd fructus prædij reales sunt, ac subinde cum decimæ prædiales sint illæ, quæ ex illis colligun-

tur, necessariò siue licitè, siue illicitè recipiantur, decimæ persoluendæ sunt iuxta supra resoluta, sic cessat opinio *Baldi*, & eius fundamentum, & hanc sententiam tenet *Monet.d. cap.4. num.48.* aduertens ibi post *Tyndar. num. 52. & Petr Roiz. Lituan. decis.5. num. 219.* de vsuris, alijsq. per vsuram acquisitis solui non posse decimam personalem. Vtrum vero de minimis etiam licitè acquisitis decima sit soluenda? dicendum est quod non, siquidem indecens est, & rationi minimè consentaneum quòd ministri Ecclesiæ sint exactores minimorum, cum id virtuti liberalitatis repugnet, & vitium auaritiæ in personis maxime ecclesiasticis improbetur, iuxta *tex. in cap. auaritiæ, de elect. in 6.* iuuat decisio *tex. in cap. suam, de pœnis*. Nec obstat generalitas quòd de omnibus fructibus soluenda est decima, siquidem appellatione omnium non veniunt minima *arg. l. scio ff. de in integ. restit.* vbi tamen consuetudo loci aliud suaderet, illi standum erit.

34 Tertiò infertur decimas prædiales ex fructibus esse soluendas absque aliqua impensarum deductione, probant *tex. in cap. non est vers. volumus*, tex. melior *in cap. pastoralis vers. expensas*, *tex. opt. in cap. tua nobis, de decim.* tradunt *glos. verbo praecedat in cap. penultimo tit. & verbo fructus in cap. grauis*, vbi Doctores, *de restit. spol. Doctores in l. fructus ff. soluto matr. Tiraq. de retract. lig. §. 15. glos. 1. num. 10. & de primogen. q. 74. num. 9. Ioan. Garc. de expens. cap. 1. num. 17. Sot. de Iustit. lib. 9. q. 4. art. 2. Cened. ad Decretal. collect. 66. D. Barbos. in d. l. fructus à num. 7. & 16. Rebuff. quaest. 11. num. 3. Menoch. de arbitr. casu 215. num. 2. Gam. Lusit. decis. 150. num. 1. & decis. 232. num. 1. Ranebin. par. 3. concl. 301. Valasc. de iure emphyt. q. 17. num. 10. Perez tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 125. Zerol. in praxi Episcop. par. 1. verbo decima § 9. Cald. Pereira de empt. c. 27. num. 74. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 101. Soar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 35. n. 4. Less. de Iustit. lib. 2. cap. 39. de decimis dub. 3. n. 16. Camill. Borrel. in sum. omnium decis. to. 1. tit. 19. de decim. n. 10. Monet. de decim. cap. 6. q. 4. à num. 28.*

35 Rationem autem quare expensæ ex his decimis non deducantur, cum alias fructus intelligantur deductis expensis, ex *d. l. fructus* cum similibus, difficile erit inuestigare, nam *glos. verbo credimus in d. cap. pastoralis* existimat limitandam esse regulam *d. l. fructus* in decimis prædialibus, in quibus speciale esse putat vt expensæ non deducantur, sequitur *Bart. in d. l. fructus num. 6.* dicit communem legistarum *addit. ad Bernard. reg. 302. vers. sexto*. Sed conuincitur manifestè, in primis quia prædicti non assignant congruam rationem talis specialitatis, tum quia *l. fundus, qui 52. ff. famil. hercisc.* ibi, *nullus casus, &c.* propter signum vniuersale *nullus*,

nullus, talem specialitatem non solùm in decimis, sed etiam in quocunq. alio casu excludere, seu denegare videtur, quemadmodum enim dictio, *omne*, nihil excludit iuxta *reg. Iurisconf. in l. Iulianus*, aliàs incip. *testatorem ff. de legat.* 3. cum alijs citatis per me *de diction. vsufreq. dict.* 241. *num*. 1. ita quoque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit *dict.* 229. *num.* 1. *&* 2. tum denique quia *d. cap. tua nobis, vers. cum enim* apertè significat id ipsum, quod disponitur in decimis, procedere etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab alijs coluntur. Secundo loco alij Doctores existimant propterea tales expensas nō deduci quia decimæ prædiales iubentur solui integræ, vel cum integritate, vt probatur in *d. cap. non est, ad fin.* ibi, *cum integritate, &c. & in d. cap. tua nobis, in fine*, ibi, *cum integritate, &c. Concil. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 12. ibi, *integrè persoluant*, ac subinde cum deducantur vbi quis integros fructus reddere tenetur *arg. l. vlt.* ibi, *super integra, &c. C. ad leg. falcid.* meritò inquiunt illi deductio expensarum non contingit in decimis prædialibus persoluendis, ità in specie *Roman. in d. l. fructus*, post alios *Tiraq. d. §.* 15. *glos.* 1. *num.* 9. *addit. ad Bernard.* vbi *sup.* Sed neque hæc ratio placet siquidem prædicta Iura, & alia similia dum de integritate decimarum loquuntur, non constituunt aliquod ius nouum, immò respondent consultationibus, vt patet ex *d. cap. tua nobis, in princ.* ibi, *tua nobis fraternitas intimauit*, ac subinde ex eo quòd respondent attento Iure decimas esse soluendas absque expensarum deductione, iubent easdem cum integritate persolui, tum quia verior & receptior sententia est impensas esse deducendas etiamsi quis integros fructus restituere teneatur, vt resoluunt plures citati à *Tiraq. vbi supra num.* 8. Tertio loco nonnulli pro vera ratione indaganda existimarunt faciendam esse distinctionem inter restitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit de aliqua certa illorum parte, seu quota, veluti quando agitur de quarta, vel quinta restituēda, ita ut in priori casu procedat *reg. d. l. fructus, &* intelligatur *d. cap. grauis, de restit. spoliat.* minimè vero in posteriori casu, tunc enim putant absque vlla expensarum deductione semper verbum *fructus*, esse intelligendum, ità in proposito *Abb. num.* 9. *& alij in d. cap. pastoralis*, plures relati à *Tiraq.* vbi *sup. num.* 17. *& de primog. q.* 74. *num.* 9. *Capic. decis.* 20. *à num.* 12. *Viui. decis.* 4. *num.* 13. *Monet. d. cap.* 6. *nu.* 31. Sed nec hæc ratio placet, repugnat enim decisioni *tex. in d. l. fructus*, vbi non ponitur verbum, *omnes*, sed simpliciter, & absolutè agitur de fructibus, & sic de parte, seu quota illorum, in qua quoad hoc non apparet diuersa ratio, licet enim verbum indefinitè

Dd 2 pro-

prolatum si negatiuè concipiatur, æquipolleat vniuersali, iuxta *tex. in l. 1. §. quod autem*, ibi, *iudicium non dabo*, *ff. de alea, lusu, & aleat.* si tamen affirmatiuè fuerit conceptum particulari censetur æquipollere, vt deducitur ex *tex. in cap. licet canon*, *iuncto cap. statutum, de elect. lib. 6.* ac proinde necessariò succedit *reg. l. qua de tota ff. de rei vendic.*

36 Quare ex mente *S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2.* pro declaratione & vera ratione indaganda sciendum est primò verbum, *fructus*, duplici modo accipi, aliquando enim accipitur ciuiliter, aliquando vero naturaliter, priori modo capitur verbum, *fructus*, secundum censuram & interpretationem Iuris Ciuilis, posteriori vero sumitur secundum naturam & veritatem rei, & iuxta verbi proprietatem. Inter hos duos modos illud est descrimen quòd verbum *fructus*, ciuiliter acceptum non aliter intelligitur quàm deductis expensis factis gratia eorundem fructuum, eo quòd illis deductis expensis in residuo interpretatur lex Ciuilis consistere vtilitatem, quæ ex fructibus recipitur, sic procedit *tex. in d. l. fructus, & in l. 1. C. de fructib. & litium expens. & d. l. fundus qui ff. famil. hercisc.* Non sic dicitur si verbum, *fructus*, naturaliter accipiatur, tunc enim fructus absque expensarum deductione considerari debent; patet si expendamus fructus, prout Dei auctoris beneficio proueniunt, esse quotquot in fundo nascuntur, & percipiuntur, & vidimus omnes fructus absque vlla expensarũ deductione nasci in fundo & Dei beneficio prouenire. Sic aliàs solent homines, præsertim rustici, & Iuris Ciuilis ignari dicere tot se fructus percipere, quot nati, & collecti sunt in fundo, intelligentes verbũ, *fructus*, naturaliter, & secundum rei veritatem absque vlla impensarum deductione.

37 Deinde sciendum est verbum, *fructus*, diuersimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis personalibus, siquidem in prioribus accipitur naturaliter, & secundum rei naturam, & verbi proprietatem, in personalibus vero ciuiliter, hoc est secundum interpretationem, & censuram Iuris Ciuilis. Ratio huius diuersitatis illa est quia Deus Opt. Max. in Lege veteri instituens decimas prædiales, quas Leuitis præstari iusserat, respexit ad Ius Ciuile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & censuram, sed ad naturam, & veritatem rei, ac proinde cum decimæ prædiales licet hodie ex auctoritate Ecclesiæ debeantur, sunt tamẽ institutæ ad exemplũ, & similitudinem illarũ, quę in Lege veteri debebãtur; vnde merito effectũ est vt in decimis hodiernis prędialibus verbum, *fructus*, intelligatur naturaliter, prout in fundo percipiuntur, & Dei beneficio proueniunt. At vero cum personales decimæ debean-

debeantur ex sola auctoritate Ecclesiæ, nec vllum de illis in Lege veteri sit præceptum, vt aduertit *S. Thom. d. q.* 87. *art.* 2. *ad* 1. meritò effectum est vt in illis Iure humano inuentis, & post Ius Ciuile institutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, sed ciuiliter, hoc est secundum eiusdem Iuris humani, & Ciuilis interpretationem, & censuram; & sic decimas personales regulariter deberi expensis prius deductis per *tex. in d. cap. pastoralis*, docent *Rebuff. d. tract. quæst.* 11. *nu.* 4. *Viui. d. decis.* 4. *num.* 21. & 22. *Tiraq. d. §.* 15. *glos.* 1. *num.* 14. *Monet. cap.* 6. *num.* 32. vbi *num.* 33. subdit deberi non solùm deductis expensis vtiliter erogatis, vt in mediatoribus, verùm etiam voluntarijs, dummodo in fraudem factæ non sint. Nec refragatur *tex. in d. cap. non est, de decim.* ibi, *de bonis prædictis, &c.* iunctis verbis præcedentibus, ibi, *de negotiatione, de ipsa militia, &c.* satisfit enim si dicamus *tex.* illum in sua generalitate circa expensas non deducendas ad decimas prædiales esse restringendum, ne aliàs absurdum sequatur contra *tex. in d. cap. pastoralis*, & licet determinatio respiciens plura determinabilia soleat illa æquè determinare, iuxta *text. in l. iam hoc iure §. vers. incongruens enim ff. de vulgari*, id tamen non procedit quando colligitur expressè contrarium ex alia decisione, quæ expressè obstare videtur, prout est *tex. in d. cap. pastoralis*.

38. Ex his primò colliguntur rationes propter quas decimæ prædiales absque deductione expensarum sunt soluendæ, minimè verò personales, & vlterius id ipsum non ineptè deprehenditur ex *text. in dicto cap. tua nobis*, & alijs, de quibus in *tit. de decim.* dum in proposito expendunt quòd Deus dominus est terræ, & plenitudinis, & sibi reseruauit decimas omnium fructuum terræ in signum vniuersalis dominij, ac subindè videtur dicendum decimam partem fructuum accipi deberi eodem modo, quo Deus dominus est terræ, & plenitudinis eius. Nec refragatur dicere quòd quando domino restituuntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non ciuiliter, sed naturaliter accipitur, & sic fit restitutio absque impensarum deductione *d. cap. tua nobis*. Satisfit enim si aduertamus id procedere supposita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri solet fructibus naturaliter consideratis, hoc est de fructibus, quos Deus de terra dederit, ac proinde nil mirum si debeant restitui sine deductione impensarum, prout dicit *text.* sic intelligendus in *d. cap. tua nobis*; secus verò si fiat mentio de fructibus simpliciter, & non detur alia coniectura, vel consuetudo, qua stante supponatur prædicta natura conuentionis iuxta supra resoluta; quod tamen limitandum est stante rationabili consuetu-

dine, qua data expensæ deducentur ex decimis prædialibus, si tamen congrua portio remaneat ministrantibus spiritualia, quoniam sicut consuetudo efficere potest vt decima alteretur, vel diminuatur, manente congrua sustentatione iuxta supra resoluta, sic etiam eadem consuetudo efficere potest vt ex decima parte fructuum deducantur expensæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quòd minor efficiatur portio, quæ illis non deductis maior erat.

39 Colligitur secundò colonum partiarium pro portione sua in soluendis decimis non deducere expensas, vt probat *d. c. tua nobis*, ibi, *sicut colonus de parte fructuum*, &c. *Valasc. de iure emphyt. q. 30. num. 9. Menoch. de arbitr. casu 215. num. 2. Ioan. Garc. d. cap. 1. num. 22. Surd. decis. 294. num. 1. D. Barbos. in d. l. fructus num. 18. Soar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 19. num. 13.* latè *Monet. d. cap. 6. nu. 40. cum seqq.* vbi *num. 42.* cum *Azori. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 24. q. 4.* agens de colono, & quomodo, & cui Ecclesiæ soluere debeat decimam, distinguit in hunc modum, aut colonus colit nummis, seu pro certis mensuris à domino dandis, & tunc soluit Ecclesiæ Parochiali personalem decimam tanquàm de lucro suæ personæ, quo casu intelligendus est *tex. in cap. questi. in fine 16. q. 1.* aut demum colonus conducit totum prædium siue nummis, siue pro certis mensuris domino soluendis, & tunc debet colonus soluere integram decimam ex omnibus fructibus Ecclesiæ Parochiali.

40 Colligitur tertiò integrè, & sine diminutione soluendas esse decimas priusquam ex fructibus deducantur expensæ, tributa, & census, aut vlla alia debita, *d. cap. tua nobis*, ibi, *decimam reddere sine diminutione*, &c. *Cou. var. lib. 1. cap. 17. num. 13. col. 1. Less. de Iustit. lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 16. Soar. d. lib. 1. cap. 35.*

41 *Cald. Pereira de empt. cap. 9. num. 7.* Decima enim, vbi debetur, integra solui debet, *Rot. decis. 469. num. 1. & decis. 541. in fine par. 1. recent.* & ideo nec propter sterilitatem deneganda est, *Rebuff. q. vlt. num. 22. Monet. cap. 8. num. 62.* nec prætextu quod sibi debetur, cum in futuris decimis non admittatur compensatio, *Rebuff. d. q. vlt. num. 19. Cened. ad Decretum collect. 66. num. 1. Monet. d. c. 8. n. 61.*

42 Ad excludendas igitur fraudes potest Curatus custodes apponere, vel prohiberi facere ne fructus ex agris afferantur, nisi soluta prius decima, vel quòd ipse, aut eius nuncius sit præsens, vt aduertunt *Cou. d. c. 17. n. 8. Valasc. d. q. 30. n. 15. col. 2. Perez l. 2. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 132. Hieron. de Laurent. Auenion. decis. 54. in fine, Soar. d. lib. 1. cap. 37. n. 7. Rebuff. q. 5. n. 23. Cened. d. collect. 66. n. 3. Camill. Borrel. in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. n. 78. Monet. q. 6. n. 4.*

43 Col-

43 Colligitur quartò, excepto casu decimarũ prædialium, reliquos Ecclesiæ fructus debitos non aliter intelligi quàm deductis expensis, *Fagundez d. prac. 5. lib. 1. c. 2. n. 18.* Patet si expendamus Ecclesiam nullibi habere priuilegium quòd ex fructibus eidem debitis non deducantur expensæ, ac proinde in illa procedere regulam *tex. in d. l. fructus*, cum contrarium non reperiatur expressum, prout in specie aduertit *Tiraq.* vbi supra *num. 3.* pro quo facit etiam *tex. in d. cap. grauis*, qui agens de fructibus debitis Ecclesiæ, intelligitur deductis expensis, prout intelligit *glos. vlt.* & omnes ibi. Sic sanè in hoc sensu rectè defendi potest communis explicatio Legislatorum supra relata, dũ dicit speciale esse in his decimis prędialibus, itaut specialitas in eo verificetur quòd in decimis prędialibus fructus non accipiantur secundum censuram Iuris Ciuilis, de qua in *d. l. fructus*, sed secundum rei naturam, & veritatem.

44 Quartò, & vltimo infertur de vna, & eadẽ re, siue de eodem aceruo duplicem decimam solui non debere, *glos. verbo deducendas* in *c. pastoralis, de decim. Gig. de pens. q. 58. n. 3. & 4. Azeued. l. 7. in princ.*
45 *tit. 5. lib. 1. noua Recop.* Et ideo redecima, seu duplex decima est cõtra Ius, *Innoc. in c. cum non sit à n. 1. de decim. Abb. in c. cum sint nu. 6. ante fin. vers. aliàs sequeretur eod. tit. Sot. de Iustit. lib. 9. q. 4. art. 2. vers. hinc superius colligebamus, in fine, Honcala de decim. par. 2. proposit. 6. Seraphin. decis. 148. num. 9. Rot. in Corduben. redecimarum 19. Nouemb. 1607. & 27. Martij, & 10. Maij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.* Quatenus scilicet petitur secunda decima seu redecima de tributo, vel pensione, quam recipit dominus propter locationem prædij ex cuius fructibus decima fuit ante soluta, tunc enim cum semel decima de fructibus prædij sit soluta, non debet solui secunda decima de pensione, quia locatio censetur facta salua decima; ità *Ioan. Andr. in cap. cum non sit num. 4. vers. vnde dicit, Innoc. ibid. num. 2. vers. in domino autem fundi, Collect. n. 3. Anch. num. 4. Host. num. 2. Butr. nu. 6. Card. num. 2. vers. & ex hoc, de decim. Vitalin. in Clem. Religiosi n. 25. cum seqq. eod. tit. Rot. in d. Corduben. redecimarum 19. Nouemb. 1607. coram D. meo Coccino Decano.*

46 Præscriptione tamen immemorabili, vel quadragenaria cum titulo potest redecima acquiri, vt censuit *Rota in Conchen. redecimarum 1. Februarij 1591. coram Gipsio, & in Corduben. redecimarum 18. Maij 1618. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*; & illam sic acquisitam soluendi obligationem, eiusque substantiam non alterat, nec mutat seminis, seu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, secundum *Host. in sum. §. & vtrum prascribi, vers. decimo quaro, de decim. Rebuff. q. 5. num. 34. cum. seqq. Rot. in d. Conchen. redecimarum coram Gipsio.*

SVMMARIVM.

1 Decima aliquando sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus.

2 Decima, quatenus importat ipsum ius percipiendi fructus decimarum in laicos cadere non potest, secus si ipsam perceptionem.

3 Decima considerata vt ius percipiendi fructus decimarum post diuisionem Parochiarum adeo solis Parochis competit, vt nullus alius illam habere possit.

4 Decimæ totius diœcesis ante Parochiarum diuisionem ad solos Episcopos spectabant.

5 Parochiæ singulæ singulis Presbyteris in diuisione fuerunt cõstitutæ, singulisq; Parochis territoria per suos terminos diuisa.

6 Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.

7 Decimarum perceptio ad solos Parochos de Iure communi pertinet.

8 Parochus & alij, quos ipse ad participandum de decimis admittunt, de Iure communi habent fundatam intentionem respectu omnium decimarum intra suæ Parochiæ limites existentium.

9 Parochi in petitorio non tenetur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium asserenti incumbit onus probandi.

10 Iuris communis assistentia in decimis non suffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.

11 Cap. quoniam, de decimis declaratur.

12 Cap. dudum, eod. tit. declaratur.

13 Episcopus respectu Cathedralis dicitur proprie, & immediatè Parochus, non vero aliorum Parochianorum.

14 Decimæ, quæ non sunt intra certam Parochiam, spectant ad Episcopũ.

15 Decimæ spectant ad Episcopum in illis diœcesibus in quibus Parochiæ non sunt distinctæ.

16 Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad capellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunq; intra limites alterius Parochiæ erigatur.

17 Ecclesia Matrix de Iure communi fundata est quoad decimas Prædiales suæ Parochiæ.

18 Ecclesia Matrix si consentit assignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia Iura Parochialia quoad illam portionem limitum.

19 Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem super decimis contra Ecclesiam Matricẽ, cui prius decimæ debebãtur, si Episcopus illas nouo Parocho ad præscriptũ Concilij assignauit.

20 *Noua-*

20 *Noualia debentur Parochiæ in cuius finibus surgunt.*

21 *Parochiani tenentur denuntiare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, statimq. post collectos fructus illas persoluere, nisi aliud consuetudine sit introductum.*

22 *Decimas consuetas tardiùs dantes peccant mortaliter.*

23 *Decimæ debentur statim absque eo quòd à Parocho petantur.*

24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea clericorum, etiamsi sint publica, nisi consuetudo sit in contrarium.*

25 *Parocho alij decima non est soluenda præterquam illi apud quem ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur.*

26 *Decimæ personales attento Iure non alij Parocho debentur quàm illi apud quem suscipiuntur ecclesiastica Sacramenta.*

27 *Decimæ personales in multis Hispaniarum partibus sunt in vsu.*

28 *Decimæ personales non spectant ad Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio.*

29 *Parochianus habens duo domicilia, si vnum accessorium est principali, soluet decimam personalem, si verò in vtroque æqualiter se collocat, inter vtrumque diuidetur.*

30 *Artifex si habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas soluere illi Parochiæ, vbi est pars domicilij, in qua semper laborat.*

31 *Decimæ prædiales soluuntur ex prædijs sitis intrà propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.*

32 *Decimæ personales, & prædiales intrà propriam Parochiam constituta non alij, quàm proprio Parocho sunt persoluendæ.*

33 *Decimæ in aliena Parochia constituta cui Parocho prædiali scilicet an Sacramentali, sint soluendæ recurrendũ est ad consuetudinem.*

34 *Decimæ in aliena Parochia constituta cui Ecclesiæ debeantur non est Iure expressum.*

35 *Decennium sufficit ad introducendam consuetudinem, cui ex duabus Ecclesijs Parochialibus debeantur decimæ, immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur si ageretur inter Ecclesiam Parochialem, & alteram cui Ius resistet.*

36 *Decimæ in aliena Parochia constitutæ semota consuetudine potius Prædiali, quàm Baptismali Ecclesiæ sunt soluendæ.*

37 *Ouium fructus dicuntur industriales, & non naturales.*

38 *Oues si dimidia parte anni pascant in Ecclesia prædiali, dimidium totius decimæ illi persoluendum est, reliquum verò dimidium pro rata temporis Ecclesiæ Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascant.*

39 *Decimæ ouium diuidendæ sunt inter duas Parochias, si in earum vna iaceant, & dormiant, & in alia pascant.*

40 *Oues*

40 *Oues quando nec pascuntur, nec morantur per vllam anni partem in Ecclesia domini sui, sed in alijs, nulla pars debetur Ecclesiæ Parochiali domini, sed illi, vbi pascuntur, & morantur.*

41 Cap. Commissum, de decim. *declaratur.*

42 *Decimæ ex ouibus non est soluenda Ecclesiis illarum regionum per quas pascendo transitum faciunt, & redeunt in domicilium.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter est restituendus, quàm si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur.*

44 Cap. in litteris, de restit. spoliat. *declaratur.*

45 Cap. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & prop. *declaratur.*

46 *Laici spoliati decimis agentes interdicto vndè vi, an sint antè omnia restituendi, ostenditur, & nu.47.*

47 *Decimæ absque Parochia an præscribi possint, itaut virtute præscriptionis aliquis illas exigat à Parochianis, ostenditur, & nu.48.*

49 *Præscriptio non est admittenda si non detur capacitas possidendi in præscribente.*

50 *Laici decimas possidere, & præscribere non possunt.*

51 *Laicus potest possidere decimas, quas verè, & præsumptiuè constat obtentas esse antè* Lateranen. Concil. *& præscribere contra laicum, qui antè Lateranen. acquisierat.*

52 *Laicus decimas præscribere potest si priuilegium Papæ accedente eius fama alleget, & ad eius probationem tempus immemoriale ostendat, ex quo præsumptione Iuris resultat titulus priuilegij allegatus.*

53 *Laicus in decimis percipiendis tutus est si accedat fama priuilegij, seu feudi obtenti antè Concilium Lateranen. immemoriali præscriptione allegata.*

54 *Decimas, quæ iustè, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, potest laicus contra laicum præscribere.*

55 *Decimæ absque Parochia præscribi possunt præcedente titulo cum spatio quadraginta annorum.*

56 *Præscribenti contra illum, qui habet decimas de Iure speciali sufficit bonam fidem probare.*

57 *Ecclesia vna, vt præscribat decimas Episcopo de Iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, sufficit præscriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi.*

58 *Præscriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad nouabia non extenditur.*

59 *Interpretatio stricta facienda est in præscriptione.*

60 *Decimas tritici in aliena Parochia præscribens, seminato millio, vel alio, non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi feruntur.*

61 De-

61 *Decimas praescribens in vna parte fundi maximè per limites designati, itaut vnus dicatur, si postea in altera Parochia fiat nouale, decima praescribenti soluenda est.*

62 *Decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco praescribens, si aliquis de nouo ad illum locum venerit, praescribens ab illo decimas habebit.*

De Personis, quibus decimae soluendae sunt.

§. II.

1 DECIMA quoad hoc propositum duobus modis potest considerari, aliquando enim sumitur pro iure ipso percipiendi fructus decimarum, aliquando verò importat ipsam perceptionem, seu ipsos fructus, qui decimarum nomine capiuntur, meminit huius diuisionis *S. Thom. 2.2.q.87. art. 3.* Inter quos modos illud est discrimen, quia si priori modo consideretur ius illud, est ius spirituale dependenter. Ratio est quia cum competat propter ministerium spirituale, ab eodemq́. ministerio dependeat, meritò veluti quoddam accessorium eidem ministerio ius spirituale dependenter appellabitur; non sic dicendum de perceptione fructuum, quae quidem res temporalis est, eo quòd in rebus temporalibus consistit, quas res constat ad hominis alimoniam ordinari.

2 Sic sanè priori modo decima considerata in Laicos cadere non potest, prout notauit *glos.* & communis ibi in *cap. causam quae, de praescript. glos.*2. & communis in *cap. quamuis 17. de decim.* post alios *Cou. var. lib. 1. cap.17. nu.6. Mench. illustrium cap.89. nu.6. Gutier. canon. lib.2. cap.21. nu.64. & 71.* eo quòd Laici non possunt administrare spiritualia à quibus inseparabiliter dependet iuxtà tex. in *cap. 1. ibi, iure Sacerdotum 16. q.7. & in cap. tua 25. in princ. de decim.* obseruat *S. Thom. d. art. 3. Sot. lib.9. de Iust. q.4. art. 3. Cou. d. c.17. n.1.* Contra verò erit si posteriori modo decima consideretur, tunc enim in Laicos cadere potest, vt docet *Pont. in cap. 2. de locato,* fatetur communis ex *Tiraq. de retract. lig. §.1. glos.7. nu.11. Rebuff. de decim. q.10. nu.34.* dummodò tamen non sit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vsucapiendi conditionem, prout colligitur ex tex. sic

telligendo in *d.cap.2. de locato in verf.ità tamen*, eo quòd per talem titulum Laicos habere decimas datur Iuris resistentia, de quo in *d.cap.1.16.q.7.& in cap.fin.verf. quod autem 16.q.1. & in cap. peruenit 1.q.3.* qua quidem resistentia inficitur, & impeditur saltem possessio ciuilis, & iusta, hoc est habilis; sine qua præscriptio non procedit, iuxtà *reg. sine possessione*, de *regul. Iuris lib.6.* & ità etiam intelligi potest decisio tex.in *d.cap.causam,quæ*, vt procedat quoque in decima posteriori modo considerata, non enim par credere est in illo tex. immo omninò ineptum videtur Laicum ibi contendisse decimas ad se pertinere tanquam proprium stipendiũ pro spirituali ministerio, quod constabat ab ipso præstari non posse.

3 Quibus præmissis iam patet decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit. Probatur, etenim cùm decima priori modo considerata illis solummodò competat, qui ad Populi soluentis salutem spiritualia ex obligatione officij ministrant, & soli Parochi hoc efficiunt ministerium, vt per *Sot. lib.9. de Iust.q.4. art.3.col.3. Soar.de Pœnit. p.2. disp.32. sect.1. à nu. 2.* rectè fit vt illi soli, & nullus alius talem decimã recipere possint post fa-

4 ctam Parochiarũ diuisionem, quia antè illam decimæ totius diœcesis ad solos Episcopos spectabant, qui soli pro illo tempore erant Parochi, quibus scilicet totius plebis diœcesanæ cura iminebat, iuxtà tex.in *cap.Episcopus,& in cap.præcipimus 12.q.4.* cæteri autẽ Presbyteri veluti idem coadiutores ex tex. in *cap. in nouo 21. dist.* ad eorundem Episcoporũ nutum promiscuè modò in hac, modò in illa Parochia Pastorale munus exercebant. Postmodum verò facta redditũum ecclesiasticorum diuisione iuxtà tex. in *cap. de reddati-*

5 *bus, & in cap.quatuor 12.q.2.* Parochiæ singulæ singulis Presbyteris fuerunt constitutæ, singulisq́. Parochijs territoria per suos terminos sunt diuisa, vt tandem vnicuique Presbytero totã suæ Parochiæ cura remaneret, *tex. opt. in cap.1. 13.q.1.* resoluit *Nau. in cap.placuit, in princ. de Pœnit.dist.6. Selu.de benefic. par.1.quæst.4.*

6 *num. 12. Duen. reg.72. à princip.* Sic sanè Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, *Siluest. in sum. verbo Parochia*, iuxtà quæ dicendum est quòd Parochus est Presbyter ille, qui habet curam totius Parochiæ in foro Conscientiæ, contra verò Parochiani sunt singuli de ipsa plebe.

7 Ex quibus primò infertur perceptionem ipsam decimarum ad solos Parochos attento Iure communi pertinere. Dixi supra decimam priori modo consideratam, hoc est ius percipiendi decimas, solis

solis Parochis competere, at qui perceptio ipsa fructuum attento Iure communi spectat ad illum, qui ius percipiendi habeat, vt docet *Iureconsf. in l. vsufructu legato 7. in princip. ff. de vsufr.* igitur *&c.* Probant corol. *tex. in cap. 1.* ibi, *iure Sacerdotum*, *& in d. cap. statuimus 16. q. 1. tex. melior in cap. vlt. de Paroch. & in d. cap. cum contingat, de decim.* vbi *Abb. nu. 7. S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. in corpore, Siluest. verbo decima nu. 14. Cou. lib. 1. var. cap. 17. num. 7. Piasec. in praxi Episcop par. 2. cap. 4. nu. 61. Rebuff. de decim. q. 4. nu. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. nu. 75. Ioseph. Ludo. decis. 72. n. 3. 9. & 10. Seraphin. decis. 1449. nu. 5. Gregor. XV. decis. 519. nu. 2. Caualer. decis. 73. Rot. in Nouarien. decimarum 7. Maij 1627. coram R. P. D. Pirouano, & in Sabinen. decimarum 16. Martij 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Abulen. decimarum 17. Decembris 1627. coram eodem, & in Augustana decimarũ 28. Martij 1631. corã*

8 *R. P. D. Vbaldo*, Parochus enim de Iure communi habet fundatam intentionem respectu omnium decimarũ intra suæ Parochiæ limites existentiũ, vt per *Aloys. Ricc. in praxi p. 4. resol. 294. n. 1. Rot. decis. 178. n. 5. p. 1. & decis. 135. & 192. n. 5. & decis. 147 n. 1. p. 2 recent.* & fuit dictũ in *Conchen. decimarũ 11. Maij 1615. coram R. P. D. meo Pirouano, & in Ciuitaten. decimarũ 18. Iunij 1618. coram Card. Verospio*, & hæc Iuris assistentia suffragatur ne dum ipsis Parochis, verũ etiam alijs, quos ijdem ad participandũ de decimis admittunt *Seraph. decis. 899. nu. 3 & 4. & decis. 908. nu. 3.* & fuit dictum allega-

9 ta *Ciuitaten. decimarum coram Card. Verospio.* Quæ quidem assistentia prodest Parochis in petitorio, vt non teneantur aliter probare decimas sibi competere, sed contrarium asserenti incumbat onus probandi cum habeat contra se Iuris assistentiam, *Rebuff. de congrua portione nu. 10. cum seqq. Marescot. var. resol. lib. 1. cap. 12. n. 14. Rot. d. decis. 135. in fine, & d. decis. 193. nu. 5. in fine p. 2. recent.* non

10 suffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex sola Iuris communis assistentia non datur, nisi in iurisdictionalibus, iuxtà opinionem, quam hodiè Rota seruat, quicquid aliàs tenuerit, vt notauit *Ferentil. in annotat. ad decis. 219. Buratti littera A.*

11 Non obstat tex. in *d. cap. quoniam 13. de decim.* dum probat ad Episcopum etiam pertinere perceptionem decimarum, quia omissa responsione *glos. in d. cap. cum contingat, & verbo decimationum in cap. conquerente, de offic. Ordin.* contendentium tex. illum loqui de consuetudine secundum quam putant Episcopos habere quartam decimarum in Parochijs suæ diœcesis contra tex. in *d. cap. conquerente*, vbi enumerantur illa, quæ de Iure pertinent ad Episcopos, prout est visitatio, iurisdictio ecclesiastica, & alia plura

cum

cum quibus quarta decimarum comparatur, responderi potest prædictam quartam de qua in *d. cap. quoniam*, de Iure debitam Episcopis, non dari illis, quasi eam exigere possint immediatè à Parochianis, sed ab ipsis Parochis, prout expendit *Abb. nu. 2. in d. cap. quoniam, & in d. cap. cum contingat nu. 7.* idem *Abb.* & communis in *d. cap. conquerente, & in cap. de quarta, de præscript.* iuxtà quam responsionem verba illa tex. in *d. c. quoniam*, ibi, *tua parte retenta*, sunt intelligenda, vt videlicet pars illa ducenda sit è manibus Parochorum, nempè ex toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Ecclesiæ, quam quidem quartam iam anteà dicit institutam tex. in *cap. concesso*, cum multis ibidem 12. *q.* 2. & de illa agit tex. in *d. cap. conquerente*.

12 Nec obstat tex. in *cap. dudum, de decim.* satisfit si dicas tex. illum dum dicit Episcopum habere fundatam intentionem Iure communi super decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipsius
13 Episcopi, qualis est Ecclesia Cathedralis, respectu cuius dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliarum Parochiarum, *Abb. in d. cap. cum contingat nu. 7. Rebuff. de decim. q. 7. nu. 7. Monet. eod. tract. cap. 7. num. 7.*

14 Sic similiter quando prædia, ex quibus decimæ petuntur, non sunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prædia immediatè in Parochia Episcopi, ac proindè decimæ illorum Iure communi ad Episcopum tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, *d. cap. quoniam, in fine*, sic necessariò intelligendum, vbi *Abb. nu. 2. & 4. glos. verbo iure communi in d. cap. cum contingat, Rebuff. q. 7. nu. 8. Verall. decis. 340. nu. 2. par. 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 25. q. 9. vers. deindè, Monet. cap. 7. nu. 9. Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. nu. 21. Rota in Pacen. decimarum dell'Hebrero 9. Iunij 1603. & 21. Iunij 1604. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Placentina decimarum personalium de Trugillo 18. Martij 1618. coram bonæ mem. Buratto, inter eius impressas decis. 164. & in Concben. decimarum del Infantado 18. Decembris 1617. coram bona mem. Martino Andrea.*

15 Sic etiam in illis Diœcesibus, in quibus Parochiæ non sunt distinctæ, solus Episcopus dicitur totius Diœcesis vniuersalis Parochus, ac proindè ei debentur decimæ *cap. fin. vbi glos. de Paroch. Rebuff. d. q. 7. nu. 9. Azori. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 36. q. 9. Rot. decis. 309. nu. 5. par. 2. diuers. Monet. d. cap. 7. nu. 10. Buratt. d. decis. 164. nu. 2.* & fuit resolutum in dicta *Ciuitaten. decimarum coram Card. Verospio.* Et in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedrales, dignitates, & nonnulla alia beneficia sunt fundata super decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non possunt dici habere intentionem

nem

nem fundatam contra huiusmodi Beneficiatos super decimis, sed tenentur probare, vt dixit *Rot. coram Gregor. XV. decis. 429. nu. 6.*

16 Ex his colligitur primò decimarum perceptionem Iure communi attento pertinere ad capellam, quæ nouiter & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantuncunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. Patet si expendamus in illa reperiri Parochum, quem supponimus legitimè obligatum ad administranda spiritualia in sui Populi salutem, ac proindè nil mirum si Iure communi inspecto perceptio decimarum ad illum spectare dicatur, iuxtà suprà resoluta, ità in specie resoluunt *Abb. n. 8.* & Doctores communiter in *d. cap. cum contingat.* Nec refragatur tex. in *cap. Ecclesia, & in cap. quicunque 16. q. 1.* dum dicunt nouas Ecclesias construendas non esse cum præiuditio antiquiorum, saltem quoad decimas; satisfit enim si aduertas Iura illa non procedere quando ex iusta causa, & concludente iustitiam, interueniente Episcopi auctoritate, & alijs requisitis non deficientibus, capella in Parochiam erigitur, iuxtà terminos *tex. in cap. ad audientiam il 1. de Eccles. adific. Concil. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 4.* prout in specie intendit *glos. in d cap. Ecclesia,* facit tex. in *cap. sicut vnire, de excess. Prælat.* Sic sanè sine prædicta iusta causa, & necessaria non potest Episcopus capellæ nouiter erectæ deputare certam Parochiam cum præiuditio Ecclesiæ Baptismalis, cuius consensus ad talem deputationem necessarius est, prout in specie aduertit *glos. verbo antiquiores in d. cap. quicunque, Lambertin. de iurepatron. lib. 1. par. 1. q. 4. art. 8. Rebuff. q. 6. à nu. 9.* & multoties prædictæ capellæ erectio solet fieri cum quadam transactione, & compositione celebrata inter Ecclesiam antiquam, & ipsam capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas non constituendo Vicarium in eadem capella, sed mercenarium per Parochum Ecclesiæ antiquæ designandum; quòd si capella habens Parochiam intra limites alterius inueniatur, & non constet de iusta, & necessaria causa Parochiæ deputationis, & sic dubium proponatur, illam quidem interuenisse, & reliquas solemnitates præsumendum est iuxtà resoluta per *Archid. in cap. nemo nu. 3. de consec. dist. 1. Felin. in cap. de quarta nu. 12. de præscript.* quæ sententia data temporis diuturnitate, putà decem annorum, extrà controuersiam procedit, siquidem licet solemnitas extrinseca, qualis est Episcopi consensus, & interuentio iustæ, & necessariæ causæ ex se non præsumatur, iuxtà reg. tex. in *l. quæcunque 15. §. vlt. ff. de publ. in rem act.* resoluit *Boer. decis. 34. nu. 2. Gam. Lusit decis. 48. à nu. 3.* diuturnitate tamen temporis interueniente necessariò præsumuntur iuxtà reg. *tex. in l. si filius C. de petit. hæred.* tradit communis per tex. ibi in *l. cum*

de in

de in rem verso ff. de vsuris, & in cap. peruenit, de empt.

17 Secundò colligitur Ecclesiam Matricem de Iure communi fundatam esse quoad decimas prædiales suæ Parochiæ *glos. verbo de iure communi in d. cap. cum contingat, Rebuff. q. 6. nu. 12. Soar. de Relig. tom. 1. lib. 1. de decim. cap. 28. Rot. in Nouarien. decimarum*
18 *7. Maij 1627. coram R.P.D. meo Pirouano*. Si verò Ecclesia Matrix consentit assignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc censetur remisisse ius decimandi, & alia Iura Parochialia quoad illam portionem limitum, qui nouæ Ecclesiæ assignati sunt, *Rebuff.*
19 *d. q. 6. nu. 20. Monet. d. cap. 7. nu. 30.* itaut Ecclesia Parochialis de nouo erecta fundatam habeat intentionem super decimis contra Ecclesiam Matricem, cui prius decimæ debebantur; *Rot. in Mediolanen. decimarum de Carlatio 18. Martij 1616. coram bona mem. Martino Andrea, & in Comen. decimarum 28. Iunij 1602. & 27. Nouembris 1616. coram Card. Sacrato, & in Conchen. decimarum de Castecon 11. Maij 1615. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Mediolanen. decimarum S. Iuliani 16. Ianuarij 1613. coram Card. Pamphilio iun.* vbi vult hoc procedere quando dismembratio est facta simpliciter, non autem quando est facta cum claus. *fine præiuditio alicuius, Calderin. cons. 2. de decim. Abb. in d. cap. cum contingat nu. 8. in 4. casu* post *Butr. nu. 8. in fine vers. quandoque intra limites*, idem *Abb. in cap. ad audientiam nu. 14. de Eccles. ædific. & cons. 58. ad fin. vers. hanc insuper lib. 1. Paris. cons. 73. nu. 1. lib. 4. Menoch. cons. 39. nu. 20. Ruin. cons. 169. nu. 78.* & non est necesse quòd reales limites assignentur, sed sufficit quòd Matrici, cui debebantur decimæ, & primitiæ in erectione nouæ Parochiæ, relinquantur solæ primitiæ ex gratia *Rot. in d. Mediolanen. decimarum de Carlatio*; per inclusionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & censentur assignatæ parochiali nouiter erectæ *arg. tex. in l. cum prætor ff. de iudic. & in l. maritus vbi glos. verbo præscripserit C. de procurat.* stante maximè consensu Præpositi Ecclesiæ Matricis in ipsa dismembratione. Aduertendum quoque est *Rot. in d. Mediolanen. decimarum de Carlatio* de hac conclusione dubitasse an scilicet decimæ absque alia assignatione, & dismembratione facta per Episcopum transirent ipso iure in Ecclesiam Parochialem nouiter erectam propter *Concil. Trid. sess. 21. de reformat. cap. 4.* ibi, *assignetur competens portio arbitrio Episcopi, &c.* & ideò causam remisisse ad *Eminentiss. S. Congregationis Concilij Trid. interpretes*, qui partibus auditis *sub die 11. Martij anno 1617.* censuerunt decimas ad Ecclesiam Matricem pertinentes nō transire ipso iure in Parochialem Ecclesiā nouiter erectā, sed remanere apud Ecclesiā Matricē, nisi eas Eps nouo Parocho ad præscriptum *Concilij* assignauerit.

20 Tertiò

20 Tertiò colligitur deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus surgunt, *d. cap. cum contingat, & d. cap. quoniam, de decim.* quòd si noualia appareant inter duas Parochias, & nesciatur intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diuisio, vt voluit *Henric. Boich in cap. peruenit col. 1. de decim.* vel Episcopus, cui voluerit, iudicio suo concedit, secundum *Rebuff. d. tract. q. 14. nu. 5.* per *d. cap. quoniam*, vbi habetur quòd tunc Episcopum secundum discretionem à Deo sibi datam, vel alij Ecclesiæ deputare, vel ad opus suũ retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo, & portione limitum cuilibet earum Parochiarum debet assignari, vt disponitur in *d. cap. quoniam*, & notauit *Rebuff. d. quæst. 14. num. 4.*

21 Quartò colligitur Parochianos teneri denuntiare, & Parochum certiorem facere ad decimas recipiendas, statimq. post collectos fructus illas persoluere, ad quorum solutionem debent esse parati quoties per Parochum, vel eius procuratorem fuerint petitæ, aliàs peccatum mortale incurrunt, ità *glos. verbo fructibus in cap. cum homines, de decim. Cou. lib. 1. var. cap. 17. nu. 8. vers. tertia*, *Rebuff. d. tract. q. 13. nu. 50. Fagundez d. prae. 5. lib. 1. cap. 4. n. 11. Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. nu. 43. Soar. d. lib. 1. cap. 36. nu. 20. & cap. 37. nu. 2.* quòd enim decimæ prædiales solui debeant statim ac fructus collecti sũt probat expressè *tex. in d. cap. cum homines*, ibi, *statim frugibus collectis, &c. Lal. Zanch. de priuileg. eccles. priuil. 120. num. 11. Rebuff. d. tract. q. 12. nu. 1. & 3. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 12. cap. 13. nu. 160. Guid. Pap. decis. 70.* vbi etiam intelligit, *statim*, idest quanto citiùs solui possunt, *Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 252. nu. 1. Paul. Laymann in Theolog. morali lib. 4. tract. 6. cap. 5. nu. 1. Monet. d. tract. cap. 6. q. 2. nu. 8.* vbi *nu. 9.* cum *Rebuff. d. q. 12. nu. 2. & Azori. d. p. 1. lib. 7. cap. 24. q. 16.* tenet sufficere quòd fructus sint collecti licet granum sit cum pallea, & *nu. 15.* subdit valere consuetudinem, vt decimæ prædiales non soluantur statim, sed certo tempore. Vn-

22 dè mortale peccatum incurrere consuetas decimas tardiùs dantes resoluunt *Marches. de commission. p. 1. cap. 15. sub nu. 17. Campan. d. rub. 12. cap. 13. nu. 155.* immò teneri soluere, vel monere debentem quando frumentum, vel vinum petijt, si decimæ solutæ non fuerunt statim ac fructus collecti sunt, vel saltem iuxtà consuetudinem monito Curato, vt decimam reciperet, voluit *glos. d. verbo fructibus*, sequuntur *Rebuff. d. quæst. 12. num. 2. Monet. d.*

23 *cap. 6. nu. 10.* debentur enim statim absque eo quòd à Parocho petantur, vel exigantur, quia dies ipse siue tempus solutionis pro creditore interpellat, *Rebuff. d. q. 12. nu. 7. Gutier. d. cap. 21. nu. 44. Paul. Laymann in Theolog. morali lib. 4. tract. 4. cap. 5. nu. 1. in fine.*

24 Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum etiamsi sint publica, cum ad id nullo pacto, nullaue lege obligentur, vt in specie tradit *Guid. Pap. decis.* 283. *Adrian. quodlib.* 5. *art.* 1. §. 2. licet contrarium teneant Doctores communiter, vt per *Gutier. d. cap.* 21. *nu.* 43. quorum sententia poterit procedere data consuetudine in contrarium, quæ non datur, immò inspecta illa clerici solent mittere pro decimis ad agros, fundosq; tempore collectionis, vt testatur *Gutier. vbi sup. num.* 45. Sic sanè reprobanda est sententia *Paris cons.* 15. *num.* 26. *lib.* 1. asserentis Parocho non petente suas decimas tempore collectionis, posteà petere non posse, contra quem est *glos. d. verbo fructibus*, & illam opinionem tanquam falsam reprobant *Cou. d. c.* 17. *nu.* 8. *vers.* 8. *& Rebuff. d. tract. q.* 13. *nu.* 50.

25 Infertur secundò alij Parocho decimam non esse soluendam, præterquam illi apud quem ecclesiastica Sacramenta suscipiuntur. Diximus supra decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit, at qui nulli alij sunt Parochi ad hunc effectum, nisi illi, apud quos ecclesiastica Sacramenta recipiuntur, vt docet *tex. in cap.* 2. *de Paroch.* Igitur, &c. Probant *Corol. tex. in cap. vlt.* ibi, *nec ab ijs temporalia exigant*, *de Paroch. tex. melior in cap. quæsti* 16 *q.* 1. *& in cap.* 2. *vers. illi*, *de decim. & in cap. ad decimas, de restit. spoliat. lib.* 6. tradunt *S. Thom.* 2. 2. *quæst.* 87. *art.* 3. *Siluest. verbo decima num.* 14. *Rebuff. d. tract. quæst.* 5. *à nu.* 16. *& quæst.* 14. *num.* 39. *& quæst.* 6. *num.* 12. Verùm isti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt, nec de

26 quibus decimis intelligant, ipsi declarant. Quare pro terminorum cognitione, & pleniori huius Corolarij declaratione sciendum est primò decimas dupliciter considerari, aliæ nanque personales sunt, aliæ verò prædiales appellantur, prout sæpius hoc cap. meminimus; inter quæ quoad nostrum propositum illud est discrimen, quod priores attento Iure non alij Parocho debentur, quàm illi apud quem suscipiuntur ecclesiastica Sacramenta, vt probat *tex. in cap. ad Apostolicæ* 20. *vers. noueris*, *de decim. & in cap. fin. de Paroch.* resoluunt *Siluest. verbo decima num.* 14. *Rebuff. d. tract. quæst.* 5. *num.* 3. *& quæst.* 6. *à num.* 2. *& à num.* 24. *& quæst.* 13. *num.* 63. *Gutier. practic. lib.* 1. *quæst.* 37. *num.* 8. *Soarez de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 21. *&* 22. *num.* 8. *Monet. d. tract. cap.* 7. *ex num.* 21. *Basil. Pont. de Sacrament. Matrimon. lib.* 5. *cap.* 13. §. 3. *num.* 19. *Fagundez d. praecept.* 5. *lib.* 1. *cap.* 3. *à num.* 1. Ratio est quia sicut proprius Parochus sua persona, & illius ministerio prædicta Sacramenta administrat, ità quoque oportet, vt ille in

cuius

cuius fauorem fit prædicta administratio, eidem Parocho soluat
decimas de illis, quæ ex propria persona, & illius ministerio ac-
quisiuit, qui Parochus esse non desinit etiamsi Parochianus causa
comitandi Regem, vel fugiendi pestem, vel recreandi animum,
vel agendi aliqua negotia, vel denique causa belli extrà illam Pa-
rochiam resideat, absque tamen animo transferendi domicilium
in perpetuum, prout colligitur ex *tex. in cap. 3. de sepult. lib. 6.* ad-
uertit in specie *Nau. conf. 2. nu. 5. de decim.* quamuis per accidens
in eadem Ecclesia per totum tempus absentiæ non recipiat Sacra-
menta, & optimè obseruat *Basil. Pont. loco proximè citato* huiu-
smodi decimas personales, si alicubi sint in vsu (prout sunt in mul-
27 tis Hispaniarum partibus, vt attestantur *Nau. in man. cap. 21.
num. 31. Gutier. d. cap. 21. num. 34. Rot. in Placentina decimarum
de Truxillo 15. Nouembris 1611. coram bona mem. Buratto, inter
eius impressas decis. 572.* nam vt plurimùm non esse in vsu docent
28 *Sà verbo decimæ num. 1. & Soarez d. lib. 1. cap. 21.*) non spectare ad
Ecclesiam habitationi connexam, sed domicilio, quia decimæ
istæ persoluuntur ad sustentationem eorum, qui spiritualia mini-
strant, tum quia transeunt hæc onera cum persona, non enim
inhærent rei, quare æquum videtur, vt illæ Ecclesiæ soluantur,
quæ spiritualiter fidelem alit Sacramentis, atque doctrina. Vndè
subdit idem *Basil. Pont.* quòd si quis mutet domicilium, licet ha-
beat in alia Parochia possessiones, illi debentur, vbi domicilium
habet, & licet non mutet domicilium, si tamen extrà suam Pa-
rochiam laboret etiam per magnam anni partem, semper decimas
personales soluet illi Ecclesiæ, vbi habet domicilium, quia ibi
per se recipit Diuina licet ex accidenti occasione absentiæ con-
tingat quandoque alibi recipi Sacramenta, de quo etiam *Fagun-
dez d. præc. 5. lib. 1. cap. 3. nu. 2.*
29 Quòd si contingat habere duo domicilia, si vnum accessorium
est, principali soluet, si verò in vtroque æqualiter se collocat, in-
ter vtrumque diuidentur, ità *Rebuff. de decim. quæst. 6. nu. 5. Soar.
d. lib. 1. cap. 21. num. 2. Fagundez d. cap. 3. nu. 5.* vbi *num. 6.* subdit
30 quòd si quis artifex habeat domicilium in confinio duarum Pa-
rochialium tenetur decimas personales soluere illi Parochiæ, vbi
est pars domicilij, in qua semper laborat, & *n. 7.* addit quòd si dubi-
tetur de qua Parochia domiciliũ sit, tunc inspicienda est ianua, seu
porta illius principalis. In posterioribus verò prædialibus non sic
dicendum, sed secundum distinctionem infrà referendam.
31 Sciendum est quoque decimas prædiales in duplici esse differen-
tia, aliæ enim veniunt soluendæ ex prædijs sitis intra propriam Pa-
rochiam, aliæ verò colliguntur ex prædijs sitis in aliena Parochia,

inter quas illa est differentia, quia priores etiam sine dubio non debentur alij nisi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta, & ità probat *tex. in d. cap. ad decimas, & in d.cap. quoniam*, & sic procedunt *tex. in d.cap. quæsti, & in d.cap.2.de decim.* contra verò posteriores, quæ si non soluerentur Ecclesiæ prædiali, vtique iniuria quodammodo inferri videretur illius Parocho, cum sit paratus ministrare Sacramenta dominis prædiorum, tum etiam quia daretur confusio Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos statuens iuxtà *tex. in cap.1. dist.80. & in c.1.13. q.1.* & consequenter resultaret maximum inconueniens, quod cōsiderauit *tex. in d.cap. cum sint homines, & in c. super eo, de Paroch. & in cap. quicunque, & in cap. liceat 16.q.3.*

32 Ex his colligitur primò decimas personales sicut prædiales intra tamen propriam Parochiam constitutas sine dubio non alij, quàm proprio Parocho esse persoluendas, patet si expendamus nulli alij nisi illi esse debitas, iuxtà resoluta, & quòd sint institutæ ob ministeriū Sacramentorū, quod quidem in personis exercetur, & ità probant *tex. in d.c. ad Apostolicæ, & in d. cap.2. &* alia Iura supra citata, resoluunt *Siluest. Rebuff.* & alij post eos relati.

33 Colligitur secundò non sic dicendum esse in decimis in aliena Parochia constitutis, in quibus recurrendum est ad consuetudinem, vt inquit *tex. in d. cap. cum sint homines*, & per illum sic docent *Abb. cons. 58. nu.2. vers. ex his argumentis, Cou. d. cap.17. nu.8. vers.4. Perez l.1. post princ. vers. huiusmodi autem decima tit.5. lib.1. Ordin. pag.116. & l.3. in princip. tit.6. eod. lib.1. pag.133. Gutier. practic. lib.1. quæst.17. nu.2. & 5. & Canon. lib.2. cap.21. nu.58. Pute. decis.150. nu.4. vers. tamen istis, lib.1. Rot. decis.161. nu.3. p.2. diuers. & decis.274. nu.1. & decis.289. p.2. recent. & in Abulen. decimarum 17. Decembris 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano vers. tertio tollitur*, vbi fuit dictum quòd si ageretur inter Ecclesiam prædialem, & Sacramentalem, cui decimæ deberentur, tunc standū erit consuetudini. Patet si expendamus in huiusmodi decimis non esse Iure compertum cui nam Ecclesiæ debeantur *Achil. decis.6. num.2. de decim. Pute. decis.176. nu.4. lib.3.* & propterea in earum solutione Iuris obscuritatem reperiri, vt fatetur *Pontifex in d.cap. cū sint homines, & in d.cap. ad Apostolicæ*, ac proindè cum consuetudo sit optima legū declaratio *cap. cū dilectus, de consuetud.* vtique ad illā in hac dubietate erit recurrendū, vt securiùs procedatur, nec aliud euincit necessariò *tex. in l. Imperatores in princ. ff. de publican.* siquidem intelligi potest de oneribus alijs realibus, quæ ratione rei debentur, nos verò agimus de decimis, quæ licet reales appellentur, non tamen ratione rei, sed ratione personæ debitæ sunt; quæ

quæ quidem consuetudo per decennium inducetur, eo quòd non contra Ius expressum, sed magis præter Ius censetur propter ob-
35 scuritatem illius, quòd per illam declaratur, ac proindè nil mirum si longo tempore, hoc est per decennium, rectè inducatur, iuxtà *glos.* receptam *in cap. vlt. verbo cõsuetudine, de consuetud. lib. 6.* obseruant in specie *Achil. decis. 3. nu. 5. de decim. Abb. in d. cap. cum sint homines in fine, Con. d. n. 8. vers. 4. Rebuff. d. tract. q. 13. nu. 47. & 60. Monet. d. tract. cap. 5. nu. 102. Gutier. d. cap. 21. num. 58.* quicquid contradicat *glos. in d. cap. cum sint homines*; quod quidem intelligendum est de prædijs noualibus, in quibus prædicta consuetudo verificatur, secus verò si antiqua sint, & per tempus sufficiens alij Ecclesiæ Parochiali decimæ sint acquisitæ, tunc enim longioris temporis consuetudo erit necessaria, vt infra notabimus *corol. quarto*. Intellige quoque supradictam resolutionem dum habet sufficere decennium ad introducendam consuetudinem huiusmodi, vt habeat locum quando agitur inter duas Ecclesias Parochiales, secus si ageretur inter Ecclesiam Parochialem, & alteram, cui Ius resistit, tunc enim requireretur immemorialis, aut quadragenaria cum titulo, *Rebuff. d. q. 13. nu. 83. cum seqq. Rot. in Calagurritana decimarum 19. Martij 1610. coram Card. Caualerio, inter eius impressas decis.*... Et manutentio in possessione exigendi decimas peti potest ne dum ex propria persona, sed etiam nomine Ecclesiæ, & solet dari, vt in causa *Fossanen. decimarum 2. Martij 1622. coram R.P.D. meo Pirouano.*

36 Colligitur tertiò semota consuetudine tales decimas potius prædiali, quàm Baptismali Ecclesiæ esse soluendas, siquidem pro illa & æquitas, & aliquis rigor Iuris, in quo æquitas fundatur, reperitur ex supradicta consideratione. Iuuat decisio *Iurisconf. in l. Barbarius ff. de offic. Præt.* vbi æquitas in efficaci Iuris ratione fundata prǽualet alicui Iuris rigori non tamen scripto apertè propter tex. in *l. prospexit ff. qui & à quibus*. Accedit quòd licet prædictæ decimæ ratione personæ debeantur, vt suprà proximè considerauimus, non tamen negandum est ab ipso prædio deberi, & ità debitas esse Ecclesiæ prædiali, cui idem prædium manet obligatum, & in quo eadem Ecclesia ius acquirit, ac subindè cum parata sit prædicta Ecclesia ad exercendum præfatum ministerium, quod per accidens supposita mutatione domicilij non exercetur, aliquo modo induci potest ex *reg. tex. in d. l. Imperatores.* Sic aliàs infideles commorantes in terris Christianorũ, & habentes possessiones in aliqua Parochiali Ecclesia, eidem tenentur decimas soluere, quos tamen constat non recipere in illa aliquod ministerium spirituale, prout ostendimus infrà *§. 3. corol. 1.* Facit tandem quia

apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in Parochialiũ confusione, quod quidem bono priuato semper anteponitur, vndè videtur dicendum prædictæ Ecclesiæ prædiali tales decimas esse soluendas, prout in specie mihi sentire videtur tex. in *d.cap.cum sint homines*, ibi, *quia difficilè nimis videtur, &c.* tradunt *S Thom.2.2.q.87.art.3.ad 2.Cou.d.nu.8.vers.2. Siluest.verbo decima nu.14.Nau.cons.2.nu.7. de decim.Gutier.d. lib.2. cap. 21. nu.54. Achil.decis.3.nu.1. de decim. Pute.decis.176.nu.3.lib.3. Rota in Placentina decimarum* 10. *Maij* 1628. *coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*.

37 Infertur tertiò quid dicendum de decimis ouium, quæ ad varias partes transeunt, cui nam Ecclesiæ soluendæ sint; & in primis pro Ecclesia domicilij, seu Baptismali, facit quia fructus ouium dicuntur illarum fructus industriales, & non naturales, secundum *Bald. in l.ancillæ C.de furtis*, eo quòd multùm in illis operatur domini, & custodis industria, vt aduertunt *Cou.var.lib.1.cap.3.nu.6. Menoch. de arbitrar.casu* 12.*à nu.3.& 19.* & vti tales dicendi sunt personales, veluti acquisitæ per hominis personam, & illius ministerium; constat autem decimas personales absolutè, & in totum soluendas esse illi Parocho apud quem ecclesiastica recipiuntur Sacramenta, vt notauimus *sup. corol.proximo*, qualis est Parochus domicilij, licet per accidens ad alium locum se transferat Parochianus iuxtà *tex.in cap.3.de sepultur.* dummodò tamen fiat translatio sine animo construendi, & conseruandi domicilium propter *tex. in l.4. & in l.assumptio §.filius vers. viris prudentibus ff. ad municip. & in l. pen.ff.de Senator.& in cap.ex parte,& in cap.postulasti, de foro comp.* Facit rursus *tex.in cap. commissum*, ibi, *in cuius Parochia commorantur, &c. de decim.* Pro Ecclesia verò loci, vbi oues pascunt, facit quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit *glos.verbo personales in d.cap.ad Apostolicæ, de decim.* communiter recepta ex *Nau. d. cons.2.nu.7.* ac subindè semota consuetudine prædictæ Ecclesiæ prædiali in totum, & absolutè persoluendæ sunt, prout eadem *glos.* affirmat. Facit insuper doctrina *Host. in sum. de decim.§.1.* quem sequitur *Angel.& Siluest. in sum.verbo decima nu.1.* dum appellant decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium persoluuntur, vndè non est verum dicere quòd soluendæ sunt illi Ecclesiæ, in cuius Parochia commorantur iuxtà *reg. tex. in l.Imperatores ff.de publican.*

38 Quapropter resoluendum videtur, quòd si oues dimidia parte anni pascunt in Ecclesia prædiali, dimidium totius decimæ illi persoluendum est, reliquum verò dimidium pro rata temporis Ecclesiæ Parochiali, si altera dimidia parte anni in eadem oues pascunt,

ſcunt, ità in effectu *gloſ. verbo perſonales in d. cap. ad Apoſtolicæ, S. Thom. d. q. 87. art. 3. ad 2. Greg. Lop. l. 9. tit. 20. part. 1. Rebuff. d. tract. q. 6. nu. 25. cum ſeqq. Soar. de Pace in pract. tom. 2. p. 1. cap. 5. nu. 8. cum ſeqq. P. Soar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. nu. 8. cum ſeqq. Monet.*
39 *d. tract. cap. 4. nu. 16.* vbi ait decimas quoque diuidendas eſſe inter duas Parochias, ſi in earum vna iaceant, & dormiant oues, & in alia paſcant, *Fagundez de ſeptem Eccleſ. præceptis prae. 5. lib. 1. cap. 5. nu. 10. Baſil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 13. §. 3. nu. 23. & 24.*
40 vbi *nu. 25.* reſoluit quando huiuſmodi oues nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in alijs, nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illi, in qua paſcuntur, & morantur. Nec prædictæ reſolutioni refragatur dicere quòd decimæ animalium propter induſtriam, & miniſterium hominis in illis acquirendis neceſſariam, ſunt perſonales, ac ſubindè ſine aliqua diminutione eſſe perſoluendas Eccleſiæ Baptiſmali. Satisfit enim ſi aduertas induſtriam, & miniſterium hominis tantummodò conuincere prædictos fructus animalium non eſſe purè naturales, hoc eſt naturaliter productos, & in quibus ſolummodò natura operatur, nihil tamen reales eſſe, & non perſonales, ſicut ſunt ſegetes, & alij plurimi, in quibus multùm opera, & induſtria hominis reperitur, qui ſimiliter ex rebus natura producente, & iuuante producti reales dicuntur, nequaquam verò perſonales, qui tantummodò ſunt illi, qui ſine re aliqua per hominis perſonam, & illius miniſterium acquiruntur, prout ſunt illi, qui ex artificio, & militia proueniunt.

41 Ad tex. verò in *d. cap. commiſſum* reſpondetur illum quidem agere de animalibus, quæ exiſtunt, & paſcunt in eadem Parochia Baptiſmali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus decimas ſoluere nolebant, allegantes conſtructionem Monaſterij ſui factam in territorio eiuſdem Eccleſiæ, qua reiecta allegatione Pontifex iubet, vt eidem Eccleſiæ, ſicut anteà, decimæ perſoluantur, quæ quidem reſolutio intelligenda eſt attento Iure, non tamen data conſuetudine, quæ in hac ſpecie maximè conſideranda eſt.

42 Vtrum verò decima ſit ſoluenda ex prædictis animalibus Eccleſijs illarum regionum per quas illa, ſeu oues paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium? dicendum eſt quòd non, ſiquidem licet eundo, & redeundo paſcant in paſcuis prædictarum Eccleſiarum, hoc tamen nutrimentum minimum eſt, & paruæ conſiderationis, vndè cum de minimis decima ſoluenda non ſit, *arg. l. ſcio ff. de integ. reſtit. l. ſi oleum §. fin. cum l. ſeq. ff. de dolo,* cum alijs per me citatis in *tract. de Axiom. Iuris vſufreq. Axiom. 150.*

*nu.*1. necessariò videtur dicendum prædictis Ecclesijs nil deberi loco decimarum. Accedit quia, vt aduertit *Nauar. vbi sup. num.* 3. moraliter loquendo videtur impossibile rectè iudicare, quæ nam quantitas prædictis Ecclesijs solui debeat, & quæ nam sit valor illius, vndè necessariò dicendum est non esse faciendam maiorem impensam, nec maiorem laborem assumendum, quàm sit res ipsa propter quam assumitur.

43 Infertur quartò spoliatum per Parochum à perceptione decimarum, quas intra ipsius Parochiam possidebat, non aliter esse restituendum quàm si ostendat titulum, vel causam iustam, qua possessio eiusdem iustificetur. Diximus *suprà in princip. huius §.* attento Iure decimam priori modo consideratam post diuisionem Parochiarum adeò solis Parochis competere, vt nullus alius illam habere possit, at qui resistente Iure communi, & illius præsumptione spoliato, fauenteq; spoliatori, non est spoliatus restituendus donec ostendat titulũ, vel causam sufficiẽtem, qua præsumptio aduersus illũ resultans purgata sit. Igitur, &c Probant *corol. tex. optim. in c. ad decimas*, ibi, *nisi euidẽter docuerint, &c. de restit. spol. lib. 6. Innoc. in c. in litteris*, vbi *Beroi. n.* 87. dicit cõmunem, *eod. tit. in antiq. Rip. in c. cũ Ecclesia Sutrina col. pen. de causa possess. Felin. in cap. ad petitionem nu. 7. de accusat. Cou. lib. 1. var. c. 17. nu. 6. Nau. in c. accepta opposit. 10. n. 7. & 21. de restit. spol. Menoch. illustr. c. 86. à princ. & cap. 89. n. 4. Rebuff. de decim. q. 13. n. 83. Monet. eod. tract. cap. 5. nu. 82. Gutier. lib. 2. Canon. cap. 21. nu. 74. Anton. Gabr. commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. nu. 107. Menoch. remed. 1. recuper. à nu.* 367. Pro quibus etiam facit quia si aliàs restitutio concederetur non purgata prædicta Iuris præsumptione, vtiq. lex concedens talem restitutionem iniusta censeretur, veluti consentiens, vt spoliatus in peccato, & in retentione iniusta perseueret contra domini voluntatem, ad quem ex prædicta Iuris præsumptione pertinere dicitur decima de qua agitur, ad quod alludere videtur tex. ad *d. cap. ad decimas*, ibi, *iniustè occupasse, &c.*

44 Nec contra *Corol.* obstant verba generalia tex. in *d. cap. in litteris, de restit. spoliat.* & ratio illius in fine posita, si dicatur similiter Ius resistere illi, qui absque Canonica institutione retinet ecclesiasticum beneficium iuxtà *reg. 1. de regul. Iuris lib. 6. & cap. 3. de instit.* siquidem respondetur resistentiam Iuris resultantem ex defectu tituli solam reperiri in proprietate beneficij, non verò in possessione illius, quæ quidem licet iniusta, vera tamen data capacitate possidentis reperiri potest absque Canonica institutione, eo quòd beneficia sua natura sunt possidibilia, dum quis aliquando possidendi capax per vsum adæquatum, & sufficientem tanquam domi-

dominus apprehendit,iuxtà definitionem possessionis, ac proindè nil mirum si in *d.cap.in litteris* restitutio spoliato concedatur contra spoliatorem non ostensa Canonica institutione aliqua, quod quidem significare videtur tex. ille in ratione, quam assignat de prædone restituendo, contra verò in decimis, de quibus agimus, quarum possessioni ex defectu Parochiæ Ius commune videtur resistere. Verùm aduersus talem intellectum vrget quia defectus Canonicæ institutionis videtur arguere resistentiam Iuris non solum circa proprietatem, verùm etiam circa possessionem, & ità verbū *obtineri* in *d. reg. beneficium* non tantùm ad proprietatem, sed etiam ad possessionem referendum est, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs deficiente titulo fructus recipi nō possunt, prout in specie resoluunt *Cou.de sponsal.p.2.cap.6. §.8.nu.8. Hoied.de incompat.benefic.p.1.cap.13.à princ. Mencb. vsufreq. cap. 16.* qui quidem fructus reciperentur si sine titulo legis resistentia non daretur circa possessionem beneficij ex *reg. tex. in l. bonæ fidei ff.de acquir.rerum dom.* & ex his,quæ resoluunt *Cou.vbi sup.nu.16.& in reg.possessor p.2.§.2.nu.7. Nauar.in princ. de Pœnit. dist.6. num.23.* Vrget insuper quòd defectus Parochiæ, etiamsi arguat resistentiam Iuris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam necessariò circa possessionem data capacitate retinentis, nulla enim datur lex, quæ talem possessionem inficiat propter defectum Parochiæ *arg.tex.in cap. causam quæ, de præscript, & in cap.probibemus, de decim.* immo colligitur ex tex. in *d.cap.ad decimas*, ibi,*possedisse*. Vrget denique quia idem *cap. ad decimas* procedit etiam data supradictà resistentia circà proprietatem, vt Doctores ibidem fateri videntur. Vndè melius respondetur quòd licet fateamur aduersus spoliatum à beneficio dari legis resistentiam, dum titulum, vel causam sufficientem non ostendit, nihilominus tamen eadem lex non assistit spoliatori, prout assistit Parocho, quando à perceptione decimarum intra suam Parochiam alium spoliat, in quo casu procedit tex.in *d.cap.ad decimas*,& hoc corolariū secundū quod sic explicatum declarantur tex. in *cap.ex insinuatione,de procuratorib.*vbi habens plura beneficia incompatibilia ab altero spoliatus restituitur, & in *cap. licet, de preben. lib.6.* iunctis resolutis per *Abb.in d.cap.in litteris nu.24.* plures, quos refert *Nau. in dicto cap.accepta nu.6. Cou.d.cap.17.nu.6.* Sic aliàs si laicus proponatur spoliatus ab alio laico spoliatore sine alia ostensione tituli, & iustificatione,restituendus est ad perceptionem decimarum, quantuncunque spoliator velit probare ad se illud Ius pertinere, prout in specie dicit communem sententiam *Mencb.* qui plures refert *illustr. cap.89. num.5.*

45 Nec

45 Nec similiter refragatur *tex. in cap. cum Ecclesia Sutrina, de causa poss. & prop.* vbi Ius commune resistebat clericis spoliatis potestate eligendi Episcopum, & assistebat Canonicis Ecclesiæ Cathedralis spoliatoribus, de quibus ibi, vt illic fatetur Pontifex in illis verbis, *canonica instituta, &c.* & tamen tex. supponit absque vlla tituli ostensione prædictos clericos forè restituendos, nisi insimul actum fuisset petitorio, in quo clerici defecerunt. Siquidem omissis varijs explicationibus, de quibus *Abb. nu. 44. Rip. num. 12. ibidem*, & alij relati à *Cou. d. cap. 17. nu. 7.* latissimè *Mench. d. cap. 86. à princip.* ex mente nonnullorum Doctorum respondent Præceptores in *d. cap. cum Ecclesia* propterea non fuisse factam restitutionem, quia clerici, de quibus ibi, non breui tempore, sicut in *d. cap. ad decimas* (prout illi intelligunt aduerbium *aliquandiù* ibi positum) possessionem habuerunt, sed diuturnam, & longam quasi possessionem, eo quòd constat ex littera non tantùm in vna, vel in duabus, sed in trium Episcoporum electionibus insimul cum Canonicis concurrere, patet ex tex. ibi, *electio trium Episcoporũ, &c.* insuper non solum per se, sed etiam per suos prædecessores concurrere, patet ex princip. tex. *vers. verum*, ibi, *ipsi ac prædecessores eorum, &c.* ex qua diuturna quasi possessione insurgit præsumptio tituli præcedentis, & ex illa iustificatur possessio eligendi iuxtà *reg. tex. in l. cum de in rem verso ff. de vsuris, & in l. si filius C. de petit. hæred.* qua de causa tex. ille expendit tres illas electiones, aliàs enim ad probandam possessionem per se solus sufficiebat vnicus actus, qui effectum sortiretur, iuxtà *reg. tex. in cap. consultationibus, de iurepatron.* communis ex *Cou. in reg. possessor p. 2. in princ. nu. 6.* quæ quidem explicatio similiter probabilis est, & vti talis defendi, & teneri potest, prout defendimus in *collect. ad d. cap. ad decimas nu. 7. & 8.* Sed tamen vrget aliquo modo quia assistentia trium electionum de necessitate non conuincit longinquitatem temporis, siquidem poterant Episcopi electi breui viuere tempore. Vrget insuper, quia tex. non expendit illas tres electiones in causa possessorij, de qua ibi directè non agebatur (tunc enim vnica tantùm electio sufficiebat) sed in causa petitorij, super qua sententia prolata fuit. Vrget tertiò quia tex. *in d. cap. ad decimas*, indistinctè loquens talem distinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat si de necessitate requireretur. Vrget denique quia aduerbium, *aliquandiù*, positum in *d. cap. ad decimas*, etiam longinquitatem temporis licet non magnam importare solet, ac proindè videtur inconueniens, vt possessio in illo tex. iustificetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus in *d. cap. cum Ecclesia*, per euidentem præsumptionem constare de titulo, siqui-

siquidem in illo tex. clerici, de quibus ibi, ex scientia, & patientia Canonicorũ fuerunt recepti ad electionem faciendã, ex qua scientia, & patientia vrgenti presũptione resultauit priuilegiũ, sine quo non est verosimile Canonicos recepisse prædictos Clericos, vndè necessariò dicendũ est in specie illius tex. clericos habuisse titulũ, vel saltem aliquid loco tituli, & de illo constare, iuxtà *reg. l. 2. C. de seruitut.* quo quidem titulo, seu causa sufficiente iustificabatur possessio, qua iustificata text. supponit clericos fore restituendos si solùm remedio possessorio ageretur.

46 Vtrum autem laici spoliati decimis agentes interdicto vndè vi sint antè omnia restituendi, quæstio est in præsenti non contemnẽda, in qua resoluendũ existimo quòd si laici sint spoliati decimis, idest iure decimãdi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquam restituendi sunt, ex eo quia cum necessariũ sit possessionem probare iuxtà *cap. consultationibus, in fine, de offic. deleg.* & laici prædictum Ius decimandi nullo modo possidere possint *cap. causam quæ, de prascript.* iuxtà communem intellectum, quinimò illius iuris sint omninò incapaces, quia dependet à spiritualibus, scilicet ab administratione Sacramẽtorũ, & officio spirituali, vbi tãquam accessorium inseparabiliter adhæret *cap. 1. ibi, iure Sacerdotũ, 16. q. 7. cap. quamuis 17. de decim. cũ similib.* rectè fit vt laicis spoliatis tanquam omninò prædicti iuris incapacibus nullatenus cõpetat restitutio, & circa hunc casum nulla potestesse difficultas.

47 Tota verò controuersia versatur quando laicus spoliatur fructibus ipsis temporalibus, qui decimarum nomine ipsi nomine proprio soluuntur ex aliquo titulo temporali manente iure spirituali decimandi penes spiritualium ministros, in qua distinguendi sunt duo casus. Primus est quando laicus spoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto vndè vi, in quo resoluendum contra illum restituendum esse, vt tenet *Brixien.* relatus à *glos. verbo præsumuntur in d. cap. ad decimas, glos. 1. in cap. 1. 14. q. 1.* sequuntur alij, vt per *Gabr. commun. sub tit. de restit. spoliat. concl. 1. à nu. 71. Beroi. in cap. item cum quis à nu. 45. eod. tit.* obseruat praxis Galliæ ex *Guid. Pap. decis. 288.* Doctores cõmuniter, vt per *Meneb. illustr. cap. 89. nu. 5. Cou. d. cap. 17. nu. 6.* Cuius rei ratio est, quia cum laicus proponatur spoliatus decimis, quas possidebat, necessariò sequitur illum esse restituendum si agat interdicto vndè vi, iuxtà vulgares regulas, quicquid contrarium teneant *glos. d. verbo præsumuntur,* statim in princip. & alia *verbo cõmodo in cap. ex parte, de restit. spoliat.* & frequentius videantur Doctores probare teste *Franc. in d. cap. ad decimas, Abb. nu. 19. in d. cap. ex parte,* & alij citati à *Cou. d. nu. 6. in princip. & à Meneb. d. cap. 89. nu. 4.* debebant

enim

enim considerare non esse necessarium, quòd laicus probare posset possessionem decimarum specialiter ei prohibitam quando ipse laicus spoliatur ab alio laico, contra quem etiam est Iuris præsumptio, idq. ex eo, quia prohibitio legis antea, & post Concil. Lateranen̄ respectu possessionis decimarum aduersus laicos operabitur, ne habeant ciuilem, & iustam earum possessionem, & tamen quæ sufficiat ad prædictas decimas præscribendas, non tamen exindè sequitur laicum non posse habere naturalem, & iniustam decimarum possessionem, qualem habet quicunque prædo, quæ sufficiens sit, vt spoliatus restituatur, iuxtà *d. cap. in litteris, de restit. spoliat.* Alter casus est quando laicus spoliatur ab eo, cui Ius commune assistit, veluti à Parocho intra suam Parochiam iuxtà terminos tex. in *d. cap. ad decimas*, in quo securè resoluimus restituendum non esse nisi euidenter docuerit se vel ex priuilegio Romani Pont. vel ex concessione feudali antè Lateranen. Concilium, vel alio simili modo probauerit se possessionem decimarum fuisse legitimè assequutum. Cuius rei ratio est, quia si Canonicis spoliatis decimis à spoliatore intrà suam Parochiam restitutio denegatur nisi euidenter docuerint se illarum possessionē legitimè assequutos iuxtà *d. cap. ad decimas*, quia scilicet Ius commune resistit illis, & insimul assistit huic, à fortiori multò magis id ipsum locum habebit si à Parocho intra suam Parochiam laicus spolietur decimis, cui multò magis resistit Ius commune, & iuxtà hunc casū possunt intelligi Doctores, quos citat *Cou. d. nu. 6. in princip.*

48 Infertur quintò resolutio ad illam quæst. vtrum decimæ absq. Parochia præscribi possint, itaut virtute præscriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negatiuam in specie tuetur *S. Antonin. p. 2. tit. 4. cap. 3. §. 3. vers. & notat*, & videtur sentire *S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. ad 3.* Pro qua facit primò tex. in *cap. peruenit*, ibi, *decimas, &c. 16. q. 1.* vbi tex. dicit absque Parochia decimas obtineri non posse. Facit rursus quia ius percipiendi decimas est accessorium ministerio Sacramentorum, & ità vti tale sine prædicto ministerio tanquam sine fundamento existere non potest, vndè cum præscribens, qui Parochus non est, minimè dicatur minister aliquorum Sacramentorum, necessariò videtur dicendum absque Parochia decimas non esse præscriptibiles. Facit tertiò, quòd decimæ debitæ sunt in recognitionem vniuersalis dominij, & subiectionem, iuxtà *tex. in cap. tua nobis, de decim.* & tamen constat prohiberi illa præscribi, quæ in talem recognitionem persoluuntur, vt probat *l. competit C. de præscript. triginta*, resoluunt *Abb. n. 18. Felin. & alij in cap. ad audientiam, de præscript.* iuuat decisio tex. & quæ ibi notant *Doctores in cap. cū non liceat, de præscript.*

Facit

Facit quartò quia non debet operari præscriptio illa, quæ omnino tollit Sacramentorũ administrationem, & animarum saluti præiudicialis morum correctionem, & fidelium reformationem auferre potest, *arg. tex. in cap cum ex officij, de præscript.* Constat autem data præscriptione, qua decimæ absque Parochia exigantur tolli, aut saltem diminui Sacramentorum administrationem, & consequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eo quòd Parochus videns sublatum sibi ius decimandi, difficile incitabitur ad exercenda supradicta, quę animarum saluti sunt maximè necessaria.

Contrariam tamen sententiam tenuit in specie *glos. verbo componendum* vbi, *Abb. num. 5. in cap. pen. de decim. Cou. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. verf. 3. Rebuff. d. tract. q. 13. nu. 63. Gutier. lib. 2. Canon. cap. 21. num. 60. Monet. d. tract. cap. 5. num. 107. Rot. in Florentina Parochialis 22. Maij 1630. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*, & est communis sententia. Pro qua in primis faciunt multa Iura, quæ passim in decimis præscriptionem recipiunt, vt est *text. in cap. ad Apostolica, & in cap. cum sint, & in cap. cum contingat, & in cap. dudum, de decim. & in cap. de quarta, & in cap. ad aures, de præscript. & in cap. 1. eod. tit. lib. 6. & in cap. statuto §. pen. de decim. lib. 6.* Facit rursus quia priuilegium, & præscriptio æquiparantur, vt vulgò deducitur & *tex. in cap. super quibusdam verf. præterea, de verb. signif. & in cap. accedentibus*, in fine, vbi, *glos. de excess. Prælat.* & non est negandum mediante priuilegio decimas acquiri posse absque Parochia, probat *tex. in cap. tua 25. §. 1. de decim.* fatentur omnes in *d. cap. causam quæ, de præscript. Cou. d. cap. 17. nu. 13. Gutier. cons. 5. num. 2. & 17.* Facit etiam quia omnes res, in quibus dominium reperitur, nisi specialiter prohibeatur, pręscriptionem recipiunt iuxta *tex. in cap. 2. & in cap. auditis, & in cap. accedentes, & in cap. cum ex officij de præscript.* & constat ius decimandi esse in dominio Parochi administrantis Sacramenta, iuxta supra resoluta *in princ. huius cap.* insuper nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præscribi prohibeantur. Facit denique quia quamadmodum attento Iure Parochis ius decimandi reseruatur, ita quoque attento eodem Iure Canonicis Ecclesiæ Cathedralis ius Episcopum eligendi reseruatum est, iuxta *tex. in c. 1.* cum multis ibidem, *de elect.* quod quidem ius eligendi præscriptionem recipere constat ex *tex. in d. cap. cum Ecclesia, de causa possess.* Quibus fundamentis hæc communis sententia verior videtur, qua retenta non obstant supradicta pro contraria opinione fundamenta. Ad primum enim de *tex. in d. cap. peruenit*, satisfit si dicas in illo *tex.* & similibus tantùm prohiberi Monachis Iura Parochialia vsurpare, non tamen negat tempore habili ad præscribendum possidentes mediante illo acquire-

quirere posse, vt aduertit *Gutier.d.num.60.* Ad secundum dicendum est verum quidem esse quòd ius percipiendi decimas necessarium est prædicto ministerio Sacramentorum, non tamen est inconueniens vt præscribatur manente congrua Parochi sustentatione, in qua principaliter, immediatè, & inseparabiliter ius percipiendi fundatur, & contra quam præscriptio dari nequit. Vnde quamuis præscribens Parochus non sit, lex tamen dum particulariter non prohibuit, voluit vt tale ius mediante præscriptione in illum transiret iuxta *reg. tex. in l. vsucapionem ff. de vsucap.* Ad tertium respondetur *tex.in d. l. comperit* procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & possessio non reperitur, & ideo non verificari in iure decimandi, quod quidem licet publicam habeat auctoritatem eo quòd decimæ sint institutæ in prædictam recognitionem, tamen respectu ipsius Parochi ius particulare est. Ad quartum denique fundamentum satisfit si aduertamus manente congrua sustentatione ex se mediante præscriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum administrationem, sicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio, quod secus est si præscriptio congruam Parochi sustentationem auferat, quæ quidem ex supradicta consideratione dari nequit, veluti contra Ius diuinũ, contra quod procedere non potest *arg.text.in cap.vltim de præscr.* iunctis adductis per me *in tract.de iure eccles.lib.1.c.2.ex n.119.*

49. Intellige supradictam sententiam procedere data capacitate possidendi in præscribente, si enim talem capacitatem præscribens non habuerit nequaquam præscriptio admittenda est, *Abb. Felin. & alij in d.cap.causam quæ, Cou.lib.1. var. cap.10. num.14. Anton. Gabr.commun.lib.5 tit. de præscript. concl.1. num.16. Pereg.de iure fisci lib.6.tit.8.num.18. & 19.* Patet si expendamus sine possessione præscriptionem procedere non posse iuxta *reg. sine possessione, de regul. Iuris in 6. Monet. de decim. cap.4. num.80.* ac proinde, qui possessionem habere non potest nequaquam præscribere valet, sic aliàs solùm personæ Ecclesiasticæ, non vero laici ius decimandi præscribere possunt, siquidem illæ capaces sunt, isti vero minimè valent spiritualia administrare, quorum ratione decimæ persoluũ-

50 tur; ac subinde illæ benè, isti vero minimè possunt decimas possidere, & præscribere, prout in specie probat *tex. in d. cap. causam quæ, de præscript. Balb.de præscript.1. par.4. princ.q.7. num.51. & 1. par.5.à num.56. Cou.d.lib.1.var.cap.17.num.6.vers.quarto, Rebuff.d. tract. q.13. à num.67. Ioseph. Ludou. Paruf. decis.106. num.8. & 9. Anastas.Germon.de sacrorum immunit.lib.3.cap.19.à num.50. Gutier. pract.lib.1.q.15.à num.2. Valasc.de iure emphyt. q.17. num.15. Soar. d.lib.1.cap.17.num.3. Azori.instit. moral. par.1.lib.7. cap.36. q.11.*

Gilcben.

Gilchen. de praescript. par. 3. cap. 8. à num. 16. Pereg. d. tit. 8. num. 18. & cons. 74. vol. 1. Camill. Borrel. in sum. omnium decis. tom. 1. tit. 19. à nu. 114. Et procedit in omnibus decimis quocunque titulo etiam temporali à Laico percipiendis, vt multis argumentis ex professo comprobant *Beros. cons. 21. à num. 8. Cou.* & alij, quos refert *Gutier. pract. lib. 1. q. 16. à princip.* & plures alij, quos plenè adducit *Gilchen. d. cap. 8. num. 17.* & ita omnes sentire affirmat, & sequitur *Soar. d. cap. 27. num. 1.*

51 Limitatur tamen, vt locum nō habeat quoad decimas, quas verè & praesumptiue constat obtentas esse ante Lateranen. vel si agatur de praescribente contra Laicum, qui ante Lateranense acquisiuerat, vt ex alijs resoluunt *Cou. d. cap. 17. num. 5. vers. sed si dubitetur*, & multis adductis *Gilchen. d. cap. 8. num. 19. Soar. d. cap. 27. nu. 4.* quia cum eo tempore à Praelatis inferioribus in feudum Laicis dari potuisse constituant, cessat prohibitio legis, ex qua possessio, vel praescriptio ipsa potuit impediri, nihiluè repugnat quòd ea, quae ab inferioribus Praelatis in feudum obtineri potuerunt, praescriptione etiam acquiri valeant, iuxta vulgarem aequiparationem praescriptionis, & priuilegij, de qua in *d. cap. super quibusdam, vers. praeterea, de verbor. signif.* cum similibus.

52 Quod autem supra diximus laicos scilicet nulla praescriptione etiam immemorabili decimas acquirere posse, intelligendum est vt procedat si praescriptio allegetur vt talis propter defectum possessionis, quę debet esse ciuilis, idest iusta & probata à lege quoad omnes ciuiles affectus, & in materia de qua agimus non est legibus simpliciter approbata, sed potius damnata, vt colligitur ex *d. cap. causam quae*. Verùm si priuilegium Summi Pont. allegetur, quod solùm in hac materia sufficit, & ad eius probationem tempus immemoriale fuerit ostensum, tunc praesumptione Iuris probato immemoriali tēpore probatur titulus priuilegij allegatus; cum enim decimae titulo temporali ex concessione Pontificis laico acquiri possint, iustissimè praesumendum est quòd si tot annorum interuallo nemo ipsi quęstionem mouit, iustum initiū habuit possessio, vt per *tex. in d. cap. super quibusdam, & l. 3. §. ductus aquae ff. de aqua quotid.* multaq. alia explicant *Gabr. d. tit. de praescript. concl. 1. à n. 44.* latè *Mascard. de probation. concl. 1377. à num. 17. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 550. à num. 4.* ex quibus ad nostrum casum de laico decimas praescribente vt succumbere debeat, si immemoriale tempus in vim praescriptionis allegauerit, & tamen tuendus si in sua possessione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem ostendat possessionem temporis immemorialis, docent post alios à se relatos *Couar. d. num. 5. vers. sed si dubitetur, Menoch. de praesumpt.*

lib. 6.

lib.6.præs.86.num.4. Menoch.illustr.cap.89.num.7. Mascard.d. concl. 1377.num.32. Gilcben.d.cap.8.num.23. Soar d.cap.27.num.4. in quo tamen aduertimus quòd communiter requiritur vltra tempus immemoriale, quòd probetur fama priuilegij habiti à Romano Pont. vel inferioribus Prælatis ante *Concil. Lateranen.* ex *Beroi. cons.21.num.15. & Rebuff.d.q.13.num.69. Menoch.d.præs.86.num.5.* quamuis ab illis recedant *Cou. Gilcben. & Soar. proxime citatis locis.*

53 Vnde accedente fama priuilegij, seu feudi obtenti ante *Concil. Lateranen.* immemoriali præscriptione allegata laicum tutum esse, tenuit late *Rot. decis.215. per tot p.2. decis. & in Pampil. decimarũ* 8. *Martij 1613. coram R.D. meo Coccino Decano*, & alij, vt per *addit. ad Monet. de decim. c.5. n.118. in vlt. edit.* vbi cũ eadem *Rot. in Valentina decimarum 21. Iunij 1613. coram Card. Caualerio, inter eius impressas decis.258. n.3. & in Toletana decimarũ 4. Decembris 1615. coram bona mem. Dunozetto* subdit solam immemorialem præscriptionem suffragari personæ ecclesiasticæ ad acquirendum ius decimandi.

54 An autem decimas, quæ iustè, & ex legitima concessione à laicis obtinentur, possit laicus contra laicum præscribere, solet ab aliquibus in dubium reuocari, in quo affirmatiua sententia verior est, quia per illam legitimam concessionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur ex generali *reg. tex. in l. Paulus* aliàs *per procuratorem ff. de acquir. hered. cap.1. §. verum de iurepatron. in 6.* cum similibus, quibus probatur mutata personæ possidentis conditione mutari etiam ipsorum bonorum conditionem. Quare ità tenet *Felin. in d. cap. causam quæ num.4. & post Cassan. Balb. & alios Menoch. d.c.89. n.3. Valasc. de iure emphyt. q.17. n.15.* qui omnes post *Felin.* intelligunt procedere in decimis, quę titulo perpetuo feudi, vel simili sunt penes laicos, non ita si ad tempus ei fuerint concessæ, atque ita respectu solius iuris ad laicos spectantis, non vero vt aliquo modo cedat in Ecclesiæ præiuditium.

55 Intellige secundò supradictam resolutionem, videlicet decimas absque Parochia præscribi posse, procedere procedente titulo in præscriptione cum spatio XL. annorum siquidem deficiente illo præscriptio non admittitur, nisi immemorialis, constat nanque titulum esse necessarium ad præscriptionem quando illi Ius commune resistit, vt in specie probat eleganter *tex. in cap. 1. de præscript. lib.6.* ac proinde cum præscriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Iuri communi, necessariò dicendum est titulum ad illam requiri, quo purgetur præsumptio malæ fidei resultans ex talis Iuris resistentia, prout in specie aduertit *Imol.* & communis ex *Rip.* ibidem *n.123. in c. cum Ecclesia Surina de causa possess. & prop. Cou. var. lib.1. c.17. n.7. & 8. ad fin. Padil. in l.2. C. de seruitut. nu.19.*

Rebuff.

Rebuff. de decim. q. 13. nu. 8. Meneb. illustr. cap. 87. nu. 1. Gutier. lib. 2. Canon. c. 21. n. 60. & 67. Rot. in Ciuitaten. decimarum 18. Maij 1596. coram Gipsio, & in Comen. decimarum 3. Martij 1604. coram Ortembergo, & in Taurinen. decimarum 18. Maij. 1607. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, & in Sabinen. decimarum 1. Iulij 1609. corã eodem & in Nouarien. decimarum 26. Februarij 1631. coram R. P. D. meo Pirouano, vbi fuit dictũ quòd si agatur de præscribenda quota in totum, non sufficit possessio, sed requiritur implicitus titulus per immemorabile cum fama priuilegij, vel explicitus cum qua-
56 dragenaria. Ad præscribendum verò contra illum, qui habet decimas de Iure speciali, putà ex donatione, sufficit præscribenti bonam fidem probare, *glos. verbo titulum prope fin. vers. & secundum hoc possemus in c. 1. de præscript. lib. 6. Butr. in c. peruenit. n. 14. de cẽsib. Ancbar. cons. 162 sub n. 3. Balb. de præscript. 1. p. 5. princip. q. 8. n. 6. Rot. in Conchen. decimarum 20. Aprilis 1592. coram Cardin. Pamphilio sen. & in Valentina decimarum de Candia 12. Maij 1603. coram*
57 *eodem*. Item ad hoc vt vna Ecclesia præscribat decimas Episcopo de Iure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, cum non agatur de iure quæsito amittendo, sed de Iure non quæsito, sufficit præscriptio sola quadragenaria cum scientia, & patientia Episcopi, ità *Rip. nu. 25. in cap. ad decimas, de causa possess. & prop.* & ibi *Abb. nu. 46. Felin. in cap. si diligenti num. 7. circa fin. vers. secunda reseruatio, de præscript. Rot. in d. Sabinen. decimarum 1. Iulij 1609. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*.
58 Intellige tertiò præscriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad noualia non extendi. Patet si expendamus præscriptionem priuilegio comparari iuxta *reg. d. cap. super quibusdam vers. præterea*, cum alijs supracitatis, ac subinde cum priuilegiũ percipiendi decimas nõ extendatur ad noualia *cap. suggestiũ, cap. tua 25. §. 1. de decim. cap. 2. in princip. & §. 1. illo tit. lib. 6. Cou. lib. 1. var. cap. 17 num. 13. Gutier. d. cap. 21. nu. 116.* meritò dicendum est præscriptionem percipiendi decimas ad noualia non esse trahendam, & ità in specie probat *tex. optim. in cap. cum contingat 29. de decim. & in cap. vlt. §. vlt. eod. tit. lib. 6. Cou. d. cap. 17. nu. 13. Rebuff. d. tract. q. 14. num. 18. & 25. Gutier. d. cap. 21. num. 77. Monet. de decim.*
59 *cap. 4. num. 79. & cap. 5. num. 110.* Pro quibus etiam facit quia in præscriptione debet fieri stricta interpretatio, vt aduertit *Marian. Soccin. cons. 275. col. 3. vol. 2. Monet. d. cap. 4. num. 81.* ac proinde cum noualia antea non possideantur, ad illa trahi non potest iuxta illud, quod colligitur ex *reg. sine possessione, de regulis Iuris in 6.* tantum præscriptum quantum possessum. Sic aliàs præscribenti decimas in vna villa, seu Parochia, in qua sunt prædia diuersa, &

Ff haben-

habentia diuersos terminos si aliqua penitus inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde prouenniens soluenda non est, sed illi, ad quem de Iure communi decimæ eiusdem villæ spectant, vt tradunt *Rebuff.d q.14.num.9.Gutier.d cap.21.num.*80.quod quidem temperandum est procedere respectu ipsius agri, non verò supposito illo respectu fructuum eiusdem, nam si ager ex quo syluę ceduæ, fœni aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præscribenti soluebatur, de nouo fuerit proscisus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit persoluenda ex frumento, vel alio quocunque fructu, prout bene aduertit *Gutier. d.cap.21.num.92.& Monet d.cap.4.num.*89.parum enim refert fructus ipsius agri esse mutatos, cum præscriptio realis debeat censeri, idest concernens terram, non speciem fructuum perceptorum, vt obseruat idem *Gutier.d. loco num.*94.103.& 107. alioquin esset in potestate soluentis priuare aliquem decimis contra *tex. in cap.*
60 *cum in tua, de decim.* Sic sanè si quis præscripserit decimas tritici in aliena Parochia seminato millio, vel alio, vtique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi seruntur, secundum *Anchar. in d.cap.cum contingat*, in fine, communis ex *Con.pract. cap.*37. *n.*5. *in princ. Rebuff.d.tract.q.*14.*num.*19. & *q.*6. *num.*35. *Gutier. d. loco.*
61 Sic similiter, qui præscripsit decimas in vna parte fundi, maximè per limites, & clausuram designati, itaut vnus dicatur, si postea in altera parte fiat noualis, decima præscribenti soluenda est, vt per *Rebuff.d.q.*14.*num.*20.*Abb.consf.*71.*vol.*2. *Gutier. d. cap.*21. *nu.*101. *Monet. d.tract. cap.*4. *num.*84.
62 Sed dubitari potest quid dicendum quando quis præscripsit decimas personales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Respondendum videtur quòd præscribens ab illo decimas habebit, ità in specie *Gutier.d. cap.*21. *num.*112. eo quòd talis præscriptio respectu habentium in illo loco realis est, & præscriptio causata à Iure reali extenditur ad omnes illos, aduersus quos præscriptum non fuit, siquidem tunc non dicitur præscriptio in vna persona ad aliam extendi, sed iam facta respectu generis comprehendit speciem, quæ offertur, quamuis aduersus illam specifice præscriptum non sit ex doctrina *Bart.in l. miles ità §. 1.ff. de milit. testam.* Accedit quòd semota aliqua persona ex illa Parochia, & in aliam se transferente præscriptio manens in genere habitantium, illam personam non sequitur, eo quòd adhuc in eodem genere verificatur, vnde similiter de nouo veniente præscriptio in eodem genere habitantium manebit, ac subinde talis veluti pars illius generis in eodem contenta decimam personalem soluere tenetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Parochiani omnes fideles, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati.*
2 *Reges, Principes, ac etiã ipsi pauperes tenẽtur ad decimarũ solutionẽ.*
3 *Iudæi, & alij infideles non tenentur ad solutionem decimarum personalium.*
4 *Decimas prædiales soluere cogendi sunt Iudæi, & infideles respectu possessionum, quæ sunt in prouincijs Christianorum, non vero respectu illarum, quas infideles ipsi in suis prouincijs habent, vt n. 5.*
6 *Clerici in quantum sunt fideles non habito respectu ad clericatum, tenentur soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ in cuius territorio commorantur.*
7 *Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales considerantur, non sunt debitores decimarum.*
8 *Clerici non tenentur ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum.*
9 *Parocho non sunt soluendæ decimæ ex prædijs eiusdem Ecclesiæ, quorum fructibus ipsi clerici clericali iure viuunt.*
10 *Clerici tenentur soluere decimas ex fructibus prædiorum secularium, quæ seculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt.*
11 *Clerici ex lucris, ac reditibus suis temporali titulo acquisitis per se, & personali debito obligantur ad decimas præstandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.*
12 *Priuilegio Romani Pont. potest dari exemptio à solutione decimarũ, dummodo ministris congrua, & sufficiens sustentatio remaneat.*
13 *Priuilegium Papæ potest aliquos siue in parte, siue in totum eximere à solutione decimarum manente sufficiente Parochi sustentatione.*
14 *Priuilegium, quo quis siue in parte, siue in totum à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex post facto orta fuerint.*
15 *Priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad noualia non extenditur.*
16 *Cap. ex parte il 3. de decim. declaratur, & num. 17.*
18 *Religiosi omnes sunt exempti priuilegio in Iure scripto à solutione decimarum de noualibus tantùm, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt.*
19 *Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij priuilegio in Iure scripto non tenentur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt.*

19 *Priuilegia Cistercienfibus, Templarijs, & Hospitalarijs concessa circa decimas non soluendas non suffragantur respectu portionis colonorum, neque respectu arrendatariorum, neque respectu prædiorum locatorum ad pecuniam.*

20 *Cap. ex parte il 1. de decimis reuocatum est per tex. in cap. nuper 34. eodem tit. non verò quoad partem vbi agitur de animalibus, vt num. 47.*

21 *Monachi Cælestini, et Cluniacenses.*
22 *Monachi Cong. Cassinen.*
23 *Monachi Cong. S Benedicti Vallis.*
24 *Monachi Eremi Camaldulen.*
25 *Monachi B. M. Montis Virginis.*
26 *Siluestrini.*
27 *Fratres B. M. de Mercede.*
28 *Fratres S. Antonij Viennen.*
29 *Cruciferi.*
30 *Fratres Prædicatores.*
31 *Fratres Conuentuales S. Francisci.*
32 *Canonici Regulares S. Saluatoris.*
33 *Monachi S. Basilij.*
34 *Minimi S. Francisci de Paula.*
35 *Carthusiani.*
36 *Moniales S. Claræ.*

} *obtinent exemptionem à solutione decimarum prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, & sumptibus excolunt*

37 *Cap. nuper 34. de decim. est necessaria derogatio expressa in priuilegijs eximentibus à decimarum solutione.*

38 *Exemptio à decimis non suffragatur nisi in specie derogetur cap. nuper 34. de decim.*

39 *Priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos proprijs manibus, vel sumptibus colunt, debent soluere decimas de agris, quos alijs colendos tradunt.*

40 *Priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideo non transeunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorum.*

41 *Papa communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa exemptio à solutione decimarum, alteri Religioni, non censetur etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum nisi de hac exemptione fiat specialis mentio.*

42 *Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitorum per Regulares donec doceant de sufficienti priuilegio.*

43 *Prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium monasteria trãseunt cum suo onere, ac proinde Regulares tenentur illas soluere*

Paro-

Parochialium Ecclesiarum Rectoribus quemadmodum tenebantur laici priusquã bona ipsa in monasterij proprietatẽ transiuissent.

44 *Priuilegia eximentia à solutione decimarum amittuntur si incipiant esse enormiter lasiua Ecclesiæ Parochiali.*

45 *Priuilegium quando dicatur enormiter lædere spectat ad declarationem Papæ.*

46 *Religiosi omnes priuilegio in Iure scripto eximuntur à solutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipsi nutriunt.*

48 *Leprosi in communi viuentes de hortis suis, qui sunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium suorum decimas soluere non coguntur.*

49 *Episcopus non potest alicui concedere immunitatem à solutione decimarum per viam priuilegij.*

50 *Episcopus non potest contra Concilium dispensare.*

51 *Episcopus poterit interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum.*

52 *Episcopus poterit decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesiæ concedere.*

53 *Decimas, quas aliquando possedit Episcopus, si reuertantur ad mensam Episcopalem, non potest ipse transferre in personam, quæ nunquam moritur.*

54 *Decimas alijs Ecclesijs concedere poterit Episcopus cũ aliqua causa.*

55 *Episcopus non potest ius percipiendi decimas laicis concedere.*

56 *Decimarũ in concessione laicis facienda, est adeo necessaria auctoritas Sedis Apost. vt nõ sufficiat immemorabilis absque fama priuilegij.*

57 *Beneplacitum Apost. quando est reseruatum in concessione Iuris decimandi facta laicis, non præsumitur ex lapsu triginta annorum, & vltra.*

58 *Episcopus ex quibus causis possit laicis decimas cõcedere, ostenditur.*

59 *Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranense decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc probibitum, sed verius vt nu. 61.*

60 *Decimæ si laicis concessa reperiantur, & nesciatur an post, vel ante Concilium Lateranen. fuerint concessa, post Concilium concessæ censentur.*

61 *Cap. 2. §. sane, de decim. lib. 6. declaratur.*

63 *Laici an, & quando decimas, quas obtinent in alios transferre possint, ostenditur.*

64 *Consuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum, si adhuc remaneat Parocho congrua sustentatio.*

65 *Consuetudo valet vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluatur.*

66 *Consuetudo valet vt ex certis fructibus, putà fœno, oleo, decima non soluatur.*

67 *Consuetudo valet quòd ex eodem prædio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores.*

68 *Consuetudine potest introduci vt decimæ vni Ecclesiæ aliàs debitæ alteri adscribantur, & soluantur.*

69 *Consuetudo non soluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de Iure debita, probari cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis.*

70 *Consuetudo operari potest circa omnes decimas personales in pluribus prouincijs.*

71 *Consuetudo in soluendis decimis est consideranda.*

72 *Consuetudo in solutione decimarum quæ sit attendenda, loci ne vicinioris, an loci vbi prædia existunt, vel vbi fit solutio decimarum, an diœcesis, ostenditur.*

73 *Consuetudo specialis præferenda est generali.*

74 *Consuetudo illa potius est attendenda, quæ fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali Ecclesiæ.*

A quibus personis decimæ sint persoluendæ?

§. III.

1 OMNES fideles Parochiani, nisi exempti proponantur, ad solutionem decimarum sunt obligati, cum enim omnes recipientes spiritualia teneantur soluere decimas, vt in *princ. huius cap.* ostendimus, & omnes fideles Parochiani à suis Parochis recipiant ecclesiastica Sacramenta, de ratione enim Parochiani est vt tanquam Parocho subditi prædicta Sacramenta ab alio non suscipiant, qui ob id proprius Sacerdos appellatur *Sot. in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. Nau. in cap. placuit num. 124. de Pœnit. dist. 6.* rectè fit vt omnes fideles Parochum, nisi exempti esse dicantur, ad decimarum solutionem sint obligati, *cap. ex transmissa 23. & cap. à nobis 24. ibi, quilibet, de decim. Rebuff. de decim. quæst. 5. à princip. Hieronym. Carat. de Iurib. Parochial. tit. 5. cap. 9. Azor. institutionum moralium par. 1. lib. 7. cap. 24. quæst. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 19.*

lib. 19. num. 87. Soar. de Relig. tom. 1. lib. 1. de diuino cultu cap. 16. nu. 1. Lessi de Iustit. tom. 1. lib. 2. cap. 39. dub. 5. nu. 22. Fagund. in quinque Ecclesiæ præcepta prac. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1. Monet. de decim. cap. 5. à
2 *princip.* vbi *num. 26.* ait quod Reges, & Principes tenentur ad decimarum solutionem, *& nu. 28.* quod & ipsi pauperes.
3 Vndè infertur primò Iudæos, & alios infideles non teneri ad solutionem decimarum. Diximus supra omnes infideles Parochianos obligari ad decimas persoluendas, at qui infideles neque fideles sunt, neque Parochiani, iuxta illud *Pauli 1. ad Corith. 5. de his, qui foris sunt nihil ad nos*, habetur *in cap. gaudemus, de diuort.* Igitur, &c. Probat *corolar. tex.* à speciali *in cap. ex transmissa 23. de decim.* tradunt *glos. verbo persoluendas in cap. de terris illo tit. Lambert. de iurepatron. lib. 1. part. 1. quæst. 7. art. 3. num. 3.* quorum resolutio vera est in decimis personalibus, cum illarum nullo modo infidelis debitor sit, vt tenent *glos. verbo persoluendas*, ibi, *vnde personales decimas non persoluunt, in d. cap. de terris,* vbi *Butr. sub num. 2. vers. vel oppono, Sot. de Iustit. lib. 6. quæst. 4. art. 4. Soar. d. lib. 1. cap. 16. num. 4. vers. in qua distinctio, Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 24. quæst. 3. Monet. d. cap. 5. num. 38. Ricciul. de iure personarum extra gremium Eccles. existent. lib. 2. cap. 9. num. 1. Fagundez d. prac. 5. lib. 2. cap. 1. ex nu. 4. Carat. d. tit. 5. cap. 9. vers. infideles.* Probatur ratione etenim cum decimæ in sustentationem clericorum ministrantium, & ratione Sacramentorū à subditis ipsius Ecclesiæ dari iubeantur, itaut si prædicta non administrarentur nulla ratione exigi deberent, iuxta illud *Pauli 1. ad Corinth. 9.* ibi, *si nos vobis, &c.* & infideles non sunt subditi Ecclesiæ, nec in gremio illius existere dicantur, insuper Sacerdotes quidpiam spirituale illis non ministrent, rectè fit vt eisdem Sacerdotibus nullum ius competat aduersus illos, nec illi decimarum debitores esse dicantur. Quamuis contrarium in his decimis personalibus tenuerint *glos. in cap. quanto sub figuratione casus in fine, de vsur. & in cap. decima 16. quæst. 1.* quam sequitur *Anchar an. in dicto cap. de terris sub num. 1.* & ibi *Abb. num. 6. Rebuff. d. tract. quæst. 5. nu. 11.* Pro quibus facere videtur quòd infideles sub potestate, & dominio Dei existunt, ac proinde cum in eiusdem dominij vniuersalis signum decimæ sint reseruatæ, necessariò videtur dicendum infideles ad illarum solutionem non esse obligatos, siquidem in illis reperitur ea ratio propter quam decimæ institutæ sunt; sed facilè respōdetur reseruationem illam non fuisse factam in vniuerso Orbe, sed solùm in terra Cananæorum à Deo populo Israelitico donata, ac proinde prędicta reseruatio non respexit illos, qui in alijs regionibus habitabant, & eo maxime quia

illa sustentationis moderatio Leuitis congruebat; propterea per præceptum indictum illi populo vt solueret eis decimam partem fructuum, alij non comprehendebantur; quod similiter Ecclesia pro suis Sacerdotibus ad instar illius præcepti imperauit suis subditis, quo præcepto illos, qui illius fidem nunquam amplexi sunt, nequaquam comprehendit, vt eleganter *Sot.lib.9. de Iustit.quæst.4. art. 4. col. 4. in fine*, vnde necessariò dicendum est infideles ad tales decimas persoluendas nullo modo obligari; quod quidem aliquatenus temperandũ videbatur vt procedat respectu ipsarum decimarũ, non respectu satisfactionis illius interesse, quod Ecclesia Parochialis est perceptura ab alio Christiano, qui poterat in eadẽ Parochia habitare, tale enim Ecclesia petere poterat, ne aliàs defraudetur, & ità in specie tradit *glos. verbo prætextu in d. cap. tua nobis, Abb. in d. cap. de terris num. 6. Sot. d. art. 4. col. 3. ad fin.* licet prætextus ille, quòd Ecclesia defraudetur, non mihi solidus videatur, quia decima personalis debetur intuitu laborum, *d. cap. decima 16. q. 1. d. cap. ad Apostolicæ, & cap. ex transmissa, de decim.* ergo hac ratione posset Ecclesia Parochialis interesse prætendere à quocunque nobili fideli non laborante, vel industriam non exercente, propterea quòd si nobiles ibi non habitarent, possent in illis domibus habitare artifices, vel alij industriosi homines, ex quibus posset Parochialis decimam recipere, vt bene obseruat *Ricciul. d. cap. 9. num. 4.*

4 Ad decimas vero prædiales persoluendas cogendi sunt Iudæi, & infideles respectu tamen possessionum, quas ipsi in terris Christianorum titulo emptionis, vel alio compararunt, prout colligitur ex *text. in d. cap. de terris*, ibi, *vel possessiones penitùs renuntiandas*, & ibi, *compellas*, quæ verba non verificantur nisi respectu possessionum, quæ sunt in prouincijs Christianorum, & meliùs *ex cap. quanto pen. de vsuris*, ibi, *quas à Christianis, &c. Xuar. alleg. 28. num. 4. & 5. Azor. d. lib. 7. cap. 24. quæst. 1. Vasq. in opusc. de benefic. cap. 1. §. vnic. dub. 9. Monet. dicto cap. 5. à num. 36.* vbi extendunt ad Paganos Turcas, & hæreticos. Probatur ratione, etenim cum decimæ prædiales ab eisdem prædijs ad illas obligatis ità debeantur, vt respectu illorum onera realia censeantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia respectu possessionum, quas in prouincijs Christianorum possident arg. *tex. in d. l. Imperatores ff. de publican. & vectig.* rectè fit vt prædicti infideles respectu talium decimarum attento Iure debitores esse censeantur, prout *Siluest.* tradit *verbo decima num. 13.* Accedit quia Ecclesia non debet fraudari à suo iure quæsito in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo

iure

iure necessariò fraudatur si decimæ prædiales in hoc casu ab infidelibus non soluantur, prout considerat *tex. in d. cap. de terris, vers. ne fortè, & in d. cap. quanto, in fine.* Vtrum autem ista decimarum solutio fiat ab infidelibus vti de decima formali, an verò tanquam de onere annexo, dubitari potest; nam *Oldrad. cons. 91. Mantu. cons. 188. col 2. & Abb. in d. cap. de terris sub num. 5.* videntur tenere quòd fiat tanquam de decima vera, & formali, ex eo quòd decimarum realium solutio est de Iure diuino, *d. cap. tua nobis, de decim.* ac proindè ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipsi tenentur recognoscere Deum, vt supremum Dominum. Sed contrarium, quòd scilicet solutio fiat vti de onere per *tex. in d. cap. quanto §. fin. de vsur.* innuere videtur *glos. in d. cap. de terris*, dum rationem assignat quòd ad eum spectat fructuum onus ad quem spectat fructuum perceptio, sequitur *Soar. d. lib. 1. cap. 16. ex nu. 6. vsque ad n. 13.* vbi *n. 8. & 11.* ad fundamentum contrariæ sententiæ respondet præceptum de decimis realibus persoluendis esse quidē de Iure positiuo, quod non fuit datum omnibus hominibus, sed Populo Israelitico, & consequenter hodiè non extendi nisi ad Fideles.

5 At verò respectu possessionum, quas infideles in suis Prouincijs habent, non tenentur ad decimas prædiales persoluendas, eo quòd cessat in prædijs ius acquisitum per Ecclesiam, & in ipsis infidelibus cessat ratio propter quam debitum decimarum constituitur. Non obstat quòd sicut Ecclesia parata est infidelibus Baptismum, & deindè alia Sacramenta ministrare, ità quoque videtur illos teneri in Christianismū nomina sua dare, & Sacramenta suscipere, & ideò cum ratione Sacramentorum decimæ debeantur, vt in *princ. huius cap.* diximus, vtique dicendum videbatur voluntatem infidelium non esse Ecclesiæ imputandam, & sic non debere defraudari à suis decimis, quæ eidem Ecclesiæ debitæ sunt. Satisfit enim dicendo cum *Sot. d. art. 2. col. 4. in princip.* quòd licet omnes mortales ad Fidem suscipiendam teneantur, donec tamen illam profiteantur, nequaquam nostris legibus obligantur, neque nostris Prælatis obedire tenentur, quando præceptum directè in illos dirigitur iuxtà illud *Pauli ad Corinth. 5. de his, qui foris sunt, &c.* ac subindè cum cesset obligatio legis, cessat quoque obligatio persoluendi decimas, quantuncunque ex parte Ecclesiæ non deficiat voluntas administrandi illis ecclesiastica Sacramenta. Quòd si possessiones iam aliquando in potestatem Christianorum peruenerūt, tunc non solum decimæ ex illis persoluendæ sunt, & infideles illarum sunt debitores in futurum, verùm etiam tempore præterito considerato ratio habebitur præteritarum decimarum, si prædictæ possessiones iterum ad gremium Ecclesiæ reducantur, nam cum

talia

talia prædia nõ ità transeant in infideles,quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, itaut recuperata attenta rei veritate, vel saltem iure postliminij apud Christianos semper existere censeantur, vt probat *opt.tex.in cap.prima actione* 16.*q*.3.facit *tex. in l.si captiuus* 20.*vers.verum ff.de captiuis*, resoluit *D. Barbos.in l. diuortio §. interdum nu*.7. *ff. soluto Matrim.* rectè fit vt respectu illorum propter Ius Ecclesiæ quæsitum prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum esse censeantur, aduertit in specie *Abb.in d.cap.de terris nu*.5. *in fine*, dicens debere Ecclesiam,cui debentur,cum illis misericorditer agere.

6 Infertur secundò clericos in quantum sunt fideles non habito respectu ad clericatum, teneri soluere decimas Parocho illius Ecclesiæ,in cuius territorio commorantur. Diximus suprà omnes fideles Parochianos,nisi exempti proponantur, ad decimas soluendas obligari, at qui clerici habitantes in territorio alicuius Ecclesiæ fideles Parochiani sunt, nec enim ex eo quòd sunt clerici deobligantur à subiectione Parochiæ suæ, iuxtà resoluta per Doctores in *cap.omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss.* Igitur, &c. Probant Corol. *tex.in cap.*2. *vers. illi verò*, *& in cap.commissum* 4. *de decim.* tradunt *S.Thom.*2.2.*q*.87.*art*.4.*Sot.lib*.9.*de Iust.quæst*.4. *art*.4. *Cou.* qui alios refert,*var.lib*.1.*cap*.17.*nu*.8.*vers*.1. *Less.de Iust.lib*.2.*cap*.39.*dub*.5.*nu*.23. *Gutier.lib*.2.*Canonicar. quæst. cap*.21.
7 *num*. 26. *Fagundez d.prae*. 5. *lib*.2. *cap*.2. *à num*.1. Clerici verò vt tales considerati non sunt debitores decimarum ex illis bonis in quibus tanquam tales considerantur, siquidem sic considerati non sunt Parochiani, de ratione enim clerici est vt alijs spiritualia ministret, ac proindè cum decimæ ratione administrationis spiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta est, vtique clerici, quibus in quantum tales prædicta administratio non fit, & propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum solutionem non tenebuntur.

8 Ex his iam primò colligitur clericos non teneri ad solutionem decimarum ex fructibus suorum beneficiorum. Patet si expendamus respectu illorum fructuum non parochianos, sed clericos ministrantes spiritualia considerari, vndè nil mirum si ex illis soluere decimas non teneantur, ità in specie probat *tex.in d.cap.*2. *in princip.* qui necessariò sic intelligendus est, eo quòd Pontifex ibi adducit exemplum Leuitarum, quos constat nihil aliud possedisse, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant,vt habetur *Iosue cap*.13.*in fin. & Numer.cap*.18. ac proindè vt similitudo rectè procedat *tex.* ille in princ. necessariò intelligendus est de beneficijs clericorum, prout in illis resoluunt *S.Thom. & Sot.vbi suprà*,

vel

vel interpretandus, vt probet clericum non debere decimam ſoluere clericis ex illis decimis, quas ipſe percepit, ſicut aiunt *Rebuff.q.5.nu.6. Monet.d.cap.5.q.1.num.8.& Azor.d.cap.24. quaſt.5.* quicquid aliter, atque aliter intelligere nitantur *Perez l.1. propè fin.verſ.eſt & aliud tit.3. lib.1. Ordin. pag.67. Soar. d. tract.2. de decim.lib. 1. cap.17. num.23. Franc. Leo in theſauro fori eccleſ.p.2. cap.12.de decimis à nu.52.Bellet.diſquiſition.clerical.p.1. tit.de clerico debitore §.12. à nu.35. Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib.19. num.88. Vaſq.in opuſc.de benef. cap.1. q.vnica dub.8. Marc. Anton. Genuenſ.in practic.eccleſiaſt. q.628. Paul. Laymann in Theologia morali lib.4.tract.6.cap.3.num.3. Leſſ.de Iuſtit. lib.2. cap.39. dub.5.*

9 *num.23.* vb intelligit de clericis eiuſdem Eccleſiæ. Sic ſanè decimæ nō ſunt ſoluendæ Parocho ex prædijs eiuſdem Eccleſiæ,ex quorum fructibus ipſi clerici clericali iure viuunt, prout in ſpecie reſoluunt *Doctores ſupra citati:* ſi modo prædicto prædia etiam dodalia Eccleſiæ fuerint intra limites eiuſdem, aliàs ſecus, vt tradūt *gloſ.verbo nullo in cap.1.de cenſib.Abb.nu.6.in d.cap.2.& in cap.nuper notab.1.de decim. Rebuff.d.q.5.nu.20. Cou.d. lib.1. cap.17.nu.8. verſ.ſecundo, Azor.d.q.5.Valer.Reginald.d.nu.88. Gutier.d. cap.21. num.54. Bellet.d.§.12.num.36.* quicquid indiſtinctè contrarium ſentiant *gloſ.1.in d. cap.2.* ibi, *hoc intellige de dote Eccleſia,de qua clerici non debent dare, decimas, S.Thom.d. art.4. Balb.de praſcript. par.5. princ.q.7.* Vtrum ex fructibus perſonalibus, quos ipſi clerici ex officio clericali accipiunt, ſoluere teneantur decimas perſonales? dicendum eſt quòd ſimiliter non tenentur ex ſupradicta ratione,& ità fatentur *Cou.d.cap.17.n.8. verſ.1. Monet.d.c.5.n.4.*

10 Colligitur ſecundò clericos teneri ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſecularium, quæ ſeculari iure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt, patet ſi expendamus reſpectu huiuſmodi prædiorum magis parochianos, quàm clericos conſiderari, ac proindè nil mirum ſi decimas ſoluere teneantur, & ità in ſpecie probat *tex.in d.cap.2.verſ. illi profectò*, ſic neceſſariò intelligendus, tradunt *Sot.d.q.4.art.4.Cou.d.cap.17.num.8. verſ.primum hinc conſtat, Azor.d.q.5. Monet. d. cap.5. num.3.* latè *Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.605.in 1. edit.*aliàs *reſol. 429. in 2.edit.* vbi probat clericum teneri ſoluere decimam de eo, quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus. Quòd ampliandum eſt primò ſiue prædicta prædia ſint in aliena, ſiue in propria Parochia, vtroque enim caſu procedit ratio de qua ſuprà. Ampliandum eſt quoque ſiue clerici ſint Rectores earundem Eccleſiarum, vt aduertunt *S.Thom. & Cou. locis proximè citatis*, ſiue Epiſcopali, ſeu quacunque alia dignitate præfulgeant,

iuxtà

iuxtà tex. per locum à ſpeciali in *cap. quaſi 16. q. 1. Gutier. d. cap. 12. nu. 2.* Nec refragatur dicere quòd Prælati exempti non ſubſunt Parocho *arg. tex. vbi gloſ. & Doctor. in cap. vlt. de Pœnit. & remiſſ.* Siquidem reſpondetur illos Prælatos non ſubeſſe Parocho per accidens, quia ſcilicet alteri ſubijciuntur, nempè Romano Pont. vel Prælato ſuperiori, ſed nihilominus attenta rei natura Parochianos eſſe ſicut ſunt alij fideles arg. *tex. in d. cap. omnis vtriuſque ſexus,* & indè eſt quòd illorum familia remanet ſubiecta ipſis Parochis, vt aduertit *Sot. in 4. diſt. 18. q. 4. ar. 2. col. 8.* facit *tex. in d. c. quaſi.*

11 Colligitur tertiò Clericos ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligari ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent, vt per *Cou. d. cap. 17. n. 8 verſ. primum hinc conſtat, Soar. d. lib. 1. cap. 17. nu. 21. Rebuff. d. q. 5. nu. 9. Fagund. d. prac. 5. lib. 2. c. 2. nu. 2. Monet. d. cap. 5. nu. 4. Paul. Laymann in Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 3. num. 2.* vbi aduertit quòd licet hæc reſolutio hodiè nullum vſum habeat in decimis merè perſonalibus, quippè quas nec laici, multò minus clerici pendere ſolent, locum tamen habet in terris noualibus, quas ſi excolat clericus, cum antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho ſuo ex illis ſoluendas obligari incipit non per accidens ratione rei, ſiue terræ, ſed per ſe, & ratione propriæ perſonæ.

12 Infertur tertiò reſolutio ad illam quæſt. vtrum priuilegio Romani Pontificis poſſit dari exemptio à ſolutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in ſpecie tenuerunt Doctores communiter in *cap. à nobis, de decim. Dec. conſ. 113. nu. 2. Cou. lib. 1. var. cap. 17. nu. 9. Gutier conſ. 5. nu. 8. & Canon. quaſt. lib. 2. cap. 21. nu. 26. & 130. Fr. Ludou. Miranda in man. Prel. tom. 2. quaſt. 49. art. 6. Monet. de decim. cap. 5. nu. 46. Leſſi. de Iuſtit. lib. 2. cap. 39. dub. 5. Soar. d. lib. 1. cap. 18. nu. 1. Fagundez d. prac. 5. lib. 2. cap. 4. n. 1. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. nu. 63.* nouiſſimè *Hieron. Roderic. in compendio quaſt. Regular. reſol. 50. nu. 2. cum ſeqq.* Pro quibus faciunt plura Iura, quæ circa ſolutionem decimarum de priuilegijs Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout eſt *tex. in d. cap. à nobis,* ibi, *exemptis, & in cap. ſuggeſtum 9 & in cap. ex parte 10. & in cap. ad audientiam 12. & in cap. pen. de decim. & in cap. ſi de terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in cap. dudum 31. de priuileg.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ nō ſolùm aliquibus Religioſis circa decimas non ſoluendas à Summis Pontificibus ſunt conceſſa, de quibus infra mentionem faciemus, ſed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ, ac alijs proceribus per totam Hiſpaniam, vt conſtat ex *deciſ. 702. p. 1. diuerſ. & deciſ. 665. p. 3. recent.* quæ quidem

priui-

priuilegia nequaquam Pontifices concederent si ad illa concedenda potestatem non haberent.

Laborant tamen *glos.* & Canonistæ nostri tenentes decimas esse de Iure diuino, in assignanda ratione, ob quam contra illud dispensare videatur Summus Pont. cum tamen alioquin non possit, vt videtur probari ex *cap. sunt quidam, & cap. statuta 25. q. 1. cap. litteras, de restit. spol. cap. cum ad Monasterium, in fine, de statu Monach.* & tuentur plures, quos plena manu citaui *in meo tract. de Iure ecclesiastico lib. 1. de personis cap. 2. de potest. & auctorit. Romani Pont. nu. 119.* In primis *glos. verbo exemptus in d. cap. à nobis*, existimat per talem concessionem exemptionis non tolli omninò Ius naturale, aut diuinum, quo debetur congrua sustentatio, sed solũ limitari in illo casu particulari, quo suo priuilegio aliquem eximit à solutione decimarum, quod quidem prædicta *glos.* existimat non esse inconueniens, vt fiat à Pontifice, sequitur *glossæ* explicationem *Dec. vbi sup. & in cap. cum ordinem, in princip. de rescript.* dicit receptum *Menoch. illustr. cap. 89. nu. 11.* Verùm hæc *glos.* explicatio non placet, conuincitur enim inprimis, quia supposita illius explicatione non valeret tale priuilegiũ exemptionis absq. iusta causa, eo quòd sine illa deficit potestas dispensandi in Iure naturali, & diuino, vt ostendimus *d. cap. 2.* & tamen apparet prædictum priuilegium validum esse quantuncunque sine iusta causa concedatur, vt fatentur multi ex suprà relatis. Conuincitur etiam quia talis causa iusta non præsumeretur in dicto priuilegio nisi per ipsum concedentem esset expressa, iuxtà tradita per *Doctores in cap. qua in Ecclesiarum, de constit.* quod tamen non videmus in multis priuilegijs, quæ circa exemptionem decimarum sunt concessa, prout plura reperiuntur. Vndè alij Doctores existimant Põtificem non aduersari Iuri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum, eo quòd tantummodò illud ius decimarum eodem diuino, & naturali iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit *Gutier. d. cap. 21. nu. 26.* & ante illum apertè *Siluest. verbo decima nu. 11.* Pro qua declaratione facit quia in decimis, sicut in alijs rebus spectantibus ad Christi patrimonium, habet Ecclesia ius administrationis, vt resoluit *Abb. n. 20.* & alij in *cap. cũ super, de caus. possess. & prop.* quocircà sicut procurator cum libera administratione censetur habere speciale mandatum ad distrahendas res domini sui constituentis iuxtà *tex. in l. procurator ff. de procurat.* ità quoque Ecclesia censetur habere prædictum speciale mandatum, ac subindè nil mirum si Pontifex suo priuilegio distrahens remittat prædictum debitum decimarum iuxtà *reg. tex. in cap. sine exceptione 12. q. 2.* sic similiter idem Pontifex dispensat

in

in voto, cuius obligationem Iuris diuini esse constat: quæ quidem explicatio licet defendi valeat, nobis tamen placere non potest, siquidem illa remissio fieri potest à Pontifice circa illa, quæ sunt in illius administratione, & nullum nisi Ecclesiæ resultat præiuditium iuxtà *reg. tex. in cap. 2. de præbend. lib. 6.* nihilominus tamen dato aliquo præiuditio in tali remissione Ius naturale, & diuinum offenditur *arg. tex. in cap. 1. vers. nec nos, de causa possess.* quod præiuditium apparet fieri Parocho, cui ius quæsitum est ad recipiendas decimas à suis Parochianis. At *Monet. d. cap. 5. num. 53.* putat Papam posse aliquibus immunitatem à decimis concedere, non autem in vniuersum præceptum de decimis soluendis tollere, quia primo casu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat, in secundò verò, quia tale decretum esset irrationabile, nec conueniens Christianæ Reip. cuius interest spiritualium ministros inopes non esse, & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique spiritualia seminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem absoluit. Quare Ego pro vera declaratione aduertendum existimo exemptionem decimarum dupliciter posse considerari, vel enim talis est per quam ministri sustentatio offenditur, vel rursus talis proponitur, qua concessa adhuc remanet prædicti ministri congrua, & sufficiens sustentatio; meminit huius diuisionis *Cou. var. lib. 1. cap. 17. nu. 9. Gutier. d. cap. 21. nu. 29.* Hoc supposito resoluendum est in priori casu priuilegio Romani Pontificis fieri non posse, vt talis exemptio procedat, siquidem congrua ministri sustentatio, quæ in hac specie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita est, vt suprà ostendimus, quod quidem Ius diuinum, & naturale priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non sic dicendum in posteriori casu, in quo per priuilegium illius talis exemptio concedi potest, siquidem præceptum de soluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam ministri sustentationem, non est diuinum, seu naturale, sed solùm humanum, contra quod priuilegium dari potest.

13 Ex his colligitur primò posse priuilegium aliquos siue in parte, siue in totum eximere à solutione decimarum, vtroque enim casu manente sufficiente Parochi sustentatione verificatur ratio, de qua suprà, prout in specie resoluit *Cou. citato loco, Gutier. d. cap. 21. nu. 29. Azor. d. lib. 7. cap. 37. q. 6.* Nec obstat dicere quòd axioma illud diuinũ, *dignus est operarius mercede sua*, sine dubio adstringit omnes illos, ad quorum vtilitatem operarius ipse laborat, ac subindè omnes debere concurrere in ministrando cibo iuxtà illud *Pauli 1. ad Corinth. 9.* ibi, *quis suis stipendijs militauit vnquam*; vndè

vndè cum Parochus ad omnium Parochianorum vtilitatem laboret, videtur dicendum quòd quantuncunque ille Parochus sufficientem habeat alimoniam, nihilominus tamen attento Iure naturali, & diuino debitores sunt decimarum, & consequenter nullus ex prædictis Parochianis potest priuilegio eximi saltem in totum à solutione decimarum. Satisfit enim si aduertamus prædictum axioma procedere quidem collectiuè, itaut in illa Parochia ab illa immediatè Parochus habeat cibum, hoc est congruam sustentationem pro ministrandis spiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem construunt, non verò procedit distributiuè, itaut singuli ex eadem in indiuiduo, nisi aliud Ius humanum addatur, teneantur. Pro quo facit quia consuetudo potens fuit, vt homines à decimis personalibus in totum excusarentur, quorum multi in illo tempore, sicut & modo, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas soluere possent, & non est dicendum quòd magis operetur consuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. *arg. tex. in cap. 1. de constit. lib. 6.* & perconsequens quòd auctoritas illa non distributiuè, sed collectiuè intelligenda est. Facit etiã quia, vt Doctores fatẽtur, nõ priuilegio fieri potest, vt tanta quantitas persoluatur, & videtur dicendum maiorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem soluendi decimas in suo fundamento *arg. tex. in l. vlt. ff. de fundo instr.* ac proindè si priuilegium manente congrua sustentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere potest, vtique dicendum est in totum eosdem manente eadem sustentatione eximere posse.

14 Colligitur secundò priuilegium quo quis siue in partem, siue in totum à solutione decimarum simpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex postfacto orta fuerint. Patet si expendamus huiusmodi priuilegium de decimis non soluendis esse quidem odiosum, tum quia contra Ius procedit, tum etiam quia Parochi præiuditium in se continet, ac subindè data in aliquibus illius operatione in alijs quantum fieri potest restringendum est, iuxtà *reg. tex. in l. 2. §. si quis à Principe ff. ne quid in loco publico*, iuuat *reg. odia, de regul. Iuris lib. 6.* & ità in specie tradunt *Rebuff. d. tract. q. 14. nu. 3.* refert alios, & sequitur *Gutier. d. cap. 2. num. 130. Monet. cap. 4. num. 67.* nouissimè *Hieronym. Roderic. in compendio quæstion.*

15 *Regular. resol. 30. nu. 6.* Accedit quia priuilegium de percipiendis decimis simpliciter concessum ad noualia non extenditur, prout in specie probat *tex. in cap. 2. §. 1. de decim. lib. 6.* latè resoluit *Cou. d. lib. 1. var. cap. 17. nu. 13.* ex eo quia tale priuilegium ex prædictis duobus odiosum, restringendum est. Quòd si priuilegium concedatur de non soluendis decimis de proprijs laboribus factis, tunc

etiam

etiam noualia, quæ proprijs fiunt manibus, comprehenduntur, iuxtà *tex.in cap.ad audientiam* 12. *& in cap. ex parte il* 1. *de decim. Rebuff.d.quæst.*14. *nu.*28.*Gutier.d.cap.*21. *num.*31. *Monet. d. cap.*4. *num.*68. Accedit quia priuilegium,quantuncunque sit odiosum, vt supradictum est, & vti tale in dubio strictè intelligendum ex *Gutier.d.cons.*5.*n.*15. nihilominus tamen non refragante,immò iuuante concedentis intentione semper intelligendum est secundum propriam significationem, itaut illa cõprehendantur, quæ in propria veniunt significatione, docet in specie *Dec.cons.*113. *nu. vlt. Rebuff.d.tract.q.*13.*nu.*32. & constat appellatione laborum propriè noualia contineri, vt probat *tex.in d.cap.ad audientiam, tex.* sic intelligendus *in cap.quid per nouale, de verbor.signif.* ac subindè nil mirum si in tali priuilegio noualia, quæ fiunt manibus, comprehendantur, & ità in effectu tenet *Monet.d.cap.*4. *nu.*68. vbi *nu.*69. subdit priuilegium non soluendi decimas noualium intelligendum esse de his noualibus,in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quasi possessionem iuris percipiendi decimas per *tex. in cap.dudũ pen. de priuileg.& in cap. statuto in princ.de decim.in* 6.

16 Verùm obstat maximè *tex.* aliàs difficilis *in cap.ex parte il* 3.*de decim.* quatenus probat priuilegium ecclesiasticæ personæ concessum, vt sibi accipiat decimas suorum prædiorum, noualia comprehendere, quia quando maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur, de cuius intellectu multa tradunt *Cou. d.cap.*17. *nu.*13.*Gutier.d.cap.*21.*nu.*116.*cumseqq. Menoch. cons.*36. *num.*21. *Rebuff. d. tract. quæst.*14.*Valasc. cons.*58. *nu.*9. *Soar. d. tract.*2. *de decim. lib.*1. *cap.*23. *num.*4. *Monet. d. cap.*4. *num.*65. *&* 66. inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quòd procedat ex mente concedentis, & maximè quia in eo tex. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia, hoc enim restringendum erat, idq́. colligitur ex illis verbis, ibi, *parochiarum tuarum*, & in his terminis rectè conuenit ratio,quia cui maius cõceditur, minus concessum esse videtur, nam quidam contendebant ad Abbatem in ipsius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non possidebat, vel quia præscriptione, aut alia ratione eas amiserat, vel denique, vt ex integra refert *Rebuff. d. loco nu.*8. quia Episcopus decimas noualium cuidam Canonico concesserat, vnde priuilegium hoc Pontificis hoc casu fauorabile debet censeri, quia per illud fit regressus ad Ius cõmune iuxtà *reg. tex.in l.si vnus §.pactus ff.de pactis*,cum vulgaribus.Sed iste *Rebuffi* intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi potest, quia si benè aduertamus integra relata per *Rebuff.* non est originale *d.cap.ex parte*, nec vllo modo pertinet ad eius

spe-

speciem, immò super alia longè diuersa emanauit, idque constat non solum ex verbis vtriusque, in quibus longè differt littera vnius ab alio, & in integra non habentur verba, sicut nec ratio scripta in illo *tex.* verùm etiam quia *tex.* ille agit de Abbate S. Columbæ Senonen̄ in Episcopatu Parisien̄, & illi Abbati facta fuit concessio, de qua agit tex. & ad eundem, vt ex suprascriptione constat, dirigitur Decretalis; at verò integra per *Rebuffum* relata agit de casu, qui contingit in Episcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & iuxtà suprascriptionem eiusdem *Rebuffi* dirigitur ad Rectorem Ecclesiæ Beatæ Mariæ, cui decimarum facta fuerat concessio; tum etiam quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, secundum Ius, & ex vi primæ concessionis posse percipere noualium decimas, sed potius ex noua indulgentia concedit id, itaut quandiù vixerit Canonicus, qui eas noualium decimas percipiebat, & sententiam pro se obtineret, nullum eidem in perceptione præiuditium inferatur, sed tamen eo mortuo indulget Papa prædictas decimas Rectori, & illi Ecclesiæ. At in *d. cap. ex parte*, absque noua indulgentia ex rigore Iuris communis tanquam indubitatum decidit Papa Abbatem posse decimas noualium percipere, vt constat ex littera, ibi, *exigere satis potes*, iuncta ratione, quæ sequitur. Quare retenta mente communi, quòd tex. agat de priuilegio percipiendi decimas (licet summarium contra verba Pontificis referat priuilegium non soluendi) tentari posset priuilegium illud ideò comprehendere & veteres, & noualium decimas, quia concessum fuit sub ea forma pleniori, scilicet de laboribus terræ parochiarum tuarum integraliter decimas percipias, quæ verba, & priuilegij forma ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed quia ratio, quam tex. in fine reddit, non sat conuenit huic intellectui, nec apparet, aut Iure probatur Pontificem in priuilegio percipiendi decimas alienas, quod est magis nociuum, & odiosum, quàm sit illud non soluendi ex traditis per *Rebuff. d. quæst. 14. nu. 28. & 30.* admisisse illas diuersas formas, quas alibi expendimus.

17 Ego igitur probabilius existimo *d. cap. ex parte*, non agere de priuilegio, aut concessione speciali circà decimas recipiendas, sed magis de concessione Iuris communis per quam eodem attento potuisset Abbas ille, vel Parochus quicunque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum suarum. Sensus ergò est cum tibi concessum sit (scilicet à Iure communi) quod maius, &c. & itá in effectu ille tex. explicat id ipsum, quod habetur in *cap. cum contingat, vers. vndè, de decim.* & integra relata per *Rebuff.* scilicet noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus absolutè, & cum

integritate decimæ intrà Parochiam Iure communi concessæ sunt, cui intellectui satis conueniunt verba tex. Siquidem concessū propriè loquendo dicitur etiam illud, quod lege, & Iure communi tribuitur *l. 2. in princ. ff. ne quid in loco publico*, & vulgò dicimus frustra precibus impetratur, quòd à Iure communi conceditur. Insuper congruit ratio, quam tex. ille in fine reddit, quippè quæ propriè, & absolutè loquendo vera est, & procedit in his, quæ à Iure communi conceduntur, sicut & in alijs fauorabilibus, non ità verò in cæteris, quæ Iure singulari, & ex priuilegio contra Ius commune conceduntur, sicut nec in reliquis odiosis, iuxtà *reg. cui licet, de regul. Iuris in 6. & l. non debet, eod. tit.* cum ijs, quæ latè tradunt scribentes ibidem. Et iuxtà hunc intellectum dubitandi ratio in eo esse potuit quòd Episcopus, vel alius prætendens decimas noualium in quarum possessione Abbas non existebat, arbitrabatur illas ad Abbatem non pertinere, quia de nouo insurgebant, & fortasse etiam ex eo quòd Abbas non vnam tantùm, sed multas Parochias habebat, vt constat ex littera ibi, *parochiarum suarum*, quas tamen ex dispensatione, & in quibusdam casibus Iure expressis iustè potuit obtinere, & consequenter in eisdem ex concessione Iuris decimas noualium exigere. Nec retento hoc intellectu obstat *cap. tua 25. in fine, de decim.* quoniā vltrà alios intellectus *Abb.* & aliorū vtrobique, & tradita per *glos. 1. & Doctores in cap. peruenit 1. q. 7.* & post *Fortun. Cou. d. lib. 1. var. cap. 17. nu. 13. Rebuff. d. q. 14. nu. 2. & 29.* tex. ille non agit de concessione decimarum simpliciter, & absolutè facta, sed de illa per quam decimæ antiquæ, quas Ecclesia possidebat, alicui concedebantur veluti in feudum, in qua specie non includuntur decimæ noualium, & necessaria est ad hoc noua, & specialis concessio iuxtà *cap. 2. in princ.* vbi notat *glos.* in casus positione, & alij, *de decim. lib. 6.* idque satis intendit *d. cap. tua*, ibi, *occasione decimationis antiquæ*, & clarius ibi, *non sit extendenda licentia, sed restringenda*, quæ verba significant concessionem de qua tex. agit, quippè quæ referabatur ad decimas antiquas nonnisi per extensionem noualium decimas includere potuisse.

18 Infertur quartò Religiosos omnes esse exemptos priuilegio in Iure scripto à solutione decimarū de noualibus tantùm, quæ proprijs manibus, seu sumptibus excolunt, vt probatur in *cap. ex parte il 1. de decim.* & docent ibid. *Host. nu. 4. Butr. n. 9. & Anch. n. 3. Rebuff. d. tract. q. 14. nu. 45. Monet. d. cap. 4. nu. 56. Gutierr. consil. 5. nu. 1. Soar. d. tract. 2. lib. 1. c. 19. n. 2. Fagund. d. praec. 5. lib. 2. c. 3. à n. 7. Rot. in Carthaginen. decimarum 16. Februarij 1613. coram bona mem. Du-*

19 *nozetto.* Intellige procedere in his tantùm noualibus, quæ deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expressè declarant in illo tex. *Abb. num. 3.*

num. 3. Ioan. de Anan. & Anchar. num. 2. Rebuff. d. quaest. 14. circa fin. quos refert, & sequitur *Rot. in Corduben. decimarum 22. Maij 1617. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo.* Limita-
18 tripliciter hanc illationem, & primò, vt locum non habeat vbi noualia ab ijsdem exemptis alijs traduntur excolenda, sicut colligitur ex *d. cap. ex parte*, ibi, *proprijs manibus*, *Rebuff. d. quaest. 14. num. 17. Monet. d. cap. 4. num. 58.* Secundò nisi pacto expresso ad hoc teneantur, *glos. verbo laborum in d. cap. ex parte*, *Rebuff. d. quaest. 14. num. 53. Monet d. cap. 4. num. 59.* tertiò nisi soluendo tacitè renuntiauerint priuilegio suo, *glos. d. verbo laborum*, *Rebuff. d. q. 14. num. 54. Monet. d. cap. 4. nu. 60.*

19 Priuilegio quoque in Iure scripto Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij non tenētur soluere decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excolunt, vt expresè probatur in *d. cap. ex parte il 1. & in cap. licet, eod. tit.* quod quia quidam intelligebant solùm de nouialibus *Pont. in cap. ad audientiam, eod. tit.* exponit intelligi dictum indultum debere non tantùm de noualibus, sed etiam de prædijs, quæ proprijs manibus à Religiosis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædijs, quæ post Concil. Lateranen. Cistercienses acquirunt, vt causa acerrimè disputata resoluit *Rot. in Pampilonen. decimarum 18. Decembris 1615. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*, præsertim propter priuilegia *Sixti IV.* ibi, *singulares personas dicti Ordinis praestatione decimarum tam de possessionibus habitis antè, & post Concil. quàm de cætero habendis, quæ proprijs sumptibus excolunt, & excolent*, referunt *Renat. Chopin. de sacra politia lib. 3. tit. 2. nu. 8. Fr. Emman. in collect. Bullarum Apostol. pro Regularibus Bulla 5. Martini V.* Quorum priuilegia cum sint personalia, ideò non suffragantur respectu portionis colonorũ, vt in puncto priuilegiorum Cisterciensiũ est *decis. Putei 522. lib. 2.* & dicit *Rot. in Toletana decimarum 17. Iunij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*; nec etiam suffragatur respectu arrendatariorum, etiamsi ipsi Fratres aliquam culturam exiguam adhibeant *Seraph. decis. 827. num. 3. cum seqq.* Prout nec etiam suffragantur si prædia locentur ad pecuniam, tunc enim in nihilo Cistercienses exemptos esse non semel tenuit *Rota*, & signanter *decis. 2. de priuileg. in antiq. & coram Pute. decis. 150. lib. 2. in correct. & p. 2. diuers. decis. 23. nu. 4. & seq. & in Carthaginen. decimarum 26. Nouembris 1600. coram bona mem. Penia.*

20 Verùm dispositio *dicti cap. ex parte il 1.* quoad supradicta reuocata est per *tex. in cap. nuper 34. de decim.* quo attento Cistercienses, & omnes Regulares, qui gaudent ijsdem priuilegijs, de terris alienis, & inposterum acquirendis, etiamsi eas proprijs

manibus, & sumptibus excolant, debent soluere easdem decimas, quas antea domini terrarum soluebant, vel se inter ipsos componere, verba enim tex. clara sunt. *Decernimus, vt de alienis terris, & amodo acquirendis, etiamsi eas proprijs manibus, aut sumptibus excolant, decimas persoluant Ecclesijs, quibus ratione prædiorum anteà soluebantur: nisi cum ipsis Ecclesijs aliter duxerint componendum.* Et ideò omnes ferè Religiosi per specialia priuilegia à Summis Pontif. exemptionem obtinuerunt à solutione decimarum prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, & sumptibus excolunt, & de multis meminit *Fr. Ludou. Miranda d.tom.2. quæst.49.*
21 *art.12.in concl.* & nuncupatim de concesso pro Monachis Cælestinis, & Cluniacensibus testatur *Renat.Chopin.monasticon.lib.2.tit.1.*
22 *num.5.* Et pro Monachis Congregationis Cassinen. aliàs S. Iustinæ de Padua, est priuilegium *Eugenij IV.sub Dat.7.Kalend. Martij* 1434. relatum per *Fr.Emman. in d.collect. Bullarum dicti Pont.*
23 *Bulla* 7. Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti Vallisoleti est priuilegium *Clementis VII.sub Dat.8.Decembris* 1530. de quo
24 in eodem *Bullario nouo tom.2.Bulla 7.eiusdem Pont.* Et pro Monachis Eremi Camaldulensis, & Congregationis S. Michaelis de Murano adest priuilegium *Leonis X.sub Dat. 4.Non. Iulij* 1513. §.29. relatum in eodem *Bullario nouo tom. 1. Bulla 2. eiusdem Pont.* Et
25 pro Monachis B.Mariæ Montis Virginis adest priuilegium *Cælestini III.sub Dat.4.Nouembris* 1097. relatum in eod. *Bullario nouo*
26 *tom.1.Bulla 3.eiusdem Pont.* Et de Siluestrinis adest priuilegium *Innocentij IV.sub Dat.5.Kalend.Iulij* 1247. relatum in eod. *Bulla-*
27 *rio nouo tom.1.Bulla 5.eiusdem Pont.* Et pro Fratribus B. Mariæ de Mercede adest priuilegium *Gregorij XI.sub Dat. 6. Kalend. Iulij* 1373. relatum in eodem *Bullario nouo tom.1. Bulla 3. eiusdem Pon-*
28 *tif.* Et pro Ordine S. Antonij Viennensis adest priuilegium *Clementis VII.sub Dat.6. Kalend. Decembris* 1523. relatum in eo-
29 dem *Bullario nouo tom.1. Bulla 2. eiusdem Pont.* Et pro Cruciferis adest priuilegium *Vrbani III.sub Dat.7.Kalend. Aprilis* 1187. re-
30 latũ in eod. *Bullario nouo tom.1.Bulla 1.eiusdem Pont.* Et pro Fratribus Prædicatoribus adest priuilegium *Gregorij XI. sub Dat.2. Non.Martij Põtif.sui anno IV.* relatũ in eod. *Bullario nouo Bulla 7.*
31 *eiusdem Pont.* Et pro Fratribus Conuentualibus Ordin. S.Francisci adest priuilegiũ *Sixti IV.sub Dat. Pridie Kal. Decembris anno In-*
32 *carnat.Dom.*1474. Et pro Canonicis Regularibus S.Saluatoris adest priuilegiũ *Iulij II.sub Dat.4.Non.Aprilis* 1512. relatũ in eod. *Bul-*
33 *lario nouo tom.1.Bulla 30.eiusdem Pont.* Et pro Monachis S.Basilij adest priuilegium *Gregorij XIII.sub Dat.8. Kalend.Iulij* 1567. Et
34 pro Ordine Minimorum S. Francisci de Paula adest priuilegium

Iulij

Iulij II. sub Dat. 5. Kalend. Augusti 1506. relatum per *Laurent. de Peirinis tom. 1. priuileg. dicti Ordinis Bulla 2. eiusdem Pontif. §. 19.*

35 Et pro Carthusianis est priuilegium *Martini V. sub Dat. 8. Kalend. Octobris* 1420. relatum *in eodem Bullario nouo tom. 2. Bulla 1. eiusdem Pont.*

Et quamuis omnes supradictæ Religiones priuilegijs Summorum Pontificum se munierint ne soluere tenerentur decimas prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, ac sumptibus excolunt, propter derogationem *d. cap. ex parte il* 1. *& d. cap. nuper.* tamen vbi consuetudine legitimè præscripta, & allegata vt suprà introductũ fuerit, vt Religiosi hac exemptione fruantur absquè alio priuilegio, derogatione illa non obstante, existimo eos non esse hac de re molestandos, cum potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in plenissima exemptione eis concessa in *cap. quasi, & in cap. decimas* 16. *q.* 1. vsque ad hodiernum diem continuari posteriori derogatione nõ admissa, prout in Hispaniarũ partibus exemptionem adesse mihi retulit vir Religiosus, & testiũ dicta legit, nec mirum si derogatio in dictis Iuribus contenta, tunc non fuisset in exequutionem deducta, quia tempore, quo illa emanauit, Hispania è manibus Maurorũ de recenti recuperata clericorũ numerũ sufficientem non habebat, qui animarũ curæ incũberent, quam cũ Religiosi libenter susciperent, æquum tunc visum fuit (vt creditur) illos non fuisse priuandos exẽptione sibi cõcessa in *d. cap. ad decimas*, ad quod forsan respicere videtur lex antiqua Hispaniæ 5. *tit.* 20. *par.* 1. quæ dũ loquitur de quibus prædijs decimas soluere debent Religiosi, ità concludit. *Esso mismo seria si labrassen eredades agenas por sus manos, ò por sus despensas, ca no se pueden escusar que non den diezmos dellas, otro tal seria si ellos diesen a otro tales eredades, que si ellos las labrassen non darian diezmo dellas*. Quod eo magis admittendũ videtur stante consuetudine huiusmodi in illis partibus, si Religiosi ex instituto clerici fuerint cõmuniter viuentes, quia cum ijs, Monachis, & Regularibus exemptionem cõcesserit *d. cap. decimas*, & derogatio in posterioribus Iuribus tantùm loquatur de Monachis, & Religiosis, videtur quoad alios nihil ibidem innouari, inclusio enim vnius est exclusio alterius *cap. nonne, de præsumpt.* cum citatis in *collectan. ibid. nu.* 4. & hoc sine præiuditio iurium alicuius.

36 Moniales non solùm S. Claræ, verùm etiam & aliæ quæcunque Regulares personæ, quarum redditus, & prouentus Ecclesiastici, adeò sunt tenues, & exiles quòd de illis sustentari non possunt, sed pro habenda vitæ suæ sustentatione necesse habent mendicare, & eleemosynas publicè petere, decimas non tenentur persoluere, ità ex quadam *Extrauag. Bonifacij VIII.* incip. *Decimas*, refert

Fr. Ludou. Miranda in man. Pralat.tom.2. quæst.49. art.13. in concl. Prætereà Abbatissæ, Conuentus, & Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia *Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III.* confirmata à *Gregorio XIII.* de quibuscunque terris, & possessionibus suis, quas per se, vel colonos, seu seruitores excoli, & cultiuari faciunt, aut inposterum fecerint, nullas decimas, & primitias Parochialibus Ecclesijs, & alijs persoluere tenentur, nec ipsæ, aut possessionum earundem coloni ad earum solutionem à quocũque cogi possunt, ità referunt *Fr. Emman. quæst. Regular. tom.2. quæst.44. art.5. & tom.3. quæst.34. art.15. Fr. Ludou. Miranda d.art.13.vers. & prætereà, Hieron. Roder.in compendio quæst.Regular.resol.50. nu.4. Portel. in dubijs Regularibus verbo Decima nu.3.* vbi refert in Portugalia praxim esse in contrarium pro decimis soluendis à Monialibus de possessionibus colonis conductis, *Rota in Conchen.exemptionis decimarum 30.Ianuarij 1589.coram Orano,* quæ est *decis.240.par.4. diuers.* & canonizatur ab eadem *Rot. in eadem causa 12.Maij 1623.coram bona mem. Buratto, inter eius impressas decis. 704.* De bonis autem emptis tenentur Abbatissa, & Moniales ad soluendas Decimas, & Primitias Parochiali Ecclesiæ, vt referunt decisum *Portel.d.verbo decima nu. 4. Hieron. Roder. d. resol.50. sub num.5.*

37 Circà præfata priuilegia primò est aduertendum, quòd in quolibet eorum, & in alijs, si quæ fuerint, est expresse derogandum dispositioni *d.cap.nuper,* quod cum sit Conciliare censetur habere clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones, adeò quòd sit propriè necessaria illius derogatio expressa, vt docent *Marches. de commission.p.2.pag.596.nu.1. & 2. in vlt. impress. Campan. in diuers.Iuris Canon.rub.12.cap.13.num.154. Rot. decis. 122. & seq. p.1.diuers.& in Oriolen.decimarum 21.Maij 1586. & 9. Iunij eiusdem anni coram Orano, & coram Caualer. inter eius impressas de-*

38 *cis.229.nu.3.* in qua fuit dictum exemptionem à decimis non suffragari nisi in specie derogetur *d. cap.nuper, & coram Card.Pamphilio iun.in Viterbien.decimarum,25.Iunij 1618. & coram Buratt. d.decis.704.nu.2.*vbi latè,& elegantèr *Ferentil.in annot.nu.13.*

39 Est aduertendum secundò quòd priuilegium habentes non soluendi decimas de agris, quos proprijs manibus, vel sumptibus colunt, debent soluere decimas de illis, quos alijs colendos tradunt, vt probat expresse *tex. in cap. licet 11.de decim.* & tradunt *Azor. institut. moral. par.1. lib.7. cap.27. q.7. Soar.de Relig.tom.1. tract.2.lib.1.cap.19.num.13. Tamburin. de Iure Abbatum tom.1. di-*

40 *sput.15.q.18. sub nu.3.*Ratio est quia priuilegia exemptionis à solutione decimarum sunt personalia, non autem realia, & ideò non

tran-

transeunt ad colonos, arrendatarios, seu emptores prædiorũ, aut fructuũ, vt non semel censuit *Rot.* & signanter *decis. 23. par. 2. diuers. & coram Seraph. decis. 827. num. 2. & in Placentina decimarum 17. Decembris 1584. coram Card. Blanchetto, & in Pampilonen. decimarum 15. Decembris 16 5. coram Reuerend. D. meo Coccino Decano, & in Leodien. decimarum 20. Decembris 1628. coram Card. Virili.*

41 Aduertendum quoque est tertiò Papam communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adest expressa mentio à solutione decimarũ, alteri Religioni, non censeri etiam communicasse exemptionem à solutione decimarum, nisi de hac exemptione fiat specialis mentio cum difficulter concedatur, vt per *Butr. cons. 19. nu. 9. Bald. in l. fistulas §. frumenta ff. de contrah. empt. Cremen. sing. 108. Felin. in cap. sedes n. 3. de rescript. Pute. decis. 65. lib. 3 Seraphin. decis. 591. nu. 2. Caualer. decis. 247. nu. 10. Rot. in Valentina decimarũ 28. Nouembris 1603. coram Card. Lancellotto iun. & in Corduben. decimarũ 13. Maij 1613. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Conchen. decimarum 12. Maij 1623. coram bonæ mem. Buratto, inter eius impress. decis. 704.* Quod quidem procedit etiamsi Papa in dicta communicatione priuilegiorum fecerit mentionem de decimis, quia si non apparet de expressa mente concedentis, verbum decimæ referri potest ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine, non autem ad ordinarias, & prædiales, quæ sint debitæ de Iure diuino, & hoc maximè prouenit in communicatione priuilegiorum, in qua non derogatur *d. cap. nuper*, quod cum contineat constitutionem Conciliarem censetur habere clausulas derogatorias ad sequentes dispositiones, & ideò requirit specificam derogationem, vt suprà diximus *nu. 37.*

42 Est notandum etiam quartò, quòd Parochus manutenendus est in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisitorum per Regulares donec doceant de sufficienti priuilegio, vt censuit
43 *S. Congr. Concilij in vna Pisauren. 13. Aprilis 1630.* nam prædia decimarum solutioni obnoxia ad Regularium Monasteria transeunt cum suo onere, ac proindè Regulares tenentur illas soluere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici priusquam bona ipsa in Monasterij proprietatem transiuerint, ità eadem *S. Congr. in causis Ripan. Vrbinaten. & Firman. 4. & 18. Decembris 1627. & in Callien. 1. Septembris 1629.*

44 Aduertendum denique est priuilegia huiusmodi eximentia à solutione decimarum amitti si incipiant esse enormiter læsiua Ecclesiæ Parochiali, quæ habet intentionem de Iure fundatam in decimis, *cap. suggestum, cap. dilecti*, & ibi *glos. verbo enormiter, de decim. cap. quod per nouale, de verborum signif. Rebuff. d. q. 14.*

Gg 4 *num. 55.*

*num. 55. Menoch. conf.156.nu.9.vol.2. Rot.*in specie de priuilegijs Cistercien sium in *Pampilonen. decimarum 6. Aprilis 1615. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano*, vel saltem moderari iuxtà *tex. in cap.2. §.vbi autem, de decim. lib.6.Rot.in d. Pampilonen.*

45 Ad declarationem verò Papæ spectat quando dicatur priuilegium enormiter lædere, secundum *Abb. in d. cap. suggestum num.4.* nisi alteri, putà iudicio *Rotæ*, Papa commiserit, vt euenit in *d.Pampilonen. decimarum*. An autem, & quando Religiosi non vtentes etiam ex negligentia, vel ignorantia, speciali priuilegio eximente illos à solutione decimarum, præiudicent iuri suo ex tali priuilegio obtento? vide *Hieronym. Roderic. d. resol.50.nu.5.*

46 Infertur quintò Religiosos omnes priuilegio in Iure scripto eximi à solutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc est de animalibus, quæ ipsi nutriunt, vt expressè habetur in *d. cap. ex parte il 1. de decim. l. Regia 4. tit. 20. part.1.* ibi, *que todas las Religiones qualesquiera que sean non deben pagar diezmos ni de sus huertas, ni de los ganados que crian, Petr. Gregor. syntagm. Iuris par.1. lib.2. cap.24. num.7. & cap.21. num.10.* Hoc tamen procedit in his tantùm quæ deseruiunt pro vsu Monasterij, vt expressè declarat ibi *Abb. num.3. Ioan. de Anania num.2. Anchar.* etiam *num.2. Rebuff. d. quæst.14. circà fin. Monet. d.cap.5. num.17.* & in animalibus, quæ ipsi Religiosi nutriunt suis sumptibus, non autem in illis, quæ dant alijs nutrienda, & tenenda *Clem.1.* vbi *gloss. verbo animalibus, & verbo teneri, de decim. Abb.in d.cap. ex parte in fine*, & ibi *Anchar. d. num.2. vers. istud etiam, Henric. Boich. nu.2. vers.quod intellige, Butr. in 3. not. Rebuff. d. quæst.14.nu.57.* vbi dicit quòd si dentur alijs tenenda, & custodienda, requiritur quòd vesperi reducantur ad Monasterium, quod etiam tenet *Monet. d. cap. 5. num. 15. Rot. in Conchen. decimarum 23. Iunij 1614. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, vbi ait disposi-

47 tionem *dicti cap. ex parte* non esse reuocatam per *d. cap. nuper de decim.* quoad hanc partem, quia ille tex. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circà quos nihil innouauit, vt expressè sensit *Butr. in dicto cap. ex parte propè fin. vers. relinquitur ergò.*

48 Infertur sextò per priuilegium in Iure scriptum leprosos in communi viuentes de hortis suis, qui sunt in circuitu domus,& de nutrimentis animalium suorum decimas soluere cogi non debere, vt voluit Pontifex in *cap.2.de Eccles.ædifican. Hispan.in tract.regul. decimarum q.12.num.2. Rebuff.d.tract.q.5. num.21. Monet.d. cap.5. num. 35. Rot. in d. Conchen. decimarum 23. Iunij 1614. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo.* vbi fuit dictū quod ad hoc vt sit locus exem-

exemptioni de qua in *d. cap.2.* leprosos debere communiter viuere, & simul congregatos extare, itaut si adesset hospitale, in quo curarentur etiam leprosi quando ad illud accederent ibidem alij infirmi cæteris morbis laborantes, & leprosi retinerentur separati ab alijs infirmis, adhuc non haberet locum *d.cap.2.* quia leprosi non videntur constituere corpus separatum, cum talis separatio fiat ad euitandum contagium, & cum priuilegium *d.cap.2.* sit speciale, non videtur extendendum ad hospitale commune leprosis, & alijs infirmis.

49 Infertur septimò Episcopũ non posse alicui concedere hanc immunitatem à decimarum solutione per viam priuilegij, vt docent *Rebuff.de decim.q.5.num.28.& 32. Fagundez d.prac.5.lib.2.cap.4. num.6.* tum quia sunt à Papa assignatæ singulis Ecclesijs *cap.1. 13. q.1.* tum quia in *Conc.Cabilonen.* statutum fuit ne Ecclesiæ antiquitus constitutæ decimis priuarentur *cap. Ecclesia*, cum seqq. 16. *q.1.*
50 Episcopus autem non potest contra Concilium dispensare, *glos.* singularis *verbo in ætate in cap.cum dilectus,de elect.* plures per me
51 citati *de officio, & potest. Episcopi par.2.alleg.33.num.25.* Poterit tamen Episcopus remittere decimas maximè suæ mensæ debitas ex iusta causa, vt habetur *in cap.quia circa,de priuileg.* Item poterit Episcopus interponere decretum, & consensum in compositione super solutione decimarum, *cap.2. de transact. Rebuff.d.tract.q.13.*
52 *num.15.cum seqq.Monet.eod.tract.cap.5. à num.* 119. Item poterit Episcopus decimas, quas nunquam possedit, post earum recuperationem, vel illas ad opus suum retinere, vel secundum discretionem à Deo sibi datam, alteri Ecclesiæ concedere, *cap. quoniam, de decim. Rot.in Sabinen.decimarum 1.Iulij* 1609. *coram Reuerendiss. D. meo*
53 *Coccino Decano*. Illas vero, quas aliquando possedit, si reuertantur ad mensam Episcopalem, non potest transferre in personam, quæ nunquam moritur, ne adimatur spes deuolutionis, eadem *Rot. in Taurinen. decimarum 12. Ianuarij 1607. coram bonæ mem.*
54 *Card. Marquemont.* Et denique poterit decimas concedere alijs Ecclesijs cum aliqua causa, *cap.plures,cap. statuimus, & cap. fin.16. q.1. Monet.cap.5.num.60.Verall.decis.*340.*par.3.Rot.in Conchen.decimarum 5.Maij* 1600.*coram Card. Pamphilio sen.*
55 Vnde à fortiori colligitur regulariter Episcopum non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, *cap.bene quidem 96. dist.cap. peruenit 1.q.4. cap.venerabilis,de confirm.vtili, Rebuff. d.tract. q.5.*
56 *num.32. & q.13. num.73.* In concessione enim decimarum, & Iuris decimandi laicis facienda, est adeo necessaria auctoritas Sedis Apost. vt non sufficiat immemorabilis absque fama priuilegij, vel recognitione feudali, *Ioan. Andr. & alij in cap. cum Apostolica,*

de

de his, quæ fiunt à Prælat. Felin. in cap. causam quæ num.3. de præscript.& in cap.cum contingat sub num.4.vers. si tamen, de foro comp. Rot.in Toletana iuris decimandi 27.*Aprilis* 1584.*coram Card. Blanchetto*, & *in Mediolanen. rescisionis permutationis* 21. *Maij* 1597. *coram Card. Pamphilio sen.* & *in Taurinen. decimarum vers. supposito autem* 12.*Ianuarij* 1607.*coram Card. Marquemont.* & *in Ferrarien.decimarum* 23.*Iunij* 1617.*coram Card. Pamphilio iun.* Et aduer-
57 te confirmationem beneplaciti Apost. quando est reseruatum in concessione Iuris decimandi facta laicis, non præsumi ex lapsu XXX. annorum,& vltra, cum obseruantia respectu illius iuris propter incapacitatem laici nihil operetur, *Alex.cons.*70.*num.*4.*lib.*3. *Rot.in d. Mediolanen. rescisionis permutationis*, & *in d. Ferrarien.*
58 *decimarum*. Potest tamen Episcopus alicui laico ex iusta causa, putà quia Ecclesiam, eiusuè patrimonium à tyranni oppressione liberauit, concedere ad vitam, aliudué tempus, non quidem ius percipiendi decimas, sed ipsarum decimarum fructus, vt eas nomine,& titulo Ecclesiæ consequatur, vt voluit *glos.* & magis communiter *Doctores in c.quamuis, de decim. Rebuff. d.tract.q.*10. *nu.*34. & *q.*13.*num.*110.*Cou.d.cap.*17.*num.*5.*Azor.d.lib.*7.*cap.*36.*q.*11.& 14. qui tamen id tantùm concedit de breui tempore, non ad vitam. Item poterit concedi ab Episcopo cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim priuilegij, sed alienationis cum causæ cognitione,& alijs solemnitatibus, *tex.est in cap.*2. *de his, quæ fiunt à Pral. Rebuff.q.*5.*num.*35.*Monet.d.cap.*5.*num.*62. quia tunc iam non erit spirituale ius tali laico concessum, cum spiritualia non ministraret, sed temporale, hoc est fructus & commoditas decimarum, quæ quid temporale sunt, *Abb.in cap. ad hæc num.*4. *de decim. Azor.d.lib.*7. *cap.*36.*q.*11. & temporales decimæ non sunt propriè decimæ, vt aduertit *Bald. cons.*419. *vol.*1. Sed sunt certæ decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure temporali, & ex contractu pro rebus debitæ, *Rot.in Ferrarien.decimarum* 16.*Iunij* 1615.*coram R.P.D. meo Pirouano*, impressa *decis.*420.*par.*1.*recent.*

59 Ante Lateranense Concilium sub Alexandro III. de anno 1179. poterant inferiores Prælati decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo fuit illis hoc prohibitum, vt per *tex.in cap.cum Apostolica, de his, quæ fiunt à Prælat.* & *in cap.* 2. *§. sane, de decim.lib.*6.tradunt *Cou.lib.*1.*var.cap.*17.*num.*5.*vers.olim*, *Menoch.de præsumpt.lib.*6.*præs.*86.*num.*2.*D.Barbos.in l.Titia nu.*45. *vers.non obstat secunda ff. soluto matrim. Gutier. practic. lib.*1. *q.*14. *num.*5.& *q.*15.*num.*4.*Azori.instit.moral.par.*1. *lib.*7. *cap.*36. *q.*12. *Fagundez d.præc.*5.*lib.*3.*cap.*1.*num.*32.*Monet.d.cap.*5. *num.*66.& in

hoc

hoc omnes conuenire profitetur, & ſequitur *Soar. de Relig. tom. 1.*
60 *tract. de decimis lib. 1. cap. 26. num. 2. & 3.* In dubio autem ſi decimæ laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur; *Beroi. conſ. 21. num. 14. lib. 1. Rot. in Taurinen. decimarum 12. Ianuarij 1607. verſ. non obſtat, coram Card. Marquemont*, quæ reperitur impreſſa *decif. 193. num. 9. par. 2. recent.* & fuit dictum in *Gerunden. iurispatronatus 22. Aprilis 1622. coram Reuerendiſs. D. meo Coccino Decano verſ. quantum attinet.*

61 Verùm hæc communis reſolutio in ſe vera non eſt, ſi aduertamus multò ante Concil. Lateranen. hoc ipſum prohibitum fuiſſe ab Vrbano II. *in cap. decimas* 39. in ord. 16. q. 7. & manifeſtius *in cap. 1. Epiſcopum, vel Abbatem, in vſib. feud.* qui annos ferè centum præceſſit hoc Concil. Lateranen. vt videre eſt apud citatos per *Aragon. 2. 2. q. 87. art. 3.* Quare ſi materia bene perſcrutetur nullus *tex.* inuenietur, qui probet potuiſſe laicos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus conceſſas, ſed ſolùm quòd obtentas ante Concil. Lateranen. poſſunt transferre in locum religioſum de conſenſu Epiſcopi, quod non ex ea ratione prouenit quòd eas licitè retinerent, ſed magis, quia hoc voluit Eccleſia permittere ad vitanda ſcandala, vtilius iudicans ſi decimas, quas laici cum animarum ſuarum periculo illicitè detinebant, ſponte dimitterent alijs Eccleſijs, vel religioſis locis, quàm ſi eos eccleſiaſticis cenſuris vel modis alijs cogerent ad reſtitutionem faciendam eidem Eccleſiæ, ad quam pertinent, vt aduertit *Rebuff. d. tract. q. 10. nu. 22.* & melius *Gilchen. de præſcript. par. 3. cap. 8. num. 7.* nec omnino diſplicet *Soar. d. cap. 26. num. 3.* dum reſoluit Concilium non concedere laicis vt decimas conceſſas à Prelatis inferioribus retineant, ſed ne transferant in alios abſolutè vt in *c. probibemus, de decim.* nec in Religioſos ſine Epiſcoporum auctoritate, vt in *d. cap. cum Apoſtolica*, quæ prohibitio inducta ad priuationem minimè operatur conceſsionem iuxta *reg. l. legata inutiliter ff. de adimend. legat.* cum ſimilibus.

62 Cur autem *tex. in d. cap. 2. §. ſane* diſtinguat tempora ante, vel poſt Lateranen. ad effectum vt laici decimas antea habitas à Prælatis inferioribus transferre poſsint in Religioſos, non poſtea obtentas, ſi poſt, & ante dictũ Concilium ſemper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & Iure reprobatus, difficile eſt inueſtigare; ſentit difficultatem ſuam adhærens opinioni dum exiſtimat faciendam non eſſe diſtinctionem à temporibus ante, vel poſt Lateranenſe, ſed ante, vel poſt Vrbanum II. *Soar. d. cap. 26. num. 6. ad fin.* dum quærit ſi iam ab Vrbano erat prohibitum Prælatis inferioribus ne decimas laicis darent in feudum, quare

tex.

tex. habitas post illam prohibitionem ante Lateranense transferre concedit,& respondet hoc ità vel consuetudine,vel præscriptione, vel expressa aliqua Concilij auctoritate, quam tamen hactenus non inuenisse fatetur,factum fuisse,vt constitutio Vrbani, quæ infeudationes antea factas sustinebat, extenderetur vsque ad tempora Lateranensis Concilij. Sed his diuinationibus omissis quoad nostrum propositum respondetur Concilium propter rationes eminentis scandali permisisse vt antea habitas à Prælatis inferioribus,licet iniustè,possent transferre in Religiosos, quia sic aliquo modo Ecclesiarum vtilitati occurrebatur, vt verò permitteret hoc ipsum in decimis de cætero concedendis rationem illam non subesse,sed quòd rigor Iuris obseruetur,vt in plerisq.alijs materijs factum videmus,quòd illicitè facta in præteritum sustineantur, ac de cætero, & in futurum strictius seruetur prohibitio, vt notant omnes per *tex.* ibi *in cap. vlt. de sponsa duorum*, ibi, *de catero*, *cap. prouidenda* 44.in fine,ibi,*de catero,de elect.lib.6.*cum multis alijs.

63 Circa vero potestatem transferendi decimas à laicis retentas tres casus distinguere oportet. Primus est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebant, hi enim necessariò tenentur illas restituere Ecclesiæ ad quam de Iure pertinent,cui Episcopus consensu suo præiuditium facere non potest iuxta reg.generalem *tex. in cap.id,quod nostrum ff.de regul. Iuris*, vt aduertit *Soar. d.cap.*26.*num.*10. Secundus est de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis,qui etiam ante Lateranen Concilium erat inualidus secundum nostram opinionē, & procedit in his permisio huius Concil. vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in aliam Eccclesiam, vel religiosum locum,neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ, ad quam pertinebant,vt expresse probat *tex.in d. cap. cum Apostolica in vers.quia vero*,iuncto fine,& ex vltimis verbis *d.§.sane* dum semper hanc Lateranensis Concil. prohibitionem, & concessionem restringunt ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranense obtinebant,atque ità non procedere in alijs, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laicum sunt alienatæ. Tertius casus est quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt,vel à Summo Pont. vel alijs Prælatis, qui sufficienti potestate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur necessarius Episcopi consensus vt in locum religiosum transferantur, prout in donationibus tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Lusitaniæ,& Castellæ Reges,communiter receptum est post *Sot. de Iustit.lib.*9.*q.*4.*art.*3.*&* *q.*7.*art.*1. & post *Gregor. Lop.* & alios *Ioan. Garc.de expensis cap.*9.*n.*97.& post *Gutier.D.Barbos.in l.Titia n.*42.

vers.

vers. adde ff. soluto Matrim. Cabed. Lusit. decis. 63. num. 5. p. 2. vndè etiam in laicos transferri posse resoluunt *Mench. illustr. cap. 89. nu. 2. Ioan. Garc. d. cap. 6. à nu. 97. Gutier. pract. lib. 1. q. 15. num. 6. Ceuall. commun. contra communes q. 367. Cabed. d. decis. 63. num. 8. Gilchen. d. cap. 8. à nu. 6.* Contra *Couar.* & plures alios, quos refert, & sequitur *Azor. d. lib. 7. cap. 36. quaest. 13.* Et ostenditur quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto, & valido semel in laicum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest an restitutio sit facienda Ecclesiæ, ad quam de Iure pertinent, siquidem postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam, & tamen *tex. in cap. cum Apostolica in vers. taliter*, in his decimis, quæ ad Ecclesiam aliam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem, sed sufficere quòd religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat, ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto modo prædicto, scilicet habito à Prælatis inferioribus Iura ista sunt intelligenda.

64 Infertur octauò consuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à solutione decimarum. Diximus supra Parochianos, nisi exempti proponantur, esse obligatos ad decimas persoluendas, at qui consuetudo habet vim & efficaciam per quam obligatio prædicta auferatur, habet enim vim legis humanæ iuxta *l. 2. C. quæ sit longa consuet. cap. consuetudo 1. dist.* qua lege humana decimæ institutæ sunt, vt supra notauimus. Igitur, &c. Probant *Corol. glos. verbo præsumpta in cap. quia cognouimus 10. q. 3. glos. vlt. in cap. in quibusdam §. fin. de de decim. Sot. lib. 9. de Iustit. q. 4. art. 1. col. antepen.* refert alios *Couar. lib. 1. var. cap. 17. num. 8. Gutier. canon. lib. 2. cap. 21. num. 31. Rebuff. de decim. q. 13. num. 46. Monet. eodem tract. cap. 5. q. 1. num. 89. Seraphin. decis. 1204. Rot. in Nouarien. decimarum 26. Februarij 1631. coram R. P. D. meo Pirouano, Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 2. q. 49. ar. 5. Cabed. Lusit. decis. 205. num. 2. par. 1.* vbi ait iudicatum valere consuetudinem in modo, & tempore soluendi, qui multipliciter declarant. Sed ego omissis varijs eorum declarationibus existimo pro vera huius *corol.* intelligentia faciendam esse distinctionem inter consuetudinem, quæ ità aufert decimas ab ipso Parocho, vt illi congrua sustentatio non remaneat, & tunc verum est dicere talem consuetudinem non valere, siquidem Ius diuinum, & naturale offendens rationabilis esse nequit. Secus vero si illa operante adhuc remanet prædicta sustentatio, quo casu procedit hoc *corol.* prout in priuilegio supra notauimus; eo quòd manente congrua sustentatione solùm remanet obligatio Iuris humani, contra quod operari potest consue-

tudo

tudo ex *reg. tex. in cap. vlt. de consuet.* si tamen talis consuetudo rationabilis fuerit, prout ille *tex.* requirit, & sic cessat labor plurium Doctorum, quos referunt *Cou. & Gutier. dictis locis*.

65 Ex his colligitur primò defendendam esse consuetudinem, quæ introductum est vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio persoluatur. Patet si expendamus manente congrua sustentatione ministri in reliquis tantummodo Ius humanum per exemptionem violari, ac subinde nil mirum si talis consuetudo rationabilis obseruetur, prout in specie tradunt *Cou. var. lib. 1. c. 17 n. 8. vers. 7. Rebuff. d. tract. q. 13 nu. 46. Azor. d. lib. 7. c. 37. q. 2. Monet. c. 5. nu. 92. in fine*.

66 Colligitur secundò valere consuetudinem vt ex certis fructibus, putà fœno, oleo, decima non soluatur, *Cou. loco proxime citato Azor. d. c. 37. q. 9. Monet. d. c. 5. n. 94.* vbi *n. 93.* subdit valere quoque consuetudinem vt de minutis decimæ non soluantur.

67 Colligitur tertiò valere quoque consuetudinem quòd ex eodem prædio vna Ecclesia decimas maiores percipiat, & alia minores, *Host. in c. cum in tua §. respondemus*, quem ibi omnes sequuntur, *de decim. Rot. in Conchen. decimarum 1. Iulij 1591. coram Cardin. Pamphilio sen. & in Nouarien. decimarum 26. Februarij 1631. coram R.P.D. meo Pirouano*.

68 Colligitur quartò posse ex consuetudine decimas vni Ecclesiæ aliàs debitas, alteri adscribi, & solui, *tex. in cap. cum sint homines, & in cap. ad Apostolica, de decim. Cou. d. cap. 17. n. 8. Perez l. 1. post princ. vers. huiusmodi autem decima tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 116. & l. 3. in princ. tit. 6. eod. lib. pag. 133. Fagundez d. præc. 5. lib. 3. cap. 1. num. 4. Gutier. pract. lib. 1. q. 17. num. 2. & 5. Rebuff. d. tract. q. 13. num. 47.* vbi *num. 48.* limitat id non procedere in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc est in prædijs, quæ limitibus proxima sunt, refert & sequitur *Monet. d. cap. 5. num. 97. & 98.* vbi *num. 101. post Cou. d. num. 8. vers. quarto fortiori ratione*, concludit in hac specie sufficere consuetudinem decem annorum, cũ ea non sit cõtra Ius, sed prçter, *& num. 103.* post eundem *Cou. d. num. 8. vers. decimo* resoluunt quòd in alijs casibus consuetudo, quæ circa decimas obseruanda est, requiritur, & sufficeret, vt sit quadraginta annorum, & quod *tex. in cap. 1. de præsc. in 6.* qui contrarius videtur, procedit in præscriptione, non autem in consuetudine.

69 Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de Iure debita debet consuetudo non soluendi integras decimas probari cum requisitis immemorabilis, seu legitimæ præscriptionis, *Rebuff. d. q. 13. n. 53. & seqq. & num. 69. Anton. Gabr. commun. tit. de præscript. concl. 1. num. 16. & 18. Seraphin. decis. 1404. num. 2. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 595.*

cap.595.num.16. Rot. *decis.474. num.5. & decis.469. num.2. part.1. recent. & decis.262.num.3.par.2. recent. & in Augustana decimarum 28. Martij 1631.coram R.P.D. Vbaldo.*

70 Colligitur quintò consuetudinem operari posse circà omnes decimas personales in pluribus Prouincijs, eo quòd non obstante illarum exemptione apparuit manere prędictam congruam ministrorum sustentationem, vt tenent, quamuis alia ratione moti, *Turrec. in cap. reuertimini 16. q.1. art.7. num. 11. Paris. cons. 25. col.1. vol.4. Viui. Neapol. decis.4. num.46. Couar.d.cap.17. num.8. Monet.d.cap.5.num.92.*

71 Colligitur denique in soluẽdis decimis considerandam esse consuetudinem, vt tradunt *Viui.tom.1.commun.opin.lib.1.tit.10. nu.15. pag.187. Gutier.pract. lib.1.q.19.num.3. Azeued. l.1.num.12. tit.5. lib.1. noua Recopil. & l. 6. num. 4. eodem tit. & lib. Zerol.in praxi Episcop.part.1.verbo decima §.7.& 8.Soar.de Religion.tom.1. tract. 2. lib.1. cap.12. & cap.21. num. 5. & cap. 30. num. 2. Cabed. Lusit. decis.205.num.2. part.1.*

72 Sed dubitari potest quæ consuetudo in solutione decimarum sit attendenda, loci ne vicinioris, an loci vbi prædia existunt, vel vbi fit solutio decimarum, an Diæcesis? Sub distinctione sic respondendum erit, aut nulla adest consuetudo in loco vbi sita sunt prædia, aut fit solutio decimarum, vel si adest est dubia, & tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, vel loci prædominantis *Achil. decis.3.num.2.6.& 8. sub tit.de decim.* Item si in loco vbi fit solutio decimarum, vel sita sunt prædia, nulla adest consuetudo, in loco vero viciniori adest aliqua consuetudo, & in loco dominanti adest diuersa consuetudo, & tunc attendenda est consuetudo loci vicinioris, non vero loci dominantis, aut Ius commune, *Pute.decis.176. lib.3.in correctis*. Aut in loco, vbi sita sunt prædia, adest particularis consuetudo, & illa tunc est attendenda. Item si in loco adest aliqua consuetudo, & in diæcesi alia, & tunc etiam attendenda est consuetudo loci particularis, & non diæcesis: ità *Rot.in Tuder.decimarum 19.Nouemb.1591.coram Card. Pamphilio sen. & in Ciuitat. decimarũ 18.Martij & 28.Iunij 1596.coram bona mem.Penia.* Con-

73 suetudo enim specialis præferenda est generali *Rot.in Calaguritana decimarum 19.Martij 1610.coram Card.Caualerio inter eius impressas decis.106.& in Hispal.decimarũ 18.Iul.1612.corã bonę mem.*

74 *Vbaldo.* Item & attendenda est potius ea consuetudo, quę fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali, cum sit rationabilior, & conformior Iuri communi, *Curt.iun.cons.2.in fine, Afflict.decis.80.n.9.Rot. in Segobien decimarum 10.Octob.1583.coram Aldobrandino, & in Pacen decimarum 20.Iunij 1598. coram bona mem. Card. Millino.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Decimarum controuersia in petitorio, vbi quæstio Iuris est etiam incidens, spectat ad Iudicem ecclesiasticum, ad secularem vero quando quæstio est meri facti.*
2 *L. si ex plagis §. in cliuio ff. ad leg. Aquil. declaratur.*
3 *Iudex ecclesiasticus an de possessorio decimandi cognoscat, remissiue.*
4 *Causa decimarum reputatur profana quoad effectum remissoria.*
5 *Decimarum in causis proceditur summariè, præcipuè quando est inter clericos, quibus de Iure debentur decimæ, & eos, qui soluere debent, & quando quæstio fuerit inter duas Ecclesias super iure percipiendi decimas.*
6 *Ministri nomine Ecclesiæ pro decimis non solutis rei vendicatione, vel personali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere possunt.*
7 *Decimas soluere appellatione remota cogendi sunt subditi, sed limitatur ibi tribus modis.*
8 *Decimarum collector quando modum excederet, ab excessu potest appellari.*
9 *Decimarum debitor non potest prætextu eius, quod sibi debetur, decimas denegare.*
10 *Onus soluendi decimas est reale, & sequitur possessorem.*
11 *Possessor fundi pro decimis præteritis conueniri potest.*
12 *Fundus censetur tacitè hypothecatus pro decimis.*
13 *Tributum ex certo fundo debitum, transit in quemlibet possessorem.*
14 *Census possessor pro præteritis redditibus tenetur non excusso principali venditore.*
15 *Decimas non soluens cum teneatur excommunicari potest, ac debet monitione præmissa.*
16 *Decimas subtrahentes, siue non soluentes, vel earum solutionem impedientes absolui non possunt, nisi plena restitutione sequuta, vel saltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes sint ad restituendum.*
17 *Parochus an possit denegare Sacramenta ijs, qui nolunt soluere decimas, remissiue.*
18 *Vicarius an possit imponere interdictum personale contra renitentes soluere decimas, remissiue.*
19 *Sepultura ecclesiastica priuari debet, qui soluere tenetur decimas, neque eas soluit, aut restituit Ecclesiæ.*
20 *Religiosi Confessarij, sed maxime Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari & monere fideles ad solutionem decimarũ.*

21 Re-

21 *Religiosi omnes excommunicantur in Clem. 1. de decim. qui decimas Ecclesijs debitas vsurpant.*

22 *Religiosi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Ecclesijs debitarum solutione retrahant, in sermonibus suis, vel alibi proferre præsumunt, excommunicationem ipso iure incurrunt.*

23 *Religiosis sub pœna suspensionis ipso facto ab officio prædicationis præcipitur, vt confitentibus Conscientiam faciant de soluendis decimis quoties à Rectoribus Ecclesiarum ad hoc requiruntur.*

24 *Compositio facta inter personas ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, valet, modo causæ cognitio à Superiore facta interueniat, consensusq. seu auctoritas Episcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 *Cap. veniens de transact. concordatur cum cap. 2. eodem tit.*

26 *Compositio super decimas in futurum soluendas si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi, vel Superioris, non in totum vitiatur, sed valet pro vita componentium.*

27 *Compositio de decimis præteritis non solùm cum ecclesiasticis personis sed etiam cum laicis fieri potest sine auctoritate Superioris.*

Quis sit Iudex competens in causa decimarum, & an, & quando sit summaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur eas non soluentes, & quomodo componi, & transigi super illis possit?

§. IIII.

1 DECIMARVM controuersia in petitorio, vbi quæstio Iuris est etiam incidens, spectat ad Iudicem ecclesiasticum, ad secularem verò solùm quando quæstio sit meri facti, an nimirum talis perceperit, vel soluerit, seu etiam an percipiat, seu soluat decimas, ad effectum quoque vt is, de quo non dubitatur an iure soluere debeat decimas, eas soluere Ecclesiæ, eiusuè Rectori cogatur, vel quia agatur contra detentorem fructuum decimandorum. Ità *Cou. pract. cap. 35. num. 2. Nauar. conf. 1. de constit. num. 80. in antiq. Rebuff. de decim. q. 10. à num. 35. & de except. num. 213.* cùm seqq. *& num. 219. Perez ad tit. 5. lib. 1.*

Ordin.pag.130.& seqq. Henriq.in sum.lib.7.c.27. §.2.lit. L.Reusner decis.2.num.41.lib.4.Zerol.in praxi Episcop. par.1. verbo decima §.6. Marches.de commission.par.2.cap.4.num.30. D. Barbos.in l. Titia num.20.& 48. ff soluto matrim.Seraph.n.decis.1047.num.3. Cabed. Lusit.decis.63.num.4.par 2. Stephan. Gratian. discep. forens.cap.238. nu.16.Bernard.Graua ad practicam Cameræ Imper. lib.1.concl.38. latè *Monet.de decim.cap.8. à princip. Gomez Leo decis.49. Ceuall. in tract.de cognit per viam violent. par.2. q.25. Galet. in margarita casuum Conscient verb.decima pen.Sigism.Scacc.de sent.& reiud.glos.7. q.3.limit.5.num.4.cum seqq.Pitsec.in praxi Episcop.par.2.c.4.nu.59. in princ.Fagundez in quinque Ecclesiæ præcepta præc.5.lib.3.cap.5. num.1.& 2. Diana resolut.moral. par.1. tract. 2. resol.* 89. quamuis *Azori.instit.moral.par.1.lib.7.cap.36.q.5.& Homobon.de Bonis de examine ecclesi.p.2.tract 8 cap 8.q.24.* existimauerint etiam quando quæstio est facti solùm ecclesiasticum esse Iudicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit quòd cognoscens de facto rei spiritualis cognoscit etiam de re ipsa spirituali, quia ex facto ius oritur, atque ideo quæstio facti ex quæstione Iuris videtur inseparabiliter dependere iuxta *reg.l. si ex plagis §.in cliuo ff. ad legem Aquil.*cum alijs adductis per *Menoch.cons.2.num.208.& D.Barbos.*
2 *in d.l. Titia num.25.* quia respondetur *d. §. in cliuo* solùm euincere ex circumstantijs facti pendere decisionem quæstionis Iuris, minimè vero quæstionem facti ità esse à Iuris quæstione inseparabilem, vt qui de facto cognoscit, de quæstione Iuris videatur, & necessariò debeat cognoscere, cum compertum sit vnam ab altera esse distinctam, vt quia solùm ponitur in controuersia an soluerit, seu perceperit, minimè vero dubitatur an sit soluenda, vel ex quibus fructibus debeat solui.

3 Verum autem de possessorio decimandi ecclesiasticus Iudex cognoscat? Vide *Gail.lib.1.obser.38.n.3.& 4.Menoch remed.15.recuper.sub n.234.Rebuff.d.tract.q.10.n.3.Boer.decis.69.num.13.Afflict. decis.2.n.10.& decis.24.n.9.Caeber.decis.116. Grauat.ad Vestrium in praxi Romanæ Curiæ lib.5.c.1.à n.3.Camill.Borrel.de præstantia Regis Catholici c.71.n.349.& 350.& in sum.omnium decis.to.1.sub tit. 19.à n.18.& tit.43.n.125.Sayr.in floribus decis.sub tit.de consi. decis. 41.Azeued.l.6.n.3.tit.5.lib.3.noua Recop.Soar.de Pace in pract.to.2. prælud.2.à n.22.Gutier.pract.lib.1.q.4.n.1. Curi.Philip.p.1.§.5.n.5. cum seqq Bobadil.in sua politica lib.2.c.18.num.145.D.Barbos.in d.l. Titia à n.39.& n.47.Monet.d.c.8.à nu.14. Stephan.Gratian.discept. forens.cap.238. Bernard. Graua. d. concl. 38. num. 7. & 8. Diana d. tract. 2. resol. 92.*

4 Illud aduertere oportet in hac materia non contemnendum quòd

quòd ad effectum remissoriæ causa decimarum reputatur profana, vt censuit *Rot. coram Caputaq. decis. 54. lib. 2. & decis. 68. p. 3. & in Legionen decimarum 4. Decembris 1615. coram bona mem. Dunozetto, & in Valentina decimarum 21. Iunij 1613. coram Card. Caualerio, inter eius impressas decis. 258.*

5 In causis decimarum proceditur summariè, præcipuè quando est inter clericos, quibus de Iure debentur decimæ, & eos, qui soluere debent, *Clem. 2. de iudic. Monet. de decim. c. 8. num. 41. Piasec. in praxi Episcop. p. 2. c. 4. nu. 59. in princ.* immo & procedi potest sine aliqua Iuris solemnitate, vt tradit *Card. d. Clem. 2. n. 28. & Imol. n. 7.* item tempore feriarum ob necessitates, sicut docet *Euerard. in topicis legalibus in loco à tribut. ad decimas n. 4.* Amplia vt procedat etiam quando quæstio fuerit inter duas Ecclesias super iure percipiendi decimas, secundum *Rot. decis. 14. n. 2. de decim. in nouis, Maranta de ordine iudic. p. 4. dist. 9. n. 179. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo decima vers. ad sextum, Monet. d. c. 8. n. 43.* vbi *n. 47.* subdit quòd si quæstio sit inter laicos etiam de decimis ecclesiasticis, tunc causa non est summaria, nec habet locum *d. Clem. 2. & n. 51.* addit quòd contra aduocatos, & alios detinentes, & impedientes ne decimæ soluantur, similiter procedi potest summariè, *& n. 56.* quòd in materia decimarum si Rector agat contra subditum ad decimas non solutas

6 incipi potest à præcepto cum monitione sub excommunicationis pœna. Ministri quoque nomine Ecclesiæ pro decimis non solutis rei vendicatione, vel personali actione, vel ex officio Iudicis contra laicos agere possunt *glos. verbo tributa vers. sed verius est in c. tua il 2. de decim. Rebuff. d. tract. q. 3. à n. 15. & q. 9. n. 6. & 9. cum seqq. Perez l. 1. vers. est & alia quæstio tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 129. Azor. inst. mor. p. 1. lib. 7. cap. 23. q. 9. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 39. n. 15. in fine, Soar. de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 36. num. 4.*

7 † Subditi omnes cogendi sunt ad soluendas decimas appellatione remota, *d. cap. tua il 2. de decim. Rebuff. d. tract. q. vlt. nu. 21. Triuis. Venet. decis. 29. num. 16. Soccin. reg. 40. vers. fallit. 22. Viui. decis. 73. num. 1. lib. 1. Sebast. Naui. ad l. 3. num. 61. ff. quis, & à quo appelletur, Nicol. de concord. glossar. concord. 6. fallent. 57. num. 93. Petr. Greg. de appellat. lib. 2. cap. 9. num. 2. Monet. de decimis cap. 8. à num. 58. Piasec. d. par. 2. cap. 4. nu. 59.* late *Salgado de protect. Regia tom. 1. par. 3. cap. 2. num. 63. cum seqq. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 17.* vbi etiam resoluit appellationem non dari à sententia lata super primitijs, & expensis factis in lite, late *Sigis. Scacc. de appellation. q. 17. limit. 18. per tot.* vbi *num. 5.* intelligit quoad effectum suspensiuum, non autem deuolutiuum. Quæ quidem resolutio limitatur primò non procedere quando agitur cum

persona ecclesiastica, quæ prætendit habere potiora iura in decimis, vt per *Host. in d. cap. tua il 2. sub num. 22. vers. item secus, Henr. num. 7. in fine vers. super eo, & n. 8. Prapos. in cap. fin. §. quoties n. 32. q. 6.* & ibi *Gemin. sub num. 22. de appellat.* Secundò limitatur quando agitur inter duas Ecclesias contendentes de iure decimandi, *Host. & Henric.* vbi proxime, *Seacc. d. limit.* 18. *num.* 3. *Salgado d. cap.* 2. *num.* 77. *Rota in Corduben decimarum* 2. *Decembris* 1605. *coram*
8 *Card. Pamphilio iun.* Tertiò limitatur quando collector decimarum modum excederet, quia ab excessu potest appellari, *Seacc. d. limit.* 18. *num.* 4. *Salgado d. cap.* 2. *num.* 77.
9 Item debitor decimarum non potest prætextu eius, quod sibi debetur, decimas denegare, cum in futuris decimis non admittatur compensatio, vt post *glos. in cap. decima* 16. *q.* 1. & alios tradit *Rebuff. d. tract. q. vlt. num.* 19. *Euerard. in topicis legal. lib. in loco à trib. ad decim. num.* 2. immo neque propter sterilitatem, vt fusè ostendit idem *Rebuff. d. q. vlt. num.* 22. *& Viui. in communib. opin.* 153. *vers. consuetudo non soluendi.*
10 Cum onus soluendi decimas sit reale, & sequatur possessionem, *glos. verbo sic & dominus in d. cap. tua il 2. de decim. Franc. Marc. Delphin. decis.* 345. *num.* 5. *&* 6. *vol.* 1. *Baptist. Costa de portione rata q.* 149. *num.* 11. *Camill. Borrel. in sum. omnium decis. tit.* 19. *num.* 63.
11 *Fagund. d. prae.* 5. *lib.* 3. *cap.* 6. ideo possessor fundi pro decimis præteritis conueniri potest, vt resoluunt *Capic. decis.* 20. *à n.* 26. *Cassan. in consuetud. Burgund. rub.* 4. *§.* 6. *verbo & supporter num.* 4. *pag.* 155. *in princ. & rub.* 11. *§.* 6. *num.* 3. *pag.* 361. *Tiraq. de retractu lig. §.* 6. *glos.* 1. *num.* 7. *Valasc. de iure emphyt. q.* 17. *nu.* 18. *Vincent. de Franch. decis.* 107. *num.* 11. *cum seqq. Cened. ad Decretal. collect.* 86. *num.* 3. *Azor. d. lib.* 7. *cap.* 24. *q.* 2. *vers. quares*, & præcipuè *q.* 18. *Soar. d. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 8. *Monet. de decim. cap.* 6. *à num.* 18. vbi etiam ait cum *Rebuff. d. q.* 9. *num.* 9. *& Gig. de pension. q.* 39. *num.* 12. *& q.* 41. *num.* 4. atque alijs in optione Ecclesiæ esse quem velit conuenire nouum
12 an antiquum prædij possessorem, & quòd pro decimis fundus censeatur tacitè hypothecatus dicit *Rebuff. to.* 2. *ad leges Gallia art.* 1.
13 *glos.* 14. *n.* 25. quia tributum ex certo fundo debitum cum sit onus reale, pro quo censetur tacitè hypothecatus, transit in quemlibet possessorem, vt per *Guid. Papa q.* 432. *n.* 15. *Cened. d. collect.* 86. *nu.* 3. *Gam. Lusit. decis.* 145. *Morl. in emporio Iuris p.* 1. *tit. de locato nu.* 37. quod in fundo emphyteutico nominatim resoluunt *Valasc. de iure emphyt. quast.* 4. *num.* 6. *& q.* 17. *Gald. Pereira de nomin. emphyteusis q.* 13. *num.* 17. *& de extinct. emphyt. cap.* 3. *num.* 18. *&* 23. *Cabed. Lusit.*
14 *decis.* 149. *par.* 1. & census possessorem pro præteritis redditibus teneri non excusso principali venditore firmarunt *Valasc. de iure*

iure emphyt. q. 32. nu. 13. & 14. Gam. Lusit. decis. 145. Surd. decis. 162. n. 11. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 16. n. 16. & c. 141. n. 3.

15 Non soluens decimas cum teneatur excommunicari potest, ac debet, *tex. in cap. decimæ 16. q. 1. cap. peruenit, cap. ad hæc, cap. ex parte il 1. cap. tua nobis, cap. si aliquibus, de decim. Clem. dispendiosam 2. de iudic. Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 12.* ibi, *excommunicetur, Aloys. Ricc. in praxi part. 4. resol. 500. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 756. num. 4. Monet. d. cap. 8. num. 64. Fagundez d. precep. 5. lib. 3. cap. 6. num. 3. Rot. in Dertusen. decimarum 11. Maij 1609. coram Card. Marquemont.* impressa per *Marchesan. de commission. part. 1. pag. 675. & in Motulen. decimarum 31. Ianuarij 1614. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato.* Intellige monitione præmissa, secundum *Monet. d. cap. 8. num. 69. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 24. q. 17. Soar. d. lib. 1. cap. 37. Aloys. Ricc. in decision. Curiæ Archiepiscop. Neapol. decis. 195. num. 6. part. 4.* Casus accidit vt sequitur. *Cum Episcopus Vmbriacen. quosdam occasione decimarum excommunicatos declarasset, absolutione Sanctissimo, vel Sacræ Congregationi reseruata, ijdem excõmunicati ad Archiepiscopũ Sanctæ Seuerinæ vti Metropolitanum recursum habuerunt, ab illiusq. Vicario inhiberi, & respectiuè absolui obtinuerunt, quo per Cõgregationem Episcoporũ audito, S. eadem Congr. sub die 19. Iulij 1619. respondit quòd Archiepiscopus S. Seuerinæ excommunicatos reintrudat, causamq. ad Sacram Congregationem remittat, & eius Vicarium aduertat, vt in similibus causis abstineat ab absolutione, & ab admissione appellationis suspensiuæ, quia excommunicatio hominis trahit secum executionem.*

16 Subtrahentes, siue non soluentes decimas, vel earum solutionem impendientes vltra prædictam excommunicationem, quam præmissa monitione incurrunt, ab hoc crimine, nisi plena restitutione sequuta, absolui non possunt, vt per *Sanch. in præcepta Decalogi to. 1. lib. 2. c. 20. n. 19. Nouar. in singular. Iuris Canon. concl. 6. Molin. d. n. 4. versi. bis ità relatis* vel saltem remittantur ab eo, cui debentur, *Nau. in man. c. 21. n. 32. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 7. c. 37. q. 9. Fagund. d. præc. 5. lib. 3. c. 6. n. 4.* nisi quando ad Confessionem accedit impotens fit ad restituendum, quia tunc absolui posse tenent *Nauar. in man. cap. 17. num. 59. Molin. citato loco, Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum verbo absolutio differ. 5. nu. 5. Nouar. d. concl. 6. n. 3.* ex ea ratione quia *Concil. loco citat.* non prohibet absolui nisi eum qui pro tunc tenetur restituere, quiq. peccat non restituendo.

17 An autẽ Parochus possit denegare Sacramẽta ijs, qui nolunt soluere decimas? Vide *Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archie. Neap. decis. 195. à*

18 *princ. par. 4.* Et an contra retinentes soluere decimas possit Vicarius imponere interdictũ personale? Vide eundẽ *Ricc. d. p. 4. dec. 380.*

19 Is quoque qui soluere tenetur decimas neque eas soluit, aut restituit Ecclesię, debet ecclesiastica sepultura priuari *tex. est in c. prohibemus de decim. Rebuff. d. q. vlt. n. 16. Andr. Hispan. in reg. decimarũ q. 2. n. 8. Spin. in speculo testam. glos. 2. princ. n. 20. Monet. d. c. 8. nu. 74. Iul. Lauor. variarum lucubr. t. 1. tit. 2. c. 12. n. 48. vide sup. c. 26. nu. 50.*

20 Religiosi Confessarij, sed maxime Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari & monere fideles ad solutionem decimarum, vt probatur *in cap. discretioni vestræ, de decim. in 6.* vbi dicitur quòd Gregorius IX. mandauit districtè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus ne talia, quæ audientes à decimarum, seu aliarum rerum Ecclesijs debitarum solutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in sermonibus suis, vel alibi proponere præsumant, immò verbo, & opere informent eosdem, vt ad solutionem prædictorum promptę voluntatis animo sint intenti. Sed ad tollendum scrupulum Eugenius IV. concessit quòd Fratres Minores non teneantur facere conscientiam de decimis in Confessionibus, nisi quando fuerint requisiti ab Ordinarijs, & quòd tunc sufficiat dicere, facio tibi Conscientiam, & inducere peccatorem qnantùm potuerint ad soluendũ non tamen propter hoc teneantur obtinere absolutionem, ita referunt *Collector priuil. in comp. verbo absolutio quoad seculares 2. §. 2. Fr. Lud. Mirãda in man. Prel. t. 2. q. 49. ar. 14.*

21 Excommunicationis verò sententiæ subiacent ipso facto illi Religiosi, qui aliqua, vt audientes à decimarum Ecclesijs debitarum solutione retrahant, in sermonibus suis, vel alibi, proferre præsumunt, vt habetur in *Clem. cupientes, de pœnis,* vnde colligitur Religiosum non affici hac excommunicatione dum alicui mandat vt alteri, qui decimarum onere tenetur, suadeat ne soluat, hic enim non dicitur aliquid proferre ipsius auditoribus, qui decimas soluere debent; vt bene resoluũt *Soar. de cens. disp. 21. sect. 5. n. 37 Filliuc. tract. 14. c. 8. q. 8. n. 146. Bonac. d. q. 8. punct. 13. n. 3.* vbi *n. 4.* addit ad incurrendam istam excommunicationẽ non sufficere pręfata verba proferre ex inaduertentia, sed requiri dolum, & scientiam cum intentione retrahendi auditores à solutione decimarum.

22 Religiosis quoque præcipitur in *d. Clem. cupientes,* sub pœna suspensionis ipso facto ab officio prædicationis, vt confitentibus conscientiam faciant de soluendis decimis, quoties à Rectoribus Ecclesiarum ad hoc requiruntur, si autem scienter negligant confitentibus conscientiam facere de soluendis decimis, dum à Rectoribus Ecclesiarum requiruntur, suspensionẽ incurrunt, quæ suspensio durat, donec confitentibus conscientiam fecerint, quòd si interim antequam negligentiã oblata opportunitate purgẽt, idest antequã conscientiã confitentibus faciãt, præsumpserint prædicare, vinculo excom-

excommunicationis obſtringuntur. Hinc colligitur ad incurrendã iſtam excommunicationem duo requiri, primum vt Religioſi requiſiti ſint à Rectoribus Eccleſiarum,& ſcienter non admonuerint pœnitentes de ſolutione decimarũ; quamobrem ſi non admoneãt, dum requiſiti non ſunt,excommunicationem non incurrunt,ex declaratione Eugenij IV.ità *Silueſt.verbo excõmunicatio 9 n.89.Tabien. eod.verb.5.caſu.45.Angel.eod.ver.7.caſu 44.Filliuc.c.33.n.42. Hier. Roder.in compendio quaſt.Reg.reſol.*50.*n.*8. vbi ſubdit requiſitionẽ debere fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadrageſimæ,& in feſtis Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis iuxta diſpoſitionem *d. Clem.*Contra *Caiet. verbo excõmunicatio c.66. Nau. in man.c.27.n.*145.hoc expreſſe non requirentes Secundum vt prædicare præſumant non dum purgata negligentia, ſi verò purgata negligentia concionentur,excommunicationem nõ incurrunt,quia in *tex.*dicitur *ſi prædicare præſumpſerint prædicta negligentia non purgata*,ità *Caiet.Sayr.Filliuc.*& alij citatis locis.

23 Excommunicantur etiam in *Clem.*1.*de decim.*omnes,ac quicunq. Religioſi qui decimas Eccleſijs debitas,& ad ipſos Iure aliquo,vel cauſa legitima non pertinentes vſurpant, aut vſurpare audent dolis,& malis artibus,& qui prohibent Eccleſijs decimas ſolui ex animalibus ſuorum familiariũ, vel paſtorum, vel ex alijs animalibus, quæ ſuis permiſcentur,vel ex illis,quę in Eccleſiarum fraudẽ emũt, & ſi admoniti ex his intra menſem non deſiſtũt,aut ſi id,quod auſu temerario vſurparunt,intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint ijs,quibus Iure debetur,excommunicationi ſubijciuntur, quæ nulli in Iure reſeruatur. Referunt *Gambarup. de caſibus reſer.c.*11.*n.*7.*Azor.inſt.moral.p.*1.*lib.*12.*c.*13.*q*13.*Rainer.in catal. cenſurarum extra Bullam c.*3.*excom.*15.*Filliuc.tract.*14.*n.*125.*verſ. quinta nouiſsime,Bonac.de cenſ.extra Bull.diſp.*2.*q.*8. *punct.*12. Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſc.p.*3.*alleg.*40. *nu.*221. *ſecundum Lugdun. impreſſ.* Et quia *tex. in d. Clem.*1. generaliter loquitur,ibi,*Religioſi quicunq.* ideo non ſolùm viros Religioſos,verũ etiam fœminas Religioſas comprehendit,vt per *gloſ.*ibi *verbo quicunque,Sayr.de cenſ. lib.*3.*c.*34.*n.*24.*Mar.Alter.de cenſ.*vbi *de ſuſpen.diſp.*17.*c.*2.*col.*3.*ver. notandum tertiò,Bonac.d punct.*12.*n.*8. vbi etiam *poſt Soar. de cenſ. diſp.*31.*ſect.*6.*nu.*9. addit iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares,qui verè ſunt Religioſi.

24 Compoſitio facta inter perſonas eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarũ ſuper decimas in futurum ſoluendas,vt ſcilicet decimæ vni Curato,vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ,& Curato ſoluãtur in poſterũ,valet,modo cauſæ cognitio à Superiore facta interueniat,

ueniat,consensusq.seu auctoritas Episcopi, vel alterius superioris accedat,*c.veniens,de transact.c.ex multiplici,de decim.Ruin.cōs.*142. *vers.clarii est n.*13.*vol.*5.*Rebuff.in tract.de decim.q.*13.*à n.*16. *Capic. decis.*165.*p.*3.*Bonacos.tom.*1.*commun.opin. lib.*1.*tit.*10.*n.*12.*pag.*186. *Marc.Anton.Genuens.in praxi Archip.Neap.c.*60.*nu.*19.*Franc. Leo in thesauro for.eccles.p.*4.*c.*1.*n.*2.*in fine*, *Bellet. disquis.cleric. p.*1.*tit.de clerico debitore §.*5.*n.*31.*Azor.inst.mor.p.*1.*lib.*7.*c.*26.*q.*5. *Monet.de decim.c.*5.*q.*7.*n.*126.*Bonac.de Legib.disp.vlt.q.*4.*punct.*5.*nu.*3.*& de Simonia q.*4.*§.*15.*n.*4. *vers.secundò si transigentes*, *Fagund.in quinq. Ecclesiæ præcepta præc.*5.*lib.*3.*c.*2.*n.*2.vbi *n.*18.idem dicit de transactione, *& num.* 9. subdit quòd valet compositio inter personas ecclesiasticas nomine suarum ecclesiarū facta de consensu Episcopi, seu Superioris,vt de rebus minutis nulla soluatur decima, item vt non soluatur decima integra de vino,oleo,frumento,&c. *& nu.*14. quòd potest compositio fieri auctoritate Episcopi cū laicis super
25 tempus & locum soluendarum decimarū. Non obstat *d.c. veniens* quatenus videtur exigere consensum,seu auctoritatem Apost.quia vel ibi agebatur de magno præiuditio, videlicet soluenda tantùm tertia parte decimæ, vel quia nulla causa interuenerat vtilitatis, necessitatis,vel alia similis,vel quia hæc erat propriè trāsactio,illa vero de qua *in c.*1.*de transact.* quod cōtrariari videtur,compositio erat:vel denique quia in ea Parochia,in qua erāt prædia,de quibus transactio facta fuerat de non soluenda nisi tertia parte decimarū, coloni monasterij à Parocho etiam recipiebant ecclesiastica Sacramenta. Ità *Monet.d.q.*7.*n.*137.Duo igitur requiruntur ad valorem istius compositionis super decimas in futurum soluendas, vt scilicet causæ cognitio præcedat ab Episcopo, vel Superiore facta, & consensus seu auctoritas eiusdem Episcopi,vel Superioris, itaut non sufficiat solus Parochi consensus,secundum *Rebuff.d.q.*13.*n.*22. *Fagund.d.c.*2.*n.*3.*&* 4. Appellatione autem Superioris in hac materia venit quilibet Prælatus Episcopo inferior,modò habeat iurisdictionem quasi Episcopalem,secundum *Rebuff.d.q.*13. *n.*23. *&* 24.
26 *Fagund.d.cap.*2.*n.*5.*&* 6. id ampliantes ad Vicarium Episcopi generalem, declarantesq. huiusmodi compositionem,si fiat inter Parochos sine auctoritate Episcopi,vel Superioris,nō in totum vitiari,sed valere pro vita componentium,non enim mortuo eo,qui illā fecit,successori præiudicat,*d.c.*2.*de transact.Duen.reg.*127.*in fine Rebuff.d.q.*13.*num.*25. *Bonacos. tom.*1.*communium opin.lib.*1.*tit.*10. *num.*12.*pag.*186.*D.Barbosa in l. si filiofam.§.fin. num.*20.*ff. soluto matrim. Rot. in* Mediolanen. *decimarum* 10. *Aprilis* 1606. *coram Reuerendiss.D.meo Coccino Decano & decis.*585.*nu.*3. *par.*1.*recent. & in Augustana decimarum* 28.*Martij* 1631.*coram R.P.D.Vbaldo.*

27 De

27 De decimis verò præteritis non solùm cum ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri compositio sine auctoritate superioris. Ità *glos. & Doctores in cap. vt super, de rebus Eccles. non alien. Rebuff. d. q. 13. nu. 25. & 33. & in tract. except. nu. 217. Fagundez d. cap. 2. nu. 7.* vbi *nu.* 17. idem dicit de transactione, *Monet. de decimis cap. 5. nu. 128.* vbi reddit rationem, quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquo iure Ecclesiæ, sed solùm de commodo illius Parochi, ad quem illæ decimæ iam spectant.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacat per mortem Beneficiati.*
2 *Parochialis vacat ipso iure per assecutionem alterius incompatibilis beneficij, in tantùm quod si Parochus illam retinere contenderit etiam secundo spolietur.*
3 *Ordinarius habenti Parochialem Ecclesiam potest alteram Parochialem conferre, sed post adeptionem possessionis pacificæ secundæ vacat prima ipso iure.*
4 *Parochialis Rector si assequatur possessionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali desinit esse Rector ipso iure.*
5 *Parochialem vi occupans, vel scienter iniustè se intrudens in beneficio Curato illa priuatur ipso iure.*
6 *Parochialis vt vacatio inducatur per assecutionem secundi beneficij incompatibilis, non sufficit collatio sola, sed requiritur adeptio possessionis pacificæ, vel quòd per eum stet quominus illam adipiscatur.*
7 *Vacatio prioris beneficij per assecutionem secundi incompatibilis inducitur si dicti secundi habeatur pacifica possessio, non enim requiritur vtriusque.*
8 *Possessio secundi pacifica, vt inducatur vacatio prioris beneficij incompatibilis debet esse non solum de facto, sed etiam de Iure.*
9 *Parochiales plures sibi inuicem vnitæ retineri possunt tanquam beneficia non incompatibilia.*
10 *Parochialis, quæ est in Ciuitate, potest obtineri cum Canonicatu in Cathedrali, si vtrique inseruire poterit.*
11 *Parochialis potest obtineri simul cum Monasterio, cui cura imminet animarum dato in commendam ad vitam.*
12 *Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem simul cum alia Parochiali.*
13 *Parochialis vacat renunciatione.*
14 *Parochialem resignans debet exprimere per quantum tempus illam possederit, & si tempus est breue resignatio reijcitur.*

15 *Clausula,* dummodò remaneant centum pro Rectore, *poni solet in resignationibus Parochialium.*

16 *Clausula,* dummodò remaneant centum pro Rectore, *quomodò iustificetur, & cui incumbat onus quòd remaneant centum pro Rectore, ostenditur.*

17 *Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ pensione grauatur, est intelligendus iuxtà morem cuiusque regionis.*

18 *Onera necessaria tantùm, & ordinaria deducenda sunt ex centum ducatis, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ pensione grauatur.*

19 *Onera necessaria, & ordinaria quoad hunc effectum censentur illa, quæ fiunt pro capellano, clerico, candelis in festo Purificationis B. Mariæ, manutentione Sacristiæ, Cathedratico, Prædicatore, Visitatore Episcopo, organo, cera, hostijs, vino, & oleo pro luminaribus Sanctissimi Sacramenti.*

20 *Onera extraordinaria, voluntaria, seu arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua, ac illa, quæ expleri possunt per ipsum Rectorem, non sunt deducenda ex dictis centum ducatis.*

21 *Pensione nulla, & inualida existente non abdicatur ius à resignante.*

22 *Clausula,* cuius litis statum, &c. *non capit litem, in qua fuerat lata sententia.*

23 *Actor, & reus non dijudicantur ad imparia.*

24 *Sententia nulla, & iniusta non facit transitum in rem iudicatam.*

25 *Actorum integra transportatio necessaria est in causa beneficiali.*

26 *Sententia dicitur nulla non visis actis integris.*

27 *Acta legitimè extracta dicuntur cum extrahuntur ab actuario, vel successore in officio cum compulsoria, & partis citatione.*

28 *Clausula,* Appellatione remota, *non operatur si constat de notorio grauamine, vel quando sententia est nulla, aut euidenter iniqua, seu notoriè iniusta.*

29 *Claus.* acsi præinserta nunquam emanasset, &c. *facit vt omnia medio tempore gesta corruant.*

30 *Iudex subdelegatus siue vigore executorialium propter rem iudicatam, siue vigore mandati de immittendo procedens ad aliquam executionem parte si opponente semper dicitur attentare.*

Paro-

Parochus quibus modis talis esse desinat?

C A P. XXIX.

1 PRÆTER modos, quibus Parochialis, cæteraq. ecclesiastica beneficia, vel ipso iure, vel per sententiam vacare in Iure dicuntur, tres principaliores, & vsufrequentiores sunt, per obitum scilicet, per assecutionem alterius beneficij incompatibilis, & per renunciationem. Quoad primum euidens est per mortem beneficiati vacare beneficium *cap. susceptum de rescript. in 6.* vbi *glos. pen. verbo non morte, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 15. à nu. 3.* vbi *nu. 6.* ex *Franc. Pauino* dicit ità vacare per mortem beneficium, vt si miraculosè resurgeret beneficiarius, non recuperaret illud, *Nicol. Garc. de benefic. p. 11. cap. 2. à princ.* vbi aliquibus modis limitat.

2 De secundo etiam Iuris est clari vacare ipso iure Parochialem per assecutionem alterius similis beneficij, in tantùm quod si Parochus illam retinere contenderit, etiam secundo spolietur, ità per *tex.* capitalem *in cap. de multa, de prabend.* resoluunt *Bernard. in pract. cap. 49. in nouiss. impress. Spin. in speculo testam. glos. 3. à num. 74. Gutier. cons. 10. Flores de Mena var. lib. 2. quæst. 13. à princip. Monet. de opt. Canon. cap. 6. quæst. 6. num. 69. Nicol. Garc. d. par. 11. cap. 5. num. 7.* Vndè *Oldrad. cons. 165. Thema,* quem refert *Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concl. 44. num. 8.* ait *tex in d. cap. de multa,* loqui solùm in Curatis beneficijs dum per assequutionem secundi decidit vacare primum, ac proindè non habere locum si obtinens Curatum assequatur secundum incompatibile, sed non simile, quia tunc est in electione obtinentis alterum sibi benè visum dimittere. Sed illius tex. dispositio aucta, & ampliata est per *Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 4.* dum statuit quòd quicunque de cætero plura Curata, aut aliàs incompatibilia beneficia ecclesiastica, siue per viam vnionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine, & titulo contra formam Sacrorum Canonum, & præsertim *d. cap. de multa* recipere, ac simul retinere præsumpserit, beneficijs ipsis iuxtà *d. cap. de multa,* dispositionem ipso iure etiam illius tex. vigore priuatus existat, cuius Conciliaris decreti meminit *Nicol. Garc. d. cap. 5. nu. 76.* vbi *nu. 77.* respondet alteri decreto eiusdem

eiusdem *Concilij sess.24.de refor.cap.*17.quod priori in *d. cap.*4. aduersari videbatur, vt loquatur de pluribus Parochialibus, aut aliis incompatibilibus beneficijs antè Concil obtentis.

3 Vndè *S. Congr. Concilij* censuit non dimittentem vnam ex duabus Ecclesijs Curatis intrà tempus à Sacro Concilio assignatum debere condignas pœnas subire, & puniri, prout in eo statuitur, sicut testatur *Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.4. tit.7. de benef. incompatib. num.* 91. Potest tamen Ordinarius habenti Parochialem Ecclesiam, alteram Parochialem conferre, sed post ademptionem possessionis pacificæ secundæ vacat prima ipso iure, vt refert decisum idem *Armendar. d. loco nu.69. & 79.* nam

4 Parochialis Rector si assequatur possessionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, desinit esse Rector ipso iure, *Gonzal.ad reg.*8.*Cancel. glos.*15. *num.*15.*Rot.in Mutinen. Canonicatus* 13.*Iunij* 1614.*coram bonæ mem.Vbaldo*.

5 Extende supradictam resolutionem procedere in eo, qui vi occupauit, seu scienter iniustè se intrusit in beneficio Curato, vel è conuerso: constat enim non esse consentaneum habere meliorem conditionem illum, qui inuasor est, quàm ille, qui iustè ingreditur, & ità in specie est tex. qui reddit rationem in *cap. cum qui* 18. *de prabend. lib.6.* Rota *decis.*3. *num.*2. *de restit. spoliat. in nouis*, *Rebuff. in praxi tit. de missione in possessionem à princ. Hoied. de incompatib. benef. par.*1. *cap.*5. *num.*20. Quod intelligitur nisi violentus occupator incontinenti relinquat possessionem secundi beneficij, quia ea, quæ incontinenti fiunt, videntur inesse iuxtà *tex.in l.lecta ff. si certum pet.* quod aduertimus procedere etiamsi prius beneficium tale sit ad cuius titulum fuerit ordinatus, vel aliter de illo disponere, aut renuntiare non possit, iuxtà *Concil. Trident. sess.*21. *de reformat. cap.*2. id tamen non euincit, quod illud non amittat per secundi obtentionem violentam, per quam legis beneficio alienatio necessaria inducitur, & fit dispositio *arg. tex. in l.*1. *ff.de fundo dotali, & in l.alienationis* 13.*ff.famil. hercisc.* iunctis resolutis per *Molin. de primog. lib.*4. *cap.*8. *à princ. & cap.*9. *num.*28.

6 Sed est aduertendum quòd ad inducendam vacationem Parochialis per assecutionem secundi beneficij incompatibilis, non sufficit collatio sola, & acceptatio eius, sed requiritur adeptio possessionis pacificæ secundi, vel quòd per prouisum stet quominus eam adipiscatur, ità *Flamin. Paris.de resign.benef.lib.*3.*q.*1. *n.*129. *Nicol.Garc.d.c.*5.*à n.*100.*Ferentil.in annot.ad decis.*19.*Buratti n.*18. Nec hæc vacatio prioris impeditur per pacificam secundi possessionem si illud prius sit litigiosū, non enim requiritur quòd vtriusq.

sed

sed tantùm secundi habeatur pacifica possessio, *Lessi. de Iustit. lib. 2.*
8 *cap. 34. num.* 141. *Nicol. Garc. d. cap. 5. nu.* 107. *&* 108. Quæ quidem possessio secundi pacifica debet esse non solum de facto, sed etiam de iure, idest non litigiosa, sed absque controuersia Iuris, & facti iudiciali, & extraiudiciali, *Hoied. d. p. 1. cap. 13. num.* 80. *Flamin. Paris. d. lib. 3. quæst. 1. nu.* 130. *Azor. institution. moral. par. 2. lib. 7. cap. 16. quæst. 9. Nicol. Garc. d. cap. 5. num.* 105. *Seraphin. decis.* 1254. vbi dicitur quòd ad effectum, vt non teneatur quis dimittere primum beneficium sufficiunt molestiæ etiam extraiudiciales, & de facto, & idem dicit *decis. 997. nu. 2. & decis. 853. nu. 3. adden. ad Gregor. XV. decis. 451. nu. 12. Ioan. à Cocbier. ad reg. 51. Cancel. nu. 9.* Atque etiam intelligenda est non de possessione sterili, sed fructuum, vel maioris partis eorum, ex ea ratione quia Beneficiarius non habet in totum pacificam beneficij possessionem, nisi quando fructus beneficij per se, vel per alium nomine ipsius percipiuntur; in quibus terminis loquitur tex. in *cap. si tibi concesso, de prabend. lib. 6.* & in specie resoluunt ibi *Franc. num. 4. Cassad. decis. 9. de causa posses. Stapbil. de litteris gratiæ tit. de statu, & qualit. benef. §. huiusmodi nu.* 14. *Hoied. d. p. 1. cap. 13. nu.* 78. *Seraph. decis. 953. nu. 1. Azori. d. cap. 16. q. 7. Nicol. Garc. d. cap. 5. nu.* 123. *Ego ipse de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 57. nu.* 201.

9 Limita suprapositam resolutionem de vacatione ipso iure inducta Parochialis per adeptionem secundi beneficij incompatibilis, aliquibus modis, & primò, vt non procedat in duabus, vel pluribus Parochialibus sibi inuicem vnitis, cum non comprehendantur sub decreto Concilij, sed legitimè retineri possint tanquam beneficia non incompatibilia, vt referunt decisum *Nicol. Garc. d. p. 12.*
10 *cap. 2. num.* 42. *Armendar. d. loco num.* 92. Secundò in Parochiali quæ est in ciuitate, obtento Canonicatu in Cathedrali, si vtrique inseruire poterit, ex *eod. Armendar. d. loco num.* 49. sed hoc debet intelligi ve molestia obtinenti inferatur, forsan ex gratia; cadunt enim sub incompatibilitate Parochialis, & Canonicatus in eademmet ciuitate existentes, ad not. per *Ioan. Cocbier. in comment. ad reg. 52. Cancel. à nu.* 4. quem refero in *addit. ad cap. de multa, de*
11 *Prabend. post nu.* 5. Tertiò in Parochiali, quæ obtinetur simul cum Monasterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam, quia obtinens alterum dimittere non tenetur, vt per *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 5. §. 8. num.* 65. *Zerol. in praxi Episcop. par. 2. verbo Parochia 5. Nicol. Garc. de benefic. par. 4. cap. 4. num.* 35.
12 *Armendar. d. tit. 7. de benef. incompatib. nu.* 78. Quartò in Parochiali seu alio beneficio Curato habitu, quia non inducit incompatibilitatem simul cum alia Parochiali *cap. pastoralis 7. quæst. 1. Abb. in*

d. cap.

d. cap. de multa de præbend. sub nu. 24. vers. mihi plus placet, Hoied. d. par. 1. cap. 13. num. 10. quos refert, & sequitur *Reuerendiss. D. Episcopus Ricciul. de iure personarum extrà gremium Eccles. existentium lib. 1. cap. 14. num. 5.*

13 Vacat item renunciatione Parochialis, toto *tit. de renunciat.* per quam amittitur omne ius in ea competens, proprietas, titulus, & possessio iuxtà ea quæ latè resoluit *Nicol. Garc. d. par. 11. cap. 3. à princip.* vbi *nu. 5.* probat renunciationem ex causa permutationis veram esse renunciationem per *tex. in cap. 1. de rerum permut. lib. 6. & in Clem. 1. eod. tit.* quod autem Parochialis possit renuntiari in specie post multos à se relatos tradit *Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 2. q. 1. num. 104.* potest enim vnusquisque renuntiare beneficio sibi competenti tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, idem *Flamin. d. quæst. 1. nu. 2. Nicol. Garc. d. cap. 3. à num. 44.* & omnia beneficia possunt permutari nisi contrarium reperiatur expressum *Bellam. in tract. de permut. benef. par. 3. in proœm. num. 3. Flamin. Paris. d. quæst. 1. nu. 1.*

14 Hodiè tamen in Curia non admittuntur absolutè, & indistinctè resignationes Parochialium, præsertim cum pensione; nam quoties resignatur Parochialis, Dataria vult quòd exprimatur per quantum tempus illam possedit, resignans, seu à quo tempore illam obtinet, & si tempus est breue, resignatio reijcitur, vt per *Flamin. Paris. d. tract. de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 2. num. 21.* Et idem esse in permutationibus earum asserit *Nicol. Garc. d. cap. 3. nu. 46.* vbi *nu. 47.* subdit stylum hunc Datariæ incœpisse à tempore Gregorij XIV. in quo fuit datus iste ordo, & tunc regulariter requirebatur, quòd illam possederit per aliquod tempus, & aliquãdo per quinque annos, vel circà, hodie per tres, & vltrà, vt accepi ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. meo Ægidio Vrsino de Viuarijs S.D.N. Papæ Datario, & Auditore, ac Basilicæ Sanctorum Apostolorum de Vrbe Canonico meritissimo, maximæ integritatis, & eruditionis viro, cui Summus Pontifex tribuit multum, est enim animo ingens, ingenio promptus, acerrimo iudicio ornatissimus, & rerum cognitione, illarumq; vsu excellens, ad maiora properat.

15 In renunciationibus, quæ fiunt de Parochialibus huiusmodi cũ reseruatione pensionis ad fauorem resignantis solet poni clausula, *dummodo remaneant centum libera pro Rectore*, quæ adeò plenam, & concludentem probationem requirit, vt non possit iustificari ex semiplena probatione, & licet regulariter valor probetur sufficienter per publicam vocem, & famam, tamen non procedit quando agitur ad effectum iustificationis huius clausulæ, & quamuis illa debeat intelligi de tempore gratiæ, & reseruationis, tamen est

est necesse, quòd continuè duret illius iustificatio ad hoc, vt pensio sustineatur, in quibus conclusionibus probandis non immoror, cum de illis omnibus egerim in meo *tract. de clausulis vsufrequent.*
16 *claus. 47. à princ. secundum Lugdunen. impress.* Sed Rota amplectitur distinctionem, quòd vel pensionarius agit possessorio, & tunc onus probandi quòd non remaneant centum incumbit titulari, nec retardatur pensionario solutio sub prætextu, quòd dictam clausulam non iustificauerit *Rota decis. 547. nu. 4. par. 1. recent.* Vel titularis agit possessorio dicens se non teneri ad solutionem pensionis, quia reseruatio est nulla, & tunc ad sustinendam pensionis validitatem, debet conditio iustificari per pensionarium, & sic ei incumbit onus probandi, quòd dempta pensione tot remaneant pro titulari, cui sufficit dicere pensionis reseruationem esse nullam, & ità distinguendo resoluit *Rot. coram Card. Mantic. decis. 196. nu. 2. & 3. in Salamantina pensionis coram Gypsio*, apud *Nicol. Garc. de benefic. par. 1. cap. 5. nu. 424. & in Carpentoren. pensionis coram Cardin. Lancellotto*, apud *Marches. de commiss. par. 1. pag. 529. & in Feretrana pensionis 19. Decembris 1622. coram bona mem. Vbaldo, & in Nouarien. pensionis 8. Nouembris 1624. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Alben. pensionis 20. Martij 1628. coram eodem.* Nec sufficit quælibet leuior probatio, sed requiritur plena, & concludens *Card. Seraph. decis. 1122. nu. 2. Rot. decis. 684. p. 4. diuers. & in d. Nouarien. pensionis, & in Feretrana pensionis 4. Decembris 1623. coram bona mem. Vbaldo, & in Spoletana pensionis 28. Iunij 1628. coram R.P.D. Vbaldo iun.* refert *Ferent. in annot. ad ad decis. 261. Buratti nu. 17.* vbi addit talem iustificationem faciendam esse contra illum, qui reseruationi consensit, quia licet regulariter pensionarius agens aduersus consentientem pensioni non teneatur ad aliquam iustificationem, sed titularis volens impugnare teneatur assumere onus probandi, nec interim retardetur executio litterarum reseruationis *Seraph. decis. 1017. nu. 3. Rot. in Eugubina pensionis 7. Aprilis 1617. coram bona mem. Patriarcha Manzanedo, & in Tusculana pensionis 17. Maij 1623. coram bona mem. Vbaldo, & in Fanen. pensionis 20. Maij 1624. coram R.P.D. Merlino, & inter recent. decis. 23. nu. 1. & decis. 517. nu. 1. & 3. par. 2.* hoc tamen intelligitur quando reseruatio est pura, & absq; aliqua conditione, ità enim loquuntur prædictæ decisiones in dictis *Eugubina, & Fanen. Caualer. decis. 183. sub nu. 2. & inter recent. decis. 227. nu. 1. & decis. 519. nu. 2. p. 2.*

17 Centum autem ducatorum huiusmodi valor, qui ex decreto *Concilij Trid. cap. 13. sess. 24. de reformat.* debet remanere Rectori Parochialis Ecclesiæ, quæ pensione grauatur, est intelligendus

iuxtà

iuxtà morem cuiusque regionis, vt censuit *Sacra Congregat. Concil. in Collen.* 13. *Iulij* 1630.

18 Quæ autem onera ex dictis centum deducenda sint, vel non, huius loci est inuestigare, in quo dubio est firmanda conclusio deducenda esse solùm onera necessaria, & ordinaria ad *tex. in cap.* 1. *&* 2. *§. vbi autem, de præbend. in* 6. *Gig. de pension. quæst.* 96. *num.* 2. *Cassad. decis.* 19. *num.* 1. *&* 2. *de præbend. Beltramin. ad Greg. XV. decis.* 245. *num.* 12. *Aloys. Ricc. in praxi rerum fori ecclef. resol.* 511. *in* 2. *edit. Rot. in Romana pensionum* 6. *Nouembris* 1619. *coram bonæ mem. Buratto inter eius decisiones impressas decis.* 418. *nu.* 1. vbi *Ferentil. in annot. & in Nouarien. pensionis* 9. *Nouembris* 1624. *coram* R.P.D. *meo Pirouano, & in Feretrana pensionis* 4. *Decembris* 1623.

19 *coram bonæ memor. Vbaldo sen.* in qua habita fuit consideratio onerum capellani, clerici, candelarum in festo Purificationis Beatæ Mariæ, manutentionis Sacristiæ, Cathedratici, Prædicatoris, Visitationis Episcopi, & organi, & in *Cremonen. pensionis* 28. *Maij* 1618. *coram bona mem. Cardinali Caualerio, inter eius impressas decis.* 462. vbi *nu.* 3. fuit dictum onera expensarum pro cultu diuino, pro cera, hostijs, vino, & oleo, pro luminaribus Sanctissimi Sacramenti, & Musica in festo Sancti Michaelis, sub cuius inuocatione erat Ecclesia illa, esse deducenda iuxtà quantitatem per Ordinarium declarandam.

20 De alijs verò oneribus nulla est habenda ratio, & primò de extraordinarijs, vt in his terminis aliàs fuit resolutum in *decis.* 298. *nu.* 2. *p.* 1. *diuers. & in Cosentina pensionis* 29. *Maij* 1596. *coram bonæ mem. Litta.* Secundò de voluntarijs, seu arbitrarijs ad *tex. in cap. præsenti §. porro, de offic. Ordin. lib.* 6. *glos. verbo speciali gratia in cap. si propter tua, de rescript. eod. lib. Caputaq. decis.* 74. *lib.* 2. *in manuscriptis, Caualer. d. decis.* 462. *nu.* 2. vbi onus retinendi factorem pro prædijs non fuisse habitum pro onere necessario, cum testes non deponant de præcisa necessitate illum retinendi, nec probetur Rectorem colere prædia per se ipsum, & regulariter adsunt coloni partiarij, vndè subdit censuisse Dominos de Rota Rectorem non posse imponere huiusmodi onera voluntaria in præiuditium pensionarij. Tertiò de incertis, & variabilibus, & non perpetuis secundum *Pute. decis.* 201. *lib.* 3. *in correctis*, & tentum fuit prout in *decis.* 158. *par.* 1. *recent.* Quartò de oneribus, quæ expleri possunt per ipsum Rectorem, vt de omnibus optimè aduertit *Buratt. d. decis.* 418. *ex num.* 2.

Ex dictis consului resignationem factam de Ecclesia Parochiali, siue Prioratu Sanctæ Marinæ Vlixbonen. fuisse, & esse nullam, ac proindè litteras Apost. non esse exequendas cum stante dicta

clau-

clausula *dummodo centum, &c.* pensio 140. milliũ regalium contra formam mandati apparet in litteris Apost. de illa expeditis solùm reseruata super Prioratu eiusdem Ecclesiæ, qui tantùm habet certam portionem scutorum centum, vndè resultat euidens nullitas.

21 Non obstat quòd si considerentur litteræ Apost. prouisionis factæ vigore dictæ resignationis, pensio illa reseruata videtur non solum super fructibus dicti Prioratus, & cuiusdam capellæ, sed etiam super alijs fructibus duarum Parochialium spectantibus in solidum ad earum Rectores, ex quo etiam resultat euidens nullitas dictæ pensionis vti impositæ super fructibus, qui ad resignantem nullo modo spectant, & sic pensione illa ex hoc capite nulla, & inualida existente, non poterat ius abdicari à resignante, vt firmat *Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 1. q. 3. ex num. 82.* nec fieri potest ipsa pensio reducibilis ad minorem quantitatem, quin tota gratia corruat *Rot. decis. 280. nu. 2. p. 2. recent.*

22 Maximè stante clauf. *non aliàs aliter nec alio modo*, & conditione expressa in mandato procuræ ad resignandum quòd dicta pensio reseruaretur super fructibus tantùm certis dicti Prioratus, & capellæ, cum expressa declaratione litium super eiusdem capellæ fructibus pendentium, & sententiæ latæ, quod non fuit adimpletum, prout requirebatur, *Rot. in Toletana beneficij 14. Nouembris 1605. coram Iusto*, impressa per *Marches. de commiss. p. 1. pag. 384.* vndè illa conditione deficiente nihil dicitur actum *Flamin. Paris. d. lib. 1. quæst. 3. nu. 33.* & minimè poterat ius abdicari à resignante, idem *Flamin. d. lib. 1. q. 14. num. 7. Rot. in Virdunen. Abbatiæ 5. Maij 1614. coram bonæ mem. Buratto, inter eius impressas decis. 48. nu. 9.* prout rectè, & ritè fuerat in partibus pronuntiatum per Iudicem executorem dictarum litterarum.

23 Nec subsistere potest sententia obtenta in *Rota à R. P. D. Motmanno*, in gradu appellationis super validitate dictæ resignationis, quæ transitum in rem iudicatam fecisse videtur ob non interpositam in tempore appellationem, quia respondetur appellatum fuisse intra decennium, & clausulam appellatione remota ex aduerso extortam in limine ferendæ sententiæ non debere suffragari, tùm quia non solet concedi contra eum, qui aliam fauorabilem sententiam obtinuerat, ne actor, & reus dijudicentur ad imparia *cap. 2. de mutuis pet. l. vlt. C. de fructib. & lit. expens. Card. Tusch. tom. 6. concl. 49.* cum in iudicijs semper inter partes sit æqualitas seruanda *l. non debet actor ff. de regul. Iuris l. fin. C. de procurat. Rota decis. 462. nu. 9. & decis. 529. nu. 3. p. 2. recent.* tum quia superuenit alia commissio reformatoria directa *R. P. D. Queipo*, qui procedat perindè acsi præinserta nunquam emanasset cum dicta clauf. appella-

24 pellatione remota; tũ denique quia dicta sententia tanquã notoriè nulla & iniusta non poterat transire in rem iudicatam *Felin. in c.super litteris n.13.de rescript. Seraph.decis.1123.n.6. Rot. in Ferrarien.dotis 26.Iunij 1628. coram R.P.D.Vbaldo*, & in alijs. Iniusti-
25 tia resultat ex supradictis, nullitas verò euidenter colligitur ex non integra actorum transportatione necessaria in huiusmodi causa beneficiali iuxtà dispositionem *S.Concil.Trid.sess.24. de reform. cap.20.* & dicit *Rot.in Neapolitana domus 14. Martij 1625. coram R. P. D. meo Pirouano*, quod est etiam conforme Iuri communi,
26 quia non visis actis integris sententia dicitur nulla tanquam lata sine causæ cognitione *l.propter §.etsi quidem*, vbi *Bart. nu.6. C. de iudic.*cum alijs *in d.Neapolitana, & in Leodien. dominij de Steuerdia 3.Iunij 1623.coram Reuerendiss.D.meo Coccino Decano*.
27 Quinimò etiamsi acta essent integra, adhuc suffragari non poterant, quia non fuerunt legitimè extracta, nempè ab actuario, vel successore in officio cum compulsoria, & partis citatione, prout requiritur, *Rot. decis.1. de fide instr.in nouis, Mohed. decis.8. eod.tit. & coram Gregorio XV. decis. 469. num.4.* & fuit dictum in *Toletana spolij 3.Iulij 1623.coram R.P.D.meo Nauarro, & in Feretrana Parochialis 22.Maij 1628.coram Eminentiss. Card. Virili*. Defectus autem non legitimæ transportationis patet ex quo Notarius qui acta transumptauit, dicit in fine illa habuisse ab Aduersario, antequam compulsoria ad partes Lusitaniæ peruenire posset, vt ex ipsius data colligitur, nec nomen officij aliquo modo expressit, quin potius veritatem agnoscendo dicit se non esse actuarium huius causæ, ex quo resultat præsumptio non integræ transportationis actorum, vt in puncto de processu extracto ab alio Notario, quàm actuario, vel successore in officio fuit dictum in *Algaren. dismembrationis 5. Iunij 1617. coram bona mem. Rembold.*, prout refert, & sequitur *Beltramin.in annot.ad decis.59. Gregorij XV.n.9.* & optimè considerauit D. meus Ioannes Franciscus Ferentillius in hac causa Aduocatus.

Nec denique obstat quòd res non esset iam integra, eo quòd Aduersarius vigore præfatæ sentẽtiæ, vt suprà nulliter, & iniustè latę, obtinuerat mãdatũ de immittendo, & forsan eius vigore se intruserat in possessionem dictæ Parochialis, quia ea esset attentata, & inprimis, & antè omnia veniret reuocanda, ex seqq.
28 Primò quòd capta fuerit post appellationem interpositam intrà decendium non obstante extorta clausula appellatione remota ex dictis, tum quia illa non operatur si constat de notorio grauamine, quod in hoc casu adest, *Abb. in cap. ex compositione n.3. de restit. in integ. Gonzal.ad reg.8. Cancel.glos.9. §.1. n.245.* cum alijs citatis

per

per me in *tract.de clausulis vsufreq.clauſ.9.à nu.2.ſecundum Lugd. impreſſ.* ſeu notoria iniuſtitia, quæ hic adeſt, *Cardin. Tuſcb. tom.1. lit.A.concl.400.nu.3. Scacc.de appellat.q.16.limit.1.nu.84.* & vbi ſententia eſt nulla *cap. inter cætera*, vbi *Bald.in princ. de re iudic.* aut euidenter iniqua *Felin.in cap.cauſam quæ nu.3.de re iudic.Caputaq. deciſ.33.p.1.*& multò minus ea iuuari poteſt quando factum aliter ſe habet *Bald.in cap.ſuper quæſtione col.2.verſ.ſecūdò.de offic.de leg.*

29 Secundò quia ſuperuenit dicta commiſſio reformatoria cum præfata clauſula, *perindè acſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c.* quæ facit, vt omnia medio tempore geſta corruant, & inhibitio porrigit vires vſque ab initio, vt fuit dictum in *Leodien. dominij de Holloria 25.Iunij 1627.coram R.P.D.Duran.*

30 Tertiò quia Iudex ſubdelegatus ſiue vigore executorialium propter rem iudicatam, ſiue vigore mandati de immittendo ex eiſdem emanati procedens ad aliquam executionem parte ſe opponente ſemper dicitur attentare, quia partes illius ſunt in referendo ſimpliciter, non autem in cognoſcendo de cauſis contradictionis *Bald.in d.cap.ſuper quæſtione nu.1. Cou.var.lib.3.cap.16. nu.7.*& non poterat aliud facere, quàm intimare dictum mandatū, quia de ſtylo Tribunalis S.Rotæ facta intimatione, & reo non acquieſcente debent ſeruari quatuor termini ad docendum de paritione, qua non probata proceditur ad cenſuras, & ſi ſecus fiat intrant manifeſta attentata, vt de mandato de immittendo propter rem iudicatam fuit firmatum in *Vicen.Prioratus 19. Martij 1610. coram Card.Pamphilio iun.*& de executorialibus rei iudicatæ *Caſſad.deciſ.6.nu.10.de cauſa poſſeſ. Veſtr.in praxi lib.8.cap 8.num.16. & ſeq.* in puncto Rot.in *Mediolanen.decimarum de Varisio 16. Nouembris 1616.coram* R.P.D.*meo Pirouano*.

31 Hic autem diuino adiutus auxilio finem huius operis maxima cū exultatione conſequutus ſum, eo quòd ex ijs, quæ hactenus non ſine labore congeſſi, vtilitatem ſim cunctis Animarū Curatoribus allaturus, iam enim Epiſcopi dignitatem, officiū, & poteſtatem deſcripſi in tres partes diuidendo, nūc eodem modo de Parochis tripartitam aliam deſcriptionem facere non omiſi, vt varietate rerū, & perſpicua diſtinctione lectitantiū animi oblectarentur, primus ille tractatus hunc deſiderabat, nam ſunt Parochi in cura Animarū exercenda Epiſcoporū coadiutores, ſed quia cū eodem Epiſcopo Canonici corpus efficiunt, vt illud tibi capite, & membris abſolutū darem, aliū tractatū de Canonicis inſimul in lucem edere decreui, annis aliquot, ſed paucis tamen præ materiarū pondere opus ità vndiq. perfectum abſolui grauitate rerū celer agilitate ſuperaui, diù, noctuq. æſtu, geluq. vrebar cum Iacobo, recedebatq. ſomnus

 ab

ab oculis meis. Votis faueto, & munus, quodcunque illud est, amanter accipito, alios duos paro tractatus fortè accuratiores, faxit Deus in cõmune bonũ vt prodeant vita superstite, salute comite. Profiteor tandem omnia, & quicquid hactenùs scripsi habere eum sensum, quem tenuit, & tenet S. Mater Ecclesia, à cuius verò sensu, Catholica fide, atque dogmatibus nullatenùs deuiare intendo, Opera autem mea, quæ ad hunc vsque diem 30. Aprilis 1632. in lucem prodiere, sunt quæ sequuntur

Dictionarium Lusitanicolatinum. impressum Bracharæ Augustæ, apud Fructuosum Laurentium de Basto, 1611.

Remissiones Doctorum in varia loca Concilij Trid. Vlissipone, apud Petrum Crasbeeck 1618. & deindè alibi.

Castigationes, & additamenta ad annotationes Parentis in Ordinationes Regias Lusitanorum, Vlyssipone, apud Petrum Grasbeeck. 1620.

Remissiones Doctorum de Dictionibus, & Clausulis. Romæ, apud hæredes Bartholomæi Zannetti. 1621.

Pastoralis solicitudinis, siue de officio, & potest. Episcopi tripartita descriptio. Romæ, apud impressores R. Cameræ Apostol. 1623. deindè Parisijs, Venetijs, & accuratiùs Lugduni, ac alibi.

Collectanea Doctorum tam veterum, quàm recentiorum in Ius Pontificium vniuersum, in quattuor tomos diuisa, apud Impressores R. Cameræ Apost. 1626. & 1629.

Selecta iuris Canonici interpretationes addenda Collectaneis Doctorum super quinque priores Decretalium libros. Romæ apud Franciscum Corbellettum. 1626.

Varia Iuris tractationes, in quibus continentur quinque tractatus Legales iuxtà seriem alphabeticam breui methodo dispositi. Videlicet

I. De Axiomatibus Iuris vsufrequentioribus.

II. De Appellatione verborum vtriusque Iuris significatione.

III. De Locis communibus argumentorum Iuris.

IV. De Clausibus vsufrequentioribus.

V. De Dictionibus vsufrequentioribus.

Lugduni apud Laurentium Durand 1631.

Allegatio Iuris in propria causa Bracharen. regressus, siue ingressus ad Thesaurariam. Romæ, apud Franciscum Caballum 1631.

Pastoralis solicitudinis, siue de officio, & potestate Parochi tripartita descriptio. Romæ, apud Guilielmum Facciottum. 1632.

De Canonicis, & Dignitatibus Cathedralium. & Collegiatarum Ecclesiarum, eorumque officio, tam in choro, quàm in Capitulo. Romæ, apud Franciscum Corbellettum. 1632.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM OMNIVM, ET VERBORVM, QVÆ IN HOC TRACTATV continentur.

A

cio.

Be-

Con-

Cu-

in

E

EPI-

Ex-

F

G

Ge-

Missam

N

O

non

P

Circa Baptismi administrationem.

Circa Coadiutorem dandum.

Circa Confessiones audiendas.

gare

etiam

Circa Sacramentorum in genere administrationem.

Pestis

PRÆ-

Q

R

Reie-

Sepul-

T

FINIS.

Laus Deo, & Beatissimæ Virgini ab Oliua insignis Vimaranensis Ecclesiæ patronæ pacificæ.

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sacri Palatij Apostolici.

A. Episc. Bellicastr. Vicesg.

EGo Ioannes Franciscus Ferentillius I. V. D. de mandato Reuerendissimi P. Nicolai Riccardij S. Apost. Palatij Magistri perlegi D. Augustini Barbosæ V.I.D. Lusitani eximij tractatum de officio, & potest. Parochi, & nihil in eo reperi, quod Fidei, & bonis moribus aduersetur, & ideo typis mandari posse censeo. In quorum fidem me propria manu subscripsi. Romæ hac die 15. Septembris 1631.

Ioannes Franciscus Ferentillius manu propria.

Imprimatur, Fr. Nicolaus Riccardius Sacri Palatij Apostolici Magister, Ord. Prædicat.

REGESTVM.

✳ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh.

a b c d

Omnes sunt quaterniones præter H h, quæ est quinternio, & ✳ & d, quæ sunt duerniones.

ROMÆ,

Ex Typographia Gulielmi Facciotti. M. DC. XXXII.

SVPERIORVM PERMISSV.